ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԱՍՏ

ՀԱՅՈՑ ՁԱՅՆԸ Է ԱՇԽԱՐՀԸ ...

1910 – 11 թուականները, մի տարի, հենց վիճակաւոր շաքարի գործարանի մէջ մի շարքի Ռոստոմի հետ աշխատում էր Ս. Ա. Ֆիլոմոնովը, որ տարիներ յետոյ դարձաւ հանրածանօթ ճարտարագէտ-գիտնական, ակադեմիկոս, Սոցիալիստական Աշխատանքի Հերոս։ Ռոստոմը ինքնաշէն ռադիոընդունիչ էր հաւաքում, իսկ Ֆիլոմոնովը նրան օգնում էր։ Ռոստոմը ինքնաշէն ռադիոընդունիչ էր հաւաքում, իսկ Ֆիլոմոնովը նրան օգնում էր։ Ռոստոմը ինքնաշէն ռադիոընդունիչ էր հաւաքում, իսկ Ֆիլոմոնովը նրան օգնում էր։

1912 թ. աշնանը, Ռոստոմը հրաժարուեց նախկին « Հայկական Ընկերութիւն Ռոստոմ եւ Ֆիլոմոնով » ի յորջորջից։ Ընկերութիւնը ստացաւ նոր անուն՝ Ռոստոմի Ռադիոտեխնիկական Ընկերութիւն։ Ընկերութիւնը ունէր մի քանի արհեստանոց, որոնցից մէկը Ռոստոմի տանն էր։ Ռոստոմի տանն էր նաեւ ընկերութեան գրասենեակը։ Ռոստոմի տանն էր նաեւ ընկերութեան գրասենեակը։ Ռոստոմի տանն էր նաեւ ընկերութեան գրասենեակը։

Տիտուլը մեր դարաշրջանում ֆիլոմոնովեան տարօրինակ, ոմն անհասկանալի մի բան է թւում։ Ընդհակառակը։ Ռոստոմի ընկերութեան տնօրէնի պաշտօնը ամենաանհրաժեշտ բանն էր։ Ռոստոմի ընկերութեան տնօրէնի պաշտօնը ամենաանհրաժեշտ բանն էր։ Ռոստոմի ընկերութեան տնօրէնի պաշտօնը ամենաանհրաժեշտ բանն էր։

Ռոստոմը, իր ժամանակի մարդ, հասկանում էր, որ ռադիոն ապագայի գիտութիւնն է։ Ռոստոմը, իր ժամանակի մարդ, հասկանում էր, որ ռադիոն ապագայի գիտութիւնն է։ Ռոստոմը, իր ժամանակի մարդ, հասկանում էր, որ ռադիոն ապագայի գիտութիւնն է։

— Հարի՛, ախպեր, ի՞նչ ես մտածում, ասում է Ռոստոմը իր ընկերոջը, որ ինքնաշէն ռադիոընդունիչ էր հաւաքում։ Ի՞նչ ես մտածում, ասում է Ռոստոմը իր ընկերոջը, որ ինքնաշէն ռադիոընդունիչ էր հաւաքում։ Ի՞նչ ես մտածում, ասում է Ռոստոմը իր ընկերոջը, որ ինքնաշէն ռադիոընդունիչ էր հաւաքում։

— Ես... ոչինչ, ոչինչ... Ֆիլոմոնովը միշտ էլ ինչ-որ բան էր մտածում։ Ֆիլոմոնովը միշտ էլ ինչ-որ բան էր մտածում։ Ֆիլոմոնովը միշտ էլ ինչ-որ բան էր մտածում։

Ռոստոմը ժպտում էր։ Ռոստոմը ժպտում էր։ Ռոստոմը ժպտում էր։

— Ես մտածում եմ, որ ռադիոն ապագայի գիտութիւնն է։ Ես մտածում եմ, որ ռադիոն ապագայի գիտութիւնն է։ Ես մտածում եմ, որ ռադիոն ապագայի գիտութիւնն է։

Ռոստոմը ծիծաղում էր։ Ռոստոմը ծիծաղում էր։ Ռոստոմը ծիծաղում էր։

— Ինչո՞ւ ես ծիծաղում, հարցնում է Ֆիլոմոնովը։ Ինչո՞ւ ես ծիծաղում, հարցնում է Ֆիլոմոնովը։ Ինչո՞ւ ես ծիծաղում, հարցնում է Ֆիլոմոնովը։

— Ինչո՞ւ չեմ ծիծաղի, պատասխանում է Ռոստոմը։ Ինչո՞ւ չեմ ծիծաղի, պատասխանում է Ռոստոմը։ Ինչո՞ւ չեմ ծիծաղի, պատասխանում է Ռոստոմը։

Ֆիլոմոնովը լռում է։ Ֆիլոմոնովը լռում է։ Ֆիլոմոնովը լռում է։

— Ես ուզում եմ ասել, որ ռադիոն ապագայի գիտութիւնն է, ասում է Ռոստոմը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ռադիոն ապագայի գիտութիւնն է, ասում է Ռոստոմը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ռադիոն ապագայի գիտութիւնն է, ասում է Ռոստոմը։

Ֆիլոմոնովը լռում է։ Ֆիլոմոնովը լռում է։ Ֆիլոմոնովը լռում է։

— Ես ուզում եմ ասել, որ ռադիոն ապագայի գիտութիւնն է, կրկնում է Ռոստոմը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ռադիոն ապագայի գիտութիւնն է, կրկնում է Ռոստոմը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ռադիոն ապագայի գիտութիւնն է, կրկն

ԿՈՒՐԱԾ ՀԱՐՍԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐԱԿՆԵՐԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Նիտան Չարխոյեան, Ծիծեռնակաբերդի Ազգային արուեստի թանգարանի տնօրէնը, որ Ֆրանսայէն Հայաստան վերադարձուց հարիւրաւոր գործեր, ըսաւ. — Մեր նպատակն է ցուցադրել ոչ միայն մեր ունեցածը, այլեւ ներկայացնել ժամանակակից արուեստի զարգացումները, որպէսզի մեր հանդիսատեսը ծանօթանայ նոր միտումներու հետ։

Չի բացառուիր, որ Ֆրանսայէն վերադարձուած գործերուն մէջ ալ կան կեղծիքներ։ Ինչպէս ըսաւ Նիտան Չարխոյեան, ներկայիս կը կատարուին ստուգումներ, որպէսզի ամէն ինչ պարզ դառնայ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՀՈՂԻՆ ՎՐԱ

Ֆրանսայի Ազգային Ժողովի Ազգային ժառանգութեան յանձնաժողովի նախագահ Ռաֆայել Ժորկեֆ, որ Հայաստան կը գտնուի Ֆրանսայի Ազգային ժողովի պատուիրակութեան կազմին մէջ, ըսաւ. — Ֆրանսան ունի հայկական մեծ համայնք, որ կարեւոր դեր ունեցած է Ֆրանսայի պատմութեան մէջ։ Ֆրանսայի Ազգային ժողովը կ՚ուզէ, որ այդ հարստութիւնները վերադառնան իրենց հայրենիքին։

Ֆրանսայի Ազգային ժողովի պատուիրակութիւնը Հայաստան կը գտնուի 5 օրերու համար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՀՈՂԻՆ ՎՐԱ

Ֆրանսայի Ազգային ժողովի Ազգային ժառանգութեան յանձնաժողովի նախագահ Ռաֆայել Ժորկեֆ, որ Հայաստան կը գտնուի Ֆրանսայի Ազգային ժողովի պատուիրակութեան կազմին մէջ, ըսաւ. — Ֆրանսան ունի հայկական մեծ համայնք, որ կարեւոր դեր ունեցած է Ֆրանսայի պատմութեան մէջ։ Ֆրանսայի Ազգային ժողովը կ՚ուզէ, որ այդ հարստութիւնները վերադառնան իրենց հայրենիքին։

Ֆրանսայի Ազգային ժողովի պատուիրակութիւնը Հայաստան կը գտնուի 5 օրերու համար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՀՈՂԻՆ ՎՐԱ

Ֆրանսայի Ազգային ժողովի Ազգային ժառանգութեան յանձնաժողովի նախագահ Ռաֆայել Ժորկեֆ, որ Հայաստան կը գտնուի Ֆրանսայի Ազգային ժողովի պատուիրակութեան կազմին մէջ, ըսաւ. — Ֆրանսան ունի հայկական մեծ համայնք, որ կարեւոր դեր ունեցած է Ֆրանսայի պատմութեան մէջ։ Ֆրանսայի Ազգային ժողովը կ՚ուզէ, որ այդ հարստութիւնները վերադառնան իրենց հայրենիքին։

Ֆրանսայի Ազգային ժողովի պատուիրակութիւնը Հայաստան կը գտնուի 5 օրերու համար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՀՈՂԻՆ ՎՐԱ

Ֆրանսայի Ազգային ժողովի Ազգային ժառանգութեան յանձնաժողովի նախագահ Ռաֆայել Ժորկեֆ, որ Հայաստան կը գտնուի Ֆրանսայի Ազգային ժողովի պատուիրակութեան կազմին մէջ, ըսաւ. — Ֆրանսան ունի հայկական մեծ համայնք, որ կարեւոր դեր ունեցած է Ֆրանսայի պատմութեան մէջ։ Ֆրանսայի Ազգային ժողովը կ՚ուզէ, որ այդ հարստութիւնները վերադառնան իրենց հայրենիքին։

Ֆրանսայի Ազգային ժողովի պատուիրակութիւնը Հայաստան կը գտնուի 5 օրերու համար։

(Շար. Ա. էջէն)

պիկեան, Սուրէն Խանամիրեան, Տօքթ. Մելքոն Էպլիղաթեան եւ Տօքթ. Մանուկեան այցելութիւն մը տուած են նախագահ Սարգիսի իրենց վրդովումը յայտնելու համար:

Գարեգին Բ. Ամոռակից կաթողիկոսը յայտարարած է. « Այս եղեռնափորձը դրդռութեան փորձ մըն է մեր ժողովուրդին դէմ: Քանդել նման յուշարձան մը, խորհրդանիշ գեղեցկութեան եւ ազգային արժանաւորութեան, կը վնասէ խաղաղութեան գաղափարի մէջ»:

Երկուշաբթի օրուան Օռիան_Լը Ժուռը կ'ըսէ թէ հայ ուրիշ պատասխանատու – ներ կը դժգոհին այն յարատեւ հալածանքին դէմ, որու ենթակայ են քաղաքազօրքերու կողմէ, որովհետեւ հայ համայնքը մերժեց կողմ բռնել քաղաքական պատերազմին ընթացքին»:

Քրիստոնեայ-սուրիացի կուիւները հըսկայ վնասներ պատճառած են Հայութեան, հայկ. տասնեակ դպրոցներ, եկեղեցիներ, հիւանդանոցներ, բուժարան – ներ մեծ վնասներ կրած են: Բազմաթիւ տուներ եւ խանութներ թալանի տրուած են, բազմաթիւ Հայեր առեւանգուած են: 200 հազարի վրայ, քանի մը տասնեակ հազար հեռացած են երկրէն: Թերթը կ'ըսէ թէ «դրամատան աղբիւրներու համաձայն հայ առեւտրականները 300 միլիոն լիբանանեան ոսկիի վնաս կրած են վերջին 3 տարիներուն»: Միւս կողմէ Հայկազեան քոլէճի տեսուչը՝ Տօքթ. Ճոն Մարգարեան ըսած է որ 30 հազար Հայեր անմիջական օգնութեան կը կարօտին:

×

Ճիշդ որ, ըստ Ֆիկարօի առջի օր ծանր բախումներ տեղի ունեցած են Շամունի քաղաքազօրքերուն եւ Հայերուն (Ֆիկարօ կ'ըսէ սուրիամիտ Հայեր) միջեւ երեք մեռեալ կայ ու տասնեակ մը վիրաւոր Պուրճ Համուտի մէջ:

×

Երեքշաբթի առտու Լիպերասիոն, իր վերջին էջի վրայ վերլուծում մը կը ներկայացնէ հայ համայնքին վիճակուած ճակատագրին: Լարուած մթնոլորտ մը կը տիրէ եւ աշխատակիցը արձագանգ կը հանդիսանայ դաշնակցականի մը խօսքին. « Ամէն ճշմարտութիւն չըսուիր » քանի լռութիւնը օրէնք դարձած է:

Ամէն պարագայի մէջ, մեր գաղութը չատ ծանր կացութեան մէջ կը գտնուի եւ ինչ որ չատ յայտնի չէ, ոչ ալ մանաւանդ չահ յստակ, այն է թէ ո՞վ է որ չահ ունի այս ճեւով հարուածելու գաղութ մը, որ իր քրտինքը թափած է Լիբանանի համար:

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Մարթիկէն Տէր եւ Տիկ. Խաչիկ Արթինեան Մեռելոցի առթիւ իրենց հարազատ ննջեցեալներու յիշատակին 200 ֆր. կը նուիրեն լիբանահայ աղէտեալներուն:

×

Լակառէնէն Տիկ. Եղնիկեան իր ամուսնոյն յիշատակին Մեռելոցի առթիւ, 100 ֆր. կը նուիրէ լիբանահայ աղէտեալներուն: Նոյն առիթով, նոյն նպատակին, Տէր եւ Տիկ. Գափուճեան 100 ֆ.:

×

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Տիկին Մաքրուհի Էօր – ոէքեան 50 ֆր. կը նուիրէ Լիբանահայութեան Տիկնոջ Նեկտար Փափազեանի յիշատակին եւ 50 ֆր. նոյն նպատակին Տիկին Աննիկ Միհրապեանի մահուան առթիւ:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Շաւիլի եկեղեցւոյ վարչութիւնը ցաւակցութիւն կը յայտնէ եկեղեցւոյ սարկաւագ Պ. Գալուստ Մինասեանի եւ վարչութեան անդամներէն Պ. Մարտիրոս Օհանեանի եւ կարպիս Տէր-Գալուստեանի իրենց մօր եւ մօրաքրոջ, Հօրաքրոջ՝

ԱՆՆԻԿ ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ

մահուան առթիւ:

Պօմոնի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ կրօն. Ընկերակցութիւնը եւ Թաղակա – նութիւնը կը գտնէն իրենց վաստակաւոր նախագահին՝

ՂԱԶԱՐ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ

մահը:

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի Հինգշաբթի, Նոյ. 2 ժամը 14ին Պօմոնի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցին:

ՍԻՆ – ՍԱԹԻՒՐՆԷՆ ԼԷ ՋԱՎԻՆԵՈՆ. –

Այրի Տիկին Սիրանոյշ Մինասեան, Հալաճեան ընտանիք, Պետաղեան, Վ. Մինասեան եւ Կարապետեան ընտանիք – ները, Մինասեան ընտանիք (Իսթր), Թիւթիւնճեան (Մարսէյլ), Տիկին Գրի – գորեան (Մօրաքոյրը՝ Պաղտատ), Սիւրմէեան ընտանիք (Պոլիս) սրտի խոր ցաւով կը ծանուցանեն

ՍԱՀԱԿ ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ
(Ակնցի)

մահը, որ պատահեցաւ Հոկտ. 6ին իր բնակարանը:

Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Հոկտ. 7ին Փոնթէլի եկեղեցիին մէջ եւ մարմինը ամփոփուեցաւ տեղւոյն դերեզմանատունը, ընտանեկան դամբարանին մէջ:

×

Այս տխուր առթիւ Տէր եւ Տիկին Վ. Մինասեան փոխան ծաղիկի կը նուիրեն. 250 Ֆր. Լիբանահայ աղէտեալներուն, 100 կարմիր Խաչին, 100 կապոյտ Խաչին (ստանալ «Ցառաջ»էն) եւ 200 Ֆր. «Ցառաջ»ին:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Կապ. Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի վարչութիւնը հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել կուտայ այս Կիրակի, Նոյ. 5, Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս – Պետրոս եկեղեցին, ՀՄՅանի ողբացեալ ընկերուհիներու յիշատակին:

Ի գիտութիւն անոնց յիշատակը յարգողներուն:

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ԲԱՑՕՒՄ

ՄԻՍԱԿ ՄԱՆՈՒՇԵԱՆԻ

յուշարձանին ի յարգանս կարմիր Ազդի 23 հերոսներու յիշատակին եւ տուչու – թիւն Փարիզ քաղաքի Մէտայ տը Վեր – մէյին, անոնց ընտանիքներուն

Պատուոյ նախագահութեամբ
ՄՕՐԻՍ ՓԼԱՆԹԻԷԻ
Նախարար Նախկին Ռազմիկներու

Հովանաւորող մարմին
ՍԵՐՈՎԲԷ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Հայր. Պատուիրակ Եւրոպայի՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութեան
ՍՏԵՓԱՆ ՉԵՐՎՈՆԻՆՔՕ
Դեսպան Խորհ. Միութեան Ֆրանսայի
ԺԱՒ ԼԱԼՕ՝ Իվրիի Քաղաքապետ
ԺԵՆԵՐԱԼ ՌՈՊԼՐ ՔԱՍՕ
փոխ-Քաղաքապետ Փարիզի
Ազգ. Ընկերակցութիւն Ֆրանսական Դիմադրութեան Մարտիկներու
(Ա. Ն. Ա. Ք. Ռ.)
Ընդհ. Միութիւն Օտար Նախկին Կամաւոր Մարտիկ եւ Դիմադրականներու
(ԻԻԺԷՎՌԸ)
Հայ Նախկին Ռազմիկներու Ընկերակց. Բարեկամական Միութիւն
Հայ Նախկին Դիմադրականներու ներկայութեամբ՝ քաղաքային ու զինուորական իշխանութեանց եւ դաշնակից Պետութեանց դիւանագիտական և զինուորական ներկայացուցիչներուն եւ յուշարձանի հեղինակ ԱՐԱ ՑԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆԻ
Մասնակցութիւն հայ, ֆրանսացի եւ օտար բազմաթիւ կազմակերպութեանց
Դրօշակիրներ ու զինուոր. նուագախումբ
Նոյ. 4, Շաբաթ, ժամը 10·30ին
ժամադրավայր՝ ուղղակի Իվրիի դերեզմանատուն — Մեթրօ Փորթ տը Շուազի

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Ի ՆՊԱՍՏ
ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ
(Բացուած՝ Հայ Աղեատախնամ Ընկերակցութեան կողմէ)

Ը. ՑԱՆԿ

Փոքրիկն Մաթիաս Մորիյ (Շէլ, 10 դրոշմաթուղթ	10
Պ. Արթիւր Փանոսեան (Շաթու)	1500
Տէր եւ Տիկ. Վ. Զիթունի	500
Պ. Յակոբ Քարա-Պօղոսեան (Առնուվիլ լէ Կոնէս)	500
Պալեողեան ընտանիք (Նիս)	400
Պ. Ա. Պէյազեան (Իվրի-սիւր-Սէն)	300
Պ. Մ. Փօլատեան (Լայ-լէ-Ռոզ)	200
Տիկ. Զապէլ Գալայճեան	150
Պ. Ստ. Ներկարաբեան (Ալֆորվիլ)	150
Տէր եւ Տիկ. Տավուլճեան (Ալֆ.)	150
Պ. Հայկ Գասպարեան (Առնուվիլ)	100
Տէր եւ Տիկ. Սահակ Խաչատուրեան	100
Տիկ. եւ Օր. Զիլինկիրեան	100
Պ. Յարութիւն Պատմաճեան (Առնուվիլ)	100
Տիկ. Ա. Փափազեան (Պ. Քոլոմպ)	100
Գումար	4360
Նախորդ գումար	86·120,48
Ընդհ. գումար	90·480,48

Ս. ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻԶ

Այս Շաբաթ, Նոյ. 4, ոտն է Ամենայն Սրբոց՝ հնոց եւ նորից, յայտից եւ անյայտից:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ Մայր եկեղեցւոյ մէջ ժամը 10ին պատարագ կը մատուցուի:

Կը հրաւիրուի մեր ժողովուրդը ներկայ գտնուելու պատարագին եւ աղօթելու Հայոց. Առաք. Եկեղեցւոյ անսասանութեան համար:

LA SECTION CULTURELLE
DE L'U.G.A. B. — MARSEILLE
33, Cours Puget
Présente
Le Samedi 4 Novembre à 21 heures
UN REPORTAGE

Voyage à travers

l'Arménie occidentale

par MICHEL P. et ANNIE D.

Régions visitées : Sebastia, Erzeroum, Osk Vank, Ardannank, Kars, Ani, Ketzgouk, Dagubayazid, Van, Bitlis, Diarbekir, Kaysere.

Une soirée Audio Visuelle Exceptionnelle — A ne pas manquer.

Le même soir le jeune sculpteur RAFFI SARKISSIAN viendra présenter sa nouvelle création : des médaillons à l'effigie de ce qui est le plus représentatif de la culture arménienne « *Notre alphabet* ».

ՇԱԻԻԼԻ ՄԷՋ

ՄԵԾԱՐԱՆՔ
ԳՐԻԳՈՐ ԿԻՒԼԵԱՆԻ

Կապ. Խաչի Շաւիլի մասնաճիւղը յարգանքի հաւաքոյթ մը կազմակերպած է գաղութիս չատ սիրելի եւ նուիրեալ՝

ԳՐԻԳՈՐ ԿԻՒԼԵԱՆԻ

ի պատիւ, Կիրակի Նոյ. 5, ժամը 16ին եկեղեցւոյ սրահը, 4 Ռիւ տէ Թրուա Շանթիէ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏԻՐ

ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Ալֆորվիլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս Կիրակի, Նոյ. 5 ժամը 15ին Մշակոյթի Տունը, 9 Ռիւ տը Մատրիը: Կարեւոր օրակարգ:

×

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ Վալանսի վարչութիւնը անխափ ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները, Նոյեմբեր 6, ժամը 2ին Ս.Յարոնեան ակումբին մէջ:

×

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ Մարսէյլ քաղաքի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերուհիները Հինգշաբթի, Նոյ. 9, ժամը 3ին Հայ Մշակոյթի Տունը: Կը խնդրուի ընկերուհիներէն որ ներկայ ըլլան այս կարեւոր ժողովին: Օրակարգ՝ կարեւոր հարցեր եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան:

Stage
de danses arméniennes

Le théâtre d'Expression Arménienne organise dans la salle de l'Eglise Apostolique Arménienne de Lyon, 40 Rue d'Arménie, 69003 Lyon, un stage de danses arméniennes (initiation et perfectionnement) le Samedi 11 et le Dimanche 12 Novembre.

Ce stage sera l'occasion d'une approche et d'un apprentissage intensif des danses de Transcaucasie avec des instruments traditionnels.

Ce stage sera animé par JIRAIR MADILIAN, professeur diplômé de danses arménienne de la Fédération Française de Danses Classiques et Contemporaines, et quelques membres de sa troupe.

Participation au frais : 150 Frs.

Inscriptions : Foyer Arménien
40 rue d'Arménie, Vendredi 27 Oct., 20 - 21 h. Vendredi 3 Nov. 20 - 21 h.

Date limite 8 Novembre.

Pour tous renseignements complémentaires et inscriptions s'adresser à :
M V. DER-SARKISSIAN
Tél. : 54-66-72 après 18 heures.
M. A. DERDERIAN
Tél. : 20-46-77

Prière d'adresser toute correspondance à
M. A. DERDERIAN
MENIVAL - H 1
69800 ST. PRIEST

ՃԱՆ ԹԱԹԼԵԱՆ
ԿԵՐԳԷ
իր ճաշարանին մէջ

DJAN TATLAN
CHANTE
dans son restaurant

DEUX GUITARES

Ouvert tous les jours, sauf Dimanche, de 20 h. 30 à 2 h. du matin
Toute la soirée : Orchestre et chants
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԵՐ
Hors d'œuvre de 30 à 100 F., Spécialités de 50 à 70 F., Desserts 20 F.
BOISSONS :
La bouteille
Vodka 140 à 180 F. Vins, 100 à 170 F. Champagne de 190 à 250 F.
4, RUE LAURISTON, PARIS 16e (Etoile) Tél 500 49 49

ՈՒՐԲԱԹ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
3
VENDREDI
3 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա Տար· 230 Ֆ· Վեցամսեայ 125 Ֆ·
Արտասահման Տար· 260 Ֆ· Ետք 1 Ֆ· 80

54e ANNÉE — N° 14.241

54ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14·241

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՍԻՆԱԿԻ ՄԸ ՇՈՒՐՋ

Միևնակ մ'աւետաբեր· սիւնակ մը ուր ներմուծիչը կը յորդի, կը սփռէ արդասաւոր կենցաղը հայկականութեան· տրամաղրութեան ամենասուրբ տուեալը կը վէմէի անհուն կենդանութեամբ ու ջերմութեամբ: Բիւրեղացած՝ հաւասա – րակիւռ սիրտ մը կը բաբախէ· զգայուն ցարկը օժտուած տոկուն ճիւղաւորումով· առողջ արեան երթեւեկը կը դառնայ եղ – րակացութեան սահմանումը· խղճահա – րութիւնը՝ ուր կը դոյատեւէ դիտակցու – թեան ջերմաչափը:

Այս է ֆրանսահայ գաղութին չնորհքը: Փա՛ռք քեզ հինաւուրց դարերէ իջած միրտ· միշտ նոյն օրհնութեամբ վերա – նորոգ, միջոցներու մէջ կերպարանա – փոխուած, սակայն միշտ պատնէշի վրայ: Այժմ՝ բարձրացած կայմի մը վրայ ծածանա՛լ, ուր կը ծփայ դրօշակ ազա – տութեան յոյսի ուղերձով· ահաւասիկ սիրոյ գերբնական լմաստը: Երբեմն խուրձ սիւնազարդ՝ նեցուկներու օժան – դակութեամբ հաստատուն· ուր՝ միու – թիւնը բոլորաձեւ կ'աղաղակէ ճգնաժամը դիմագրաւելու վերացումը· ահաւասիկ համամիութեան ըմբռնումը:

Այսպէս, այս համակերպութեամբ ար – ջասյաններ կը ծնին, ճառագայթներ բո – ցավառ, գոյներու լիացում՝ որոնք իրա – րու հպած լուսարձակում կուտան· այս ամէնը տոգորուած զգայնութեամբ ժո – ղովուրդի մը հանդէպ· ի սէր անոր՝ որ այսօր Գողգոթան ապրեցաւ· ու դեռ կը դիպերի չնչասպառ վերջին աւերակներու կոյտին վրայ· դառնութեան ծուփը կո – րաքամակ ուսերնուն···

Հնոցին մէջ երբ լուման բարերար՝ կը հալի ու կը դառնայ հրաշք· ո՛չ մէկ դիւ – ցազնութիւն, ո՛չ հերոսամարտ կ'րմ – րոշնէ իր մէջ հոգեպարար կայծը որ կը ցայտի: Երբ ան (դրամը) երկու չարեաց փոքրագոյնի մէջեւ կ'ընտրէ չնորհը արե – ւագալ կամ խռովքը արտայայտութեան: Այն ժամանակ՝ նոր խորհուրդ մը ծիւ կ'առնէ դէպի ազգային հանգամանքը· իրականութեան՝ աղերսին հանդիման հրովարտակ ինքնութեան, ներչնչուած այն արեան թափէն ուր՝ հոգեկան ուժը սահմանած է կարեկցութեան ու պարտա – կանութեան ինքնակոչ լիազօրումը:

Ձեզի հետ կարեկիցներ՝ միտքս կ'ար – ձագ դէպի աւերը անհամեմատ· դէպի այն դէմքերը խելակորոյս· մազեր թափ – թփած վլատակներու տակէն, ուրուականներու տեսիլը· կերպարանափոխուած, փոշոտած, անհաւատալիօրէն այն ստու – գութեամբ որ «ողջ» են· այս՝ ցոյց կուտայ կեանքի նշոյլի բնոյթը· էութեան մը պայքարը պահպանման բնազդին կառ – չած: Ձեռքեր կ'երկարին դէպի պայծառ երկինքը, աղերսի, օգնութեան, օրհնու – թեան, կամ գոհունակութեան ժպիտր ե – րեսնուն: Սակայն տառապանքը, մղձա – ւանջը, գծած է չորցած արցունքի կա – թիլներ, տաշած չաւիղներ, դրոշմած իր սուր կսկիծը հիւծած այտերու վրայ···

Օրհնութիւն քեզ « Սիւնակ » որ կ'ար – ատացոլես Հայ Ոգիի խորաթափանց իսէա – լը· « օգնութիւն Լիբանահայութեան »· կոչը ափոփանքի հայ բեկորին, խօսքին ու տարրին: Այո՝ այնտեղ է կեդրոնա – ցած արեւմտեան լեզուի ու փառքի եկե – ղեցին, ղպրոցը, ուսումը· այնտեղ գա – րերէ ի վեր չնորհք մըն է իջած Ներսէս Շնորհալիի ու Ներսէս Լամբրոնացիի հո – գեթով ու՝ տարածուած այդ ափերուն ընծայ ինչպէս ուղեցոյց փարոս լուսաւոր Հայկականութեան:

Աչքերս սեւեռած « Ցառաջ »ի անմի – ջական օգնութեան թերթերուն· կը հըր – ճռուիմ, հաշուակալութեանս մէջ տեն – չանք կ'արթննայ· « դրամ » ըսուածը բա – րի նպատակէն անդին չէի կարծեր որ մարդու արժէքին սատարէ: Սակայն ա – հաւասիկ անուններ մէկը միւսէն ծանօթ· կան բարեկամներ որոնց հետ առօրեայ չփում եմ ունեցած, բայց երբեք կռահած իրենց ներքին « զանձը »: Կան « ոմն » մարդիկ· կ'երեւակայեմ անոնց զոհունակ արտայայտութիւնը հոգերուխ պարտա – կանութիւն մը կատարած ըլլալնուն: կը դիտկընդխոսնեմ ամէնն ալ մտքիս մէջ, անոնց աչքերով կը դիտեմ աւելի հեռուն այն նպատակին որ պիտի ծառայէ իրենց նուիրական ու նիւթական տուրքը:

կը սոսնամ Հոկտեմբեր 25 թուակիր « Ցառաջ »ը, կը կարդամ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան յուզումնա – լից կոչը· ամէն մէկ տող հակիրճ կերպով կ'արտայայտէ ցաւը համայնքի մը որ կ'ապրի դաժան ու տագնապալի օրեր···

27 թուակիր « Ցառաջ »ը կը բերէ Շահանդուխտի փլատակներու տակ « Ողջ եմ » յօդուածը· կեանքի սքանչելի ժը – պիտ· սակայն՝ սրտաճմլիկ աղաղակ: Այո՝ ցանկալի է կեանքը երբ իր արժէքը կը բնորոշէ· ահա գերբնական լմաստը, զօրաւոր հաւատքը ապրելու, յոյսը ու կարիքը հրճուելու անոր գոյին տակ··· Արդեօ՞ք պէտք են ազէտներ որ Հայը դիտակցութեան բերէ իր ինքնութեան ահմանին մէջ կամ իր պահպանութեան բնազդը··· Այո, ո՞վ Հայերէն աւելի մասնագէտ է այս հարցին մէջ· « Ողջ եմ, հրդեհով պաշարուած, « ողջ եմ » եաթաղանին տակ· սրբութեամբ օժ – տուած կը կրենք ու կը դիմանանք ամէն անիրաւութիւններու ու զոհողութիւննե – րու առջեւ· այս է մեր լուծը կամ եղեռ – նի մէջ մեզ յատկացուած օրէնքը··· Ո՞վ կրնայ մեզի հաւասարիլ·կը պոռանք արար աշխարհին « Ողջ եմ », դեռ գոյութիւն ունինք, ո՞վ կրնայ մեզ հետ մրցիլ: Ո՞վ կ'ուզէ մեր տառապանքի գուլը··· Ցուպ կախարդական որ « ողջ » կը պահէ ու տանջանք կը սորվեցնէ··· Ցանուն հա – ւատքին, յոյսի ու սիրոյ, տուայտանքին դէմ գրոհ կուտայ: Ահաւասիկ Հայու Սիրտը փորձառու, լիազօր պաշտամունք – քով ներչնչուած, միշտ վարած իր ցեղա – յին սկզբունքներուն, կենցաղը տնօրի – նած: Ահաւասիկ Սիրտը Նոր Վիրապէն ժայթքած ինչպէս հրախաղ մր տարած – ուած ամբողջ երկնքին կամարը որ կը լուսարձակէ « Ողջ եմ »···:

ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ ՄՏԱՀՈԳ

Փ. ՃԵՄԱՅԷԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆ Կ'ԱՅՑԵԼԷ

ԵՒ ԿԸ ՑԱՑՏԱՐԱՐԷ·—
« ՈՉԻՆՉ ԿԸ ԲԱԺԻՆԷ ՀԱՑԵՐԸ ԼԻԲԱՆԱՆՑԻՆԵՐԷՆ »

ԽԱՉԻԿ ՊԱՊԻԿԵԱՆԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

« ՄՈՆՏ »Ի ՑՕԴՈՒԱԾԸ

ՀԱՅԵՐԸ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ ԸՐԻՆ

Վերջին օրերու դէպքերը, մանաւանդ, խոր մտահոգութիւն պատճառեցին, ոչ միայն ենթակային իսկ, այլինքն ւիբա – նահայ գաղութին, այլեւ սփիւռքի բո – վանդակ Հայութեան: Մինչ տեսակցու – թիւն մը տեղի կ'ունենար Սարդարապատ ակումբին մէջ, հայ ղեկավարներու եւ քրիստոնեայ պատասխանատուներու մի – ջեւ եւ կը կարծուէր, որ թիւրիմացու – թիւնները հարթուած են, յանկարծ եւ հազիւ երեք օր ետք, եղեռնափորձ մը կը կատարուէր Պիքֆայայի Ապրիլեան Ցու – չարձանին դէմ:

Երեքշաբթի իրիկուն, Մանուո (Նոյ· 1ի թիւ) իր թղթակիցին սոսրագրութեամբ չահեկան վերլուծում մը կը կատարէր քրիստոնեայ–հայ յարաբերութեանց վատ – թարացման: Անդրադառնալէ ետք տասը քիլօ Թ·Է·Ն· Թ·Է·ին, որ ղրուած էր յու – չարձանին, Տոմինիք Փուչէն կը քննէր բուն կացութիւնը: Հայ ղեկավարները կը նախընտրեն վերապահ մնալ կ'րսէ, եւ ոչ ոք մեղադրել: Բայց հայ երեսփոխան մը կ'ընդունի որ դրդռութիւնները բազ – մացան: Գողութիւն, թալան, նախա – տինք, յետոյ պարտադիր տուրք: Մեր – ժումի պարագային, ենթակային տունը, խանութը, կառքը օդը կը հանուին: Քրիստոնեաները, կ'ըսէ թերթը, երեք միլիոն լիբանանեան ոսկիի (4,2 միլիոն ֆրանք) տուգանք դրած են դաշնակ կու – սակցութեան, թէեւ, կ'աւելցնէ, ղեկա – վարները կը հերքեն: Ապա, երկարօրէն կը նկարագրէ հակահայ մթնոլորտը: Նոր թերթ մը Ալ ձեպհա (ճակատը) իր 6րդ թիւը հանած է եւ բացէ ի բաց Հայերու դէմ կը գրէ, «որոնք կամուրջներու կռիւ – ներու առեն մեր կռնակէն զարկին եւ 49 մեռեալ կար »:

Տեղւոյն վրայ, Պէյրութ, ինչպէս գրած էինք, կաթողիկոսներն ու հայ երեսփո – խանները իրենց վրդովումը յայտնած էին նախագահ Սարգիսի: Հանդիպումէն ետք, Մէթր Խաչիկ Պապիկեան յայտարարած է· « Պարտք սեպեցինք տեղեակ պահել Պետութեան ղեկավարը, վերջերս պատա – հած դէպքերուն զարգացման եւ ի մաս – նաւորի Պիքֆայայի յուշարձանի պայ – թումին: Միջադէպ մըն է, որ խորապէս ազդած է Հայերուն վրայ, Լիբանան թէ արտասահման, քանի յուշարձան մըն է որ կը խորհրդանչէ Հայերու զոհողու – թիւնն ու երախտադիտութիւնը Լիբանանի նկատմամբ: ··· Անկախութենէն ի վեր, մեր դիրքը անփոփոխ մնացած է: Զօրա – վիզ ենք օրինաւոր իշխանութեան »: Այն հարցումին թէ միջոցներ ձեռք առնուա՞ծ են արտագաղթը կասեցնելու համար, Մէթր Պապիկեան կ'ըսէ·— «Ծանօթ չենք իսկական արտագաղթի մը տարբեր մեկ – նումներու չարժումէն զոր կը նկատենք քաղաքացիներու մօտ, որոնք բոլոր յա – րանուանութեանց կը պատկանին: Մար – գոց կը վերաբերի, որոնք այլեւս չեն կրնար հանդուրժել տառապանքներուն եւ չարչարանքներուն »:

×

ՀԻՆԳՇԱԲԹի ԱՌԱՒՕՏ, ՊԷՅՐՈՒԹԷՆ ՀԵՌԱՁԱՅՆՈՎ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԼՈՒՐԵՐԸ Ա – ՌԻՆՔ·—

Երեքշաբթի օր Քաթայէպի ղեկավարը՝ փիէր Ճեմայէլ եւ որդիներէն՝ Ամին Ճե – մայէլ այցելած են Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանը եւ այս առթիւ, իրենց կուսակցական օրգանը՝ Լը Ռեվէյ կը գրէ: Փիէր Ճեմայէլ կաթողիկոսարանը կատարած այցելութենէն ետք յայտա – րարած է· « Հայ համայնքը կը նկատենք իրրեւ գործունեայ տարր մը, որ իր ազ – գային, տնտեսական եւ մշակութային կչիռն ունի Լիբանանի մէջ: Ոչինչ կը բաժնէ հայ գաղութի զաւակները Լիբա – նանցիներէն, ընդհակառակն ծանր տա – ռապանքները զիրենք կը միացնեն քանի զոհ են բնաջնջման փորձերու »:

Աւելցնենք որ Երեքշաբթի օր, Նոյեմ – բեր 1, բոլոր Հայերը ընդհ· գործադուլ ըրած են, աշխատանքի չերթալով կամ իրենց խանութները փակելով: Լիբանան – ցիներ ալ միացած են չարժումին:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՐԱԿԱՅԱՏԱՆ միշտ լարուած մթնո – լորտի մէջ է: Հարիւր հազար ցուցարար Թեհրանի մէջ, հակառակ պատերազմա – կան վիճակին, որ կ'արգիլէ, բախումներ, մեռեալներ: Շահը, սակայն, չփում ստեղծեց չափաւոր ընդդիմութեան հետ: Կը կարծուի որ երկ մը կը փնտռէ:

"ՅԱՌԱՋ"Ի ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԼԻԲԱՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Գումարը կընչանգնուի
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսարանին

Ժ· ՑԱՆԿ

Վիէնի Հայ Աղգ· Մխիթարեան	10·000
Նաւասարդ պարահոմբ	1000
Տիկին Ս· Պետիկեան (Փօ)	1000
Տէր եւ Տիկին Նորայր Երամեան	1000
Միհրան Հանտալեան	500
Տիկին Նունէր Փոլատեան	500
Պ· Կարօ Փոլատեան	500
Մ· Ք· (Իսկ)	500
Թորգոմ Փանոսեան	500
Տէր եւ Տիկ· Մարթէն Մարեան	500
Ս· Ալիքսանեան (Նիս)	500
Տէր եւ Տիկ· Ս· Ստեփանեան (Սէնթ Էթիէն)	250
Տէր եւ Տիկ· Կարօ Սարեան	250
Տէր եւ Տիկին Հովհաննեան	200
Հայրապետ Գարագեան	200
Տէր եւ Տիկ· Սահակեան (Խոստէն)	200
Մարտիրոսեան (Վալանս)	150
Տէր եւ Տիկին Գէչաքեան	100
Տէր եւ Տիկ· Գասպարեան (Պուռժ)	100
Ժիլպէր Գասպարեան (Պուռժ)	100
Ստեփան Պաղտեան	100
Տիկին Ս· Զաքարեան	100
Տիկին· Հ· Տէյիրմէնճեան	100
Տէր եւ Տիկ· Յովհ· Պէքիրեան	100
Տէր եւ Տիկ· Յ· Էքպէրեան	100
Տիկին Թ· Պօղոսեան	50
Ալֆոնս Գասպարեան (Պուռժ)	50
Եղնիկ Մոզեան (Պուռժ)	50
Միքելճեան	50
Ժ· Ք· Կէչէրեան (Պուռժ)	20
Սամուէլ Կէչէրեան	10
Վրէժ Գասպարեան (12 տարեկան)	10
Գումար	18·790
Թ· ցանկի գումար	221·738
Ընդհ· գումար	240·528

ՄԻՔԱՅԷԼ ՏՈՒՐԵ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՂԱՍԴԱԿԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Նախառեւտրային (1) ուսումնաշրջանը եղաւ յաջողակ վաճառականների համար։ Գործերը ընթացան կանոնաւոր կերպով։ Ապրանքների պահանջը մեծ էր։ Ներմուծումը 50 – 60 տոկոսով աւելի էր, քան նախորդ տարի։ Ներմուծման մեծ մասը կազմում էին տեքստիլ ապրանքները։ Ներմուծման ամենամեծ ապրանքատեսակներն էին հետեւեալները։

Բամբակեայ ապրանքներ։ Ներմուծումը 1911 թուականին կազմել է 1 միլիոն 200 հազար ռուբլի։ Ներմուծման ամենամեծ մասը կազմում էին կտաւները։ Ներմուծումը 1912 թուականին հասել է 1 միլիոն 500 հազար ռուբլու։ Ներմուծման աճը պատճառուել է նրանով, որ ներկայումս ներմուծուող կտաւները ներկուած են եղել, մինչդեռ նախկինում ներմուծուում էին սպիտակ կտաւներ, որոնք ներկւում էին Հայաստանում։ Ներկելու համար ներմուծուում էին ներկանիւթեր։ Ներկանիւթերի ներմուծումը 1912 թուականին հասել է 1 միլիոն 200 հազար ռուբլու։ Ներկանիւթերի ներմուծման աճը պատճառուել է նրանով, որ ներկայումս ներմուծուող կտաւները ներկուած են եղել, մինչդեռ նախկինում ներմուծուում էին սպիտակ կտաւներ։ Ներկելու համար ներմուծուում էին ներկանիւթեր։ Ներկանիւթերի ներմուծումը 1912 թուականին հասել է 1 միլիոն 200 հազար ռուբլու։

Մանուածքեղէն ապրանքներ։ Ներմուծումը 1912 թուականին հասել է 1 միլիոն 500 հազար ռուբլու։ Ներմուծման աճը պատճառուել է նրանով, որ ներկայումս ներմուծուող կտաւները ներկուած են եղել, մինչդեռ նախկինում ներմուծուում էին սպիտակ կտաւներ։ Ներկելու համար ներմուծուում էին ներկանիւթեր։ Ներկանիւթերի ներմուծումը 1912 թուականին հասել է 1 միլիոն 200 հազար ռուբլու։

Մետաքսեայ ապրանքներ։ Ներմուծումը 1912 թուականին հասել է 1 միլիոն 500 հազար ռուբլու։

ՏՈՒՖԱԿԻ ՄԱՍՆԱՎՈՐԸ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԿԱՊԻՏԱՆ Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԻ

Հոկտեմբերի 1-ին Ռուսաստանի Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետության Ներքին գործերի նախարարությունը հրապարակեց հետևյալ հաղորդագրությունը.

«Ռուսաստանի Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետության Ներքին գործերի նախարարությունը հայտնում է, որ Ռուսաստանի Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետության Ներքին գործերի նախարարության զորքերի հրամանատարության հատուկ նշանակության բրիգադի հրամանատար, կապիտան Սերգեյ Պետրոսյանը, ով 1941 թ. հոկտեմբերի 16-ին Ռուսաստանի Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետության Ներքին գործերի նախարարության զորքերի հրամանատարության հատուկ նշանակության բրիգադի հրամանատարի պաշտոնում, ինչպես նաև նախկինում, ցուցաբերելով ռազմական հմտություն, քաջություն և անձնական խիզախություն, ջախջախել է ֆաշիստական գերմանական զավթիչների մի շարք ստորաբաժանումներ, ոչնչացրել է նրանց մեծաքանակ ռազմական տեխնիկա և ռազմամթերք, 1942 թ. հունվարի 18-ին զոհվել է մարտի դաշտում։

Կապիտան Սերգեյ Պետրոսյանը հետմահու պարգևատրվել է Կարմիր դրոշի շքանշանով։

Ռուսաստանի Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետության Ներքին գործերի նախարարությունը հայտնում է, որ Ռուսաստանի Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետության Ներքին գործերի նախարարության զորքերի հրամանատարության հատուկ նշանակության բրիգադի հրամանատար, կապիտան Սերգեյ Պետրոսյանը, ով 1941 թ. հոկտեմբերի 16-ին Ռուսաստանի Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետության Ներքին գործերի նախարարության զորքերի հրամանատարության հատուկ նշանակության բրիգադի հրամանատարի պաշտոնում, ինչպես նաև նախկինում, ցուցաբերելով ռազմական հմտություն, քաջություն և անձնական խիզախություն, ջախջախել է ֆաշիստական գերմանական զավթիչների մի շարք ստորաբաժանումներ, ոչնչացրել է նրանց մեծաքանակ ռազմական տեխնիկա և ռազմամթերք, 1942 թ. հունվարի 18-ին զոհվել է մարտի դաշտում։

Կապիտան Սերգեյ Պետրոսյանը հետմահու պարգևատրվել է Կարմիր դրոշի շքանշանով։

ՀՈՒՇԱՏԵՏՐԻ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԸ

Ռուսաստանի Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետության Ներքին գործերի նախարարությունը հայտնում է, որ Ռուսաստանի Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետության Ներքին գործերի նախարարության զորքերի հրամանատարության հատուկ նշանակության բրիգադի հրամանատար, կապիտան Սերգեյ Պետրոսյանը, ով 1941 թ. հոկտեմբերի 16-ին Ռուսաստանի Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետության Ներքին գործերի նախարարության զորքերի հրամանատարության հատուկ նշանակության բրիգադի հրամանատարի պաշտոնում, ինչպես նաև նախկինում, ցուցաբերելով ռազմական հմտություն, քաջություն և անձնական խիզախություն, ջախջախել է ֆաշիստական գերմանական զավթիչների մի շարք ստորաբաժանումներ, ոչնչացրել է նրանց մեծաքանակ ռազմական տեխնիկա և ռազմամթերք, 1942 թ. հունվարի 18-ին զոհվել է մարտի դաշտում։

Կապիտան Սերգեյ Պետրոսյանը հետմահու պարգևատրվել է Կարմիր դրոշի շքանշանով։

ԽՈՍՔ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ՕՐԳԱՆ

Հրատարակվում է շաբաթական 3 անգամ

— Ի՞նչպես է ձեր երկար ու միւնիր ընկերությունը, որ դուք այդքան երջանիկ եք ձեր կեանքով եւ ձեր ամուսնական միութեան մէջ։

— Ես չեմ տառապում, որ ամէն առաւօտ ինձ հետաքրքրում են ուրիշների գործերով։

Ընկերուհի Զարուհի ամբողջ երեկոյ ինձ հետ խօսեց միայն իր մասին։

— Դու ես եղել, որ ասել ես, թէ ամէն մարդ ունի իր ճակատագիրը։ Ես ինձ համար ճակատագիր չեմ ճանաչում։ Ես ինքս եմ ինձ ճակատագիր ստեղծել։ Ես ինքս եմ ինձ համար ամէն բան արել։ Ես ինքս եմ ինձ համար ամէն բան կորցրել։ Ես ինքս եմ ինձ համար ամէն բան գտել։

Ընկերուհի Զարուհի ամբողջ երեկոյ ինձ հետ խօսեց միայն իր մասին։

—

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՄԱՐՍԷՅԼ.– Տաճատ Շալճեան, Տէր եւ Տիկ· Ֆրետերիք Շալճեան, Քաթիա Շալճեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհան – դստեան պաշտօն կը կատարուի իրենց կնոջ եւ մօր՝

ՑԱՄԱՄԻԿ ՇԱԼՃԵԱՆԻ
(ծնեալ Յուրիկեան)

մահուան քառասունքին առթիւ, այս կիրակի, Նոյ· 5, Պօմոնի Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին ժամը 11ին:

Ի դիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն:

×

Կապ· Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի վարչութիւնը հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել կուտայ այս Կիրակի, Նոյ· 5, Ալֆորվիլի Ս· Պօղոս – Պետրոս եկեղեցին, շրջանի ողբացեալ ընկերուհիներու յիշատակին:

Ի դիտութիւն անոնց յիշատակը յարգողներուն:

ՑԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Կապ· Խաչի Պուլ Օտտոյի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Տէր եւ Տիկ· Ռուբէն Փելիկեանի եւ զաւկին, Տէր եւ Տիկ· Պարգեւ Փելիկեանի եւ զաւակներուն, այրի Տիկ· Մարիամ Թեճիրեանի եւ զաւկին, Տէր եւ Տիկ· Հրանդ Պապիկեանի եւ զաւակներուն, Պապիկեան, Թեճիրեան, Տէր – Վարդանեան եւ բոլոր պարագա – ներուն իրենց մօր, մեծ–մօր, քրոջ, մօրաքրոջ, խնամիին, հօրաքրոջ եւ ազգականին՝ ընկ· Զարման Փելիկեանի մահուան առթիւ:

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ԲԱՑՈՒՄ

ՄԻՍԱԿ ՄԱՆՈՒՇԵԱՆԻ

յուշարձանին է յարգանս կարմիր Ազդի 23 հերոսներու յիշատակին եւ տուչու – թիւն Փարիզ քաղաքի Մէտալ ոը Վեր – մէյին, անոնց ընտանիքներուն

Պատուոյ նախագահութեամբ
ՄՕՐԻՍ ՓԱՆԹԻԷԻ
Նախարար Նախկին Ռազմիկներու

Հովանաւորող մարմին
ՍԵՐՈՎԲԷ ԱՐՔ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Հայր· Պատուիրակ Եւրոպայի՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութեան
ՍՏԵՓԱՆ ՋԵՐՎՈՆԷՆՔՕ
Դեսպան Խորհ· Միութեան Ֆրանսայի
ԺԱՔ ԼԱԼՕՅ՝ Իմքիի Բաղաճապետ
ԺԵՆԵՐԱԼ ՌՈՊԻՐ ՔԱՍՕ
փոխ-Բաղաճապետ Փարիզի
Ազգ· Ընկերակցութիւն Ֆրանսական Դիմադրութեան Մարտիկներու (Ա· Ն· Ա· Ֆ· Ռ·)
Ընդհ·Միութիւն Օտար Նախկին Կամաւոր Մարտիկ եւ Դիմադրականներու (ԻԻԺԷՎՌԸ)
Հայ Նախկին Ռազմիկներու Ընկերակց· Բարեկամական Միութիւն
Հայ Նախկին Դիմադրականներու ներկայութեամբ՝ քաղաքային ու զինուորական իշխանութեանց եւ դաշնակից Պետութեանց զիւանագիտական և զինուորական ներկայացուցիչներուն եւ յուշարձանի հեղինակ ԱՐԱ ՑԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆԻ
Մասնակցութիւն հայ, Ֆրանսացի եւ օտար բազմաթիւ կազմակերպութեանց
Դրօշակիրները ու զինուոր· նուագախումբ
Ներկայութեամբ Հայաստանի պետական պատուիրակութեան գլխաւորութեամբ
ԿԱՌԼԷՆ ՂԱՄԲԱՐԵԱՆԻ
Հայաստանի եւ Խորհ· Միութեան նախկին ռազմիկներու կոմիտէներու ներկայացուցիչներ ՊԵՐՃ ԲՈՇՆԱԿԵԱՆԻ եւ ՆԻՔՈԼԱՑԻ ԲՈԼՇԱԿՈՎԻ

Նոյ· 4, Շաբաթ, ժամը 10·30ին
ժամադրավայր՝ ուղղակի Իվրիի գերեզմանատուն – Մեթրօ Փորթ ոը Շուազի

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Նափոլէոն Թօփալեան եւ զաւակը՝ Սեդրիկ, այրի Տիկին Մարիամ Կէօստենեան, Տէր եւ Տիկ· Ռուբէն Վանլեան, Տէր եւ Տիկին Ռուբէն Պըլըքեան, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Համբարձումեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Սերժ Աբոպեան եւ զաւակները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, դրաւոր, ծաղկեպսակով եւ փոխան ծաղկեպսակի նուէրներով ցաւակցութիւն կեպսակի նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց զաւկին, եղբօր, թոռան՝

ԱՐՆՕ–ՍԱՄ ԹՕՓԱԼԵԱՆԻ
դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Ռոզ եւ Արտաւազդ Հաճըմեանի յիշատակին իրենց աղջիկը՝ 150 ֆր· կը նուիրէ «Ցառաջ»ին, Մեռելոցի առթիւ:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

ՇԱՒԻԼԻՆ Տիկին Թեֆար Պօղոսեան փոխան ծաղիկի 50 ֆր կը նուիրէ Լիբանահայերուն Աճիկ Միճասեանի մահուան առթիւ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊ· ԽԱՉԻ Ալֆորվիլի մասնաճիւղի ընդհ· ժողովը այս կիրակի, Նոյ· 5 ժամը 15ին Մշակոյթի Տունը, 9 Ռիւ ոը Մառիր: կարեւոր օրակարգ:

×

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ վաստակի վարչութիւնը անխափ ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները, Նոյեմբեր 6, ժամը 2ին Ահարոնեան ակումբին մէջ:

×

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ Մարսէյլ քաղաքի վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերուհիները Հինգշաբթի, Նոյ· 9, ժամը 3ին Հայ Մշակոյթի Տունը: Կը խնդրուի ընկերուհիներէն որ ներկայ ըլլան այս կարեւոր ժողովին: Օրակարգ՝ կարեւոր հարցեր եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՐԱԽՈՒՄԲԻՆ ՇՐՋԱՊՏՈՒՅՏԸ ՖՐԱՆՍԱ

Ուրբաթ, Նոյ· 3, ժամը 20·45ին Սալ Փլէյէլ (մասնակցութիւն, Հոկտեմբեր – եան տարեդարձի տօնակատարութիւն):

Շաբաթ, Նոյ· 4, Պուա–ան–Պրէս, ժամը 20·45ին:

Կիրակի, Նոյ· 5, ժամը 16 եւ 21ին, Լիոնի Օտիթորիում:

Երեքշաբթի, Նոյ· 7, Վիլըֆրանշ – սիւր – Սոն, ժամը 20·45ին:

ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

ՄԵԾԱՐԱՆՔ ԳՐԻԳՈՐ ԿԻՒԼԵԱՆԻ

Կապ· Խաչի Շաւիլի մասնաճիւղը յարգանքի հաւաքոյթ մը կազմակերպած է զաղութիս չատ սիրելի եւ նուիրեալ՝

ԳՐԻԳՈՐ ԿԻՒԼԵԱՆԻ

ի պատիւ, Կիրակի Նոյ· 5, ժամը 16ին եկեղեցւոյ սրահը, 4 Ռիւ ոէ Թրուա Շանթիէ:

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Նախաձեռնութեամբ
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՍԵՒՐԱՆԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ

GRANDE SOIRÉE DANSANTE

organisée par la section de Sevran de la Croix Bleue des Arméniens de France

ԿԻՐԱԿԻ, ՆՈՅ 19 ԺԱՄԸ 15ԻՆ
Salle des Fêtes de Sevran
ORCHESTRE DEDEDJIAN — GROUPE ARTANAK
en attraction: le groupe ZARTONG
groupe de danse MINI SOSSI de Sevran
BUFFET ORIENTAL — AMBIANCE ARMÉNIENNE

A titre exceptionnel, et compte tenu de la situation dramatique de la Communauté Arménienne du Liban, la moitié des bénéfices de cette fête sera versée aux œuvres d'aide aux sinistrés.

Ս· ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ–ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻԶ

Այս Շաբաթ, Նոյ· 4, ժօն է Ամենայն Սրբոց՝ հնոց եւ նորից, յայտից եւ անյայտից:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս· Ժողհ· Մկրտիչ Մայր եկեղեցւոյ մէջ ժամը 10ին պատարագ կը մատուցուի:

Կը հրաւիրուի մեր ժողովուրդը ներկայ գտնուելու պատարագին եւ աղօթելու Հայաց· Առաք· եկեղեցւոյ անապատնու – թեան համար:

Restaurant
LA CAPPADOCE
3, rue Marivaux (derrière l'Opéra Comique, M° Richelieu-Drouot) tél 742-83-65
ouvert tous les jours midi et soir sauf lundi

de nouveau

Marten Yorgantz

TRANSTOURS organise un voyage à EREVAN

ԿԱՊԱՆՔԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Մեկնում Դեկտ· 23, վերադարձ Ցուն· 2
Գին՝ 2900 ֆր·

Աբճանադրութեանց համար դիմել՝

TRANSTOURS, 25 Rue d'Argenteuil, 75001 Paris — Tél. : 261-58-28
ուր կարելի է ներկայանալ ամէն Երեքշաբթի և Ուրբաթ կէսօրէ եաք ժամը 15էն 18

Մարսէյլ՝ *դիմել Զ· ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆԻ*
11, Rue du Bassin — SAINT-JULIEN. Tél. 93-04-90 et 08-31-55

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տարաբախտ Հրանոյշ Զարոյեանի (ծն· Զրբաչեան) մահուան ու թաղման առթիւ եղած են հետեւեալ նուէրները, փոխան ծաղկեպսակի·–

Յակոբ եպս· Վարդանեան սրահի ֆոնին 500 ֆր·, Փարիզէն Տէր եւ Տիկ· Կ· Զրբաչեան եկեղեցւոյ 500, Սահակ-Մեսրոպ երէչախումբին 500, Մայր եկեղեցւոյ վարչութիւն դպրոցին 300, եկեղեցւոյ Տիկնանց Միութիւն սրահին 200, Տէր եւ Տիկին Ժան Թէրզեան սրահի ֆոնին 200, Ֆր· Մշակ· Միութիւն սրահին 200, Տէր եւ Տիկ· Ս· Ալթունեան սրահին 100:

Եպ·եան եւ դպրոցին՝ այրի Տիկ· Նշուարդ Մելքոնեան եւ թոռներ 300, Տէր եւ Տիկ· Դաւիթ Պանտիկեան, Տէր եւ Տիկ· Փիէր Ղազարեան, Տիկ· Սոֆի Անդրանեան եւ զաւակները 200ական, Պր· Յակոբ Փափազեան, Տէր եւ Տիկ· Լօրան Խօքսուզեան, Տէր եւ Տիկ· Բարսեղ Մաշոյեան, Տէր եւ Տիկ· Պետրոս Նալպանեան, Տէր եւ Տիկ· Վռամ Գրիգորեան, Տէր եւ Տիկ· Յակոբ Գափամաճեան, Հըրաչեան ընտանիք, Տիկ· Պերճուհի Սողմոնեան, ԺԱՖի վարչութիւնը 100ական, Տիկիններ Հերմինէ Վոլֆ, Մէնկան, Սիրուն Ահարոնեան 50ական, Չուբեան, Սիրուն Ահարոնեան 50ական, Տէր եւ Տիկ· Եավէր 100 եկեղեցւոյ 200 Պոլսոյ գաղթականներուն, Սահակ-Մեսրոպ երէչախումբին՝ Տէր եւ Տիկ· Ա· Պապայեան, Տէր եւ Տիկ· Ռ· Ալթոյեան, Պր· Վարուժան Պոզաճեան 250ական, Տէր եւ Տիկ· Խ· Եըլմազեան, Տէր եւ Տիկ· Ա· Յակոբեան 200ական, Տէր եւ Տիկին Համազասպ Մոմճեան 500 ե· պ·ի:

Հ·Բ·Ը·Մ·Ի՝ Տէր եւ Տիկ· Ե· Սարգիսեան, Տէր եւ Տիկին Ա· Սիսակեան, Տէր եւ Տիկ· Տ· Տէր–Պօղոսեան, Տիկիններ Վ· Թուզլաճեան, Ս· Աթէչեան, Սաթ – փանեան – Թադէոսեան ընտանիք, Տէր եւ Տիկ· Ժան Մէչեան 100ական, Տէր եւ Տիկին Թիւթիւեան 50:

Լիբանանի հայ աղէտեալներուն՝ Պր· Վարդան Պանտիկեան, Տէր եւ Տիկ· Ա· Արուեճեան, Վասպուրականի Հայր·Միութիւն 100ական, Պր· Մ· Աւտոյեան 50 Տէր եւ Տիկ· Ա· Վանեան եկեղեցւոյ դպրանին 100, Տէր եւ Տիկ· Յ· Զիլճեան Աչխարհ Թերթին 100, Տիկին Հայկուհի Շալճեան Մշակ· Տան 100, Տէր եւ Տիկ· Յոնիկ Մկրտիչեան Վարսպուրականի Հայր· Միութեան 100: Դպրոցասէր Տիկ· նոց վարժարանին՝ Տէր եւ Տիկ· Տիրան Պայիկեան 200, Տէր եւ Տիկ· Վազգէն Մկրտիչեան 100, Տէր եւ Տիկ· Ն· Գիւթահլեան ԺԱՖին 50 ֆր·:

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

ՇԱԲԱԹ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
4
SAMEDI
4 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՅՐԱՍԱՆԵԱՑ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար. 230 Ֆ.	Վեցամսեայ	125 Ֆ.
Արտասահման	Տար. 260 Ֆ.	Հատը	1 Ֆ. 80

54րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14.242

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.242

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՄԻՇՏ ՎԱՍԵՄ ԴՐՕՇՈՎ

—o—

Ամէն աչնան, աւանդութիւն դարձած է ոգեկոչել Դաշնակցութեան տարեդարձը, գաղութէ գաղութ։

Հ. Յ. Դաշնակցութեան գործունէութեան երեսները, 1890էն ցայսօր, այլազան մարզեր ընդգրկեցին։ Յաճախ մէկն ու մէկուն դերակշռութեամբ։ Համաճայն օրուան եւ միջավայրին պահանջներուն։ Պատմութեան հարկադրանքով։ Սակայն միշտ նոյն դրօշով՝ վասեմ, նուիրական։

Երկար շրջան մը պատմական առաքելութիւնը սահմանուեցաւ Դէպի Երկիր կոչով՝ պաշտպանելու համար սուրին եւ հուրին մատնուած ժողովուրդի մը հատուածը։ Մտաւար մասը։ Նոր էջ մը բացուեցաւ, երբ հարկ եղաւ դէնքերը ուղղել սուլթանական եւ ցարական բռնատիրութիւններուն դէմ, հաւասարապէս։ Եւ պաշտպանել ազգի մը դոյատեւման իրաւունքը Արաքսէն այս կողմ։ Գոյամարտ նաեւ այլ ճակատներու վրայ։ Յանուն ուրիշ ոտնակոխուած գաւառու պաշտպանութեան։ Պարսկաստան, Մա – կեդոնիա եւ այլուր։

Մարտականին կողքին՝ նոյնքան մեծ եղաւ Դաշնակցութեան ղերակատարութիւնը մեր ազգային – քաղաքական միտքին եւ հոգիին կազմաւորման, հասու – նացման մարդէն ներս։ Մտաւորական պատգամ մը՝ գրող, հրապարակագիր, քանաստեղծ ըլլով, խօսքով ազգային եւ համամարդկային վեհ դաղափարներուն տարածիչը դարձաւ։ Տիպ ու տառով։ Բանիւ եւ խօսքով։

Գաղափարները սերմանած էին մեծ յարժումին հիմնադիրները։ Սրբազան երդումնութիւնը։ Եւ ծիլերը արձակուած էին հայ իրականութեան մէջ։ Տարիներու ընթացքին, ամէն տեղ։

Պայքար յանուն ազատութեան, ժողովրդավարական եւ ընկերվարական կարգերու հաստատման։

Այսօր եւս, հիմնադրութենէն աւելի քան ութ տասնամեակներ ետք, ասոնք կը մնան նուիրական ձգտումներ՝ կարօտ իրականացումի։ Ոչ միայն մեր անմիջական շրջապիծէն ներս, այլեւ ծագէ ծագ, աշխարհի դրեթէ բոլոր տարածքին։

Ազգային, քաղաքական եւ ընկերային ընոյթ կը կրեն, հետեւաբար, Դաշնակցութեան հետապնդած նպատակները։

Միացեալ Հայաստանի տեսլականը կը մնայ միշտ առաջին դիծին վրայ։ Հայ Դատ տարազով ըմբռնելի այս ճգտումը, հիմնաքարը կը կազմէ Դաշնակցութեան հաստատամքին։ Որովհետեւ, բոլոր ժողովուրդներուն նման հայ ազգն եւս պէտք է տէր դառնայ իր պատմական հողերուն, սահմանուած քներուն, կազմելով միասնական Պետութիւն մը, իր հողերուն վրայ ապրող, ուռճացող համախումբ հաւասարութեամբ։

Հաւատամքին մէկ այլ հիմնաքարը կը մնայ ազատ, անկախ պետականութեան հաստատումը՝ համապատասխան ընկերվարական դաւանանքին։ Ազգերը, նոյն – իսկ եթէ անոնք չատ փոքր համրանք ներկայացնեն, կոչուած են ապրելու ինքնիշխան, առանց դուրսի ուժերուն միջամտութեան, կաշկանդումներուն, պար – տադիր սահմանափակումներուն։ Բոլորն ալ սահմանուած են արժեւորելու իրենց ինքնորոշման իրաւունքը։

Ժողովրդավարութիւնն ու ընկերվարութիւնը՝ Դաշնակցութեան առաջին քայլերէն մինչեւ իր հասուն տարիքին այս օրերը, կը մնան անբեկանելի դաւանանքներ։ Հաւատոյ հանդանակներ։ Առանց ժողովրդավարական եւ ընկերվարական կարգերուն՝ ազգերն ու մարդոց բազմութիւնները չեն կրնար արժեցնել իրենց իսկական, ինքնատիպ դիմագիծը։ Ազգ թէ մարդ անհատ՝ գլխադիր տարազներով, իրենց ամբողջական ու վսեմ նկարագիրը կրնան ցոլացնել միայն ազատ ու անկախ ազգերու համադաշնակութիւնն ու հաւասարութիւնը կիրարկող վարչակարգերուն տակ։

Ահա թէ ինչո՛ւ մարդկութեան յառաջապահ միտքին համար դաւանապարտելի երեւոյթներ կը մնան կաշկանդիչ չղթաները։ Ի՛նչ ընոյթի եւ տեսակի ալ ըլլան անոնք։ Սահմանափակ թէ տարածուն։

Այսօր, աւելի քան երբեք, պարտաւոր ենք զօրավիգ կենալ համամարդկային բարձր, չքեղ ձգտումներուն։ Վսեմ իւրաքանչիւրուն։

Պայքարը պիտի չարունակուի։ Սեպուհներ պիտի յաջորդեն սերունդներուն։ Եւ դրօշը պիտի մնայ միշտ ծփուն, չողչողուն։ Որովհետեւ պատմութեան վճիռն է, մարդկութեան կամքն է կերտել աշխարհ ուր անկախ ազգերու համադաշնակցութիւն մը՝ անկաշկանդ կարգերով, արդար զոյավիճակով։

Դաշնակցութեան կոչումն է ասիկա։ Եւ Հաւատքեան հաւատքը։

Ժ. Մ.

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԵՂԵՒՆԱՓՈՐՁ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ԴԷՄ

———o———

ՀԱՑԵՐՈՒ ԽԱՂԱՂ ՑՈՑՑԸ

———o———

Մինչ, անգամ մը եւս, յոյս կար որ Պէյրութ խաղաղած է եւ կարելի է կրկին վերաշինութեան եւ վերականգնումի ձեռնարկել, նոր մահափորձ մը, թէեւ մասամբ ձախողած, կուգար խղդել լեցնել կրակին վրայ։ Արդարեւ, մահափորձի թիրախ էր Արտաքին նախարարը, նաեւ՝ Պատասխանութեան, յոյն – օրթոտոքս՝ Ֆուատ Պուէրտս։ Իր երկու թիկնապահները մեռած են։ Պուէրտս ողջ մնացած է չնորհիւ Քաթայէպի պետին, Փիէր Ճեմայէլի ժամանումին, եւ Ճեմայէլ մինչեւ անցքը (արեւմտեան - արեւելեան Պէյրութ) ընկերացած է նախարարին, որպէսզի ողջ–առողջ տեղը հասնի։ Հակառակ ասոր, այն համոզումը կը տիրէ, որ մահափորձը Քաթայէպի գործն էր։

Ամէն պարագայի մէջ, այս ահաբեկումը ուղղուած էր աւելի Պաշտպանութեան քան Արտ.նախարարին դէմ և հետեւանքն էր հարիւրապետ Աշքարի պարագային։ Ծանօթ է, որ այս սպան մերժած էր հնազանդիլ օրինաւոր իշխանութեանց եւ դիմադրած երբ եկած էին զինքը ձերբակալելու եւ ի վերջոյ սպաննուած այդ բախումի ընթացքին։

Ամէն պարագայի մէջ մթնոլորտը կըրկին ծանր է մինչ Պաղտատի մէջ կը բացուի արաբական վեհաժողովը, այսինքն հակասատաթ ճակատին նիստը։

Լիբանանեան լեռներուն մէջ ալ, Պհամտուն, ինը դիակ դտնուած է, որոնց մէջ վեց կին եւ երկու երախայ որոնք դաշնահարուած են Զորեքշաբթի գիշեր։

×

Ինչպէս դրած էինք երէկ, Զորեքշաբթի օր, հայկ. լուռ այլ տպաւորիչ ցոյց մը տեղի կ'ունենար Պէյրութի մէջ։ Բողոք մըն էր Պիքֆայայի Ապրիլեան յուշարձանին դէմ կատարուած եղեռնափորձին դէմ։ «Գործադուլը» զգալի եղած է

կան կարգերուն՝ ազգերն ու մարդոց բազմութիւնները չեն կրնար արժեցնել իրենց իսկական, ինքնատիպ դիմագիծը։ Ազգ թէ մարդ անհատ՝ գլխադիր տարազներով, իրենց ամբողջական ու վսեմ նկարագիրը կրնան ցոլացնել միայն ազատ ու անկախ ազգերու համադաշնակցութիւն մը՝ անկաշկանդ կարգերով, արդար զոյավիճակով։

Դաշնակցութեան կոչումն է ասիկա։ Եւ Հաւատքեան հաւատքը։

Ժ. Մ.

ԵՐԵՒԱՆ ⟷ ՓԱՐԻԶ ՀԵՌԱԽՕՍ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնփրէս, Հոկտ. 19–26)

ԱՆԱՍՏԱՍ ՄԻԿՈՅԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԹԱՂՈՒՄԸ

Մոսկուայի հասարակութիւնը Հոկտ. 25ին իր վերջին յարգանքը ընծայած է Անաստաս Միկոյեանի, որուն դաղաղը դրուած է գիտնականներու տան դահլիճը։ Ներկայ եղած են Բրեժնեւ, Կոսիգին, Կիրիլենկո, Սուսլով, Ուստինով եւ խորհրդային կուսակցական եւ կառավարական դէմքեր։ Պատուոյ պահակ կեցած են Հայաստանի Համայնավար կուսակցութեան կեդր. կոմիտէի Ա. քարտուղարը՝ կարէն Դեմիրճեան, նախագահ Բարկէն Սարկիսով, վարչապետ Ֆադէյ Սարգսեան, ինչպէս նաեւ խորհրդային դեկավար դէմքեր։ Սուգի մեղեդիներու հնչիւններուն առընթեր բազմութիւնը լուռ տողանցած է Միկոյեանի դաղաղին առջեւէն։ Ապա, Նովոդեվիչիէի դերեզմանատան մէջ դամբանականներ խօսած են Բարկէն Սարկիսով, Խորհ. Միութեան Արտաքին Առեւտուրի նախարարի առաջին տեղակալ Մ. Կուզմին եւ Մոսկուայի հասարոցաշինական գործատան վարիչ Ի. Լարինի։

մանաւանդ ամերիկեան համալսարանը, Հայկազեան քոլէճը և կրթական այլ հաստատութեանց մէջ։ Օրհան – ը ժուռ Հինդչաքթիի իր թիւին մէջ կ'ըսէ նաեւ՝ այս օրերս համագումար մը տեղի պիտի ունենայ հայ կուսակցութեանց, որոնց թերեւս մասնակցին նաեւ ընկերային, քաղաքային, մշակութային եւ կրօնական ընոյթ ունեցող կազմակերպութիւններ, կարեւոր որոշումներ տալու համար։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՕՂՈՎ

ԳԱՐԹԸՐ բացառիկ միջոցներ ձեռք առաւ ի վերջոյ, փրկելու համար տոլարը, որ անմիջապէս մինչեւ 4,26ի հասաւ փարիզ երբ 24 ժամ առաջ 4էն վար եղած էր։ Փրկարար միջոցներն են.— Նախ դրամը «սղցնել» սակը 8,50էն 9,50ի բարձրացնելով, ապա տասը միլիառ տոլարի պետական բաժնեթուղթ ծախել արտասահմանի, դրամատուներու պահեստները ազատելու եւ մեծաքանակ ոսկի ծախել։ Առաջին առթիւ բարձրանալէ ետք, Ուրբաթ տոլարը կայուն կը դառնար։

ՏԻԿԻՆ ԷԼԻԶԱ ՅՈՎՍԻՓԵԱՆ, 34 տարեկան, որ երկու տղոց հետ (Աչոտ՝ 5 տարեկան եւ Դաւիթ՝ 9 տարեկան) Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանատունը կը մնար 82 օրէ, երեւան վերադարձած է։ Տիկին Յովսէփեան կ'ուզէր Քալիֆորնիա երթալ իր մօրը մօտ եւ վիզան մերժուած էր։ Հիմա Երեւան վերադարձեր է հեռաձայնով խօսելէ ետք Ամերիկայի իր ազգականներուն եւ Երեւան մնացած ամուսնոյն հետ։ Կը թուի թէ ապահովութիւն ստացած է որ պատժական միջոցներ պիտի չառնուին իրեն դէմ։ Ամերիկեան դեսպանատան պաշտօնատար մը իրենց ընկերացած է մինչեւ օդակայան։

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ կը չարունակուին, մինչ Ֆրանսայի նաւահանգիստները «խեղդուած» էին դեռ Ուրբաթ, կառավարութեան մէջ ծայր կուսակցական չորս շարժումները, որոնք պիտի տեւեն մինչեւ Նոյ. 11։

"ՅԱՌԱՋ"Ի ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԼԻԲԱՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Գումարը կը յանձնուի
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսարանին

ԺԱ. ՑԱՆԿ

Տոքթ. Ց. Ս. Քէյվանեան (Նիճերիա)	4250
Տէր եւ Տիկ. Ժիրայր Գարաճեան	1000
Տիկիններ Զրուանդեան եւ Սողոմոնեանց	1000
Ճեպրայէլ Պահատուրեան	1000
Հայ Սփիւռքի հետազօտութեան Կեդրոն (Կառչ)	1000
Տէր եւ Տիկ. Ա. Դաշնակեան	1000
Ալէքս Մանուկեան	1000
Տէր եւ Տիկ. Մարտիրոս Աւետիսեան	500
Տէր եւ Տիկ. Գառնիկ Ալէքսանեան	500
Զէքեան (Լիոն)	500
Տէր եւ Տիկ. Ե. Գալաքեհեան	500
Տէր եւ Տիկ. Ճար. Քիրեմէթճեան	400
Տէր եւ Տիկ. Վահէ Տամլամեան	300
Վազգէն Եղեկելեան	300
Տէր եւ Տկին Երուանդ Պէրպէրեան Ալֆորվիլ)	300
Տէր եւ Տիկ. Ա. Հայրապետեան	250
Տէր եւ Տիկ. Ե. Գրիգորեան (Նիս)	250
Տէր եւ Տիկ. Ց. Տատուրեան	250
Տէր և Տիկ. Ա. Դաւիթեան (Պանտոլ)	200
Տկին Մ. Պոլոյեան	200
Ֆ. Ա.	200
Տէր եւ Տիկ. Սարգիս Տէրտէրեան	200
Տէր եւ Տիկ. Մարտիրոս Տէրտէրեան	200
Այրի Տիկ. Կարապետ Թիւթիւնճեան	200
Տկին Էլիզա Շահինեան	150
Տէր Տիկ. Համբ. Մինասեան	100
Բ. Ճիհանճահեան	100
Տկին Պասմաճեան	100
Զաքարեան – Սոնեի	100
Տէր եւ Տիկ. Ժողէֆ Պօյաճեան	100
Տկին Անանիկ Բաստրմաճեան	100
Պ. Վարդանեան (Վիլէօրպան)	100
Գումար	16.350
Ժ. ցանկի գումար	240.528
Ընդհ. գումար	256.878

ՎԱՂԸ՝

«ՅԱՌԱՋ ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ»

Ինչպէս ամէն ամսուան առաջին կիրակին, վաղը լոյս կը տեսնէ «Յառաջ Միտք եւ Արուեստ»ի նոր թիւը, հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

DOM B. OUTTIER : A la mémoire d'un humaniste.

JACQUES BRENNER : Armen Lubin.

ԽԱՉԻԿ ԹԷՕԼԷՕԼԵԱՆ.— Ժողովուրդ, Մշակոյթ եւ Դասակարգ

ԶԱՐԵՀ ՄՈՒՐԱՖԵԱՆ.— Գերմանացի իմաստասէր - տեսաբաններ

Հ. Ց. ՊԱՏԻԿԵԱՆ.— « Հայաստան, իր անցեալը, իր ներկան », հեղինակ՝ Էլիզապէթ Պաուըր

ՊԱՏՆԷՇԻՆ ՎՐԱՅ

Հանդիսաւոր տօները չեն որ պիտի բացատրեն Դաշնակցութեան իմաստն ու արժէքը: Ոչ ալ ճառերն ու երգերը:

Աւելի խոր, աւելի խօսուն եւ աւելի տոկուն քան բոլոր ճառերն ու երգերը, մենք ունինք պատմութիւնը մեր կեանքին: Պատմութիւնը ամէն օրուան: Եւ ամէն տեղի:

— Լսէ՛, ընկեր, այս կայանին մէջ, վրանի մը տակ էր որ ղրինք հիմը մեր կազմակերպութեան, 1923ին: Անձրեւ, ցեխ: Վրանը՝ կարկատան, մենք՝ փախըստական, մեր հագուստը՝ ցնցոտի: Եւ ահա կը տեսնէք պատկերը, — Շրջ. կոմիտէ, Պատ. Մխութիւն, խումբ – խումբ ընկերներ, նոյնիսկ ընկերուհիներ:

— Եօթը հոգի էինք մենք ալ, մեր կայանին մէջ: Ժողով՝ փուռի մը անկիւնը: Ժողովուրդը տակաւին չունէր գլուխը դնելիք տեղ մը: Տարին չանցած, արդէն կը հաշուէինք 120 ընկեր:

Եւ կայաններ կան ուր մեր ընկերները մինչեւ ութ քիլոմեթր ճամբայ կը քալէին, ժողովի երթալու համար:

Եւ ութ տարին մեծ փոփոխութիւն մը չէ բերած անոնց կեանքին մէջ: Գիւղէ գիւղ պտոյտ՝ մէկուկէսէն երկու ժամ հեռաւորութեամբ, ժողովի համար (Մագնեսիա): Ժողով՝ փլփլած տան մը անկիւնը, ուր ո՛չ աթոռ կը գտնուի, ո՛չ նստարան, ուր մոմն անգամ դուրսէն կը բերուի (կրեակ): Եւ մոմի լոյսով ժողով: Ժողով՝ հազիւ դարձած աշխատանքէն, գիշերուան ժամը 11ին, աշխատաւորի դողնոցը վրան:

Դաշնակցութիւն, Դաշնակցական գործ՝ այնպէս ինչպէս քառասուն տարի առաջ, սարի մը ստորոտը, մարագներու կամ գիւղերու կամ քարայրներու մէջ: Դաշնակցութիւն՝ առանց սեթեւեթի: Առանց փողկապի եւ ձեռնոցի: Կուրծքը բաց, ձեռքերն ու երեսը մրոտ, մազերը խառն ի խուռն: Եւ բարի, բարի՛ աչքերով:

×

Դաշնակցութեան գլխաւոր ուժն անոր մէջ է որ, գիտցաւ, կրցաւ միշտ մնալ պատնէշին վրայ, հակառակ բոլոր փոթորիկներուն, որոնք ամէնէն առաջ կ'ինկնէին իր գլխուն: Մանաւանդ իր յեղափոխական աշխատաւոր չարքերու գրկախառնուն:

Դաշնակցութիւնը չառանց թաղուած կ'ըլլար, առանց այդ բարի եւ արի բազմութեանց, որ գունդ գունդ լեցուցեր են եւ կը լեցնեն, տակաւին իր չարքերը, ամէն ժամանակ եւ ամէն տեղի մէջ:

Փոթորիկներու պահուն ալ, ինչպէս վրիպումի վայրկեաններուն, այդ նոյն բազմութիւնն է որ կը մնայ պատնէշին վրայ: Կամ կը պահէ մեզ կանգուն՝ պատնէշին վրայ:

Առաջին իսկ օրէն հայ գիւղացին իր ճակատագիրը կապեց Հ. Ց. Դաշնակցութեան հետ:

Հայ մշակը իր ամէնէն սրբազան երդումը կատարեց Դաշնակցութեան պինա-նշանին վրայ:

Եւ փոխադարձաբար, Դաշնակցութիւնը ամէնէն աւելի ներշնչուեցաւ ու զօրծեց գիւղին մէջ: Եւ գիւղին համար:

Գիւղէն, սարէն էր որ մեր կուսակցութիւնը արշաւեց դէպի քաղաքները, իր խիզախ եւ խրոխտ կերպարանքը պատրաստ պողոտաներուն վրայ:

×

Այս երկրին բարբարոս դէմքերէն մէկը յայտարարած է, ճակատագրական պահու մը.

— Պիտի կռուիմ Փարիզի առջեւ. պիտի կռուիմ Փարիզի մէջ. պիտի կռուիմ Փարիզի ետին:

Քառասուն տարի յետոյ ալ, Դաշնակցութիւնը կը յայտարարէ, նոյնքան առնողք վճռականութեամբ.

— Պիտի կռուիմ թշնամիներուն առջեւ. պիտի կռուիմ թշնամիներուն մէջ. պիտի կռուիմ թշնամիներուն ետին:

Ինչ որ կը նշանակէ, — պիտի կռուիմ բոլոր ճակատներուն վրայ, յանուն այս ժողովուրդի փրկութեան: Յանուն հայ րնիկի ազատութեան:

Թո՛ղ չմեզադրեն մեզ արիւնախանձ ախորժակներով: Եւ ոչ ալ յետամնաց, ժամանակավրէպ ունակութիւններով: Գիտենք թէ ո՛ւր ենք:

Մե՛նք ալ տեղեակ ենք « աշխրքի բաներուն »: Այո, պարոնները, այս աշխարհը բոլորովին ո՛ւրիշ բան է:

Եւ սակայն, այս դիտակցութիւնն է որ մեր վրայ կը դնէ պարտք աւելի ամուր կենալ պատնէշին վրայ: Աւելի արթուն եւ աւելի աշխոյժ:

Ի՞նչ կը քարոզէին, կամ կը փորձէին կատարել մեր անդրանիկները քառասուն տարի առաջ:

— Հաւաքել յեղափոխութեան, ազատագրութեան ցիրուցան, պատահական, յաճախ հակամարտ կայծերը եւ վերածել մէկ խուրձի, ուղղելով մէկ նպատակի. — Ազատութիւն եւ Հայրենիք: Մէկ դրօշի տակ համախմբել բոլոր հալածական, աշխատաւոր եւ ռազմունակ տարրերը: Զարին հանդէպ դառնալով երկու անգամ աւելի չար, զարնել՝ զարնողին: Ներշնչել ինքնավստահութիւն եւ ապրելու կամք: Մաքրել խանութպանի եւ վերապակի արատը, պատրաստելու համար քաղաքացին: Ֆակել, քանդել բոլոր տասակի չղթաները: « Բանաւոր հօտ » դարձնել ժողովուրդ, հատուածները՝ մէկ ամբողջութիւն: Ժողովուրդին հարիւրին 80ը ըլլալով մշակ — բուն բանուորը յետոյ ունեցանք — ձեւակերպել եւ պաշտպանել անոր իրաւունքները: Կազմակերպել, կարգ կանոնի վարժեցնել արի, չարքաշ այլ « պաշըպօղուք » բազմութիւնները:

Այս բոլորը եւ դեռ ուրիշ առաջադրութիւններ՝ անջուշտ հայրենիքի համար: Հայրենիք եւ ազատութիւն ստանալու, կազմակերպելու համար:

Ո՞վ կրնար պնդել, թէ ամբողջովին իրականացած են այս բոլորը: Թէ մենք « անելիք չունինք այլեւս »:

Եւ ո՞վ կրնար, առանց վտանգելու իր պարկեշտութիւնը, յայտարարել թէ կա՛ն ուրիշ ուժեր որոնք ընդունակ են եւ պատրաստ՝ տիրաբար գլուխ հանելու այդ աւանդը: Նոյնիսկ անոր մէկ մասը:

Անապարձութեան ոճն մը չէ Դաշնակցութեան Քառասնամեակը: Ոչ ալ աժան պատեհապաշտութիւն՝ փող հնչեցնելու եւ թմբուկ զարնելու: Դաշնակցութեան օր մը այս ալ, քառասնամեակով ճոխացած:

Քառասուն տարուան պինաւորութիւնը չէ փրկած մեզ՝ մեր յանձնառութիւններէն:

Աւա՛նդ մը կայ սերունդէ սերունդ փոխանցուած, եւ մենք պատնէշին վրայ կը մնանք ոչ միայն մեր հիմնական ծրագրով եւ առաջադրութիւններով, մեր կենդանի խօսքով ու զրծով, մեր արու կերպարանքով եւ պայծառ աչքերով, այլեւ իրրեւ հատուցում ուրիշներու անյաւատակ ոգիտութեան եւ քաղաքական ապիկարութեան:

×

... Քառասնամեա՛կ: Երկունք 'մը' զարհուրելի եւ աննման: Առիւծի մռունչ՝ անդնդախոր վերիվայրումներով:

Ողջո՛յն այն թանկագին փաղանգին որ անխնայ ապաս դրաւ իր միտքն ու սիրտը, չնչասպառ լծնալով ազատութեան ճամբուն վրայ:

Եւ համբոյր այն անհամար եւ անանուն քաջերուն որ Դաշնակցութեան դրօշին տակ, կամ Դաշնակցութենէն առաջ, կամ անոր հետ զուգընթաց, կամ ուրիշ դրօշի տակ, կռուեցան մինչեւ վերջին չունչը, ազատութեան եւ հայրենիքի կարօտով:

21 Դեկտ. 1930

Շ.

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ,
88ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻԻ

ԱԶԱՏ, ՄԻԱՑԵԱԼ, ԱՆԿԱԽ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՒ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը 88տարի առաջ հայ բանուորին, հայ չինականին, հայ մտաւորականին ձեռքը նուիրակաց նացուց սուրը, բահը եւ փետուրը, համադրելով հայութեան հայրենաշէն ու ազատատենչ տարրերը իր կարմիր դրօշին տակ, Անոնց տուաւ հաւատոյ հանդանակ մը՝ Ազատութեան եւ Անկախ Հայրենիքի դաւանանքը: Տարիներու եւ դէպքերու ընդմէջէն հաւատարիմ մնաց այդ հանգանակին ու դաւանանքին, առանց կանգ առնելու զոհողութեանց առջեւ, թափելով քրտինք եւ արիւն ազատութեան ճանապարհին վրայ:

1918ի Մայիսին իրականացաւ Հայոց դարաւոր երազը: Հայրենի հողերուն մէկ մասին վրայ ստեղծուեցաւ Ազատ եւ Անկախ Հայաստանի Հանրապետութիւնը որ երեսուն ամիս չնչեց ազատութեամբ ու հայութեամբ: Ապա սառնաշունչ հովեր քանդեցին Հայաստանի Անկախութիւնը: Սակայն մնաց կորիզը որ կանգուն է այսօր ու կը պահուի եկուորներուն առնչ ձգուած սահմաններուն մէջ: Ոչ մէկ թիզ հող աւելցած է Հայաստանի վրայ 58 տարիէ ի վեր:

58 տարիէ ի վեր տարապարութեան մէջ, Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը աննկուն պայքարն է հայկական դատին, պահանջատէրն է մեր բռնազբաւուած հայրենի հողերուն, արթուն պահակը հայկական մը չակոթին և նուիրական աւանդութեանց, ունենալով միշտ որպէս գաղափարական դաւանանք՝ Ազատ, Միացեալ եւ Անկախ Հայաստան:

Ազատ, Միացեալ եւ Անկախ Հայաստանի քաղաքական դաւանանքը զրծած է այսօր Հայութեան դաւանանքը:

Հայ Դատի հետապնդման գծով ազգային ինքնաճանաչման եւ պահանջատիրական երկու կարեւոր հանգրուաններ եղան Ապրիլեան Եղեռնի յիսնամեակը եւ վաթսունամեակը:

1965էն եւ 1975էն անդին մանաւանդ, կը հաստատենք որ, հայ ժողովուրդը իր բոլոր խաւերով ու հատուածներով Հայ Դատի լուծման առընչութեամբ կը սնուցանէ նոյն ցանկութիւնները, կը յայտնաբերէ նոյն առաջադրանքները: Գոյութիւն չունի այսօր մէկ հատիկ հայ, որ մեր բռնազբաւուած հողերուն ամբողջական վերադարձին պահանջատէր չըլլայ, ո՛վ ալ եղած ըլլայ բռնագրաւողը: Հայրենիքի երիտասարդութիւնն է որ իր մայրաքաղաքի ծոցէն բարձրաղաղակ բացագանչեց« Մեր հողերը, մեր հողերը», որուն արձագանգը հասաւ Սփիւռքի ամէնէն հեռաւոր վայրերն խակ: Իւրաքանչիւր հայորդիի կուրծքէն ժայթքող այս «Մեր հողերը, մեր հողերը», ուրիշ բան չէ եթէ ոչ Հ. Ց. Դաշնակցութեան առաջադրանքներէն երկրորդը՝ Միացեալ Հայաստան:

Ազատութիւնը բնական իրաւունք մըն է ուրկէ կը բխին ազատութիւնները՝ կամքի, խղճի, մտածումի, արտայայտութեան: Յանուն ազատութեան քանի պատերազմներ, քանի պայքարներ մղուած են: Յանուն ազատութեան քանի ճիրներ գործուած են: Հետեւաբար դիւրութիւն չի կրնար ունենալ ոեւէ մարդ, ոեւէ Հայ որ մարդկային ազատութեան բարիքները չգիտնայ գնահատել ու հարիքները Միացեալ Հայաստանի համար ալ Միացեալ Հայաստանի մը ստեղծումով, իրրեւ ազատ մարդ, ազատ ազգ, արտայայտելու իրաւունքէն զրկէ ինքզինքը: Ազատ Հայաստանը Հայոն ինքնութեան թուղթն է:

Ուրեմն, Հ. Ց. Դաշնակցութեան դաւանանքով բնորոշուած Հայաստանի ստեղծիչներէն երկուքը՝ Ազատ ու Միացեալ, զարձած են համահայկական յանկութիւն, իսկզալ:

Իսկ Անկախ Հայաստանի բնորոշումը հանդրուանէ հանդրուան աւելի լայն հող կը տանի Հայութեան բոլոր խաւերուն

ՀԻՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ՌՈՍՏՈՄԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

3.

Եթէ յարմար է քիմիակ. եւ ֆիզիքական գործիքները այդտեղ դնել աւելի լաւ: Միայն ուզարկէք պրէյս-կուրանտը, որ համեմատենք Գերմանիայի եւ Պեռերբուրգի գներն հետ: Եթէ նոյնիսկ այդտեղից քիչ սուղ նստի — ինչ որ չեմ կարծում, — այնուամենայնիւ ձեռնտու է այդ ձեւը. դա կարող է աւելի քայլերել ամերիկացնակ մեր երիտասարդ կարնեգիներին: Ստացուելիք 100 դոլարը կը յանձնեմ Ուսումն. Խորհրդին իրրեւ այս տարուայ նպաստ: Հաշուեցէք դա արդէն արուած ծախքերի եւ տրուած պատուէրների համար (մօտ 35 ոսկի — կենդ., բուսաբ. պատկերներ, քիմիակ. գործիքներ, անդամահատութեան համար դանակներ, մկրատներ..., մաթեմատիկական գործիքներ):

Լաւ եղաւ եւ արհեստանոցի նպաստը: Թէեւ նորից բացել էին եւ նոր վարպետուհի էին հրաւիրել, բայց չատ էին նեղում:

Այստեղ էր Պետրոսը, որ եկել էր Թիֆլիզից: Վիճակը լաւ էր նկարագրում: Դատապարտուածները իրենց լաւ են զգում: Մի քանիները (վաճառականներից) գուցէ խնդիրք տան կայսեր: Համոն, Աւետիսը մտադիր են բողոք ներկայացնել Սենատին: Մնում է մտածել բանտարկեալներին եւ նրանց ընտանիքներին օգնելու խնդրի մասին: Հարցնում էիր, թէ ի՞նչ անեն այդտեղի Կարմիր Խաչի մասնաճիւղերը: Ահա քեզի ասպարէզ — օգնել Կովկասի (եւ Պարսկաստանի մասամբ) վտանգուածներին:

Սանասարեանների քննութիւնները վերջացան: Շուտով իրր թէ պիտի սկսուեն զպրոցի բարեկարգութեան համար ժողովներ: Մեզքս բան չի կտրում:

Մեր զպրոցները կը փակուեն մի ամսից յետոյ: « Ման » չինելու ծրագիրը ընդունուեց, հակառակ բոլոր խաչըն-դառներին. առնուազը 200 ոսկի եկամուտ կ'աւելանայ:

« Հալչ Մուրադ »ը ստացանք: Շնորհակալ ենք:

Ք. ՌՈՍՏՈՄ

4.

27·7·1921

Սիրելի Սիմոն,

Մի անգամ դու հարցրել էիր, թէ ի՞նչ կարող է անել տեղիդ Կ. Խաչ ընկերութիւնը: Մի գործնական առաջարկ ունեմ: Մեր պատյտի ժամանակ տեսայ Սերբի երկու տղաներին, որոնք սովորում են Ս. Կարապետի զպրոցում, նոյնպէս Հրայրի որդուն: Շատ էին խնդրում գնել նրանց այնպիսի մի տեղ, որ նրանց հնարաւորութիւն տայ ուսումը չարունակելու: Այդպիսին կարող էր լինել Սանասարեանը, բայց դու արդէն գիտես նրա վիճակը: Գէորգեան ճեմարանի մասին մտածելը ուշ է եւ իմ կարծիքով անպատակայարմար: Մտածեցի մի բան, — տեղաւորել նրանց Արծնեանում, որը այսօր չէ վաղը պիտի միջնակարգ դառնալ: Մի խումբ կանանց կ'առաջարկեմ իրենց վրայ առնել նրանց ապրուստի եւ այլ ծախսերի հոգը եւ եթէ յաջողուի, — բերել տալ ուրիշ նահատակ ընկերների որբերին՝ տղայ եւ աղջիկ, պայմանով, որ Արծնեանը աւարտելուց յետոյ վերադառնան իրենց վայրերը ուսուցչութիւն անելու:

Ք. ՌՈՍՏՈՄ

(Շար. – 3)

ԽՈՍՔԸ ԴԵՐԱՍՈՒՆ Է

ՎՎԱԺՎՈ ԴՈՎՈՅՈՒ ՆՈՒՖԵԼ

ՀՈՂԵՐ

«Մի արժանի պատասխանն է նրանց» ասել է Ալ. Ֆրանսը Ն. Գոգոլի մասին։

Ռուսաստանի պատմության մեջ ոչ մի գրող այնքան չի ենթարկվել ոտնձգությունների, ինչքան Գոգոլը։ Ոչ մի գրող այնքան չի ենթարկվել ստահակ քննադատների հարձակումների, ինչքան Գոգոլը։ Ոչ մի գրող այնքան չի ենթարկվել ֆարիսեցիների ոտնձգությունների, ինչքան Գոգոլը։

Ինչո՞ւ։

Որովհետև Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին ռեալիստն է։ Որովհետև Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին դեմոկրատն է։ Որովհետև Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին հեղափոխականն է։

Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին ռեալիստն է։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ ռեալիստական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ ռեալիստական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ ռեալիստական ուղղություն է հաստատել։

Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին դեմոկրատն է։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ դեմոկրատական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ դեմոկրատական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ դեմոկրատական ուղղություն է հաստատել։

Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին հեղափոխականն է։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ հեղափոխական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ հեղափոխական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ հեղափոխական ուղղություն է հաստատել։

Ռուսաստանի պատմության մեջ ոչ մի գրող այնքան չի ենթարկվել ոտնձգությունների, ինչքան Գոգոլը։ Ոչ մի գրող այնքան չի ենթարկվել ստահակ քննադատների հարձակումների, ինչքան Գոգոլը։ Ոչ մի գրող այնքան չի ենթարկվել ֆարիսեցիների ոտնձգությունների, ինչքան Գոգոլը։

Ինչո՞ւ։

Որովհետև Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին ռեալիստն է։ Որովհետև Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին դեմոկրատն է։ Որովհետև Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին հեղափոխականն է։

Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին ռեալիստն է։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ ռեալիստական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ ռեալիստական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ ռեալիստական ուղղություն է հաստատել։

Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին դեմոկրատն է։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ դեմոկրատական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ դեմոկրատական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ դեմոկրատական ուղղություն է հաստատել։

Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին հեղափոխականն է։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ հեղափոխական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ հեղափոխական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ հեղափոխական ուղղություն է հաստատել։

«ՅՈՒՆԱՍ»

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈՂԵՐ

«Մի արժանի պատասխանն է նրանց» ասել է Ալ. Ֆրանսը Ն. Գոգոլի մասին։

Ռուսաստանի պատմության մեջ ոչ մի գրող այնքան չի ենթարկվել ոտնձգությունների, ինչքան Գոգոլը։ Ոչ մի գրող այնքան չի ենթարկվել ստահակ քննադատների հարձակումների, ինչքան Գոգոլը։ Ոչ մի գրող այնքան չի ենթարկվել ֆարիսեցիների ոտնձգությունների, ինչքան Գոգոլը։

Ինչո՞ւ։

Որովհետև Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին ռեալիստն է։ Որովհետև Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին դեմոկրատն է։ Որովհետև Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին հեղափոխականն է։

Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին ռեալիստն է։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ ռեալիստական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ ռեալիստական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ ռեալիստական ուղղություն է հաստատել։

Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին դեմոկրատն է։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ դեմոկրատական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ դեմոկրատական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ դեմոկրատական ուղղություն է հաստատել։

Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին հեղափոխականն է։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ հեղափոխական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ հեղափոխական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ հեղափոխական ուղղություն է հաստատել։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈՂԵՐ

«Մի արժանի պատասխանն է նրանց» ասել է Ալ. Ֆրանսը Ն. Գոգոլի մասին։

Ռուսաստանի պատմության մեջ ոչ մի գրող այնքան չի ենթարկվել ոտնձգությունների, ինչքան Գոգոլը։ Ոչ մի գրող այնքան չի ենթարկվել ստահակ քննադատների հարձակումների, ինչքան Գոգոլը։ Ոչ մի գրող այնքան չի ենթարկվել ֆարիսեցիների ոտնձգությունների, ինչքան Գոգոլը։

Ինչո՞ւ։

Որովհետև Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին ռեալիստն է։ Որովհետև Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին դեմոկրատն է։ Որովհետև Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին հեղափոխականն է։

Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին ռեալիստն է։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ ռեալիստական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ ռեալիստական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ ռեալիստական ուղղություն է հաստատել։

Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին դեմոկրատն է։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ դեմոկրատական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ դեմոկրատական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ դեմոկրատական ուղղություն է հաստատել։

Գոգոլը ռուս գրականության մեջ առաջին հեղափոխականն է։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ հեղափոխական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ հեղափոխական ուղղություն է հաստատել։ Նա առաջինն է, որ ռուս գրականության մեջ հեղափոխական ուղղություն է հաստատել։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

ՊԱՆՏՈՂ.— Տէր եւ Տիկին Ա.բիս Դաւիթեան 200 ֆր. կը նուիրեն լիբանահայ ազէտեալներուն փոքրիկն Քաթիա Գուրյումճեանի մահուան քառասունքին առթիւ եւ 100 ֆր. «Ծառայ»ին:

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԷՆ Տէր եւ Տիկին Գեչպեան Ա.ճիկ Միհասեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղիկի 100 ֆր. Լիբանահայ բուն: (Գումարը յայտարարուած Ուրբաթ, Նոյ. 3, Ա. էջի յանկին):

×

Տէր եւ Տիկին Սարգիս Տէրտէրեան, իր կնքահօր Կարապետ Կարապետեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 200 ֆր. կը նուիրէ լիբանահայ ազէտեալներուն:

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉ

Օգափոխութեան կայանի տնօրէնութիւնը եւ հսկիչները կը հրաւիրեն բոլոր երախաները եւ կայանի մանակցողները (Ծուլիս եւ Օգոստոս):

Նիւթ.— ՊԵԼՃՈՆԹԷՆԸ՝ ՓԱՐԻԶ

կիրակի, Նոյ. 5 ժամը 15ին, Մշակոյթի Տունը, 17 Ռիւ Պլէօ, Փարիզ 3րդ:

Ֆիլմի ցուցադրութիւն՝ կայանին դիմագիծը:

ՀԱՑԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Ալֆորվիլի Ս. Մեսրոպ կրթարանի հայերէն լեզուի դիչերային դասընթացքները կը սկսին Չորեքշաբթի, Նոյ. 8, երեկոյեան ժամը 7ին:

Դասընթացքները կը տեւեն մէկուկէս ժամ՝ 7էն 8·30:

Մանրամասնութիւններու համար կը խնդրուի դիմել կրթարան, հեռաձայնի թիւ՝ 378·92·91:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապ. Ֆաչի Փարիզի մանուճիւղը չնորհակալութեամբ առացած է, իր կազմակերպած թէյասեղանի առթիւով հետեւեալ նուէրները (Հոկտ. 8).—

Տիկին Մկրտիչեան 300 ֆր., Տիկին Վարդանեան 200, Տիկ. Պախչէճեան, Պր. Օ. Ալթունեան, Կ. Ճակոբեան, Ճովհաննեան, ոմն, Անի Գորան (Պրիւսէլ), Տիկ. Պառաւեան 100ական, Տիկիններ Պագըր-ճեան, Եսիքարտաչեան, Տէր-Գալուստեան, Տնկոյեան, Կարապետեան, Բալուեան 10ական, Տիկիններ Թէրզեան 15, Գրիգորեան, Ճանիկեան 10ական, Ճովսէփեան, Զաարճեան, Զրուանդեան, Գլըճեան, Ֆաչաուրեան, Մարտիկեան, Սանոսեան, ոմն 50ական ֆր.:

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Փետր. 25ին Հայ Կարմիր Ֆաչի տարեկան ցերեկոյթ – պարահանդէսը, ժորժ Սէնդի սրահներուն մէջ:

×

Հայ Կարմիր Ֆաչի Ծովահայեաց արձակուրդի կայանը ընդարձակելու նպատակին կը նուիրեն.— Պր. Բարգէն Պատկեան (Պանեոլէ), Տիկին Կիւլիւմեա Ճինպաշեան (Վալանս), Տէր եւ Տիկ. Սանոսեան (Իսի լէ Մուլինօ), Տիկ. Վեհանոյշ Գաբրիէլեան (Մարսէյլ) 100ական ֆր.:

RESTAURANT EREVAN

ՀԱՅԱՏԱՌԻՆ

ԵՐԵՒԱՆ

26, RUE BERGÈRE PARIS 9e Tél. 770 85 81

Հայկական մաքուր խոհանոց — Հայկական ջերմ մթնոլորտ

Մատչելի գիներ

Չորեքշաբթի իրիկուն՝ ձիթապուր — մանթը

Հինգշաբթի իրիկուն՝ պատուէրին վրայ լահմաճուն ու չի-ֆէօֆթէ

Ուրբաթ իրիկուն՝ Սու-պէօրէկ

Եւ ամէն կիրակի առաւօտ, պատուէրի վրայ՝ խաշ:

ՓԱԿ Է ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

DERNIERES REPRESENTATIONS

'Pavillon Balthazar'

de REINE BARTEVE

avec CLAUDE DAUPHIN

jusqu'au 12 Novembre au Petit-Odéon
Tous les jours à 18 h. 30 — Relâche Lundi
Tél. : 325-70-32

« Le plus fou ou le plus sage est le vieux Balthazar, Arménien exilé »
« La pièce laisse derrière elle un parfum unique »
Les Nouvelles Littéraires

« Balthazar est un attachant vieux monsieur arménien... »
« ... une qualité d'imaginaire sans précèdent...
MICHEL COURNOT (Le Monde)

Le YAN'S CLUB

PRESENTE

Un concert unique à la salle Gaveau
le Dimanche 26 Novembre
Solistes de la R. S. S. d'Arménie.
ROUBEN AHARONIAN (violon), SVETLANA NAVASSARTIAN (piano), ELLATA TCHAKOYAN (soprano), ARCHAVIR GARABEDIAN (baryton).
Au programme : Chopin, Ravel, Prokofiev, Katchadrian, Verdi. Massenet, Komidas, Spentiarian...

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Լիւնի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Նոյ. 9, Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ազգ. Տան սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկաները մեծամասնութիւն կը նկատուին:

×

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Մարսէյլ քաղաքի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերուհիները Հինգշաբթի, Նոյ. 9, ժամը 3ին Հայ Մշակոյթի Տունը: Կը խնդրուի ընկերուհիներէն որ ներկայ ըլլան այս կարեւոր ժողովին: Օրակարգ՝ Կարեւոր հարցեր եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան:

ATAMIAN & Fils

TAPISSIER DÉCORATEUR

MEUBLES ET SIEGES TOUS STYLES

EXPOSITION PERMANENTE
au magasin sur 2000 m2

20, Rue Chaligny 75012 — Métro Reuilly - Diderot
Sortie côté Chaligny Tél. : 344-23-87

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Soirée exceptionnelle

DANYEL GERARD

LUNDI 20 NOVEMBRE A 21 H.

à l'Olympia

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

ՄԵԾԱՐԱՆՔ ԳՐԻԳՈՐ ԿԻՒԼԵԱՆԻ

որ տեղի պիտի ունենար այս կիրակի

HAYBAYKAR COMMUNIQUE :

POUR SOUTENIR

HAY BAYKAR

La presse arménienne vit dans des conditions très difficiles. Elle ne peut fonctionner que par abonnements. Or notre nombre d'abonnés s'élève à 380. Il nous en faudrait au moins deux fois plus pour continuer.

Depuis un an et demi de parution, nous n'avons jamais lancé d'appel à l'aide financière. Aujourd'hui nous le faisons, car il nous semble que sur la base de ces 13 numéros vous pouvez juger notre travail et nos intentions. Si vous voulez que Hay Baykar vive, abonnez-vous, faites abonner vos amis. Un timbre, une enveloppe, un chèque, cinq minutes de votre temps et vous pourrez sauver Hay Baykar.

ABONNEZ-VOUS

Abonnements 11 numéros, 50 F.
Abonnements de soutien 100 F.
Abonnements exceptionnels 250 F.

Envoyer vos chèques et votre corespondance à A. TORANIAN
B. P. 39
92162 ANTONY CEDEX

ՄԱՐՍԷՅԼ

ՉԱՑՆԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ ԱՄԵՆԱՑՆ ՍՐԲՈՑ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

Կիրակի, Նոյ. 5, առաւօտեան ժամը 10ին, Ամենայն Սրբոց տօնին առթիւով, Մարսէյլի, Ռիւ ս'Օպանեը «Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ» եկեղեցւոյ մէջ, ձայնաւոր պատարագ կը մատուցանէ եւ կր քարոզէ

ԳՐԻԳՈՐ ԵՊԻՍԿ. ԿԱՊՐՈՑԵԱՆ
եկզարք Ֆրանսայի Հայ կաթողիկէներու

Ճաւարտ պատարագի՝ հոգեհանգստեանց պաշտօն 1978 տարւոյ ննջեցեալ հոգւոցն եւ բարերարաց:

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

Voyages en ARMENIE

EREVAN

ET EXTENSIONS A MOSCOU ET TBILISI ET LENINGRAD
DEPARTS CHAQUE MOIS :
11 jours — 13 jours et 15 jours

A partir de 2680 Fr. comprenant le séjour en hôtel de 1ère catégorie, en pension complète, le transport aérien, les excursions et la visite des villes

Demandez le programme détaillé à des spécialistes sur les voyages en Arménie depuis plus de 12 ans.

N'hésitez pas à nous consulter.

A PARIS

MONDOTOURS OCIVEP
2, Rue de Sèze
75009 Paris
Ttl. : 073.30.64
073.32.64
266.50.12
M. BAGHDASSARIAN LEVON

A LYON

sevan voyages
50, Cours de la Liberté
69003 Lyon
Tél. : 60.13.66
M. SARKISSIAN VAROUJAN

ԿԻՐԱԿԻ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
5
DIMANCHE
5 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	հատը	1 Ֆ· 80

ՀԱՐՐ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14·243

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.243

A la mémoire d'un humaniste

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ, ՄՇԱԿՈՅԹ ԵՒ ԳԱՍԱԿԱՐԳ

ՀԻՆ ԲԵՄ, ՆՈՐ ԱՐԱՐ

par Dom B. OUTTIER

M. Haïk Berberian a quitté ce monde visible, après quelques mois d'exil loin de ses chers livres, ces livres qui, autant que les visites qu'il recevait, l'empêchaient de quitter son appartement. D'autres retraceront les péripéties d'une longue vie et dresseront la liste de ses œuvres. Qu'il me soit simplement permis d'évoquer ici brièvement l'homme.

Humaniste, homme de science : homme d'abord, qui avait même su préserver un cœur et une curiosité d'enfant. Ne gardait-il pas, ces dernières années, ses billets de métro pour faire plaisir à un enfant qu'il rencontrait parfois en allant déjeûner ? C'est son cœur d'enfant qui a conservé à ce vieillard passionné d'histoire, entouré de livres anciens, une curiosité sans cesse en mouvement. Quelle n'était pas alors sa fierté et sa joie quand, par exemple, il avait repéré une expression arménienne au sens obscur dans un passage qui en livrait la clé ! Cette jeunesse d'âme s'alliait à la sagesse de l'âge pour faire de l'homme une personne dont la fréquentation était un plaisir. Fidèle en amitié, il avait certes aussi l'inimité généreuse et quasiment irrévocable. Un jugement sévère était en effet réservé à ceux dont on avait pu espérer qu'ils feraient progresser l'arménologie, qu'ils étendraient le rayonnement de la culture arménienne, mais que les circonstances, leur tempérament, voire leurs tares avaient rendu improductifs. Sa sévérité n'était donc que l'envers de l'amour qu'il vouait à sa culture, et l'imprévu de ses sentences faisait partie de son charme.

Mais l'homme était un chercheur, et passionné de précision jusque dans l'infime détail : héritage peut-être de générations arméniennes d'orfèvres, d'enlumineurs et de ciseleurs de khatchkars. Cette passion lui avait fait reprendre la publication d'une nouvelle série de la Revue des Etudes Arméniennes, devenue le rendez-vous des arménologues européens, mais aussi américains et arméniens. Il concevait son rôle comme celui d'un coordinateur de recherches, désirant développer au maximum la partie de la Revue consacrée aux recensions d'ouvrages et de travaux. Il se plaignait souvent de ne trouver personne qui acceptât de faire des recensions critiques, voire de simples comptes rendus descriptifs. Toujours dans cet esprit de service — avec aussi cette tentation encyclopédique propre à l'humanisme classique — il avait même envisagé de publier un volume uniquement bibliographique. Le dernier travail dont il m'ait chargé est la traduction de tous les titres d'articles concernant l'Arménie dans la revue russe Xristianskij Vostok. Et il me souvient toujours de sa réflexion, lors de notre première rencontre, quand je lui eus exposé mes travaux et mes recherches : « Alors voilà, vous travaillez l'arménien, et je ne le sais pas ! ».

Fier de sa tradition, il se cabrait vite si l'on voulait faire passer d'autres considérations avant celle de l'intérêt de la culture arménienne. Fier de sa Revue, il la voulait aussi parfaite que possible, lui consacrant tous ses soins, et anxieux de ce qu'en pensaient les savants. Passionné par son travail, il vivait sans radio ni télévision, leur préférant la compagnie des livres et le contact avec ses nombreux visiteurs. Avec ses correspondants aussi il était ennemi de l'inutile : ainsi jugeait-il superflues formules de politesse interminables et vœux de nouvel An. Son amitié ne s'acquérait pas en un jour ; elle était exigeante, mais généreuse, désintéressée et fidèle.

Si nous l'aimions, n'était-ce pas parce qu'en lui l'homme de science n'avait pas tué l'homme tout court ? En témoigne ce sens de l'humour qu'il avait fort vif. Il n'y a pas bien longtemps que je l'ai vu pleurer de rire, au restaurant, au vu d'un quiproquo fort comique qui ne lui avait pas échappé. Et, buvant un café en regardant passer la foule parisienne — car, comme tous les vieillards, il aimait voir du mouvement — il me rappelait le proverbe turc : « L'eau s'écoule, l'insensé regarde ». Le fleuve de vie s'est écoulé et l'a emporté dans ses flots, nous privant d'un témoin d'une époque qui nous paraît déjà lointaine et d'un savant généreux, toujours prêt à répondre à une demande de renseignement sur un point de langue, d'histoire ou de bibliographie. Mais ceux qui ont joui de l'amitié de H. Berberian ne l'oublieront pas et ils s'efforceront de poursuivre son œuvre.

Ծրիտրիխ Էնկելս կը գրէ 1888ին, որ այդ տարուան ընթացքին պոլսական հայ տպագրական հաստատութիւն մը պատրաստած էր հրատարակելու «Կոմու – նիստ Մանիֆէսթօ»ն : «Թարգմանութիւնը աւարտած էր», կը գրէ Էնկելս, «բայց վերջին վայրկեանին երկչոտ թարգմանը չէ ուզեր որ իր անունը, Մարքսի վաստահամբաւ անունին մօտ, նոյն էջին վրայ երեւնայ : Այս լսելով, տպագրական հաստատութեան տէրն ալ, վախցած, քաշուած է գործէն» :

Ջեմ գիտեր թէ ճիշդ ե՞րբ հայերէնով հրատարակուեցան Մարքսի գործերը, առաջին անգամ : Ոչ չատ ուշ, քանի որ Հնչակեան շարժումը արդէն բռնկած էր Ժընեւի մէջ այդ օրերուն և այն ուսանողները, որոնք այդ կազմակերպութեան ողնասիւնն էին, գրեթէ միշտ բաղմա – լեզու էին, ու անկասկած անհամբեր՝ իրենց քարոզչական աշխատանքը կատարելու : «Մանիֆէսթօ»ն չուտով թարգմանուած ըլլալու է :

Հետաքրքրականը սա է, ինծի համար, որ ի սկզբանէ Մարքսի անունն ու գործերը հայկական երկչոտութեան, մանաւանդ քաղքենիական դասակարգի երկչոտութեան ամէնէն նրբազգած ջի – դերը դառած են ու անոնց դպած : Եւ ինչ որ ճիշդ էր 1888ին, կը մնայ ճշմարիտ, այսօր ալ :

Անշուշտ մարքսեան տեսութեան նըշ – դրակներէն ոմանք բթացած են, մինչ ու – րիշներ կը հատեն դրամատիրական սիս – թեմի հին, արդէն լքուած անդամները միայն, եւ ուրեմն աւելի դիպուածաբար ընտրէ կ'առնէ այդպէս կիրարկուած մարքսիզմը՝ քան տեսութեան եւ ապրող փրաքսիսի : Բայց եւ այնպէս մարքսեան տեսութեան հիմնական հանգանակներէն ոմանք իրենց ուժականութիւնը չեն կորսընցուցած, եւ ճիշդ անոնցմէ է որ կը խուսափի ընկերվարութեան հետ ձիլուէ ընող հայ երիտասարդ քաղքենին : կը խուսափի, որովհետեւ եթէ այդ հան – դանակներու անողոք ճշմարտութիւնը լիովին ընդունի հայ ժողովուրդը, կը ստիպուի նախ՝ մտածել, ինչ որ գործի աչխարհէն դուրս թապու մըն է մեր հաւաքականութիւններուն համար, եւ երկրորդ հիմնական փոփոխութիւններու ենթարկել իր կազմակերպական ապրելա – կերպը, ինչ որ անմտածելի է :

Վերջապէս Համազգայինը կայ, Թէքէեանը կայ, հայ դպրոցներու ուսուցիչ – ները կան, անոնք Սփիւռքի հայութիւնը հաղորդ կը պահեն մեր մշակոյթին : Այդ մշակոյթը մեր վերջին չպղծուած սրբութիւններէն է, ընկերվարութեան հետ ի՞նչ կապ ունի : Երեւի կ'ուզէք որ աղքատ մարդոց մասին աւելի չատ քերթուածներ գրուին : Հապա Վարուժանը բանուորու – հի մը մասին չգրե՞ց :

Անոնք, որոնք պատրաստ են հաստատելու թէ Սփիւռքի հայութիւնը մշակոյթ մը ունի, եւ անշուշտ նաեւ կը փութան պնդելու, որ Սփիւռքի հայ ժողովուրդ – մշակոյթ կապը պէտք է սերտ մնայ, չեն մտածեր որ վարկածի մը, նոյնիսկ թաքուն տեսութեան կամ դաղափարա – խօսութեան մը խօսնակներն են իրենք : Լափալիսեան ճշմարտութեան մը չինչ պարզութիւնը ունի ժողովուրդ–մշակոյթ կապը իրենց համար : Ըսելիք չկայ այդ նիւթին շուրջ կամ գոնէ խնդրական ո – չինչ կայ ըսելիք : Կան պատգամները, ո – րոնք Պոլսոյ վաղամեռիկ բանաստեղծ – ներու դամբանականներէն դողցուած են... Ա՛ղճ Հրանդ Ասատուր, արդեօք դիտէ՞ր թէ քանի անգամ հայ բանաս – տեղծներ պիտի թաղէին իր աղաւաղուած խօսքերը : Եւ կամ կան եղերական եղյե – ներ, որոնք խաղխաղուած սերունդի մը մահը դուցէ կ'ոգեկոչեն, բայց ոչ անոնց արուեստի անմահութիւնն ու մեծու – թիւնը :

Հիմա որ ԻՔՈՄի ժողովը, Միլանոյի մէջ, սկսաւ պարզել թէ ինչպէս զանա – զան «պարզ ճշմարտութիւններ» Սփիւռ – քի հայ իրականութեան մասին... այդ – պէս չէ՛ն, այլ են՝ սխալներ, սուտեր ան – տանելի հակասութիւններ, չմտածուած կարգախօսքեր, եւայլն, կը կարծեմ որ առենն է հին աստուածներն ու հին վարկածները վար առնելու, անոնց վրայի փոշին սրբելու ու զանոնք մօտէն քննելու :

Ժողովուրդ մը կայ մէջտեղը եւ անոր անունը Սփիւռքի հայութիւն է : Մշակոյթ մըն ալ կայ մէջտեղը· Համազգայինի աւելի լայնախոհ տղաքը նոյնիսկ պատրաստ են ընդունելու որ երկու կամ երեք տեսակ կայ· մէկը՝ Դանիէլ Վարուժանինը, «լաւ», միւսները՝ Պըլտեանինը եւ պորտախաղ պարող Հայերուն պատկանողը, «անբաղձալի» : Առաջինը փը – րանսական «ոգի» ունի, միւսը՝ «թրքական» կամ «իսլամական» եւ մենք դի – տենք որ ամէն պիտակից Հայու պարտականութիւնն է զուտ եւ մաքուր Հայ հոգին արտայայտող արուեստը «քայլերը» :

Քիչ մը ետ երթանք ու մի քանի հմնական ստորոգութիւններ (բաթէկորի – ներ) եւ դաղափարներ քննարկենք : Նման ճիշդ ստիպուած է բաւական հպանցիկ եւ մակերեսային ըլլալ, եւ ինչպէս Շահան Շահնուր ըսած է (տե՛ս Յառաջ, Օգոստոս 21 եւ 22, 1978, «Վերջին խօսքս՝ չափազանցութիւն է») այս «ընդհանուր» եւ «մակերեսային» ակնարկները հայ մըտաւորական կեանքին մուխը մարեցին : Սակայն գրողին ժամանակը եւ օրաթերթային դրոյթը, նոյնի՛սկ «Միտք եւ Արուեստ»ի թիւի լայնաթաց էջերը, չեն արտօներ որ գիրք եւ գրքոյկ գրենք այս նիւթին չուրջ, ու միայն նման տեղի մը մէջ կարելի պիտի ըլլար լիօրէն գննել հարցին բարդութիւնը : Ուրեմն՝ օրա – թերթի արտօնած կէս-բարդ մօտեցումով միայն կը գործենք ու Շահնուրի խոժոռ, իրաւունք ունենալը գիտցող չուքէն նե – րողութիւն կը խնդրենք :

Մշակոյթը վերացականութենէն տատապող բառ մըն է գրեթէ ամէն տեղ, բայց մանաւանդ հայերէնի եւ ներկայ Սփիւռքի հայ մտածելակերպին մէջ : Անկարելի է մշակոյթի մասին լրջօրէն խօսիլ, Մարքսէն եւս, առանց նկատի ունենալու կեանքի արտադրական եւ աշխատանքի պայմանները, ժողովուրդի մը դասակարգային կառոյցը, տնտեսական սիստեմը ու քաղաքական կազմակերպումի ձեւերը : Մշակոյթը անոնց կողքին գտնուող կի – սանկախ ու անթափանցելի կառոյց մը չէ, այլ՝ անոնց հետ եւ անոնցմէ կեր – տուող, ինչպէս նաեւ զանոնք կերտող ստորոգութիւն մը : Կարելի չէ այս պա – դակներու մասին զատ-զատ մտածել, ինչպէս նաեւ արտօնելի չէ մտածել ժողովուրդի մը մշակոյթին մասին՝ առանց նկատի առնելու անոր հաստատութենական կառոյցը (սթրիւքթիւր էնսթիթիւ – սիոնէլ), կազմակերպութիւնները եւ մտնաւանդ քաղաքական գաղափարախօսութիւնը :

Այս քիչ մը չատ բաղմավանկ բառերը կը փորձեն արտայայտել ճշմարտութիւն մը, որ բաւական պարզ է իբր հաստատում, բայց որ միթէ ամէնուն ալ ելակէտն է խրթին տեսութիւններու : Անոնք, որոնք պատրաստ են նման հաստատում մը պաշտպանելու, կը մերժեն ի հիմէ քաղքենիական այն տեսութիւնը, որ կը բաժնէ մշակոյթը չորս կամ հինգ էնթամշակութային ստորոգութիւններու, որոնք բոլորն ալ մշակոյթ եւ արուեստ բառերը կը նոյնացնեն : Այդ չորսն են՝ Ա· անկլօ - ամերիկեան հասկացողութեամբ Բարձր Մշակոյթ, այսինքն ան դոր կը բնորոշեն Մոցարթ ու Մալարմէ, Թամպրանտ եւ Ճիաքոմէթթի : Թէ՛ ազգային, թէ արեւմտեան «աչխարհ»ի հասկացողութեամբ «համաչխարհային» կոչուող բարձր մշակոյթին մաս կը կազմեն նման անձերու գործերը :

Բ· Միջին մշակոյթ (Միտըլպրաու կամ Միտըլ ֆալչըր, նաեւ՝ Միտըլ սթայլ) :

Ամէնէ աւելի թ դարու երեւոյթ էր, քան քսաներորդի, սակայն կարելի է ըսել որ այս այն մշակոյթն է, որ յօժարօրէն ընդունելի կը նկատուի գնող, սպառող միջին քաղքենիութեան կողմէ : Հոս կը դասաւորուին Սամըրսէթ Մոըմ, Ֆրանսուազ Սական եւ ընդհանրապէս չատ աւելի տեղական, այսինքն ազգային նկատուող տիպարներ : Հոս կը դասաւորուի նաեւ

●▶

ARMÉNIE, son passé - son présent

par ELISABETH BAUER

Գիրքը՝
Լ. Յ. ՊԱՅՏԱԿՆԵՐԻ

Ս. Ա. Ալիշանի (աջից), որուն արտաքին կերպարանքը մշակած է Ռ. Ռոտէնշթայն, Լոնտոնի Նկարչական ընկերութեան անդամ։

Ա.— Ալիշանի հայրենասիրական ոգին ինչպէ՞ս կրնայ ներշնչել մեզի։

Պ.— Ալիշան մեզի կը ներշնչէ ամենէն առաջ իր հայրենասիրական ոգիով։ Ան իր ամբողջ կեանքը նուիրեց հայրենիքի ծառայութեան։ Ան ուսումնասիրեց հայ ժողովուրդի անցեալը, անոր պատմութիւնը, անոր աւանդութիւնները, անոր սովորութիւնները, անոր լեզուն, անոր գրականութիւնը։ Ան ուսումնասիրեց հայ ժողովուրդի ամբողջ կեանք

հզօրութիւնը հասաւ իր գագաթնակէտին: Երբ Մեծն Աղեքսանդրի զօրավարները իրարու մէջ բաժնեցին իրենց վեհապետէն ժառանգած կայսրութիւնը, Հայաստան չորս անկախ թագաւորութիւն տեսաւ կազմուիլը: Մեծ Հայքը, որ կը ծրագրուներ ենթակայ, կը տա-ղանդուներուն ենթակայ, կը տա-ղանդուէր Սեւանայ լիճէն մինչեւ Եփրատի Արեւելքը: Փոքր Հայքը իր մէջ կ'ընդգրկէր Սեբաստիոյ եւ Երզնկայի գաւառները:

Ասկի հարաւ – արեւմտեան սահման – ներուն վրայ, կային Ծոփքի թագաւորութիւնը եւ կապադովկիոյ թագաւորութիւնը, որոնք Մալաթիայի հարուստ գաշտերը բաժնած էին իրարու մէջ:

Ծոփաց աշխարհի մայրաքաղաքն է Արշամուշատ կառուցուած Արածանիի ափերուն:

Էլիզապէթ Պաուէր, չորս էջերու մէջ, յաճախ համադրութեամբ մը, կը հրամցնէ ընթերցողին այն ամէն ինչ որ կը նպաստէ, առանց մանրազնիտական պրպտումներու, ամբողջական գաղափար մը տալու Արտաշէսեան հարստութեան մասին, Արտաշէս Ա.էն մինչեւ Մեծն Տիգրան:

6.– Հատորին ինը էջերը (60 – 69) նուիրուած են Հռոմի եւ Հայաստանի յարաբերութիւններուն:

Թշնամական եւ բարեկամական գայլինքներով ճոխ շրջան մը, ուր Հռոմի պաերիմ թշնամի՝ Միհրդատ Պոնտացիի մեծ դաշնակիցը՝ Տիգրան, Արքայից Արքան, յաղթական Լուկուլլոսի լեգէոններուն, գործաւ «բարեկամ եւ դաշնակից Հռոմի» պոմպէոսի բանակներուն առջեւ:

Պատմական իրադարձութիւններով ճոխ այս ժամանակաշրջանը կը հասնի մինչեւ Տիգրատ Երրորդ՝ պատմութեան առաջին քրիստոնեայ վեհապետը:

7.– Հայաստան Պատմութեան Առաջին Ջրհատնեայ Պետութիւն

Հեղինակը 25 էջ յատկացուցած է այս գլուխին, ուր զայն կը նկատէ որպէս վճռական թուական մը Հայաստանի ապագային համար: Արդարեւ չնորհիւ նոր կրօնքին է որ Հայերը ունեցան Այբուբեն, գրականութիւն եւ Ոսկեդար, ճարտարապետութիւն եւ տաճարներ, մանրանկարչութեան արուեստ, զօրաւոր պատնէշ մը ապագայ հզօր ասպատակիչներու դէմ, եւ գոհացում գտան Արեւմտեան քաղաքակրթութեան մէջ, իրենց բնական հակումին:

8.– Հայաստան Արաբական արշաւանքներու ատեն. կը զուգադիպի հռոմայական կայսրութեան անկումին եւ բիւզանդական կայսրութեան ճեւաւորման ու հզօրացման, մինչ պարսկաստան հեղգհեղ կ'ամփոփուէր իր բնական սահմաններուն մէջ, տեղի տալով Արաբիոյ անապատներէն ասպատակող Թարմ ուժերու առջեւ, որոնք ամէն ուղղութեամբ քարիւղի բիծի նման կը տարածուէին ապագային՝ Արաբները:

Արաբները փութով կը հասնին Հայաստանի սահմանները, որոնք անորոշ դար ձած էին բիւզանդա-պարսկական յարատեւ ասպատակութիւններու հետեւանքով: Այնուհանդերձ Հայերը իրենց ճկունութեամբ եւ բնական ճարտարութեամբ, տակաւ առ տակաւ կը յաջողին կերտել իրենց ճարտարապետական գլուխ – գործոցները (Զուարթնոց, Ս. Հռիփսիմէ, Օձուն, Գայանէ եւայլն...) եւ ենթար – կել ինքնավարութենէ մը վերջ տիրանալ անկախութեան չնորհիւ Բագրատունի ապետական տան ջանքերուն:

9.– Բագրատունեաց Հարստութիւն:

Հիմնադիրը և մեծ արուեստագէտը եղաւ Աշոտ Բագրատունին, որ այնպիսի ճկունութեամբ եւ արդիւնաւոր կերպով գործեց որ Խալիֆան զայն նախ անուանեց իշխանաց իշխան, ապա՝ կուր եւ հուսկ թագաւոր Հայոց 885 թուին:

Բագրատունեաց Հարստութիւնը չորս երկու դար փայլուն կերպով պիտի իշխէր Հայաստանի, սուզուելու համար յետոյ անոր հետ պատմական աղէտներէն մէկուն մէջ որ Հայոց պատմութեան ողբերգական ընթացքը կազմած են միշտ:

Բագրատունեաց թագաւորութիւն՝ կը նշանակէ Անի, իր 1001 եկեղեցիներով, կը նշանակէ Տրդատ ճարտարապետ, կը նշանակէ Գրիգոր Մագիստրոս, Սանահին, Հաղբատ, Նարեկ...

Ահա թէ ինչպէս ժամանակակից պատմիչ մը, Արիստակէս Լաստիվերտցի, բանաստեղծօրէն կը պատկերացնէ ժամանակը դարու առաջին կէսին, Բագրատունեաց թագաւորութիւնը. «Ընդարձակ պարտէզ մըն է, զուարթ, բեղուն եւ չոայլ, ծփալով իր խիտ սաղարթներուն մէջ, ծաղիկնե – րով եւ պտուղով բեռնաւորուած, գալով ժողովուրդին զայն կը տեսնէ «երգող եւ պարող զուարթ եղանակներ. ընկերացած սրինգով եւ այլ գործիքներով. թէ նորահաս զոյգերը, թէ մայրերը մանուկները գիրկերն առած, երջանկութիւն կը չընչէին»:

10.– Կիլիկեան իշխանութիւնն ու թագաւորութիւնը

Դժբախտաբար Բագրատունեաց թագաւորութեան բաժանումը, Բիւզանդիոնի յիմար յարձակումները և Թուրքերու յայտնումը եւ ասպատակութիւնները Հայաստանի վրայ, չուռով վերջ պիտի տային Բագրատուիններուն:

Հայաստան որպէս անկախ պետութիւն կ'անհետանար, բայց հայ ժողովուրդը, խմբուած Բագրատունի իշխանի մը շուրջ՝ Ռուբէն, գինքը ձեռքին, տարօրինակ դաղթ մը կը սկսէր դէպի Մերձա – ւոր Կիլիկիա, մինչ ուրիշներ կ'ապաստանէին դէպի Հիւսիս–Արեւմուտք, Մոլտաւիա, Հունգարիա եւ Լեհաստան:

Ռուբէն իրեն միացնելով Կիլիկիա ապաստանած զանազան հայ իշխանները, Թօթափեց բիւզանդական լուծը եւ Բարձրբերդի մէջ հիմնեց իշխանութիւն մը, որ նոր պետութեան մը կորիզը պիտի կազմէր, Կիլիկեան Հայաստան:

Իր յաջորդներէն Լեւոն, արքայական թագ պիտի ստանար, եւ շրջանի ամէնէն կազմակերպ եւ հզօր տէրութիւնը պիտի հիմնէր, ընդարձակելով սահմանները Արեւելքէն եւ Արեւմուտքէն եւ սպառնալով մինչեւ իսկ Գոնիայի սուլթանութեան, պիտի կնքէր դաշինքներ խաչակիրներուն եւ արեւմտեան Միջերկրա – կեան ծովային քրիստոնեայ հանրապետութիւններու հետ. պիտի կառուցանէր բերդեր եւ վանքեր եւ ծաղկեցնէր վա – ճառականութիւնն ու արուեստները իր թագաւորութեան մէջ:

Կիլիկեան թագաւորութեան երեք դար տեւող գոյութիւնը հիմնականօրէն յեղա – շրջեցին հայ ժողովուրդին հակումներն ու բարքերը դէպի Արեւմուտք եւ մաս – նաւորապէս յայտնաբերեցին անոր քա – ղաքական, դիւանագիտական եւ տնտե – սական բացառիկ ունակութիւնները, ո – րոնք աշխարհագրական եւ պատմական լաւագոյն պայմաններու մէջ, որքան տարբեր ընթացք մը առած կ'ըլլային, քան ինչ որ ենք այսօր...:

11.– Պատմական Հայաստանը Սել – ճուբեան արշաւանքներէն մինչեւ Խաչերոդդ դար.

Այս գլուխին մէջ, հեղինակը յետա – դարձ համադրական ընդհանուր ակնարկ մը կը կատարէ Անիի կործանումէն (1064) մինչեւ 1918, Հայաստանի Անկախութեան թուականին պատմական իրադարձու – թիւններուն, յիշատակելով մէջ ընդ մէջ, Սելճուքներու, Մոնկոլներու, Թաթարներու, Պարսիկներու եւ հուսկ Օսման – ցիներու կատարած աւերները հայ հողին վրայ, եւ ի հեճուկս բոլորին, կը յիշատակէ նոյն ժամանակամիջոցին պատմական Հայաստանի մէջ ծաղկած կրօնա – կան եւ համալսարանական կեդրոնները, Գեղարդ, Գլաձոր, Տաթեւ եւայլն. միաժամանակ թէ ինչպէս Հայերը, համակառակ բոլորին, Սուլթաններու մայրաքաղաք՝ Կոստանդնուպոլսոյ մէջ, հասան բարձր պատասխանատուութիւններու գլուխ, մինչեւ իսկ Մեծ–Վէզիրի պաշտօնին:

Էլիզապէթ Պաուէր, բառերը չի ծամեր մատնանշելու նաեւ այն բոլոր անիրաւութիւնները ու կոտորածները, որոնց ենթարկուեցաւ բովանդակ ազգ մը:

12.– Հայաստանեայց Այսօր կը կազմէ հատորին վերջընթեր բաժինը, ուր յետ ակնարկելու Սովետական Հայաստանի

Trois poètes maudits

par

J. BRENNER

Un opuscule de Verlaine qui parut en 1884 et passa inaperçu nous paraît un modèle de perspicacité critique. Son titre est devenu célèbre : *Les Poètes maudits*. Verlaine abattait nu brelan d'as: Corbière, Rimbaud, Mallarmé. (L'édition originale ne contient que les études sur ces trois poètes, alors ignorés).

On pourrait appeler aujourd'hui poètes maudits : Armen Lubin. Armand Robin et Jean-Paul de Dadelsen, dont les noms brilleront un jour dans le ciel des lettres à l'égal de ceux de leurs illustres aînés. Aucun d'eux n'aura eu la vie facile, mais, bien entendu, ce n'est pas à cause de la poésie qu'ils auront été maudits. La poésie fut au contraire leur recours et leur consolation. C'est de la maladie qu'ils auront été les victimes. Atteint de tuberculose osseuse, Lubin a passé la majeure partie de sa vie dans les hôpitaux et des sanas. Robin a fini mystérieusement ses jours à l'infirmerie spéciale du Dépôt de la Préfecture de Police. Dadelsen est mort, en pleine force de l'âge, des suites d'une tumeur au cerveau.

Très différentes entre elles, les poétiques de Lubin, de Robin et de Dadelsen ont ceci de commun qu'elles se situent à l'écart de la prosodie française traditionnelle. Ce serait peu de dire que ces poètes échappent au ronronnement classique. Ils inventent de nouvelles règles, valables pour eux seuls, et nous révèlent une nouvelle musique. Ils doivent sans doute une part de leur originalité à leurs origines : Lubin était arménien, Robin était breton (ses parents ne parlaient pas le français) et Dadelsen était alsacien. Il n'est pas possible de les présenter sans raconter brièvement quelle fut leur vie.

ARMEN LUBIN

Armen Lubin était né en 1903, à Constantinople, où il avait connu une enfance heureuse. Adolescent, pour échapper à la folie raciste des Turcs, il avait été contraint à un douloureux exil. Il a décrit l'exode arménien dans un roman composé dans sa langue natale, *La Retraite sans musique*, considéré par ses compatriotes comme un roman quasi national et grâce auquel il figure dans le volume *Histoire des littératures* de la Bibliothèque de la Pléiade, sous le nom de Chahan Chahnour. Dans plusieurs poèmes français, il a évoqué aussi la difficile adaptation des Arméniens à leur arrivée en France.

Une pauvreté voisine de la misère ne l'empêcha pas d'être émerveillé par la capitale. Il restera un des grands poètes de Paris. Qui connaît son œuvre ne peut plus passer quai de la Mégisserie, place Saint-Sulpice ou rue Vavin sans se réciter certains de ses vers. Mais il allait être enlevé à la joie des découvertes et se retrouver en salle commune, sur un lit de l'Assistance publique. On l'envoya dans des sanas, à Bidard, à Pessac, à Berck. Plusieurs fois, il subit de terribles interventions chirurgicales, qui devaient lui inspirer le vibrant plaidoyer en faveur de l'euthanasie, intitulé *La Mort du loup* et que l'on trouvera dans son livre de souvenirs *Transfert nocturne*, œuvre d'une densité et d'une retenue bouleversantes. Voilà un homme qui s'est trouvé confronté aux problèmes fondamentaux de notre condition : il a été non pas le témoin, mais le lieu d'oppositions impitoyables, feux contre feux. (C'est le titre qu'il a retenu, *Feux contre feux*, pour son anthologie poétique de 1968). Atteint dans son corps, il n'était pas question d'évasion. Dans la mesure du possible, il a cependant donné leur chance et leur place à l'amour, au désir, à la tendresse et à un humour très particulier. Il lui est arrivé d'écrire des poèmes tout vibrants d'un bonheur nostalgique : poèmes du souvenir ou du répit.

L'année de mon premier, de man grand amour
Ce fut l'année même des horloges lumineuses.
Ce fut cette année-là que dans nos carrefours
On les dressa avec un grand feu intérieur
Et Paris ne fut plus qu'une clarté radieuse,
Clarté qui m'était due.

Lubin ne refuse pas les formes classiques. Il les plie à une sensibilité toute neuve. Il arrive à ses vers d'être heurtés, cahoteux et même techniquement boiteux, mais de chaque poème s'élève un chant qui ne ressemble à aucun autre.

●▶

կրած ասալինեան հալածանքներուն ու անիրաւութիւններուն, խանդավառօրէն կը խօսի ներկայի իր բարգաւաճ դիրքին եւ անընդհատ վերելքի մասին, արդիւնք իր ստեղծագործ տաղանդին եւ հետզհետէ բարելաւուած նիւթական եւ հոգեկան պայմաններուն:

13.– Հայ Սփիւռքը չօշափելի իրականութիւն մըն է այսօր. թէեւ ան միշտ գոյութիւն ունեցած է դարերու ընթացքին, Եկբատանէն մինչեւ Տիգրան, Հռոմ, Աթէնք եւ Երուսաղէմ, բայց ճանչցած է երբեակի զօրաւոր հոսանքներ, Արշակունիներէն վերջ՝ դէպի Բիւզանդիոն, Բագրատունեաց կործանումէն ետք՝ դէպի Կիլիկիա եւ Կեդրոնական Եւրոպա, ու մեծ Ազէտէն յետոյ, սակաւ բացառութեամբ քիչ մը ամէն կողմ:

Գիրքին հեղինակը հոս ալ մեծ հետաքրքրութեամբ կը խօսի հայ ժողովուրդի յարմարելու յատկութիւններուն եւ ցեղային առաւելութիւններուն, մէջբերելով նոյն – իսկ Միացեալ Նահանգներու մէջ կատարած վիճակագրութիւն մը որուն համաձայն, հայ տարրը այդ երկրին մէջ, համեմատօրէն մտաւորականներու (դիտնական, համալսարանի փրոֆէսօր, բժիշկ, թուաբանագէտ, իրաւաբան, երաժըշտագէտ, գրող, երգիչ, ճարտարապետ, նկարիչ, արձանագործ եւայլն..) բարձրագոյն եւ ոճիրներու, ընտանեկան պատակոտումներու նուազագոյն տոկոսը կը ներկայացնէ: Դժբախտաբար սակայն, մենք որ տեղեակ ենք քիչ մը ներկայ Սփիւռքի մեր կացութեան, գիտենք թէ, հակառակ Բիւզանդիոնի, Կիլիկիոյ եւ նոյնիսկ Լեհաստանի գաղութներու օրինակին, որքան արագօրէն համատարած ձուլումի ընթացքը բռնած է ան, քիչ մը ամենուրեք, եւ թէ այդ ուղղութեամբ միասնական ոգիով ոչինչ կը կատարուի Արտասահմանի կազմակերպութիւններու եւ Մայր Հայրենիքի պատասխանատու – ներու միջեւ:

Սրտանց կը մաղթեմ որ Էլիզապէթ Պաուէրի հետաքրքրութեամբ եւ սիրտով գրուած այս գեղեցիկ հատորը, ոչ միայն նպաստէ մեր անցեալն ու ներկան օտարներուն ծանօթացնելու, այլ մանաւանդ ծառայէ հոս ու հոն ինքնաբաւ ու գոհունակ հայ հոգիներ, թմփերէն արթնցնելու:

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻ ԻՄԱՍՏԱՍԷՐ - ՏԵՍԱԲԱՆՆԵՐԸ

Մինչեւ ԺԶ. դար արուեստին տեսա – բանութիւնը գոյութիւն չունէր զրակա – նութեան մէջ: Կենսագրութիւններ էին, որ կը գրուէին, ինչպէս՝ «Նկարիչներու կեանքը» Վազարիի. եւ «Արուեստագէտ – ներու կեանքը» Վան Մանտերի: Կենսագ – րութիւններուն կ'ընկերանային պատմա – կան ծանօթութիւններ ստեղծագործու – թիւններուն վրայ. իբր առաձգ ապագայ ուսումնասէրին:

Տեսաբանութիւնը իր իմացական փըթ – թումին կը հասնի գերմանական իմաս – տասիրութեան մէջ երբ Վինքելման, յու – նական արուեստին գաղափարական գե – ղեցիկովը յափշտակուած, կը գրէ «Հի – ներու արուեստին պատմութիւնը»: Այս շահեկան հատորը, ԺԸ. դարուն գլուխ գործոցներէն մէկը եւ ամէնէն աւելի ազ – դեցութիւն ունեցողը մեծ մտածողնե – րուն վրայ. ընդհանուր հետաքրքրութիւն կը ստեղծէ Գերմանիոյ մէջ: Ուսումնա – սիրութեան նոր աշխարհ մը կը բանայ մտքի մշակներուն: Յորհրդածութեան անսպառ կարելիութիւններ կուտայ ա – նոնց՝ որոնք արուեստը կ'ըմբռնեն բարձր գաղափարներու չրջածիրին մէջ:

×

Պատմկարթէն կ'ըլլայ առաջինը, որ կ'ուսումնասիրէ յունական արուեստին գաղափարականը, ու կը վերածէ զայն տեսութեան էսթէթիկա անունով: Ծա – գումով հին գործածութիւնով նոր այս բառը կը նուիրագործուի պատմութենէն ու կը դառնայ իմաստասիրութեան մէկ նոր սեռը:

Պատմկարթէն, իր գեղագիտութիւնը կը հիմնաւորէ յունական արուեստին սկզբունքներուն վրայ: Չի հետաքրքրուիր ուրիչ ժողովուրդներու արուեստին գե – ղեցիկովը: Գործը կը գտնէ կանոններու ճշգրիտ գործածութեան մէջ, բայց կը զգայ, ինչ որ չեն զգացած իր ժամանա – կակիցները՝ գոյնը: Կը պատուաստէ զայն իր չրջանի գծապաշտ արուեստին վրայ, ու կուտայ մեր չրջանի նկարչութեան դաղափարը: «Գիծը կառոյցն է նկարին, գոյնը՝ անոր նպատակը»: Ցանդուգն ճըշ – մարտութիւն մը իր ժամանակին համար, որ կ'ամբողջանայ Հերտերի ճշմարտու – թիւնով. «Արուեստը իր նիւթերը պէտք է փնտռէ յոյզերուն եւ ապրումներուն մէջ»: Վիպականութիւն բուրող այս խոս – քին կը մօտենայ Համանի տեսութիւնը. «Հանճարը կանոններու հակադրութիւնն է»: Չիրար լրացնող մտառումներու տար – բերակները. որոնք միասնաբար կր ներբո – ղեն երեւակայութեան դերը ստեղծագոր – ծութեան մէջ:

×

Վաքէնրոտեր եւս հիացող մըն է յու – նական արուեստին վրայ, բայց աւելի քան միտք է ան քան Պատմկարթէն: Կ'ուսումնասիրէ ժողովուրդներու ար – ուեստը: Կը կատարէ վերլուծումներ ու բաղդատութիւններ: Կը դնահատէ վերա – ծնունդին գիտական արուեստը, բայց կը քննադատէ Միջին Դարուն միստիկը, որ բիւզանդական իբոններուն հետեւելով, չէ կրցած նոր ըմբռնումով մը հարստաց – նել արուեստին պատմութիւնը:

Սուր եւ թափանցող միտքը վաքէն – րոտերի, կը հասնի հատատատումներու գեղեցկութեան, երբ արուեստին մօտե – նայ առանց նախապաշարումի: «Արուես – տը սրտին գործունէութիւնն է ոչ թէ մտքին». խօսքը հակադրութիւնն է Վին – քելմանի չափազանցութիւններուն: Վին – քելման ցոյց տուաւ արուեստագէտին, թէ ինչ բանի պէտք է հետեւի: Ես ալ ցոյց կուտամ, թէ ի՛նչ բանէ պէտք է խուսափի»: Հեղնանք մը՝ մեծ յունա – պաշտին ուղղուած:

×

Հեգէն արձանագործութեան հեթանոս գեղեցիկով արբշիռ Վինքելման, յունա – կան արուեստին կը ծանօթանայ Պղոտի – նոսի «Բնական գիտութեանց պատմու – թիւնը» հատորով ու անկէ լայնօրէն կ'օգտուի: Կ'ընդլայնէ անոր մտածում – ները, առանց փոխելու էականը տես – նելու սկզբունքին:

Հակառակ իր խորհրդածութիւններու նրբութեան եւ սրամիտ վերլուծումներու յաջողութեան, չի կրնար նոր ըմբռնում մը ձեւակերպել, պակսելուն համար իրեն մարդկային ոգիին հարստութիւնը, որով պիտի տարածէր իր հետաքրքրութիւնը ուրիչ ժողովուրդներու արուեստին վրայ, ու հետու պիտի պահէր ինքզինքը չարք մը վերլուծումներու անընդունելիութե – նէն:

Վինքելմանի համար յունական արուես – տըն է գեղեցկութեան թագուհին: Անոր մէջ կը տեսնէ Աստուծոյ կատարելիու – թիւնը, ու կը նկատէ զայն յոյն ժողո – վուրդին աչխարհին եղած պարգեւ մը: Ցունական արուեստին գլխաւոր նկա – րագիրը կը տեսնէ ազնուական, մեծդի եւ խաղաղ պարզութեան մէջ, հետեւելով Պերիկլէսի խօսքին. «Մենք կը սիրենք գեղեցկութիւնը պարզութեան մէջ»: Պե – րիկլէսի պարզութիւնը իրենց ոզբերգու – թեան մէջ է: Արձանագործութիւնը կը հետեւի անոր փիլիասի արուեստին վսեմով եւ Փրասիթելէի արուեստին իրապաշտութիւնով, լուծուելու համար քրիստոնէութեան նմանող արուեստին մէջ:

Վինքելման կը հիմնէ գերմանական նոր – դասականութիւնը: Ցունականը կապկող չարժում մը՝ որ չի կրնար արդարացնել նոր դպրոց մը դառնալու յաւակնու – թիւնը: Հետեւողը կը մնայ միշտ նմա – նող: Բայց մեծ ազդեցութիւն կ'ունենայ անգլիական գրականութեան վրայ Վալ – թեր Փաթըրով: Ֆրանսայի մէջ Վիկթոր Հուկէն կը փորձէ չարունակել անոր գա – ղափարականութիւնը, բայց ընթերցողներ գտնելու համար կը ստիպուի պատռաս – տել զայն Ֆրանսական մտածումով:

×

Քանթ, ճաչակին կուտայ լուսաբանողի դեր, որ կրնայ բացատրել ժամանակի մը ոգին, բայց չի կրնար ունենալ մնա – յուն ըմբռնում, կապուած ըլլալուն հա – մար գեղեցիկի մը անցողական երեւոյ – թին:

Քանթի մտածումներուն պատնչքը գա – ղափարն է (իտէ), էնթագիտակցութեան

Գրեց՝

ԶԱՐԵՀ ՄՈՒԹԱՖԵԱՆ

մէջ ձեւակերպ ստացած պատկերի մը թաքուն գոյութիւնը, որ երեւան կ'ելլէ բաղդատութեան մը պարագային: Մտքի այս հեղեղը, որ կ'ուզէ պարարտացնել ինչ որ կ'ընձիւղէ իր երեւակայութեան մէջ, կը մերժէ կանոններուն տրուած գա – տաւորի դերը, բայց ինք եւս կը գտա – նայ կանոններու պաշտպան, երբ կ'ըսէ. «Արուեստը գիծին մէջ է: Գոյնը օժան – դակն է գիծին»: Այս խօսքը սխալ է Տը – լաքրուայի արուեստին համար, ոգին իսկ է Տավիտի արուեստին: Ապացոյց մը՝ թէ ոչ մէկ անընդունելի մտածում կըր – նայ գոյութիւն ունենալ արուեստին մէջ, եթէ առնենք զայն իր ընդհանուր երե – ւոյթով:

Քանթ, իր մտածումի մաթեմաթիկին առընթեր, կը ձեւակերպէ տեսագիտա – կան մտածումներ եւս, բայց ոչ մէկը կը խորացնէ: Տեսաբանութիւնը կը մնայ ի – րեն համար ժամանց մը, ոչ երբեք իմա – յական մարզանք:

×

Լեսինկ, յունական արուեստին անվե – րապահ հիացող մը ըլլալով հանդերձ, չուզեր դեղեցիկին բարձրագոյն տուրքը Ցոյներուն քով տեսնել: «Լաոկոն»ին մէջ յայտնած չահեկան մտածումներով ան – հրաժեշտ կը գտնէ չեղում մը գաղափա – րականէն ազատ արուեստի ընթացքը հասնի նոր հատատատումներու համոզումին: Այս գե – ղեցիկ եւ արդիական ըմբռնումին հետ կը յայտնէ նաեւ անընդունելի մտածում – ներ: Ցաճախ հակասական: «Նկարչու – թիւնը իբրեւ նմանութեան արուեստ, կրնայ ներկայացնել տգեղը: Իբրեւ գե – ղեցիկի արուեստ. չի կրնար ներկայաց – նել տգեղութիւնը»: Որքան սահմանա – փակում արուեստի անպարագիծ անգաս – տանին մէջ, պարզապէս չկարենալ գգա – լուն համար տառապանքին ձեւագերծում – ներով տգեղցած դէմքի մը յուչական գե – ղեցկութիւնը:

Լեսինկ արուեստը կ'օժտէ նոր բառով մը: Առաջին անգամ ինք կը գործածէ կերպարուեստ բառը, հակադրելով գեղարուեստ բառին:

×

«Գեղեցիկին գաղափարը չի ծնիր երե – ւոյթներու ներչնչումէն, կը ծնի արուես – տագէտին մտածումներէն»: Իր գարուն ոգին արտայայտող այս խօսքով, չեկել կը հարստացնէ արուեստին իմացապաշ – տութիւնը: Մէկ անձի կը վերածէ ար – ուեստագէտն ու փիլիսոփան, որ գաղա – փարը միայն ճանչնայ արուեստին ճըշ – մարտութիւնը:

Գեղագիտական գաղափարները տահմա – նելու ընթացքին, Հեգել կը մեղանչէ հա – ւատալուն համար, թէ ճարտարապետու – թիւնը սեմպոլիկ արուեստ է, արձանա – գործութիւնը՝ դասական, նկարչութիւ – նը՝ վիպական: Ոչ մէկը տեւականօրէն պահած է իրեն վերագրուածը: Երեքն ալ փոխնի փոխ եղած են թէ մէկը եւ թէ միւսը: Բայց Հեգել աւելի լաւ կը վեր – լուծէ եվթակայական արուեստները: «Երաժչտական գործի մը առջեւ հոգին կը կորսնցնէ իր դիտելու ազատութիւնը: Զգացումը կը նոյնանայ ձայնին հետ: Գաղափարը կ'արտայայտուի ձայնով, բանաստեղծութիւնը երաժչտութեան հետ կ'ապրէ ձայնական թրթռացումներով»:

Հեգել, արուեստի կոչումին լաւագոյնս համապատասխանող նիւթը կ'ընդունի մարդը, տեսանելի պատկերը անտես – նելի Աստուծոյ կատարելութեան: Կը յորդորէ արուեստագէտները, որ գաղա – փարականութենէն չչեղին, որպէսզի ըս – տեղծագործութիւնն իրենց գրենու փի – լիսոփայութեան տարազը: Հակառակ իր տեսաբանական սրամտութեան, Հեգել կը մնայ վարդապետական (տոկմաթիկ) եւ անով՝ կը փակէ հանճարին ճամբան:

×

Շոփէնհաուէր, գերմանացի տեսաբան – ներուն ամէնէն միստիկն է: Արուեստին վրայ կատարած խորհրդածութիւնները կը նմանին կրօնքին վրայ կատարածներուն, կ'աղնուացնէ մարդը եւ կը մօտեցնէ զայն Աստուծոյ: Կը չատագովէ Միջին Դարուն արուեստը, որ զուգորդելով կրօնականը զգայնականին հետ, կուտայ հատատքին պատկերը: Արուեստին վսեմը կը տեսնէ հոգիին եւ բնութեան ներդաշնակութիւն – ներուն մէջ: Բնութեան խօսուն երե – ւոյթները կը յարուցանեն իր մէջ զգա – յական պատկերներ, որոնք կ'անուանէ «խորհուրդին տեսանելիութիւնը»:

Շոփէնհաուէր, ձեւակերպեց թէեւ ար – ուեստին վրայ անձնատիպ մտածումներ, բայց տարածեց բարձր դասու գաղա – փարներ:

×

Կոթական ճարտարապետութիւնով հր – մայուած կէօթէ վիպական է: Վինքել – մանի ազդեցութեան տակ կը դատնա – փոխուի ու կը դառնայ դասականութեան չատագով: Արուեստին գործը կը տես – նէ մտայղացումին մէջ: «Երբ փիլիաս կը քանդակէր «Աթենասը», ներքին աչ – քով կը տեսնէր ենթագիտակցութեան մէջ թաքնուած գեղեցիկին պատկերը, անկէ կ'առաջնորդուէր իր ձեռքը»: Ընդհանրա – պէս, արուեստին վրայ կատարած խորհրդածութիւնները տուրք մը կուտան իր բանաստեղծի քմայքին, քիչ անգամ՝ ճշմարիտին:

Կէօթէ չէ կրցած գեղագիտական հա – մոզումի վերածել հիացումները, որ ու – նէր նկարչական ու երաժչտական գոր – ծերուն վրայ: «Արուեստին մթութիւնը կը ծնի մտածումին մէջ ոչ թէ զգայնու – թեան» խօսքով, կը մտնէ խմացական աչ – խարհին մէջ, լքելէ յետոյ վիպականը, որ իրը եղած էր երբեմն:

×

Գերմանացի խմաստասէրները չեն առ – ներ արուեստը ինքն իր մէջ իրը գեղե – ցիկի ինքնավար արտայայտութիւն: Ի – րենց համար արուեստը գաղափարագրու – թեան միջոց մըն է ինչպէս փիլիսոփա – յութիւնը: Ամբողջ երկու դար, գերմա – նական մտքին մշակները իրենց համո – զումին ուղղափառութիւնը ընդունելի դարձնելու ճիգին մէջ սպառեցին մտա – ծումին բոլոր ձեւերը, սահմանելու հա – մար անսահմանելին՝ գեղեցիկին կրօն – քը, կրօնքին պէս անթափանցելի:

La rupture d'avec une certaine tradition française harmonieuse s'était produite au siècle dernier avec Corbière et Laforgue. C'est bien à cette famille qu'appartient Armen Lubin. Une famille et non pas une école ; ce sont là des poètes solitaires, chacun racontant une aventure particulière avec son propre accent. Ils ne vieilliront pas parce qu'ils n'ont suivi aucune mode. Rien n'empêche de les appeler les vrais poètes réalistes. Et de donner comme exemple de réalisme poétique ce bref poème d'Armen Lubin :

Avant qu'au ciel apparaissent les chèvres savantes,
Toute la lande grise s'assombrit mais éclatante
S'étale une clarté sereine sur l'unité du ciel,
Table absolue où se signent les traités perpétuels.

Les images de Lubin créent un réseau de correspondances qui vont dans le sens des allégories et non pas des symboles, avec des savantes ellipses ou de brusque ruptures. Les allégories peuvent matérialiser un sentiment qui reste obscur, tandis que les symboles établissent une relation entre deux réalités précises. Lubin fait intervenir l'imaginaire afin de nous communiquer la teneur sensible (et non pas intellectuelle) du réel. Ses images, toujours simples et pourtant inattendues, nous convainquent immédiatement :

Quand reveinnent porteurs de lance
Les novembres pluvieux
Un chien savant chien immense
Fait des comptes mystérieux.
Il compte, il compte, il recommence
Tous les chagrins s'appellent absence
Tous les chagrins porteurs de lance.

Vers la fin de sa vie, Armen Lubin devint l'hôte du Home Arménien de Saint-Raphaël et disposa enfin d'une chambre à soi. Il nous a quittés en 1974. La naturalisation française, qu'avaient réclamé pour lui dès 1948 Gide et Martin du Gard, lui fut toujours refusée — vu qu'il n'était pas en état de porter un fusil.

J. BRENNER

Extrait de « Histoire de la Littérature Française de 1940 à nos jours », (Fayard, Oct. 1978).

Imprimé sur les presses du Journal «Haratch» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris Commission paritaire : N° 55935

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
7
MARDI
7 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	Վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	Հատը	1 Ֆ· 80

54ԴԱՐԻ — 14·244 — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — 54e ANNÉE — N° 14.244

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԷՋՄԻԱԾԻՆ ԿԸ ՄԵԿՆԻ

ԽՈՐԷՆ ԵՒ ԳԱՐԵԳԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆԵՐԸ ԱՅՑԵԼԵՑԻՆ ԽԸՐԷՅՇ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսու – թեան հետ հեռաձայնային մեր վերջին (Շաբաթ – երկուշաբթի) հաղորդակցու– թիւններու ընթացքին հետեւեալ տեղե – կութիւնները ստացանք :

Ի պատասխան Ամենայն Հայոց Վազ– գէն Կաթողիկոսի հրաւէրին Մեծի Տանն Կիլիկիոյ պատուիրակութիւնը էջմիածին կը մեկնի Չորեքշաբթի օր : Ճամբորդա– կան անմիջական կարեւորութիւններու հա– մաձայն, պատուիրակութիւնը բաղկացած է Տաճեւ Եպիսկ. Սարգիսեանէ, Մէթր Խաչիկ Պապիկեանէ եւ Պ. Վարդգէս Տէր– Կարապետեանէ :

×

Ուրբաթ առաւօտ ժամը 11ին Խորէն Ա. Կաթողիկոս եւ Գարեգին Բ. Աթոռակից Կաթողիկոսը բարի գալուստի այցելու – թիւն մը տուած են Խըրէյշ Պատրիարքին, որ նոր կը վերադառնար Հռոմէն : Սի– րալիր խօսակցութեան մը ընթացքին, Պատրիարքը իր ընդվզումը յայտնած է Ապրիլեան յուշարձանի պայթումին առ– թիւ եւ յայտնած թէ նման խափանարա– րական արարքներ կը վնասեն երկրին եւ պէտք է միասնաբար գործել որպէսզի վերջ դնեն անոնք :

×

Առենին հաղորդած էինք («Յառաջ» Հոկտ· 31) որ Հոկտ· 27ին, Կաթողիկոս– ներու հրաւէրով դամբարուած Ժողովին ընթացքին, կազմուած էր համահայկա– կան կեդրոնական մարմին մը, որ պիտի աշխատի Լիբանահայութեան վերականգ– նումին համար : Կեդրոնական այդ մար– մինը կազմած է իր դիւանը հետեւեալ ձեւով :–

Մէթր Խաչիկ Պապիկեան՝ *Հայ Առաք· պետական երեսփոխան, Ա·ատենապետ :*

Տոքթ· Անդրանիկ Մանուկեան՝ *Հայ Աւետ· պետական երեսփոխան Բ· ատե – նապետ :*

Մէթր Ժաֆ Թուլխատարեան՝ *Հայ կա– թողիկէ,ատենադպիր :*

Պ· Սեդրակ Գասարճեան՝ *Հ· Բ· Ը· Մ· գանձապահ :*

Խորհրդականներ :– Վահէ Սէթեան (*Կիլիկեան կաթողիկոսութիւն*), Վարդգէս Տէր – Կարապետեան (*Հ· Ց· Դ·*), Վահէ Պահատրեան (*Ռ· Ա· Կ·*), Աւետիս Տէմիրճեան (*Հնչակեան*), Տիկ· Ալիս Փափազեան (*Լիբանահայ Օգնութեան Միութիւն*), Սուրէն Խանամիրեան (*պե– տական երեսփոխան*), Ոսկեբերան Արզու– մանեան (*Լիբանանի կիլիկեան թեմ*) :

ՅԱՌԱՋ"Ի ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ
ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԼԻԲԱՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Գումարը կը յայտնւի Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանին

ԺԲ· ՑԱՆԿ

Նիսի Հայ Տիկնանց Միութիւն	3000
Տէր եւ Տիկ· Վազրիկ Շահիկեան	1000
Տէր եւ Տիկ· Քենան Ազատեան	1000
Կիւլէզեան ընտ· (Կոնէս)	1000
Տիկին Գրիգոր Թեւանեան	1000
Սէնթ–Մարկրիթի Ս· Աստ· եկեղեցւոյ Տիկնանց Միութիւն	1000
Ժերար Եալնըզեան	600
Ա· Քէօսէեան ընտ· (Մարսէյլ)	500
Ժաք Եալնըզեան	500
Տէր եւ Տիկ· Փաթրիկ Ալանեան	500
Սէնթ – Մարկրիթի Ա· Աստ– ուածածին եկեղեցի	500
Հայկ Մազմանեան	400
Սարգիս Գոնեալեան	400
Ժաք Պօղոսեան	400
Տէր եւ Տիկ· Նչան Մարկոսեան	300
Ալբիէթ Նազաշճի	300

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՕՂՈՎ

ՍԱՏԱԹ մերժեց ընդունիլ Պաղտատի վեհաժողովին ղրկած պատուիրակութիւ– նը : Յայտնեց թէ միշտ պատրաստ է ա– րաբ երկիրներու պետերու հետ տեսնուիլ եթէ փափաք յայտնեն : Պաղտատի Ժո– ղովին մասնակցողները վերջին փորձ մը կ'ուզէին ընել, որպէսզի Եգիպտոս հրա– ժարի առանձին հաշտութիւն ստորագրե– լէ : Ի վերջոյ լեռը մուկ մը ծնած է եւ միակ որոշումը որ տրուած է Եգիպտոսի պոյքոթն է :

ԹՈՒՆԱԹԻ մէջ յարձակումի մը հետե – ւանքով երկու հոգի մեռած է եւ մէկ հոգի ալ վիրաւորուած : Ցարձակումը կատար– ուած է սրճարանի մը դէմ, զոր կը յա– ճախեն ձախ շարքայիններ : Տարւոյն սկիզբէն ի վեր 600 մեռեալ կայ, մահա– փորձերու հետեւանքով : Միւս կողմէ օր չանցնիր որ նոր մահափորձեր չկատար– ուին : Ոստիկան մըն ալ սպաննուած է առջի օր կազիանթէպէ :

ԱՆԳԱՐԱՑԻ մէջ սկսած են թուքեա – մերիկեան խօսակցութիւնները պաշտպա– նութեան հարցերու վերաբերեալ : Այդ առընչութեամբ Անգարա հասած է ամե– րիկեան պատուիրակութիւն մը :

ԱԶԳ· ԺՈՂՈՎԻՆ մէջ միջադէպ մը պա– տահեցաւ, Հինգշաբթի, երբ Արտաքին յանձնախումբի տեղեկատուն՝ Մարկէթ մերժեց իր տեղեկագիրը ներկայացնել իբրեւ բողոք Արտաքին նախարարին յայ– տարարութեանց դէմ, Լիբանանի մասին : Ուզեց նոյնիսկ որ հրաժարի, քանի կի– րենկօ թեքնոքրաթ մըն է, որու կը պակսի վեհանձնութիւն («չոր սիրտ մը ունիք»...) : Նախարարը պատասխանեց, չեչտելով թէ իր ելոյթը, Լիբանանի մա– սին, ընդհակառակն օգտակար եղած է :

« ՏԱՌԲԻԼ ՀԱՐՑ » մը ծնաւ, որ օրէ աւելի մեծ ծաւալ կ'առնէ : Տառքիէ տը Փելըփուա, որ Սպանիա կը մնայ զգա – յացուցց յայտարարութիւնները ըրած էր էֆափրէսին, իբրեւ նախկին նախարար (Վիչիի կառավարութեան) հրէական հարցերուն : Մարդը հակահրեայ ծանր ամբաստանութիւններ կ'ընէ, կ'ըսէ թէ պատերազմէն ետք անոնք հազարաւոր կեղծ թուղթեր չինեցին, թէ երբեք վեց միլիոն Հրեայ չէ բնաջնջուած եւն·, եւն· :

Յարութիւն Պօղոսեան 300
Վահան Հայրանեան 300
Ժողէֆ Գուլումճեան 300
Վահրամ Եահնեան 300
Կիրակոս Հալաճեան 300
Տէր եւ Տիկ· Դր· Պարնաքեան 250
Տօնիկեան ընտանիք 200
Մարգար Մերուժեան 200
Օր· Մխրէյ Ղազարեան 200
Կորիւն Բարխեան 200
Վարդան Մուրատեան 200
Տէր եւ Տիկ· Ա· Մինասեան 200
Արամ Հայրանեան 200
Արման Եալնըզեան 200
Էտ· Ցովակիմեան (Կոնէս) 200
Տիկ· Վարսենիկ Փափազեան 200
Մամբրէ Խաչատուրեան 200
Տէր եւ Տիկ· Յարութիւն Տամլամեան 200
Տէր եւ Տիկ· Եուլաֆճի 150
Մկրտիչ–Ժան Քլօտ Օտապաշեան 150
Տէր եւ Տիկ· Ա.Ջապահեան 100
Ժաք Քարահաթունեան 100
Նուրհան Խաչերեան 100
Գրիգոր Պայրամեան 100
Ցովհ· Թորոսեան 100
Մարիամ Միքայէլեան 100
Ստ· Տէր–Ցակոբեան 100
Տէր եւ Տիկ· Ա.Մ· Մանուկեան 100
Պայծառ Մերուկեան 100
Տէր եւ Տիկ· Բենիամին Բիլոյեան 100
Տէր եւ Տիկ· Գալուստեան 100
Պ· Ֆրէնկեան 100
Հ· Տօնէլեան 100
Ժաք Թուրնիքեան 100
Թորգոմ Մկրտիչեան 100
Սերոբ Քէնտիրեան 100
Տիկ· եւ Օր· Բարսեղեան 100
Մարգար Ցակոբեան 100
Տիգրան Հայրապետեան 100
Կարպիս Դաւիթեան 100
Սարգիս Սարգիսեան 100
Գէորգ Ճեզիքեան 100
Ճորիքեան 100
Պօղոս Քենտէրեան 100
Պետրոս Հալաճեան 100
Մարտիրոս Ռուտիկեան 100
Դերձակեան (Մարսէյլ) 100
Տիկին Նուարդ Շահինեան 100
Տիկին Վերժին Մելիքեան 100
Տէր եւ Տիկ· Թորգոմ Արիսեան 100
Տէր եւ Տիկ· Ցովհ· Ինճէեան 100
Տէր եւ Տիկ· Ցար· Օտաճեան 100
Տիկին Ռեբեկա Պալապանեան 100
Նազար Ֆէրհէթեան 50
Ցովհ· Քէշիշեան 50
Հայրապետեան որդի 50
Տէր եւ Տիկ· Մաղալեան 50
Տէր եւ Տիկ· Լ· Փէչէքճեան 50
Մարօ Ամալեան 50
Տէր եւ Տիկ· Մկրտիչ Մելիքեան 50

Գումար	20·500
ԺԱ· ցանկի գումար	256·878
Ընդհ· գումար	277·378

×

Ինչպէս յայտարարած էինք նախապէս, «Յառաջ»ի անմիջական օգնութեան, այս բացառիկ եւ ժամանակաւոր հանգանա – կութիւնը կը փակուէր Նոյ· 5ին : Դեռ կը շարունակենք սակայն գումարներ ստա – նալ, զորս կը յայտարարենք յաջորդա – բար, բայց մեր հանգանակութիւնը փակ– ուած է : Արդէն իսկ առաջին 100 հազար փոխանցումին, յաջորդած են երկու փո– խանցումներ եւս 50 հազարական : Կրկին ու կրկին շնորհակալութիւն մեր զաղու– թին, որու մօտ այնքան ջերմ ընդունե – լութիւն գտաւ «Յառաջ»ի կոչը :

Աւելցնենք, որ Ֆրանսայի Հայ Բժիշկ– ներու Միութեան (Իւմափ) տրամադրած դեղերը (տես «Յառաջ» Հոկտ· 21-22) առենին հասան Պէյրութ, բաժնուած են 5 տարբեր հայկ·վերջոններ, ուր ձրի կը տրուին կարիքաւորներուն : Իւմափը մե– ծաքանակ նոր նուիրատուութիւն մը կա– տարեց, ուր մեծ անտուկ, որ կը ղրկուի այս շաբթու :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

ԿԱԽԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՃԱՐՈՒՄԷՆ ԵՏՔ

ՆՈՐ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆ Է՝ ՋՕՐ· ԱԶԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ՑՈՑՑ և ԹԱԼԱՆ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ

Կիրակի օր, Թեհրան եւ Պարսկաստանի կարգ մը կարեւոր քաղաքներու մէջ ցոյ– ցերը բազմացան եւ բոլոր ցուցարարներն ալ ամենայն ազատութեամբ գործեցին : Բանակին « դիտողի », կրաւորական դեր– ը զարմացուց բոլորը, մանաւանդ օտար թղթակիցները, որոնք կանազան մեկնա– բանութիւններ կուտային այս տարօրի – նակ երեւոյթին ի տես : Արդարեւ, Թեհ– րան ամբողջ կրակի մէջ էր, կրակի կը տրուէին, ազատօրէն, պանդոկները, ոս– տիկանատուները, մինչեւ իսկ Թալանի կը տրուէր անգլիական դեսպանատունը : Բացատրութիւնը չէր գտնուեր : Եւ հարկ էր՝ 24 ժամ սպասել հասկնալու համար պատճառը : Արդարեւ, կարելի չէր մտա– ծել թէ բանակը « մեղսակից » է ցուցա– րարներուն քանի կասկած չի վերցներ որ հաւատարիմ է Շահին : Ուրեմն, հանե – լուկը կը լուծուէր երկուշաբթի առաւո երբ յաջորդաբար կը յայտարարուէր թէ կառավարութիւնը հրաժարած է, նոր վարչապետ նշանակուած է սպայակոյտի պետը՝ Զօր· Ազարի, թէ պատերազմա– կան վիճակ հռչակուած է եւ խստօրէն պիտի գործադրուին, այդ առընչու – թեամբ, բոլոր օրէնքները : Երեք հոգիէն աւելի ոչ մէկ համախմբում, բանակը կրնայ կրակել հակառակ պարագային, արդէն կիրակիէն երկուշաբթի լուսնալիք գիշերն ալ բոլոր թերթերը կը գրաւուէին տպարաններուն մէջ : Ուրեմն, կը պար– զուէր թէ կիրակի օր բանակը հրահանգ ունէր ձգելու բոլոր խառնակութիւնները ու անկարգութիւնները, ինչ որ պիտի արդարացնէր յաջորդ օրուան խիստ մի– ջոցները :

Շահը ճառ մըն ալ պիտի խօսէր երկու– շաբթի ժամը 14ին : Կը թուի թէ տեղի պիտի չտայ : Եւ պէտք է ըսել թէ ար– տաքին աշխարհի մէջ իրեն զօրավիգ են Միացեալ Նահանգներն ու Խորհ· Միու– թիւնը (թէեւ տարբեր պատճառներով) ինչ որ կարեւոր է, եթէ նոյնիսկ ներքին ճակատի վրայ կացութիւնը չատ փայլուն չէ : Գործադուլները մէկ կողմէ, դրա– մագլուխներու արտագաղթը միւս կողմէ (չորս միլիառ տոլար տագնապին ծագում– մէն ի վեր) մեծ վնաս բերած են տնտե– սութեան :

Ամէն պարագայի մէջ, ոչինչ լուծուած է եւ ձեռք առնուած միջոցները ստիպո– ղական եւ անմիջական կարգադրութիւն– ներ են միայն :

ՆՈՐ ՆԻՒԹԵՐ ՅՈՎՆԱԹԱՆԵԱՆՆԵՐՈՒ ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԶԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՄԱՍԻՆ

«ՇՆՈՐՀԱԼԻՑ ՎԱՐՊԵՏՔՆ ԻՄԱՍՏՈՒՆՔ...»

Ժէ. – ԺԸ. դարերուն Հայաստանի եւ գաղութներու մէջ զարգացման նոր հանգրուան մը կ'ապրի որմնանկարչական արուեստը: Թեմայի առումով աչքի զարնելով իր բազմազանութեամբ, անիկա կը հեռանայ սրբանկարչական դասական կանոններէ, դիմելով պատմական դէպքերուն:

Գրաւոր աղբիւրներուն մէջ տեղեկութիւններ կան պատմական Հայաստանի տարբեր գաւառներու ուշ միջնադարեան կոթողներու որմնանկարչական արուեստին մասին: Կարգ մը բեկորներ մնացած են նաեւ Նախիջեւանի ճարտարապետական յուշարձաններէն (Գողթն, Երնջակ, Նախճաւան գաւառները), որոնք կը վերաբերին գլխաւորաբար ուշ միջնադարեան արուեստի մասերուն: Աւելի նշանակալի են Ագուլիսի Ս. Քրիստափոր եկեղեցւոյ, Ս. Թովմա վանքի, Ապրակունիսի Ս. Կարապետ, Շոռոթի Ս. Լուսաւորիչ, Ս. Աստուածածին, Աստապատի Ս.Ստեփանոս կամ Կարմիր, Զնաբերդի Ս. Գրիգոր եւ այլ վանքերու եւ եկեղեցիներու որմնանկարները: Ուսումնասիրութիւնը ցոյց կուտայ, որ նկարազարդուած են նաեւ Ագուլիսի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ, Ս. Յակոբ Հայրապետ, Ս. Ստեփանոս եկեղեցիներու, Ցղնայի Ս. Աստուածածին, Փառակայի Ս. Շմաւոն, Բիստի Ս. Աստուածածին, Գաղի Ս. Լուսաւորիչ, Նորաշէնի Ս. Աստուածածին վանքերն ու եկեղեցիները:

Նախիջեւանի ճարտարապետական յուշարձանները նկարազարդած են Յովնաթանեան նկարիչները: Այս տոհմը ծնունդ առնելով Երնջակ գաւառի Շոռոթ գիւղաքաղաքին մէջ, երկու հարիւր տարուան ընթացքին հիմնաւորեց եւ զարգացուց նոր ժամանակներու հայկ. կերպարուեստի սկզբունքները: Ծանօթ է որ անոնց արուեստին մէջ կարեւոր տեղ գրաւած է որմնանկարչութիւնը: Անոնք եկեղեցիներ եւ պալատներ նկարազարդած են Երեւան, Էջմիածին, Թիֆլիս, Նոյնիսկ Պարսկաստան: Մեծ է Յովնաթանեաններու վաստակը Նախիջեւանի ճարտարապետական կոթողներու մէջ, հանդրուան մը, որ վրիպած է ուսումնասիրողներու ուշադրութենէն:

Ժէ. դարու որմնանկարչական աշխատանքներու հետքերը կը գտնուին Ագուլիսի հովակաւոր Ս. Թովմա տաճարին մէջ: Մ. Փափազեան անցեալ դարու վերջերուն համառօտ անդրադարձած է այդ որմնանկարներուն: Ներկայիս պահպանուած են տաճարի գմբէթի, թմբուկի, չորս մոյթերու վերին մասերու՝ կամարաղեղներու, ծաղկանկարներու հատուածները, ինչպէս նաեւ արեւմտեան մուտքի բարաւորի վերի ղիմանկարները: Պահպանուած հատուածները, ինչպէս նաեւ Մ. Փափազեանի նկարագրութիւնը հիմք կուտան եղրակացնելու, որ եկեղեցւոյ պատերու ամբողջ տարածութիւնը՝ կամարներէն վար, նկարազարդուած է դեղին – օսկեգոյն, իսկ մինչեւ կամարները՝ ճերմակ ու երկնագոյն երանգներով կատարուած որմնանկարներով: Եկեղեցւոյ գմբէթի ներսի, ինչպէս նաեւ պատերուն դնուող որմնանկարներու զոյնն ու զարդամոթիֆները իրենց ոճով կը նմանին էջմիածնի տաճարի Նաղաշ Յովնաթանի զարդամոթիֆներուն: Ս. Թովմա եկեղեցւոյ աւագ խորանի առաստաղը եւս նկարազարդուած է, ինչպէս կը յիշատակէ ականատեսը, իբրեւ «կապոյտ երկինք հանդերձ աստղերով», բեմի սիւներու վերի չորս անկիւնները զարդարուած են «թեւատարած չորս հրեշտակներ»:

Ս. Թովմա եկեղեցւոյ արեւմտեան մուտքը երիզուած է նուրբ կամարով եւ ունի քանդակազարդ գօտիներ: Մուտքի բարաւորէն վեր, կամարի տակ, քառանկիւն շրջանակի մէջ առնուած է «Թովմայի անհաւատութիւնը» բարձրաքան – դակը: Խաչափայտը գրկած Քրիստոսի պատկերը, որ աջ ձեռքը վեր բարձրացուցած է եւ նայուածքով Թովմային ցոյց կուտայ գեղարդով խոցուած իր կողը, քանդակուած է բարձր արուեստով: Բարձրաքանդակին վերը կայ Աստուծոյ պատկերը, ձախին Մպղթաղինէի դիմակը, իսկ աջին՝ գրուագ մը Աստուածածնի կեանքէն: Անկիւնները նկարուած են արեւ ու կիսալուսին:

Ս. Թովմայի ծաղկազարդերը յայտնի են Յովնաթանեան տոհմի նահապետ Նաղաշ Յովնաթանի (1661 - 1721) որմնանկարչական արուեստին: Աստր ապացոյցն է Ս. Թովմայի, ինչպէս նաեւ Ս. Քրիստափոր եկեղեցւոյ ծաղկազարդերու, զոյներու կառուցուածքի, ոճաւորուած մոթիֆներու համադրութիւնը: Ծանօթ է, որ Նաղաշ Յովնաթան Ս. Թովմա վանքի զպրոցը աւարտելէ ետք, նոյն տեղը աշխատած է իբրեւ ուսուցիչ եւ քարտուղար, զբաղած եւ մանրանկարչութեամբ է կարգ մը ձեռագիրներ: Հաւանական է, որ ան նկարազարդած է այդ եկեղեցիները 1680ական թուականներուն: Մանրանկարչական եւ որմնանկարչական այդ աշխատանքները կը հաստատեն, որ ինչպէս բանաստեղծութեան, նոյնպէս ալ նկարչութեան մարզին ներս Նաղաշ Յովնաթանի արուեստը կը ձեւաւորուի Ա. – դուլիսի մէջ՝ իր պատանութեան օճախը: Ըստ ամենայնի, 1690ական թուականներուն Նաղաշ Յովնաթան հրաւիրուած է Երեւան՝ նկարազարդելու երկրաշարժէն վնասուած Պօղոս – Պետրոս, Զօրաւոր եւ Կաթողիկէ եկեղեցիները, որոնք, Գ. Լեւոնեանի վկայութեամբ, «զրեթէ միեւնոյն ոճի ու բնոյթի որմնանկար, զարդարանքներ եւ պատկերներ ունէին»: Թիֆլիսի մէջ, Վախթանգ Զ. թագաւորի պալատական նկարիչ Նաղաշ Յովնաթան պալատը զարդարած է «ծաղիկներէ կազմուած երիզով եւ պատմական նկարներով»: Այնուհետեւ Նաղաշ Յովնաթան 1712 – 1721 թուականներուն ձեռնարկած է էջմիածնի Մայր տաճարի նկարազարդման, որ մեծ համբաւ բերած է նկարիչին:

Իր կեանքին վերջին երկու տարիները Նաղաշ Յովնաթան անցուցած է Շոռոթ: Անհաւանական չէ, որ ան կրնար իր զաւակներուն հետ որմնանկարչական աշխատանքներ տանիլ Հայրենի գաւառի միւս եկեղեցիներուն մէջ, օրինակ Շոռոթ, Աստապատ, քանի որ ԺԷ. – ԺԸ. դարերուն որմնանկարչական հետքեր պահպանուած են նաեւ Շոռոթի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ վանքի եւ Ս. Աստուածածին եկեղեցիներուն մէջ, որոնք ըստ աւանդութեան կը վերագրուին Նաղաշ Յովնաթանի: Այդ երկու եկեղեցիներու որմնանկարները ներկայիս չատ քայքայուած են: Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ որմնանկարչութենէն մնացած փոքր մասը, եկեղեցւոյ արեւմտեան կողմէն կցուած գաւիթ – սրահի հարաւային կամարին վրայ, ծաղկազարդերու բեկոր է: Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ ծաղկանկար մոթիֆները, խորանի եռեւի մասի սրբանկարներուն կառուցուածքը եւ դիմանկարները ոճական նմանութիւններ ունին Ագուլիսի Ս. Թովմա, Ապրակունիսի Ս. Կարապետ եւ Աստապատի Կարմիր վանքերու որմնանկարներու եւ ծաղկազարդերու հետ:

Ժէ. դարու վերջերուն եւ ԺԸ. դարու սկիզբը Նաղաշ Յովնաթանի հետ, ապա իր մահէն ետք, այդ դործի վարպետներն էին Նաղաշին զաւակները՝ Յակոբ եւ Յարութիւն: Ունենալով նկարչական բնածին տաղանդ, անոնք չարունակած են հօր դործը: Յակոբ Յովնաթան, որ ծանօթ է նաեւ իբրեւ բանաստեղծ, ձեռադիրներ ձեւաւորած է ու եկեղեցիներ նկարազարդած իր կրտսեր եղբօր՝ Յարութիւնի հետ: Երեւանի Մատենադարանին մէջ կը գտնուին անոնց նկարազարդած քանի մը ձեռագիրները, որոնք հարուստ են ոչ միայն ծաղկանկարներով, այլ եւ աշխարհիկ ու պատմական անձերու դիմանկարներով: Յակոբ եւ Յարութիւն օգնած են Նաղաշ Յովնաթանի՝ էջմիածնի Մայր տաճարը ձեւաւորելու առեն: 1750ին անոնք նկարազարդած են նաեւ Զարապատի վանքի պատկանող հիւրա – նոցը, էջմիածնի վանքի նորակառոյց չարք մը չէնքեր եւայլն: Յովնաթանեան եղբայրները նկարազարդած են նաեւ իրենց ծննդավայր գաւառի՝ Երնջակի եւ անոր չրջակայքի կարգ մը ճարտարապետական յուշարձանները: Պահպանուած են Ապրակունիսի, Աստապատի եւ մասամբ ալ Զնաբերդի եկեղեցիներուն մէջ կատարուած որմնանկարներու առանձին հատուածներ: Աստապատի կարմիր վանքի եկեղեցւոյ որմնանկարներն ու զարդանկարները, որոնք վերահաստատուած ու վերանկարուած են ԺԹ. դարու երկրորդ կէսին իրենց զոյներու համապրումեմբ աւելի տպաւորիչ դարձած են: Ներկայիս եկեղեցւոյ գմբէթը եւ ծածկի յատուկ մասերը քանդուած են եւ որմնանկարներուն մեծ մասը՝ ազատաղուած: Կարելի է տեսնել մոյթերու եւ որմերու նկարներու յատուկ մասեր:

Յակոբ եւ Յարութիւն Յովնաթանեանի որմնանկարչական արուեստի կարեւոր օղակներէն է Ապրակունիսի Ս. Կարապետ վանքի տաճարի նկարազարդումը: Անոնց ձգած արձանագրութիւնը (ներկայիս աւերուած վիճակով կը գտնուի եկեղեցւոյ հարաւային աւանդատան երկրորդ յարկի արեւմտեան որմի վրայ) կը հաստատէ, որ աշխատանքը կատարուած է 1740ին: Աւագ խորանին եռեւի մասը եւ որմնախորշերուն վերի մասերը դրուած են նաեւ Աստուածամօր, Ս. Պօղոսի, Ս. Պետրոսի ամբողջ հասակով կանգնած պատկերները: Ապրակունիսի Ս. Կարապետի որմնանկարչական արուեստն իր կառուցման սկզբունքներով, զոյներու յատկանիշով առընչութիւններ ունի էջմիածնի Մայր տաճարի Նաղաշ Յովնաթանի ձեւաւորման հետ: Յովնաթանեան եղբայրները նոյնիսկ կ'օգտագործեն էջմիածնի տաճարի Նաղաշի ծաղկանկար մոթիֆները եւ կը ձգտին եկեղեցւոյ ներքին տարածութիւնը ձեւաւորել իբրեւ միացեալ կերպար:

Ապրակունիսի Ս. Կարապետի գմբէթի զարդանախշը կազմուած է բազմերանգ ծաղիկներու նուրբ հիւսուածքէն, որ առնուած է կանոնաւոր չրջագիծի մէջ: Գմբէթի որմնանկարը իր չարադրանքով կը յիշեցնէ Երնջակին գրացի Մաղարդայի կամ Շամբի հռչակաւոր Ս. Սթեփանոս վանքի (Պարսկաստան) Մայր տաճարի գմբէթի որմնանկարը: Որոշ նմանութիւններ կան նաեւ Ս. Ստեփանոսի եւ Ագուլիսի Ս. Թովմայի կամարակողներու որմնանկարներու մէջեւ: Դժբախտաբար Ս. Ստեփանոսի որմնանկարները

ՀԻՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ՌՈՍՏՈՄԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

4.

Կարծեմ ձեր Կ. Խաչը չատ լաւ բան ապրած կը լինի, եթէ ամսական մի քանի ռոկի յատկացնի այդ նպատակի համար: Առաջարկիր, տես, ինչ կ'ասեն: Սպասում եմ պատասխանի:

Պոլսից վերադարձայ եւ քաղաքը չատ խառը տեսայ Սանասարեանի խնդրի պատճառով: Թէեւ յոյս քիչ կայ, բայց պէտք է չարունակել պայքարը:

Առհասարակ Թիւրքիոյ ընդհանուր վիճակը խառն է: Ընդհանուր գծերով նա գնում է, աւելի ճիշդ — նրան տանում են Պարսկաստանի ճանապարհով: Պայքարող սպանները թէեւ ամենալաւ ձըգտումներով օժտուած են, բայց չեն ըգգում, որ իրենց գործունէութիւնը տանում է դէպի պետական մարմնի քայքայումը եւ զօրեզացնում է արտաքին միջամտութեան հնարաւորութիւնը: Վախենում եմ, որ պայքարը, եթէ սուր կերպարանք առնի, անիշխանութիւն առաջ բերի հայկական գաւառներում:

Մի երկու օրից մեկնելու եմ Պոլիս: Շատ հաւանական է, որ մնամ տեսչական պաշտօնով այս տարի եւս:

Քո ՌՈՍՏՈՄ

5.

10·10·1912

Սիրելի Սիմոն,

Երեւի արդէն Կ. Կոմիտէն ստացած կը լինի մանրամասը տեղեկագիրը Վասպուրականի կացութեան մասին: Սարգիսը (Վանի) խոստացաւ այդ բանը անել: Մեր կողմից էլ այսուհետեւ կանոնաւոր լուրեր կը ստանաք. հիմա մի չատ ճշդապահ ընկեր ունենանք՝ Ֆարհատը (1) որը արդէն կարգի է ձգել մեր չրջանի նամակագրութիւնը: Առ այժմ ասեմ միայն, որ դրսի աշխարհում տարածուած սարսափի լուրերը — չափազանցութիւններ են, եւ ես անձնապէս համոզուած եմ, որ կոտորած տեղի չի ունենայ: Սրանով չեմ ուզում ասել, որ հայ ժողովուրդը կարողանալու է հանդիսոտ ապրել եւ դբոսնել իր առօրեայ աշխատանքին: Եւ ոչ միայն հայ ժողովուրդը, այլ ամբողջ ազգարնակութիւնը՝ հայ, թիւրք, քիւրդ՝ կարող է ընկնել անիշխանութեան մէջ: Կառավարական մեքանիզմը վաղուց է թուլացել. աւազականները երես են առել: Առաջիկայ գարնան գուցէ վերատարուեն Իրանի դէպքերը, նոյնիսկ եթէ պատերազմ ծագելու չլինի Ռուսաստանի հետ: Իսկ եթէ այդ պատերազմը ծագի, երկրի համար, մասնաւորապէս հայ ժողովրդի համար դա կը լինի մի խոշոր չարիք:

Թերթերից իմացած կը լինես Նոր Սանասարեանի բացման մասին: Գործը զբաղում եկաւ հազար ու մի դժուարութիւններով: Ամենամեծ խոչընդոտը այն էր, որ դժուարանում էին խնամակալութեանը անախորժ մի քայլ արած լինել: Նիւթականի պատասխանատուութիւնը դրեթէ ինձ վրայ է ծանրացել: Աղամալեանին (2) կը տրուի ամսական ուսումնական խորհրդի կողմից միայն այն ժամանակ, երբ կողմնակի հասոյթներով գոյացած կը լինի այս տարուայ բիւդճէի բացը: Հա –

(2) Տիգրան Աղամալեան — բնագիտութեան ուսուցիչ· անցել էր Կարին, գաբրակաւ հալածանքների հետեւանքով: Նահատակուեց Կարսի շրջանում, թիւրքական արշաւանքների ժամանակ:

կառակ պարագային ես պիտի տուժեմ:

Այնպէս որ Աղամալեանին վճարել կարողանալու համար պէտք է աշխատեմ, որ ամբողջ բացը գոյուի: Հանգանակութեան համար դիմել եմ զանազան տեղեր: Դիմում եմ եւ քեզ: «Հայրենիք»ի էջերը պէտք է բանաս եւ եթէ մի 100 ռոկի հասցընես, չատ լաւ բան արած կը լինես:

Բացի այն, որ այժմ կարինը կ'ունենայ կանոնաւոր միջնակարգ վարժարան, խնամակալութեան անբաժանելի կարգադրութեամբ ուսումից դրկուած բոլոր աշակերտները, Ա. դասարանից մինչեւ Զրդը, հնարաւորութիւն կ'ունենան աւարտելու իրենց դասընթացքը: Այդ նպատակով էր, որ առանձնապէս աշխատեցի, որ 3րդ եւ 6րդ դասարանները անպայման բացուեն: Աշակերտների մի մասը արդէն տեղ է հասել, միւս մասը նապարհին է:

Ինչ եղաւ փիլիքական գաղիևէն, որի մասին գրել էի:

Հռ (3) 8րդ կ'ունենայ այս տարի կանոնաւոր մանկավարժական դասընթաց: Մեր աշակերտուհիներին պիտի միանան Ազգանուէրի ընթացասարաններից մի երկուսը:

Քո ՌՈՍՏՈՄ

(3) Հռիփսիմեան վարժարան:

(Շար. 4)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԸ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՈՒՍՏԱԳՈՒՅՆ ՆՎԱՃՆԵՐԸ

Հայ գրականության ոսկեդարը, որ ընդգրկում է XIX դարի առաջին կեսը, իր մեջ ներառում է մի շարք հանճարեղ գրողների, որոնք ստեղծագործել են ինչպես Արևելյան, այնպես էլ Արևմտյան Հայաստանում: Նրանց գրական ժառանգությունը հարուստ է ոչ միայն գեղարվեստական արժեքներով, այլև ազգային ինքնության, հայրենասիրության և ժողովրդի ազատագրական պայքարի խորը արտացոլմամբ: Այս գրողների ստեղծագործությունները դարձել են հայ ժողովրդի հոգևոր սնունդը, որը օգնել է պահպանել մեր ազգային ոգին դարերի ընթացքում:

1.

Գևորգ Չահրուխ ամբողջ կյանքում ձգտել է ստեղծել ինքնատիպ, ոչ նմանվող ոճ: Նա չէր ուզում կրկնել ուրիշներին, ուզում էր միայն իրեն պատկանել: Ահա թե ինչու նրա գրվածքները հաճախ դժվար են ընթերցողի համար: Նա կարող է մի նախադասությունը տանել մի ամբողջ էջ, կամ էլ մի միտքը թողնել կիսատ, ենթադրելով, որ ընթերցողը ինքն էլ կկռահի, թե ինչ է ուզում ասել հեղինակը:

Գևորգ Չահրուխ ամբողջ կյանքում ձգտել է ստեղծել ինքնատիպ, ոչ նմանվող ոճ: Նա չէր ուզում կրկնել ուրիշներին, ուզում էր միայն իրեն պատկանել: Ահա թե ինչու նրա գրվածքները հաճախ դժվար են ընթերցողի համար: Նա կարող է մի նախադասությունը տանել մի ամբողջ էջ, կամ էլ մի միտքը թողնել կիսատ, ենթադրելով, որ ընթերցողը ինքն էլ կկռահի, թե ինչ է ուզում ասել հեղինակը: Ահա թե ինչու նրա գրվածքները հաճախ դժվար են ընթերցողի համար: Նա կարող է մի նախադասությունը տանել մի ամբողջ էջ, կամ էլ մի միտքը թողնել կիսատ, ենթադրելով, որ ընթերցողը ինքն էլ կկռահի, թե ինչ է ուզում ասել հեղինակը:

×

Պ. Ցարուքեան (Փասքալ) Նոտարեան խոր ցաւով կը ծանուցանէ իր մօր՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԷԼԻԶԱ ՆՈՏԱՐԵԱՆԻ

(ծնեալ Նաւասարդեան, Մեծ-Նոր Գիւղացի)

մահը, որ պատահեցաւ Նոյ. 3ին:

Ցուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս Շորեքշաբթի, Նոյ. 8, ժամը 10·30ին Ալֆորվիլի Ս. Պողոս–Պետրոս եկեղեցին:

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Տէր եւ Տիկ. Ցուվհ. Գուլումճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ. կարօ Ցովսէփեան եւ զաւակները եւ կարապետ Գուլումճեան, Ամենայն Սրբոց տօնին առիթով կը նուիրեն 150 ֆր. «Ծառայ»ի բարգաւաճման ի յիշատակ իրենց մեծ–հօր՝ Ահարոն Աբրահամեանի մահուան 19րդ տարեդարձին առթիւ:

×

Ամենայն Սրբոց տօնին առթիւ՝ Տէր եւ Տիկին Թորգոմ Արիսեան 100 ֆր. կը նուիրեն Լիբանահայ աղէտեալներուն փոխան ծաղկեփունջերու, ի յիշատակ իրենց նորոգ հանգուցեալ սիրելիներուն:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԱՏԻՒ ՀԱՑՐԵՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՆԶՆԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

ԿԱՌԼԷՆ ՂԱՄԲԱՐԵԱՆ

Հայաստանի փոխ վարչապետ

ՄՈՎՍԷՍ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

Հայկ. ՍՍՀ Գերագոյն Սովետի նախագահութեան անդամ

ՌՈՖԱՑԷԼ ՍԱՄՍՈՆԵԱՆ

Արտասահմանի հետ բարեկամութեան Ընկեր. նախագահ

Շորեքշաբթի, Նոյ. 8, ժամը ճիշդ 20ին

Հայ Մշակոյթի եւ Արուեստի կեդրոնը

6, Cité Wauxhall, Paris 10e

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷԼ.— Դպրոցասէրի Սանուց Միութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տիկին Ժանին Եահուլեանէ 100 ֆր. իր սիրելի աղջկան ապաքինման առթիւ եւ 50 ֆր. իր ընկերուհիէն:

ՇԱՒԻԼ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Այս կիրակի, Նոյ. 12, պատարագ կը մատուցուի:

ԼԻՈՆ-ՏԷՍԻՆ-ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ

Լիոնի Հայ Աւետ. Եկեղ. սիրով կը հրաւիրէ հայ հասարակութիւնը բացառիկ ժողովներու, զորս պիտի առաջնորդէ Արժանթինէն եկող Վեր. Ցովհ. Էքիզեան: Սոյն հաւաքոյթները տեղի պիտի ունենան՝

— Լիոնի մէջ, Շաբաթ 11 եւ կիրակի 12 Նոյ. ժամը 20·30ին

4, Rue Dr. Paul Diday (3e)

— Տէսինի մէջ, կիրակի 12 Նոյ. ժամը 9ին,

7, Rue Wilson.

— Սէն Շամոնի մէջ, կիրակի 12 Նոյ. ժամը 15ին, քաղաքապետարանի Ա. յարկը:

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Փետր. 25ին Հայ կարմիր Խաչի տարեկան ցերեկոյթ – պարահանդէսը, ժողմ Սէնտի սրահներուն մէջ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկ. Ռոզի Արմաղանեան եւ զաւակները, այրի Տիկ. Փարիզ Արմաղանեան, Տէր եւ Տիկ. Ասլանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ. Կի Ղուվֆի եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ. Փիէր Ասլանեան, Տէր եւ Տիկ. Ժերար Լանպէրթի, այրի Տիկ. Նազելի Պօզոյեան, Տէր եւ Տիկ. Ցովհ. Պօզոյեան եւ զաւակները, Պր. Արտաշէս Պօզոյեան, Տէր եւ Տիկ. Միշէլ Ղազարեան (Լիոն), այրի Տիկ. Զարուհի Զակոյեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկ. Գաբրիէլ Զակոյեան եւ զաւակը, այրի Տիկ. Նոյեմի Թորոսեան եւ զաւակները չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անճամբ, մամուլով, նամակով, հեռագրով, փոխան ծաղկեպսակի նուէրներով բաժնեցին իրենց խոր սուգը, իրենց ամուսնոյն, հօր, զաւկին, եղբօր, մօրեղբօր, թոռնիկին, քրոջ զաւկին, հօրաքրոջ զաւկին, փեսային, սանհօր, կնքահօր եւ ազգականին՝

ԿԱՐՕ ԱՐՄԱՂԱՆԵԱՆԻ

դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

Այս առթիւ Փարիզ Արմաղանեան կը նուիրէ 50 ֆր. «Ծառայ»ի բարգաւաճման:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԷՆ Տէր եւ Տիկին Գեչպեան Անիկ Միհնաեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղիկի 100 ֆր.՝ Լիբանահայերուն:

Le YAN'S CLUB

PRESENTE

Un concert unique à la salle Gaveau le Dimanche 26 Novembre

Solistes de la R. S. S. d'Arménie.

ROUBEN AHARONIAN (violon), SVETLANA NAVASSARTIAN (piano), ELLATA TCHAKOYAN (soprano), ARCHAVIR GARABEDIAN (baryton).

Au programme : Chopin, Ravel, Prokofiev, Katchadrian, Verdi. Massenet, Komidas, Spentiarian...

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

կապ. Խաչի Կոնոպլի մասնաճիւղի տարեկան մեծ պարահանդէսը Շաբաթ, փետր. 3ին:

Un succès dont la presse parle

Avant la dernière représentation du 12 Novembre de sa pièce, « *Le Pavillon Balthazar* », au Petit Odéon

rencontre avec Reine BARTEVE

auteur du « *Pavillon Balthazar* » qui signera son livre, « Le Pavillon Balthazar » et « L'Arménoche», publié aux éditions ASTRID

MERCREDI 8 NOVEMBRE

AU CAFE DE CLUNY

Angle du boulevard Saint-Michel et du boulevard Saint-Germain à 20 h. 30

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Soirée exceptionnelle

DANYEL GERARD

LUNDI 20 NOVEMBRE A 21 H.

à l'Olympia

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՐՍԷԼ.— Կազմակերպուած Դպրոցասէրի Սանուց Միութեան կողմէ, ի նպաստ վարժարանին, Շաբաթ, Նոյ. 18 ժամը 9ին, վերանորոգուած

ALHAMBRA

սրահը

334-340, Bld. Chave — 13005 Marseille

Նուագախումբ

CLUB MEN

Հաճելի անակնկալներ — Քոթիյոն

Ձոխ պիւֆէ

Imprimé sur les Presses du JOURNAL « HAIRATCH »

83, rue d'Hauteville 75010 Paris

Commission Paritaire : N° 55935

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Սէն Մօրիսի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խաչուհիները Նոյ. 13ին ժամը 15ին, ընկերուհի Լուսին Գեւոյեանի բնակարանը Փլանթիէ փողոց:

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Լիոնի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Նոյ. 9, Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ապր. Տան սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկաները մեծամասնութիւն կը նկատուին:

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Մարսէյլ քաղաքի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերուհիները Հինգշաբթի, Նոյ. 9, ժամը 3ին Հայ Մշակոյթի Տունը: Կը խնդրուի ընկերուհիներէն որ ներկայ ըլլան այս կարեւոր ժողովին: Օրակարգ՝ կարեւոր հարցեր եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան:

ՀԱՑԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Ալֆորվիլի Ս. Մեսրոպ կրթարանի հայերէն լեզուի գիշերային դասընթացքները կը սկսին Շորեքշաբթի, Նոյ. 8, երեկոյեան ժամը 7ին:

Դասընթացքները կը տեւեն մէկուկէս ժամ՝ 7էն 8·30:

Մանրամասնութիւններու համար կը խնդրուի դիմել կրթարան, հեռաձայնի թիւ՝ 378·92·91:

ԱՐԱՐԱՅԻ ՅՕԱՄԵԱՅ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

Նախաձեռնութեամբ նախկին Մարտիկներու եւ Դիմադրականներու Բարեկամական Միութեան եւ նախագահութեամբ Փարիզէն Գէորգ Պագըրճեանի, Արարայի յաղթական ճակատամարտի վաթսունամեայ տարեդարձը, Նոյ. 12, կիրակի առաւօտ, Փրատոյի Հայոց Մայր եկեղեցւոյ մէջ: Կը պատարագէ Ցակոբ Եպիսկ. Վարդանեան:

Կը կատարուի հոգեհանգստեան պաշտօն: Ցաւարտ պատարագի, հերոսներու ձօնուած յուշարձանի մօտ, երկրորդ յուշաքարին բացման հանդիսաւոր տօնակատարութիւնը կը կատարուի Քոմիքէտը Քողրտիճասիոնի ընդհ. նախագահ՝ Անրի Մաղիի կողմէ, զինուորական նուագախումբով:

Կէսօրին, ի պատիւ բարձրաստիճան ներկայացուցիչներուն պատուոյ ճաշեվճն, նորակառոյց սրահին մէջ, ժամը 13ին, ընկերահամակրական ճաշ ծովեզերեայ Իւնիոն Նօթիֆ սրահը:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
8
MERCREDI
8 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	Վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	Հատը	1 Ֆ· 80

54ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14·245

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.245

ՕՐՈՒԱՆ ԳԷՊՔԵՐԸ

ԳԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

ԲԱՆԱԿԸ ԿԱՐԳ ՈՒ ԿԱՆՈՆ ՊԱՐՏԱԴՐԵՑ

ՇԱՀԸ ԸՆԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՅ

Կիրակնօրեայ խառնակութեանց յաջորդող հանդարտութիւն մը, զոր պարտադրեց բանակը: Շահը կառավարութիւնը կը յանձնէր զինուորականներու, գլուխը դնելով իր վատահելիներէն՝ Զօր· Ազարին, սպայակոյտի պետը: Անմիջական կերպով կը թուէր թէ Շահը կրկին տէրն է կացութեան բայց բոնի ուժը միշտ չի լուծեր տագնապները: Շահը իր ճառին մէջ, խոստացաւ որ պիտի չարունակէ ազատականացման իր քաղաքականութիւնը, արդարացուց զինուորական դահլիճի մը կազմութիւնը չէչտելով.— « Սպանութիւններն եւ քաոսը երկրին բազմաթիւ շրջանները այն աստիճանի հասան, որ կը վտանգէին Պարսկաստանի անկախութիւնը: Կիրակի օրուան ցասկալի դէպքերը, որոնք մայրաքաղաքը բոցերու յանձնեցին, կառավարութեան հրաժարումը պատճառեցին: Կրցածս չափ համախմբական կառավարութիւն մը կազմելու համար, բայց առանց յաջողելու: Ուրեմն ստիպուեցայ ժամանակաւոր զինուորական կառավարութիւն մը նշանակել »:

Շահը ըսաւ նաեւ· « Կը խոստանամ որ անցեալի սխալները, ապօրինութիւնները, դաժանութիւնը, ապականումը պիտի չկրկնուին: Յաղաղութեան եւ կարգի վերահաստատումէն ետք, կառավարութիւն մը կը նշանակեմ, որու պաշտօնը կ'ըլլայ հաստատել հիմնական ազատութիւնները, ազատ ընտրութիւններ կազմակերպել եւ գործադրել Սահմանադրութիւնը »:

Ընդհանուր ձեւով, ընդդիմութիւնը մանաւոր խանդավառութիւն մը ցոյց տուաւ այս ուղերձին առթիւ: «Ազգ· ձայնի » պարագլուխը Սաճալի յայտարարած է այս առթիւ· « Բանակին պետը կառավարութեան պետ ընել եւ բանակը լարել ժողովուրդին դէմ ոճիր մըն է: Զինուորական լուծում մը բան պիտի չփոխէ »: Գալով Փարիզ նստած չիի պարագլուխին՝ Այաթոլա Քոմէյնիի, միշտ իսլամական Հանրապետութիւն մը կը պահանջէ:

×

Շահին բանակը անչուշտ որ գլխաւոր ղէնքն է: Ընդհանուր ձեւով 413 հազար հոգիէ կը բաղկանայ եւ Պարսկաստան զինուորական ճարտարարուեստի առաջին ճաճանչորդն է Ամերիկայի: Կայ նաեւ 74 հազար քաղաքացիական ոստիկան: Այս ամբողջը ինչպէս Սաւաքը (քաղաքական ոստիկանութիւն, որ Սէ· Ի· Ա·ի մանաճիւղը կը նկատուի) զինուորական իշխանութեան ներքեւ են: Ընտրանին միշտ Ամերիկա կը մարզուի կամ Ամերիկացիներ կը մարզեն տեղւոյն վրայ, քանի մեծ է անոնց թիւը իրրեւ բատր, Պարսկաստանի մէջ:

Ամէն պարագայի մէջ, եթէ նոյնիսկ խաղաղութիւն տիրէ ներկայիս, չի թուիր թէ հարցերը լուծուած ըլլան:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՎՐԱՍՏԱՆի մէջ բաւական իրարանցում կայ Աբխազներու պատճառով: (Վրաստանի Դաշնակցային Հանրապետութիւնը երկու ինքնավար Հանրապետութիւններէ կազմուած է.— Աբխազիա եւ Աճարի): « Բրեժնեւեան Սահմանադրութեան » առաջին տարեդարձին առթիւ (Հոկտ· 7) գործադուլի չարժումները ծայր առած են, հանքի մը մէջ նոյնիսկ 2 - 3 ժամ աշխատանքի դադար եղած է: Ծանօթ է որ Աբխազները դժգոհ են վրացական ճնշումէն: Բանթողները կը պահանջեն որ վարչապետը, որ Վրացի է, փոխուի եւ արդիւնաբերութիւնը որ նոր Վրացիներ գան եւ Աբխազիա տեղաւորուին: Դեռ ուրիշ պահանջներ ալ ունին.— Իրենց լեզուին, պատմութեան պահպանումը բայց Վրացիները կ'արհամարհեն զիրենք, ոմանք նոյնիսկ կ'ուրանան թէ Աբխազները պատմութիւն ունենան...: (Տե՛ս «Ճառագ», 1978 Ցուլիս 19):

ՏՈՂԱՐԸ կը չարունակէ բարձրանալ եւ փարիզի սակարանը արդէն 4,33ի հասած էր:

«ՆԻՒ ԵՈՐՔ ԹԱՅՄՋ» եւ Տէյլի Նիւզ, ամերիկեան երկու կարեւոր օրաթերթերը վերոկսն լոյս տեսնել 89 օրուան դադարէ մը ետք, որ թեքնիք անգործութեան մատնուած էր 10 հազար հոգի:

ԵՐԵՒԱՆ ↔ ՓԱՐԻԶ ՀԵԹԱՏԻՊ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնփրէս, Հոկտ· 19–26)

ՈՒԻԼԵԼՄ ՍԱՐՈՑԵԱՆ ԿԱՐԻՆ ԴԵՄԻՐՃԵԱՆԻ ՄՕՏ

Հայաստանի Համայնավար կուսակցութեան կեդր· կոմիտէի Ա· քարտուղարը՝ կարէն Դեմիրճեան, Հոկտ· 18ին ընդունած է Ուիլեըմ Սարոյեանը, որ Հայաստան կը գտնուէր Արեւելեան Հայաստանի Ռուսիոյ կցման 150ամեակի հանդիսութեանց առիթով: Կ· Դեմիրճեան խօսած է Հայաստանի ձեռք ձգած նուաճումներու մասին եւ չնորհաւորած Սարոյեանի 70ամեակը: Ընդունելութեան ներկայ եղած են Սփիւռքահայութեան հետ մշակութային կապի կոմիտէի նախագահը՝ վարդգէս Համազասպեան, Համայնավար կուսակցութեան կեդր· կոմիտէի տեղեկատուութեան եւ արտասահմանի կապերու բաժնի վարիչի տեղակալ Հենրի Լոյեան եւ Վահագն Դաւթեան:

×

ԵՐԵԿՈՑ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ Լ· ԲԱՋԻԼԻ

« Հայրենադարձ հնչիւններ » համերգներու չարքին յատուկ երեկոյթ մը նուիրուած է պարսկահայ երաժիշտ Լեւիրուած է պարսկահայ երաժիշտ Լեւիրուած է պարսկահայ երաժիշտ Լեւոն Բաջիլի: Հայաստանի երաժիշտներդվիդ Բաջիլի: Հայաստանի երաժիշտներու տան մէջ հաւաքուած են երգահաններ, մեկնաբաններ եւ արուեստագէտներ: Լ· Բաջիլ, որ կ'ապրի Միւնիխ, ծնած է Թեհրան· աւարտած է Հռոմի Սանթա Չեչիլիա ակադեմիան, վկայուելով իբրեւ ջութակահար եւ խմբավար:

Ս. ՓԱՌԱՍՈՒՆ ՄԱՆԿԱՆՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՕԾՄԱՆ ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԸ

ՄԻԼԱՆՕ (Ցառագ, հեռաձայն)·— Կիրակի Նոյ· 5ին Միլանոյի հայ գաղութը կը տօնէը իր եկեղեցւոյ օծման քսանամեակը: Այս առթիւ Միլանօ ժամանեց Եւրոպայի Հայոց Կաթողիկոսական Պատուիրակ Սերովբէ Արք· Մանուկեան, որ քանի տարի առաջ ալ, կը կատարէր օծումը, հոգեվոյս Գարեգին Պատրիարք Խաչատուրեանի հետ: Եպիսկոպոսական պատարագին եւ հոգեհանգստեան պաշտօնին յանուն ողբացեալ բարերար Տիարպեքիրեան եղբայրներուն ներկայ էր այրի Տիկին Մ· Ցովհաննէս Տիարպեքիրեան, որու կ'ընկերանար եկեղեցւոյ չինուհեան առաջին յանձնախումբի անդամ՝ Տօքթ· Երուանդ Արզումանեան:

Աբարողութեան յաջորդեց պաշտօնական ճաշ մը Սավոյա պանդոկը: Այս առթիւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա·ի ձայնագրեալ պատգամին ունկնդրութենէն յետոյ, յաջորդաբար խօսք առին, հոգեւոր հովիւը՝ Սարգիս Քհնյ· Սարգիսեան, Հոգաբարձութեան նախագահ՝ Տօքթ· Տիգրան Ալիքսանեան, Իտալիոյ Հայ Միութեան կողմէ՝ Տօքթ· Օնիկ Մանուկեան, Մշակութային Միութեան կողմէ՝ Հրանդ Բամպակեան, Մըխիթարեան Միաբանութեան կողմէ՝ աթոռակալ Հ· Բարսեղ Վրդ· Զեփեճեան, Միլանոյի արքեպիսկոպոս Կարդինալ Քոլոմպոյի կողմէ՝ Կարդինալ Պիֆֆի, հուսկ՝ Սերովբէ Արք· Մանուկեան: Մասնաւոր յուշամեաններ յանձնուեցան այրի Տիկին Տիարպեքիրեանի եւ եկեղեցւոյ իրենց մասնաւոր ծառայութիւնը բերած եւ մեզմէ յաւէտ բաժնուած՝ Օնիկ Աւագեանի եւ Ստեփան Սրապեանի այրիներուն:

Հարկ է նշել թէ արարողութեան եւ ճաշին ներկայ էին Կարդինալ Քոլոմպոյի երկու ներկայացուցիչները, ինչպէս նաեւ Անկլիկան, Ռումէն եւ Ռուս Օրթոտոքս եկեղեցիներու ներկայացուցիչները:

Մանրամասնութիւնները՝ յետագային:

Երաժիշտը, որ Հայաստան այցելած է 1970ին, 72ին եւ 76ին, ստեղծած է «Անիի լքուած եկեղեցիները» քառեակը, իր տպաւորութիւններու արդիւնքը եղող « Վարդավառ » քառեակը, ըստ Նարեկացիի նոյնանուն տաղի, զոր նուիրած է Հայաստանի Փիլհարմոնիայի լարաւոր քառեակին: Երեկոյթին խօսք առած է Գրիգոր Եղիազարեան: Վերջաւորութեան Լ· Բազիլ շնորհակալութիւն յայտնած է յարգանքի արտայայտութեան համար եւ աւելցուցած· « Հայրենիքն իմ մէջ է, նրանից եմ ստանում իմ ուժն ու եռանդը »:

×

Գ· ՃԱՆԿԻՕԶԵԱՆի ԵՐԳԱՀԱՆԴԻՍԸ ԵՐԵՒԱՆի ՄԷՋ

Երեւանի հայֆիլհարմոնիայի փոքր սրահին մէջ, Հոկտ· 19ին, երգահանդէս մը տուած է լիբանահայ երգիչ Գրիգոր Ճանկիօզեան, որուն դաշնակով ընկերացած է Ճիւլիետ Սվասեան: Յայտագրին մաս կազմած են Սքարլաթիի, Ֆոնիծեթիի, Մոցարթի, Վակնէռի գործերուն արձերը նաեւ Նիկոլ Գալանտէրեանի, Արմէն Տիգրանեանի, Ռ· Մելիքեանի, Ալ· Սպենդիարեանի, Կանաչեանի եւ Եուրի Գէորգեանի երգերը:

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՅՈՒԻՆԱՐԶԱՆԻ ԵՂԵՌՆԱՓՈՐՁԷՆ ԵՏՔ՝

ԿԻԼԻԿԻՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՄԲ·— Օրը օրին սուած էինք այս վրդովեցուցիչ արարքին յաջորդած իրադարձութիւնները: Ստորեւ կաթողիկոսութեան հաղորդագրութիւնը:

Դառն ցաւով եւ խոր ընդվզումով կը յայտնենք մեր սիրեցեալ ժողովրդեան թէ՝ Հոկտեմբեր 26ին, Հինգշաբթի գիշեր ժամը 10·20ին ահաւոր պայթումի մը ենթարկուեցաւ եւ ծանրօրէն վնասուեցաւ Պիքֆայայի մուտքին Կաթողիկոսարանիս Ամարանոցի չէնքին մօտիկ բարձրահայեաց ժայռի մը վրայ կանգնած գեղակերտ պրոնզեայ արձանը՝ կառուցուած Ապրիլեան Եղեռնի Ցիսնամեակին առիթով, է յիշատակ մէկուկէս միլիոն հայ նահատակներուն եւ որպէս խորհրդանիշ հայ ժողովուրդի վերականգնումին եւ ի պարծանս ասպնջական Լիբանանին:

Խստօրէն կը դատապարտենք անխիղճ անձերու կողմէ կատարուած այս վատ արարքը, որ յայտնապէս խափանարարութեան եւ Հայութեան դէմ ղրդռիչ վերարերումի մը արդիւնքն է:

Ն· Ս· Օ· Տ· Տ· Խորէն Ա· Կաթողիկոս եւ Տ· Տ· Գարեգին Բ· Աթոռակից Կաթողիկոս ընկերակցութեամբ հայ պետական երեսփոխան Մէթր Խաչիկ Պապիկեանի Ուրբաթ առաւօտ այցելեցին Պիքֆայա եւ անձամբ տեսան ահաւոր քանդումը յուշարձանին: Անմիջապէս վերադարձին տեսակցութիւն մը ունենալու Լիբանանի վսեմաշուք նախագահին՝ Պր· Էլիաս Սարքիսին հետ:

Այսօր, առաւօտեան ժամը 9·30ին վեհափառ Հայրապետները ընկերակցութեամբ՝ Գերշ· Տ· Վարդան Եպսկ· Տէր Մկրտչեանի, գաւազանակիր՝ Հոգշ· Պարոյր Վրդ· Էքմէքճեանի եւ հայ պետական երեսփոխաններու կազմին՝ Տօքթ· Մելքոն Էպլիղաթեանին, Մէթր Խաչիկ Պապիկեանին, Պր· Սուրէն Յանամիրեանին եւ Տօքթ· Անդրանիկ Մանուկեանին, այցելեցին Նորին Վսեմութեան Պր· նախագահին Պասպտայի նախագահական ապարանքին մէջ եւ իրենց ընդվզումն ու ցաւը արտայայտեցին Նորին Վսեմութեան: Պր· Էլիաս Սարքիս ինք ալ յայտնակէս ազդուած էր կատարուած դէպքէն: Խոստացաւ իր գերագոյն կարելին ի գործ դնել վերջ տալու համար հակահայ արարքներուն որոնք վերջին տասնեակ մը տարիներ սկսան աւելի լայն արտայայտութիւն գտնել:

Հայ պետական երեսփոխանները աչալուրջ եւ հետեւողական ձիգեր կը թափեն առաջքն առնելու համար այդպիսի արարքներու եւ արտայայտութիւններու:

Ս· Աթոռոյս Հայրապետները կոչ կ'ուղղեն մեր ժողովուրդի զաւակներուն հանդարտութեամբ, գիտակից պարտաճանաչութեամբ եւ քաղաքացիական բարձր գիտակցութեամբ եւ անխախտ համառարմութեամբ չարունակելու իրենց նուիրումը Լիբանանեան Հայրենիքին առանց ազդուելու նման արարքներէ եւ արտայայտութիւններէ:

ԴԻՒԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ

30 Հոկտ· 1978
Ա.Ք.Թ.Իլիա

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ ՈՐՊԷՍ «ԾԱՌԱՅ» ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

Գրեց՝ Ռ. ՀԱՏՏԷՃԵԱՆ

ԽՄԲ.— Թէեւ մեկնակէտը Թրքահայ – յութիւնն է բայց, ինչպէս միշտ, Մար – մարաի խմբագրապետին շօշափած հար – ցերը կը վերաբերին հայ իրականութեան աշխարհագրային բոլոր գօտիներուն:

Ա.

Պէտք չէ որ աննշմար անցնէր Պր. Եղուարդ Թովմասեանի այն յօդուածը, ուսուցիչներու նուիրուած, որ հրատա – րակուեցաւ Մարմարայի Հոկտեմբեր 9ի թիւով:

Պէտք չէ որ աննշմար անցնէր ը – սինք, բայց կասկած ալ չունինք որ ան– նշմար պիտի մնայ բոլոր անոնց կողմէ որոնք պէտք է որ կարդային զայն եւ մտածէին՝ հոն արծարծուած խնդիրնե– րու վրայ:

Ուսուցիչը, մարդկային հաւաքակա – նութեան մէջ, մէկն է այն քանի մը մար– դոցմէ որոնց պէտք է ցոյց տրուի ամէնէն մեծ յարգանքը: Նաեւ կարեւորութիւնը:

Կրկնելէ վերջ միլիոն անգամ յեղյեղ– ուած այս ճշմարտութիւնը, դարձեալ միլիոներորդ անգամ ըսենք թէ այն հա– ւաքականութիւնը որ ձեռք չի տար իր ուսուցիչին, ձեռք չի տար նաեւ իր ա– պագային:

Ուսուցիչը մեր զաւակը ըսել է, մեր ապագան ըսել է, եւ մենք որքան եաս– կեզրոն պէտք է ըլլանք որ ձեռք չտանք մեր զաւակներուն, մեր ապագային:

Բայց հայ հաւաքականութիւնը իւրա – յատուկ տարօրինակութիւններ ունի: Կրելով հանդերձ դարերու խորքէն եկող քաղաքակրթութիւն մը ունեցած ըլլալու հպարտութիւնը, ամենամեծ յարգանքը ցուցաբերելով հանդերձ մշակութային կոթողներու եւ իրագործումներու, չատ լաւ նշմարելով հանդերձ ազգը ազգ ընող ամէն տեսակ բարոյական բարձրութեան արժէքը, հայ ժողովուրդը կր դիմովնայ ու կը զոհանայ այդ բարոյական բար– ձրութիւններուն միմիայն « բարոյական » կողմովը եւ կը մոռնայ որ զանոնք իրենց բարձրութեան վրայ պահելու համար կարգ մը մարդիկ պէտք է ապրին ոչ մի– այն միտքով, այլ նաեւ ստամոքսով:

Այդ կարգ մը մարդիկը, մեծ յարգանք կը վայելեն մեր մէջ եւ սակայն միեւ– նոյն ժամանակ անհեթեթօրէն չափազանց կ'արհամարհուին նիւթական դեռնի վրայ:

Մտքի հանդէպ յարգանք, բայց ստա– մոքսի նկատմամբ այս անտարբերութիւնը կարեւոր պատճառ մըն է որպէսզի ո– մանք լրջօրէն հարց տան թէ մենք իս– կապէս այնքան քաղաքակիրթ ժողո – վո՞ւրդ մըն ենք, որքան կը պնդենք ընդ– հանրապէս:

Օրինակներ տալու համար ամէնէն ա– ռաջ պիտի յիշենք սա մէկը·

Մեր հիանալի ժողովուրդը բարեսիրա– կան հաստատութիւններու հազարաւոր ոսկի նուիրատուութիւններ կ'ընէ ամէնէն փոքր առիթով, նոյնիսկ այդ նուէրը յանձնելու եւ հրատարակել տալու հա – մար ահագին ճամբայ կը քալէ, ու կու– զայ թերթի խմբագրատունը: Բայց այդ անպիտան ժողովուրդը հազարներով իր նուիրատուութիւնը յայտարարելու հա – մար իրմէ պահանջուած հարիւր ոսկին չատ կը տեսնէ հայ մամուլին: Մինչեւ իսկ կը սակարկէ:

Մեր հիանալի ժողովուրդը առանց աչք քթթելու հազարներ կուտայ կառուցա – նելու համար դպրոցի մը, հիւանդանոցի մը, եկեղեցիի մը նիւթական չէնքը: Բայց այդ անպիտան ժողովուրդը տեղէն ան – դամ չի շարժիր գերբ մը, պարբերաթերթ մը գնելու, կամ հայկական թատրոնի մը տոմսակը ապահովելու համար:

Եւ վերջապէս մեր հիանալի թաղա – կանները, առանց պահ մը իսկ վարանե– լու աչք կ'առնեն հարիւր հազարներ ծախսել ընդարձակելու համար դպրոցի մը չէնքը, վերանորոգելու համար գերե– զոյց մը, դպրոցին մէջ աւելցնելու համար խաղասրահներ եւ այլ աշխատասենեակ– ներ: Բայց այդ անպիտան թաղականները անպայման պիտաճէի դժուարութիւններ կը յիշեն, երբ ուսուցիչի մը ամսաթո – շակը տրամաբանական մակարդակի բար– ձրացնելու հրաւէր մը կը տանան:

Այս բոլորին մէջ, հնադարեան օրե– րուն սխալ նետուած հիմ մը կայ, եւ ամէն ինչ բարձրացած է այդ սխալ հի– մին վրայ, պատճառ դառնալով որ մեր ժողովուրդը ընտելանայ ոչ – քաղաքա – կիրթ մտածելակերպի մը հետ: Այս մը– տածելակերպը հէգել կը նկատէ չէնքը կազմաւորող չինանիւթերու արուած դր– րամը, բայց զանցառելի կը գտնէ ու – սուցիչի մը, մտքի մշակի մը, դրպէտի մը արուած դրամը:

Եթէ չէնք մը կառուցուի, ոչ մէկը ոչ մէկ գործաւորէ զոհաղութիւն կը պա – հանջէ: Երբ կարգը կուգայ ուսուցիչին, մտքի աշխատաւորին, անմիջապէս սե– զանի վրայ կը դրուին ազգային ու մարդ– կային զոհաբերութիւններու ամէն տե– սակի յիշեցում եւ սակարկութիւն:

Այո, եթէ գրչի ու կրթական մշակ մըն ես, ստիպուած ես միշտ մնալ զոհաղու– թիւն ընդդէմ դերին մէջ: Ոչ մէկը ազգա– յին մշակին կէս գնով հաց կը ծախէ, բայց ազգային մշակը ամէն վայրկեան կը հրաւիրուի կէս հացով կշտանալու:

Ճիշդ է որ վարժարանի մը մատակա– րարները, պիւտճէի նեղ պայմաններու վատնդի ենթարկուածները քաղաքական տարագիրներն են: Վերջին օրինակներէն է, դրեթէ ոստիկանական վէպի մը բո– վանդակութեամբ, պուլկար երկու տա– րագիրներու սպանութիւնը Արեւելեան Եւրոպայի դաշտնի սպասարկութեանց կողմէ:

Պուլկար դրպէտ Եորկի Մարկով, 49 տարեկան, որ իբրեւ Թարգման կ'աշխա– տէր Պլ· Պլ· Սլ·ի մէջ, մեռաւ Սեպ – տեմբեր 11ին, խորհրդաւոր կերպով թու– նաւորուելէ ետք Լոնտոնի կեդրոնը: Մարկով ոտքին հագիւ նկատելի հարուած մը ստացած էր հովանոցի մը կոթով: Մարդը, օտարականի մը չեշտուած առո– դանութեամբ ներողութիւն խնդրելով հեռացած էր:

Ապա, Պլ·Պլ·Սլ·ի մէկ այլ պաշտօ– նեան, Վլադիմիր Սիմէոնով, 30 տարե – կան, մեռած գտնուեցաւ իր տան մէջ: Արկածով գետին ինկած էր: Ոստիկանու– թեան համար կրնար նոյնպէս կազմա – կերպուած արկած մը ըլլալ:

Մարկովի պարագային քննութիւնները ցոյց տուին, թէ ոտքին վրայ դոյացած երկու փոքր գնդիկները կրնային յառաջ եկած ըլլալ անվերծանելի թունաւոր բա– զադրութենէ մը: Ուրիշ պուլկար մը, նոյնպէս քաղաքական տարագիր, Վլա – դիմիր Կոստով, Փարիզի մեթրոյի կա– յարանի մը մէջ խայթուած մը զգաց, եւ քանի մը օրով հիւանդացաւ: Քննու– թիւնը ցոյց տուաւ, թէ Մարկովի նման գնդիկ մը կազմուած էր այս անգամ կռնակին վրայ:

Ասոնք քաղաքական ահաբեկիչներու վերջին դէպքերն են: Եւ համեմատաբար փոքր ծաւալ կը կրեն, եթէ նկատի առ– նենք արաբական « հաշուեյարդարը » որ երկու տարուան պատմութիւն ունի ար– դէն: Անցեալ տարի, Եմէնի վարչապետ Ապտուլլա Քաւի ալ-Հակարի մահա – փորձի ենթարկուեցաւ իր օթնականին եւ կնոջ հետ Հայտ Փարքի իր պանդոկին մօտ: Երկու Սուրիացիներ ալ սպանուե– ցան, երբ իրենց կառքը օդը ելաւ Ռեստ Էնտի մէջ: Անցեալ Յուլիսին, Պաղես – տինի Ազատագրութեան Կազմակերպու – թեան բանբերը՝ Սայիտ Համմամի, գե– պակ մը առանալով մեռաւ Մէյֆէրի գրա– սենեակին մէջ: Իրաքի նախկին վարչա– պետը՝ Ապտէլ Ռեզաք էլ-Նայֆ սպան– նուեցաւ էնթերքոնթինանթալ պանդոկին առջեւ: Իրաքի դեսպանը՝ Թահա ալ – Տավուտ հրաշքով կեանքը փրկեց, երբ ձեռնառումբ մը արձակուեցաւ դեսպա – նատան գրան մօտ:

Քաղաքական բնոյթի մահափորձերը ծաւալ ստացած են այնպիսի ժամանակի մը մէջ, երբ ոստիկանութիւնը, ապա– հովութեան ուժերը յաջողած են սահմա– նափակել ԻՐԱի (Իրլանտական Հանրա – պետական Բանակ) ահաբեկչական գոր – ծունէութիւնը Անգլիոյ մէջ: Սակայն, եթէ Իրլանտացիները դժուարութեանց կը հանդիպին, անդին արաբ թէ արեւելեան

ԼՈՆՏՈՆ

ՄԱՀԸ ԿԸ ՀԱՐՈՒԱԾԷ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐԸ

Լոնտոն, մեծ քաղաքներուն չարքին, սերտունդներ չարունակ, ամէնէն ապահով վայրերէն մէկը կը նկատուէր: Մարդիկ, դիշերուան որեւէ մէկ ժամուն համար – ձակ կը շրջադայէին:

Վերջին ամիսներուն, սակայն, Լոն – տոնի փողոցները ոմանց համար վտան– գաւոր դարձած են, ձէյմս Պոնտի ար– կածախնդրական վիճակները յիշեցնելով:

բերումով միշտ նեղութիւն կը քաշեն ի– րենց ազգանուէր գործը քալեցնելու հա– մար: Բայց այդ գործը քալեցնելու առեն, առաջնակարգ ծախքը ուսուցիչին ամսա– թոշակը չէ, այլ, օրինակի համար, վառելանիւթը, վարչական ու գրենական ընթացիկ ծախքերը, աշակերտական ճա– շը եւ այս բոլորին նման « նիւթ »ի կապ– ուած չօշափելի ծախքեր: Նախ այս բո– լորը պիտի ծախսուին, անկէ վերջ, եթէ կարելիութիւն մնայ, պիտի մտածուի ուսուցիչներու մասին: Եւ ասիկա չատ տրամաբանական է ըստ իրենց, որովհե– տեւ վառելանիւթ ծախողը զոհողութիւն չըներ, բայց ուսուցիչը կրնայ ու պէտք է զոհողութիւն ընէ:

Մեր վարչականները չատ անգամ ուրիշ առարկութիւն մըն ալ ունին, զոր ծամոզի նման միշտ պատրաստ ունին իրենց բեր– նին մէջ· կը պնդեն որ ուսուցիչը թէեւ քիչ կը վարձատրուի, բայց մասնաւոր դասեր տալով քովընտի հասոյթներ կ'ա– պահովէ: Ոչ մէկ ուսուցիչ անօթի է: Մնաց որ ուսուցիչները ընդհանրապէս ամուսիններ կամ հայրեր, եղբայրներ ու– նին, եւ կրնան անոնց կռնակ տալ:

Բայց որպէսզի հասկնանք թէ մեր հիա– նալի, սակայն տարօրինակ ժողովուրդը որքան անբաւ է ուսուցիչի նկատմամբ իր վերի պնդումին մէջ, կը բաւէ յիշել հետեւեալը· ան երբեք նոյն զոհողութիւ– նը չի սպասեր օրինակի համար հայ բժիշկի մը որ կը ծառայէ մեր Ազգային հիւանդանոցին մէջ:

Այո, Ազգային Հիւանդանոցն ալ ազ– գային հաստատութիւն մըն է դպրոցի մը նման, հայ բժիշկն ալ ազգային ծառա– յութիւն կը մատուցանէ հոն աշխատելով, եւ աւելին՝ հայ բժիշկը ամէն կէսօրէ վերջ իր անձնական քլինիքին մէջ ան – հաշիւ դրամ կը շահի: Բայց եկէք տեսնք որ ոչ մէկը զոյգն իսկ « զոհողութիւն », « զոհաբերութիւն » կը սպասէ այդ բժիշ– կին:

(Շար· – 1)

Վտանգի ենթարկուածները քաղաքական տարագիրներն են: Վերջին օրինակներէն է, դրեթէ ոստիկանական վէպի մը բո– վանդակութեամբ, պուլկար երկու տա– րագիրներու սպանութիւնը Արեւելեան Եւրոպայի դաշտնի սպասարկութեանց կողմէ:

Պուլկար դրպէտ Եորկի Մարկով, 49 տարեկան, որ իբրեւ Թարգման կ'աշխա– տէր Պլ· Պլ· Սլ·ի մէջ, մեռաւ Սեպ – տեմբեր 11ին, խորհրդաւոր կերպով թու– նաւորուելէ ետք Լոնտոնի կեդրոնը: Մարկով ոտքին հագիւ նկատելի հարուած մը ստացած էր հովանոցի մը կոթով: Մարդը, օտարականի մը չեշտուած առո– դանութեամբ ներողութիւն խնդրելով հեռացած էր:

Ապա, Պլ·Պլ·Սլ·ի մէկ այլ պաշտօ– նեան, Վլադիմիր Սիմէոնով, 30 տարե – կան, մեռած գտնուեցաւ իր տան մէջ: Արկածով գետին ինկած էր: Ոստիկանու– թեան համար կրնար նոյնպէս կազմա – կերպուած արկած մը ըլլալ:

Մարկովի պարագային քննութիւնները ցոյց տուին, թէ ոտքին վրայ դոյացած երկու փոքր գնդիկները կրնային յառաջ եկած ըլլալ անվերծանելի թունաւոր բա– զադրութենէ մը: Ուրիշ պուլկար մը, նոյնպէս քաղաքական տարագիր, Վլա – դիմիր Կոստով, Փարիզի մեթրոյի կա– յարանի մը մէջ խայթուած մը զգաց, եւ քանի մը օրով հիւանդացաւ: Քննու– թիւնը ցոյց տուաւ, թէ Մարկովի նման գնդիկ մը կազմուած էր այս անգամ կռնակին վրայ:

Ասոնք քաղաքական ահաբեկիչներու վերջին դէպքերն են: Եւ համեմատաբար փոքր ծաւալ կը կրեն, եթէ նկատի առ– նենք արաբական « հաշուեյարդարը » որ երկու տարուան պատմութիւն ունի ար– դէն: Անցեալ տարի, Եմէնի վարչապետ Ապտուլլա Քաւի ալ-Հակարի մահա – փորձի ենթարկուեցաւ իր օթնականին եւ կնոջ հետ Հայտ Փարքի իր պանդոկին մօտ: Երկու Սուրիացիներ ալ սպանուե– ցան, երբ իրենց կառքը օդը ելաւ Ռեստ Էնտի մէջ: Անցեալ Յուլիսին, Պաղես – տինի Ազատագրութեան Կազմակերպու – թեան բանբերը՝ Սայիտ Համմամի, գե– պակ մը առանալով մեռաւ Մէյֆէրի գրա– սենեակին մէջ: Իրաքի նախկին վարչա– պետը՝ Ապտէլ Ռեզաք էլ-Նայֆ սպան– նուեցաւ էնթերքոնթինանթալ պանդոկին առջեւ: Իրաքի դեսպանը՝ Թահա ալ – Տավուտ հրաշքով կեանքը փրկեց, երբ ձեռնառումբ մը արձակուեցաւ դեսպա – նատան գրան մօտ:

Քաղաքական բնոյթի մահափորձերը ծաւալ ստացած են այնպիսի ժամանակի մը մէջ, երբ ոստիկանութիւնը, ապա– հովութեան ուժերը յաջողած են սահմա– նափակել ԻՐԱի (Իրլանտական Հանրա – պետական Բանակ) ահաբեկչական գոր – ծունէութիւնը Անգլիոյ մէջ: Սակայն, եթէ Իրլանտացիները դժուարութեանց կը հանդիպին, անդին արաբ թէ արեւելեան

ՀԻՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ՌՈՍՏՈՄԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

6·

14·10·1912

Սիրելի Սիմոն,

Մի չարաթ առաջ գրել էի նորարաց Սանասարեանի մասին, խնդրելով «Հայ– րենիք»ի էջերում հանդանակութիւն բա– նալ: Յուսով եմ, նամակս ստացած կը լինես: Լաւ կը լինէր այդ առթիւ գրել եւ «Ասպարէզ»ին:

Մոռացել եմ գրել, որ Հրայրի որդին բերել ենք տուել արդէն: Նրան որդեգրել է ը· Դաբաղեանը: Գրել ենք, որ Սերոբի տղաներին էլ ուղարկեն: Երեւի չուտով նրանք էլ կուգան: Տեղաւորելու ենք նորարաց Սանասարեանում: Աւոյի որդու ծախքը գուցէ նոյն հաշուին անց– կացնենք, եթէ զպրոցի միջոցները ան – բաւարար լինեն:

Խանգարելու նոր քայլեր են արւում· կառավարութեան միջամտութեան են դի– մել՝ դոյքերը փոխադրել տալու համար:

Դրութիւնը խաղաղ է: Խաղաղ է եւ գաւառներում: Մեր Մհէն ապաստանել է երեւի Պարսկաստան: Կովկասահայերը « բանի » վրայ են: Ինչ որ դիմումներ են անում: Ասպարէզը Առաքելեաններին է մնացել... Լաւ հոտ չի փչում:

Մնում ենք միշտ այն յոյսով, որ Ռու– սաստանի եւ Թիւրքիայի միջեւ պատե – րազմ չի ծագիլ: Բարդութիւնների սպառ– նալիքի տակ առաջ ենք տանում այնու – ամենայնիւ մեր առօրեայ աշխատանքը: Դպրոցները դեռ կարգի չեն ընկել· նոր չէնքը դեռ պատրաստ չէ: 3–4 օրից յետոյ կը կանոնաւորուեն Հովիսեփեանի, Ար– ծնեանի դասընթացքները: Կը մնայ խառը վիճակի մէջ Արծնեան մանկապարտէզը եւ նախապատրաստականները: Վարժա– հանոցի (8րդ լրաց·) աշակերտուհիները լաւ արդիւնք են խոստանում: Այս դա– սարանով Հովիսեփեանը արդէն զառ – նում է միջնակարգ, 6 դասարանց (եր– բորդը հաշուելով առաջին):

Սանասարեանում թոյլ են համեմատա– բար հայերէնը եւ թիւրքերէնը: Վերջի – նիս համար ուզում ենք հրաւիրել Սե– րովբէին (1), բայց միջոց չկայ Գարոն(2) առանձնեց Ֆիզիքի եւ քիմիայի դասերը մինչեւ Աղամալեանի գալը: Ֆիզիքական գործիքները պիտի կարողանա՞ք ուղար– կել:

Պոլիս ուզում էի գնել բամբուկի ձողեր մեծ բարձրութիւնների վրայով ցատքե– լու համար, բայց չգտայ· լինճ տուին հասցէ՝

New-York, 110 East Twenty-Third st.

եթէ տեղը ճիշդ է նշանակուած, գնեցէք եւ ուղարկեցէք 2 բամբուկի ձող 8 եւ 12 ոտք երկարութեամբ: Հակառակ պա – րագային դիմիր հետեւեալ հասցէով՝

Narragansett Machine Compagny,
Providence, R. I.

Եթէ մեզ խաղաղ թողնեն, այս տարի չատ բան կայ անելիք:

Քո ՌՈՍՏՈՄ

(1) Սերովբէ Նորատունկեան — թիւր– քերէնի հմուտ ուսուցիչ· դաշնակցական լաւ ուժերից:

(2) Արմէն Գարօ:

7·

16·12·1912

Սիրելի Սիմոն,

Ք՝ո 26·11 նամակը ստացայ:

Տեղեկութիւնների մասին էք գանգատ– ւում: Ճիշդ է, չատ բան չի արուած, բայց էլի գրուած է: Նախ որ Սարգիսն է (Վանայ) գրել ձեզ մանրամասը վաս– պուրականի վիճակի մասին: Երկրորդը իմ ձեռքով է գրուած (1): Ինչպէս երե– ւում է իմ նամակը ուշադրութեամբ չէք կարդացել· չատ լաւ յիշում եմ, որ նա– մակի ընդհանուր մասից յետոյ, միւս ե– րեսներում գրել եմ այն բոլոր կէտերը, որ ձեզ հետաքրքրում են: Եթէ նամակս չես պատռել, նորից ա՛ռ, կարդա՛ ուշադ– րութեամբ:

Մեր վիճակը գործել լաւ չէ· գրոսի ագիտացիան, յետադէմների հրապարակ նետուելը լաւ արդիւնքներ չեն խոստա – նում: Այժմ երկիրը խաղաղ է, բայց այդպէս չի մնալ գարնան: Վասպուրա – կանում դրութիւնը լարուած է հիմա էլ: Վալիի ուղղութիւնը կատարելապէս վնա– սակար է: Իրրեւ քիւրդ նա իրերին նա– յում է ոչ թէ պետական, այլ քրդական տեսակէտից: Մեր կողմից մեծ պաղա – րիւնութիւն է հարկաւոր: Շատ ուրա – խացանք, երբ լսեցանք, որ Աբրա – համը(2) պատրաստակամութիւն է յայտ– նել Վան հաստատուելու, բայց վերջերս յայտնուեց, որ հրաժարուում է: Վռամ – եանն էլ պիտի Կովկաս անցնի ականջը բժշկելու համար:

(1) Գաղտնի թաւաֆով գրուած նամակ էր· սկզբում գլխի չբնկայ այդ մասին եւ չբացի· յետոյ միայն կարողացայ կար– դալ:

(2) Ա· Գիւլխանդանեան, որ վռամ – եանին էր խոստացել էր թիւրքիա տեղա– փոխել, բայց ի վիճակի չեղաւ այդ խոս– տումը իրականացնել:

Ս· Վ·

(Շար· – 5)

ՂԱԶԱՐ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

—o—

Վերջին վկաներէն մանկութիւն չունեցող սերունդին, որուն կեանքը եղաւ միշտ պայքար, պայքար կեանքի համար, պայքար կեանքին դէմ:

Մեր երէց ընկերը՝ Ղազար Տէրտէրեան փակեց իր աչքերը յառաջացած տարիքին մէջ ապրելով հայկականութեամբ եւ ազգային առաքինութիւններով լեցուն կեանք մը տալով երիտասարդ սերունդներուն գօտեպնդիչ օրինակներ՝ պաղատելով Եւրոպայի գործակալները դիւրութեամբ ելեմուտք կ'ունենան Անգլիա:

Սքոթլանտ Եարտի բարձրաստիճան պատասխանատու մը դիտել կուտայ, թէ «արաբ ահաբեկիչները երիտասարդներ են եւ իրենք զբօսաշրջիկ Անգլիա կը ժամանեն: Ապա տեղւոյն վրայ կը ստանան դէնք եւ հարկ եղած ցուցմունքները: Մահափորձը կատարելէ եւս անմիջապէս կը հեռանան երկրէն: Շատ ժամանակ չեն ձգեր, որպէսզի դանենք իրենց հետքը»: Գալով արեւելեան Եւրոպայի եւ խորհրդային գործակալներուն, ասոնք եւս դժուարութենէ չեն հանդիպիր Անգլիա ժամանելու համար:

Սքոթլանտ Եարտի հակա - ահաբեկչական ճիւղը ընդարձակած է իր գործունէութիւնը, յատկապէս քաղաքական տարագիրներուն շրջանակէն ներս: Քրէնութիւնները աւելի մանրակրկիտ դարձած են: Գաղթականներուն մուտքը հետզհետէ կ'ըլլայ խիստ հակակշռի: Սակայն Անգլիա ինքզինք միշտ հպարտ զգացած է, որ քաղաքական ապաստանա - նը եղած է, — եւ է նաեւ այսօր, այլ երկիրներու մէջ հալածուած մարդոց: Լոնտոն եւ Փարիզ հինէն ի վեր կեդրոնները եղած են քաղաքական տարագիր - ներուն համար: Կարլ Մարքս, օրինակ, Լոնտոն ապրած է:

1920ական եւ 1930ական թուականնե - րուն, քաղաքական տարագիրները հա - մայնավար Ռուսիայէ եւ նացիական Գեր - մանիայէ Լոնտոն ժամանած են մեծ թիւով: Համաշխարհային Բ. պատերազմին, տարագիր կառավարութիւնները հաստատուած էին, իսկ 1940ական եւ 1950ական թուականներուն, արեւելեան Եւրոպայի վարչակարգերուն ընդդիմադիրները խու - ժած են Անգլիա: Շարքը երկար է, քանի քաղաքական ապաստանի իրաւունք կը խնդրեն մարդիկ հարաւ - արեւելեան Ա - սիայէն, սեւ եամաքամասէն եւս:

Թ. Ա. Թ.

փարական հաւատքի, հանրային ծառա - յութեան, ազգային զոհողութեան:

Մնած Բալուի Հալաւ գիւղը, յաճախ կը ճառէր հպարտութեամբ իր ծննդա - վայրի մասին:

Երիտասարդ տարիքին անցած է Հ. Ց. Դաշնակցութեան շարքերը, կռուած է մարտական խումբերու մէջ, յատկապէս Քեռիի եւ Անդրանիկի հրամանատարու - թեան ներքեւ: Մասնակցած է 1915ին Ռըվանդուզի ճակատամարտին, հոն ուր հերոսաբար ինկաւ Հորդորդ գունդի հրա - մանատարը՝ Քեռին: Ցետոյ մեկնած է Միացեալ Նահանգները ուրկէ որպէս կա - մաւոր վերադարձած է երկիր, մասնակ - ցելու համար զարձեալ ազատագրական պայքարներուն: Հայաստանի Հանրապե - տութեան անկումէն եւ Հայութեան ի սփիւռս աշխարհի ցրուումէն յետոյ, մեկ - նած է Պոլիս ուր յատկապէս զբաղած է որբերով: 1923 — 24 թուականներուն է որ վերջնապէս հաստատուած է Մարսէյլ, Պօմոն արուարձանը:

Ընկեր Ղազար Տէրտէրեան Պօմոնի Հայութեան ամէնէն հին եւ երէց անդամ - ներէն էր: Այս շրջանին մէջ գործեց որ - պէս Դաշնակցական՝ Հ. Ց. Դաշնակցու - թեան Զաւարեան ենթակոմիտէին մէջ եւ որպէս դիտակից Հայ՝ հասարակական գոր - ծերու մէջ: 1930ական թուականներուն եղած է հիմնադիրներէն Պօմոնի Ս. Գրի - գոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ: Մասնակ - ցած է եկեղեցւոյ շինութեան իր աչխա - տանքով, իր բազուկներով: Ղազար Տէր - տէրեան երկար տարիներէ ի վեր տա - նապետ էր Պօմոնի Ս. Գրիգոր Լուսաւո - րիչ եկեղեցւոյ կրօնական Միութեան:

Հաւատաւոր եւ բծախնդիր Դաշնակ - ցական, ընկեր Ղազար Տէրտէրեան կը պատկանէր այն գաղափարական սերուն - դին, որ տեսած եւ ճաշակած ըլլալով հանդերձ ամէն տեսակ դառնութիւններ, իր ապրումի ունէր իր կուսակցութեան ծառայելու խոր տենչը: Ան իրրեւ Դաշ - նակցական կը հաւատար իր կուսակցու - թեան գաղափարներու իրականացման ու կ'ապրէր եւ կը գործէր լուսաւոր ապա - գայի մը յոյսով ներշնչուած:

Մեր երէց ընկերոջ յուղարկաւորու - թիւնը կատարուեցաւ, հոծ բազմութեան մը ներկայութեամբ, Նոյեմբեր 2ին Պօ - մոնի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ, ներկայութեամբ Մակար Նաճար - եան, Շահան Տէտէեան եւ Եղիշէ Փա - եան, Շահան Տէտէեան եւ Եղիշէ Փա - նոսեան քահանայ հայրերու: Դամբանա - կանները խօսեցան շրջանի հոգեւոր հովիւ՝ Մակար Քհնյ. Նաճարեան, եկեղեցւոյ Թաղականութեան անդամ՝ Արշաւիր Ա - րութեան, Հ. Ց. Դաշնակցութեան Զա - ւարեան խումբի անդամ՝ Վ. Տէր-Վար - դանեան եւ շրջանի ազգայիններէն՝ Տի - րան Խայիկեան:

ԿԱՐՕ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

ԳՕՂՈՒԹԻՒՆ ԳՕՂՈՒԹ

ՊՈՒԷՐԻՇԻ մէջ բացուած է «Արուեստի հաւաքածոներու թանգարան»ը, ուր տեղ գտած են, Գրիգոր Զամպաքճեանի հըր - չակաւոր հաւաքածոյին առընթեր, ու - րիշներու ալ կարեւոր նուէրները: 1947ին ստեղծուած էր « Զամպաքճեան » պատ - կերասրահ — թանգարանը, որ կը բովան - դակէր 240 արուեստի գործեր եւ 40 քան - դակներ: Նոր թանգարանը իր յարդա - րումներով եւ սարքաւորումներով, Պուա - րէզի պետական Արուեստի թանգարա - նէն ետք ամէնէն կարեւոր հաստատու - թիւնը կը հանդիսանայ: Զամպաքճեանի հաւաքածոն բաղկացած է ռումէն ար - ուեստագէտներ Թ. Փալատիի, Ն. Թո - նիցայի, Ալ. Զուքուրենքուի, քանդակա - գործներ Տ. Փաչուրեայի, Ք. Մեարէա - յի, Մ. Փեթրաչքուի եւ այլոց գործերէն: Կան նաեւ ֆրանսական եւ տպաւորապաչտ դպրոցի արուեստագէտներու գործերը՝ Սիսլէյ, Փիսարօ, Ռընուար, Սեզան, Մա - թիս, Քորօ, Տըլաքռուա:

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍԻ Լիպերթադր պան - դոկին մէջ, Հոկտ. 21ին, տեղի ունեցած է տեղւոյն Հ. Մ. Ը. Մ.ի վարչութեան կազմակերպած ճաշը, Միութեան 60ամ - եակին առթիւ: Ներկայ եղած են շուրջ 400 հոգի: Վարչութեանատենապետը Ճորճ Տաղեան խօսք առնելով անդրա - դարձած է Հ. Մ. Ը. Մ.ի 60ամեայ կեան - քին ու գերին գաղութներու մէջ: Երե - կոյթին հաճելի մթնոլորտ ստեղծած է հայկական «Ալէմշահ» նուագախումբը:

ՈՒՐՈՒԿՈՒԷՅԻ մէջ, Հոկտ. 9ին, տե - ղի ունեցած է նուագահանդէս մը նուիր - ուած Արամ Խաչատուրեանի: « 18 Մարժ » Թատերասրահին մէջ դաշնակահարուհի Անթառամ Ահարոնեան, Մաւրիսիօ Գը - լէյնչէրէր՝ ջութակ, Հորտի Փրենպի՝ գլարնէթ, մեկնաբանած են «Երկեակ»ը, «Օրօր»ը, «Գիշերային»ը եւ ժողովրդա - կան պար « Ուզունտարա »ն: Ցայտագրի երկրորդ բաժնին, դաշնակահարուհիներ Նորմա Ճիաքոսա եւ Ա. Ահարոնեան մեկնաբանած են երկու պարեր Ա. Խա - չատուրեանի « Սպարտակ »էն, « Սուիթ »ը, « Շալախօ »ն եւ Ա. Բաբաջանեանի ու Ալ. Ցարութիւնեանի « Հայկական Ռափսո - տի »ն:

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍԻ Խրիմեան կրթա - կան հաստատութեան մէջ, Հոկտ. 20ին տեղի ունեցած է Սիմոն Զաւարեանի մահ - ուան 65ամեակին առթիւ կազմակեր - պուած յիշատակի երեկոյթը: Բացման խօսքը արտասանած է Պօղոս Հաճեան: Օրուան բանախօսը՝ Աչոտ Արծրունի, անդրադարձած է Զաւարեանի կեանքին ու գործին, վեր առնելով անոր նկարա - գրին գաղափարական եւ բարոյական դի - ծերը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԵՐԵՒԱՆԻ ԲԱՐԵԿԱՐԳՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Երեւանի քաղաքապետարանի Խոր - հուրդի նստաշրջանին, որ նուիրուած է տնտեսութեան յետագայ զարգացման հարցերուն, քաղաքապետ Մուրադ Մու - րադեան նշած է որ վերջին երկու տաս - նամեակին Երեւանի տարածութիւնը ըն - դարձակուած է գրեթէ երկու անգամ եւ ներկայիս կը կազմէ աւելի քան 22 հազար հեկտար: Բնակչութիւնը եւս կրկնապատ - կուած է եւ հասած մօտ մէկ միլիոնի: Երեւանի բնակարանային փոնտը 4,1 մի - լիոն քառակուսի մեթրէն հասած է 10,2 միլիոնի: Տարուէ տարի կը բարեկար - գուի ու կը գեղեցկանայ Երեւանը կը բացուին նոր փողոցներ, պողոտաներ, հրապարակներ: Ծրագրուած է նոր բնա - կարաններ շինել Էրեբունիի, Անասպա - սաւանի, Դաւիթաշէնի մէջ եւ այլուր:

Ս. ԲԱԼԱՍԱՆԵԱՆԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

Մոսկուայի Երաժիշտներու Համամիու - թենական տան մէջ տեղի ունեցած է ե - րաժիշտ — մանկավարժ Սերգէյ Բալա - սանեանի յոբելեանը: Շնամեայ հայ երա - ժիշտի մասին խօսած է Դմիտրի Կաբա - լեւսկի: Երեկոյթին ընթացքին մեկնա - բանուած են յոբելեարի թաւջութակի հա - մար գրած սոնաթը եւ «Ամեսիստ» ձայն - նուագարանային պոէմը: Սերգէյ Բալա - սանեան մեծ նպաստ բերած է Տաճիկս - տանի երաժշտական մշակոյթի կազմա - տրման գործին: Երկար տարիներ ու - սումնասիրած է եւ մշակած արեւելքի ժո - ղովուրդներու, այդ կարգին՝ Հնդիկնե - րու, Փոլքորը: Լայն ժողովրդականու - թիւն վայելած են անոր «Շահուպատալա» բեմապարն ու պոէմը, որոնք գրուած են հնդկական գիւցազներգութեան հիման վրայ:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Խորհրդային Կանանց Կոմիտէի եւ Հա - մամիութենական Արհեստակցական Մի - ութիւններու Կեդր. Խորհուրդի օրգան «Սովետական կին» ամսաթերթի վերջին թիւին մէջ տպուած է Հայաստանի վար - չապետի տեղակալ Ռեմա Սվետլովայի յօդուածը (առաւերէն)՝ « Եղբայրութեան հորիզոնները» վերնագրով: Յօդուածին մէջ ներկայացուած են Հայաստանի արդիւնաբերութեան զարգացումը եւ հայ - ռուս ժողովուրդներու կապերը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԽՕՍԷՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼԵՌՆԵՐ

ԾՈՎԸ ՀՐԱՊՈՒԻՐՈՒՄ Է

1.

×

Զիլ Զաքարին եւ Թաթուլին ճանա - պարհեցին դէպի Տրապիզոն: Ոչ թէ ափ - սոսանքով նայեցին նրանց եռեւից, այլ երկիւղածութեամբ, ինչպէս հաւատաց - եալները, Երուսաղէմ՝ մահամերձութեան մեկնողների եռեւից:

Նրանց մեկնելուց մի երկու օր յետոյ Ներսեհ Զավուշը նամակ գրեց Երզնկայի գաւառապետ Մամուր Ֆէյզպէին:

« Գայմագամ բէյ,

« Ձեզ ուղղուած մեր խօսքը հասցրէք նահանգապետ փաշային, ինչպէս եւ Պոլ - սի կառավարութեանը: Մեր պահանջը այս է: — Մեզ ճամբայ տուէք կեսա - րիայի վրայով հասնել Պոլիս ու անյա - պաղ հեռանալ Թուրքիայից: Բարի եղէք լսելու մեր ձայնը: Այլապէս մենք կ'ի - նենք եփրատի հովիտը, կը մանենք ան - դամ երզնկա: Մեզ ունեցէք, երեւելի այրեր, եթէ չէք ուզում, որ մենք տակն ու վրայ անենք ողջ նահանգը, ապա կա - տարեցէք մեր չնչին պահանջը »:

Ներսեհ Զավուշը նամակը կարդաց խմբապետներին: Սրանք սաստիկ զար - մացան՝ ինչո՞ւ դէպի Պոլիս: Իրենց միտ - քը դէպի ծովն է: Զօրապետը թթուեց, նրանց տարակուսանքը տեսնելով:

— Մի քիչ էլ մենք խաբել սովորենք, ասաց նա նախատինքի չեչտով: Հասկա - ցէք միտքս: Կառավարութեան ուշադրու - թիւնը պէտք է չեղենք՝ իբր թէ կեսա - րիայի ուղղութեամբ ենք հեռանալու: Դա անենք, իսկ մեր երեսը դարձնենք դէպի Տրապիզոն:

Խորհուրդը աղան թեթեւացած հոգոց հա - նեց:

— Մեր ճանապարհը որոշուած է ան - վերադարձ: Բայց խորամանկենք՝ ժա - մանակ չահելու համար:

Տէր Գերասիմը ծնկներին պահում էր « Ցանկ բեկորաց » մատեանը: Առանց դա բաց անելու էլ նա գիտէր իր ձեռքով գրածը. «Ակնովիտ Հայաստան՝ ծուխ հինգ հազար քսանմէկ: Այրք փեդայիք՝ հինգ հազար հարիւր վաթսուն մէկ, կիներ՝ աղջիկ չորս հազար ինը հարիւր երեսուն - երկու, մանկտիք՝ եօթ հազար երկու հա - րիւր տասն ինը: Ի մի գումարեալ տասն - եօթ հազար երեք հարիւր տասներկու»: Տէր Գերասիմի շրթունքները մեղմիկ չարժուեցին, կարծես ներսում բռնկուած կրակից: Հաշիւ էր հասկանում շրջապա - տը: Նա իր ճերմակ մօրուքը տնկեց դէպի երկինք:

— Հաւք ենք հաւատասան, որ իրեն զարկում է կրակին՝ կարօտեալներին կեր: Այրուում է հաւատասանը, ապա ծըն - ւում մոխիրներից ու նորից ապրում: Աստուած արդար, դուք ունեցիր, թոյլ տուր, արա այնպէս, որ անփորձ դնանք դէպի ծովը: Ծովը բարի է, ծովը մեծ է եւ ցաւեր պարտակող: Դէպի ծո՛վը... Նա գլուխը թափով իջեցրեց, մատեանը սեղմեց կրծքին եւ մեղմ, ասես նաեւ մեղաւոր վերջացրեց աւելիքը:

— Երեք տղայ մանուկ են ծնուել այս գիւղերը: Կնքել է պէտք: Ուրախացէք մար - դիկ, գարձեալ Հայ է ծնուել Հայաստա - նում: Լսո՞ւմ էք, մարդիկ, Հայ է ծըն - ուել Հայաստանում:

Խմբապետներին թուաց, թէ երկնքի ձայնն են լսում՝ խորհրդաւոր եւ ազդու:

Երեկոյեան Ներսեհ Զավուշը Աղաւնուն անասելոր ուրախ գտաւ: Փոքրիկների ծը - նունդը նրան հանել էր մղձաւանջից: Ա - ղաւնին հպատեց ամուսնու ուսին ու ծի - ծաղեց իր երբեմնի զուարթ ձայնով:

— Այսուհետեւ չատ երեխայ է ծնուե - լու Ակնովիտում, Ներսեհ: Հարսների փորները կլորացել են: Նորածինները փոքրիկ, փոքրիկ են եւ տաք, ինչպէս լոյսը եւ շունչներն էլ լոյսի նման են: Նա շրթունքները մօտեցրեց ամուսնու ա - կանջին: Կարծեմ իմ գօտու տակն էլ է տաքացել: Լոյս ենք ունենալու, Ներսեհ: Ա՛խ, ողորմած Աստուած...

Ներսեհ Զավուշի մարմնով կրակէ հա - ճելի հոսանք անցաւ: Մի՞թէ Աղաւնին մայր է դառնալու: Սակայն ինչո՞ւ հէնց այստեղ, այս թշնամի երկնքի տակ: Ին - չո՞ւ: Չէ՞ որ այս աշխարհը միայն մա - հերով է գոհանում: Ինչո՞ւ է ծիծաղում Աղաւնին: Նա մի զժբախտ հպարտութիւն էր տեսնում Աղաւնու մէջ:

ՍԵՐՕ ԽԱՆԶԱԴԵԱՆ

(185 - Շար.)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկ. Ռոզի Աբմաղանեան եւ զաւակները, այրի Տիկ. Փարիզ Աբմաղանեան, Տէր եւ Տիկ. Աւետեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ. կի Ղուվֆի եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ. Փիէր Աւետեան, Տէր եւ Տիկ. Ժերար Լանպէրթի, այրի Տիկ. Նազելի Պօզոյեան, Տէր եւ Տիկ. Յովհ. Պօզոյեան եւ զաւակները, Պր. Արտաշէս Պօզոյեան, Տէր եւ Տիկ. Միշէլ Ղազարեան (Լիոն), այրի Տիկ. Զարուհի Զակոյեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկ. Գաբրիէլ Զակոյեան եւ զաւակը, այրի Տիկ. Նոյեմի Թորոսեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի այս կիրակի, Նոյեմբեր 12, Պուլվ. Օսմոյի Ս. Յակոբ եկեղեցին իրենց ամուսնոյն, հօր, զաւկին, եղբօր, մօրեղբօր, թոռնիկին, քրոջ զաւկին, հօրաքրոջ զաւկին, փեսային, սանահօր, կնքահօր եւ ազգականին՝

ԿԱՐՕ ԱԲՄԱՂԱՆԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ։

Ի գիտութիւն հանգուցեալին յիշատակը յարգողներուն։

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Ստեփան Ներկարարեան (Ալֆորվիլ) իր մօրենական մեծ-մօր Բրաբիոն Այնաճեանի յիշատակին 300 ֆր. կը նուիրէ լիբանահայ աղէտեալներու (Աղքատա - խնամի ցանկ) նաեւ նոյն նպատակին 500, մօրենական մեծ հօր Գալուստ Գալուստեանի, մօրը՝ Եղսաբէթ Գալուստեանի, քոյրերուն՝ Զգաստուհիի (Աննա) եւ Եբանուհիի, եղբայրներուն Գալուստի եւ Ղազարոս - Նազարէթի յիշատակին։

ԸՆԴՀՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԱՏԻՒ ՀԱՑՐԵՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՆՁՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆԵՐՈՒ

ԿԱՒՐԻԷՆ ՂԱՄԲԱՐԵԱՆ
Հայաստանի փոխ վարչապետ
ՄՈՎՍԷՍ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ
Հայկ. ՍՍՀ Գերագոյն Սովետի նախագահութեան անդամ
ՌԱՖԱՅԷԼ ՍԱՄՍՈՆԵԱՆ
Արտասահմանի հետ բարեկամութեան Ընկեր. նախագահ

Դասախօսութեան նիւթ՝ Արուեստի եւ մշակոյթի երկրորդ Սեմբոզիումը Երեւանի մէջ, Պր. Ղամբարեանէ։

ՈՒՐԲԱԹ, ՆՈԵ. 10, ժամը ճիշդ 20ին
Հայ Մշակոյթի եւ Արուեստի կեդրոնը
6, Cité Wauxhall, Paris 10e
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԼԻՈՆ-ՏԷՍԻՆ-ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ

Լիոնի Հայ Աւետ. Եկեղ. սիրով կը հրաւիրէ հայ հասարակութիւնը բացառիկ ժողովներու, զորս պիտի առաջնորդէ Արժանթինէն եկող Վեր. Յովհ. Էքիզեան։ Սոյն հաւաքոյթները տեղի պիտի ունենան՝

— Լիոնի մէջ, Շաբաթ 11 եւ կիրակի 12 Նոյ. ժամը 20·30ին
4, Rue Dr. Paul Diday (3e)
— Տէսինի մէջ, կիրակի 12 Նոյ. ժամը 9ին,
7, Rue Wilson.
— Սէն Շամոնի մէջ, կիրակի 12 Նոյ. ժամը 15ին, քաղաքապետարանի Ա. յարկը։

ՏԽՐՈՒՆԻ

Ցաւով կ'իմանանք, որ Պերլինի մէջ իր մահկանացուն կնքած է մեր ողբացեալ աշխատակիցներուն՝ Պետրոս եւ Տիրայր Ֆրունճեանի ծերունազարդ մայրը՝

ՏԻԿԻՆ ԱՆԻԶԱ ՖՐՈՒՆՃԵԱՆ
(ծնեալ Ադէմեան)

96 տարեկանին Հոկտ. 27ին։

Մեր ցաւակցութիւնները իր թոռնեբուն։

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻԻՆ

Ի ՆՊԱՍՏ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

(Բացուած՝ Հայ Աղեքտախնամ Ընկերակցութեան կողմէ)

	Թ. ՑԱՆԿ
Պ. Քեշիշեան	1000
Պ. Զալոյեան	1000
Պ. Սարգիս Պագըրճեան	1000
Պ. Եր. Գուլումճեան (Վիլմոմպլը)	1000
Պ. Լեւոն-Յակոբ Սալմասլեան	1000
Տիկ. Ս. Տամլամեան (Քլամար)	1000
Պ. Ստեփան Ներկարարեան (Ալֆ.)	800
Տէր եւ Տիկ. Ժ.-Ժ. Տամլամեան (Քլամար)	500
Տէր եւ Տիկ. Ա. Տամլամեան (Ք.)	500
Պ. Աւետիս Պահատուրեան (Անկէն)	500
Պ. Ռուժէ Եոփեան (Շուազի լը Ռուա)	500
Պ. Կարապետ Թաղէոսեան	400
Պ. Ժորժ Ժամկոչեան	300
Պ. Ֆրանք Գասպարեան (Փիւթօ)	200
Պ. Երամեան (Նէօյի)	200
Պ. Պալապանեան	200
Տէր եւ Տիկ. Պէրպէրեան (ի յիշ. Հրանոյշ Զարոյեանի)	200
Օր. Միշէլ Սեւր (Մարսէյլ)	200
Պ. Գ. Պոտուրեան (Լիոն)	200
Օր. Լիւսէթ Վերա (Ամաքսիս)	200
Պ. Ժ. Համզալեան	150
Պ. Ժ. Շիմշիրեան	100
Փոքրիկն Դաւիթխանեան (իր անձնական գանձանակէն)	100
Ոմն (Գ. Գ. Կ.)	100
Պ. Սարգիս Քոչեան (Մէօտոն)	100
Պ. Տ. Սալատեան (Նուազի լը Սէք)	100
Պ. Էրնէսթ Քիւպէրեան (Մարսէյլ)	100
Պ. Ժան Զէօկիւբեան (Հիէր)	100
Պ. Տիգրան Խանթամուրեան (Քլամ.)	100
Տոմինիօ Սիփոր (Լ'Էթրա)	100
Պ. Շերբինեան (Կրընոպլը)	100
Պ. Նշանեան	60
Պ. Պետրոս Քիւրքճեան	50
Գումար	12·160
Նախորդ գումար	90·480,48
Ընդհ. գումար	102·640,48

×

Ի գիտութիւն կը հաղորդենք թէ 1978 Հոկտ. 27, Ուրբաթ օր, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան (Անթիլիաս - Լիբանան) փոխանցուեցաւ 100·000 ֆրանքի գումարը։

Հաւգաւնակութիւնը կը շարունակուի։

Prière d'envoyer les dons en chèques, en espèces ou en nature, en spécifiant :

POUR LES SINISTRES DU LIBAN
au Siège de l'Association Arménienne d'Aide Sociale, reconnue d'utilité Publique, 77, Rue Lafayette, Paris 9e.
Téléphone TRU. 02-99 et 281-17-80
C.C.P. 10.775-28 G Paris.
ASSOCIATION ARMENIENNE D'AIDE SOCIALE

Pour vos déjeuners d'affaires et vos soirées de détente

Le Caucase

situé en plein cœur du Marais vous assure de son meilleur accueil dans son cadre agréable et chaleureux

Spécialités Franco-Arméniennes

15, Rue St. Gilles, Paris 3e

Métro Chemin Vert

Réservation : 887-31-24

Ouvert tous les jours sauf le Dimanche

Tous les jours au Menu : Aubergine « Karne-yarik », « Manthe », « Lahmadjoun »

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Soirée exceptionnelle

DANYEL GERARD

LUNDI 20 NOVEMBRE A 21 H.

à l'Olympia

Grand match de football

Ի ՆՊԱՍՏ ԼԻԲԱՆԱՀԱՑՈՒԹԵԱՆ

Մարսէյլի Հ. Ը. Մ. Ը. — Արծիւը Սէն-Թանթուանի ժի. Էս. Ա.ի դէմ, կիրակի ժամը 15ին, Սէն Թանթուան Սթատ լա Մառթին։

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Կազմակերպուած Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի նախկին Սանուց Միութեան կողմէ, ի նպաստ վարժարանին, Շաբաթ, Նոյ. 18 ժամը 9ին, վերանորոգուած

ALHAMBRA
սրահը
334-340, Bld. Chave — 13005 Marseille
Նուագախումբ
CLUB MEN
Հաճելի անակնկալներ — Քոքթէյոն
Ճոխ պիւֆէ

ԱՐԱՐԱՅԻ ՅՕԱՄԵԱՅ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

Նախաձեռնութեամբ նախկին Մարտիկներու եւ Դիմադրականներու Բարեկամական Միութեան եւ նախագահութեամբ Փարիզէն Գէորգ Պագըրճեանի, Արարայի յաղթական ճակատամարտի վաթսունամեայ տարեդարձը, Նոյ. 12, կիրակի առաւօտ, Փրատոյի Հայոց Մայր եկեղեցւոյ մէջ։ Կը պատարագէ Յակոբ Եպիսկ. Վարդանեան։

Կը կատարուի հոգեհանգստեան պաշտօն։ Յաւարտ պատարագի, հերոսներու ձօնուած յուշարձանի մօտ, երկրորդ յուշաքարին բացման հանդիսաւոր տօնակատարութիւնը կը կատարուի Քոմիքէ տը Քոռտինճասիոնի ընդհ. նախագահ՝ Անրի Մազիի կողմէ, պինուորական նուագախմբով։

Կէսօրին, ի պատիւ բարձրաստիճան ներկայացուցիչներուն պատուոյ դինեճօն, նորակառոյց սրահին մէջ, ժամը 13ին, ընկերահամակրական ճաշ ծովեզերեայ Իւնիոն Նօթիֆ սրահը։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Դաւրայի Հայր. Միութիւնը իր բոլոր անդամ եւ անդամուհիները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Նոյ. ամսուն 12ին, Իսիի Հայ Մշակոյթի Տան Սեբաստացի Մուրատ - Խրիմեան սրահին մէջ։ Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Կարեւոր օրակարգ։ Նոր վարչութեան ընտրութիւն։

×

ԿԱՊՈՑ ԽԱԶԻ Սէն Մօրիսի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խաչուհիները Նոյ. 13ին ժամը 15ին, ընկերուհի Լուսին Գեւոյեանի բնակարանը Փլանթիէ փողոց։

×

ԿԱՊՈՑ ԽԱԶԻ Լիոնի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Նոյ. 9, Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ազգ. Տան սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկաները մեծամասնութիւն կը նկատուին։

×

ԿԱՊՈՑ ԽԱԶԻ Մարսէյլ քաղաքի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերուհիները Հինգշաբթի, Նոյ. 9, ժամը 3ին Հայ Մշակոյթի Տունը։ Կը խնդրուի ընկերուհիներէն որ ներկայ ըլլան այս կարեւոր ժողովին։ Օրակարգ՝ կարեւոր հարցեր եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան։

CONFÉRENCE

DE GRAMMAIRE DE L'ARMENIEN CLASSIQUE

à l'Ecole Pratique des Hautes Etudes
(4ème section)
(*étude Linguistique et Comparée*)
Sorbonne (Esc. E, 1er étage)
Le 1er et le 3ème Mercredi de chaque mois de 10 h. à 12 h.
Début le Mercredi 15 Nov. (enseignement gratuit, sans conditions d'âge, de diplôme, ou de nationalité).

S'INSCRIRE au Secrétariat de la 4ème Section avant le 30 Novembre

ՊԱՐԱՏԱԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Նախաձեռնութեամբ ՖՐԱՆՍԱՀԱՑ ԿԱՊՈՑ ԽԱԶԻ ՍԵՒՐԱՆԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ

GRANDE SOIRÉE DANSANTE

organisée par la section de Sevran de la Croix Bleue des Arméniens de France

ԿԻՐԱԿԻ, ՆՈԵ 19 ԺԱՄԸ 15ԻՆ

Salle des Fêtes de Sevran
ORCHESTRE DEDEDJIAN — GROUPE ARTANAK
en attraction: le groupe ZARTONG
groupe de danse MINI SOSSI de Sevran
BUFFET ORIENTAL — AMBIANCE ARMÉNIENNE

A titre exceptionnel, et compte tenu de la situation dramatique de la Communauté Arménienne du Liban, la moitié des bénéfices de cette fête sera versée aux œuvres d'aide aux sinistrés.

Imprimé sur les presses du Journal «Haratch» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission paritaire : N° 55935

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
9
JEUDI
9 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	Վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	Հատը	1 Ֆ· 80

54ԴԱՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14·246

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.246

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

ՇԱՀԸ ԻՐ ՀԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ ԿԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼԷ

—o—

ԵԻ ԲԱՆԱԿԸ ԿԸ ԿՐԱԿԷ՝ 12 ՄԵՌԵԱԼ

Պարսից Շահը կը ջանայ հանադրատե – ցնել ընդդիմութիւնը եւ այդ ուղղու – թեամբ « հաշուեցոյցը » առայժմ վճարել կուտայ իր հին բարեկամներուն : Այս – պէս մեծ անակնկալ մը եղաւ 12 բարձր– աստիճան անձնաւորութեանց ձերբակա – լութիւնը — Ինթերնէյշընըլ Հերըլտ Թրի– պիւնը կը խօսի սակայն 32 հոգիի մա – սին : Առանց կարգին հանգամանաւ կոչ – ուած զօրավար՝ Նազիրի Սաւաքի նախ– կին պետ, Ազմոն, նախկին նախարար, Հոմայուն, նաեւ նախկին նախարար եւ բազմաթիւ այլ նախկին նախարարներ, կառավարիչներ : Կայ նաեւ Իրան – Լոռի նախկին նախագահին պարագան, մեռած է բայց յայտնի չէ թէ սպանուա՞ծ է թէ անձնասպան եղած, ձերբակալուելու վախէն :

Հակառակ բանակին ճնշիչ ներկայու – թեան, հոս ու հոն ցոյցեր եղած են եւ բանակը անխնայ կրակած է : Կ'ըսուի թէ 11 մեռեալ կայ : Ոչ մէկ թերթ լոյս կը տեսնէ, քանի լրագրողներն ալ կը վախ– նան ձերբակալուիլ իրենց արհեստին իսկ պատճառ : Բազմաթիւ դրամատուներ ալ փակ են, ինչպէս խանութներ մինչ Փոն – շարթրէնէն (Փարիզի մօտ) Այաթոլա Քո– մէյնի մեծ ցոյցի մը հրաւէր տրած է, թեհրանի կեդրոնը : Ի դէպ Ֆրանսացի կարգ մը երեսփոխաններ կը բողոքեն, որ Այաթոլան ազատօրէն կը գործէ Ֆրան– սա եւ ընդդիմութիւնը կը հրահրէ : Քա– րիւղի զտարաններու գործադուլը չէ դադրած ինչ որ ծանր պարագայ մըն է, քանի արտադրանքը կրնայ միայն հարիւ– րէն 20 համեմատութեամբ ապահովուիլ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՎՈ

Պէյրութի կեդրոնը երկու Լիբանան– ցի սպանուած եւ մէկ Սաուցի ծանրօ– րէն վիրաւորուած է փոքր միջադէպի մը ընթացքին : Մթնոլորտը ծանր է տակա – սին :

ԻՍՐԱՑԷԼ - ՍՓԻՒՌՔ տնտեսական եւ ընկերային միջազգային յանձնախումբ մը հիմնուած է, որու նախագահն է՝ կի որը Ռոչիլտ : Մամուլի ասուլիսով մը բա– ցատրած է թէ նպատակն է ուսումնասի– րութիւնը Իսրայէլի (ապագայ) խաղա – ղութեան տնտեսական եւ ընկերային ի– րադարձութեանց եւ «քիչ մը աւելի աւելի տեսնել վաղուան անծանօթին մէջ» :

ՏԻԿԻՆ ԻՆՏԻՐԱ ԿԱՆՏԻ փայլուն մուտք մը գործեց Հնդկաստանի Խորհրդարանը, ուր կրկին պարագլուխն է ընդդիմու – թեան :

Ի ՆՊԱՍՏ ԼԻԲԱՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՒԷՐԸ

ԵՐԵՒԱՆ (Նոյեմբեր 3).—

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը հետեւ – եալ յայտարարութիւնը յանձնած է Ար– մէնփրէսի թղթակցին, որպէսզի հաղոր– դուի սփիւռքի Հայութեան : Կուտանք նոյնութեամբ :

Հայաստանեայց Եկեղեցին ու հաւա – տացեալները նորէն կանգնած են ծանր փորձութեանց առջեւ Լիբանանի մէջ : Ի տես դեղատեսիլ այդ երկրի վերջին երեք տարիներուն ապրած ողբերգու – թեանց, Մենք, իբրեւ առաջին սպասա– ւորը մեր Մայր Եկեղեցւոյ, ներկայիս սրտանց կը փափաքինք՝ հայրական սի– րոյ եւ խաղաղութեան մեր խօսքը ուղղել երբեմնի պերճ ու երջանիկ Լիբանանի քրիստոնեայ ու մահմեդական համայնք– ներուն, որոնք բոլորն ալ անխտիր ան– մեղ զոհերը դարձած են ներքին հակա – մարտութիւններու : Այս դժբախտ իրա– դրութիւնը մարդկային զոհեր եւ նիւթա– կան անհաշուելի վնասներ պատճառած է նաեւ Հայոց կրօնական համայնքին, մա– նաւանդ վերջին կռիւներու ընթացքին, Հոկտեմբեր 3 – 10 տարաղէտ օրերուն :

Ինչպէս տեղեակ դարձանք Անթիլիասի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան յու– պիլ կոչէն ու հայ եւ միջազգային մա – մուլէն, այս անգամ առաւել մեծ հար – ուած ստացած են Պէյրութի հայաբնակ թաղամասերը : Կան հարիւրաւոր մեռ– եալներ ու վիրաւորներ, քանդուած եկե– ղեցիներ եւ բազմահազար անտուն մնա– ցած աղէտեալ ընտանիքներ :

Այս տխուր կացութեան առջեւ, վչտա– լի սրտով ու խորապէս մտահոգ, Մենք հրաւէր կ'ուղղենք Հայաստանի եւ սփիւռ– քի մեր եկեղեցիներուն ու համայն հա – ւատացեալ ժողովուրդին, որ չուտափոյթ կերպով օգնութեան փութան իրենց հա– ւատակից եղբայրներուն եւ քոյրերուն ի Լիբանան, ամոքելու համար անոնց վէրքերը, ապահովելու համար անոնց կեանքի տարրական կարիքները, վերա – շինելու համար անոնց աղօթքի տուներն ու դպրոցները, վերականգնելու համար անոնց բնակավայրերը :

Մենք վստահ ենք թէ բոլոր հայ հաւա– տացեալները անխտիր, բոլոր երկիրնե – րէն, մէկ սիրտ մէկ հոգի դարձած, ձեռք ձեռքի տուած ոչինչ պիտի խնայեն իրենց նիւթական վաթսուն օժանդակութիւնը հասցնելու Լիբանանի աղէտեալներուն :

Մղուած քրիստոնէական գութի եւ եղ – բայրասիրութեան ազնիւ զգացումներէ, դարմանելու համար աղէտը, որ Լիբա – նահայութեան ընդմէջէն կը հարուածէ համայն Հայութիւնը եւ ամբողջ Հայաս– տանեայց Եկեղեցին :

Մեր հրաւէրը կ'ուղղուի մեր եկեղե– ցական բոլոր թեմական կեդրոններուն եւ համայնքներուն, Հայկական Բարեգոր– ծական Ընդհանուր Միութեան եւ հայ – կական բարեսիրական, մշակութային ու աղգային կազմակերպութիւններուն :

Հայաստանեայց Եկեղեցին ու ժողո – վուրդը, պատմական հերոսական փոր – ձառութիւնը ունին տոկալու չար ժամա– նակներու հարուածներուն եւ միացեալ ճիգերով կազմակերպելու իրենց ինքնա – պաշտպանութիւնը, բուժելու իրենց վէր– քերը ու նոր եռանդով, նոր կենսունա – կութեամբ վերանորոգելու իրենց քայ – քայուած ընտանեկան ու հասարակական կեանքը :

Յարութեան յոյսի քրիստոնէական եւ հաւատքը վերածնունդի, ահա միշտ յաղ– թող մղիչ ուժերը հայ հոգիին ու Հայոց պատմութեան :

Այս յոյսով, այս հաւատքով զօտե – պինդ, դուք հարազատ հայորդիներ աշ– խարհի բոլոր ծագերէն, մեր օրհնու – թեամբ զործեցէք սիրով միաբան, միա– խորհուրդ ու միակամ, կազմակերպելու համար եղբայրական օգնութեան աստ – ուածահաճոյ գործը Լիբանանի աղէտ – եալներուն, անոնց աղօթքի տուներուն եւ կրթական հաստատութիւններուն :

Փրկչի Իյման Սուրբ Սեզանի առջեւ, Մենք վերստին ծնրադիր կ'աղօթենք՝ Տէր Աստուած բարի եւ ողորմած, ա– բարչական սիրովդ Քու՝ աւելի լոյս լիչե– ցուր Լիբանանի վրայ : Աւելի եղբայրասի– րութեան ոգի ներշնչէ մահմեդական ու քրիստոնեայ համայնքներուն բոլոր, որով– հետեւ անոնք բոլորն ալ Քու զաւակներդ են եւ Քու օգնութեանդ եւ ողորմութեանդ կը կարօտին, միասեղ ողջունելու համար իրենց կեանքի խաղաղութիւնը եւ վաղ – ուան երջանկութեան առաւօտը :

Խաղաղութիւն հեռաւորաց, խաղաղու – թիւն մերձաւորաց, խաղաղութիւն ամե– նեցուն. Ամէն :

ՎԱՉԳԷՆ Ա.

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

30 Հոկտեմբեր 1978 Թ·

Ս· Էջմիածին

×

Լիբանահայութեան օգնութեան չար – ժումը կը ծաւալի գաղութէ գաղութ : Պոսթընէն կը հաղորդեն որ Հայ Օգն· Միութիւնը անմիջապէս 100 հազար տո– լար փոխանցած է : Ռմբակոծութիւններէն առաջ ալ 25 հազար տոլար ղրկած էր արդէն հայկ· հիւանդանոցի մը ֆոնտին ի նպաստ :

«ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԱՐԵԱՆ ՀԱՄԱՆՈՒԱԳԸ ՀՆՁԱՒ Է ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ՄԷՋ

Մոսկուայի Երաժշտանոցի մեծ դահ – լիճին մէջ, առաջին անգամ ըլլալով հըն– չած է « Մարտիրոս Սարեան » համա – նուագը, որուն հեղինակն է Բորիս Փար – սադանեան, որ ներկայիս կ'ապրի Էստո– նիա : Համանուագը մեկնարանած է Խոր– հրդային Միութեան պետական նուագա– խումբը, ղեկավարութեամբ Եգենի Սվետլանովի : Բ· Փարսադանեան ծնած է Կիսլովոդսկ (Հիւսիսային Կովկաս)· մասնակցած է Բ· աշխարհամարտին, ո– րու վերջաւորութեան ընդունուած է Մոսկուայի Երաժշտական ուսումնարա – նը, աւարտելով Չոլթակի դասարանը : Երաժիշտը ծանօթ դարձաւ 50ական թը – ւականներու սկիզբը, երբ հնչեց իր « Սա– սունցի Դաւիթ »դիւցազնական պոէմը, որմէ ետք ան յօրինեց Չոլթակի քոնչեր– թօ, չորս համանուագ, սենեկային դոր– ծեր, ճազ երաժշտութիւն :

×

ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ ՊԱՐԱԽՈՒՄԲԸ ԼԻԶՊՈՆԻ ՄԷՋ

Երեւանի « Երկաթուղայիններ մշա – կոյթի պալատ »ի պարախումբը մեկնած է Փորթուկալ, մասնակցելու « Խոր– հրդային Միութեան Օրեր »ու ծիրին մէջ տեղի ունենալիք « Հայկական Օրեր »ուն : Խումբը, որ կազմուած է 1966ին, վարդ– պետ Ռաչիդեանի ղեկավարութեամբ, հանդէս եկած է Անգլիա, Մոսկուա, Դա– նեզկ, Թիֆլիս, Քիշնեւ եւ այլ քաղաք – ներ : 12 տարուան մէջ 360 երեկոյթ տը– ւած է : Լիզպոնի մէջ խումբը կը ներկա– յացնէ հայկական Քոչարին, Էրզրումի, Սասնոյ, Ալարանի, Լեռնային Ղարա – բաղի պարերը :

ՀԵՌԱՑՏԻՊ

ԵՐԵՒԱՆ ⇔ ՓԱՐԻԶ

«ՀԱՅԱՁ»Ի ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԼԻԲԱՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Գումարը կը յանձնուի Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանին

ԽՄԲ·— Ինչպէս հաղորդած էինք մեր հանգանակութիւնը ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ օգնու– թեան նպատակաւ բացուած էր եւ ու– րեմն ժամանակաւոր բնոյթ ունէր ու կը փակուէր Նոյ· 5ին : Այդ թուականէն ետք, ստացանք սակայն հետեւեալ գու – մարները եւս :

ԺԳ· ՑԱՆԿ

Իսիի Հայ Նախկին Ռազմիկներու Միութիւն	10·000
Տէր եւ Տիկին Արշամ Պապայեան	1000
Հայկ Պահչէճեան ընտ·	500
Գրիգոր Տոտաքեան	500
Ոմն	500
Տօնապետեան–Քեփենէկեան (Լիոն)	500
Հայկազ Աստուրեան	500
Ռիչար Նահարեան (Մոնփելիէ)	500
Տիկին Ժ· Տօնիկեան	500
Տէր եւ Տիկ· Սրբ· Հայրապետեան	500
Տէր եւ Տիկ· Հրանդ Պօղոսեան	300
Աբրահամ Թորիկեան	250
Լեւոն Օհաննէսեան	250
Ժան–Ժաք Օհաննէսեան	250
Արա Օհաննէսեան	250
Անդրանիկ Օհաննէսեան	250
Տէր եւ Տիկ· Նուպար Մանուկեան	250
Տէր եւ Տիկ· Վաղարշ· Ունանեան	200
Պ· Տիւտիւճեան	200
Տէր եւ Տիկ· Հայկազ Պէզազեան	200
Տիկ· Արշալոյս Ֆանարճեան	150
Տէր եւ Տիկ· Յակոբ Խաչատուրեան	100
Ղազարոս Խաչատուրեան	100
Տիկ· Գ· Էսիրնէլեան	100
Տիկ· Աստուրեան (Թարասքոն)	100
Տիկ· Աւետիքեան (Մարթիկ)	100
Տիկ· Եսթեր Գրիգորեան (Նիս)	100
Գեղամ Օղոյեան	100
Թորոս Վարդապետեան	100
Տիկին Աղաւնի Ղուկասեան	100
Տէր եւ Տիկ· Զաւիկ Խաչիկեան	100
Մեսրոպ Մարթայեան	100
Այրի Տիկ· Նուէր Փօլատեան	100
Այրի Տիկ· Պօղոս Մալխասեան	100
Սողոմոն Թիլպեան	100
Տիկին Սիմոնեան	50
Գումար	19·000
Ժբ· ցանկի գումար	277·378
Ընդհ· գումար	296·378

×

Լիբանահայութեան օգնութեան չար – ժումը կը ծաւալի գաղութէ գաղութ : Պոսթընէն կը հաղորդեն որ Հայ Օգն· Միութիւնը անմիջապէս 100 հազար տո– լար փոխանցած է : Ռմբակոծութիւններէն առաջ ալ 25 հազար տոլար ղրկած էր արդէն հայկ· հիւանդանոցի մը ֆոնտին ի նպաստ :

Մուբենը նշանակուած է Յարօն վերատեսուչ։ Ծոցակաւոր էսատրամոյն վերին մասին վրայ Նոր Նահանգներ օգտին տան է, բայց մեր ընդհանուր ուշադրութիւնը չի գրաւեր։ — մեկ հեռու չանեղ, — մեր խոսքերուն ի պատասխան։ Ծօրուածները ինչ հետաքրքրական բան կրնան ըլլալ։ Լուսանկարներն ալ կ՚ուրախացնեն մեզ մեր մասին։

Մեկուկէ, Հրայր եղբայրիկ սկսաւ ձեռքը պատուհանի կեցնել մեր կողմը, բայց յետոյ ինք ալ մեզի միացաւ, ինչպէս նախապէս ծրագրուած էր։ Ուրախ էինք, որ ինքն ալ մեզի հետ կ՚ուրախանար։

Ամբողջ երեկոյ մենք ուրախ էինք։ Ինչպէս ամէն տարի, այնպէս ալ այս տարի Ամանորի գիշերը մեծ հանդիսութեամբ տօնեցինք։ Ամանորի գիշերը ժամը 12-ին, երբ 1912-ին կը մտնէինք, ամէնքս ալ ձեռքերնիս բարձրացուցինք, որպէսզի ամէնքս միասին ըսենք. «Ուրախ ենք, որ 1912-ին կը մտնենք»։ Ապա ամէնքս ալ ձեռքերնիս իջեցուցինք եւ ըսինք. «Ուրախ ենք, որ 1912-ին մտանք»։ Ապա ամէնքս ալ ձեռքերնիս վերցուցինք եւ ըսինք. «Ուրախ ենք, որ 1912-ին մտան

ՀՈՒՇԱՏԵՏՐ Ի ՀՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՀՈՒՇԱՏԵՏՐ Ի ՀՈՒՇԱՏԵՏՐ

1.

2.

Չիլ Չաքրն ու Ֆրեդ Մաքմյուրեյը ամուսնացել էին ընդամենը վեց շաբաթ առաջ: Ինչպես ասում են՝ մեղրամիսը դեռ չէին ավարտել: Ընդհակառակը, Ֆրեդը նոր էր վերադարձել Հարավային Ամերիկայից, որտեղ նա ամիսներ շարունակ զբաղվում էր նավթի հետախուզմամբ: Չիլ Չաքրն ամբողջ այդ ժամանակ ապրում էր ծնողների տանը, որտեղ նրան ամեն կերպ փորձում էին մխիթարել: Ամուսինը հեռագրում էր, որ շուտով կվերադառնա, բայց ամիսներ անցան, և նա չվերադարձավ: Ի վերջո Չիլ Չաքրը որոշեց ինքը գնալ նրա մոտ:

Ֆրեդը նավթահորեր էր փորում Ամազոնի ավազանում, ինչպես ասում էին՝ «ամենաթեժ տեղում»: Նա ապրում էր Մանաուս քաղաքում, որտեղ ամռանը ջերմությունը հասնում էր 40 աստիճանի: Ֆրեդը ամեն առավոտ մեկնում էր հորատանցքերի մոտ և վերադառնում միայն երեկոյան: Չիլ Չաքրը մնում էր հյուրանոցում, որտեղ ապրում էին նավթագործները: Նա ձանձրանում էր, կարոտում էր ամուսնուն, և ամեն օր գրում էր նրան նամակներ:

Մի անգամ Ֆրեդը նրան ասաց, որ հորատանցքերի մոտ ինքնաթիռով կարելի է հասնել, և Չիլ Չաքրը որոշեց գնալ: Ֆրեդը ընդդիմացավ, բայց նա պնդեց: Նա ուզում էր տեսնել, թե ինչպես են ապրում նավթագործները, և ինչպես է աշխատում ամուսինը:

Ինքնաթիռը վայրէջք կատարեց հորատանցքերի մոտ գտնվող փոքրիկ օդանավակայանում: Չիլ Չաքրը իջավ ինքնաթիռից և տեսավ, որ ամենուր ցեխ է, տաղավարներ, մեքենաներ և հսկայական հորատանցքեր: Ֆրեդը նրան տարավ իր տաղավարը, որտեղ նա ապրում էր մի քանի այլ նավթագործների հետ: Տաղավարը պարզունակ էր՝ մահճակալներ, սեղան, աթոռներ և մի փոքրիկ սառնարան: Չիլ Չաքրը նայեց շուրջը և ասաց.

— Ես չեմ կարող այստեղ ապրել:

Ֆրեդը ժպտաց և պատասխանեց.

— Գիտեմ, սիրելիս: Ես էլ չեմ ուզում: Բայց ինչ անենք, պետք է աշխատել:

Չիլ Չաքրը որոշեց մնալ: Նա սկսեց օգնել Ֆրեդին՝ գրել նամակներ, հաշվել նավթի քանակը: Նա նաև սկսեց սովորել իսպաներեն, որպեսզի կարողանա շփվել տեղի բնակիչների հետ:

Մի անգամ Չիլ Չաքրը գնաց Մանաուս քաղաքը՝ գնումներ անելու: Նա տեսավ, որ քաղաքում շատ հետաքրքիր բաներ կան՝ թանգարաններ, շուկաներ, գեղեցիկ շենքեր: Նա որոշեց, որ հետո կվերադառնա և կայցելի այդ վայրերը:

Երբ նա վերադարձավ հորատանցքերի մոտ, Ֆրեդը նրան ասաց.

— Գիտես, ես որոշել եմ, որ մենք պետք է մնանք այստեղ ևս վեց ամիս:

Չիլ Չաքրը լռեց: Նա գիտեր, որ ամուսինը ճիշտ է: Նրանք պետք է խնայեին փող, որպեսզի հետո կարողանան ապրել ավելի լավ պայմաններում:

— Լավ, — ասաց նա վերջապես:

Եվ նրանք մնացին:

(Շար. — 2)

Թարգմ.:

Շար. տե՛ս էջ 10

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱԹԵՐԹ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱԹԵՐԹ

Ամերիկահայ գրող Ռուբեն Սևակի «Ամերիկահայ գրականության պատմություն» գրքի առաջին հատորը լույս է տեսել 1950 թվականին: Այդ ժամանակ հեղինակը 70 տարեկան էր: Նա ծնվել է 1880 թվականին Վանում, ուսանել է Վանի ճեմարանում, ապա Ամերիկայում՝ Ուորսթերի համալսարանում: Նա գրել է նաև «Հայ գրականության պատմություն» երկհատոր աշխատությունը, որը լույս է տեսել 1940 թվականին:

Ներկայացնում ենք հատվածներ նոր գրքից:

— Ինչպե՞ս է, որ դուք այդքան ուշ եք սկսել գրել ձեր հիմնական գործերը, — հարցրեցի ես նրան:

— Ես ուշ չեմ սկսել, — պատասխանեց նա: — Ես միշտ գրել եմ, բայց ոչ ամերիկահայ կյանքի մասին: Ես գրել եմ ռուսերեն, ֆրանսերեն, անգլերեն, իտալերեն, հունարեն, լատիներեն, հայերեն: Ես գրել եմ ամեն լեզվով, բացի ամերիկերենից: Ես ամերիկահայ գրականության մասին գրել եմ միայն այն ժամանակ, երբ ես ինքս ամերիկահայ եմ դարձել:

— Ինչպե՞ս է, որ դուք ամերիկահայ դարձաք:

— Ես ամերիկահայ դարձա, երբ ինձ համար պարզ դարձավ, որ ես ամերիկահայ գրականության համար ոչ մի նյութ չունեմ: Ես ամերիկահայ գրականության համար նյութ ունեցա միայն այն ժամանակ, երբ ես ինքս ամերիկահայ դարձա:

— Ինչպե՞ս է, որ դուք ամերիկահայ գրականության համար նյութ չունեիք:

— Ես ամերիկահայ գրականության համար նյութ չունեի, որովհետև ես ամերիկահայ չէի: Ես ամերիկահայ չէի, որովհետև ես ամերիկացի չէի: Ես ամերիկացի չէի, որովհետև ես ամերիկերեն չգիտեի: Ես ամերիկերեն չգիտեի, որովհետև ես ամերիկահայ գրականության մասին ոչ մի գաղափար չունեի: Ես ամերիկահայ գրականության մասին ոչ մի գաղափար չունեի, որովհետև ես ամերիկահայ գրականություն չէի կարդացել: Ես ամերիկահայ գրականություն չէի կարդացել

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Սիրանույշ Պետեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհան – գստեան պաշտօն կը կատարուի իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՊԱՏՐԻԿ ՊԵՏԵԱՆԻ

մահուան տարելիցին առթիւ, այս կիրակի Նոյ· 12, Շաւիլի Ս· Գր· Լուսաւորիչ եկեղեցին։

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն։

×

Տիկին Հելէն Առաքելեան հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել կուտայ կիրակի, Նոյ· 12, Փարիզի Ս· Յովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, իր ամուսնոյն՝

ՅԱԿՈԲ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ

(Հայ Սպայից Միութեան նախկին ընդ· քարտուղար)

մահուան տարելիցին առթիւ։

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն։

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Թարսաքոնէն Տիկին Հ· Աստուրեան կը նուիրէ 100 Ֆր· Լիբանահայութեան եւ 50 Ֆ· «Յառաջ»ի ի յիշատակ իր մօրը։

×

Տիկին Արաքսի Սիմոնեան իր սիրեցեալ ամուսնոյն Յովհ· Սիմոնեանի հոգեհանգիստին առթիւ 50ական Ֆր· կը նուիրէ Լիբանահայութեան եւ ողբացեալին չատ սիրած «Յառաջ»ին։

×

Պահչէճեան ընտանիքը՝ իր ծնողաց յիշատակին կը նուիրէ 500 Ֆր· Լիբանահայութեան։

×

Պ· Մեսրոպ Մարթայեան 100 Ֆր· կը նուիրէ Լիբանահայերուն, Յարութիւն Չաուշեանի մահուան քառասունքին առթիւ։

×

Այրի Տիկին Պօղոս Մալխասեան իր ամուսնոյն մահուան 8րդ տարելիցին առթիւ, Լիբանահայ աղէտեալներուն 100 Ֆր· կը նուիրէ։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Վիէնի Հայ Ազգ· Մխիթեան վարչութիւնը իր խոր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ այրի Տիկին Ծերունի Հեղինէ մայրիկին, Տէր եւ Տիկ· Մ· Ճիկէրճեանի եւ իրենց զաւկին Նշանին, Տէր եւ Տիկ· Ա· Ճիկէրճեանի, Տէր եւ Տիկին Յովհ· Մկրտիչեանի եւ Պ· Կ· Ճիկէրճեանի եւ զաւակներուն եւ բոլոր ազգականներուն, իրենց սիրասուն զաւկին, քրոջ եւ ազգականին՝ Օր· Մարի Ճիկէրճեանի մահուան առթիւ։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Տիկին Գարտինէ Ազապապեան 100 Ֆր· կը նուիրէ։

ՓՕ·— Տիկին Ս· Պեհիկեան 100 Ֆր·։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Այրի Տիկ· Վարդանոյշ Յակոբեան եւ զաւակները, այրի Տիկին Եւգինէ Յակոբեան եւ Յակոբեան եղբայրները, Տէր եւ Տիկ· Ափիէթթօ, Տէր եւ Տիկ· Լուի Պլան եւ զաւակները չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, դրաւոր, ծաղկեպսակով, փոխան ծաղկեպսակի նուէրներով ցուցաբերութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն, հօր, զաւկին, եղբօր, տագրոջ, քեռայրին եւ ազգականին՝

ԱԼՊԵՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

դառնակսկիծ մահուան առթիւ։

ՆՈՒԷՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ այրի Տիկին Ազպիկեան, այրի Տիկին Դարբինեան, Տիկին Նաճարեան եւ այրի Տիկին Լիւսի Կարապետեան 50ական Ֆր· նուիրած են Լիբանահայութեան (գումարը՝ 200, յայտարարուած «Յառաջ»ի Թ· յանկով եւ Տիկին Կարապետեանի անունով)։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ
ՕԺԱՆԴԱԿ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
կը կազմակերպէ՝

ԲԱՑԱՌԻԿ ՀԱՅԿԵՐՈՒՅԹ

Ի նպաստ Լիբանահայ աղէտեալներու

Շաբաթ, Նոյ· 18ին ժամը 20·30ին
Մշակոյթի Տան Վասպուրական սրահին մէջ

Գեղարուեստական բաժին սիրայօժար մասնակցութեամբ պարուսոյց Եւա Արզուեանի, երգիչ՝ ժաֆ Պալապանեանի, դաշնակահար՝ Գէորգ Պօզուճեանի։

ՃԱՇԱԳԻՆ 50 Ֆր·

GALERIE ARS MAGNA
119, Rue de la Convention
75015 Paris

Raphy

du 14 Novembre au 4 Décembre
de 13 h. 30 à 19 h. sauf Dimanche et Lundi
Vernissage : 14 Nov. àpartir de 18 h.

un évènement

Le Premier disque au monde de

pop' arménienne

par le groupe :

ZARTONG

produit et édité par les
Disques DOM
4-6, Rue du Donjon, 94300 Vincennes
En vente chez tous les disquaires

Imprimé sur les presses du Journal «Har atch» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission paritaire : N° 55935

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Soirée exceptionnelle

DANYEL GERARD

LUNDI 20 NOVEMBRE A 21 H.

à l'Olympia

Grand match de football

Ի ՆՊԱՍՏ ԼԻԲԱՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Մարսէյլի Հ· Ը· Մ· Ը· – Արծիւը Սէն–Թ'Անթուանի Ֆի· Էս· Ա·ի դէմ, կիրակի ժամը 15ին, Սէն Թ'Անթուան Սթատ լա Մառթին։

ԱՐԱՐԱՅԻ ԳՕԱՄԵԱՅ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

Նախաձեռնութեամբ նախկին Մարտիկներու եւ Դիմադրականներու Բարեկամական Միութեան եւ նախագահութեամբ Փարիզէն Գէորգ Պագըրճեանի, Արարայի յաղթական ճակատամարտի վաթսունամեայ տարեդարձը, Նոյ· 12, կիրակի առաւօտ, Փրատոյի Հայոց Մայր եկեղեցւոյ մէջ։ Կը պատարագէ Յակոբ Եպիսկ· Վարդանեան։

Կը կատարուի հոգեհանգստեան պաշտօն։ Յաւարտ պատարագի, հերոսներու ձօնուած յուշարձանի մօտ, երկրորդ յուշաքարին բացման հանդիսաւոր տօնակատարութիւնը կը կատարուի Քոմիթէտը Քոռորտինասիոնի ընդհ· նախագահ՝ Անրի Մազիի կողմէ, պինուորական նուագախումբով։

Կէսօրին, ի պատիւ բարձրաստիճան ներկայացուցիչներուն պատուոյ պինեճօն, նորակառոյց սրահին մէջ, ժամը 13ին, ընկերահամակրական ճաշ ծովեզերեայ Իւնիոն Նօթիէ սրահը։

ԸՆԴՀՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԱՏԻՒ ՀԱՅՐԵՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

ԿԱՒԼԷՆ ՂԱՄԲԱՐԵԱՆ
Հայաստանի փոխ վարչապետ
ՄՈՎՍԷՍ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ
Հայկ· ՍՍՀ Գերագոյն Սովետի նախագահութեան անդամ
ՌԱՖԱՑԷԼ ՍԱՄՍՈՆԵԱՆ
Արտասահմանի հետ բարեկամութեան Ընկեր· նախագահ

Դասախօսութեան նիւթ՝ Արուեստի եւ մշակոյթի երկրորդ Սեմբոզիումը Երեւանի մէջ, Պր· Ղամբարեանէ։

ՈՒՐԲԱԹ, ՆՈԳ· 10, ժամը ճիշդ 20ին
Հայ Մշակոյթի եւ Արուեստի կեդրոնը
6, Cité Wauxhall, Paris 10e
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ է

CONFÉRENCE

DE GRAMMAIRE DE L'ARMENIEN CLASSIQUE

à l'Ecole Pratique des Hautes Etudes
(4ème section)
(*étude Linguistique et Comparée*)
Sorbonne (Esc. E, 1er étage)
Le 1er et le 3ème Mercredi de chaque mois de 10 h. à 12 h.
Début le Mercredi 15 Nov. (enseignement gratuit, sans conditions d'âge, de diplôme, ou de nationalité).
S'INSCRIRE au Secrétariat de la 4ème Section avant le 30 Novembre

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Դաւթայի Հայր· Միութիւնը իր բոլոր անդամ եւ անդամուհիները ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Նոյ· ամսուն 12ին, Իսիի Հայ Մշակոյթի Տան Սեբաստացի Մուրատ – Խրիմեան սրահին մէջ։ Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Կարեւոր օրակարգ։ Նոր վարչութեան ընտրութիւն։

×

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՍԷՆ Մօրիսի վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խաչուհիները Նոյ· 13ին ժամը 15ին, ընկերուհի Լուսին Գեւոյեանի բնակարանը Փլանթիէ փողոց։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

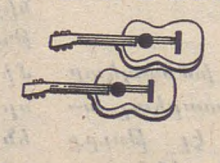
Կապ· Խաչի Շրջ· վարչութիւնը ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները Լիբանանի աղէտեալներու ի նպաստ՝–

Անիէռի մասնաճիւղ, Տիկ· Ա· Պառաւեան 1000ական, Պառաւեան Տ· 500, Ա· Մկրտիչեան 1000, Ալիս Հաքիմեան 200, Գ· Պարոնեան, Տիրամայր Ադամեան, Շմաւոնեան, Թորանեան, Ֆուրթիւն 100ական, Մատոեան 500, Միհրան Գայիչեան 200, Վիգիրեան Սմբատ 150, Տէվճեան Տիգրան 200, Պապիկեան Ժիրայր 300, Ա· Պասմաճեան 1000, Ա· Քիթապճեան 200, Արթինեան Ա· 300, Փիէռ Շանթալ 500, Ժ· Պասմաճեան, Ա· Սէֆէրեան, Թ· Տէրտէրեան 200ական, Տաբագճեան Մ· 100, Պալեան 500, Սինանեան 2000, Մատոեան 50 (գումար՝ 10·800)։

ՃԱՆ ԹԱԹԼԵԱՆ
կ'երգէ
իր ճաշարանին մէջ

DJAN TATLAN
CHANTE
dans son restaurant

DEUX GUITARES

Ouvert tous les jours, sauf Dimanche, de 20 h. 30 à 2 h. du matin
Toute la soirée : Orchestre et chants
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԵՐ
Hors d'œuvre de 30 à 100 F., Spécialités de 50 à 70 F., Desserts 20 F.
BOISSONS :
La bouteille
Vodka 140 à 180 F. Vins, 100 à 170 F. Champagne de 190 à 250 F.
4, RUE LAURISTON, PARIS 16e (Etoile) Tél 500 49 49

ՈՒՐԲԱԹ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
10
VENDREDI
10 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	Վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	Հատը	1 Ֆ· 80

54ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14·247

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.247

ՕՐՈՒԱՆ ԳԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԵՒԱՆ ⇔ ՓԱՐԻԶ
ՀԵՌԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԵՒԱՆ
(Արմենփրէս, Հոկտ· 27 – Նոյ· 2)

ՅՈՒՇԻ ԵՐԵԿՈՑԹ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԶԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆԻ

Հայաստանի Գրողներու տան դահլիճին մէջ տեղի ունեցած է երեկոյթ մը, նուիրուած՝ Զապէլ Եսայեանի, իր ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ։ Ներկայ եղած են գրագիտուհիին հարազատները եւ բազմաթիւ մտաւորականներ։ Բացման խօսքը արտասանած է Գրողներու Միութեան վարչութեան քարտուղարը՝ Սա – ղաթէլ Յարութիւնեան։ Խօսք առած է Սեւակ Արզումանեան եւ նեկայացուցած Եսայեան արձակագիտուհիին եւ հան – րային դործիչը։ Եղիչէ Չարենց թան – գարանի աշխատակից եւ Զ. Եսայեանի նամականին կազմող Արփիկ Աւետիսեան անդրադարձած է գրագիտուհիին նամակ – ներու եւ ձեռագիրներու հաւաքման աշ – խատանքներուն։ Զապէլ Եսայեանի որ – դին՝ Հրանտ Եսայեան, յուշեր պատմած է իր մօր կեանքէն։ Խօսք առած են նաեւ նկարիչ Մարկոս Արզումանեան, Մարտիկ Մարտենց եւ Շաքէ Վարսեան։

×

ՎԱՉԳԻՆ Ա· ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՄՕՏ

Հայաստանի վարչապետը՝ Ֆադէյ Սարգսեան, Հոկտ· 31ին ընդունած է Ա – մենայն Հայոց կաթողիկոս Վազգէն Ա·ը։ Խօսակցութեան ներկայ եղած է Նախա – րարաց Խորհուրդին առընթեր Հայ Եկե – ղեցւոյ Գործերու Խորհուրդի նախագահի տեղակալը՝ Անդրանիկ Հասրաթեան։

×

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՑ ՈՒ· ՍԱՐՈՑԵԱՆԻ ՀԵՏ

« Լիտերատուրնայա Գազետա » շաբա – թաթերթի աշխատակիցները՝ Ա· Մար – անովա եւ Օ· Բիտով, հարցազրոյց ու – նեցած են Ուիլիըմ Սարոյեանի հետ, որ Երեւան մեկնումի իր ճամբուն վրայ հանդիպած էր Մոսկուա։ Խորհ· Միու – թեան Գրողներու Միութեան պաշտօնա – թերթի խմբագրատան մէջ տեղի ունե – ցած հարցազրոյցի ընթացքին Սարոյեան խօսած է իր նոր թատերախաղի եւ Արամ Խաչատրեանի Բ· համանուագին նուիրած վիպակի մասին։

×

« ՅՈՒՍՈՑ ԱՍՏՂ » ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ՅՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Մոսկուայի Շարժանկարի կեդր· Տան մէջ ցուցադրուած է « Մոսֆիլմ »ի եւ « Հայֆիլմ »ի միատեղ արտադրած «Ցու – սոյ աստղ» շարժանկարը։ Ներկայ եղած են շարժանկարի եւ թատրոնի անուանի վարպետներ, գրողներ, քննադատներ։ Բեմադիր Ալեքսանդր Զարխի, նախ քան ցուցադրութիւնը, ներկայացուցած է շարժանկարին բեմադիրը՝ Էդմոն, Ֆէօ – սայեան, դերասանները՝ Լաուրա Գէորգ – եան, Ալլա Թումանեան, Տատեանա Մո – րոզովա, Ցուվակ Գալոյեան, Ռոբեր Մով – սիսեան, Աւետիս Դէորգեան, Կոնստան – տին Դաուչվիլի եւ երաժշտութեան հե – ղինակը՝ Էդգար Ցուվհաննիսեան։ Ցու – ցադրութեան ներկայ եղած են նաեւ Հա – յաստանի նախագահը՝ Բարկէն Սարկի – սով եւ Խորհ· Միութեան կառավարու – թեան մօտ Հայաստանի կառավարու – թեան մնայուն ներկայացուցիչը՝ Սու – րէն Մելքումեան։

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԷԶՄԻԱԾԻՆ ՄԵԿՆԵՑԱՒ

Ինչպէս հաղորդած էինք Նոյ· 7ի մեր թիւով, ընդառաջելով Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի հրաւէրին, Շաբաթ օր, Նոյ· 8ին, Պէյրութէն ուղղակի էջմիածին մեկնեցաւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ պատուիրակութիւնը, որու կազմն է·— Տաթեւ Եպիսկ· Սարգիսեան, Մէթր Խա – չիկ Պապիկեան եւ Պ· Վարդգէս Տէր – Կարապետեան։

Սորեւ, այս առընչութեամբ կաթո – ղիկոսարանի դիւանին յատուկ հաղոր – դագրութիւնը·—

« Լիբանանի Հայութեան կրած վերջին աղէտին առիթով, խորապէս մխիթար – ուած Նորին Ս· Օծութիւն Տ· Տ· Վազ – գէն Ա· Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի արտայայտած բարձր հոգածութեան ո – գիէն եւ մղուած եղբայրութեան եւ մի – ութեան անխախտելի սկզբունքներէն՝ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ վեհափառ Հայրա – պետներ Նորին Ս· Օծութիւն Տ· Տ· Խո – րէն Ա· կաթողիկոս եւ Տ· Տ· Գարեգին Բ· Աթոռակից կաթողիկոս պատուիրա – կութիւն մը ճշաւակեցին յանձինս Գերշ· Տ· Տաթեւ Եպս· Սարգիսեանի, Մէթր Խաչիկ Պապիկեանի եւ Պր· Վարդգէս Տէր – Կարապետեանի, որ անմիջապէս Ս· Էջմիածին պիտի մեկնի այցելելու համար Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայ – րապետին, մօտէն տեղեակ պահելու հա – մար Նորին Ս· Օծութիւնը Լիբանանի Հայութեան կրած ահաւոր տագնապին եւ կորուստին մասին, եւ հարկ եղած խոր – հրդակցութիւնները ունենալու Նորին Սրբութեան հետ՝ համագաղութային տա – րողութիւն տալու համար Լիբանանի Հայութեան ծաւանգակութեան եւ վերա – կանգումի գործին։

ԴԻՒԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ
31 Հոկտ· 1978
Անթիլիաս

×

Զորեքշաբթի օրուան հեռաձայնային մեր հաղորդակցութեան ընթացքին, Կի – լիկիոյ կաթողիկոսութիւնը յայտնեց մե – զի թէ զոհունակութեամբ արդէն իսկ ստացած է «Ցառաջ»ի հանգանակած գու – մարէն 200 հազար ֆրանք, թէ կարիքը շատ մեծ է, քանի ճմեռը կը մօտենայ եւ անապաստան ժողովուրդ մը կայ, ո – րուն պէտք է հասնիլ անմիջականօրէն։

Մթնոլորտը աւելի խաղաղ է եւ վեր – ջին օրերս ոչ մէկ միջադէպ պատահած։ Սուիպողականը ներկայիս կազմակերպ – ուիլն է, լաւագոյն ձեւով ստացուելու համար վերաշինութեան եւ վերականդ – նումի գործին։

× Անվերջէն, Զորեքշաբթի օր, Մելա – թոն եւ Հայկ Աբրահամեան եղբայրները 100 հազար տոլար փութացացուած էին։

ՀԱՅԿ. ԲԱՑԱՌԻԿ ՅԱՅՏԱԳԻՐ ՄԸ ԶՈՒԻՑԵՐԱԿԱՆ ՀԵՌԱՏԵՍԻԼԷՆ

— o —

Հաղորդած էինք, առեն, թէ Նոյ· 6ին, երկուշաբթի իրիկուն ժամը 20·20ին սկսեալ (մէկուկէս ժամ) Սիւիս–Ռոմանտ կայանէն կը սփռուէր հայկական յայտա – դիր մը։ Թէեւ փարիզէն հնարաւորու – թիւն չունեցանք դիտելու, սակայն մեր իրազեկ մէկ բարեկամը մեծ խանդավա – ռութեամբ արտայայտեց մեզի իր խոր տպաւորութիւնն ու յուզումը։ Կը չեշ – տուի նախ այս հաղորդումին քաջու – թիւնը, քանի ոչ մէկ ղիշոմ եղած է քաղաքական կամ դիւանագիտական նկա – տառումներու եւ հայկ· ցեղասպանութիւ – նը նեկայացուած է իր անողոք ճշմար – թեան մէջ։ Աւելորդ է, այս առթիւ յի – շել թէ չաբաթներ առաջ Զուիցերիոյ Արտաքին նախարարութիւնը բազմաթիւ բողոքներ ստացած է Թուրքերէն ջնջել տալու համար հաղորդումը բայց Զուի – ցերիոյ Արտաքին նախարարութիւնը յայտնած է թէ ազատ երկիր մըն է Զուի – ցերիան, ուր հեռատեսիլն ալ անկախ է։

Հաղորդումը, որ կը նեկայացնէր չար – դերէն զատ, այսօրուան սփիւռքը (յու – նահայ եւ ֆրանսահայ գաղութները իմանալուրի) իրագործումի չատ բարձր որակ մը պարզած է, ամէն տեսակէտով։ Մէկ ժամ տեւող ժապաւէնի առնուած մասին յայտնուած է ուղղակի (ան տի – բէքթ) տեսակցութիւն մը՝ Մէթր Խուար ժախեանի հետ, որ շուրջ 35 վայրկեան լարուած ուշադրութեան տակ պահած է զուիցերացի հանդիսատեսը։

Պարզ է որ մեծ զոհունակութեամբ կ'արձանագրենք այս երեւոյթը, որ (զո – նէ Եւրոպայի մէջ) իր նախընթացը չէ ունեցած այս ծաւալով։ Շնորհաւորելի է զուիցերական հեռատեսիլը, վաւերի պիւրժի եւ իր գործակիցները այս գնա – հատելի ձեռնարկին համար։

Մ Ա Հ
ՆՈՒԱՐԴ ՏԷՐԵԱՆԻ

Երեւանի « Գրական Թերթ »ի Հոկտ· 27ի թիւէն կ'իմանանք թէ Հոկտ· 12ին, Մոսկուայի մէջ, յետ ծանր հիւանդու – թեան իր մահկանացուն կնքած է Վահան Տէրեանի աղջիկը՝ Նուարդ Տէրեան։ Ծնած էր 1920ին, Մոսկուա եւ հոն ալ առած էր իր միջնակարգ կրթութիւնը, ապա յաճախած էր իրաւաբանական ին – թիթիւն։ Պատերազմին տեղափոխուած էր Երեւան ուր ապրած էր յետագայ տա – րիները։ Վերջին տասնամեակին մաս – նա՛նդ, Նուարդ Տէրեան գլխաւորաբար զբաղած է իր հօր կեանքի եւ գործի ու – սումնասիրութեամբ, անոր երկերու թարգմանութեամբ եւ հրատարակու – թեամբ։ Ցօդուածներ ալ գրած է պար – բերական մամուլի մէջ նուիրուած մեծ բանաստեղծին։ Իր ջանքերով է որ 1970– ին հաւաքուած ու լոյս տեսած են Մխ – կարեան քոյրերուն բանաստեղծին գրած նամակները, նախ ռուսերէն, ապա նաեւ հայերէն։ Իր մահէն քիչ առաջ Նուարդ Տէրեան աւարտած է եւ հրատարակու – թեան յանձնած բանաստեղծին գրական – հրապարակախօսական յօդուածներու ռու – սերէն թարգմանութիւնը, որ առանձին հատորով լոյս պիտի տեսնէ։ Իր վերջին աշխատանքը եղած է Տէրեանի բազմաթիւ բանաստեղծութիւններու ռուսերէն տո – ղացի թարգմանութիւնը, որ իրրեւ հիմ պիտի ծառայէ բանաստեղծական նոր թարգմանութիւններու համար։ Այդ աշ – խատանքը կատարած է այս ամառ իսկ Գանձա, ուր վերջին անգամ գացած էր ընչելու իր նախնեաց ապրած վայրերու օդը։ Միշտ մասնակցած էր, գործօն կերպով, հոն կազմակերպուած տարեկան « Պոէզիայի օրեր »ու։

Նուարդ Տէրեան դեռ կը ծրագրէր պատ – րաստել իր հօր ծաւալուն կենսագրու – թիւնը բայց կեանքը տարբեր տնօրինած էր։

ՄԵՆՔ՝ ՄԵԶԻ ՀԵՏ, ՄԵՐ ՅԱՒԵՐՈՎ

Աչնանային փոթորկայոյզ եղանակը խռովեց Հայու հոգին, ի սիրուս աշ – խարհի: Աչքեր, Հայո՛ւ աչքեր, տասնամ – եակներու վրէժով լեցուած, կրկին կեղ – րոնացան զաղութի մը վրան, ուր աւա՛ղ, այս անգամ, ինչպէս իր պապերը, կրեց իր մորթին վրայ, իր իսկ խելացի եւ անկողմնակալ կեցուածքին պատուղը: Հարուած մը, որուն, անկասկած, ար – ժանի չէր եւ որու չէր ալ կրնար սպա – սել: Եւ ասիկա՝ Հայու միամիտ, ան – կեղծ ու պարզ նկարագրին որպէս ար – դիւնք:

Այս անգամ ալ բարձր կրեցինք բա – րիւթեան եւ հեռատեսութեան դրօշը, որուն համար, որո՞ւ հոգը, թէ սուզ, չա՞տ սուզ, վճարեցինք երէկ՝ պատմու – թեան ճամբով, կամ այսօր՝ զազանացած մարդոց կիրքերուն զոհացում տալու համար:

Գաղութի մը հոգեվարքին ու ցաւերուն ի լուր, անկասկած, անտարբեր չէին կըր – նար մնալ սիւրէյքի մեր այլ օճախները: Գաղութ մը, որուն առաքելութիւնն էր ըլլալ առաջնահերթ ջահը հայկականու – թեան, ձեւով մը՝ սիւրէյքի կեդրոնաձիգ հայրենիք, յանուն գոյատեւման համար մղուող աննահանջ մեր պայքարին, Հա – յու արդար գատին եւ մանաւանդ՝ Մայ – րենիքի ծաղկումին:

Երէկ, Թուրքի եաթաղանէն յետոյ, բոլշեւիզմը փորձեց հազար անգամ զե – րեզմանել Հայութիւնը, հարուածելով իր վրիժառու որդին, Հ. Ց. Դաշնակցու – թիւնը: Բայց Հայու փիւնիկեան ոգին, յարութիւն առած, ամէն անգամ, կըր – ցայւ պոռալ արար աշխարհին.— կամ եւ պիտի մնամ եւ ևպատակս է «ազատութիւն կամ մահ»:

Այսօր, տասնամեակներ յետոյ, քաղ – ական չիլ հաշիւներուն զոհ ու հարուած – ուած՝ կրկին անգամ կը պոռանք.— Ո՛ղջ ենք, ո՛ղջ ենք դեռ, կա՛նք ու պիտի ապ – րինք:

Փլատակներու տակէն, գաղթականա – ցած խրճիթներու անկիւններէն, ռամբե – րու մահասաթսուն սուլոցներու ընդմէ – ջէն, որբացած՝ դիրքով ու ապրուստով, կը շարունակենք դեռ կառչած մնալ ար – եան մեր կանչին եւ ըլլալ հերոսը՝ պատ – մութեան բարոյական յաղթանակին:

Արդար վարձատրութիւն: Վկա՞յ, վեր – ջին օրերու օտար մամուլի արձագանգ – ները: Բայց արդեօք այս ալ խեղկատա – կութիւն մը չէ՞, երէկի խօսքով, «այրած սրտի մխիթարանք», որ ծաղկեպսակի մը չքեղութեամբ, ամէն անգամ, կը բազմի Հայու սրտին վրայ, անհարազատ ու կեղծաւոր նայուածքներու սգաւոր դէմ – քերով:

Դառն իրողութիւն արդարեւ, որ սա – կայն ոչինչ կը փոխէ եղելութենէն, եթէ ոչ՝ ըսելու.— « Ո՞վ մարդկային արդա – րութիւն, քոդ ես քֆեմ fու ճակտին »:

Զգայական մեր ապրումներուն թռիչք տալու եւ յաւակնոտ գրիչ չարժելու փորձ մը չէ մերը, ինչպէս կրնան մտածել ո – մանք: Երբե՛ք: Այլ, ապրում մըն է դեռ չմօրթացած հայկականութեան, որ կու – զայ մեր իսկ երակներու արեան կանչով: Գրիչը թաղմանն է մեր մտածումնե – րուն, ու յօդուածագիրը՝ ձեւով մը, դի – տող աչք, քննող ու վերլուծող, որ միշտ կ'առաջնորդուի իր ընթերցողի ընդհա – նուր մտածողութեամբ, օրուան պա – հանջներով ու մանաւանդ՝ թերթին ուղ – ղութիւնն ու առաքելութիւնը ի մտի ունենալով:

Թող ներուի մեզի, եթէ հաստատում – ներու մեր ճամբով, ընդհանրապէս, եղած ենք խիստ, կրթի սակայն անոերող, ու փորձած ենք ըլլալ աւելի խթանող քան հարուածող:

Ոեւէ յօդուածագիր յաւակնութիւնը չի կրնար ունենալ ամենակարող հանճար մը ըլլալու եւ կարող՝ ամէն մէկ վէրքին դարմանը գտնելու, եւ արդէն, նման մը – տածում մը անիմաստ է: Սակայն քննող, դիտող ու քննադատող աչք կրնայ ըլլալ ան, լաւին՝ լաւ, գէշին՝ գէշ ըսելու համար:

Եւ քանի որ կը պահանջուի մեզմէ Պո – ղոս առաքեալի մօրթին մէջ մտնել եւ մատով ցոյց տալ, փորձենք ըլլալ յստակ ու պարզ:

« Ցառաջ »ի սիւնակները վկայ են երէկ թէ այսօր, ու մեր ընթերցողները կրնան հաստատել թէ որքա՛ն կրկնուած է հա – մազգութային մարմնի մը կազմութեան պահանջքը: Եւ փաստօրէն, այսօր, դէպ – քերը եկան, կրկին անգամ, հաստատե – լու, որ Հայու գլուխն վրայ չարիքը պէտք է սաւառնի, որպէսզի մենք արթննանք, նման անհրաժեշտութեան մը համար:

Այո՛, կ'արթննանք, անկասկած, բայց միշտ ուշ, երբ այլեւս ուրիշ ելք չկայ եւ ուզենք թէ ոչ, պէտք է քալել խմաստու – թեան ուղիով, դիտակցութեան.— Միու – թիւնը զօրութիւն է:

Բայց ո՞վ է յանցաւորը, մեր գաղութի սրտցաւ հայորդի՞ն, երբե՛ք: Այլ դեկա – վար տարրը, այս պարագային՝ եկեղե – ցին, կուսակցութիւններն ու միութիւն – ները: Եւ հոսկէ՝ երկրորդ հաստատումը:

Սփիւռքի մեր հայ գաղութները աչքի առջեւ ունենալով, կրնանք ճակատագրա ըսել թէ բոլոր այն երկիրներուն մէջ, ուր Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը բացակայ է եւ կամ, կազմուելու ճամբուն վրայ կը գտնուի, ակար է շրջանը՝ ազգ. կաղ – մակերպչական իր մեքենայով: Ինչո՞ւ արդեօք: Չկա՞ն կարող եւ ձեռնհաս ու – ժեր: Քա՛ւ լիցի. չա՛տ. բայց կը պակսի մէկ բան.— Գիտակցութիւն եւ զոհաբե – րութեան ոգի: Ահաւասիկ Դաշնակցու – թեան մեծութիւնը, որ փորձած է միշտ վեր մնալ կազմնակի տարակարծութիւն – ներէն եւ յանուն Հայութեան ընդհանուր շահերուն, ձեռք երկարել երէկի այլ ճամ – բով, բայց Հայութեան նոյն գաւանան – քով թրծուած հայորդիներուն:

Մեր գաղութի պարագային, առաջին հերթին, ընդդեմ ենք եկեղեցին: Անձ – նապէս խոր յարգանք ունինք « եկեղե – ցական » բառի ե՛ւ իմաստին ե՛ւ գիտակ – ցական կոչումին նկատմամբ: Բայց չենք կրնար ընդունիլ մեր օրերուն, միայն պատարագիչ եկեղեցականը՝ իր աղօթքով ու յարակից գործերով: Մեզի պէտք են առաքեալներ, Մայրենիքի մշակներ, Հայ Դատի զինուոպրեալները, տարբեր խօս – քով՝ մէյ–մէկ Խրիմեան Հայրիկներ, Ալիշաններ, Ս. Սահակ եւ Ս. Մեսրոպ – ներ ու դեռ բանակը բոլոր նուիրեալնե – րուն, որոնք գիտցան իրենց սքեմը միշտ ծառայեցնել, նուիրուելու համար Հա – յութեան ամէն մէկ պահանջին, ցաւին ու դառնին:

Եթէ մեր հայ առաքելական եկեղեցա – կանները կը մնան հետեւողի դիրքին վը – րայ, անիկա նշան է անկարողութեան եւ կամ, չըլսապատուած են մարդոցմով, որոնք, հակառակ իրենց բարեկամեցո – ղութեան, չեն կրնար աւելին ընել եւ կը մնան նոյն յանկերգին մէջ, միշա – կութեամբ:

Բայց վերջին հաշուով, ո՞վ է տուժո – ղը: Միշտ հայ ժողովուրդը եւ նորահաս սերունդը:

Փորձենք պահ մը աչքի առջեւ ունենալ վերջին երկու տասնամեակի հայկական կեանքը՝ մեր գաղութէն ներս: Ի՞նչ կը տեսնենք եւ կրնանք հաստատել.— Պա – րտահանդէս եւ ճաշ, քիչ անդին, վերա – մուտ՝ չարաթը 2–3 ժամ կարկատան դըպ – րոցներ, հայեցի դաստիարակութեան հա – մար: Ի՞նչ հեղնանք: Եւ կամ, «փրոփա – կանտայով » քօղարկուած ու առաջնոր – դուած՝ մի քանի ձեռնարկներ: Ա՞յս է հայկական կեանքը: Ո՞ւր է հայ թատ – րոնը. ո՞ւր է մեր ծաղկող լեզուն, իր ճեմարաններով, հայկական ամպիոննե – րով: Ո՞ւր է գիրքը հրմշտկող, արուես – տի մարզին ներս, Հայու մտային կարո – ղութիւնը: Ո՞ւր են մարդկային մեր ռ – ղիմպիական խաղերը: Զկա՞ն ուժեր: կան. կան անկասկած: Բայց անհրաժեշտ է դոյութիւնը վարչական կարող մեքե – նային որ կարենայ վարել այս բոլորը անչահախնդիր կերպով, առանց չըլ հա – չիւներու ու միշտ վեր մնալով առօրեայ մարդկային մանրուքներէն:

Այս բոլորը, Աբեւելքցիի ականատեսի մեր փորձառութեամբ կրնանք ըսել, որ կրնայ ընել միայն Հ. Ց. Դաշնակցու – թիւնը: Փա՞ստ՝ Աբեւելքը. վա՞ստ՝ մեր գաղութի վերջին երկու տասնամեակի կեանքը եւ հայկական հարցի արծարծու – մը՝ « Հայկական Դատի Օր » անունին տակ, որ խթանեց երիտասարդութեան երազները եւ առաջնորդեց ինքնապիտա – կից կոչումի մը առաքելութեան: Եզրա – կացնենք:

Ճանչնալ դիմացինին կարողութիւնն ու ըերած կամ բերելիք նպաստը՝ հայ իրա – կանութեան , չատ քիչ երրուն տրուած մեծութեան մը չնորհն է, որ մեծութեան կ'առաջնորդէ ենթական:

Ըլլալ անշահախնդիր ու միասնական, յանուն Հայութեան գերագոյն շահերուն, պիտակցութիւն մըն է, որուն աղբիւրը իմաստութիւնն է:

Եւ վերջապէս, ըլլալ ներկայ այսօր, ամէն տեղ, ամէն ժամանակ, երկով ու արուեստով, մշակոյթով ու թատրոնով, ամէնօրեայ հայ վարժարաններով ու Հայ Դատի աշխատանքներով, պի – տակցութիւնը պէտք է ըլլայ զեկավար մեր ուժերուն, որոնց ուսերուն վրայ պիտի ծանրանայ վաղուան սերունդի դովասանքին կամ նզովքին մեծութիւնը:

Իսկ մեր կարգին, կը հաւատանք, որ Հայը պիտակից է անոր անհրաժեշտու – թեան: Փա՞ստ, «Ցառաջ»ի վերջին կոչ՝ լիբանահայ աղէտեալներուն համար, եւ Հայուն փութկոտ նուիրատուութիւննե – րը, որոնք հոսեցան ամէն կողմէ, որով – հետեւ վստահ էին թէ ապահով ձեռք – բով պիտի հասնէին իրենց նպատակին, օգտակարին:

Ահաւասիկ նաեւ նուիրատու Հայու պի – տակից մեծութիւնը, որ պիտի նոյնանայ անծանօթ Հայու մը տառապանքին հետ: Նաեւ «Ցառաջ»ը՝ որպէս ամէնօրեայ հարազատ թարգման, իրեն վստահած կոչումին եւ առաքելութեան ուղիով ու պիտակցութեամբ:

Այս բոլորը, մենք մեզի հետ, մեր ա – ռօրեայ ցաւերով:

ԱՐՏԱՇԷՍ ՓՈՒՇՈՒՃԵԱՆ

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ

50 ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՆԵՐ

(Քոփի ա լ'անսիէն)

Հինգշաբթի, Նոյ. 2ին, Ֆրանս – Իւրսի կեդրոնը (61 Ռիւ Պուասիէռ) «Հա – յաստանի Մշակոյթի Օրեր»ու շարքին կը ներկայացուէին Երեւանի Մատենադարա – նի 50 մանրանկարներու պատճէնները: Եթէ Հայերուն համար մանաւանդ նորու – թիւն մը չէին ներկայացներ, քանի տա – րիներու ընթացքին բազմաթիւ չքեղ ա – պարաններու մէջ, առիթն ունեցած ենք տեսնելու, գնահատելու մեր հին արուես – տը, այլապէս շահեկան էին Ֆրանսացի – ներուն համար, որոնց, երբ ծանօթ ըլ – լալու բախտն ունենանք իրենց ազգ, կը յիշուինք առաւելաբար Ապրիլեան ցեղա – սպանութեամբ: Քարոզչական դեսպի վը – րայ, ուրեմն, լաւ է որ քիչ մըն ալ ծանօ – թացուինք մեր մշակոյթով, ճարտարա – պետութեամբ կամ մանրանկարչութեամբ (այս ուղղութեամբ կարեւորագոյն ձեռ – նարկը եղաւ «Ուրարտու»ն):

Ներկայացուած մանրանկարները կոչ – ուած են ընդհանուր գաղափար մը տալու մանրանկարչական մեր արուեստի մասին եւ տեսնելը կը բաւէ հիացում ունենալու համար տարուած նուրբ եւ գմայլելի աշ – խատանքին հանդէպ:

Ցուցահանդէսը կը տեւէ մինչեւ Նոյ. 19:

Ա.

մեծութեան կ'առաջնորդէ ենթական:

Ըլլալ անշահախնդիր ու միասնական, յանուն Հայութեան գերագոյն շահերուն, պիտակցութիւն մըն է, որուն աղբիւրը իմաստութիւնն է:

Եւ վերջապէս, ըլլալ ներկայ այսօր, ամէն տեղ, ամէն ժամանակ, երկով ու արուեստով, մշակոյթով ու թատրոնով, ամէնօրեայ հայ վարժարաններով ու Հայ Դատի աշխատանքներով, պի – տակցութիւնը պէտք է ըլլայ զեկավար մեր ուժերուն, որոնց ուսերուն վրայ պիտի ծանրանայ վաղուան սերունդի դովասանքին կամ նզովքին մեծութիւնը:

Իսկ մեր կարգին, կը հաւատանք, որ Հայը պիտակից է անոր անհրաժեշտու – թեան: Փա՞ստ, «Ցառաջ»ի վերջին կոչ՝ լիբանահայ աղէտեալներուն համար, եւ Հայուն փութկոտ նուիրատուութիւննե – րը, որոնք հոսեցան ամէն կողմէ, որով – հետեւ վստահ էին թէ ապահով ձեռք – բով պիտի հասնէին իրենց նպատակին, օգտակարին:

Ահաւասիկ նաեւ նուիրատու Հայու պի – տակից մեծութիւնը, որ պիտի նոյնանայ անծանօթ Հայու մը տառապանքին հետ: Նաեւ «Ցառաջ»ը՝ որպէս ամէնօրեայ հարազատ թարգման, իրեն վստահած կոչումին եւ առաքելութեան ուղիով ու պիտակցութեամբ:

Այս բոլորը, մենք մեզի հետ, մեր ա – ռօրեայ ցաւերով:

ԱՐՏԱՇԷՍ ՓՈՒՇՈՒՃԵԱՆ

Հին թուղթեր

ՌՈՍՏՈՄԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

9·

Բացառիկ թուի համար պատրաստուած են եւ պատրաստւում են լուսանկարներ՝ ուսուցիչների, աշակերտների (մարմնամ. րուերը), աշակերտուհիների, տեսա – րանների եւայլն...: Հետեւեալ փոստին կ'ուղարկենք մի մասը: Պատրաստ են յօդուածներ: Մարալը արդէն ուղարկել է մէկը: Սարգիսը գրել է իր յիշողու – թիւնները. այս փոստով կը ստանաս: Եթէ երկար համարես, քաց. թուի համար, առաջին մասից կարող ես հանել, Ուղարկւում է նաեւ թղթակց. Հայրե – նիքի համար, 2 թարգմանութիւնները՝ առանձին բրօշիւրով հրատարակելու հա – մար: Նրան հանձնելիք դրամները որքան շուտ եւ որքան չատ ուղարկես, այնքան լաւ կը լինի:

Ես էլ եմ ուզում մի բան պատրաստել ... բայց չգիտեմ, կարող պիտի լինե՞մ հասցնել:

100 դոլարը չստացուեց: Տաղնապի մէջ ենք: Այնուամենայնիւ գործը գնում է:

Ռո ՌՈՍՏՈՄ

10·

Սիրելի Սիմոն,

1·7 թ. նամակդ ստացայ 40 օր յետոյ: Ինչպէս տեսնում ես, նամակագրու – թեան գործը կանոնաւորուել է: Սար – գիսը կը շարունակէ ամէն չարաթ գրել:

Պ. Արսէնը անցեալ փոստով ուղարկել է մի յօդուած Սանաս. անցեալի եւ ներ – կայի մասին: Դժբախտաբար, չգիտեմ, ինչ է գրել:

Ուղարկուած 7 լուսանկարները ստա – ցած կը լինես: Այսօր ուղարկում ենք գարճեալ 5 հատ: Պատրաստւում են ու – րիշներն էլ:

Համերգը, յոյսով եմ, արդէն կատար – ուած կը լինի: Դրամը կը յատկացնեմ Աղամալեանի ամուսնիների հաշուին:

Աշակերտների համար ուղարկած չէքդ ստացայ: Սանուհիներիցդ մէկը՝ Էհրամ – ճեանն ամուսնացել է: Մէկ ոսկի տուր Վէմեանին, միւսը՝ փոքրիկ Արծնեանին: Մնում է մօտս 1 ոսկի եւ 25 ղր.: Դրա համար էլ մէկին կը գտնեմ:

Մխիթարեան երեւոյթ՝ առաջուան նման չէր, որ վրայ պրծնէին ղրամի ճայ – նը լսելով: Մեծ ջժուարութեամբ ըն – դունեցին:

Ստացայ նաեւ Ուսումնասիրացի 20 ոս – կու չէկը: Առաջիկայ փոստին կը գրեմ վարչութեան:

Քիմիկոս բարեկամիդ ասա,, որ իր ա – ռած նիւթը Սիլիֆաթ տը սուք է: Դա է, որ գործ է ածւում ամենալաւ օճառների համար: Թող ստուգի եւ տեսնի, այդ չէ՞ արդեօք:

Հաւատի դրամը ստացայ: Ճէլալեանին հրատիրում ենք այստեղ՝ կանոնաւորելու համար այդ գործը:

Ռո ՌՈՍՏՈՄ

12·2·1913

11·

Սիրելի Սիմոն,

Հին և նոր մեղքերս քաւում եմ նրանով, որ այս պիչեր ժամը 1ին տուն վերադառ – նալով, ամբողջ պիչերը աշխատել եմ: Մնդրեմ արտագրիր եւ արբագրիր (1): Առաջիկայ Զորեքշաբթի մի փոքրիկ բան էլ կ'ուղարկեմ՝ այս կողմերի կրթական գործին վերաբերեալ:

Կ'ուղարկեմ նաեւ նոր լուսանկարներ, եթէ հասնեն:

Կարելի է պահանջել ժ.ընեւից Մարտի – րոսի, Կարօի եւ Սեթօի լուսանկարները բացառիկ թուի մէջ դնելու համար:

Ռո ՌՈՍՏՈՄ

24·2·1913

(1) «Նոր Սանասարեան»ին նուիրուած «Հայրենիք»ի բացառիկ թուի համար ուղարկուած յօդուածն է ակնարկում: «Բա – ցառիկ»ը լոյս տեսաւ 1914 թ. սկիզբը: Ռոստոմը գրի էր առել մի դրուագ Պարս – կաստանի ազատագրական շարժումնե – րից՝ Մարտիրոսի, Կարօի եւ Սեթօի մա – հը. գրուածքը հրատարակուեց « Հինգ տարի առաջ» վերնագրով եւ Ականատես ստորագրութեամբ: Բացառիկի նոյն հա – մարում տպուած են Ս. Զաւարեանի «Յի – շողութիւններ ութսունեակաս թուական – ներից» եւ Արմէն Գարօի «Ինճուճիվեցի օրերէն մէկը» յուշերը:

Ս. Վ.

(Շար. – 7)

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ ՈՐՊԷՍ «ԾԱՒԱՋ» ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

Գրեց՝ Ռ. ՀԱՍՏԵՂԵԱՆ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Մեր գարաշրջանի նոր պայմաններուն մէջ չարաչար կը սխալինք եթէ կարծենք կամ յուսանք, որ կրնանք մեր ազգային հաստատութիւններու մէջ ծառայողները անվերջ զոհողութեան եւ զրկանքի հրաւիրել, եւ մխիթարական զանոնք պահել այն խանդավառ նուիրումին մէջ, որուն մէջ կը գտնուէին հին չրջաններու ծառայողները: Խօսքը մասնաւորելով ուսուցիչները, անիրականանալի երազի մը եռեւ վազել սիրտ նշանակէ յուսալ որ այսօր հայ վարժարանի մը ուսուցիչը կրնայ ինքզինքը ամբողջովին նուիրել առանց «նիւթ»ի մատակարարութիւնները արհամարհելու իրեն զործ առաջարկողնե-րուն:

Սխալ չհասկնանք: Ըսել չենք ուզեր որ այսօր մեր բոլոր ուսուցիչները նիւթապաշտ պահանջներով եւ մերձեցում-ներով անկարելի պայմաններ կը ստեղծեն մեր վարժարաններուն մէջ:

Մեր Ազգային Հիւանդանոցին մէջ աշխատողները չատոնց ընկերային բարձր իրաւունքներ ապահոված են, գործատուէն սպառնալիքներով եւ ամբողջական համաձայնութեամբ: Բայց մեր ուսուցիչները գործադուլի մը մասին մտածողներուն ամէնէն վերջինը պիտի ըլլան անտարակոյս: Տնտեսական փոխուած պայմաններու մէջ անոնք այսօր իսկ տակաւին հիանալի ամօթխածութեամբ կը խօսին «դրամ»ին մասին: Մեզի ծանօթ քանի քանի ուսուցչուհիներու երեսները կարմրեցան, երբ ստիպուեցան յայտնել թէ ինչ ամսական կը ստանան 10 – 15 տարի ծառայելէ յետոյ: Դեռ ամառուան սկիզբն էր, Հիւրրիյէթի մէջ «Ցարդենք մեր ուսուցիչները» խորագրով հրատարակած գրութեան մը առիթով խօսանի ուսուցչուհիներէն մէկը հեռաձայնէն իր դառնութիւնը արտայայտած էր մեզի, իր ստացած խեղճ ամսականը յիշեցնելով, բայց նաեւ ամչնալով իր անունը տալէ: Ամիս մը առաջ Մխիթարեանի ուսուցչուհիներէն մին, կաս-կարծ մը դարձած երեսով մը կը պատմէր թէ ինչպէս մօտ 2000 ոսկի ամսական կը ստանար 15 տարուան ծառայութենէ մը վերջ: Այս բոլորէն դուրս, ինքը եւ իր պաշտօնակիցները այս տարի կէսօրուան ճաշէ ալ զրկուելու սեմին վրայ էին, քանի որ վարժարանին վարիչները որոշած էին դադրեցնել ուսուցիչներու ճաշի դրութիւնը: Դարձեալ քանի մը ամիս առաջ պատահեցաւ հետեւեալ դէպքը· այդ օրերուն հրատարակած էինք լուր մը որու համաձայն մեր վարժարաններէն մէկուն երեք ուսուցչուհիները կը հրաժարէին նիւթական անբաւարարութեան հետեւանքով: Ուսուցչուհիները նոյն օրը մեծ դառնութիւն արտայայտեցին մեզի, պնդելով որ հրաժարելու ուրիշ պատճառներ ունէին, եւ ոչ թէ «նիւթական»: Սա ալ ըսին·— այսքան տարի ճգճիմ գումարներով աշխատելէ վերջ, դեռ կըրնայինք չարունակել, եթէ բուն պատճառը այդ ըլլար: Անոնք իրենց օրինական իրաւունքները ստացան եւ հեռացան, բայց ոմանց համար այդ օրինական իրաւունքներն անգամ չատ յարձր ըլլալ թուեցան, մինչ ոչ մէկը նոյն տպաւորութիւնը պիտի ունենար եթէ հրաժարողը ուսուցիչ չըլլար, եւ ըլլար, օրի-նակի համար, հաշուակալ մը, առեւտրական հաստատութեան տնօրէն մը, կամ վերջապէս ուրիշ որեւէ տպարէզի մէկը:

Կը հաւատանք որ չենք սխալիր երբ այսպէս կը պնդենք թէ մեր ուսուցիչները հեռու են տգեղ կերպով նիւթական պահանջներ նժարի մէջ դնելէ: Միայն թէ ասիկա պատճառ մը պէտք չէ ըլլայ, որ ականջ չկախուի այն զանգատներուն եւ դառնութիւններուն, որոնք հոսկէ հոն-կէ կը բարձրանան: Վերջին տարիներու փորձառութիւնը ցոյց տուած է որ իրենց պաշտօններուն մէջ «հինցած» մեծ թիւով ուսուցիչներ իրենց խեղճուկրակ ամսաթոշակներէն զանգատելով, տրտնջալով հանդերձ չարունակած են մնալ իրենց պաշտօններուն վրայ, որովհետեւ չէին կրնար հեռանալ հոնկէ, թէ՛ նոր գործ գտնելու օրինական արգելքով, եւ թէ՛ ընկերային ապահովութեան իրաւունքներ չկորսնցնելու մտահոգութեամբ:

Այս օրինակները կրնան կարգ մը վարիչներու այն կարծիքը թեւդրել, թէ ուսուցիչները, որքան ալ զանգատին, իրենց տեղէն պիտի չշարժին: Թերեւս ճիշդ է իրենց ենթադրութիւնը, բայց անոնք պահ մը խորհելու են թէ ինչ չարիք կը գործեն ուսուցչութեան ասպարէզին, երբ այսպէս կը կարեն անոր ճիւղերը: Չէ՞ որ այս անփառունակ պայմաններու մէջ, երիտասարդները յառաջիկային վարանումով պիտի մօտենան այս նուիրական ասպարէզին:

Գիտենք որ բազմաթիւ նուիրեալ եւ իսկապէս ազգանուէր թաղականներ եւ վարիչներ կը սրտնեղին ուսուցիչներու ամսաթոշակներու մասին այսպիսի թերլսդրութիւններէ: Անոնք թերեւս ալ կը վհատանան ալ, որ պիտակի այսօրինակ դժուարութիւններու սա օրերուն, ոմանք կը ճաճեն ուսուցիչներու վարձատրութեանց անբաւարարութենէն:

Թող չվհատանան: Մենք իրենց ազգանուէր նուիրումին նկատմամբ չերմ ծափահարութիւն ունինք: Եւ իրենց նման սիրայօժար ծառայողներ բաւարարութիւն կը գտնեն մեր այս ծափահարութենէն: Բայց չենք կրնար նոյն բաւարարութիւնը տալ մեր ուսուցիչներուն ալ, զանոնք միմիայն...ծափահարելով: Չենք կրնար, որովհետեւ անոնք ծափահարութեան հետ, հացի ալ պէտք ունին, մարդավայել կեանքի մըն ալ պէտք ունին:

Մեր մատակարարները միշտ մաքի մէջ պահեն սա հոգեբանական նրբութիւնը· իրենք, այսինքն մեր թաղականները, հիմնադիրները եւ հոգաբարձուները, փրոֆեսէոնել վարիչներ չեն: Իրենց օրուան մէկ – երկու ժամը նուիրելով ձրի կը ծառայեն չորս կամ ութ տարի: Այսպիսի անձեր, ուզեն չուզեն, գիտակցաբար կամ անգիտակցաբար, սրտնեղութեան եւ անհանգստութեան զգացումի մը կը յանձնուին, երբ նիւթական պահանջներ կը հասնին այն միւս նուիրեալներէն, որոնք փրոֆեսիոնել են, այսինքն ամբողջ կեանքով կապուած են «ազգային ծառայութեան»: Այս բնազդական դիրքաւորումն է որ շատ վտանգաւոր է: Եթէ անկէ ձերբազատի, ամէն վարիչ պիտի տեսնէ թէ ազգային «ծառայ»ները պիտակի մը ելքի ցանկին մէջ աւելի կարեւոր տեղ պէտք է ունենան քան թէ ներկը, կէրը, կրաղիւսը, թուղթը կամ ամէն ինչ:

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՊՐԱԶԻԼԻՈՅ Հայոց հոգեւոր հովիւ նշանակուած է Գորտոպայի (Արժանթին) հովիւը Տաթեւ Ծ. Վ. Գարիպեան, վազդէն Ա. Կաթողիկոսի Սեպտ. 5 թուակիր կոնդակով:

ՖԻԼԱՏԵԼՖԻՈՅ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ կից Թերխանեան սրահին մէջ, Հոկտ. 7ին, տեղի ունեցած է ՀՕՄի 68րդ տարեդարձի տօնակատարութիւնը: Ճաշէն ետք Թագուհի Պէկեան խօսք առած է եւ տեղեկութիւններ տուած Ֆիլատելֆիոյ զոյգ մասնաճիւղերու կեանքին, աշխատանքներուն մասին: Ուղերձներ ըրած են Հ. Ց. Դ.ի կողմէ Կոստան Պողաճեան, Հ. Ե. Դ.ի կողմէ Քիմ Քիւլհաճեան եւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի կողմէ Պետրոս Ծրունճեան: ՀՕՄի կեդր. վարչութեան ատենապետուհին՝ Սեդա Խաչիկեան, խօսած է Մխիթեան 68 տարիներու գործունէութեան մասին: Վերջին խօսողը եղած է Արտաւազդ Աբգ. Թրթռեան: Այնուհետեւ սկսած է պարահանդէսը, մինչեւ առաւօտ:

ՄՈՆՐԷԱԼԻ մէջ, Հոկտ. 15ին, տեղի ունեցած է Ս. Ցակոբ եկեղեցւոյ օծումը, կառուցուելիք վարժարանի եւ մարզադաշտի հողի օրհնութիւնը: Ներկայ եղած են արեւելեան Միացեալ Նահանգներու եւ Քանատայի առաջնորդը՝ Մեսրոպ եպիսկոպոս Աշճեան, Արտաւազդ Աբգ. Թրթռեան, Մոնրէալի յոյն կաթոլիկէ, հայ կաթոլիկէ եւ հայ աւետարանական համայնքի հոգեւոր պետերը, պետական դէմքեր, Ազգ. Վարչութեան եւ հայկ. կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ: Պատարագած է Մեսրոպ Եպիսկ., քարոզած է Արտաւազդ Աբգ.: Արարողութիւնները երկրէն մէկ ժամուան մաս մը պատկերասփռուած է հեռատեսիլէն: Ցաւարտ պատարագի, տեղի ունեցած է կառուցուելիք վարժարանի եւ մարզարանի հողի օրհնութիւնը: Հանդիսավարը՝ Տոքթ. Վիքթէն Մասերճեան, բացման խօսքով բարի գալուստ մաղթած է ներկայ պատուոյ հիւրերուն՝ կառավարական, քաղաքապետական, ազգային, մշակութային, բարեսիրական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներուն: Խօսք առած են Մեսրոպ Եպիսկ., Ս. Ցակոբ եկեղեցւոյ Հոգ. Քարոզութեան տաճնապետ Ցակոբ Սահակեան, Ազգ. վարչութեան տաճնապետ Գառնիկ Փելիկեան, ՀՕՄի կեդր. վարչութեան տաճնապետուհի Սեդա Խաչիկեան եւ չեչտած վարժարանին դերը նոր սերունդներու դաստիարակութեան մէջ: Կարդացուած է դաշնակցային կառավարութեան բազմամշակութային նախարար Տոքթ. Նորման Քաֆիլքի շնորհաւորական նամակը:

ՇԻՔԱԳՈՅԻ Հաուզ Ֆլէմըզ սրահին մէջ, Հոկտ. 21ին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի տեղւոյն մասնաճիւղը տօնած է Մխիթեան 60ամեակը: Հանդէսը վարած է Ցարութիւն Շըզլանեան: Մասնաճիւղին տաճնապետը յուշատախտակով մը պատուած է օրուան նախագահը՝ Մխիթեան հիմնադիրներէն Տիգրան Քհնյ. Խոյեան, 60ամեայ իր ծառայութեան համար: Օրուան բանախօսը՝ Պետրոս Կարապետեան, անդրադարձած է Հ.Մ.Ը.Մ.ի դերին ու գործունէութեան, 60 տարիներու ընթացքին՝ սփիւռքի տարածքին վրայ: Տօնախմբութիւնը վերջ գտած է խրախճանքով:

ՖԻՔՍԻ «Ցակոբեան» վարժարանի «Աւետիքեան» սրահին մէջ, Հոկտ. 16ին տեղի ունեցած է լիբանահայ երգիչ Կարպիս Կարչեանի երգահանդէսը, կազմակերպութեամբ Կապոյտ Խաչի: Նախքան յայտագրի գործադրութիւնը, վարչութեան կողմէ Ս. Ցարութիւնեան գնահատական խօսքերով արտայայտուած է երգիչին մասին: Կ. Կարչեան մեկնաբանած է Աչոտ Սաթեանի, Ա. Տիգրանեանի, Կոմիտասի, Կանաչեանի եւ իտալացի երաժիշտներու երգերը:

ՀԱՑԱՍՏԱՆԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԽՕՍԷՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼԵՌՆԵՐ

ԾՈՎԸ ՀՐԱՊՈՒՐՈՒՄ Է

2·

Ռազմանաւից մակոյկ իջեցրին: Թաթուլը չարունակում էր թաւիահարել շպիկը: Ջրի ալիքներ չաղ տալով, մակոյկը մօտեցաւ ընդհուպ: Նրա մէջ երկու նաւասաի զինուոր էին կանգնած՝ նաեւ դաժան:

— Է՛յ, դուք ո՞վ էք (ռուսերէն):

Ոչ Զիլ Զաքարը ռուսերէն գիտէր, ոչ էլ Թաթուլը: Սրանք հարցական նայեցին Ռուսներին: Զիլ Զաքարը կռահեց, որ նրանք հարցնում են, թէ իրենք ո՞վքեր են: Ողջ հասակով կանգնեց նաւակի մէջ ու գոռաց·

— Արմէ՛ն, մենք Արմէ՛ն:

Ռուսները մտածեցին մի պահ, ինչ-որ խօսեցին իրար մէջ, ապա նշանով հրամայեցին, որ նրանք հետեւեն իրենց:

Թաթուլը երեսին խաչ քաշեց ծուռ ու չիտակ: Նախանձով նայեց իրենց առջեւից լողացող Ռուսների պլպլան համազեստին ու զէնքերին: Դէ, մեծ երկիր ունեն, հզօր տէրութիւն, երանի՛ նրանց:

Ռազմանաւի թնդանօթները սպառնալից պինդ նայում էին դէպի ծովի հեռուները: Նրանց չուրջը նաւասաի զինուորներ էին խռնուած՝ համազգեստի փայլուն կոճակներով, ուսադիրներով: Նաւից կանեփէ ելարան իջեցրին: Նախ Հայերը բարձրացան վերեւ: Մի սպայ, որ երկար բեխեր ունէր ,կրծքին բազմաթիւ խաչեր, ինչ-որ հարցրեց: Թաթուլը ուղղակի պայթում էր, որ չի հասկանում նրան: Զիլ Զաքարը կռացաւ, համբուրեց սպայի կրծքի խաչը:

— Արմէ՛ն... խա՛չ, արմէ՛ն: Չես տեսնո՞մ, որ մենք Հայ ենք:

Ծմբապետներին տարան նաստեցրին մի նեղլիկ, բայց մաքուր ու լուսաւոր խցիկում: Առատ հաց, խոզի ճարպ, նաեւ ջուր տուին:

×

Ռազմանաւը ափ հասաւ:

Ֆիդայիներին իջեցրին, տարան Տրապիզոնի բերդը: Զիլ Զաքարը յափշտակուած նայում էր բերդի նեղ փողոցներում գնացող – եկող ռուս պինուորներին, երեխայի պէս հմայւում սպաների պէն ու զարդով: Թաթուլը քիչ էր մնում աղաղակէր՝ այդ ազատ ու ինքնավստահ մարդկանց տեսնելով· -— « Եփրատի ափին Հայաստանը մորթուեց, մարդիկ »: Ռուսները եւս ուշադիր զարմանքով էին նայում Հայերին, որ վայրենու նման էին՝ բրդոտուած ու կեղտոտ: Մի սպայ մօտենալով նրանց, խօսեց Հայերէն:

— Դուք Հա՞յ էք:

Թաթուլը մեխուեց տեղը, հեւաց:

— Բա էլ ո՞վ մեր այս վիճակին կը լինի, ցեղակից: Հայ ենք, մոռացուած բոլորիդ կողմից:

— Ես էլ Հայ եմ: Ո՞ր աշխարհից էք:

— Երզնկայից:

— Երզնկայի՞ց: Ղազանչի Միսաք աղային ճանաչո՞մ էք:

— Քեմալ բէյի սրից գնաց: Սպանուել է ողջ ընտանիքով:

— Վա՛խ, ափսո՛ս, ցաւատանջ ասաց սպան: Հապա դուք ի՞նչ էք անում:

Զիլ Զաքարի բարկութիւնը բռնեց:

— Ի՞նչ ես պորտ – պորտ անում, Աստծու Հայ: Ձեռքիդ զէնք կայ, օգնիր մեզ, որ մնացածը պահենք:

Ծմբապետներին տարան զօրանոց, սենեակ տուին ու թողին հանգստանալու: Զիլ Զաքարը քնեց մեռածի պէս: Երբ արթնացաւ, արեւը ահագին բարձրացել էր ծովի վրայ: Փնթփնթաց ինքն իրեն·

— Ինչո՞ւ է ծագել արեւը, դեռ քունս չեմ առել: Է՛յ··· Հիմա Մարթան եօթ անգամ թաղել է ինձ: Ինչի են մեզ պահում այստեղ, ինչի չեն ճանապարհ դնում:

— Վառօդի կինը տղայ չի բերում:

Զիլ Զաքարը ծիծաղեց:

— Կարծես երեք կնիկ ես ունեցել Թաթուլ, որ մեծ – մեծ բրդում ես: Դէ, լաւ, մոռնիր մի կախի: Մի օր քո ականջին էլ կը կտրենք:

Ռուսները ծմբապետներին կերակրեցին ջրիկ մսապուրով, որին նրանք « բորշչ » էին ասում: Դրանից յետոյ կորկաճաւարի չիլա տուին: Պնակները խոշոր էին, մսերը՝ կոյտ – կոյտ: Զիլ Զաքարի կատա – կելը բռնեց·

— Թաթուլ, ուզում եմ չորերս հանել:

— Ինչի՞:

— Մանեմ այս ծովապուրի մէջ ու մի լաւ լողանամ: Տես, ինչքան չատ է:

— Քո փորի համեմատ են բաժինդ մեծ արել:

ՍԵՐՕ ԽԱՆԶԱԴԵԱՆ

(187 – Շար·)

Տէր եւ Տիկին Ալպէր Գասպարեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Լէոն Գասպարեան եւ զաւակը խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր եւ մեծ մօր՝

ԱՃԻԻ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ իր բնակարանը, 28 Վիլա տէ զ'Իրլիս, 69 տարեկանին, սրտի տագնապէ:

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս Ուրբաթ, Նոյ. 10 ժամը 13.45ին Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, ուրկէ մարմինը կը փոխադրուի Պանեէօֆոմիւնալ գերեզմանատունը, ամփոփուելու համար իր ընտանեկան դամբանը:

Մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իրրեւ այդ ընկատել:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի

ՀԱՅԿ ՊԷՐՊԷԱԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին ի յիշատակ:

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

Կապ. Խաչի Տէսինի վարչութիւնը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկերուհի Արաքսի Պամպաճեանի եւ ընտանեկան պարագաներուն, իր եղբօր՝ Տիգրան Տէյիրմէնճեանի մահուան առթիւ:

Նոյն առիթով փոխան ծաղկեպսակի Տէսինի Կապ. Խաչը կը նուիրէ 100 ֆր. Տէսինի Մշակ. Տան: Նոյնպէս ընկերուհի Քնար Պառաւեան փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրէ 50 ֆր. Կապ. Խաչին:

Ընկերուհի Քնար Պառաւեան իր ա-մուսնոյն մահուան քառասունքին առթիւ կը նուիրէ 100 ֆր. Տէսինի դպրոցին:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տիկ. Վեհանոյշ Գաբրիէլեան (Մարսէյլ) կը նուիրէ 100 ֆր. ի նպաստ Հայ Կարմիր Խաչի օգափոխութեան կայանին, փոխան ծաղկեպսակի, Սենեքերիմ Թադէոսեանի մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պօմոնի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.—

Տիկ. Յասմիկ Շալճեանի թաղման առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Շալճեան ընտանիք 250 ֆր., Զաքարեան ընտանիք 100, Վարդան Պանտիկեան 100, Տէր-Պօղոսեան ընտանիք, Տէր եւ Տիկ. Տօնապետեան, Տէր եւ Տիկ. Զէքէմեան, Տէր եւ Տիկ. Ամիրայեան, Տէր եւ Տիկ. Ռիւբ Շալճեան, Տէր եւ Տիկ. Մահիկեան, Տէր եւ Տիկ. Անդրանիկ Տօլապճեան, Տիկին Մխիթարեան Հերմիկ, Տիկ. Մխիթարեան Հերմիկի զաւակները, Պր. Գէորգեան, Սեմէրճեան եղբայրներ, Տիկ. Հայկուհի Շալճեան եւ զաւակները 50ական, Ալէն Խաչատուրեանի պսակին առթիւ՝ Ալիքսանեան Անթուան 50, Պետրոս Խաչատուրեան 40, Մարի Գարաօղլանեանի հոգեհանգստեան առթիւ Գարաօղլանեան 50, Ժորժ Պօյաճեան 100, Մարզուանեան եղբայրներ 50, Մխաք Եէմէնիճեան 30: Ասատուր Քէլէճեանի թաղման առթիւ Գրիգոր Անժէլեան 100, Տէր եւ Տիկ. Ա-զատեան 50, Զաքըճեանի հոգեհանգիստին առթիւ կարապետ Վարդերեան 20, Դանիէլ Ճարուճիւնեանի հոգեհանգիստին առթիւ կարապետ Դանիէլեան եւ Մանուկ Դանիէլեան 50ական, Պօղոս Դանիէլեան 30, Ասատուր Ծառուկեան 10, Յովհ. Գէորգեանի հոգեհանգիստին առթիւ այրին՝ 100 Արտեմիս Հայրապետեանի թաղման առթիւ Տէր-Զաքարեան ընտանիք 100, այրի Տիկ. Գրիգոր Գէորգ, այրի Տիկ. Տուտու Պօղոսեան, Տէր-Յովակիմեան Ներսէս եւ ընտանիք 50ական, Տիկ. Իսկէնտէրեան 30, Տէր եւ Տիկ. Սիլօեան, Տիկ. Թիքօեան Եպրաքսի, Պ. Փիլիպոս Մելքոնեան 20ական, Տէր եւ Տիկ. Ղազրեան Տէր ողբեմեայի առթիւ 100 ֆր.:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Սէն Շամոնէն Տիկին Գլօտին Նալպանտեան 120 ֆր. կը նուիրէ «Յառաջ»ի բարգաւաճման իր մօր մահուան երրորդ տարելիցին առթիւ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱԳԻՐ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԵՌԱՏԵՍԻԼԷՆ

Այս կիրակի, Նոյ. 12, Ա. կայան ժամը 9.30ին հայկ. յայտագիր նուիրուած Նիսի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ 50-ամեակին:

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ՅԻՄՆԱՄԵԱԿԸ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Կապ. Խաչի Տէսինի մասնաճիւղը Նոյ. 12, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին պիտի տօնէ Կապոյտ Խաչի յիսնամեակը Տէսինի Մշակոյթի Տան սրահին մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները:

ՇԱՎԻԼ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Այս կիրակի, Նոյ. 12, պատարագ կը մատուցուի:

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Soirée exceptionnelle

DANYEL GERARD

LUNDI 20 NOVEMBRE A 21 H.

à l'Olympia

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Դաւրայի Հայր. Միութիւնը իր բոլոր անդամ եւ անդամուհիները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Նոյ. ամսուն 12ին, Իսիի Հայ Մշակոյթի Տան Սեբաստացի Մուրատ – Խրիմեան սրահին մէջ: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Կարեւոր օրակարգ: Նոր վարչութեան ընտրութիւն:

×

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ Սէն Մօրիսի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խաչուհիները Նոյ. 13ին ժամը 15ին, ընկերուհի Լուսին Գեւոյեանի բնակարանը Փլանթիէ փողոց:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկ. Աննիկ Մինասեանի մահուան առթիւ Շաւիլի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է.— Պ. Նուպար Յովհաննէսեան 500, Պ. Պ. Ճարութիւն եւ Ռուբէն Տէր-Գալուստեան, Ճակոբ Ճակոբեան, Դաւիթ Մանուկեան 200ական, այրի Տիկ. Վալանթին Բարսեղեան, Պ.Պ. Բիւզանդ Նազարեան, Յովհ. Նազարեան, Տէր եւ Տիկ. Ստեփան Ճէպէճեան, Տիկ. Պուլկուն 100ական, Պ. Միսաք Երանեան 50 ֆր.:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ կազմակերպէ՝

ԲԱՑԱՌԻԿ ՀԱՅԿԵՐՈՑԹ

ի նպաստ Լիբանահայ ազէտեալներու

Շաբաթ, Նոյ. 18ին ժամը 20.30ին Մշակոյթի Տան Վասպուրական սրահին մէջ

Գեղարուեստական բաժին սիրայօժար մասնակցութեամբ պարուսոյց եւա Արզուեանի, երգիչ՝ ժաք Պալապանեանի, դաշնակահար՝ Գէորգ Պօզուճեանի:

ՃԱՇԱԳԻՆ 50 ֆր.

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մարսէյլի Հայ Մշակոյթի Տունը, Ուրբաթ Նոյ. 24ին, կը նշէ ծննդեան հարիւրամեակը՝ ՍԻԱՄԱՆԹՈՑԻ, Վ. ԹԻՓԼԷԱՆԻ եւ Զ. ԵՍԱՅԵԱՆԻ:

Մանրամասնութիւնները ի մօտոյ:

×

Կապ. Խաչի Կոլոնպլի մասնաճիւղի տարեկան մեծ պարահանդէսը Շաբաթ, Փետր. 3ին:

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Փետր. 25ին Հայ Կարմիր Խաչի տարեկան ցերեկոյթ – պարահանդէսը, Ժորժ Սէնդի սրահներուն մէջ:

ATAMIAN & Fils

TAPISSIER DÉCORATEUR

MEUBLES ET SIEGES TOUS STYLES

EXPOSITION PERMANENTE
au magasin sur 2000 m2

20, Rue Chaligny 75012 — Métro Reuilly - Diderot
Sortie côté Chaligny Tél. : 344-23-87

TRANSTOURS organise un voyage à EREVAN

ԿԱՊԱՆՔԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Մեկնում Դեկտ. 23, վերադարձ Յուն. 2
Գին՝ 2900 ֆր.

Արձանագրութեանց համար դիմել՝

TRANSTOURS, 25 Rue d'Argenteuil, 75001 Paris — Tél. : 261-58-28
ուր կարելի է ներկայանալ ամէն երեքշաբթի և ուրբաթ կէսօրէ ետք ժամը 15էն 18

Մարսէյլ՝ դիմել Զ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆԻ
11, Rue du Bassin — SAINT-JULIEN, Tél. 93-04-90 et 08-31-55

Restaurant

LA CAPPADOCE

3, rue Marivaux (derrière l'Opéra Comique, M° Richelieu-Drouot) tél 742-83-65

ouvert tous les jours midi et soir sauf lundi

de nouveau

Marten Yorgantz

Imprimé sur les presses du Journal «Haratch» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission paritaire : N° 55935

ՇԱԲԱԹ–ԿԻՐԱԿԻ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
11-12
SAMEDI-DIMANCHE
11-12 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 —
Fondé en 1925 —

C.C.P. Paris 15069-82 E
571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	Վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	Հատը	1 Ֆ· 80

54րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14·248

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.248

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԸՆՏԱՆԻՔ - ԴՊՐՈՑ - ՀԱՅՐԵՆԻՔ

— o —

ժողովուրդ մը կը բաղկանայ անհատներէ, որոնք կը կազմեն ընկերութեան առաջին բջիջը՝ ընտանիքը:

Ընտանիքը ժողովուրդի մը առօրեայ կեանքի չարժումն է, պատկերն է ուրկէ կը ցոլայ իր ցեղային ամբողջ դիմագիծը:

Համամարդկային այս սկզբունքները առաւել ճշմարտութիւններ են արմատախիլ ժողովուրդներուն համար, կորուստ հայրենի աւիշէն, որոնք միշտ ցնցումի մէջ են խառնայոյզ մէկ ափէն միւսը: Այսպէս, հայ ժողովուրդն ալ, տարած - ուած ի սփիւռս աշխարհի ենթակայ է անխուսափելի եւեւէյներու, որոնք ժամանակին հետ կը տկարացնեն իր ուժականութիւնը:

Հետեւաբար, ընտանիքը, հայ ընտանիքը, ահա, պէտք է ըլլայ մեր գոյապայքարի առաջին եւ հզօր կառոյցը: Հոն է որ աշխարհի վրայ բացուող մանուկին սիրտն ու հոգին պիտի լեցուին ու ծաղկին հայ հոգիին եւ հայկական սրբութիւններուն ճառագայթումներով: Հոն է որ հայ մանուկին ականջներուն պիտի հնչեղեն Մեսրոպի բարբառին չեչտերը եւ անոնց չրթունքները պիտի բացուին հայ խօսքին: Ազգի մը մեծութեան, տոկունութեան եւ անպարտութեան առաջին գինքը պէտք է փնտռել ընտանեկան յարկին ներս, ծնողական կոչումի գիտակցութեանը մէջ:

Ընտանիքի չարունակութիւնն է դպրոցը, որ կը ներկայանայ որպէս ժողովուրդի մը քաղաքակրթութեան մակարդակի ստորոգելիներէն մէկը: Պարագան նոյնն է Հայերուս համար: Հայկ· դէպրոցը սփիւռքի տարածքին վրայ անտուկ ամրոցը պէտք է ըլլայ հայու գոյատեւման: Հայուն մեծասքանչ լեզուն եւ պանծալի պատմութիւնը հայ դպրոցն է, որ պիտի տայ ազգին զաւակներուն: Հոն է որ ազգաշունչ կրթութեամբ եւ տոհմային դաստիարակութեամբ պիտի դարբնուին անոնց նկարագիրները, կերտուին հայեցի դիմագիծները, որոնք նաեւ հոգեկէս եւ բարոյապէս զինուած այս աշխարհի բոլոր հայակուլ յորձանքներուն դէմ, պիտի մղեն պայքար անխոցելի դարձնելու համար մեր ազգային հատկական կեանքը:

Այս հղիացաւորամբ չափրունակելով պիտի ըսենք որ ընտանիքը եւ դպրոցը կարիքը ունին հոգին որ պիտի տայ անոնց անմահ ըլլալու զգացումը: Հոգը ուժ է, ինքնավստահութիւն է: Հոգը հայրենիք է: Հայրենահան ժողովուրդներու գոյատեւման, ազգ· անդադար դիմագիծի պահպանման, ինքնութեան ճըշդորոշման համար հայրենիքի գաղափարը կարեւորագոյն ազգակ մըն է: Հայրենիքի գաղափարը կ'ենթադրէ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ

ՏԱՔՍԻ ՎԱԳԱՐՈՒ

— o —

Տաքսի վագարուն մեջ տեղավորվելուց հետո, ես ինձ զգում եմ ինչպես ինքնաթիռի մեջ։ Ինձ թվում է, թե ես ոչ թե նստած եմ մեքենայի մեջ, այլ ճոճվում եմ ինչ-որ անհայտ ուժերի ազդեցության տակ։ Ես ինձ զգում եմ ինչպես ինքնաթիռի մեջ։ Ես ինձ զգում եմ ինչպես ինքնաթիռի մեջ։

Ես ինձ զգում եմ ինչպես ինքնաթիռի մեջ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ԽՕՍՔ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՎԱՂՎԱՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՒԲԵՐ

Տաճարական, իսկայ Ալբիւր փո, Հանրի Ալբիւր։ Ձեռն ծովու։

Ամէն ինչ իր տեղն է այս հին տաճարին մէջ։ Ամէն ինչ, ինչ որ կը տեսնուի եւ կը լսուի, ինչ որ կը հոտի եւ կը շօշափուի, ինչ որ կը ներշնչէ եւ կը ստեղծէ տրամադրութիւն, ինչ որ կը ներկայացնէ եւ կը խորհրդանշէ, ամէն ինչ իր տեղն է։

Ներսի պատերուն վրայ, ամէն կողմ, ոսկեզօծ ձեռագիր մագաղաթեայ մատեաններ են, որոնք կը պարունակեն հին հայերէն գրականութեան անգնահատելի գանձեր։ Ամէն մատեան իր ոսկեզօծ շրջանակին մէջ, իր ոսկեզօծ կազմին մէջ, իր ոսկեզօծ ճարտարապետական ոճին մէջ, իր ոսկեզօծ ներկերուն մէջ, իր ոսկեզօծ ամրոցներուն մէջ, իր ոսկեզօծ ոսկերչական գործին մէջ, իր ոսկեզօծ ոսկեղէն ամրոցներուն մէջ, իր ոսկեզօծ ոսկեղէն ոսկերչական գործին

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տիկին Աարինէ Լօքմակէօզեանի մահ – ուան առթիւ, Ջուլհակեան ընտանիքը կը նուիրէ 250 Ֆր. Դպրոցասէրին եւ 250 Ֆր. Սամուէլ Մուրատ վարժարանին, փոխան ծաղկեպսակի (ստանալ «Յառա – ջ»էն):

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հարաւ. Ֆրանսայի թեմի Ազգ. կեդր. վարչութիւնը կ'ողբայ մահը Վազար Տէր– ստէփանեանի եւ այս տխուր առիթով իր սրտագին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Տէրտէրեան, Ազարեան, Տէրտուրեան, Դարբինեան, Աթթոյեան, Փափազեան, Ղազիկեան եւ Զաքարեան ընտանիքնե – րուն:

ՊՕՄՈՆ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

ՄԱՏԱՂՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ

Եկեղեցւոյ հինութեան 46րդ տարե – դարձին եւ համայն բարերարներու յի – շատակին համար, հանդիսաւոր պատա – րագ, հոգեհանդիստ եւ մատաղօրհնու – թիւն կը կատարուի կիրակի, Նոյ. 19:

Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ տեղւոյն հոգեւոր հովիւ՝

ՄԱԿԱՐ ԲՀՆՑ. ՆԱՃԱՐԵԱՆ

ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԻՍ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՕԾՄԱՆ 50ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻՒ

Եպիսկոպոսական հանդիսաւոր պատա– րագ, ձեռամբ եւ բարձր հովանաւորու – թեամբ Արեւմտ. Եւրոպայի Հայրապե – տական Պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

կիրակի, Նոյ. 19, ժամը 9·30ին, Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ:

Ճաշ Փլաճծա պանդոկի ճաշասրահին մէջ, ժամը 13·30ին: Այս առթիւ հրա – ւիրուած է Քանատայէն՝ օպերայի մե – նեդրէյ պարիթոն՝ Դաւիթ Վարժապետ– եան:

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՅԻՇԱՄԵԱԿԸ ՏՒՍԻՆԻ ՄԷՋ

Կապ. Խաչի Տէսինի մասնաճիւղը Նոյ. 12, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին պիտի տօնէ Կապոյտ Խաչի յիշամեակը Տէսինի Մը– շակոյթի Տան սրահին մէջ: Կը հրաւիր– ուին բոլոր հայրենակիցները:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

ՎԻՐԺԻՆԻ ՏՈՒՆ

Վարպետ ձեւով կարուհի մը:

Հեռաձայնել երեկոյեան ժամը 17էն սկսեալ՝ 770·11·68:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պօմոնի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.—

Ողբ. Վազար Տէրտէրեանի (առենապետ Պօմոնի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ կրօն. Ընկերակցութեան) թաղման առ – թիւ Տէր եւ Տիկ. Պօղոս Ազարեան եւ զա– ւակները եւ Դարբինեան ընտանիք 500, այրի Տիկ. Ժիրայր Տէրտէրեան եւ զա– ւակները 300, Պր. Գէորգ Տէրտէրեան, Տէր եւ Տիկ. Պօղոս Պօղոսեան 200ական, Աթթեան ընտանիք եւ Տէր եւ Տիկ. Եդ– ուարդ Զաքար 100ական, Կարօ Գոսթան Ժամկոչեան, Հ. Ց. Դ.ի Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէ, Օննիկ Արման, Տէր եւ Տիկ. Կապրիէլ Իլէկեան, Տիկ. Անահիտ Ա. – զարեան, Քէօսէեան ընտանիք, Տիրան Խայիկեան, Տէր եւ Տիկ. Ժանօ Գասգաս– եան, Տիկ. Ճինտեան, Տիկ. Խաթուն Կա– բապետեան 50ական, Տիկ. Նաճարեան, Պր. Նշան Գլօեան 30ական, Պ. Պ. Գրիգոր Պօյաճեան, Ճարուխիւն Տէրոյեան, Տիկ. Զարուհի Կազիկեան, Լեւոն Թխթխեան, Մարտիրոս Նորիկեան, Տիգրան Մանուկ– եան 20ական, Պապա Նաճարեան, Խա – չատուր Զաքօեան, Հայկ Մարգարեան, Տէր եւ Տիկ. Քիւրքճեան 10ական:

Journées d'Amitié

Organisées par
LES AMIS DE LA FONDATION MARIE NOUBAR
au profit de leurs étudiants boursiers
Samedi 25 et Dimanche 26 Novembre de 14 h. à 20 h.
Cadeaux de Noël, parfumerie, jouets, livres, disques, cartes de vœux, foulards, cravates, parapluies, jupes, chemisiers, linge de maison, layette, alimentation, buffet spécialités arméniennes.
SETA PAPAZIAN
et JACQUES KRAVETZ
signeront leurs ouvrages
Maison d'Arménie,
57 Boulevard Jourdan, 75014 Paris
Métro : Porte d'Orléans.

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Նախաձեռնութեամբ Մարի Նուպար Հայ Ուսանողական Տան վարչութեան:

Դասախօս՝ Օր. Անի ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Դասընթացքը կը սկսի Նոյ. 13ին երկուշաբթի, ժամը 20էն 21·30:

Մեթոտ՝ Յարուք Քիւրքճեանի ձեռնարկը

Աւձանագրութեան համար դիմել տեղւոյն վրայ:

Cours de langue arménienne, Lundi, 13 Novembre (20 h. à 21 h. 30)
Méthode de H. KURKJIAN
Fondation Marie Noubar
57, Bd. Jourdan, Paris 14e
Métro Porte d'Orléans

Centre Culturel St. Sahak-Mesrob

Avenue du Prado
13008 Marseille

Mercredi 15 Novembre à 21 h.
Conférence de :
JEAN ABEL
Musicologue — compositeur — critique musical
A la rencontre de Shubert

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Կազմակերպուած Դպրո – ցասէր Տիկնանց վարժարանի նախկին Սանուց Միութեան կողմէ, ի նպաստ վարժարանին, Շաբաթ, Նոյ. 18 ժամը 9ին, վերանորոգուած

ALHAMBRA
սրահը
334-340, Bld. Chave — 13005 Marseille
Նուագախումբ
CLUB MEN
Հաճելի աճակնկալներ — Քոթիյոն ճոխ պիւֆէ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
Կը կազմակերպէ՝

ԲԱՑԱՌԻԿ ՀԱՅԿԵՐՈՑԹ

Ի նպաստ Լիբանանահայ աղէտեալներու

Շաբաթ, Նոյ. 18ին ժամը 20·30ին Մշակոյթի Տան Վասպուրական սրահին մէջ

Գեղարուեստական բաժին սիրայօ – ժար մասնակցութեամբ պարուսոյց Եւա Արզուեանի, երգիչ՝ ժաք Պա– լապանեանի, դաշնակահար՝ Գէորգ Պօզուճեանի:

ՃԱՇԱԳԻՆ 50 Ֆր.

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Soirée exceptionnelle

DANYEL GERARD

LUNDI 20 NOVEMBRE A 21 H.
à l'Olympia

ՊԱՐԱՀԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Նախաձեռնութեամբ
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅԱՑ ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՍԵՒՐԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

GRANDE SOIRÉE DANSANTE

organisée par la section de Sevran de la Croix Bleue des Arméniens de France

ԿԻՐԱԿԻ, ՆՈՅ 19 ԺԱՄԸ 15ԻՆ

Salle des Fêtes de Sevran
ORCHESTRE DEDEDJIAN — GROUPE ARTANAK
en attraction: le groupe ZARTONG
groupe de danse MINI SOSSI de Sevran
BUFFET ORIENTAL — AMBIANCE ARMÉNIENNE

A titre exceptionnel, et compte tenu de la situation dramatique de la Communauté Arménienne du Liban, la moitié des bénéfices de cette fête sera versée aux œuvres d'aide aux sinistrés.

RESTAURANT EREVAN

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ԵՐԵՒԱՆ

26, RUE BERGÈRE PARIS 9e Tél. 770 85 81

Հայկական մաքուր խոհանոց — Հայկական ջերմ մթնոլորտ
Մատչելի գիներ

Զօրեղշաբթի իրիկուն՝ *ձիթապուր — մանթը*
Հինգշաբթի իրիկուն՝ *պատուհերին վրայ լահմաճուն ու ջի-֊էօֆթէ*
Ուրբաթ իրիկուն՝ *Սու–պէօրէկ*

Եւ ամէն կիրակի առաւօտ, պատուհերի վրայ՝ խաչ:

ՓԱԿ Է ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

Voyages en ARMENIE

EREVAN

ET EXTENSIONS A MOSCOU ET TBILISI ET LENINGRAD
DEPARTS CHAQUE MOIS :
11 jours — 13 jours et 15 jours

A partir de 2680 Fr. comprenant le séjour en hôtel de 1ère catégorie, en pension complète, le transport aérien, les excursions et la visite des villes

Demandez le programme détaillé à des spécialistes sur les voyages en Arménie depuis plus de 12 ans.

N'hésitez pas à nous consulter.

A PARIS

MONDOTOURS OCIVEP
2, Rue de Sèze
75009 Paris
Tél. : 073.30.64
073.32.64
266.50.12
M. BAGHDASSARIAN LEVON

A LYON

sevan voyages
50, Cours de la Liberté
69003 Lyon
Tél. : 60.13.66
M. SARKISSIAN VAROUJAN

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
14
MARDI
14 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	Վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	Հատը	1 Ֆ· 80

54րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14·249

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.249

ՕՐՈՒԱՆ ԳԷՊՔԵՐԸ

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐ ՊԱՐԱԳԼՈՒԽԸ՝

ՍԱՆՃԱՊԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

— o —

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԴՈՒԻԼԸ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԶԷՐ

ԲԱՆԱԽՄՆԵՐ ԳԱՒԱՌԸ՝ 11 ՄԵՌԵԱԼ

— o —

Կիրակի օրուան համար ընդդիմութիւնը, Ալթոլա Խոմէյնի ընդհ· գործա – դուլի հրահանգ տուած էին ամբողջ Պարսկաստանի համար եւ կր կարծուէր որ ժողովուրդը կրնայ նոյնիսկ ցոյցի դիմել քանի նախորդ օրը կը ձերբակալուէր Ազդ· Ճակատի պետը՝ Քարիմ Սանճապի: Իրեն հետ կը ձերբակալուէր նաեւ ճակատի բանբերը՝ Ֆորհուար: Ինչ որ սակայն զարմանալի է այն է որ այս դէպքը չդրդռեց ժողովուրդը մինչ կ'ակընկալուէր, որ իրար անցնի: Մամուլի ասուլիս մը տալէն քիչ առաջ էր, որ կատարուեցաւ ձերբակալութիւնը, չուրջ հարիւր օտար լրագրողներու ներկայութեան, որոնք հաւաքուած էին Սանճապիի առանձնատան առջեւ, Սաւաքի (քաղաքական ոստիկանութիւն) մարդոց կողմէ:

Կիրակի օր, ուրեմն, ընդդիմութիւնը տեսաւ որ Շահը տէրն է կացութեան եւ թէ հակառակ եղած դրդռութեան, Սանճապիի ձերբակալութեամբ, ժողովուրդը չդողքեց: Միլիոդէպեր պատահած են միայն գաւառը, հարաւային շրջանը, ուր 11 մեռեալ կայ ըստ պաշտօնական աղբիւրներուն:

Նիւզ – Ուիքի տուած տեսակցութեան մը ընթացքին, Շահը յայտարարած է թէ Խոմէյնի կրնայ Պարսկաստանը Լիբանանի մը վերածել, կարճ ժամանակի մը մէջ, 3 – 4 ինքնավար շրջաններու բաժանուելով եւ Խորհ· Միութեան սահմանակից շրջանը, օր մը հաւանաբար կը կցուի Խորհ· Միութեան եւ կը դառնայ « Իրանիստան »: Օր մը Խրուշչեւ ըսեր է· « Իրանը փտած խնձոր մըն է եւ ինչ որ ունինք ընելիք սպասելն է, որ մեր ձեռքերուն մէջ իյնայ »:

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՇԱՄՈՒՆ ԴԷՄ ԶԷ ՊԱՂԵՍՏԻՆԵԱՆ ՆԵՐԿԱՑՈՒԹԵԱՆ

— o —

Դէսերու համար քաղաքական չատ կարեւոր նշանակութիւն մը կր տրուի Շամունի յայտարարութեան: Արդարեւ, նախկին նախագահը ըսած է թէ առարկութիւն չունի պաղեստինեան ժամանակաւոր ներկայութեան մը Լիբանանի մէջ: Զիջում մը կը նկատուի քրիստոնեայ ծայրեղ պարագլուխին կողմէ, որ ցարդ կը պահանջէր որ ապագինուին բոլոր պաղեստինցիները: Այս յայտարարու – թիւնը եղած է քրիստոնեայ պարագլուխներու եւ ՊԱԿի երկու ներկայացուցիչ – ներու միջեւ հանդիպումէ մը ետք:

Պաղեստինցիներն էին՝ Փրոֆ· Վալիտ Խալիտի եւ մեծահարուստ՝ Հասիպ Սապակ, որոնք իրրեւ բանագնաց օգտա – գործուած են Արաֆաթի կողմէ քաղա – քացիական կռիւներու ընթացքին: Հան – դիպումը տեղի ունեցած է Ուրքաթ, քրիստոնեայ կողմը կը ներկայացնէին Շամունն եւ Ճեմայէլ:

Հոս – հոն միլոդէպերը չեն վերջացած, առջի օր Հնդկաստանի դեսպանն է որ ազատած է երբ եղեռնափորձի մը թիրախ եղած է իր կառքը:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Շիրաք յաջողեցաւ գրեթէ միաձայ – նութեամբ (97,93 առ հարիւր···) քուէ – արկել տալ Եւրոպայի վերաբերեալ բանաձեւը ՀՀՀի արտակարգ համագումա – րին: Վարչաձեւի եւրոպական դիրքին դէմառուր հակառակորդներ են Ա· Սան – կինեթթի եւ Տըպրէ: Առաջինը, որ կո – ւիզմի անառակ որդին կր նկատուի չվա – րանեցաւ ըսելու որ «Այլեւս ընդդիմու – թեան մէջ մտած եմ: Պառակտում կայ մեր չարքերուն մէջ եւ խորհրդարանա – կան խումբին, որովհետեւ անելի մէջ ենք: Ստիպուած ենք, ծածկելու համար, ընդունիլ կեդրոնապաշտ ներշնչումով կառավարութեան մը քաղաքականութիւ – նը: Ժիսքար տ'Էսթէն ուզեց կեդրոնա – պաշտութիւն հաստատել Ֆրանսա: Կըրցաւ ընել չնորհիւ մեզի, թեթեւօրէն վարուեցանք: Ամէն բան ընդունեցանք, ի մտոյ այլեւս ըսելիք պիտի չունենանք»:

ՀՀՀ·ն համաձայն է Դաշնակցային Եւրոպայի մը, ոչ՝ դերազգային եւ բանաձեւին մէջ երաշխաւորութիւններ կը պահանջէ կառավարութենէն: Շապան Տէլմաս չէր եկած ժողովի:

1918ի ՋԻՆԱԴԱՐԻ 60ամեակը ոգեկոչուեցաւ Փարիզ եւ զանազան քաղաք – ներու մէջ, ըստ աւանդութեան: Նախագահը, Ռըթոնտ ալ գնաց, ապա ճառ մը արտասանեց Քոմփիէնեը: Ցոյց մըն ալ տեղի ունեցած է Մառեշալ Փէթէնի շիրիմին վրայ, Իէօ կղզին: Ժիսքար տ'Էսթէն ծաղկեպսակ մը դնել տուած էր Ֆրանսայի 11 մառեշալներու (երկու պատերազմներու) շիրիմներուն:

ԵՐԵՒԱՆ ⇔ ՓԱՐԻԶ
ՀԵՌԱՏԻՊ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնփրէս, Նոյ· 3 – 6)

ՕՏԱՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ԱՑՑԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Մոսկուա գտնուող օտար խումբ մը թղթակիցներ քանի մը օրով այցելած են Հայաստան: Դիտած են հիւլէական ելեկտրակայանը, Արովեանի չրջանի կոտայք գիւղի ձեռնարկութիւնը, ժողովրդական տնտեսութեան ցուցահանդէսը, այցելած են երեւանի տեսարժան վայրերը, հայկական հին ճարտարապետութեան յուշարձանները եւ Մարտիրոս Սարեան թանգարանը: Հիւրերը Բիւրականի աստղադիտարանին մէջ ընդունուած են Ակադ· Վիկտոր Համբարձումեանի կողմէ: Էջմիածնի մէջ անոնք հանդիպում մը ունեցած են Վազգէն Ա· Կաթողիկոսի հետ: Օտար թղթակիցներու ի պատիւ Հայաստանի Արտաքին նախարարութիւնը ընդունելութիւն տուած է:

ԼԻԲԱՆԱՀԱՑ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲ·— Այս մասին լուրերը տուած էինք օրը օրին, ստորեւ՝ պաշտօնական հաղորդագրութիւնը:

Հայ Առաքելական, Կաթողիկէ եւ Աւետարանական համայնքներու, հայ պետական երեսփոխաններու, հայ երեք քաղաքական կուսակցութիւններու եւ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան եւ Հայ Օգնութեան Խաչի ներկայացուցիչներու խորհրդակցական երկ – րորդ հանդիպումը տեղի ունեցաւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսարանի վե – հարանի դահլիճին մէջ, նախագահու – թեամբ Ն· Ս· Օ· Տ· Տ· Խորէն Ա· Վեհափառ Կաթողիկոսին, Ուրբաթ, Հոկ – տեմբեր 27ին, առաւօտեան ժամ 10ին, ըստ առաջին հանդիպումի (1978 Հոկ – տեմբեր 23) որոշումին:

Վերահաստատելով առաջին հանդի – պումին մէջ որդեգրուած հիմնական սկզբունքները միասնաբար դիմագրաւե – լու համար Լիբանանի վերջին րուռն կռիւ – ներու հետեւանքով առաջացած կացու – թիւնը, կազմուեցաւ Լիբանանի Վերա – կանգնումի Կեդրոնական Մարմին մը, ընդ նախագահութեամբ Մեծի Տանն Կի – լիկիոյ Վեհափառ Հայրապետներուն, փոխ նախագահութեամբ Հայ Կաթողիկէ եւ Հայ Աւետարանական համայնքներու հոգեւոր պետերուն եւ մասնակցութեամբ՝

Հայ Առաքելական համայնքին ներկայացուցիչ՝ Պր· Վահէ Սէթեան եւ Պր· Ոսկեբերան Արզումանեան:

Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանին ներկայացուցիչ՝ Մէթր Ժաք Զուխա – տարեան:

Հայ Աւետարանական համայնքին ներկայացուցիչ՝ Տօքթ· Անդրանիկ Մանուկեան:

Հայ Պետական Երեսփոխաններու պլոքին ներկայացուցիչ՝ Մէթր Խաչիկ Պապիկեան եւ Պր· Սուրէն Խանամիրեան:

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան կուսակցութեան ներկայացուցիչ՝ Պր· Աւետիս Տէմիրճեան:

Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան ներկայացուցիչ՝ Պր· Վարդգէս Տէր – կարապետեան:

Հայ Ռամկավար Ազատական կուսակցութեան ներկայացուցիչ՝ Պր· Վահէ Պահատուրեան:

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան ներկայացուցիչ՝ Պր· Սեդրակ Գասարճեան:

Հայ Օգնութեան Խաչին ներկայացուցիչ՝ Տիկին Ալին Փափազեան:

Որոշուեցաւ որ իւրաքանչիւր ներկայացուած համայնք կամ կազմակերպու – թիւն ունենայ նաեւ փոխանդամ մը: Փոխանդամները եղան՝ Պր· Կարապետ Թիւթիւնճեան (Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութենէն), Պր· Յովհաննէս Քէչէեան (Լիբանանի Առաքելական համայնքէն), Պր· Առաքել Մինասեան (Հայ Կաթողիկէ համայնքին), Պր· Հրայր Մուրատեան (Հայ Աւետարանական համայնքէն), Տօքթ· Արշակ Գազանճեան (Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան կուսակցութենէն), Պր· Յակոբ Գարօղլանեան (Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութենէն), Պր· Երուանդ Պապայեան (Հայ Ռամկավար Ազատական կուսակցութենէն), Պր· Փանոս Թիթիզեան (Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութենէն), Տիկին Սեդա Թորիկեան (Հայ Օգնութեան Խաչէն):

Փափաք յայտնուեցաւ համագաղութային եւ ընդհանրական տարողութիւն տալու համար Լիբանահայութեան վերականգնումի այնքան կենսական եւ համազգային նշանակութիւն ունեցող դործին, կապ հաստատել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին՝ Ն· Ս· Օ· Տ· Տ· Վազգէն Ա· Վեհափառին եւ խնդրել իր անմիջական աջակցութիւնը: Աթոռակից Կաթողիկոսը՝ Գարեգին Բ· յայտնեց որ այդ մասին Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Հայրապետները հեռագրով եւ թղթակցութեամբ յարաբերութեան մէջ են Ամենայն Հայոց Հայրապետին հետ եւ արդէն իսկ պատուիրակութիւն մը նշանակած են անմիջապէս մեկնելու համար Ս· Էջմիածին խորհրդակցելու համար Նորին Ս· Օծութեան հետ նոյն նպատակին առընչութեամբ:

Խորհրդակցական հանդիպումին բոլոր մասնակցողները խոր գոհունակութիւն յայտնեցին այդ մասին:

Նորընտիր Կեդրոնական Մարմինը իր առաջին նիստը գումարեց նոյն օրը, խորհրդակցական հանդիպումէն անմիջապէս ետք Խորէն Ա· Կաթողիկոսի գրասենեակին մէջ եւ ընտրեց իր դիւանը հետեւեալ կազմով՝

Մէթր Խաչիկ Պապիկեան Ա· Աթենապետ
Տօքթ· Անդրանիկ Մանուկեան՝ Բ· Աթենապետ
Մէթր Ժաք Զուխատարեան Աթենադպիր
Պր· Սեդրակ Գասարճեան Գանձապահ:

Հաշուեքննիչ Մարմին նշանակուեցան Պր· Վահէ Սէթեան, Պր· Երուանդ Պապայեան եւ Պր· Ոսկեբերան Արզումանեան:

Ժողովը վերջ գտաւ ժամը 1·30ին, համագործակցութեան մթնոլորտին մէջ:

ԴԻՒԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ
30 Հոկտ· 1978, Անթիլիաս

ԱՄԵՆԱՑՆ ՀԱՑՈՑ

ՎԱԶԳԷՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

ՊԱՊԻՆ ԵՒ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ

ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԿԸ ԴԻՄԷ

ԼԻԲԱՆԱՀԱՑՈՒԹԵԱՆ ԱՋԱԿՑԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

— o —

Նոյ· 6 թուակիր հեռագրով եւ Սիոն Արք·ի ստորագրութեամբ Մայր Աթոռ Էջմիածնի գերագոյն հոգեւոր խորհուրդը կը հաղորդէ·—

« Ամենայն Հայոց Հայրապետ Վազգէն Ա·, Հոկտեմբեր 30ին կոչ ուղղեց Համայն Հայութեան՝ Լիբանանի հայ աղէտեալներու օգնութեան համար:

« Նորին Սրբութիւնը Նոյեմբեր 4ին, (Շաբաթ), դիմեց Ցուվհ· – Պօղոս Բ· սրբազան Պապին եւ Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդի քարտուղար Տօքթ· Փոթըրի՝ ի խնդիր պաշտպանութեան եւ օգնութեան Լիբանանի հայ համայնքին»:

ՀԱՑԱՍՏԱՆ

ՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐԻ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ

— o —

« Սովետական Հայաստան » օրաթերթի Նոյ· 8ի թիւէն կ'իմանանք, որ Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի նախագահութիւնը՝ Նոյ· 4ի հրամանագրով, Հայաստանի « Կոմունալ տնտեսութեան » նախարար նշանակած է Ռաֆիկ Արմենակի Մինասեանը, որ կը փոխարինէ՝ Նուհիկ Թուխիկեանը:

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԿՈՄՈՒՆԻՍՏ ՄԱՆԻՖԵՍՏԻՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԱՌԱՋԻՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«Ծառայ – Միաք եւ Արուեստ»ին վերջին թիւին մէջ, Նոյեմբեր 5, Յաչիկ Թէօլէօլեան չահեկան յօդուած մը ունէր՝ « Ժողովուրդ, մշակոյթ եւ ղասկարդ » խորագրին տակ:

Յօդուածին մուտքին խօսելով « Կոմունիստ Մանիֆեստ »ին հայերէն թարգմանութեան մասին, այն ճիշդ եղրակացութեան կուգար, որ Հնչակեան շարժումին դոյութեամբ Մանիֆեստը պէտք էր չուտով թարգմանուած ըլլար:

1847ին սկիզբները, Մարքս եւ Ինկելս կը մասնակցին այսպէս ճանչցուած « Արդարներու Միութեան » Լոնտոնի մասնաճիւղին վերակազմութեան աշխատանքներուն: Անդրանիկ համագումարը տեղի կ'ունենայ նոյն տարուան ամառը: Վերակազմուած միութիւնը՝ Մարքսի եւ Ինկելսի առաջարկով կը կոչուի « Կոմունիստներու Միութիւն »: Քանի մը ամիս ետք, Նոյեմբերին, Բ. Համագումարին, պաշտօն կը տրուի Մարքսի եւ Ինկելսի մշակելու նոր միութեան ծրագիրը՝ Մանիֆեստը: Այսպէս, 1848 Փետրուարին, ղերմաներէն լոյս կը տեսնէ « Մանիֆեստ Կոմունիստ Կուսակցութեան » խորագրին տակ:

Հայերէն առաջին թարգմանութիւնը կը կատարուի 1887ին: Զայն հրատարակելու փորձը Պոլսոյ մէջ կը հանդիպի զրաքննութեան արգելքին:

Ֆրիտրիխ Ինկելս այլ բացատրութիւն կուտայ: Մանիֆեստին 1890ի ղերմաներէն հրատարակութեան յառաջաբանին մէջ, անդրադառնալով մինչեւ այդ թուականը լոյս տեսած կարեւոր թարգմանութիւններուն, իրրեւ « հետաքրքրական » պատմութիւն կը յիշատակէ 1887ի հայերէն թարգմանութեան պարագան: Ահա թէ ինչ կը գրէ.— « Ինչպէս կուրիօզ պիտի յիշեմ, որ « Մանիֆեստ »ին հայերէն թարգմանութեան ձեռագիրը առաջար – կուած էր 1887 թ. Պոլսի մի հրատարակչի. պատուական մարդը բաւութիւն չունեցաւ տպագրելու Մարքսի անունը կրող աշխատութիւնը եւ խորհուրդ տուեց թարգմանիչին՝ հեղինակի անուան փոխարէն իր անունը դնել: Թարգմանիչը մերժեց այդ առաջարկը » (1):

Ստ. Շահումեան, Մանիֆեստին յետագայ թարգմանիչներէն մէկը, դիտել կուտայ, թէ « այդ թարգմանութիւնը, որի մասին ասում է Ենկելսը, մեզ չի յաջողուել տեսնել »: *Փրոֆ. Ամատյիս Մնացականեան, իր կարգին, առանց թարգմանողին անունը յիշատակելու, կը գրէ.* « Պոլսում փորձ արուեց այն հրատարակել, սակայն արգիլուեց սուլթանական գրաքննութեան կողմից » (2):

Հայերէն երկրորդ թարգմանութիւնը կ'իրականացնեն Հնչակեան կուսակցութեան հիմնադիրներէն Աւետիս եւ Մարօ Նազարբէկեան: 1894ին, *Ամենքի* մէջ, «Գաղափար» եռամսեայ հանդէսին (Ընդհակեան պաշտօնաթերթ) առաջին երկու թիւերով կը հրատարակեն Մանիֆեստին Ա. եւ Բ. գլուխները (3):

Ասիկա, ժամանակագրական իմաստով, կը նկատուի Մանիֆեստին անդրանիկ հրատարակութիւնը, թէեւ մասնակի:

Նոյն թուականին, 1894ին, նոր թարգմանութեան մը կը ձեռնարկէ Յովսէփ Աթաբէկեանց: Կը մնայ անտիպ: Իրրեւ մանրամասնութիւն աւելցնենք, որ Ինկելս կը մերժէ ընթացք տալ Աթաբէկեանցի խնդրանքին՝ գրել յառաջաբան մը իր թարգմանութեան համար: Կ'առարկէ, թէ չի կրնար արտայայտուիլ իրեն անծանօթ նօթ լեզուով հրատարակելի գիրքի մը մասին:

Կ. Մարքսի եւ Ֆ. Ինկելսի Մանիֆեստը ամբողջութեամբ (չորս գլուխներ) եւ առանձին գրքոյկով լոյս կը տեսնէ Փրնեւի մէջ, 1904ին: Թարգմանաբար կը բովանդակէ նաեւ Ինկելսի գրած յառաջաբանները 1872ի, 1883ի եւ 1890ի գերմանե – րէն հրատարակութեանց: 88 էջերէ կազմուած գրքոյկը ունի նաեւ յաւելուած մը, 14 էջ, Կ. Կաուցկիի « Որքա՞ն է հնացել Կոմ. Մանիֆեստը » գրութիւնը: Գրքոյկին կողքին, իրրեւ կեդրոնատեղի, կը ներկայացուի Վ. Ուլիանովի (իմա՝ Լենինի) հասցէն: Հետաքրքրութեան համար կը ներկայացնենք. — 3 Ռիւ տը լա Գոլին, փոխ Փոն-Նէօֆ, Ժընեւ:

Գրքոյկին մէջ չկայ յիշատակութիւնը թարգմանողին անունին: Ծանօթ է սակայն, որ զայն թարգմանած են Ստ. Շահումեան եւ Մ. Մանուչարեան գերմաներէն բնագրէն, ինչպէս յիշատակուած է գրքոյկին մէջ, աչքի առկ ունենալով նաեւ երկու հայերէն հրատարակութիւններ: Երկու խօսքին մէջ կը կարդանք. « ... Այս հրատարակութեան համար մենք ունեցել ենք ձեռքի տակ երեք տարբեր թարգմանութիւններ: Առաջինը տրուած է գերմաներէն վեցերորդ տպագրութիւնից, Շտուտգարտ, Գերմանիա, 1894 թ., երկրորդը Գ. Պլեխանովի ռուսերէն թարգմանութիւնից, Կովկաս, 1901 թ. եւ երրորդը (տաճկահայկական բարբառով) Պ. Լափարգի փերսանաներէն թարգմանութիւնից, Ժընեւ, հաւանօրէն 1902 –3 թուականին: Ներկայ հրատարակութիւնը ներկայացնում է գլխաւորապէս առաջին եւ երկրորդ թարգմանութիւնների միացումը՝ ուղղուած եւ խմբագրուած համաձայն վերջին գերմանական հրատարակութեան »: *Ժընեւ, Օգոստոս 25, 1904:*

Կը հետեւի, ուրեմն, թէ Ց. Աթաբէկեանցի 1894ի թարգմանութենէն եռք, երկու այլ թարգմանութիւններ ալ կատարուած են մէկը Կովկաս 1901ին, միւսը արեւմտահայերէն 1902 - 3ին: Աւելի – յնենք, որ Ինկելսի « Դիտական Սոցիա – լիզմը » հայերէն լոյս կը տեսնէ առանձին գրքոյկով, 78 էջ, 1894ին: Գրքոյկին կողքին արձանագրուած է տպագրութեան վայրը.— Վիէննա, Հ. Ց. Դաշ – նակցութեան ազատ տպարան:

Յ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ

(1) Ենկելսին այս յիշատակութիւնը ծագած ենք 1904ին Ժընեւ լոյս տեսած Մանիֆեստ Կոմունիստական կուսակցութեան հայերէն թարգմանութենէն, էջ 12:

(2) « Սով. Գրականութիւն » ամսագիր, 1968, « Կարլ Մարքսը եւ Հայաստանը »:

(3) Ստ. Շահումեանի կարծիքով՝ « թարգմանութիւնը արուած է վատ »: Մանիֆեստ, էջ 13:

ԷՆԹԵՐՓՈԼԻ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

Միջազգային Ճարտարային Ոստիկանութեան Կազմակերպութիւնը, առաւել ծանօթ Էնթերփոլ անունով, 55 տարիներու անցեալ ունի: Սակայն, վերջին տարի – ներուն է միայն, որ սկսաւ առանցքը դառնալ ոստիկանական միջազգային գործակցութեան: Եւ ճեռք ճզել համբաւ: Դեռ մինչեւ հինգ տարի առաջ, երբ կազմակերպութիւնը քաղաքական մեքենա – յութիւններու բոյն կը մնար եւ, միա – ժամանակ, կը տառապէր նիւթական նեղ միջոցներուն հետեւանքով, գործունէութեան երեսը այնքան անգործնական էր, որ հարցաքննութեան մը փոխանցումը Եւրոպայի մէկ ոստիկանութենէն միւսը չարաթներ կը տեւէր:

Այժմ պատկերը փոխուած է: Կազմա – կերպութիւնը գրասենեակներ ունի 126 երկիրներու մէջ: Առանք՝ ծանօթ Ազգային Կեդրոնական Գրասենեակներ անուանին տակ, պաշտօնի կոչած են տեղացի ոստիկանապետներ՝ նշանակուած իրենց երկրին ապահովութեան մարմիններուն կողմէ, ինչպէս, օրինակ, Փոլիս Քրի – մինէլ Ֆրանսայի մէջ, Պունտեսքրիմի – նալամթ Դաշնակցային Գերմանիա կամ Արդարութեան Նախարարութիւն Միացեալ Նահանգներ: Գրասենեակները իրարու կը փոխանցեն տեղեկութիւններ, ազրիւրներ, թղթածրարներ եւայլն: Այս ձեւով համագործակցութիւն մը հաստատած է 126 երկիրներու ոստիկանութիւններուն մէջեւ: Դիւրին չէ եղած ասիկա: Արդարեւ, ծանօթ իրողութիւն է, որ ոստիկանները ընդհանրապէս կասկածամիտ են եւ չաճախ մրցակցութիւն, նոյնիսկ հակամարտութիւն կը տիրէ նոյն երկրին ոստիկանական մէկ ճիւղին ու միւսին միջեւ: Էնթերփոլ թէեւ իշխանութիւն չունի, սակայն անոր դիմում – ները նկատի կ'առնուին: Այսպէս, կազմակերպութեան ձերբակալութեան մը ազդը՝ անդամ երկրի մը պահանջին վրայ, անմիջապէս առժամեայ ձերբակալութեան հնարաւորութիւն կուտայ՝ խուսափելով դիւանագիտական ճամբով կատարուող դանդաղ գործողութիւններէն:

Գործունէութիւնը մեծ ծաւալ ստացած է: Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ Ազգ. կեդր. Գրասենեակները, առաջինը Փարիզ Բէ տէզ'Օրֆէվրը, երկրորդը՝ Վիզպատըն, անցեալ տարի ամէն մէկը առանձին չուրջ 100 հազար թղթածրար կազմեց, այլ երկրի մը ոստիկանութեան պահանջով 350 տեղացի յանցագործ ձերբակալեց եւ չուրջ 200 օտար փախստականներ յանձնեց համապատասխան երկիրներուն:

Էնթերփոլի նուիրապետութեան գլուխը կը գտնուի Ընդհանուր Քարտուղարութիւնը, որուն կեդրոնատեղին հաստատուած է Սէն Քլու: Հոն կեդրոնացած են 300·000 հիմնական թղթածրարներ: Հաստատուած է ռատիօ – թելեթիփի կայանը: Անձնակազմը՝ միջազգային գիմագիծով, կը բաղկանայ 200 հոգիէ:

Անցեալ տարի, Քարտուղարութիւնը 35 հազար խնդիրներու մէջ ներգրաւեցաւ ոստիկանութեանց գործակցութիւնը, ուսումնասիրեց նոյնպէս ոճիրներուն հոլովոյթները, ուղղութիւնները, կազմակերպեց ոստիկանական սեմինէրներ եւ յանձնաձեց կազմակերպութեան մեքենան:

Էնթերփոլ, որ վաստօրէն իրրեւ միջկառավարական մարմին ճանչցուած է Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ, առանձին կազմակերպութիւն մըն է, հաշուետու՝ Ընդհանուր Քարտուղարին միջոցաւ, իր Գործադիր Կոմիտէին: Այս մարմինը կը բաղկանայ 13 անդամներէ եւ կ'ընտրուին Կազմակերպութեան Ընդհ. Ժողովին կողմէ: Ընթացիկ տարուան գումարուեցաւ Փանամա:

Ընդհանուր գործունէութեան չորս – չափին մէջ, ահաբեկչութիւնը երկրորդ ոստիճանի վրայ կուգայ, առաջինը մնալով պայքարը թմրեցուցիչներու մաք – սանենգութեան դէմ:

Էնթերփոլ իր նախապատրաստական ապատրաստութիւնները կը փոխանցէ աշխարհի վրայ տարածուղ իր ձայնասփիւռի ցանցով, որ ուղղակի կապուած է նոյն – պէս Միջազգային Օդանաւորդութեան Ընկերակցութեան ապահովութեան ցան – ցին: Այսպէս, ահաձանգ մը Պէյրութի Էնթերփոլէն հնարաւորութիւն տուաւ Նիկոսիոյ Էնթերփոլին, որպէսզի վայրէջք հրամայ արձակէ դէպի Հռոմ սուբացող օդանաւի մը: Ռումբ մը զետեղուած էր եւ պիտի պայթէր կէս ճամբուն: 102 ճամբորդներու կեանքը փրկուեցաւ:

Էնթերփոլ թղթածրարներ ունի հարիւրաւոր ահաբեկիչներու համար, որոնց անոնք անդամներ Պաասկէր - Մայհոֆ խմբակին, թէ Պադեռմինի Ազատագրութեան ժողովրդական ճակատին, Սըրուսթ ազգայնականներու կամ անկատարներու:

Էնթերփոլի օրինագիծը կ'արգիլէ կազմակերպութեան մէջամտութիւնը քաղաքական նկարագիր ունեցող դէպքերուն մէջ: Այս այսպէս ըլլալով հանդերձ, մէջին ճամբայ մը գտնուած է, որ պաշտօ –

ՀԻՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ՌՈՍՏՈՄԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

15·

26·4·1913

Սիրելի Սիմոն,

Այսօր ուղարկում եմ զարճեալ 5 պատկեր (1): Կարծեմ, որ բաւական է: Էլ պակաս բան չես ունենալ:

Սպասում եմ, ուրեմն, դրամի:

Այսօր լաւրան ունեցանք արտադրքի առթիւ: Յարգարները թէեւ չեն օգնել, բայց եւ այնպէս գուցէ քիչ մեղմացնեն հոսանքը:

Կարող է նշանակութիւն ունենալ այլ տեղի պանդուխների վիճակի նկարագրութիւնը: Կարո՞ղ ես ազդու փաստեր տալ, մանաւանդ անգործութեան եւ զբաղանիքից առաջ եկած աղէտների մասին, կարեւոր փաստեր նաեւ իսլամ պանդուխների վերաբերեալ:

Ընկերներին յայտնիր, որ իրենց ապատայած փափաքի համաձայն գործ առաջարկեցինք Թովմասին (2), բայց ոչ մի գործ չի կպել: Վերջերս խնդրեցինք գալ այստեղ ձեր վերջին յանձնարարութեան համար, բայց չեկաւ:

Այնուամենայնիւ ուրիշի միջոցով հնարաւոր ենք տեսնում գործը գլուխ բերել:

Սարգսի գրամը չուշացնես: Կարող է պատահել, որ չուտով հեռանայ մեր քաղաքից: Մատրութիւն կայ Կովկաս անցնելու: Ես էլ յանդգնութիւն ունեմ այլ մասին մտածելու:

Գարօի գրութիւնը ատացած կը լինես: Լաւ պէտք է կոկես, նրանը չատ լաւ է:

Քո ՌՈՍՏՈՄ

(1) Այս ամիս սրանով ուղարկուած է մօտ 10 հատ:

(2) Թովմաս ձէլալեան — Ամերիկայի գործօն դաշնակցականներից, որ վերադարձել էր իր ծննդավայրը՝ Բալու երկրում աշխատելու համար: Զոհ գնաց ընդհանուր եղեռնին:

Ս. վ.

16·

22·5·1913

Սիրելի Սիմոն,

Մի չարաթ առաջ գրած նամակս ատացած կը լինես: Անցեալ փոստին ատացայ 8·5 նամակդ:

Լաւ չեղաւ, որ ուշացաւ « Բացառիկը »: Ամբողջ յոյսս նրա վրայ էր: Դրա պատճառով տակնուվրայ են լինում Ուսուցչ. ամբողջ կազմի ամսականները: Ստիպուած կը լինեմ պարագ անել: Բայց ո՞ւմ դիմեմ:

Թանի որ ուշանում է, որքա՞ն կ'ուզենայի աչքի անցընել իմ յօդուածը: Ցամենայն դէպս վերջին մասը եթէ հանես, վատ չի լինիլ (1):

Մեր վիճակը այնքան էլ զէշ չէ, ինչպէս ներկայացնում են: Մի տեսակ սպասողական դրութիւն է. « Ազգային » գործերը կանգ են առել: Ներքին ստիմուլ չկայ: Ամէն ինչ գնում է իներցիայով, եթէ մէյն գնում է: Կարծում եմ, որ յառաջիկայ տարին սթափում կը լինի:

Փելտոը այս փոստով պիտի գրէր: Կազմակերպական կեանքից տեղեկութիւններ տալը նրա վրայ կը դնենք:

Կովկասում երկու տեսակ հոսանք է նկատւում: Որոշ մասի յոյսը ռուս կառավարութեան միջամտութեան վրայ է, եւ այդ պատճառով ոչինչ չի ուզում անել: Աւելի ճիշդն ասած՝ յոյսը կառավարութեան վրայ է գնում, իր կողմից ոչ մի բան չանելու համար: Բայց կան եւ այնպիսիները, որոնք լուրջ են կպչում գործին:

Լաւ է, որ Մնարեանը մնայ: Խօսում էր ճէմալի մասին. կարծեմ գրել էի, որ նա Ամերիկայի համար չատ օգտակար կարող է լինել, միայն թէ Ամերիկան նրա համար աղետաբեր կը լինի: Նրա բնաւորութեան մէջ կայ թեթեւ, մակերեսային վերաբերում դէպի աշխատանքը:

(Շար. 9)

ՄԱՐԴԱ - ՀԱՄԱՏԱՐ
«ԲԱՐԻ ՏԱՐԱՓԸ»
— o —
ՆԿԱՐԱԶ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Ի ՎԱՀԱԳՆԻ ՀՐՈՒՇԱԿԻ
2.
— Այ, պատմատուտ Զիլ Չաքալը։ Ասոր պատճառը ինձմէ կ՚ուզեն, պարո՛ն Հրանդ։ Մեր տունն ալ, ինչպէս բոլոր տուները, նեղ ու ոլորապտոյտ փոսի մը մէջ կ՚եղեւ, որ դէպ ի վեր կ՚երթար։ Ամէն անգամ որ ձիս կը հասնէր այդ փոսին, ետեւէն ձեղքուող ձիս իր ուժգնութեամբ կը հրէր զիս, որ ես ալ ետեւէս եղող մարդը կը հրէի։ Ու այսպէս, մէկ մարդ մէկ ետեւէն, ամբողջ շարան մը կ՚ըլլայինք։ Ես ինչ ընեմ, որ ամէնքն ալ ինծի կը հրէին։ Ինչո՞ւ ինծի կը հրէին, պարո՛ն Հրանդ։ Ինչո՞ւ ես միայն կը հրուէի։ Ինչո՞ւ ես միայն կը ծեծուէի։ Ինչո՞ւ ես միայն կը նախատուէի։ Ինչո՞ւ ես միայն կը հայհոյուէի։ Ինչո՞ւ ես միայն կը ...
— Ներո՛ղ ըլլաս, 10 – 15 տարի ետքն ալ...
— Մե՛ղք եղաւ, պարո՛ն Հրանդ։ Ինչո՞ւ ոչ, ինչո՞ւ ոչ, ես ալ ուզեցի որ ուրիշ մը ինծի հրէ։ Ես ալ ուզեցի որ ուրիշ մը ինծի հայհոյէ։ Ես ալ ուզեցի որ ուրիշ մը ինծի նախատէ։ Ես ալ ուզեցի որ ուրիշ մը ինծի ծեծէ։ Ինչո՞ւ ես միայն ծեծուիմ, ինչո՞ւ ես միայն նախատուիմ, ինչո՞ւ ես միայն հայհոյուիմ։ Ինչո՞ւ ես միայն հրուիմ։ Ինչո՞ւ ես միայն ...
— Ներո՛ղ ըլլաս, Զիլ Չաքալ, ես ալ ուզեցի որ ուրիշ մը ինծի հրէ։ Ես ալ ուզեցի որ ուրիշ մը ինծի հայհոյէ։ Ես ալ ուզեցի որ ուրիշ մը ինծի նախատէ։ Ես ալ ուզեցի որ ուրիշ մը ինծի ծեծէ։ Ինչո՞ւ ես միայն ծեծուիմ, ինչո՞ւ ես միայն նախատուիմ, ինչո՞ւ ես միայն հայհոյուիմ։ Ինչո՞ւ ես միայն հրուիմ։ Ինչո՞ւ ես միայն ...
— Ներո՛ղ ըլլաս, պարո՛ն Հրանդ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Տիրան Հոթոյեան եւ զաւակները ինչպէս նաեւ Աշխատութեան, Մարկոյեան, Աւագեան եւ Յարութիւնեան ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի Կիրակի առաւօտ, Նոյ. 19, Լիոնի Ս. Յակոբ եկեղեցին

ԱԼԵՔՍԱՆ ՀՈԹՈՑԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ։

Ի դիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Համախարբերդցիական Միութեան, Ֆրանսայի շրջանի կեդր. վարչութիւնը, իր բոլոր մասնաճիւղերով, խոր ցաւակցութիւններ կը յայտնէ։— Տէր եւ Տիկին Ճիվերճեանի, իրենց զաւակներուն, թոռնական պարագաներուն ու բարեկամներուն, Օր. Մարի Ճիվերճեանի մահուան առթիւ, երիտասարդ տարիքին, Վիէնի մէջ։

Այրի Տիկին Հռիփսիմէ Մաղաքեանի, իր զաւակներուն ու թոռներուն, ինչպէս նաեւ բոլոր բարեկամներուն, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Մաղաքեանի ու զաւկին, Սուքիաս Մաղաքեանի մահուան առթիւ (Վալանս)։

Ողբացեալ Գէորգ Կօչկարեանի, զաւակներուն ու թոռներուն, Տէր եւ Տիկին Պօղոս Կօչկարեանի, իրենց զաւակներուն ու թոռներուն, ինչպէս նաեւ իրենց բոլոր բարեկամներուն, Եսթեր Կօչկարեանի մահուան առթիւ (Վալանս)։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կապ. Յաչի Պօմոնի մասնաճիւղը խորին ցաւակցութիւններ կը յայտնէ Տիկ. Զ. Արզումանեանի, Պ. Պ. Արզումանեաններու ինչպէս նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն, տարաբախտ ընկերուհի Անահիտ Արզումանեանի մահուան առթիւ։

×

Նաեւ այրի Տիկ. Ա. Ազարեանի, Տէր-Տէրեան, Դարբինեան եւ Աթոյեան ընտանիքեան, ողբ. Ղազար Տէրտէրեանի մահուան առթիւ։

×

Մարսէյլի Հայ Մշակոյթի Տան յանձնախումբը իր խոր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Տէրտէրեան, Ազարեան, Տիրատուրեան, Փափազեան, Ղազիկեան, Դարբինեան, Աթոյեան, Զաքար եւ Գասպասեան ընտանիքներուն Ղազար Տէրտէրեանի մահուան առիթով։

GALERIE ARS MAGNA
119, Rue de la Convention
75015 Paris

Raphy

du 14 Novembre au 4 Décembre
de 13 h. 30 à 19 h. sauf Dimanche
et Lundi
Vernissage : 14 Nov. àpartir de 18 h.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՎԱՀԱՆ.— Այրի Տիկ. Հռիփսիմէ Մաղաքեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Մաղաքեան եւ զաւակը իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, հեռաձայնով, հեռագրով եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ տագրոջ՝

ՍՈՒՔԻԱՍ ՄԱՂԱՔԵԱՆԻ

մահուան առթիւ (յանկարծամահ Հոկտեմբեր 28ին)։

Այս առթիւ Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Մաղաքեան 100 ֆր. կը նուիրեն «Յառաջ»ին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊՈՑ ՅԱՋի Փարիզի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամուհիները Նոյեմբեր 18, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4ին Մշակոյթի Տունը։ Կարեւոր օրակարգ։

ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԻՍ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՕԾՄԱՆ 50ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻԻ

Եպիսկոպոսական հանդիսաւոր պատարագ, ձեռամբ եւ քարոզ Հովանաւորու-Թեամբ Արեւմտ. Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

կիրակի, Նոյ. 19, ժամը 9·30ին, Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ։

Ճաշ Փլածծա պանզոկի ճաշասրահին մէջ, ժամը 13·30ին։ Այս առթիւ հրատիրուած է Քանատայէն՝ օփերայի մեներգիչ պարիթոն՝ Դաւիթ Վարժապետեան։

Ս. ՅԱԿՈԲ — ԼԻՈՆ

Կիրակի Նոյ. 19, Լիոնի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր պատարագ։

Պատարագի ընթացքին Դաւիթ Եպիսկ. Սահակեան կը կարդայ եւ կը յանձնէ Նորին Ս. Օծութ. Վազգէն Ա.ի գնահատական սրբատառ կոնդակները ուղղուած՝ Ա) Յակոբ Ա. Սրկ. Թէրզեանի, Բ) Մարթէն Օֆլազի (վարիչ Լիոնի Կոմիտաս երգչախումբի)։

Յաւարտ պատարագի ճաշ Ազգ. Տան մեծ սրահին մէջ, ի պատիւ զոյգ պարգեւատուողներու, դպրաց դասու եւ երգչախումբի ժրաջան անդամներու։

Անոնք որոնք կը փափաքին մասնակցիլ ճաշին, թող արձանագրուին Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ գրասենեակը ամէնէն ուշը մինչեւ Հինգշաբթի Նոյ. 16։

Ճաշագին 50 ֆր.։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մարսէյլ քաղաքի կապ. Յաչի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Պր. Վարդան Մուրատեանէ 50 ֆր. հանգուցեալ Կարապետ Արմաղանեանի թաղման, փոխան ծաղկեպսակի։

un évènement

Le Premier disque au monde de

pop' arménienne

par le groupe :

ZARTONG

produit et édité par les
Disques DOM
4-6, Rue du Donjon, 94300 Vincennes
En vente chez tous les disquaires

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Soirée exceptionnelle

DANYEL GERARD

LUNDI 20 NOVEMBRE A 21 H.

à l'Olympia

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Նախաձեռնութեամբ
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՊՈՑ ՅԱՋի ՍԵՒՐԱՆի ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

GRANDE SOIRÉE DANSANTE

organisée par la section de Sevran de la Croix Bleue des Arméniens de France

ԿԻՐԱԿԻ, ՆՈԵ 19 ԺԱՄԸ 15ԻՆ

Salle des Fêtes de Sevran

ORCHESTRE DEDEDJIAN — GROUPE ARTANAK

en attraction: le groupe ZARTONG

groupe de danse MINI SOSSI de Sevran

BUFFET ORIENTAL — AMBIANCE ARMÉNIENNE

A titre exceptionnel, et compte tenu de la situation dramatique de la Communauté Arménienne du Liban, la moitié des bénéfices de cette fête sera versée aux œuvres d'aide aux sinistrés.

ՊՕՄՈՆ
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

ՄԱՏԱՂՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ

Եկեղեցւոյ չինութեան 46րդ տարեդարձին եւ համայն բարերարներու յիշատակին համար, հանդիսաւոր պատարագ, հոգեհանգիստ եւ մատաղօրհնութիւն կը կատարուի կիրակի, Նոյ. 19։

Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ տեղւոյն հոգեւոր հովիւ՝

ՄԱԿԱՐ ՔՀՆԾ. ՆԱՃԱՐԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Կազմակերպուած Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի նախկին Սանուց Միութեան կողմէ, ի նպաստ վարժարանին, Շաբաթ, Նոյ. 18 ժամը 9ին, վերանորոգուած

ALHAMBRA
սրահը
334-340, Bld. Chave — 13005 Marseille
Նուագախումբ
CLUB MEN
Հաճելի աճապնդալներ — Քոքթէյլոն
Ճոխ պիւֆէ

Journées d'Amitié

Organisées par
LES AMIS DE LA FONDATION MARIE NOUBAR
au profit de leurs étudiants boursiers
Samedi 25 et Dimanche 26 Novembre de 14 h. à 20 h.
Cadeaux de Noël, parfumerie, jouets, livres, disques, cartes de vœux, foulards, cravates, parapluies, jupes, chemisiers, linge de maison, layette, alimentation, buffet spécialités arméniennes.
SETA PAPAZIAN
et JACQUES KRAVETZ
signeront leurs ouvrages
RAFFI SARKISSIAN
exposera ses pendentifs arméniens
Maison d'Arménie,
57 Boulevard Jourdan, 75014 Paris
Métro : Porte d'Orléans.

ԿՕՒՋՈՒհի

ՎԻՐԺԻՆի ՏՈՒՆ

Վարպետ ձեւուղ կարուհի մը։

Հեռաձայնել երեկոյեան ժամը 17էն սկսեալ՝ 770·11·68։

Maison VIRGINIE

Demande coupeuse — mécanicienne qualifiée pour robe.

Téléphoner après 17 h. 770-11-68

Centre Culturel
St. Sahak-Mesrob

Avenue du Prado
13008 Marseille

Mercredi 15 Novembre à 21 h.
Conférence de :
JEAN ABEL

Musicologue — compositeur — critique musical
A la rencontre de Shubert

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԷ՝

ԲԱՑԱՌԻԿ ՀԱՑԿԵՐՈՑԹ

Ի ՆՊԱՍՏ ԼԻՔԱՆԱՀԱՅ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐու

Շաբաթ, Նոյ. 18ին ժամը 20·30ին
Մշակոյթի Տան Վասպուրական սրահին մէջ

Գեղարուեստական բաժին սիրայօժար մասնակցութեամբ պարուսոյց Եւա Արզուեանի, երգիչ՝ ժաք Պալապանեանի, դաշնակահար՝ Գէորգ Պօղուբեանի։

ՃԱՇԱԳԻՆ 50 ՖՐ.

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

ՀԱՅՐԱՆԴԻՐ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար. 230 Ֆ.	Վեցամսեայ	125 Ֆ.
Արտասահման	Տար. 260 Ֆ.	Հատը	1 Ֆ. 80

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՀԱՅՐԱՆԴԻՐ

ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՀՐԱՆԴ ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

(1892 - 1978)

Ողբացեալ բազմավաստակ կրթական գործիչ, թարգմանիչ ու խմբագիր Հրանդ Տէր-Անդրէասեանի անունը՝ իբր կարող ու խղճամիտ ուսուցիչ, վաղուց մեզ յայտնի էր: Սակայն 1952ին է որ իր դէմքը մեզի համար նոր փայլ մը ստացաւ, երբ լոյս տեսաւ իր Երեմիա Չէլէպի Քէօմիւրճեանի նուիրուած թանկարժէք հատորը: Անմիջապէս օրինակ մը ծախու առինք եւ մեծ հետաքրքրութեամբ կարդացինք զայն: Կրնանք ըսել թէ՝ այդ աշխատութիւնը խթան մը եղաւ, որ մօտէն հետազրզռուինք նաեւ Ստանիսլաւի ընդ - հանուր պատմութեամբ՝ եւ մանաւանդ աչքս անոր վերաբերեալ հայկական հին ու նոր աղբիւրներով եւ վաւերագրերով:

Իսկ անճնապէս զինքը ճանչնալու բերեալ առիթը ունեցած էինք մի քանի տարի առաջ, Սրբազան Պատրիարք Հօր տուած այցելութեան մը առթիւ: Հանդուցեալը այդ միջոցին Պատրիարքարանին նուիրած էր բաւական թուով «Ազդարար»ներ: Իսկ անցեալ տարի ալ պատգան հանդէսներ նուիրեց: Հոկտեմբեր ամիսն էր, երբ 85 տարիներ առաջ ծնած էր ան: Առիթէն օգտուելով չնորհաւորած էինք զինքը: Իր ծննդեան թուականը ծանօթ էր մեզի, չնորհիւ Պատրիարքարանիս արխիւէն գտնուած՝ օգնական ուսուցչի վկայական ստանալուն համար, Պատիզակի Ուսուցչական Ճեմարանի պաշտօնավարութենէն՝ Անանիա Վրդ. Հարէլեանի ուղղած 1913 Յուլիս 25 թուակիր զիմումնագրին, որուն կցուած էր մկրտութեան վկայագիրը, ինչպէս նաեւ Պատիզակի Բարձրագոյն վարժարանէն ստացած 1913 Յունիս 17 թուակիր վկայականին պատճէնը՝ եւ քննութեան թուղթերը: Նոր տարւոյ առթիւ երբ կրկին այցելեցինք իր բնակարանը, միասին ըերած էինք այդ մասունքները, զոր յուզումով եւ հետաքրքրութեամբ աչքէ անցուց:

Այդ միջոցին որոշած էինք ծննդեան 85ամեակին առթիւ իր մասին կենսագրական յօդուած մը գրի առնել: Հակառակ որ կանուխ այցելած էինք, սակայն կարելի չէր եղած այդ օրը իրագործել մեր փափաքը: Որովհետեւ իր ուսուցչական կեանքէն, համալսարանի պաշտօնավարութենէն, հրատարակութիւններուն մասին եւ այլ նիւթերու չուրջ բազմաթիւ յուշեր պատմած էր:

Մեր սոյն բաղձանքը իրականացաւ, Ս. Ջաւակի առթիւ Ապրիլ 9ին կատարած այցելութեան միջոցին: Այդ օրը մեզ նուիրած էր իր հրատարակութիւններէն երկու գիրք եւ վեց առանձնատիպ, որոնցմէ մին Պ. Հայկ Պէրպէրեանի գրչին կը պատկանէր: Ասոնցմէ միմիայն Գրիգոր Ակներցւոյ Մողոլներու պատմութիւնը բարեհաճած էր մակագրել:

Ցայտնած էր թէ՝ կենսագրութիւնը ուրիշներու տալ, ասկէ առաջ քանիցս մերժած էր: Սակայն բարեբախտաբար մեր խնդրանքը չմերժեց: Աշխարհ նկարագրով չատ համեստ ու խոնարհ անձնաւորութիւն մըն էր: Նոյնիսկ թելադրած էր որ մեր գրի առած կենսագրութիւնը յետ մահու հրատարակուի: Եւ այդպէս ալ եղաւ, լուսանկարին պատճառաւ, զոր իրմէ խնդրած էինք միասին լոյս ընծայելու նպատակաւ: Բնական առեն ի զուր սպասեցինք անոր հասնելուն, հակառակ որ անդամ մըն ալ հեռաձայնով խնդրած էինք զայն, երբ հիւանդութեանը պատճառաւ « անցեալ բլլայ » կը մաղթէինք իրեն:

Այժմ կը ներկայացնենք իր գերդաստանին հին ու նոր դէմքերը, զոր կը պարտինք իր բարեացակամութեան:

×

Բարեյիշատակ Հրանդ Տէր-Անդրէասեան Թոռան Թոռն է Պարտիզակի Ս. Ցակոբ եկեղեցին պաշտօնավարած Տէր Անդրէաս անուն քահանայի մը, որ նորութիւն ծանօթ ազգային մը եղած է: Վերջնոյս որդին Մահտեսի Գրիգ - ընծայ ըլլալով վախճանած է: Իր անունով, իբրեւց բուն մականունը եղող Աղա Գրիգորեանը վերածուած էր Տէր-Անդրէասեանի: Իր զաւակը՝ Մահտեսի Ցաղոր մեռած է մօտաւորապէս 1895ին: Ասոր զաւակներն են՝ Պետրոս, Միհրան, Ցարութիւն եւ Երուանդ Տէր-Անդրէասեան (1865–1945):

Միհրան Տէր-Անդրէասեան ծնած է 1860ին եւ մեռած՝ 1902ին Պարտիզակ: Միջոց մը Ամասիոյ վանքը գործակատար եղած է: Ցետոյ մի քանի տարի Ս. Փըրկիչ Ազգ. Հիւանդանոցը իբր մատակարար պաշտօնավարած՝ եւ եաքէն ալ զանազան գործերով զբաղած է: Կոզակիցը Եղիսաբէթ (1867 – 1947) դուստրն է ծանօթ ճարտարապետ Պետրոս գալֆա Ազարեանի որ վկայուած է Պոլսէն եւ բազմաթիւ չէնքեր չինած՝ Պարտիզակի եւ քաղաքիս մէջ: Մեռած է մօտաւորապէս 1905ին: Ունեցած է Միհրան անունով ճարտարապետ որդի մը, որ մեր բարեկամ Պր. Նուպար Ազարեանի հայրը եղած է:

Գ. ԲԱՄՊՈՒՔՃԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ՄԻԼԱՆՈՅԻ

ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ՎԱՀԵՐԱԳՐՈՒՄԻ ԿԵԴՐՈՆԻ

Սեպտեմբեր 1977 – 1978

— o —

Միլանոյի Հայ Մշակոյթի Ուսումնասիրութեան եւ Վաւերագրումի Կեդրոնը որ չարունակութիւնը եւ ընդլայնումն է՝ 1967 Թուականէն ի վեր Միլանոյի Փոլիթեքնիքին մէջ գործող հայ ճարտարապետութեան ուսումնասիրութեան կեդրոնին, կը բոլորէ իր առաջին եռամեան 1975 – 1978 դրական հաշուետիակով մը: 1975ի ամառը Պերկամոյի մէջ կայացած Հայ Արուեստի Միջազգային Ս. Սիմպոզիումէն ասդին՝ որ կազմակերպուած էր Հայ ճարտարապետութեան կեդրոնին եւ Միլանոյի հայ գաղութին նախաձեռնութեամբ ու ջանքերով եւ որու մասին ժամանակին լայնօրէն անդրադարձած էր հայ եւ օտար մամուլը, կեդրոնի յաջորդական գործունէութիւնը՝ հրատարակութիւններ, դասընթացքներ, ընտախօսութիւններու չարքերը, ցուցահանդէս, դիտարշաւներ, եւայլն, ներկայացուեցաւ հանրութեան մամուլի պարբերական հաղորդումներով՝ որոնք լայն արձագանգ գտան ոչ միայն սփիւռքի՝ այլ նաեւ հայրենիքի մամուլի էջերուն վրայ:

Ներկայ հաղորդագրութիւնը կը փափաքի ամփոփ ներկայացումը կատարել՝ կեդրոնին վերջին ուսումնական տարեշրջանի գործունէութեան՝ Սեպտեմբեր 1977 – Սեպտեմբեր 1978:

Ա. Հրատարակչական գործունէութիւն.

Հրատարակչական մարզին մէջ տարեշրջանը բացուեցաւ Երերուքի բազիլիկային նուիրուած մենագրութեամբ որ կը սպասուէր երկար առեն է ի վեր ուսումնական շրջանակներու կողմէ եւ որ լոյս տեսաւ 1977ի Նոյեմբերին՝ «Հայ ճարտարապետութեան վաւերագրեր» չարքին իբր Թիւ 9 պրակը:

Իտալերէն, անգլերէն եւ հայերէն եռալեզուեան բնագիրով, գունաւոր ու սեւ – ճերմակ լուսանկարներու ճոխ հաւաքածոյով, յատակագիծերու, գծանգակներու ճշգրիտ ներկայացումնե - րով ու տպագրական վայելուչ տարազով՝ այս հատորը կը կազմէ իսկապէս ու - չազրաւ հրատարակութիւն մը, երբ նկատի առնուի մանաւանդ թէ համեմատաբար քիչ ուսումնասիրուած կոթող մը եղած է Երերուքի հնադարեան բազիլիկան:

Ծուշարձանին վերլուծական – նկարագրական ուրուագիծը կուտայ Հարտարապետ Փասկալ Բասուճեան, քննական ուրուագիծը կը ներկայացնէ Փրոֆ. Ատրիանոյ Ալփակօ – Նովելլօ, իսկ ժամանակագրական պատկերը կը գծէ Փրոֆ. Տիգրան Գուլումճեան: Լուսանկարները կը պատկանին՝ Ա. Ալփակօ Նովելլոյի, Ամմէն Մանուկեանի, Հերման Վահրամեանի եւ երկու պատմական լուսանկար՝ Նիկոլայ Մառի:

Սակայն հրատարակչական մարզին մէջ, տարեշրջանի մեծագոյն իրագործութիւնը եղաւ անկասկած՝ Պերկամոյի Ս. Սիմպոզիումի գործերուն հրատարակութիւնը որ աւարտեցաւ 1978ի Յունիսին՝ Վենետիկի Մխիթարեան Հայրերու Ս. Ղազարի տպարանին մէջ:

Տպագրական բացառիկ իրագործում մըն է այս հատորը՝ իր 1088 էջերով, 800է աւելի լուսանկարներով ու գծագանգակներով եւ տպագրական արուեստի բարձր որակով: Հարկ կը զգանք հոս նըշել յատկապէս՝ Մխիթարեան տպարանի անխոնջ անօրէն Հոգշ. Հ. Կոմիտաս Վրդ. Մանուկեանի արժանիքը, որ առանց խընայելու նիւթական ու բարոյական ոչ մէկ զոհողութիւն՝ ապահովեց հատորին տպագրական լաւագոյն տարազով հրատարակութիւնը՝ իբր արժանավայել տուրք մը Հայ Արուեստին:

Գիտական մակարդակի վրայ՝ հատորը Հայ Արուեստի մասին առաջին լրացուցիչ գործն է զոյգ իր տեսակին մէջ, համախմբելով 18 երկիրներէ 50 անուանի գիտնականներու ուսումնասիրութիւնները Հայ Արուեստի այլ եւ այլ հարցերուն շուրջ: Հատորին գիտական խմբագրութիւնը կատարած են՝ Թորինոյի Փոլիթեքնիքի դասախօս եւ կեդրոնի մնայուն աշխատակից Դոկտ. Ճարտ. Ճուլիօ Ենի եւ Ս. Ղազարի Հայկական Ակադեմիային քարտուղար եւ կեդրոնի մնայուն աշխատակից Փրոֆ. Հ. Լեւոն Վրդ. Զէքիեան:

Հրատարակչական մարզին մէջ՝ կեդրոնը չարունակած է նաեւ առաջ տանիլ « Հայ ճարտարապետութեան հետազոտութիւններ » չարքը, որմէ լոյս տեսած են Թիւ 18 եւ 19 պրակները, 1978 Յունուարին: Առաջինը կը կազմէ չարունակութիւնը եւ երկրորդ բաժինը՝ Պարսկաստանի հայ ճարտարապետական յուշարձաններու ուսումնասիրութեան, բովանդակելով 1977ի գիտարշաւին արդիւնքները: Գիտարշաւի կազմը բաղկացած էր հետեւեալ անձերէն.– Փրոֆ. Ա. Ալփակօ Նովելլօ, Փրոֆ. Մարքօ Պրամպիլլա, Փրոֆ. Վալերիա Ֆիորանի Բիաչենթինի, Փրոֆ. Կապրիէլլա Ուլուհոճեան, Ճարտ. Հայկ Ուլուհոճեան եւ Ճարտ. Նիչէ Վեքիոնէ: Ճարտարապետական վաւերագրումէն եւ վերլուծումէն զատ՝ ուշադրաւ եւ հետաքրքրական է արձանագրութիւններու հրատարակութեան եւ ուսումնասիրութեան վերաբերեալ բաժինը՝ որ կը պատկանի Կ. Ուլուհոճեանի գրչին:

Շարքին Թիւ 19 պրակը կը պարունակէ երեք ուսումնասիրութիւն: Առաջինը՝ որ իր տեսակին մէջ ուշադրաւ նուաճութիւն մը կը կազմէ, կը պատկանի Խաթանպուլի դրական ուրուագիծը կուտայ Հարտարապետ Փասկալ Բասուճեան, քննական ուրուագիծը կը ներկայացնէ Փրոֆ. Ատրիանոյ Ալփակօ – Նովելլօ, իսկ ժամանակագրական պատկերը կը գծէ Փրոֆ. Տիգրան Գուլումճեան: Լուսանկարները կը պատկանին՝ Ա. Ալփակօ Նովելլոյի, Ամմէն Մանուկեանի, Հերման Վահրամեանի եւ երկու պատմական լուսանկար՝ Նիկոլայ Մառի:

Սակայն հրատարակչական մարզին մէջ, տարեշրջանի մեծագոյն իրագործութիւնը եղաւ անկասկած՝ Պերկամոյի Ս. Սիմպոզիումի գործերուն հրատարակութիւնը որ աւարտեցաւ 1978ի Յունիսին՝ Վենետիկի Մխիթարեան Հայրերու Ս. Ղազարի տպարանին մէջ:

Տպագրական բացառիկ իրագործում մըն է այս հատորը՝ իր 1088 էջերով, 800է աւելի լուսանկարներով ու գծագանգակներով եւ տպագրական արուեստի բարձր որակով: Հարկ կը զգանք հոս նըշել յատկապէս՝ Մխիթարեան տպարանի անխոնջ անօրէն Հոգշ. Հ. Կոմիտաս Վրդ. Մանուկեանի արժանիքը, որ առանց խընայելու նիւթական ու բարոյական ոչ մէկ զոհողութիւն՝ ապահովեց հատորին տպագրական լաւագոյն տարազով հրատարակութիւնը՝ իբր արժանավայել տուրք մը Հայ Արուեստին:

Գիտական մակարդակի վրայ՝ հատորը Հայ Արուեստի մասին առաջին լրացուցիչ գործն է զոյգ իր տեսակին մէջ, համախմբելով 18 երկիրներէ 50 անուանի գիտնականներու ուսումնասիրութիւնները Հայ Արուեստի այլ եւ այլ հարցերուն շուրջ: Հատորին գիտական խմբագրութիւնը կատարած են՝ Թորինոյի Փոլիթեքնիքի դասախօս եւ կեդրոնի մնայուն աշխատակից Դոկտ. Ճարտ. Ճուլիօ Ենի եւ Ս. Ղազարի Հայկական Ակադեմիային քարտուղար եւ կեդրոնի մնայուն աշխատակից Փրոֆ. Հ. Լեւոն Վրդ. Զէքիեան:

Հրատարակչական մարզին մէջ՝ կեդրոնը չարունակած է նաեւ առաջ տանիլ « Հայ ճարտարապետութեան հետազոտութիւններ » չարքը, որմէ լոյս տեսած են Թիւ 18 եւ 19 պրակները, 1978 Յունուարին: Առաջինը կը կազմէ չարունակութիւնը եւ երկրորդ բաժինը՝ Պարսկաստանի հայ ճարտարապետական յուշարձաններու ուսումնասիրութեան, բովանդակելով 1977ի գիտարշաւին արդիւնքները: Գիտարշաւի կազմը բաղկացած էր հետեւեալ անձերէն.– Փրոֆ. Ա. Ալփակօ Նովելլօ, Փրոֆ. Մարքօ Պրամպիլլա, Փրոֆ. Վալերիա Ֆիորանի Բիաչենթինի, Փրոֆ. Կապրիէլլա Ուլուհոճեան, Ճարտ. Հայկ Ուլուհոճեան եւ Ճարտ. Նիչէ Վեքիոնէ: Ճարտարապետական վաւերագրումէն եւ վերլուծումէն զատ՝ ուշադրաւ եւ հետաքրքրական է արձանագրութիւններու հրատարակութեան եւ ուսումնասիրութեան վերաբերեալ բաժինը՝ որ կը պատկանի Կ. Ուլուհոճեանի գրչին:

Շարքին Թիւ 19 պրակը կը պարունակէ երեք ուսումնասիրութիւն: Առաջինը՝ որ իր տեսակին մէջ ուշադրաւ նուաճութիւն մը կը կազմէ, կը պատկանի Խաթանպուլի

ՀԻՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ՌՈՍՏՈՄԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

16.

22·5·1913

Իսկ ձեր դասախօսութիւնները, ճառերը, ժողովները բոլորովին կը մեռցնեն նրա մէջ լուրջ աշխատանքի ոգին:

Սիւնիի մասին ես գրած եղել Պոլիս(2):

Ռուբէնը մեզ մօտ է այժմ: Գուցէ չուտով դէպի Մուշ գնայ: Ճէլալեանը յայտնել է, որ չուտով այստեղ կը լինի:

Ձո ՌՈՍՏՈՄ

(2) Խօսքը երաժշտագէտ Գ. Սիւնիի մասին է: 1911 թ. նա արտասուել էր Դաշնակցութեան շարքերից անբարոյական վարք ու բարքի պատճառով: Նրա դէմ եղած ամբաստանութիւնների բնութիւնը Բիւրօի կողմից ինձ էր յանձնուած: Պոլսէն կարիճ անցնելիս ես երկու շաբաթ զբաղուեցի այդ գործով: Իմ ներկայացրած բնական նիւթի վրայ հիմնուած՝ դատական մարմինը նրան վտարեց կուսակցութիւնից: Այնուհետեւ, մի քանի տարի, Սիւնին իրեն համեմատաբար լաւ պահեց, եւ իր թախանձագին աղաչանքների վրայ՝ ես թուլութիւնն ունեցայ դիմելու Բիւրօին, որ պատիժը բաւ համարուի եւ նորից հնարաւորութիւն տրուի նրան աշխատելու կուսակցութեան մէջ: Բարեբախտաբար, Բիւրօն ընդառաջ չգնաց իմ դիմումին: Ցետագայ դէպքերը ցոյց տուին, որ նա արժանի չէր նման ներողամտութեան: Սիւնին գործակալ դարձաւ կարնոյ ռուս հիւպատոսի ձեռքին, դաւեց իր ընկերների դէմ, գեղծումներ կատարեց եւ նորից ու նորից Դաշնակցութեան դուռը ապարդիւն բախելուց յետոյ՝ գնաց ընկաւ բոլշեւիկների գիրկը:

Ս. Վ.

17.

11·8·1913

Սիրելի Սիմոն,

Վաղուց է քեզ ոչինչ չեմ գրել: Աւենք քեզանից էլ բան չեմ ստացել:

Մեր ճանապարհորդութիւնը այս տարի աւելի յաջող անցաւ: Ափսոս միայն, որ Ս. Կարապետի եւ Աշտիշատի հանդէսներին չհասան Կովկասի մեր ընկերները: Նրանք ուշ հասան, բայց եւ այնպէս գոհ մնացին իրենց տեսած ու լսածով:

Մի ժողովի մէջ, ուր ներկայ էին զանազան գաւառներից ընկերներ, որոշուեց ամէն տարի Վարդավառի օրը համախմբուել Ս. Կարապետում: Պիտի աշխատենք վերականգնել Նաւասարդեան տօները խաղերով, մրցումներով: Եթէ ուրիշ տեղեր էլ մարմնամարզական խմբեր կազմուեն եւ ներկայանան հանդէսին, տօնը առանձին փայլ կը ստանայ:

Մտադրութիւն կայ նաեւ այդ օրերը կազմել ուսուցչական համագումարներ՝ ընդհանուր մի ուղղութիւն տալու համար դպրոցական գործին:

Բացի այդ, եթէ հնարաւոր լինի, պիտի կազմենք ընկերական հաւաքոյթներ՝ իրարու լաւ հասկանալու համար:

Ցոյս ունենք առաջիկայ տարին ունենալ մեծ բազմութիւն Կովկասից եւ ուրիշ վայրերից: Գուցէ Պոլսից էլ ուղեւներ գալ... (1):

Այժմ այստեղ ենք: Կովկասի ընկերներ (Նիկ. Աղբալեան, Սիրաք Գրիգորեան, Արշակ Ջամ., Արտ. Բաբալեան) կը մնան մինչեւ Օգ. 25: Տեղի պիտի ունենայ առաջին ընդհ. ժողովը երկրի մէջ: Կ'աշխատենք, որ դա լինի պատմական մի ժողով: Միայն թէ պատգամաւորները ժամանակին հասնէին:

Ընկերները նպատակայարմար են համարում, որ այս տարի Պոլիս փոխադրուեմ: Տեսնենք, թէ ինչ կը լինի վերջնական որոշումը: Հաւանական է, որ փոխադրուեմ: Այդ պարագային Սիմոնը պէտք է որ այստեղ մնայ:

(1) Բազմավէպը ցոյց է տալիս Ռոստոմի թերահաւատութիւնը: Առհասարակ, նա չափազանց դժգոհ էր « Պոլսեցիների» եւ «Եւրոպացիների» երկրի հանգիստներից եւ 1914 դէպ ցոյց տուած վերաբերումից: 1914 թ. ընդհանուր ժողովի ժամանակ նա բուռն վրդովմունքով էր խօսում այն ընկերների մասին, որոնք, վախենալով երկրի կեանքի պայմաններից, նոյնիսկ մերժել էին ընդհանուր ժողովի գալ:

(Շար. – 10)

ԺԱՄԱՆԱԿԸ ՉԻ ՍՊԱՍՈՒՄ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱՎԵՊԻ ՀԱՐՑԵՐԸ

Ի՞նչ է նշանակում ժամանակակից պատմավեպ գրել։ Ինչպե՞ս է արտացոլվում ներկայի ոգին անցյալի նյութի մեջ։ Ինչպե՞ս է ստեղծագործական լաբորատորիայում ծնվում գրքի գաղափարը, ինչպե՞ս է այն աստիճանաբար ձևավորվում, ինչպե՞ս է հեղինակը ընտրում իր հերոսներին, ինչպե՞ս է նրանց խոսքը դառնում անհատականացված։ Ինչպե՞ս է ստեղծվում ամբողջ գործը։ Ահա այն հարցերը, որոնց շուրջ մեր գրողները խոսեցին իրենց ստեղծագործական լաբորատորիայի մասին։

2.

— Սկսենք Զարեհ Խեչոյանից։ Ինչպե՞ս ծնվեց «Ոսկե ճանապարհ» վիպակը։

— Ես, որ ծնվել եմ Ղարաբաղում, մանուկ հասակում շատ եմ լսել հայրենի գյուղի մասին պատմություններ։ Ինձ միշտ հետաքրքրել է, թե ինչպես է ստեղծվել գյուղը, ինչպես է ձևավորվել գյուղի բնակչությունը։ Մանկության տարիներին ինձ համար հետաքրքրական էր նաև այն, թե ինչպես են ծնվում գյուղի անունները։ Ես ինքս էլ ծնվել եմ Տիրաշեն գյուղում։ Այդ անունը ևս ինձ համար միշտ հետաքրքրական է եղել։ Ես գիտեի, որ Տիրաշեն գյուղը ստեղծվել է 1828 թվականին, երբ Ղարաբաղ են տեղափոխվել Պարսկաստանից գաղթած հայերը։ Ես գիտեի նաև, որ գյուղի հիմնադիրը եղել է Տիրաշ անունով մի մարդ։ Ինչպե՞ս է ստեղծվել այդ անունը, ինչպե՞ս է ձևավորվել, ինչպե՞ս է դարձել գյուղի անունը, ահա այդ հարցերը ինձ միշտ հետաքրքրել են։ Ես ուզում էի գրել մի գյուղի մասին, որի անունը ստեղծվել է մի մարդու անունից

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԼԻՈՆ.— Տիկին Արշալոյս Պալեան, Տիկին Էլիզապէթ Պալեան եւ զաւակը (Պէյրութ), Օր. Պայծառ Պալեան, Տէր եւ Տիկին Պաստրմաճեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Գրիգորեան եւ զաւակները (Պէյրութ) կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի այս կիրակի Նոյ. 19, Լիոնի Ս. Ցակոբ եկեղեցին, իրենց մօր, անոր մօր եւ մեծ մօր՝

ԳԱԹՐԻՆ ՊԱԼԵԱՆԻ

մահուան Ա. տարելիցին առթիւ:

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն:

×

Այրի Տիկին Տիրան Հոթոյեան եւ զաւակները ինչպէս նաեւ Խաչատուրեան, Մարկոյեան, Աւագեան եւ Ցարութիւնեան ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի կիրակի առաջ, Նոյ. 19, Լիոնի Ս. Ցակոբ եկեղեցին

ԱԼԵՔՍԱՆ ՀՈԹՈՑԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ:

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տիկին Սիրանոյշ Ցովհաննէսեան 500 ֆր. կը նուիրէ Լիբանահայութեան («Ցառաջ»ի յաջորդ ցանկ) Տիկին Աննիկ Միւնասեանի մահուան առթիւ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ փարիզի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամուհիները Նոյեմբեր 18, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4ին Մշակոյթի Տունը: կարեւոր օրակարգ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Պ. Ցարութիւն (Փաս – քալ) Նոտարեան չնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր անոնց որոնք անձամբ, դրաւոր, ծաղկեպսակով, փոխան ծաղկեպսակի նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իր մօր՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԷԼԻԶԱ ՆՈՏԱՐԵԱՆԻ

մահուան առթիւ:

×

Այրի Տիկին Քերովբէ Պօյաճեան, այրի Տիկին Մանիա Տէմիրճեան, Տէր եւ Տիկին Հայկազ Տէմիրճեան եւ ընտանեկան բոլոր պարագաները չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք ծաղկեպսակով, փոխան ծաղկեպսակի նուէրներով, անձամբ, դրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն եւ եղբօր՝

ՔԵՐՈՎԲԷ ՊՕՑԱՃԵԱՆԻ

մահուան առթիւ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Պ. Արա Երեւանեան, անդամ լիբանանեան Խորհրդարանի, չնորհաւորելով «Ցառաջ»ի նախաձեռնութիւնը ի նպաստ Լիբանահայութեան, 500 ֆր. կը նուիրէ «Ցառաջ»ի բարգաւաճման:

LA JEUNESSE DE LA
CROIX ROUGE ARMENIENNE

Invite les enfants de la Colonie de Vacances de Sainte-Honorine-des-Pertes du printemps et de l'été 78 à sa réception avec passage de diapositives, le Samedi 18 Novembre à 15 heures à la Bibliothèque BAROUYR SEVAG, 32 Rue de Trévise, 75009 Paris.

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Soirée exceptionnelle

DANYEL GERARD

LUNDI 20 NOVEMBRE A 21 H.

à l'Olympia

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Ի ՆՊԱՍՏ
ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ
(Բացուած՝ Հայ Ադձատախնամ Ընկերակցութեան կողմէ)

Ժ. ՑԱՆԿ

Պ. Ց. Զուլաքեան	1000
Տիկ. Անժէլ Արաքեան (Առնուվիլ)	500
Տէր եւ Տիկ. Վելէտեան (Լը Քանէ)	500
Պ. Ռուբ. Գազանճեան	300
Տէր և Տիկ. Գէորգեան (Վիլէօրպան)	300
Պ. Քամիլեան (Մարսէյլ)	300
Տիկ. Գ. Գըզըրեան (Թրամպլէ)	250
Օր. Մարկրիթ Թեւանեան (Թրամպլէ)	250
Պ. Արման Շամլեան Փավիյոն սու Պուա)	250
Օր. Ժաքլին Քեհեաեան Մարթինօ (Մարսէյլ)	250
Տէր եւ Տիկ. Սերժ Բադիկեան (Տէօյ լա Պառ.)	150
Օր. Թէրէզ Հէքիմեան	150
Պ. Ժաք Ճենեթեան	150
Պ. Ա. Գանտոյեան (Լա Թրինիթէ)	100
Պ. Ժողէֆ Պաթաքեան (Լաթ)	100
Տէր եւ Տիկ. Տիւմէճեան	100
Պ. Գաբրիէլ Փոթաքեան (Քալուիր)	100
Պ. Թիրեաքեան (Անտիլիի պատսպարեալներէն)	50
Պ. Անտրէ Հիւշ	50
Տիկ. Նուարդ Զարքաչեան	50
Գումար	4900
Նախորդ գումար	102·640,48
Ընդհ. գումար	107·540,48

Հանգանակութիւնը կը շարունակուի:

Prière d'envoyer les dons en chèques, en espèces ou en nature, en spécifiant:
POUR LES SINISTRES DU LIBAN
au Siège de l'Association Arménienne d'Aide Sociale, reconnue d'utilté Publique, 77, Rue Lafayette, Paris 9e.
C. C. P. 10.775-28 G Paris.
ASSOCIATION
ARMENIENNE D'AIDE SOCIALE

ԿՈՒԶՈՒԻ
ՎԻՐԺԻՆԻ ՏՈՒՆ

Վարպետ ճեւող կարուհի մը:
Հեռաձայնել երեկոյեան ժամը 17ին ակսեալ՝ 770·11·68:

Maison VIRGINIE
Demande coupeuse — mécanicienne qualifiée pour robe.
Téléphoner après 17 h. 770-11-68

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Նախաձեռնութեամբ
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ՍԵՒՐԱՆԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ

GRANDE SOIRÉE DANSANTE organisée par la section de Sevran de la Croix Bleue des Arméniens de France

ԿԻՐԱԿԻ, ՆՈՑ 19 ԺԱՄԸ 15ԻՆ
Salle des Fêtes de Sevran
ORCHESTRE DEDEDJIAN — GROUPE ARTANAK
en attraction: le groupe ZARTONG
groupe de danse MINI SOSSI de Sevran
BUFFET ORIENTAL — AMBIANCE ARMÉNIENNE

A titre exceptionnel, et compte tenu de la situation dramatique de la Communauté Arménienne du Liban, la moitié des bénéfices de cette fête sera versée aux œuvres d'aide aux sinistrés.

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏԱՆ
ՕԺԱՆԴԱԿ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
Կը կազմակերպէ՝

ԲԱՑԱՌԻԿ ՀԱՑԿԵՐՈՑԹ

Ի նպաստ Լիբանահայ աղէտեալներու

Շաբաթ, Նոյ. 18ին ժամը 20·30ին
Մշակոյթի Տան Վասպուրական սրահին մէջ

Գեղարուեստական բաժին սիրայօժար մասնակցութեամբ պարուսոյց Եւա Արզուեանի, երգիչ՝ ժամ Պալապանեանի, դաշնակահար՝ Գէորգ Պօզուքեանի:

ՄՈՒՏՔԸ 50 *ֆր.*

AVEC LE CONCOURS DE

AÉROFLOT - INTOURIST - Havas-Voyages

JACQUES CHELELEKIAN vous propose

au départ de MARSEILLE

des VOYAGES-ARMENIE

MOSCOU - EREVAN
2 jours — 12 jours

Noël et Jour de l'An

VENDREDI 29 DECEMBRE 78 — JEUDI 11 JANVIER 79

Renseignements et réservations

Jacques CHELELEKIAN — 87 la Canebière 13001 MARSEILLE — tél. (91) 95 90 12
VOYAGES WASTEELS

et toutes agences HAVAS-VOYAGES de France

Org. Lic. 97

ՀԱՑ ՈՒՍԱՆՈՂԱՑ ՏՈՒՆ
ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Միջազգային դիւանագիտութիւնը եւ հայկական հարցը՝ Պերլինէն Սարգարապատ (1878 – 1918), վաւերաթուղթերու ցուցադրութեամբ:

Կը խօսի՝
Ա. ՊԷՅԼԷՐԵԱՆ (Պատ. Գիտ. Դոկտոր)
Կիրակի, Նոյ. 19, ժամը 20·30ին:
Մուտքը ազատ է
57, Bd. Jourdan, Paris 14e

ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ
ՆԻՍ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ
ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՕՐՄԱՆ 50ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻՒ

Եպիսկոպոսական հանդիսաւոր պատարագ, ձեռամբ եւ բարձր հովանաւորութեամբ Արեւմտ. Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ՝
ՍԵՐՈՎԲԷ ԱՐԲ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Կիրակի, Նոյ. 19, ժամը 9·30ին, Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ:

Ճաշ Փլածճա պանդոկի ճաշասրահին մէջ, ժամը 13·30ին: Այս առթիւ հրատիրուած է Քանատայէն՝ օփերայի մեներգիչ պարիթոն՝ Դաւիթ Վարժապետեան:

Ս. ՑԱԿՈԲ — ԼԻՈՆ

Կիրակի Նոյ. 19, Լիոնի Ս. Ցակոբ եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր պատարագ:

Պատարագի ընթացքին Դաւիթ Եպիսկ. Սահակեան կը կարդայ և կը յանձնէ Նոր. Ս. Օծուած. Վազգէն Ա.ի գնահատական սրբատառ կոնդակները ուղղուած՝ Ա.) Ցակոբ Ա. Սրկ. Թէրզանի, Բ) Մարթէն Օֆլազի (վարիչ Լիոնի Կոմիտաս երգչախումբի):

Ցաւարտ պատարագի ճաշ Սղզ. Տան մեծ սրահին մէջ, ի պատիւ զոյգ պարգեւատուողներու, դպրաց դասու եւ երգչախումբի ժրաջան անդամներու:

Անոնք որոնք կը փափաքին մասնակցիլ ճաշին, թող արձանագրուին Ս. Ցակոբ եկեղեցւոյ գրասենեակը ամէնէն ուշը մինչեւ Հինգշաբթի Նոյ. 16:

Ճաշագին 50 ֆր.:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Կազմակերպուած Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի նախկին Սանուց Միութեան կողմէ, ի նպաստ վարժարանին, Շաբաթ, Նոյ. 18 ժամը 9ին, վերանորոգուած

ALHAMBRA
սրահը
334-340, Bld. Chave — 13005 Marseille
Նուագախումբ
CLUB MEN
Հաճելի անակնկալներ — Քոքթէյոն
Ճոխ պիւֆէ

Imprimé sur les presses du Journal «Haratch» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission paritaire : N° 55935

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
16
JEUDI
16 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	Վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	Հատը	1 Ֆ· 80

54ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14·251

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.251

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՎԵՐՋԱՊԷ՛Ս

— o —

Անհանդիստ էինք :

1978 տարին արագ քայլերով կը հասնէր իր վախճանին :

Ֆրանսահայ գաղութը մեր ժամանակի կակուղ զրականութեան տարօրէն երեք հարիւրամեակները՝ Սիամանթօ, Վ· Թէքէեան եւ Զ· Եսայեան դէռ միասնաբար չէր յիշատակած :

Ինչ անկում, երբ հպանցիկ յետ ակնարկ մը նետենք երէկուան մտաւոր կեանքով լեցուն եւ եռուն մեր գաղութին վրայ, հայկական փարիզի վրայ :

Անէնէն բախտաւորը եղաւ անկասկած Վահան Թէքէեանը, որ Փարիզի մէջ կըրկին անգամ, Ճունիսին եւ Հոկտեմբերին, Գրողներու Միութեան եւ Կեսարացիներու Հայր· Միութեան կողմէ մեծարուեցաւ ընորհիւ իր քաղաքական ընտրութիւններուն, ընորհիւ իր ծնողքներուն կեսարացի ըլլալուն :

Բայց Սիամանթօ՞ն : Սիամանթօ, որ իր հզօր երեւակայութեամբ եւ զգացումի ուժգնութեամբ, մեր ազգային մեծ սուգին, վիշտին, ցաւերուին երգիչը եղաւ իր ընդվզումներով, վրէժի, զայրոյթի եւ պայքարի երգերով :

Բայց Զապէլ Եսայեա՞նը : Զապէլ Եսայեան արեւմտահայ մեր լաւագոյն իրապաշտ օժտուեալ գրագիտուհին իր բարձր արձակով, արուեստով որ ունի ընորհք, գոյն եւ բնական յորդում :

Պատմութեան առջեւ գաղափար թէ դաւանանք, կրօնք թէ հաւատ կր ջնջուին ու կը մնայ միայն արժէքը, ազգային ստրողութեամբ արժէքը որ իր էջը կ'արձանագրէ իր ազգին ոսկեմատեանին մէջ :

Վերջապէ՛ս, ազգային հարազատ գիտակցութեամբ ճրագը ծագեցաւ հարաւէն, սփռելով իր լոյսը հաւասարապէս մեր երեք վաստակաւոր մշակներուն վրայ :

Մարսէյլի հայ գաղութը, որ իր հարուստ պատմութեան ընթացքին, ինչ ինչ վաւերական արժէքներ պահած էր ծոցը, գնահատած, քաջալերած ու մեծարած, այսօր ալ Ֆրանսայի հայ գաղութի միակ թեւն է որ կը յիշէ մեր երեք գրագէտները որոնք 1978ին կը լրացնեն իրենց ծննդեան հարիւրամեակը :

Ուրբաթ, Նոյեմբեր 24ին, Մարսէյլի Հայ Մշակոյթի Տան Ճանճնախումբը կը հրաւիրէ հանդէս գաղութը քանի մը պահեր Սիամանթոյի, Թէքէեանի, Եսայեանի արահետներէն քալելու եւ իրենց գործերու ընդմէջէն փոխադրուելու, ապրելու անոնց հոգեկան աշխարհը :

Երիտասարդութիւնը եւս, որ չատ յաճախ հեռու կը մնայ նման ձեռնարկներէն, պէտք է ըլլայ հետաքրքիր, ծանօթանալու սիամանթոյական դիւցազնական դիւցազնական չունչ գրչին, թէքէեանական գեղապաշտ քերթողութեան եւ եսայեանական ընտիր արձակին :

Իսկապէս դոհ ենք, որ վերջապէ՛ս, միասնաբար եւ հաւասարապէս պիտի յիշատակուին այս երեք վաւերական արժէքները Հայոց Դպրութեան :

Կ· Ճ·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

ՄԻՇՏ ՑՈՑՑԵՐ

ԳԱՐԹԸՐ՝ ՇԱՀԻ ԿՈՂՔԻՆ

Հակառակ պատերազմական վիճակին, բուռն միջադէպեր տեղի ունեցած են Թեհրան եւ բանակը կրակած է, օդին մէջ ցրուելու համար բազմութիւնը մինչ Գարթըր հեռատեսիլէն տուած տեսակցութեան մը ընթացքին, չեչտած է թէ « զօրաւոր եւ անկախ Պարսկաստան մը կայունութեան ազդակ մըն է չրջանին մէջ : Եւ պիտի ատէ ինք այս երկիրը տակնուվրայ եղած տեսնել աւազակներու կողմէ եւ իր կառավարութիւնն ալ՝ տապալած, ինչ որ չնախատեսուած արդիւնքներու կը տանի » : Միացեալ Նահանգներու նախագահին համար, ընդդիմութիւնը կ'ուզէ Շահը տապալել, որով հետեւ ուզած է ժողովրդավար դարձնել երկիրը բայց Գարթըր կ'ըսէ նաեւ թէ « որեւէ փաստ չունի, որ, օրինակ, Ռուսերը կը ջանան խախտել Իրանի կառավարական կառոյցը » : Հարցազրոյցը վրդովը կ'ըսէ Գարթըրի· « Միացեալ Նահանգները Շահը դրած են իշխանութեան գլուխ, ձեր ըսածն ա՞յն է որ չենք կրնար զինքը պահել իր տեղը » ու Գարթըր կը պատասխանէ· « Որեւէ փափաք չունինք խառնուելու ուրիշ երկրի մը ներքին գործերուն բացի այն պարագայէն երբ մեր ապահովութիւնը վտանգուած ըլլայ ուղղակի : Փիլիսոփայութիւնն է զոր ընտրած եմ այն օրէն երբ արտաքին քաղաքականութեամբ կը զբաղիմ »····:

Գալով Այաթոլա Խոմէյնիի, միշտ Նէօֆլը — լը— Շաթօ է, ուր Պարսիկները կ'ընդունի եւ Ֆրանսայի լրագրողներ : Իր տեսակէտը յստակ է· «Ո՛չ Փահլաւիներու հարստութեան, ո՛չ միապետական վարչակարգին, այո՛ Հանրապետութեան եւ իսլամ կառավարութեան » : Խոմէյնի սպասէս կը սահմանէ իսլամական Հանրապետութիւնը·— « Հիմնուած պիտի ըլլայ սահմանադրական խորհրդի մը վրայ զոր կ'ընծայեն Իսլամի օրէնքները : Կանոն եւ օրէնք հիմնուած պիտի ըլլան Գուրանին վրայ : Ժողովուրդն է ի վերջոյ, որ պիտի ընտրէ հիմնարկները » :

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԻՍՐԱՑԵԼԵԱՆ ՆՈՐ ԶԻՆԲԵՐ ԿՐԻՍՏՈՆԵԱՆԵՐՈՒՆ

— o —

Ինչպէս ամէն անգամ, որ Լիբանան հանդարտ է, գոնէ համեմատաբար, կողմերը կը զինուին : Այս անգամ ալ Իսրայէլը կը զինուին : Այս անգամ ալ Իսրայէլը կ'արագացնէ զէնքի իր յանձնումները քրիստոնեայ քաղաքաշօրքերուն : Քաթայէքիստոնեայ ալ, ըստ սուրիական աղբիւրներու, Իսրայէլ պատերազմական ծանր նաւեր հասցուցած է եւ կատարելագործուած հակահրթիռներ :

Մի քանի զէպեր կան միշտ եւ մանաւանդ « անհետացողներ » մէկ գօտիէն միւսը անցած առեն :

Քրիստոնեաները կը հերքեն թէ Իսրայէլ զիրենք կը զինէ եւ ընդհակառակն Քաթայէքը կը մեղադրէ Սուրիան, որ ամէն օր Սայքալի եւ պաղեստինեան բանակի ուժերը կը զօրացնէ :

ԵՐԵՒԱՆ ⇔ ՓԱՐԻԶ
ՀԵՌԱՏԵՍԻԼ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնփրէս, Նոյ· 3 — 6)

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԸ Ի ՊԱՏՈՒԻ ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ՄԷՋ

Մոսկուայի մէջ Արեւելեան Հայաստանի Ռուսիոյ կցման 150ամեակին նուիրուած հանդիսութիւնները վերջ գտած են Մեծ Թատրոնն մէջ Հոկտ· 23ին տրուած համերգով մը : Նախքան յայտագրի դործադրութիւնը Բորիս Զիրկով ողջոյնի խօսք արտասանած է Հայաստանի գրողներուն, նկարիչներուն, երաժիշտներուն, չարժանկարի եւ Թատրոնի արուեստագէտներուն : Շնորհակալութեան խօսքը արտասանած է Ա·Լ· Յարութիւնեան : Ապա մեկնաբանուած է Էդգար Յովհաննիսեանի «Ա՛յ հայաստան մի՛ խոհ» երգը, Հայաստանի պետական երգչախումբի եւ Մոսկուայի սենֆոնիք նուագախումբին կողմէ, գեղարուեստական ղեկավարութեամբ Յովհ· Չէքիճեանի· Հայաստանի պարի, Թ· Ալթունեան երգ ու պարի, սենեկային երաժշտութեան համոյթները իրենց ներկայացումներով ջերմ խանդավառութիւն ստեղծած են : Լուսինէ Զաքարեան երգած է կոմիտասի «Գարուն ա»ն : Յայտագրին մասնակցած են Գոհար Գալաչեան, Յակոբ Ոսկանեան, Զիւան Գասպարեան, Ռուբէն Ահարոնեան, Լիլիթ Գարագաշ, Բելա Դարբինեան, Մարիաննա Յարութիւնեան, Գեղամ Գրիգորեան : Համերգը վերջ գտած է Ա· բամ Խաչատրեանի « Զօն ցնծութեան » գործի ներկայացումով : Երեկոյթին ներկայ եղած են Ա· Միութեան Համայնավար կուսակցութեան Ա· քարտուղարը՝ կարէն Դեմիրճեան, նախագահ Բ· Սարկիսով եւ վարչապետ Ֆ· Սարգսեան :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ կուսակցութեան (Բանուորական – Ընկերվարական) Ա· քարտուղարը, երկու օրուան համար Փարիզ եկած է : Ներկայիս, 56 Հոկտեմբերի սեւ օրերէն 22 տարի ետք, Հունգարիա Արեւելեան Եւրոպայի ամէնէն առանձնաչնորհեալ երկիրը կը նկատուի, ինչ որ հունգար պատմաբան մը կր նկատէ « պատմութեան մը յաղթանակը » :

ՕՌԻԱՆ – ԼԸ ԺՈՒՌ Պէյրութի օրաթերթը, Երեքշաբթի Նոյ· 14ի իր թիւին մէջ Մոսկուայէն ստացած (Ա· Էֆ· Փէ·) փոքր գրութիւն մը հրատարակած է, որու խորագիրն·— է « Երեւան, «միջերկրականեան» մայրաքաղաք խորհրդային պլոքի ծոցը » : Ֆրանսայէն, Պարսկաստանէն կամ Մերձաւոր Արեւելքէն նորգաղթածները « բազմազգային » քնոյթ մը կուտան մայրաքաղաքին : Մինչ արտասահմանի Հայերը Հայաստան կուգան օգափոխութեան, տեղւոյն Հայերը գրեթէ միաձայն նախընտրութիւն մը ցոյց կուտան Էմթոնիոյ հանդէպ « քաղաքակրթուած երկիր մըն է, Արեւմուտք երթալու պէս բան մը », կը չեչտեն Հայերը : Բայց թղթակիցը կը չարունակէ·— «Քաղաքակրթուած Էմթոնիոյ նկատմամբ այս քաշողականութիւնը ուժգնօրէն կր հակասէ կենդանիներու մատաղներու հետ եկեղեցիներու առջեւ, Գեղարդ, ուր Շաբաթ եւ Կիրակի մատաղները իրարու կը յաջորդեն մեծ թափով··· : Կենդանին կը զենուի կացինով եւ մանուկի մը ճակատը կամ ձեռքը կենդանիին արիւնով խաչ մը կը գծուի չարը խափանելու համար··· :

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

— o —

Լիբանանի մէջ վերջին ամիսներուն տեղի ունեցող բախումներուն առիթով չատ մտահոգիչ եւ տխուր լուրեր կը հասնին, ընդհանրապէս Լիբանանի բնակչութեան՝ եւ մասնաւորաբար մեր գաղութին կրած մարդկային եւ նիւթական բազմաթիւ կորուստներուն մասին :

Միջազգային մամուլէն եւ առ հասարակ զանազան աղբիւրներէն հասած լուրերէն այն տպաւորութիւնը կը ստացուի, որ կռիւները կը կեդրոնանան հայկական թաղամասերուն վրայ :

Այս մտահոգութիւններէն տարուած, Եւրոպայի Հայոց Կաթողիկոսական Պատուիրակը՝ Բարձր· Սերովբէ Արք· Մա – նուկեան, Շաբաթ օր, Նոյեմբեր 11ին, Առաջնորդարան հրաւիրեց Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Էքզարքը՝ Գերշ· Գրիգոր Եպիսկ· Կապրոյեան, Հայ Աւետարանական Եկեղեցւոյ ներկայացուցիչը՝ Վե – րապատուելի Դանիէլ Սահակեան, եւ կարգ մը ղեկավար ազգայիններ, խորհրդակցելու համար Լիբանանի մէջ ստեղծուած մտահոգիչ կացութեան մասին :

Լուրջ խորհրդակցութիւններէ յետոյ, որոշուեցաւ դիմումներ կատարել Լիբանանի խնդրով մօտէն հետաքրքրուղ անձնաւորութեանց մօտ :

Այս նպատակաւ, յանուն Ֆրանսայի մեր ամբողջ գաղութին, Եւրոպայի Հայոց Հայրապետական Պատուիրակը հեռագիրներ ուղարկեց Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահ՝ Նորին Վսեմութիւն Վալերի Ժիսքար տ'Էսթէնի, Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան՝ ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղար Քուրտ Վալտ – հայմի, Լիբանանի Հանրապետութեան Նախագահ՝ Նորին Վսեմութիւն Էլիաս Սարգիսի, եւ Լիբանանի մարմնի Պատ – րիարք՝ Նորին Ամենապատուութիւն Անթոնիոս Պուտրոս Խըրէյչին, խնդրելով որ անոնք իրենց բարի միջնորդութիւնն ու ազդեցութիւնը ի գործ դնեն, որպէսզի երաշխաւորուի լիբանահայ մեր գաղութին ապահովութիւնն, ու վերահաստատուի Լիբանանի մէջ՝ արդար եւ խաղաղ համակեցութիւնը բոլոր համայնքներուն միջեւ :

ԴԻՒԱՆ
ԿԱԹՈՂ· ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ
Փարիզ, Նոյ· 14

ԼԻԲԱՆԱՀԱՅ ԼՈՒՐԵՐ

Երեքշաբթի օր, հեռաձայնով կրկին յարաբերութեան մէջ մտանք Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան հետ եւ ստացանք հետեւեալ լուրերը :

— Մեծ օգտակարութիւն ունեցած են Ֆրանսահայ Բժիշկներու Միութեան (Իւմափ) ղրկած դեղերը : Առաջին առաքումը — հինգ սնտուկ, ամբողջութեամբ բաժնուած են եւ այսօր ստացուած ութ նոր սնտուկներն ալ կը բաժնուին : Մասնաւոր գոհունակութեամբ նկատի առնուած է թէ վերոյիշեալ դեղերու ընտրութիւնը չատ լաւ եղած է (մեր կողմէ չեչտենք թէ ընդհանուրը չուրջ 130 հազար Ֆրանքի արժողութեամբ դեղեր էին) :

— « Ճառաջ »ի եւ Աղքատախնամի հանդանակութենէն ստացուած առաջին դումարներէն, 100 հազար լիբանանեան ոսկի յատկացուած է սնունդի :

— Վերջին օրերուն, որեւէ միջադէպ չէ պատահած հայկ· թաղերու մէջ :

ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՀՐԱՆԴ ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

(1892 - 1978)

(Բ. եւ վերջ)

Անդրանիկ զաւակնին՝ Արտեմ (1888 - 1974), *որ մեռած է քաղաքս, ամուսնացած է Ցակոբ Սինանեանի հետ: Ունեցած են միակ աղջիկ մը: Երկրորդը՝ Ցարուհի Տէր-Անդրէասեան* (1890 - 1967), *արհեստով դերձակ եղած՝ եւ նիւ Եորք մեռած է: Ամուսնացած՝ եւ նոյնպէս աղջիկ մը ունեցած է: Երրորդը Հրանդ Տէր-Անդրէասեան ամուսնացած է Շաքէ Մեհթերեանի* (1914 - 1956) *հետ: Ունեցած են ժենիա անունով դուստր մը: Իսկ չորրորդը Գրիգոր Տէր-Անդրէասեան կամ Անդրէասեան ծնած է, 1897ին: 1917ին վկայուած է էջմիածնի Գէորգեան ճեմարանէն: 1919ին քաղաքս գալէ ետք, Թէքիրտաղ* (Ռոտոսթօ) *անցած եւ տարի մը տեղւոյն ազգային վարժարանը ուսուցչութիւն ըրած է: 1922 - 1926 թ.թ. ուսանած է Գերմանիոյ Իէնա համալսարանը: Ապա հաստատուած է Հայաստան, ուր Երեւանի պետական համալսարանի եւ Բրիւսովի անուան Ռուսաց եւ օտար լեզուներու ինստիտուտը գերմաներէնի դասախօս եղած է: Հեղինակն է գերմաներէնէ հայերէն ընդարձակ բառարանի մը, ինչպէս նաեւ գերմաներէն լեզուի դպրոցական դասագիրքերու: Ամուսնացած է եւ նոյնպէս աղջիկ զաւակ մը ունի:*

×

Այժմ կուտանք իր կենսագրութեան գլխաւոր գիծերը, զոր գրեթէ ամբողջութեամբ իրմէ քաղած ենք:

Ըստ Պարտիզակի Թաղ. Խորհուրդի 1913 Յունիս 27 թուակիր վկայագրին, ծնած եւ մկրտուած է 1892 Հոկտեմբեր 22ին ձեռամբ Մեսրովպ Քհնյ. Տէր-Իսկեանի եւ կնքահայրութեամբ՝ Ցարուհի Կարապետի Դաւթեանի:

Նախնական ուսումը ստացած է Պարտիզակի Ներսէս Շուշանեան վարժարանը, իսկ երկրորդականը՝ տեղւոյն բարձրագոյն վարժարանը, ուրկէ վկայուած է 1913ին: Քաղաքս հաստատուելէ ետք, 1935ին ալ Սամսոնի համալսարանի Գրականութեան մասնաճիւղէն չրջանաւարտ եղած է:

1913ին Պարտիզակի Ուսումնական Խորհուրդէն օգնական ուսուցիչի վկայական ստացած է: Նոյն տարւոյ Սեպտեմբերին քաղաքս գալով, ուսուցչական ասպարէզը ընդգրկած է: Նախ մուտք գործած է Սկիւտարի Ս. Խաչ վարժարանը, ուր տարի մը պաշտօնավարելէ ետք զինուոր-գրագրութեամբ, իբր պահեստի սպայ Գուշտասը եւ Սէօքէ զրկուած է: 1919 տարւոյ Փետրուարին արձակուելով քաղաքս վերադարձած է: Նոյն տարին Թէքիրտաղի Ցովհաննեան վարժարանի տնօրէն նշանակուած է:

Պաշտօնավարած է աւելի քան տարի մը: Ցաջորդիւ Սամսոնալ վերադառնալով Օրթագիւղի վարժարանը ուսուցչութիւն կատարած է: Իսկ 2 տարի ետք ալ իբր տնօրէն յաջորդած է Խոսրով Պապայեանի: 1929ին հրաժարած է իր պաշտօնէն: Այնուհետեւ այլեւս ուսուցիչ եղած է զանազան վարժարաններ: Դասաւանդած է հայկական գրականութիւն եւ լեզու, ինչպէս նաեւ ընդհանուր պատմութիւն: Նախ պաշտօնավարած է Պէզազեան վարժարանը, յետոյ 1929ին կեդրոնական վարժարանը, իսկ 1949 - 1962 թուականներուն ալ Մխիթարեան վարժարանը: Մէկոյ մը դարձեալ կեդրոնականի մէջ ուսուցչութիւն կատարած է: Հուսկ ապա 1962 - 1972 թ.թ. վերջնոյս տնօրէնը եղած է:

Համալսարան մուտք գործած է չուրջ 1945ին, իբր թուրք պատմութեան վերաբերեալ հայկական, ինչպէս նաեւ անգլերէն ու ֆրանսերէն աղբիւրներու մասնագէտ (ռեզման): Հանգստեան կոչուած է 1971ին:

Ունեցած է նաեւ պատմաբանասիրական բեղուն վաստակ: Նախ Օսմանեան պատմութիւնը չհապզրզռոզ հայկական աղբիւրներու մասին համալիր յօդուածներ լոյս ընծայած է «Թարիհ Տէրկիսի», «Թարիհ Էնսթիթիւսիւ Տէրկիսի»ի եւ «Թիւրքիյաթ Մէճմուասը»ի մէջ: Միանգամայն թարգմանած է երկոտասնեակ մը հայ պատմագիրներու գործերը, որոնց համարի ձեւով հրատարակուածները հետեւեալներն են.

1) *Երեմիա Չէլէպի Քէօմիւրճեան*, « Պատմութիւն Ստանպօլոյ » 1952:

2) *Գրիգոր Ակներցի*, « Պատմութիւն Ազգին Նետռլաց » (*Մոնղոլներու*), 1954:

3) *Հ. Ղուկաս Վրդ. Ինճիճեան*, « Աշխարհագրութիւն », *հտ. Ե.*, 1956 *երկրորդ տիպ.* 1975:

4) *Մատթէոս Ուռհայեցի*, « Պատմութիւն », 1962:

5) *Սիմէոն Դպիր Լեհացի* « Ուղեգրութիւն », 1964:

6) *Հ. Մինաս Վրդ. Բժշկեան*, « Պատմութիւն Պոնտոսի », 1969:

7) *Գէորգ Օղուլլուխեան* « Ժամանակագրութիւն », 1972:

8) *Պետրոս Դի Սարգիս Գիլանենց*, « Ժամանակագրութիւն Նադիր Շահի », 1974:

Իսկ թարգմանածներէն անտիպ կը մնան Կիրակոս Գանձակեցիի, Մխիթար Այրիվանեցիի, Սմբատ Գունդստապլի, Թովմա Մեծոփեցւոյ եւ Մովսէս Կաղանկատուացւոյ պատմութիւնները:

Տ. Ա. Հ. ակնարկներով ալ հայերէնի վերածած է, հատորի ձեւով լոյս տեսած հետեւեալ էջերը.

1) *Ժան Ռամօ* « Վանականին սէրը », 1926:

2) *Կնուտ Համսուն* «Վիկտորիա», 1928:

3) *Հանրի Տիւվէռնուա*, « կարմիր գազանը », 1929:

4) *Իվան Թուրկէնիեվ*, « Ազնուական բոյն մը », 1930:

« *Թարիհ Տէրկիսի* »էն առաձնատիպ ըլլալով հրատարակուած են հետեւեալ համառօտ աշխատութիւնները.

1) « Թուրք պատմութեան վերաբերեալ հայկական աղբիւրները » 1950:

2) « Գէորգ Պալատեցիի համաձայն էտիրնէի դէպքը », 1960:

3) «Հայկական աղբիւրի մը համեմատ, ձէլալիներու ապստամբութիւնները », 1963:

4) « Երեմիա Չէլէպիի Պոլսոյ հրդեհներու պատմութիւնը », 1973:

5 « ԺԴ. եւ ԺԵ. դարերու թուրք պատմութեան վերաբերեալ հայերէն մանր ժամանակագրութիւններ եւ յիշատակարաններ », 1973:

Իբր հայ մամուլի վաստակաւոր, հմտեւէնն մինչեւ փակուիլը (1927 - 1936) *եղած է «Աղդարար» օրաթերթի խմբագիրը եւ մօտիկ գործակիցը՝ արտօնատէր ու խմբագրապետ Մանուկ Աբեղեանի* (1890-1944):

Իբր հանրային գործիչ, տարի մը Օրթագիւղի Թաղային Խորհուրդի անդամ եղած է: Մէկոյ մը կեդրոնականի Խնամակալութեան տեսչապետութիւնն ալ վարած է: 1929 տարւոյ Ցուլիսին Ուսումնական Խորհուրդի անդամ ընտրուած՝ սակայն մերժած է:

1972 Ապրիլ 16ին, կեդրոնական եւ Մխիթարեան Սանուց Միութեանց նախաձեռնութեամբ եւ Գրական Ֆաքիւլտէի մասնակցութեամբ հանդիսութիւն մը տեղի ունեցած է, առ ի յարգանս իր կրթական ու գրական բազմամեայ արդիւնաշատ գործունէութեան:

Մեռած է Սեպտ. 11ին Պազըրգիւղի իր բնակարանը:

Ցարգա՛նք իր անմոռանալի վաստակին:

Գ. ԲԱՄՊՈՒՔՃԵԱՆ

«Մարմարա»

ԳԱՂՈՒԹ

Գոբինեոց (Աթէնք) «Ջաւարեան» սրբահին մէջ, *Նոյ. 4ին տեղի ունեցած է « Մեր Օր »ուան տօնակատարութիւնը: Բացման խօսքը կատարած է ընկեր Աղաւնի Ջարըքեան: Օրուան խմաստին անդրադարձած է ընկ. Գասպար Կարապետեան: Գործադրուած է գեղարուեստական յայտագիր մը:*

ԵԳԻՊՏՈՍ

ՀԱՐՈՒՍՏ ԳՈՐԾԱՒՈՒԹԻԻՆ ՄԸ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

— o —

Գահիրէի մէջ թաղաւորութիւն մը կայ, որուն թաղաւորը, անկասկած, պէտք է ամէնէն հարուստ անձը ըլլայ Եգիպտոսի մէջ: Անոր հպատակները մուրացկաններն են, 25·000, ըստ ոստիկանութեան եզրակացութիւններուն: Միլիոններու կը հասնին ձեռք ձգուած գումարները՝ որոնց մուրացկանութիւնը կրօնական ծիսակատարութիւն նկատող եգիպտացիներուն եւ օտար զբօսաշրջիկներուն չնորհիւ: Ոստիկանութեան համաձայն՝ անձանօթ « թագաւորը » եւ անոր օգնական – գործակիցները իրենց չահագործիները կ'ապահովեն:

Նուիրապետութեան յաջորդ աստիճանին վրայ կը գտնուին « վիրաբոյժները », որոնք վարպետ են մարմնի անդամներու ձեւազեղծումներուն մէջ: Աղքատութեան մէջ ապրող եգիպտացիներէն ոմանք կամաւոր « վիրաբուժութեան » կ'ենթարկուին, որպէսզի հաշմանդամ վիճակով մը մարդոց դութը չարժեն: Ուրիշներ կ'ենթարկուին պարտադրաբար: Վիպազիր մը ուղեց աչքովը տեսնել ձեւազեղծողներէն մէկը՝ նկարագրելու համար իր գիրքին մէջ: « Վիրաբոյժը » այնքան ճարտար կերպով կատարեց իր գործողութիւնը, որ վիպագիրին համար այլեւս կասկածէ դուրս մնաց, թէ ենթական կուրցած է: իրականութեան մէջ մարդը կը տեսնէր:

Հակառակ այն իրողութեան, որ ոստիկանութիւնը կը ձերբակալէ բազմաթիւ մուրացկաններ եւ կը հարցաքննէ զանոնք, այսուհանդերձ, քիչ բան պիտի մաֆիան յիշեցնող այս կառոյցին եւ անոր գլուխը գտնուղներուն մասին: Երբ լրագրող մը փորձեց « թագաւորը » գտնել, մուրացկաններ պատասխանեցին. — Ոստիկաններէն աւելի աչքը բաց չես հարկաւ: Ոստիկանութիւնը ձեռք չի կրնար զնել անոր վրայ: Դուն ալ չես կրնար: Ձեւ մը կայ անշուշտ, այն է, որ դուն ալ մուրացկանութեան սկսիս. այդ պարագային միւսները կուգան կ'առնեն եւ կը տանին « թագաւորին » մօտ, միայն թէ կրնաս գլխալ, որովհետեւ հոնկէ « վիրաբոյժին » ալ կրնան առաջնորդել քեզ »:

Եգիպտական իշխանութիւնները խակսպէս մեծ ճիգ կը թափեն եւ այլեւայլ միջոցներու կը դիմեն, որպէսզի Գահիրէն եւ միւս մեծ քաղաքները մաքրեն մուրացկաններէն: Սակայն յաջողութիւնը անհնար է: Զօր. Ահմէտ Մուսթաֆա,

ՀԻՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ՌՈՍՏՈՄԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

17·

11·8·1913

Նոր Սանասարեանը կը բացուի: Զգիւտեմ, հարցրել եմ քեզ արդեօք 1·100 դոլ· նպաստի մասին: Այդ գումարին ապահովելով է, որ մեզ վրայ ենք առել դպրոցի պահպանութիւնը, նախկին բիւրճէով: Հիմա վախում եմ, չլինի թէ որեւէ արգելք առաջ գայ: Թէ Աստուած սիրես, — նամակով ուշ կը լինի, — հեռագրով յայտնիր՝ կարելի՞ է արդեօք հաստատապէս յոյս դնել: Եթէ այո կամ ոչ, խնդրեմ հեռագրես՝ միայն 3 խօսքով՝

Erzeroum, Rostomian, oui ou non.

Բացառիկը ի՞նչ վիճակի մէջ է: Եթէ ուշ չլինէր, նոր նիւթեր կ'ուղարկէի:

Մեր « բանաստեղծութեան » (1) մասին արդէն լսած կը լինես: Զար դիտաւորութիւն չկար· խոհութեան արդիւնք էր: Քաղաք բերին քաղաքավարի կերպով: Ասորիի, Սմբատ Գունդստապլի, Թովմա Մեծոփեցւոյ եւ Մովսէս Կաղանկատուացւոյ պատմութիւնները:

Տ. Ա. Հ. ակնարկներով ալ հայերէնի վերածած է, հատորի ձեւով լոյս տեսած հետեւեալ էջերը·

1) *Ժան Ռամօ* « Վանականին սէրը », 1926:

2) *Կնուտ Համսուն* «Վիկտորիա», 1928:

3) *Հանրի Տիւվէռնուա*, « կարմիր գազանը », 1929:

4) *Իվան Թուրկէնիեվ*, « Ազնուական բոյն մը », 1930:

« *Թարիհ Տէրկիսի* »էն առաձնատիպ ըլլալով հրատարակուած են հետեւեալ համառօտ աշխատութիւնները·

1) « Թուրք պատմութեան վերաբերեալ հայկական աղբիւրները » 1950:

2) « Գէորգ Պալատեցիի համաձայն էտիրնէի դէպքը », 1960:

3) «Հայկական աղբիւրի մը համեմատ, ձէլալիներու ապստամբութիւնները », 1963:

4) « Երեմիա Չէլէպիի Պոլսոյ հրդեհներու պատմութիւնը », 1973:

5 « ԺԴ· եւ ԺԵ· դարերու թուրք պատմութեան վերաբերեալ հայերէն մանր ժամանակագրութիւններ եւ յիշատակարաններ », 1973:

Իբր հայ մամուլի վաստակաւոր, հմտեւէնն մինչեւ փակուիլը (1927 - 1936) *եղած է «Աղդարար» օրաթերթի խմբագիրը եւ մօտիկ գործակիցը՝ արտօնատէր ու խմբագրապետ Մանուկ Աբեղեանի* (1890-1944):

Իբր հանրային գործիչ, տարի մը Օրթագիւղի Թաղային Խորհուրդի անդամ եղած է: Մէկոյ մը կեդրոնականի Խնամակալութեան տեսչապետութիւնն ալ վարած է: 1929 տարւոյ Ցուլիսին Ուսումնական Խորհուրդի անդամ ընտրուած՝ սակայն մերժած է:

1972 Ապրիլ 16ին, կեդրոնական եւ Մխիթարեան Սանուց Միութեանց նախաձեռնութեամբ եւ Գրական Ֆաքիւլտէի մասնակցութեամբ հանդիսութիւն մը տեղի ունեցած է, առ ի յարգանս իր կրթական ու գրական բազմամեայ արդիւնաշատ գործունէութեան:

Մեռած է Սեպտ· 11ին Պազըրգիւղի իր բնակարանը:

Ցարգա՛նք իր անմոռանալի վաստակին:

Գ· ԲԱՄՊՈՒՔՃԵԱՆ

«Մարմարա»

ԳԱՂՈՒԹ

Գոբինեոց (Աթէնք) «Ջաւարեան» սրբահին մէջ, Նոյ· 4ին տեղի ունեցած է « Մեր Օր »ուան տօնակատարութիւնը: Բացման խօսքը կատարած է ընկեր Աղաւնի Ջարըքեան: Օրուան խմաստին անդրադարձած է ընկ· Գասպար Կարապետեան: Գործադրուած է գեղարուեստական յայտագիր մը:

18·

14·8·1913

Սիրելի Սիմոն,

Շնորհաւորում եմ « Հայրենիք »ի երկօրեայ գառնալը: Ուրեմն, դրանով որոշուած է երեւում եւ մի ուրիշ բան· — քո այդտեղ մնալը:

Վաղը չէ միւս օրը մեր քարուանը ճանապարհ է ընկնում դէպի Ս· Կարապետ: 1500մահակի տօնը շատ անշուք կ'անցնի: Մեր սպասածը չեղաւ: Ծովեզերքից, Պոլսից մարդ չերեւաց: Թիֆլիսից աւելի մեծ յոյս ունէի — զրել էին, որ պատրաստւում են մեծ խմբով՝ ճանապարհ ընկնել, բայց այդտեղից էլ ձայն դուրս չեկաւ: Երեւի դարձեալ մենք ու մենք ենք մնալու: Աշխատեցի հրապուրել հեռաւորներին հին ու նոր պատմական յիշատակարաններով: Հայաստանի ֆաուենայի աչքի ընկնող ներկայացուցիչների՝ ոչիլների մասին, ի հարկէ, ձայն ծպտուն չհանեցի, բայց ոչինչ, ինչպէս երեւում է, չօգնեց:

Երեւի մի տարի եւս պիտի մնամ նոր Սանասարեանի գոյութիւնը չարունակելու համար:

Բայց, յանկարծ, խայտառակ կացութիւն չստեղծուի· 1100 դոլարի խնդիրը ապահո՞վ է: Եթէ ոչ, թէ Աստուած սիրես, չուտով յայտնիր, թէկուզ հեռագրով, որ բեռի տակ չմանեմ: Այս տարի առանց այն էլ հոգիս եւս ւերեք խօսքով կարելի է յայտնել՝

Erzeroum, Rostomian, oui ou non.

Ի միջի այլոց, փորձեր եղա՞ն Ցրէզնօի կողմը գտնուող կարնեցիներին կապելու: Զի՞ կարելի այդ մասին դիմել «Ազապարէդ»ին եւ տեղական դաշնակցականներին մարմիններին:

Տեղեկագիրը երբ պատրաստ լինի, մի օրինակ կ'ուղարկեմ ձեր դպրոցասիրացին:

Քո ՌՈՍՏՈՄ

(11 - Շար·)

ՀՈՒՇԱՐՁԱՆԱՔ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓԻԹԱՂԱՅԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ
ՀԱՆԳԱՆԱԿԱՆ ՀԱՎԱՔՈՒՄԸ
ԿԻՐԱԿՈՒ, ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ
ՀՈՒԼԻՍԻ 6
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓԻԹԱՂԱՅԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ
ՀԱՆԳԱՆԱԿԱՆ ՀԱՎԱՔՈՒՄԸ
ԿԻՐԱԿՈՒ, ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ
ՀՈՒԼԻՍԻ 6

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓԻԹԱՂԱՅԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ
ՀԱՆԳԱՆԱԿԱՆ ՀԱՎԱՔՈՒՄԸ
ԿԻՐԱԿՈՒ, ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ
ՀՈՒԼԻՍԻ 6

ԽՈՍՔ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱՐԾԻՔԻ

ՀՈՒՆԻՍ ՀԻՍՈՒՍՈՒԹԻՒՆ Ի 2-Ը

— Երթանք, ասաց ենթասպան: Մի ժամից ինձ պիտի ներկայանայք Ալեքսեևսկի մարտկոցին, պատրաստ և զինուած:

— Ես գոհ եմ ասկէ, պատասխանեց ան: Ձեզ ծանր է, որ ես ձեզ հետ կուգամ, բայց ես ալ ձեզի պէս հայ եմ, ինչպէս որ դուք ալ ինծի պէս հայ էք:

Ենթասպան ժպտեցաւ և ձեռքը երկնցուց:

— Ես ալ այդպէս կը կարծեմ, ըսաւ ան: Ես ալ հայ եմ, բայց ինչպէ՞ս կրնամ ես ձեզ հետ ըլլալ, երբ դուք ինծի պէս հայ էք:

Ենթասպան ուզեց պատասխանել, բայց ոչինչ ըսաւ: Ան ալ ձեռքը երկնցուց և սեղմեց ենթասպային ձեռքը

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Մարտիրոս Մարտիրոսեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի այս կիրակի, Նոյ· 19, Փարիզի Ս· Յովհ· Մկրտիչ եկեղեցին իրենց զաւկին՝

ՏՕՔԹ· ԹՈՎՄԱՍ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆԻ

մահուան տարելիցին առթիւ։

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Գալուստ Մինասեան, զաւակները ու թոռները, Տէր եւ Տիկին Հրանդ Մինասեան, զաւակները ու թոռները, Տէր եւ Տիկին Նուպար Մանուկեան, զաւակները ու թոռները եւ ընտանիքին բոլոր պարագաները չնորհակալու-թիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք մասնակից եղան իրենց սուգին իրենց մօր եւ մեծ մօր՝

ՍՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԱՆՆԻԿ ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ

մահուան առթիւ։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻԻՆ

Մարսէյլի Հայ Մշակոյթի Տան Յանձնախումբը եւ Օժանդակ Տիկնանց Մխուրթիւնը իրենց խոր ցաւակցութիւնները կը յայտնեն Լեւոն Արզումանեանի, Զապէլ Արզումանեանի, Յովսէփ Արզումանեանի եւ Միշէլ Արզումանեանի եւ ընտանեկան պարագաներուն իրենց քրոջ եւ հօրաքրոջ՝ Անահիտ Արզումանեանի մահուան տըխուր առիթով։

×

Հարաւ· Ֆրանսայի Թեմի Ազգային Կեդր· վարչութիւնը իր վշտակցութիւնները կը ներկայացնէ Լեւոն Արզումանեանի, Զապէլ Արզումանեանի, Յովսէփ եւ Միշէլ Արզումանեանի եւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն՝ Անահիտ Արզումանեանի մահուան տխուր առիթով։

×

ԼԻՈՆ·— Կապոյտ Խաչի Լիոնի մասնաճիւղը ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկերուհիներ Արաքսի Հօթոյեանի, զաւակներուն եւ Սիրանոյշ Մարկոյեանի ու ընտանեկան պարագաներուն, իրենց զաւկին, եղբօր, քրոջորդւոյն՝ Ալեխսանը Հոթոյեանի կսկծալի մահուան առթիւ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏԻՐ

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամուհիները Նոյեմբեր 18, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4ին Մշակոյթի Տունը։ Կարեւոր օրակարգ։

LA JEUNESSE DE LA CROIX ROUGE ARMENIENNE

Invite les enfants de la Colonie de Vacances de Sainte-Honorine-des-Pertes du printemps et de l'été 78 à sa réception avec passage de diapositives, le Samedi 18 Novembre à 15 heures à la Bibliothèque BAROUYR SEVAG, 32 Rue de Trévise, 75009 Paris.

Ս· ՅԱԿՈԲ — ԼԻՈՆ

Կիրակի Նոյ· 19, Լիոնի Ս· Յակոբ եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր պատարագ։

Պատարագի ընթացքին Դաւիթ Եպիսկ· Սահակեան կը կարդայ եւ կը յանձնէ Նորին Ս· Օծութ· Վազգէն Ա·ի գնահատական սրբատառ կոնդակները ուղղուած՝ Ա·) Յակոբ Ա· Սրկ· Թէրզեանի, Բ·) Մարթէն Օֆլազի (վարիչ Լիոնի Կոմիտաս երգչախումբի)։

Յաւարտ պատարագի Ճաշ Ազգ· Տան մեծ սրահին մէջ, ի պատիւ զոյգ պարգեւատուղներու, դպրաց դասու եւ երգչախումբի ժրաջան անդամներու։

Անոնք որոնք կը փափաքին մասնակցիլ ճաշին, թող արձանագրուին Ս· Յակոբ եկեղեցւոյ գրասենեակը ամէնէն ուշը մինչեւ Հինգշաբթի Նոյ· 16։

Ճաշագին 50 ֆր·։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏՈՒՆ
12 – 14, Ռիւ Սէն - Պազիլ

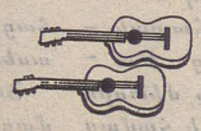
ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿ

ՍԻԱՄԱՆԹՕ
Վ. ԹԷՔԷԵԱՆ
ՋԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆ

Ուրբաթ, Նոյ· 24, ժամը 20·30ին « Վասպուրական » սրահին մէջ
Կը խօսին·—
ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ
ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՐԻՃԵԱՆ
ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՄԱՆՈՑԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժին·— *Արտասանութիւն, երգ, ընթերցումներ երեք հեղինակներէն*

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ
Soirée exceptionnelle
DANYEL GERARD
LUNDI 20 NOVEMBRE A 21 H.
à l'Olympia

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ
Նախաձեռնութեամբ
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ՍԵՒՐԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ
GRANDE SOIRÉE DANSANTE
organisée par la section de Sevran de la Croix Bleue des Arméniens de France
ԿԻՐԱԿԻ, ՆՈԵ 19 ԺԱՄԸ 15ԻՆ
Salle des Fêtes de Sevran
ORCHESTRE DEDEDJIAN — GROUPE ARTANAK
en attraction: le groupe ZARTONG
groupe de danse MINI SOSSI de Sevran
BUFFET ORIENTAL — AMBIANCE ARMÉNIENNE
A titre exceptionnel, et compte tenu de la situation dramatique de la Communauté Arménienne du Liban, la moitié des bénéfices de cette fête sera versée aux œuvres d'aide aux sinistrés.

ՃԱՆ ԹԱԹԼԵԱՆ
Կ'ԵՐԳԷ
իր ճաշարանին մէջ
DJAN TATLAN
CHANTE
dans son restaurant
DEUX GUITARES

Ouvert tous les jours, sauf Dimanche, de 20 h. 30 à 2 h. du matin
Toute la soirée : Orchestre et chants
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԵՐ
Hors d'œuvre de 30 à 100 F., Spécialités de 50 à 70 F., Desserts 20 F.
BOISSONS :
La bouteille
Vodka 140 à 180 F. Vins, 100 à 170 F. Champagne de 190 à 250 F.
4, RUE LAURISTON, PARIS 16e (Etoile) Tél 500 49 49

Imprimé sur les presses du Journal «Haratch» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission paritaire : N° 55935

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Կապ· Խաչի Պօմոնի մասնաճիւղը 30 ֆ· կը նուիրէ «Յառաջ»ին։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ
ՎԻՐՃԻՆԻ ՏՈՒՆ
Վարպետ ձեւող կարուհի մը։
Հեռաձայնել երեկոյեան ժամը 17էն սկսեալ՝ 770·11·68։

Maison VIRGINIE
Demande coupeuse — mécanicienne qualifiée pour robe.
Téléphoner après 17 h. 770-11-68

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
Կը կազմակերպէ՝
ԲԱՑԱՌԻԿ ՀԱՒԱՔԵՐՈՑԹ
Ի նպաստ Լիբանանահայ աղէտեալներու
Շաբաթ, Նոյ· 18ին ժամը 20·30ին
Մշակոյթի Տան Վասպուրական սրահին մէջ
Գեղարուեստական բաժին սիրայօժար մասնակցութեամբ պարուսոյց Եւա Արզուեանի, երգիչ՝ ժաք Պալապանեանի, դաշնակահար՝ Գէորգ Պօզուքեանի։
ՃԱՇԱԳԻՆ 50 ֆր·

ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻԻՆ
ՆԻՍ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ
ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՕԺՄԱՆ 50ԱՄԵԱԿԻ ԱՒԹԻՒ

Եպիսկոպոսական հանդիսաւոր պատարագ, ձեռամբ եւ բարձր հովանաւորութեամբ Արեւմտ· Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ՝
ՍԵՐՈՎԲԷ ԱՐՔ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ
Կիրակի, Նոյ· 19, ժամը 9·30ին, Ս· Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ։
Ճաշ Փլաճծա պանդոկի ճաշասրահին մէջ, ժամը 13·30ին։ Այս առթիւ հրատիրուած է Քանատայէն՝ օփերայի մեներգիչ պարիթոն՝ Դաւիթ Վարժապետեան։

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՐՍԷԼ·— Կազմակերպուած Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի նախկին Սանուց Մխուրեան կոմմէ, ի նպաստ վարժարանին, Շաբաթ, Նոյ· 18 ժամը 9ին, վերանորոգուած
ALHAMBRA
սրահը
334-340, Bld. Chave — 13005 Marseille
Նուագախումբ
CLUB MEN
Հաճելի աճապնդալներ — Քոքթէյլ
Ճոխ պիւֆէ

ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱՑ ՏՈՒՆ
ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Մէջազգային դիւանագիտութիւնը եւ հայկական հարցը՝ Պերլինէն Սարդարապատ (1878 – 1918), վաւերաթուղթերու ցուցադրութեամբ։
Կը խօսի՝
Ա· ՊԷՅԼԷՐԵԱՆ (Պատ· Գիտ· Դոկտոր)
Կիրակի, Նոյ· 19, ժամը 20·30ին։
Մուտքը ազատ է
57, Bd. Jourdan, Paris 14e

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԼԻՈՆ·— «Մանուկներու Օր»ը կիրակի, Յունուար 14, կէսօրէ վերջ, Ազգային Տան սրահը։

×

Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի Իսիի խումբը կը տօնէ Հայկ· Ծնունդը՝ Յունուար 6ին։ Մանրամասնութիւնները յայտարով։

ՈՒՐԲԱԹ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
17
VENDREDI
17 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՅԿԱԶ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 —
Fondé en 1925 —

C.C.P. Paris 15069-82 E
571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	Վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	Հատը	1 Ֆ· 80

54րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14·252

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.252

ՄԱՐՍԷԻԼ

ՅԱՆՈՒԻՆ - ՀԱՒԱՆԱԲԱՐ - ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԵԱՆ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ

ՓԵՂԵԱՆՆԵՐՈՒ ԳԻՐՔԸ ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ՏՕՆԻՆ

— o —

Ով որ դիտեց, անցեալ Ուրբաթ, Պերնար Փիվոյի «Ափոսթրոֆ»ը, հեռատեսիլէն, չէր կրնար անտարբեր մնալ գըլխաւորաբար երկու հատորներու հեղինակներուն հանդէպ։ Եթէ մէկը՝ խոր հըդչային մտաւորական մը, 36 տարեկան (որու 12ը՝ գուլագ) այլեւս «դասական» դարձած տիպար մըն էր, այլապէս հետաքրքրական էր Քեհայեան զոյգը, հա մայնավար չարքաշիններ, որոնք քաջութիւնն ու անկեղծութիւնն ունեցած են երթալ ապրելու խորհրդային քաղաքացիին ամէնօրեայ կեանքը եւ չեն զոհացած Գանըվիէռի վրայ նստած՝ խորհրդային դրախտը փառաբանելով։ Վկաներ են, եղկի, քանի զբաղած են պարզ քաղաքացիին կեանքով մինչ ամէն մարդ մտաւորականներու, դիտնականներու եւ գրչէներու տաղնապներով կը զբաղի։ «Կարմիր պրոլետարին փողոցը» խիստ չահեկան վկայութիւն մըն է։ Բայց ահասիկ որ այս դիրքը կ'արգիլուի Շաբաթ եւ կիրակի օրուան Մարսէյլի համայնավար ոտնին («Մարսէյէզի 30 ժամերը»)։ Եւ մտածել որ Ժորժ Մառչէ օրն ի բուն կը ջանայ «համոզել» (ո՞ր բարեմիտ երանելին...), որ Ֆրանսական Համայնավար Նավարութիւնը տարբեր է եւ կ'ընդունի ոչ միայն տեսակէտներու տարբերութիւն այլ եւ հիմնուած խակ է ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԵԱՆ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ վրայ։ Եւ իբրեւ փաստ՝ կ'արգիլուի համայնավար երկու չարքաշիններու մէկ դիրքը, վասնզի հոն կայ խորհրդային առօրեային ճշմարիտ պատկերը, նկարագրուած անկեղծութեամբ, հարազատութեամբ եւ — պարզ է — ցաւով, վասնզի ոչինչ աւելի զառն է քան տեսնել իր խակ լուծային փլուզումը։ Բայց Համայնավար կուսակցութիւնը պէտք չունի Քեհաններու այլ՝ Քլօտ Ֆրիուներու, որոնք ինչպէս տեսանք նոյն Ափոսթրոֆի յայտագրին ընթացքին, կը նախընտրեն Փարիզ նստած վիլլիոփայական տեսութիւններ պարզել, չաղդուելով խակ հեղնական ժպիտէն Վըլատիմիր Պուկովսկիի, այսինքն մարդու մը, որ բաւական լաւատեղեակ է այդ տեսութեանց գործնականին։

ՁՈՐԵՔԱՇԱԲԹԻ ՕՐ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՊԷՅՐՈՒԹ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

— o —

ԱՐԴԻՒՆԱՒՈՐ ՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ 50 ՀԱԶԱՐ ՏՈԼԱՐ ՅԱՆՁՆԱԾ Է ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

— o —

Էջմիածինէն, հեռաձայնով ստացուած առաջին տեղեկութիւններու համաձայն, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Պատուիրակութեան հետ տեղի ունեցած հանդիպումը եղած է շատ արդիւնաւոր եւ անցած է համերաշխ մթնոլորտի մը մէջ։ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը տեղեկացած է մանրամասնօրէն Պէյրութի հայ գաղութի կրած մարդկային եւ նիւթական վնասներուն։ Կիլիկիոյ զոյգ Կաթողիկոսներու նախագահութեան ներքեւ կազմուած Կեդրոնական Մարմինը պիտի վայելէ Ամենայն Հայոց Վազգէն Կաթողիկոսի բարձր հովանաւորութիւնը։ Որոշուած է որ ամէն գաղութի մէջ, առաջնորդներու եւ եկեղեցական իշխանութիւններու շուրջ կազմուին կեդրոնական յանձնախումբեր, որոնց հաւաքած բոլոր դումարները պիտի ղրկուին փութով Պէյրութի Կեդրոնական Մարմնին։ Առնց կողքին պիտի կազմուի նաեւ Սփիւռքի մէջ 40–50 հոգիէ բաղկացած պատուակալ մարմին մը, որու մաս պիտի կազմեն գաղութներու ծանօթ անձնաւորութիւններ, հաւասա – րապէս (կէսուակէս) նշանակուած երկու Աթոռներու կողմէ։ Հ· Բ· Ը· Միութիւնն ալ պիտի բերէ իր ամբողջական մասնակցութիւնը։

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը կը չեշտէ մասնաւորապէս թէ թշուառութիւնը մեծ է, ուրեմն կարիքը շատ մեծ է եւ գաղութները գիտակցելով այս կացութեան, պէտք է բերեն իրենց լայն օժանդակութիւնը։ Վազգէն Կաթողիկոս պատուի – րակութեան յանձնած է 50 հազար տոլարակութեան չանձնած է 50 հազար տոլարի չէք մը, իբրեւ անմիջական օգնութիւն։

Ի մօտոյ, այս մասին՝ պաշտօնական հաղորդագրութիւն մը։

Պատուիրակութիւնը, Զորեքշաբթի, Նոյ· 15ին, Պէյրութ վերադարձաւ։ Ճիենք որ անդամներն էին՝ Տաթեւ Եպս·, Մկրտիչ Պապիկեան եւ Վարդգէս Տէր-Կարապետեան։

ՀԱՅԵՐ ՏԷՐ Կ'ԸԼԼԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԽԱՌՆԱԿՈՒԹԵԱՆՑ...

— o —

Էսոշիէյթըտ Փրէսի Պէյրութի թղթակիցը կը հաղորդէ, թէ լիբանանեան մայրաքաղաքի հայկական ահաբեկչական կազմակերպութիւններէն մին որ կը կոչուի « Հայ Ազատագրական Բանակ » մամլոյ ասուլիս մը կազմակերպելով ներկայ թղթակիցներուն հաղորդեց, թէ կը ստանձնէ պատասխանատուութիւնը այն չարք մը ահաբեկչական արարքներուն, որոնք գործուեցան վերջերս Թուրքիոյ մէջ, այլազան թուականներու։

— Մեր նպատակն է տապալել ներկայիս Թուրքիոյ մէջ տիրող ֆաշիստ վարչութիւնը, յայտարարած են Հայկական Ազատագրական Բանակի ներկայացուցիչները եւ աւելցուցած, որ իրենց այդ նպատակը իրականացնելու համար զոր – ծակցական կապեր հաստատած են աշխարհի բոլոր յեղաշրջական կազմակերպութիւններու հետ։

Հայկական այդ գաղտնի կազմակերպութիւնը խնդրոյ առարկայ մամլոյ ասուլիսը սարքած էր Պէյրութի արեւմտեան չրջանի թաղամասերէն մէկուն մէջ, ուր թղթակիցները առաջնորդուեցան նեղ ու կողմնակի փողոցներէն։ Բոլոր ան – դամներն ալ իրենց դէմքերը ծածկած էին խնամքով եւ մեծ զգուշութեամբ կը խօսէին թղթակիցներուն հետ։ Մամլոյ տեղեկատուներուն խօսող ներկայացուցիչը ըսաւ, որ կարգ մը երկիրներու թուրք դեսպանները սպաննողները, ինչպէս նաեւ Սուլթանամէտի մէջ աղբամանը ռումբ դետեղողը, Սիրքէճիի պայթումը կազմակերպողը, ՄԱԿի Անդարայի ներկայացուցչութեան չէնքին մէջ ռումբ դնողները, բոլորն ալ իրենց գործակալներն ու գործակից կազմակերպութիւններն էին։

Թղթակցին հաղորդած տեղեկութեանց համաձայն, գաղտնի վայրի մը մէջ կազմակերպուած այդ մամլոյ ասուլիսին ծանուցուած է նաեւ, որ Հայկական Ազատագրական Բանակը յարաբերութեան մէջ է աշխարհի բոլոր յեղափոխական ու ձախակողմեան կազմակերպութիւններուն հետ, ինչպէս Իտալիոյ Կարմիր Ջոկատներուն, Ճափոնի Կարմիր Բանակին, նաեւ դեռ անհամար ստորերկրեայ գաղտնի կազմակերպութիւններու, որոնք գաչնակիցներն են իրենց։

— Աշխարհի բոլոր ձախակողմեան կազմակերպութիւնները մեր կողքին են, ըսաւ բանբերը։ Մեր նպատակն է Թուրքիոյ ձեռքը գտնուող հայկական հողերը ազատագրել։ 1975ին այդ նպատակաւ դիմում կատարեցինք խորհրդային ղեկավարներուն եւ արտօնութիւն ուզեցինք Խորհրդային Հայաստանի մէջ այդ ուղղութեամբ գործելու համար, բայց տակաւին մեր այս դիմումին պատասխանը չենք ստացած, ըսաւ խօսնակը՝ վերջացնելով մամուլի ասուլիսը։

×

ՆԱԶԱՐԵԱՆի ԴԱՏԻՆ ԱՌԹԻԻ՝ ԱՐԻԻՆ ՓԱՐԻԶԻ ԻՆԹՈՒՐԻՍԹԻ ՊԱՏԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ

« Նազարեան խումբը » յայտնեց մամուլին Զորեքշաբթի իրիկուն թէ արիւն թափած է Փարիզի խորհրդային Զբօսաշրջիկութեան գրասենեակին՝ Ինթուրիս – թին պատերուն վրայ իբրեւ « ազդարարութիւն նոր ցարին »։ Կը յիշուի զեկոյցին մէջ, որ Ռոպէր Նազարեանի միակ ոճիրն է պաշտպանած ըլլալ մարդկային իրաւունքները ըստ խորհրդային օրինականութեան յանձնառութեանց։

×

Ծանօթ է որ Ռոպէր Նազարեան Հելսինքիի համաձայնութեանց հայկ· կոմիտէի հիմնադիրներէն է, որու համար կը դատուի Երեւանի մէջ (դատը սկսաւ Նոյեմբեր 15ին)։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ

ՄԻՋՈՑՆԵՐ ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ԲԱՑՑ ՑՈՑՑԵՐ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ

— o —

Նախարարաց հերթական խորհուրդը գլխաւորաբար զբաղեցաւ գործազրկու – թեամբ, քանի Հոկտեմբերին, անգործներու թիւը զգալապէս աւելցած էր եւ հասած մէկ միլիոն 344·100ի (+ 4,6 առ հարիւր)։ Կառավարութիւնը որոշեց հինգ հազար գործ ստեղծել հաւաքական օգտակարութեան, 50 տարեկանը անցած հազար քարտի աշխատանքի տալ և չարաբախտ աշխատանքի առաւելագոյն տեւողութիւնը 52էն 50 ժամի իջեցնել։ Այս 3 անմիջական միջոցներէն զատ, վեց այլ որոշումներ ալ տրուած են, որոնց արդիւնքները զգալի չեն կրնար ըլլալ գոնէ առաջ, կ'ըսէ նախարարը՝ Պուրէն։

Ասիկա չէր բաւեր անշուշտ հանդարտեցնելու համար սենտիքաները, եւ Զորեքշաբթի օր, Փարիզէն սկսեալ ամէն կողմ ցոյց եւ տողանցք կար։ Մայրաքաղաքին մէջ, Թրինիթէի հրապարակն է որ Սեկի ճառ մըն ալ խօսեցաւ։ Դժգոհ էր որ Սէ· Ժէ· Թէ·ն առանձին է այս բողոքին համար եւ «քար մը նետելով Սէ· Էֆ· Տէ· Թէ·ի պարտէզը » ըսաւ· « Այնոնք որ այս օրերը կը բաղդատեն հանդիսաւոր պատարագներու, ջուր կը տանին նախաբարապետին ջաղացքին, որ ան ալ ֆոլլորի մասին կը խօսի »։

Բացի Գանէն (Գալվատոս) ուր չատ ծանր բախումներ պատահած են ոստիկանութեան ուժերուն հետ եւ հինգ վիրաւոր կայ (երկուքը չատ ծանր) ընդհանրապէս ամէն ինչ խաղաղ անցած է։

ԵՐԵՒԱՆ ↔ ՓԱՐԻԶ ՀԵՌԱՏԵՍԻԶ

ԵՐԵՒԱՆ (Ապրէլփրէս, Նոյ· 13)

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ 41ՐԴ ԱԽՈՑԵՆՈՒԹԻՒՆ

Ֆութպոլի խորհրդային 41րդ ախոյենութեան վերջին շրջանին, « Արարատ » 2 - 2 (*) հաւասար արդիւնքով վերջացուց իր մրցումը Վորոշիլովգրադի Զարիային հետ։ Այս արդիւնքը մասնաւոր կարեւորութիւն ունէր, Արարատի համար, որպէսզի կարենայ մնալ բարձրագոյն Լիկային մէջ։ Խաղին սկիզբէն իսկ, դաշտի տէրերը ցոյց տուին մարտական տրամադրութիւն։ 5րդ վայրկեանին, Խորէն Յովհաննիսեան նշանակեց առաջին կէտը, ինչ որ վստահութիւն տուաւ Արարատցիներուն եւ մինչեւ կիսախաղի վերջաւորութեան չարունակեցին յարձակողական խաղը։

Երկրորդ կիսախաղին Սերգէյ Բոնդարենկօ յաջողեցաւ կրկնապատկել արդիւնքը բայց ասիկա հանգստացուց երեւանի խաղացողները եւ հակառակորդները, քանի մը վայրկեան ետք կրցան երկու կէտ նշանակել։

Այդ օրն է որ որոշուեցաւ երկրին ախոյենութեան արձաթէ եւ բրոնզէ մեդալները, քանի որ ախոյեանը արդէն յայտնի էր։ Այսպէս, Խորհ· Միութեան ախոյեանի տիտղոսը երկրորդ անգամ ըլլալով ստացաւ Թիֆլիսի Դինամօն, որ 60 կարելիութիւններու մէջ, չահեցաւ 42 կէտ 17 հանդիպումներու ընթացքին, ուժ մրցում հաւասար վերջացուց եւ կրեց 5 պարտութիւն։

Արձաթէ մետալին արժանացաւ 1977ի ախոյեանը՝ Կիեւի Դինամօն եւ բրոնզէ մետալին՝ Դոնեցկի Շախտեորը։

Արարատ գրաւեց 14րդ տեղը, 22 կէտով։ Վերջին (16րդ) տեղը գրաւեց Դնեպը։ Բարձրագոյն Լիկային վերադարձան Կուբիչեւ – Սովետով (Կուբիչեւ), ԲՍՍ. (Դոնի Ռոստով), Դինամօ (Մինսկ)։

(*) Տես «Ցառագ» Նոյ· 15։

ԱՂՈՒՆՑ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ

ՀԱՅԵՐԸ ՊԱՐՍԻԿԱՍՏԱՆՈՒՄ

— Օ —

Ընթերցողները իշխում են, որ ես Պարսկաստանում եմ։ Ես այնտեղ եմ արդեն ութ ամիս։ Ինչո՞ւ եմ գնացել այդ երկիրը, ինչպե՞ս եմ ապրում այնտեղ, ինչպե՞ս եմ ճանապարհորդում, ինչպե՞ս եմ վերադառնալու։ Ահա այդ հարցերի մասին եմ ուզում խոսել ընթերցողների հետ։

Ես գնացել եմ Պարսկաստան, որովհետև ինձ ուղարկել են այնտեղ։ Ուղարկել են Ամերիկայի Հայ Ազատագրական Կոմիտեի կողմից։ Ես Ամերիկայի Հայ Ազատագրական Կոմիտեի անդամ եմ։ Ինչո՞ւ համար է ստեղծված այդ Կոմիտեն, ինչպե՞ս է նա կազմակերպված, ինչպե՞ս է նա գործում, ինչպե՞ս է նա ապրում, ինչպե՞ս է նա ծնվել, ինչպե՞ս է նա մեծացել, ինչպե՞ս է նա զարգացել, ինչպե՞ս է նա ուժեղացել, ինչպե՞ս է նա ընդարձակվել, ինչպե՞ս է նա հարստացել, ինչպե՞ս է նա ամրացել, ինչպե՞ս է նա ծաղկել, ինչպե՞ս է նա ծաղկում, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել, ինչպե՞ս է նա ծաղկելու է եղել

ՊՈՒՇԿԻՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԱՐՏԵԶ
ՎԱՃԱՌՔԻ ՏՈՒՆ

ՊԱՐՏԱՎՈՐ ԿՈՄԻՏԵԻ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ՎԱՃԱՌՔ

ՊԱՐՏԱՎՈՐ ԿՈՄԻՏԵԻ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐ ԿՈՄԻՏԵԻ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ

ՍԵՆ ՌԱՖԱԷԼ.— Այրի Տիկին Մինասեան (ծնեալ Տատեան) եւ ընտանեկան պարագաները ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն եւ ազգականին՝

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ 89 տարեկանին, հանգստեան տունը:

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի Ուրբաթ, Նոյ. 17, ժամը 15·30ին Սէն Ռաֆայէլի հանգստեան տան Ս. Յովհաննէս մատրան մէջ, ուրկէ մարմինը կը փոխադրուի տեղւոյն գերեզմանատունը:

Մահազդ ղրկուած չըլլալով կը խընդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Հայկանոյշ Կարապետեան, զաւակները ու թոռները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի այս կիրակի, Նոյ. 19ին, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին իրենց մօր, մեծ մօր եւ նանիին՝

ԵՊՐԱՔՍԻ ՃՈՒՆԿՈՒՐՏԱՑԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ:

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն:

Այս տխուր առթիւ, իրենց մօր եւ մեծ մօր յիշատակին 250 ֆր. կը նուիրեն ողբացեալին այնքան սիրելի «Ծառաջ»ին:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Վիէնի Հայ Ազգ. Մխիթեան վարչութիւնը եւ Վիէնի Կապ. Խաչի վարչութիւնը խոր ցաւակցութիւնները կը յայտնեն այրի Տիկ. Վարդուհի Էօքսիւզեանի եւ զաւակներուն Յովակիմի եւ Միշէլի, այրի Տիկին Ծաղիկ Էօքսիւզեանի եւ զաւակներուն, Տէր եւ Տիկին Աբրահամ եւ Պօղոս Էօքսիւզեան եղբայրներուն եւ իրենց բոլոր պարագաներուն, իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր եւ ազգականին՝

ՍԱՀԱԿ ԷՕՔՍԻՒԶԵԱՆԻ

մահուան առթիւ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱԻԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՊՐՈՆ.— Տիկին Կ. Յովակիմեան 120 ֆր. կը նուիրէ իր չատ սիրած Ցառաջին:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ փարիզի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամուհիները Նոյեմբեր 18, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4ին Մշակոյթի Տունը: կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ կը կազմակերպէ՝

ԲԱՑԱՌԻԿ ՀԱՑԿԵՐՈՑԹ

ի նպաստ Լիբանահայ ազէտեալներու

Շաբաթ, Նոյ. 18ին ժամը 20·30ին
Մշակոյթի Տան Վասպուրական սրահին մէջ

Գեղարուեստական բաժին սիրայօժար մասնակցութեամբ պարուսոյց Եւա Արզուեանի, երգիչ՝ Ժամ Պալապանեանի, դաշնակահար՝ Գէորգ Պօզուճեանի:

ՃԱՇԱԳԻՆ 50 ֆր.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

ՎԻՐԺԻՆԻ ՏՈՒՆ

Վարպետ ձեւող կարուհի մը: Հեռաձայնել երեկոյեան ժամը 17ին սկսեալ՝ 770·11·68:

Maison VIRGINIE

Demande coupeuse — mécanicienne qualifiée pour robe.
Téléphoner après 17 h. 770-11-68

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

Ջմիւռնիոյ եւ շրջաններու Հայրենակցական Միութիւնը իր բազում նահատակներու յիշատակին հոգեհանգստեան արարողութիւն կատարել կուտայ Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, կիրակի, Նոյ. 26, եւ ժամը 13ին հոգեճաշ Օթել Օփերա–Լաֆայէթ, 80 Ռիւ Լաֆայէթ, Մէթրօ Քատէ:

Ճաշագին 40 ֆր.:

Ընդհ. ժողով Նոյ. 20, ժամը 17ին, 32 Ռիւ տը Թրէվիզ:

LA JEUNESSE DE LA CROIX ROUGE ARMENIENNE

Invite les enfants de la Colonie de Vacances de Sainte-Honorine-des-Pertes du printemps et de l'été 78 à sa réception avec passage de diapositives, le Samedi 18 Novembre à 15 heures à la Bibliothèque BAROUYR SEVAG, 32 Rue de Trévise, 75009 Paris.

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլ քաղաքի Կապ. Խաչի մասնաճիւղը ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկ. Զապէլ Արզումանեանի, Լեւոն Արզումանեանի եւ ընտանեկան պարագաներուն իրենց քրոջ, հօրաքրոջ եւ ազգականի Անահիտ Արզումանեանի մահուան առթիւ:

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՑԹ

Soirée exceptionnelle

DANYEL GERARD

LUNDI 20 NOVEMBRE A 21 H.

à l'Olympia

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՑԹ

Նախաձեռնութեամբ
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ՍԵՒՐԱՆԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ

GRANDE SOIRÉE DANSANTE organisée par la section de Sevran de la Croix Bleue des Arméniens de France

ԿԻՐԱԿԻ, ՆՈՑ 19 ԺԱՄԸ 15ԻՆ

Salle des Fêtes de Sevran

ORCHESTRE DEDEDJIAN — GROUPE ARTANAK

en attraction: le groupe ZARTONG

groupe de danse MINI SOSSI de Sevran

BUFFET ORIENTAL — AMBIANCE ARMÉNIENNE

A titre exceptionnel, et compte tenu de la situation dramatique de la Communauté Arménienne du Liban, la moitié des bénéfices de cette fête sera versée aux œuvres d'aide aux sinistrés.

Restaurant

LA CAPPADOCE

3, rue Marivaux (derrière l'Opéra Comique, M° Richelieu-Drouot) tél 742-83-65

ouvert tous les jours midi et soir sauf lundi

de nouveau

Marten Yorgantz

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները Լիբանանի աղէտեալներու ի նպաստ.— Ուլուպէյեան Մ. վոխան ծաղկեպսակի 200, Պետրոս Պարոնեանի մահուան առթիւ, նոյն առթիւ Գորգիկեան Մ. 200, Մուրատեան 100, Շահինեան Ա. 500, Տըլսիւ 20, Աբրահամեան 200, Պուրտիկեան, Պապիկեան 100ական, Գարթալեան 50, Հիսայեան, Վարդանեան, Սվազլեան 100ական, Յարութիւնեան 200, Հիսայեան 500, Հիսայեան 250, Շիրսէքեան 100, Տէսինի մասնաճիւղ 1000, Սիփան Կոմիտաս երգչախումբ 2000, Մանուկեան Ս. 1000, Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի մասնաճիւղ 1500, Հ. Ց. Դ. կեդր. վարչութիւն 5000, Տիկ. Տելնէֆ, Գաբայեան 100ական:

×

Կապ. Խաչի Պօմոնի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները փ. ծ.ի Ասատուր. Գըլըճեանի Թաղման առթիւ, Պր. Նշան Մազմանեան 50 ֆր., այրի Տիկ. Վ. Գըլըճեան 100, Ղազար Տէրտէրեանի Թաղման առթիւ, Տէր եւ Տիկ. Յարութիւն Անկիզեան Տիկին Ա. Ազարեան, Տէր եւ Տիկ. Տիրան Խայիկեան 50ական, Տիգրան Մանուկեան 10, Տէր եւ Տիկ. Փ. Տէր-Մարկոսեան, Պետրոս Պարոնեանի (Փարիզ) Թաղման առթիւ 200, Յովակիմեան երկուորեակներու մկրտութեան առթիւ 100 ֆր. ընտանիքէն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մարսէյլ քաղաքի Կապ. Խաչի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է ընկ. Արաքսի Փիրէնեանէ իր ապաքինման առթիւ 200 ֆր.:

Journées d'Amitié

Organisées par
LES AMIS DE LA FONDATION MARIE NOUBAR
au profit de leurs étudiants boursiers
Samedi 25 et Dimanche 26 Novembre de 14 h. à 20 h.
Cadeaux de Noël, parfumerie, jouets, livres, disques, cartes de vœux, foulards, cravates, parapluies, jupes, chemisiers, linge de maison, layette, alimentation, buffet spécialités arméniennes.
SETA PAPAZIAN
et JACQUES KRAVETZ
signeront leurs ouvrages
Dimanche de 16 à 18 h.
RAFFI SARKISSIAN
exposera ses pendentifs arméniens
Maison d'Arménie,
57 Boulevard Jourdan, 75014 Paris
Métro : Porte d'Orléans.

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

կիրակի, Դեկտ. 3, ժամը 17էն կէս գիշեր

Dans les Salons de l'Hôtel George V — Ave. George V — 75008 Paris

Նախագահութեամբ Տիկին Եսթեր Իշխալացեանի
ՊԵՐՆԱՐ ՏՏԻՃԵԱՆԻ խանդավառ նուագախումբը

Ծանօթ երգիչ՝ ՆՈՐԱՑՐ

Մուտք 40 ֆ. — ուսանողներու կէս գին

Վիճակահանութեան հասոյթը ամբողջովին պիտի յատկացուի Լիբանահայ ուսանողներու:

Սեղանները ապահովել հեռաձայնելով՝ 924·38·54

Imprimé sur les presses du Journal «Haratch» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission paritaire : N° 55935

ՇԱԲԱԹ–ԿԻՐԱԿԻ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
18-19
SAMEDI-DIMANCHE
18-19 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	Վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	Հատը	1 Ֆ· 80

54րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14·253

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.253

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Ր. ՆԱԶԱՐԵԱՆԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԱՇՏՕՊԱՆ ՓԱՍՏԱԲԱՆԻՆ ՄՈՒՏՔԸ Կ'ԱՐԳԻԼՈՒԻ

— o —

Ձորեքշաբթի օր, Երեւանի մէջ պէտք է սկսէր Ռոպէր Նազարեանի դատավարութիւնը: Մանօթ է որ ենթական ձերբակալուած է « հակահարկրդային քաղաքականութեան » համար: Բուն «յանցանքն» է՝ փորձած ըլլալ պաշտպանել մարդկային իրաւունքները եւ այս ալ խորհրդային օրինականութեան ծիրին մէջ, քանի հիմնադիրներէն էր Հելսինքիի համաձայնագրերու Հսկողութեան Հայկական կոմիտէին: Նազարեան «աստրօֆիզիկոս» է եւ այդ իսկ պատճառով օտար (հո՛ս, ֆրանսացի) գիտուններն ալ բաւական լաւ կը ճանչնան:

Վերջին տեղեկութիւններուն համաձայն, Երեւանէն Մոսկուա հասած, Ձորեքշաբթի օր, Նոյ· 15ին, դատավարութիւնը չսկսած... վերջնական է եւ յետաձգուած Ուրբաթ օրուան (Նոյ· 17): Ոստիկանները որոնք կը շրջապատէին դատարանը, արգիլք հանդիսանալու համար Նազարեանի բարեկամներուն մուտքին, արգիլած են նաեւ պաշտպան փաստաբանին մուտքը...: Ներկայ ամբաստանութեամբ միայն (խօսք կար որ Մոսկուայի մեթրոյին եղեռնափորձն ալ ատելցուէր) կրնայ եօթը տարուան արգելափակման աշխատանքի կայանի դատապարտուիլ « խիստ վարչակարգով »: (Հաւանաբար փափաքելի կ'ըլլար որ Մեսրինը բանտային դրութիւնը բարելաւէլ եռք Ֆրանսայի մէջ, քիչ մըն ալ այդ կողմերով զբաղի, նախապէս անշուշտ բաց նամակ մը գրելով... Պրաւդային) եւ հինգ տարի ալ ներքին աքսորի:

×

Մոնթ Հինգշաբթի իրիկուն (Նոյ· 17ի թիւով) քանի մը տողով կ'ըսէ նաեւ. « փարիզի մէջ, բողոքելու համար այս դատավարութեան դէմ եւ որովհետեւ « ժամանակը, երբ հայ ժողովուրդը լուռ կը տառապէր, անցած է », վեց հոգի երկու ամսէ կարմիր ներկ թափած են ինքնուրիսքի գրասենեակին մէջ, Պուլվար տէ Քափիւսին »:

× Մոնթի թղթակիցը կ'ըսէ նաեւ թէ անցեալ ամիս Լենինգրադցի ուսանող մը, քսան տարեկան, ձերբակալուած է:

ՔԼՕՏ ՏՕՓԷՆԻ

ՎԵՐՋԻՆ ԴԵՐԸ՝

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՄԻՐԱՃԵԱՆ

— o —

ԴԵՐԱՍԱՆԸ ՄԵՌԱՒ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԻՐԻԿՈՒՆ

Դեռ չորս օր առաջ էր, որ Քլօտ Տօֆէնն, Փըթի–Օտէոնի մտերմութեան մէջ, անգամ մը եւս իր մեծ տաղանդը կը տրամադրէր Ռէյնն Պարթեւի հերոսին՝ Պաղտասար Ամիրաճեանի, փավիյոն Պալթազարին մէջ: Ճակատագիրը յանկարծ « պատմական » դարձուց այդ թատերը – դուբֆիւնն ու իր հայ հերոսը քանի հոն է եւ այդ դերով որ հանրութեան ներկայացաւ վերջին անգամ՝ Քլօտ Տօֆէն: Մեծ դերասան մը, որ Հինգշաբթի իրիկուն, 75 տարեկանին զոհ կ'երթար աղիքային խցումի մը: Հակառակ անոր որ երեք օրէ չատ կը տառապէր, եկած էր մամուլի այն ասուլիսին, որ կը տրուէր իր յաջորդ խաղալիք թատերդութեան առթիւ « Սատանային փաստաբանը » (Վերապլի մէջ): Իր վերջին վկանները կը պատմեն թէ որքան յոգնած էր եւ կ'ըսէր թէ նոյն օրը մասնագէտ մը պիտի տեսնէր, « բան մը չէ, կ'անցնի » ու կը նախընտրէր մեկնիլ, պարզապէս ըսելով· « կ'երթամ, չեմ ուզեր խանգարել »: Քիչ ետք, ամէն ինչ կը վերջնաար: Այլեւս երբեք պիտի չխանգարէ, երեսունական թուականներու այս այնքան հա – մակրելի դերասանը:

Այնքան յաջող էր իր վերջին դերին մէջ, եւ որքան « ուրախացուց » սրահին Հայերը երբ հրաշալի հարազատութեամբ մը, քանի մը բառ հայերէն ըսաւ ու երգի մը բառերը մրմռաց (մենք չա՛տ զգայուն ենք նման բաներու, կը բաւէ որ օտար մը «բարի լոյս» ըսէ...): Բայց կարեւորը այդ չէր, կարեւորն այն էր որ Պաղտասարը՝ լինք էր ու դժուար թէ ուրիշ մը, օր մը, կարենայ նոյն ձեւով մտնել անոր մորթին մէջ:

Քլօտ Տօֆէն, սինեման թէ թատրոնը, մնաց Նոհէն արուեստագէտ ընտանիքին լաւագոյն ներկայացուցիչներէն մէկը: Իր գլխաւոր դերերէն մէկն էր՝ Լա մոռ տիւ Բոմի–վուայաժէօր:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՖԻԿԱՌՕ լոյս չտեսաւ Ուրբաթ, տպարանի աշխատողներու անակնկալ գործադուլի մը հետեւանքով:

ՄԵԹՐՈՅԻ չորս գիծեր չէին բաներ Ուրբաթ օր, 24 ժամուան գործադուլի մը հետեւանքով: Թղթատարն ալ « չրջուն » գործադուլներու պիտի ձեռնարկէ գալ չաբթուընէ սկսեալ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ մէջ, Հինգշաբթի ժամը 19ի չուրջ, սպաննուած է թղթատարի պաշտօնեայ մը, երկու աւազակներու կողմէ, որոնց կը մերժէր արկղներուն դուռները բանալ: Եւ հակառակ անոր որ տանթիմ չեն կրցած տանիլ, չեն վարանած տեղն ու տեղը սպաննել մարդ մը, որու յանցանքը պարկեշտ եւ աշխատասէր մարդ մը եղած ըլլալն է, քանի տարիկա երթալով յանցանք դարձած է...:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ Փանորաման ձախ թերթին համաձայն, միջազգային ահաբեկչութիւնը վեհաժողով մը գումարած է, Հոկտեմբերին, Եուկոսլաւիա եւ բոլոր մասնակցողները « պատերազմական անու – նով » հոն էին: Ինը զեկավարներ գումարած են այս նիստը բայց Պելկրատէն կը հերքեն:

ՊԱՌ ընկերային ապահովութեամբ կը զբաղի քանի բացը երթալով հսկայ հա – մեմատութիւններ առած է: Ինչպէս միշտ, դիւրին միջոցը չուտ կը գտնուի, տհմանափակ գումարը կը բարձրանայ, սակերն ալ կ'աւելնան, կր թելադրուի Ֆրանսացիներուն որ քիչ դեղ գործածեն, որ ծախքերն ալ պակսին: 1979ին անկարելի չէ որ ընկերային ապահովութեան բացը 20 միլիառի հասնի: Գլխաւոր բացը բացը « հիւանդութեան » եւ « ծերութեան » ճիւղերն են մինչ ընտանեկան նպաստներու բաժինը, ընդհակառակն՝ չահաւոր իսկ է:

ՈՒԱՇԻՆԿԹՕՆ վատահ է (եւ գժգոհ) որ Մոսկուա 23 Միկ օդանաւեր տուած է Քուպային:

ԵՐԵՒԱՆ ⇔ ՓԱՐԻԶ ՀԵՌԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնփրէս, Նոյ· 9–14)

ՊՂՏՐՈՒԹԻ «ԶԱՐԹՕՆՔ» ԵՒ «ԱՐԱՐԱՏ» ՕՐԱԹԵՐԹԵՐՈՒ ԽՄԲԱԳԻՐՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Հայաստանի Համայնավար կուսակցութեան կեդր· կոմիտէի քարտուղար Կարլէն Դալլաքեան Նոյ· 13ին ընդունած է Պէյրութէն «Զարթօնք»ի խմբագիր Գերասիմ Ահարոնեանը եւ «Արարատ»ի խմբագիր Յիրայր Նալբէին, որոնք Երեւան գացած էին Սփիւռքահայութեան հետ մշակութային կապի Կոմիտէի հրաւէրով: Ընդունելութեան եւ այդ առթիւ կատարուած խօսակցութեան ներկայ եղած են կուսակցութեան տեղեկատուութեան եւ արտասահմանեան կապերու բաժնի վարիչ Լեւոն Մանասէրեան եւ Սփիւռքահայութեան հետ մշակութային կապի Կոմիտէի նախագահ Վարդգէս Համազասպեան:

×

ԴԱՆԻՈՑ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Քանի մը օրով Հայաստան այցելած է Դանիոյ Համայնավար կուսակցութեան պատուիրակութիւնը, որ Մոսկուա կը գտնուէր Խորհ· Միութեան Համայնավար կուսակցութեան կեդր· Կոմիտէի հրաւէրով: Հիւրերը ծանօթացած են Հայաստանի աշխատաւորներու կեանքին, տեսարժան վայրերուն, այցելած են Մատենադարան, Թանգարաններ, ցուցահանդէսներ:

×

ԱՇՈՏ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ ԽՈՐՀ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ՄԱՍ ԿԸ ԿԱԶՄԷ

«Արարատ»ի կեդրոնական պաշտպան, 19ամեայ Աշոտ Խաչատրեան հրաւիրուած է մաս կազմելու Խորհ· Միութեան երիտասարդական ազգային խումբին եւ խաղալու Պուտափեշտի մէջ տեղի ունենալիք Եւրոպայի երիտասարդական ախոյեանութեան ընտրական մրցումին՝ Խորհ· Միութեան եւ Հունգարիոյ միջեւ:

×

ՀԱՑ ՄԱՐԶԻԿԻՆ ՑԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Խորհ· Միութեան բանակին մէջ տեղի ունեցած ճատրակի խմբական ախոյեանութեան մրցումներուն, Հայաստանի ախոյեան Սմբատ Լպուտեան արժանացած է արծաթի մետալի: Իր խումբին մաս կազմած է նաեւ ուրիշ Հայ մը՝ Սէյրան Ճէճէեան:

×

ԼԻՒՍԻ ԻՇԽԱՆԵԱՆԻ ՇՐՋԱՊՏՈՑԸ ԽՈՐՀ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Ամերիկահայ դաշնակահարուհի Լիւսի Իշխանեան Խորհրդային Միութեան մէջ իր նոր շրջապտոյտը նուիրած է Արամ Խաչատրեանի յիշատակին: Այսպէս, Ա–մա – Աթա եւ Բաքու տուած երկու նուագահանդէսներու ընթացքին ան նուագած է Խաչատրեանի « Պոէմ »ը եւ « Սոնատինա »ն, իսկ Թիֆլիսի եւ Եարոսլաւլի մէջ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԼԻԲԱՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Գումարը կը յանձնուի
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանին

ԽՄԲ·– Մեր վերջին ցանկը հրատարակած էինք Հինգշաբթի, Նոյ· 9ի թիւով, յիշեցնելով թէ բացառիկ եւ ժամանակ – կատար բնոյթ ունեցող մեր հանգանակութիւնը փակուած էր Նոյ· 5ին: Վերջին տասը օրերու ընթացքին, ստացանք սակայն նոր գումարներ, որոնց ցանկը՝ ստորեւ·

ԺԴ· ՑԱՆԿ

Մարսէյլի Հ·Մ·Ը·Մ· – Աբծիւ եւ ԺԲ· Խ· Ա· Սէնթ'Անթուանի ֆութպոլի հանդիպումին հասոյթը	5000
Սեբաստիոյ Դաւրայի Հայր· Մխիթիւն (Փարիզ)	2000
Տէր եւ Տիկ· Օ· Զիլինկիրեան	1000
Տէր եւ Տիկ· Անուշաւան Շըտիկեան	1000
Ժաք Փանոսեան	1000
Օհանեան ընտ· (Ալֆորվիլ)	750
Սիսլեան ընտ· (Կրընոպլը)	500
Տիկ· Սիրանոյշ Ճովհաննէսեան	500
Անդրանիկ Սէյրանեան	500
Գէորգ Գէորգեան	500
Տէր եւ Տիկ· Աշոտ Առաքելեան (Վալանս)	500
Արա Տանտիկեան	400
Լորիս Մատթէոսեան	250
Տէր եւ Տիկ· Ճակոբեան (Ռենսի)	200
Ա· Զ·	200
Արմենակ Պետեան	200
Տէր եւ Տիկ· Թորոս Դանիէլեան	200
Տէր եւ Տիկ· Պօղոս Թորոսեան	100
Ոմն	100
Տիկին Ս· Գ· Զագրեան	100
Տիկին Գոչունեան (Թառառ)	100
Տէր եւ Տիկ· Արամ Պետիկեան	100
Անթուան Ներսէսեան	100
Այրի Տիկ· Գոհարիկ Կոփեան	100
Վահան Շահինեան	100
Հրանդ Մասերճեան	50
Տէր եւ Տիկ· Գր· Ասֆարեան	50
Հ· եւ Ֆ·	50
Գումար	15·650
Ժ·Գ· ցանկի գումար	296·378
Ընդհ· գումար	312·028

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

3000 ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՐՁԱՆ ՄԸ ԳՏՆՈՒԱԾ

— o —

Մոսկուայէն Ռոյթըր գործակալութիւնը կը հաղորդէ, որ շուրջ 3000 տարուան բրոնզէ արձան մը, զինեալ աստուած մը ներկայացնող, հողէն հանուած է Լենինականի մօտ (նախապէս Ալեքսանդրապոլ): Երեւան հանուած են նաեւ բրոնզէ զարդեր, ապարանջաններ, տէգեր, գօտիներ, արտասովոր կենդանիներու փորագրութիւններով:

տրուած երկու երեկոյթներուն՝ « Դաշնակի քոնչերթօն »ն, Զ· Կախիձէի եւ Պ· Կոզանի ղեկավարութեամբ: Լիւսի Իշխանեան նուագահանդէսներ տուած է նաեւ Երեւանի Սեներակային Երաժշտութեան տունը եւ Լենինական:

ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ, ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԴԱՎԱԴՈՎՑ

Գին՝ 4 ԿՈՊԵԿ

Ա.

Տարիներ ի՛նչպես մեզ դժոխային կյանք կերակրեցին, իրենք կշտացան, մենք սովամահ եղանք, ոչ մի ձայն չհանեցինք, ոչ մի ձեռք չբարձրացրինք, ոչ մի ոտք չշարժեցինք, ոչ մի գլուխ չդարձրինք, ոչ մի աչք չթարթեցինք, ոչ մի շուրթ չբացինք, ոչ մի ականջ չլսեց, ոչ մի սիրտ չզգաց, ոչ մի միտք չմտածեց, ոչ մի հոգի չհասկացավ, ոչ մի խիղճ չարթնացավ, ոչ մի ոգի չհուզվեց, ոչ մի մարդ չհարցրեց, ոչ մի մարդ չհետաքրքրվեց, ոչ մի մարդ չհոգաց, ոչ մի մարդ չմտահոգվեց, ոչ մի մարդ չտագնապեց, ոչ մի մարդ չանհանգստացավ, ոչ մի մարդ չվրդովվեց, ոչ մի մարդ չկատաղեց, ոչ մի մարդ չգոռաց, ոչ մի մարդ չբողոքեց, ոչ մի մարդ չբարկացավ, ոչ մի մարդ չհանդիմանեց, ոչ մի մարդ չդատապարտեց, ոչ մի մարդ չանիծեց, ոչ մի մարդ չհայհոյեց, ոչ մի մարդ չխոցեց, ոչ մի մարդ չսպանեց, ոչ մի մարդ չհրեց, ոչ մի մարդ չկործանեց, ոչ մի մարդ չհալածեց, ոչ մի մարդ չհարձակվեց, ոչ մի մարդ չհարվածեց, ոչ մի մարդ չկռվեց, ոչ մի մարդ չհաղթեց, ոչ մի մարդ չպարտվեց, ոչ մի մարդ չհաշտվեց, ոչ մի մարդ չհանգստացավ, ոչ մի մարդ չհանգչեց, ոչ մի մարդ չհավատաց, ոչ մի մարդ չհամոզվեց, ոչ մի մարդ չհամակերպվեց, ոչ մի մարդ չհանձնվեց, ոչ մի մարդ չհնազանդվեց, ոչ մի մարդ չհպատակվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեցվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրեցրվեց, ոչ մի մարդ չհամբուրվեցրվեց

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1978 թուականի Նոեմբերի 30-ից Հայկական Սովետական Գրականութեան Տունը Մոսկուայում, Գրողների միութեան մասնաճիւղում, Հայ գրականութեան շաբաթն է անցկացնում։

Շաբաթի ընթացքում տեղի կունենան հանդիպումներ ընթերցողների հետ, որոնց մասնակցելու են Հայկական ՍՍՀ գրողներ։

Նոեմբերի 27-ին, ժամը 18-ին Գրականագէտ, ՀԱԿ թղթակից անդամ Ս. Ա. Ալաւերդեանի «Ռուս գրականութիւնը Հայաստանում» թեմայով զեկուցումով կը բացուի Հայ գրականութեան շաբաթը։

Նոեմբերի 28-ին, ժամը 18-ին Գրականագէտ Ս. Ա. Ալաւերդեանի «Ռուս գրականութիւնը Հայաստանում» թեմայով զեկուցումով կը բացուի Հայ գրականութեան շաբաթը։

Նոեմբերի 29-ին, ժամը 18-ին Գրականագէտ Ս. Ա. Ալաւերդեանի «Ռուս գրականութիւնը Հայաստանում» թեմայով զեկուցումով կը բացուի Հայ գրականութեան շաբաթը։

Նոեմբերի 30-ին, ժամը 18-ին Գրականագէտ Ս. Ա. Ալաւերդեանի «Ռուս գրականութիւնը Հայաստանում» թեմայով զեկուցումով կը բացուի Հայ գրականութեան շաբաթը։

Նոեմբերի 30-ին Ս. Զարեան անուան գրադարանում տեղի կունենայ հանդիպում Գրողների միութեան անդամ Ռ. Ա. Ղազարեանի հետ

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Տիկին Շ. Ատանալեան ի յիշատակ իր ամուսնոյն՝ երուանդ Ատանալեանի ինչպէս նաեւ՝ Շաւարշ Նարդունիի, Շահան Շահնուրի եւ Հրանտ — Սամուէլի 500 ֆ. կը նուիրէ կապ. Խաչի Իսկի մասնաճիւղին (ստանալ «Յառաջ»էն) եւ 500 ֆր. «Յառաջ»ին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Վիէն.— Այրի Տիկ. Վարդուհի Էօքսիւզեան եւ զաւակները Յովակիմ եւ Մխիթէ, այրի Տիկ. Ծաղիկ Էօքսիւզեան եւ զաւակները եւ Էօքսիւզեան եղբայրները՝ Աբրահամ եւ Պօղոս, այրի Տիկ. Աւետիքեան եւ բոլոր պարագաները չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք իրենց սուգին մասնակցեցան նամակով, ծաղիկով, եւ անձամբ, իրենց ներկայութեամբ, իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր, կնոջայրին եւ աղգականին, ողբացեալ՝

ՍԱՀԱԿ ԷՕՔՍԻՒԶԵԱՆԻ

մահուան առթիւ:

ՆՈՒԷՐ

Վահան Շահինեան իր մօր ապաքինման առթիւ 100 ֆր. կը նուիրէ Լիբանահայութեան եւ 50 ֆր. «Յառաջ»ին:

Ա Զ Գ

Ջորեքշաբթի Նոյ. 1ին տեղի ունեցաւ Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ 50ամեակի առթիւ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը: Հետեւեալ թիւերը չահեցան.—

1488, 1444, 1409, 1463, 1373, 1345, 1380, 1170, 1113, 1161, 1010, 976, 912, 938, 855, 883, 861, 714, 792, 642, 623, 608, 573, 400, 463, 303, 386, 342, 227, 297, 246, 278, 40, 27, 5:

Իսկ թիւ 45ը չահեցաւ Հայաստան այցելութեան գլխաւոր պարգեւը: Վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ հսկողութեան ներքեւ ստուգիչ յանձնախումբի մը, որուն մաս կազմեցին Տիկ. Փօլէթ Իզմիւլեան, Պ. Պ. Պօղոս Ագարեան, կարապետ Եմիրճեան եւ Յովհաննէս Ստեփանեան:

Շահողները կը խնդրուի անմիջապէս ներկայանալ Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ դրասենեակը, հոգեւոր հովիւին ներկայացնել իրենց տոմսակը եւ ստանալ իրենց շահած նուէրը:

Կը յիշեցնենք թէ բոլոր նուէրները, որոնք չեն յանձնուած 60 օրերու ընթացքին կը դառնան Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ սեփականութիւնը:

ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

Le YAN'S CLUB

PRESENTE

Un concert unique à la salle Gaveau
le Dimanche 10 Décembre

Solistes de la R. S. S. d'Arménie.
ROUBEN AHARONIAN (violon), SVETLANA NAVASSARTIAN (piano), ELLATA TCHAKOYAN (soprano), ARCHAVIR GARABEDIAN (baryton).

Au programme : Chopin, Ravel, Prokofiev, Katchadrian, Verdi, Massenet, Komidas, Spentiarian...

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏՈՒՆ
12 – 14, Ռիւ ՍԷն - Պագիլ

ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿ

ՍԻՄՄԱՆԹՕ
Վ. ԹԷՔԷԵԱՆ
ՋԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆ

Ուրբաթ, Նոյ. 24, ժամը 20·30ին « Վապուրական » սրահին մէջ.

կը խօսին.—

ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ
ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՐԻՃԵԱՆ
ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՄԱՆՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին.— *Արտասանութիւն, երգ, ընթերցումներ երեք հեղինակներէն*

LIBERTÉ POUR NAZARIAN

NE LAISSONS PAS ASSASSINER NAZARIAN !

Robert Nazarian fondateur du groupe Helsinki arménien a été arrêté le 22 Décembre 1977 par les autorités soviétiques.

Son procès devait commencer le Vendredi 17 Nov. Pour avoir défendu les droits de l'homme, Nazarian va être condamné. Il risque la peine de mort, car les autorités soviétiques cherchent à lui faire endosser la responsabilité de l'attentat du métro de Moscou.

Or il est innocent.

Pour protester contre cette atteinte intolérable aux libertés des patriotes arméniens,

Pour témoigner notre solidarité à R. Nazarian,

Libération Arménienne, ainsi que le Comité des Physiciens, et de nombreux intellectuels français appellent à un rassemblement pacifique devant l'Ambassade d'URSS.

RENDEZ-VOUS :

LE SAMEDI 18 NOVEMBRE A 16 H.
Au métro Porte Dauphine.

LIBERATION ARMENIENNE

Pour vos déjeuners d'affaires et vos soirées de détente

Le Caucase

situé en plein cœur du Marais vous assure de son meilleur accueil dans son cadre agréable et chaleureux

Spécialités Franco-Arméniennes

15, Rue St. Gilles, Paris 3e

Métro Chemin Vert

Réservation : 887-31-24

Ouvert tous les jours sauf le Dimanche

Tous les jours au Menu : Aubergine « Karne-yarik », « Manthe », « Lahmadjoun »

Soirée exceptionnelle

DANYEL GERARD

LUNDI 20 NOVEMBRE A 21 H.

à l'Olympia

ԿՈՐՈՒԱԾՈՒԻ

Կապ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը կը փնտռէ հսկիչներ իր կայանին համար, 1979 տարեշրջանի Յուլիս եւ Օգոստոս ամիսներուն: Հայերէն գիտնալ կարեւոր է: Արձանագրուիլ մասնաճիւղերուն մօտ մինչեւ Յունուար 15, 1979:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մանուկներու օրը կը տօնուի Յունուար 15ին, նախաճեռնութեամբ կապ. Խաչի Շրջ. Վարչութեան, Փարիզի մէջ:

ԿՈՐՈՒԱԾՈՒԻ

Վիրժինի ՏՈՒՆ

Վարպետ ձեւող կարուհի մը:
Հեռաձայնել երեկոյեան ժամը 17էն սկսեալ՝ 770·11·68:

Maison VIRGINIE

Demande coupeuse — mécanicienne qualifiée pour robe.
Téléphoner après 17 h. 770-11-68

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

Զմիւռնիոյ եւ շրջաններու Հայրենակցական Միութիւնը իր բազում նահատակներու յիշատակին հոգեհանգստեան արարողութիւն կատարել կուտայ Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, կիրակի, Նոյ. 26, եւ ժամը 13ին հոգեճաշ Օթել Օփերա–Լաֆայէթ, 80 Ռիւ Լաֆայէթ, Մէթրօ Քաստէ:

Ճաշազին 40 ֆր.:

Ընդհ. ժողով Նոյ. 20, ժամը 17ին, 32 Ռիւ տը Թրէվիզ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Տիկ. Գեւոնեանէ 100 ֆր. ի նպաստ ղպրոցին:

Journées d'Amitié

Organisées par
LES AMIS DE LA FONDATION MARIE NOUBAR
au profit de leurs étudiants boursiers
Samedi 25 et Dimanche 26 Novembre de 14 h. à 20 h.
Cadeaux de Noël, parfumerie, jouets, livres, disques, cartes de vœux, foulards, cravates, parapluies, jupes, chemisiers, linge de maison, layette, alimentation, buffet spécialités arméniennes.
SETA PAPAZIAN
et JACQUES KRAVETZ
signeront leurs ouvrages
Dimanche de 16 à 18 h.
RAFFI SARKISSIAN
exposera ses pendentifs arméniens
Maison d'Arménie,
57 Boulevard Jourdan, 75014 Paris
Métro : Porte d'Orléans.

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HAMATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

Voyages en ARMENIE

EREVAN

ET EXTENSIONS A MOSCOU ET TBILISI ET LENINGRAD
DEPARTS CHAQUE MOIS :
11 jours — 13 jours et 15 jours

A partir de 2680 Fr. comprenant le séjour en hôtel de 1ère catégorie, en pension complète, le transport aérien, les excursions et la visite des villes

Demandez le programme détaillé à des spécialistes sur les voyages en Arménie depuis plus de 12 ans.

N'hésitez pas à nous consulter.

APARIS

MONDOTOURS
OCIVEP

2, Rue de Sèze
75009 Paris
Ttl. : 073.30.64
073.32.64
266.50.12
M. BAGHDASSARIAN LEVON

A LYON

sevan voyages

50, Cours de la Liberté
69003 Lyon
Tél. : 60.13.66
M. SARKISSIAN VAROUJAN

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
21
MARDI
21 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	Վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	Հատը	1 Ֆ· 80

54ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14·254

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.254

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԷ ՀԱԿԱՀԱՅ ԱՐԱՐՔՆԵՐԸ

— o —

Նոյ· 18 Թուականով խորհրդային Թաս գործակալութիւնը չատ բուռն կերպով դատապարտած է « Բարբարոս արարք – ները պահպանողական քաղաքագօրքերու, որոնք վերջերս, Պէյրութի մէջ, սպան– նած են քանի մը տասնեակ անձեր Լիբա– նանի հայ գաղութին պատկանող : Սար – սափի այս արշաւը բողոքի հսկայ ալիք մը բարձրացուցած է Մոր· Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ » կ'աւելցնէ խոր– հրդային գործակալութիւնը, նշելով ե– րեւանէն հասած հեռագրի մը մէջ խօս – քերը հայ գրագէտներու, որոնք « կը պա– խարակեն լիբանանեան ֆաշականացած ուժերը » :

Թաս կը յիշէ, եզրակացութեան մէջ, Մոր· Մխիթեան դիրքը, « որ միշտ հե– տեւողական եւ վճռական եղած է Մեր– ձաւոր Արեւելքի հարցին մէջ եւ որ գօրա– վիզ կը կենայ Լիբանանցի ժողովուրդին յոյներուն իր դերիչխանութեան եւ ան – կախութեան պահպանման համար » :

×

Տեղւոյն վրայ, միջադէպերը չեն պակ– սիր : Պէյրութի աջակողմեան աղբիւրնե– րու համաձայն հինգ հոգի սպաննուած կամ վիրաւորուած են, առջի օր, արե – ւելեան գօտիին մէջ : Քաթայէպի ձայ – նասփիւռին համաձայն, կրակր բացած են սուրիական ուժերը մինչ ձախ–անկախ շարժում մը կ'ըսէ թէ աջերն են որ կրակ բացին արաբական տարհամոզման ուժե– րու վրայ եւ երկու հոգի սպաննեցին ու հինգ ուրիշներ ալ վիրաւորեցին :

×

Սարգիս Փարիզ կուգայ երկուշաբ– թի, Նոյ· 27ին եւ ժամը 15·45ին օդա – կայանը կ'ընդունի Նախարարապետ Պաւի կողմէ : Նախագահ Սարգիս Օթէլ Մարինեի կը մնայ մինչ Լիբանանեան պատուիրակութիւնը՝ Քրիյոն : Ժաման – ման օրը, ճաշ Լիբանանեան դեսպանա – տունը : Երեքշաբթի ցերեկ գլուխ գլխի տեսակցութիւններ՝ Ժիսքար – Սարգիս, Պաւ – Հըս, Պութրոս – Կիրկնկօ, ապա ժամը 15·15ին ընդլայնուած ժողով, մանակցութեամբ պատուիրակութեանց միւս անդամներուն : Ժամը 17ին Սարգիս կ'ընդունի նախագահ Փոհէրը, 18ին՝ ժողժ Կորսը, 20·30ին պաշտօնական ճաշ՝ Ջէ տ'Օրսէ : Չորեքշաբթի առաւ. հան– դիպում մը նախատեսուած է լրագրող – ներուն հետ, ցերեկին Ազգ· ժողովի նա– խագահը ճաշ մը կուտայ, ապա Քրիյոն պանդոկը, Լիբանանի դեսպանատունը ընդունելութիւն մը կուտայ շուրջ 500 անձնաւորութիւններու, ի շարս որոնց Փարիզ ապրող Լիբանանցիները : Իրի – կունը ճաշ մը կուտայ եւ Ուրբաթ օր, Պէյրութ կը վերադառնայ :

× Նախկին նախագահ Շաուլ Հելու տեսակցութիւն մը տուած է Քա– թայէպի ձայնասփիւռէն եւ թելադրած որ կլոր սեղան մը գումարուի վերսայլ :

ՅՈՑՆ – ԹՈՒՐՔ ՄԻՋԱԴԷՊԵՐ

— o —

Սահմանային բաւական ծանրակշիռ մի– ջադէպեր պատահած են վերջերս երկու երկիրներու միջեւ : Դեռ նոր էր որ թըր– քական ձկնորսական նաւ մը բռնաբարած էր յունական ջուրերը եւ դատապար – տուած, այս անգամ կրկին Թուրքերն են որ յոյն երեք ափսրակապան բռնած տարած են, մինչ էվրոս գետակին բեր– նը Թուրք նաւ մը ընկղմած է յոյն նաւ մը : Այս միջադէպերը պատահած են ճիշդ այն միջոցին երբ փորձագէտներ կը բանակցին ելք մը գտնելու համար եգէա– կանի օդանաւային սահմաններու հար – ցին :

ԱՂԱՆԴԻ
ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

300-400 ՀՈԳԻ ԱՆՋՆԱՍՊԱՆ Կ'ԸՂՂԱՆ 5 ՀՈԳԻ ՍՊԱՆՆԵԼԷ ԵՏՔ

— o —

Կույանաի (նախկին բրիտանական գաղ– թավայր) կոյս անտառին մէջ, աղանդ մը կ'ապրի՝ « Ժողովուրդին տաճարը » մկրտուած, հիմնուած 15 տարի առաջ ճիմ Ճոնսի կողմէ եւ որ այսօր 30 հազար անդամներ ունի : Զանազան մեղադրանք– ներ կան սակայն աստոյ մասին, ինչպէս ծեծի, ձաղկանքի հրապարակային նիս – տեր, որոնք ծանօթ էին իբրեւ « ընտա – նեկան նիստեր », ուղեղի լուացում, ե– րախայի առեւանգում, չինծու ապաքի – նումներ, կողոպուտներ, եւայլն, եւայլն : Աղանդին անդամներէն մէկը ահաւոր խոստովանութիւններ րրած էր ամերիկա– ցի լրագրողի մը : Այս ամբողջին հետե – ւանքով է որ քննիչ յանձնախումբ մը, դեմոկրատ ծերակուտականի մը գլխա – ւորութեամբ եւ լրագրողներու մասնակ – ցութեամբ, Շաբաթ օր, տեղւոյն վրայ կ'երթայ բայց հազիւ հասած ծերակու– տականը եւ հինգ լրագրողներ կը սպան– նուէին : Երկուշաբթի օր ալ ոստիկանու– թիւնը արդէն 300 դիակ երեւան հանած էր, աղանդաւորներ, որոնք անձնասպան եղած էին : Բայց հաւանական է որ անձ– նասպան եղողներու թիւը շատ աւելի մեծ ըլլայ : Դեռ այլ զարմանալի եւ զարմա– նազան բաներ կրնան մէջտեղ ելլել :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՕ անկասկած 5րդը պիտի նկատուի, դատաճան « չորսերու խմբակին » կողքին եթէ այս թափով չարունակուի « ապա– մաօյականացումը » : Արդարեւ, պատե – րուն վրայ փակցուած հանրազրերով, կը քննադատուի մեծ ղեկավարը, « որովհե– տեւ անոր մտածումը բնաջնջական էր իր կեանքի վերջին տարիներուն եւ զո – հը կանչեց Ջոնսթաունի մեծ ջրհեղեղին, տապալելու հա– րավիզ եղաւ Զորսերուն, տապալելու հա– մար Թենկ Ցիաօ–Փինկը » : Առաջին ան– գամն է որ Մաօ բացէ ի բաց կը քննա – դատուի :

ՊԱՊԸ ընդունեցաւ Գերպ· Լըֆեվրը, աւանդապաշտ եպիսկոպոսը , որ ձեւով մը անջատողական չարժում մը ստեղծած էր եւ կախակայուած էր ատի– վիճիս, Վատիկանի կողմէ : Տեսակցու – թիւնը տեւած է աւելի քան ժամ մը բայց ոչ մէկ մանրամասնութիւն կը տրուի : Իր դիմումին վրայ է որ Գերպ· Լըֆեվր կ'ընդունուէր եւ որքան ալ հաւանական չնկատուի որ Ֆրանսացի եպիսկոպոսը Գանոսա դացած ըլլայ, նոյնքան անհա– ւանական է որ Ցովհ.–Պողոս Բ· տեղի

ԵՐԵՒԱՆ ⇔ ՓԱՐԻԶ ՀԵԹԱՑԻՊ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնփրէս, Նոյ· 15–16)

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԵՐԱԺԻՇՏ ՎԱՐԴԱՆ ԱՃԷՄԵԱՆԻ ՄԵԾ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

22ամեայ Վարդան Ադէմեան երեւանի երաժշտանոցի առաջին շրջանաւարտն է, որուն աւարտաճառը ընդունուած է Օփե– րային մէջ բեմադրուելու համար : Մաս– նագէտներ մեծ գնահատանքով արտայայ– տուած են Ցովհ· Թումանեանի հէքեաթ– ներու մոթիվներով ստեղծուած « Կի – կոսի մահը » օփերայի մեղեդիներու թարմութեան եւ բեմականութեան մա – սին : Օփերայի գլխաւոր տնօրէն Արամ Քաթանեան զայն համարած է երիտա – սարդ երաժիշտի մեծ նուաճումը : Վար– դան Ադէմեան, իբրեւ երաժիշտ, առաջին քայլերը առած է 15 տարեկանին : Ցօրի– նած է երգեր եւ սենֆոնիք երկեր : Զա– ւակն է ծանօթ երաժիշտ Ալեքսանդր Ա– ճէմեանի, եւ Թոռը՝ բեմադիր Վարդան Ադէմեանի : Ասելով իր յառաջիկայ ծրա– գիրներու մասին, երիտասարդ երաժիշտը ըսած է, թէ սկսած է սենֆոնիք պոէմ մը գրել, որ նուիրած է իր մեծ հօր՝ Վարդան Ադէմեանի յիշատակին :

×

ՋԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ՆԱՀԱՊԵՏԻՆ 122ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

Գորիսի շրջանի Ցողնավար գիւղի բը– նակիչները տօնած են իրենց համագիւ – ղացի Հայրապետ Սարգսեանի ծննդեան 122րդ տարեդարձը : Զանգեզուրի նահա– պետը, որ աւելի քան հարիւր տարի

տայ : Տարակարծութիւնը խոր է քանի Գերպ· Լըֆեվր խնդրոյ առարկայ կ'ընէ Վատիկան Բ·ի ամբողջ որոշումները :

ՄԱՏՐԻՏի մէջ, 150 հազար հաւատա– րիմներ համախմբուած են կարօտով ոգե– կոչելու համար Ֆրանքոյի մահուան Գ· տարելիցը… մինչ Թագաւորը Լատին Ամերիկա կը գտնուի : Ինչ առաջ, վիժած էր պետական հարուած մը « կալաքսի գործողութիւնը » որ կը ձգտէր տապա– լել կառավարութիւնը եւ դաւին հեղի – նակներն ալ կը ձերբակալուէին, բայց Ֆրանքոն վերյիշողները բնաւ չանդրա– դարձան այդ դէպքին, չէշտելով հան– դերձ « երէկուան վերջինները չենք, այլ՝ վաղուան առաջիններն » :

ՊՈՒՄԵՏԻՆի հիւանդութիւնը հաս – տատուեցաւ : Ալժերիոյ դեկավարը հի – անդամոց փոխադրուած է եւ երկու Ֆը– րանսացի մասնագէտներ կանչուած են : Երիկամունքի ծանր բարդութիւններէ կը տառապի :

ԲՐԵԺՆԵԻ ազդարարութիւն մը ըրած է Ուաշինկթընի Պարսկաստանի մասին, թէեւ ցարդ Մոսկուա չատ զգոյշ էր : Բրեժնեւ կը զգուշացնէ Միացեալ Նա – հանգները, որ Պարսկաստանի « ներքին գործերուն չմիջամտեն » : Ֆիկառօ մէջ (Շաբաթ օր) Թիէրի Տէժառտէն կրկին կ'անդրադառնայ հակահրեայ եւ հակա – հայ տրամադրութիւններու, մանաւանդ Սպահան, ուր խումապի մասնուած Թեհ– րան կը քաշուին : Ընդհանրապէս օտար – ներու դէմ շատ բուռն տրամադրութիւն կայ՝ ամերիկացի՛ մանաւանդ, քանի «Շա– հը Ամերիկացիներուն, Սէ· Ի· Ա·ին մարդն է » : Ֆրանսացիներն ալ մտահոգ են բայց Ցոմէյնիի չուքը առ այժմ կը պաշտպանէ զիրենք :

հովուութիւն ըրած է, կ'աշխատի իր սե– փական այգիին մէջ, որպէս կ'երթայ, հիա– նալի յիշողութիւն ունի, տեսողութիւնն ալ լաւ է : Վերջին մարդահամարի հա– մաձայն Հայաստանի մէջ կայ մօտաւո – րապէս վեց հազար երկարակեաց : Անոնց մեծ մասը կ'ապրի լեռնային գիւղերու մէջ :

×

ՄԵՂՐիի ՋՐԱՏԱՐԸ ՍԿՍԱԾ Է ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒԻԼ

Մեղրիի մէջ սկսած է օգտագործուիլ մօտ 50 քիլոմեթր երկարութիւն ունեցող ոռոգման ջրատարը : Ան սկիզբ կ'առնէ կապուտջուղի լեռնալանջէն՝ 3400 մեթր բարձրութեան վրայ գտնուող Սաղկասու լիճէն : Ջրատարը կ'անցնի դժուարա – մատչելի լեռնալանջերէ, կիրճերէ եւ կը հասնի մինչեւ Շվանիձոր եւ Նիւվազի գիւղերը :

×

ՇԱՒԱՐՇԱՒԱՆ ԳԻՒՂԸ ՕԺՏՈՒԱԾ Է ՀԵՌԱՁԱՅՆՈՎ

Նոյեմբերեանի շրջանի Շաւարշաւան գիւղին մէջ սկսած է բանիլ 200 թիւնոց ինքնաչխատ հեռաձայնի կայանը : Գիւղի բազմաթիւ բնակարանները ունեցած են իրենց հեռաձայնները :

×

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ՀԵՌԱՏԵՍԻԼԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Թոքիոյի հեռատեսիլը պատկերասլի – ռած է Հայաստանի նուիրուած յայտա– գիր մը, որու ընթացքին ցոյց տրուած է Հայոց դժնդակ եւ նոյն ատեն հերոսա– կան կեանքի պատմութիւնը : Ներկայաց– ուած են օտար բռնակալներու կողմէ աւերուած ամրոցներու եւ եկեղեցիներու փլատակները, նահատակներու յուշար – ձանները : Ցայտագիրը անդրադարձած է նաեւ Հայաստանի քնութեան եւ պտուղ– ներու առատութեան, գլխոցական կեան– քի, ինչպէս նաեւ Հայաստանի մշակու – թային յառաջդիմութիւններուն :

×

ԴԵՐԱՍԱՆ Ֆ· ՄԿՐՏՉԵԱՆ Ի· ՄԻՒԹԵԱՆ ՊԵՏ· ՄՐՑԱՆԱԿԱՒԻՐ

Հայաստանի ծանօթ դերասաններէն Ֆրունզիկ Մկրտչեան արժանացած է Մոր– հրդային Միութեան պետական մրցանա– կին : Ցայժմ թատրոնի եւ չարժանկարի մէջ մարմնաւորած է մօտ 150 դեր : «Ե– ռանկիւնի» չարժանկարի դարբինի կեր – պարի մարմնաւորման համար ան արժա – նացած էր Հայաստանի պետական մըր – ցանակին Հայ դերասանը խաղացած է զանազան դերեր տարբեր չարժանկար – ներու մէջ՝ «Մենք ենք, մեր սարերը», «Բժիշկ այբոլիտ», «Կովկասի գերուհին» եւայլն : Սունդուկեան թատրոնի լաւա – գոյն դերասաններէն Ֆ· Մկրտչեան աչա– կերտած է Մոր· Միութեան ժողովրը – գական արուեստագէտ Վաղարշ Վաղարշ– եանի :

×

ԼԵՒՈՆ ԶԱՎՈՒՇԵԱՆի ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐԸ

Երաժշտական քննադատներ գնահա – տանքով արտայայտուած են Հայաստանի ծանօթ արուեստագէտներէն՝ Եեւոն Զավուշեանի եօթը փրելիւտներէ բաղկա– ցած դաշնամուրի շարքին համար, որ վերջերս հնչած է Չեխոսլովաքիա : Երկը գրաւիչ է իր յստակութեամբ եւ գոյ– ներու անդուսպ խաղով : Երաժիշտին գոր– ծերը ծանօթ են լայն շրջանակներուն եւ յաճախ հնչած են ձայն – հեռատեսիլէն իր սիւիթը՝ թաւջութակի եւ դաշնակի համար, դաշնակի եւ նուագախումբի հա– մար ֆոնչերթօն եւայլն : Վերջերս ար – ուեստագէտը սկսած է երգեր յօրինել :

ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՐ, ՏՊԱԿԱՑԵՐ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ
ԵՐԿՇԱԲԹԱԹԵՐԹ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է ԱՄԵՆ ՕՐ
ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՀՈԳԵՄՈՐԻ ԵՎ ՇԱԲԱԹԻ
ՀԱՍՑԵ՝ ԵՐԵՎԱՆ, ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ, 1
ՀԵՌԱԽՈՍ՝ 56-68-10
ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ԻՆԴԵՔՍ՝ 1

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԻՔԸ ՀԱՐՈՒՍՏՈՐԵՆ ՀԵՏՈ ԷՐ ԺԱՄԵՑ

Ամեն տարի հոկտեմբերի 14-ին Երևանի պաշտպանության տարեդարձն է նշվում։ Այդ օրը 1918 թ. հոկտեմբերի 14-ին Երևանի ազատագրումից հետո Հայաստանի Առաջին հանրապետության կառավարությունը Երևանը հռչակեց մայրաքաղաք։ Այդ ժամանակ Երևանի բնակչությունը հազիվ 30 հազար էր։ Քաղաքը ավերակների էր վերածված։ Ամենուր տիրում էին սով, համաճարակներ, գործազրկություն։ Հանրապետության կառավարությունը ստիպված էր ամեն կերպ ամրապնդել Երևանի պաշտպանությունը, որովհետև թուրքական զորքերը, որոնք ներխուժել էին Հայաստանի տարածք, ձգտում էին գրավել Երևանը։

Հոկտեմբերի 14-ին Երևանի պաշտպանության տարեդարձի առթիվ մեր հանրապետության մայրաքաղաքի բնակիչները, ինչպես նաև Հայաստանի ամբողջ ժողովուրդը հիշում է հերոսական այն մարտերը, որոնք մղվեցին Երևանի համար 1918 թ. գարնանը և ամռանը։ Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմության մեջ այդ մարտերը հատուկ տեղ են գրավում։ Դրանք ոչ միայն հերոսական էջեր են մեր ժողովրդի պատմության մեջ, այլև ցույց տվեցին, թե ինչ ահռելի ուժ է ներկայացնում ազատագրական պատերազմում ժողովրդի միասնությունը։

Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմության մեջ հատուկ տեղ է գրավում 1918 թ. մայիսյան հերոսամարտը։ Այդ ժամանակ Երևանի շրջանում էին գտնվում թուրքական զորքերի 15-րդ կորպուսի 36-րդ դիվիզիան և 5-րդ հեծելազորային դիվիզիան։ Մայիսի 21-ին թուրքական զորքերը հարձակվեցին Երևանի վրա։ Մայիսի 24-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Մայիսի 25-ին Երևանի ճակատամարտը հասավ իր գագաթնակետին։ Թուրքերը ձգտում էին գրավել Երևանը մինչև մայիսի 28-ը, որպեսզի այդ օրը Բաթումում սկսվող հայ-թուրքական հաշտության կոնֆերանսին ներկայացնեն Երևանի գրավման փաստը։ Սակայն հայ զորամասերը, որոնք կազմված էին հիմնականում կամավորներից, ինչպես նաև Երևանի բնակչությունը, որը զինվել էր, ամուր կանգնած էին իրենց դիրքերում։ Մայիսի 28-ին թուրքական զորքերը նահանջեցին։ Երևանի պաշտպանությունը ապահովված էր։

Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմության մեջ հատուկ տեղ է գրավում նաև 1918 թ. հունիսյան հերոսամարտը։ Հունիսի 1-ին թուրքական զորքերը նորից հարձակվեցին Երևանի վրա։ Հունիսի 2-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 3-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 4-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 5-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 6-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 7-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 8-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 9-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 10-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 11-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 12-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 13-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 14-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 15-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 16-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 17-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 18-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 19-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 20-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 21-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 22-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 23-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 24-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 25-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 26-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 27-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 28-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 29-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 30-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 31-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 1-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 2-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 3-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 4-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 5-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 6-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 7-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 8-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 9-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 10-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 11-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 12-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 13-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 14-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 15-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 16-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 17-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 18-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 19-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 20-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 21-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 22-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 23-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 24-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 25-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 26-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 27-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 28-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 29-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 30-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 31-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Օգոստոսի 1-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Օգոստոսի 2-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Օգոստոսի 3-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Օգոստոսի 4-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Օգոստոսի 5-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Օգոստոսի 6-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Օգոստոսի 7-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Օգոստոսի 8-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Օգոստոսի 9-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Օգոստոսի 10-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Օգոստոսի 11-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Օգոստոսի 12-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Օգոստոսի 13-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Օգոստոսի 14-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Օգոստոսի 15-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Օգոստոսի 16-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Օգոստոսի 17-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Օգոստոսի 18-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Օգոստոսի 19-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Օգոստոսի 20-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Օգոստոսի 21-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Օգոստոսի 22-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Օգոստոսի 23-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Օգոստոսի 24-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Օգոստոսի 25-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Օգոստոսի 26-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Օգոստոսի 27-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Օգոստոսի 28-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Օգոստոսի 29-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Օգոստոսի 30-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Օգոստոսի 31-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 1-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Սեպտեմբերի 2-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Սեպտեմբերի 3-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 4-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 5-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Սեպտեմբերի 6-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Սեպտեմբերի 7-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 8-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 9-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Սեպտեմբերի 10-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Սեպտեմբերի 11-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 12-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 13-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Սեպտեմբերի 14-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Սեպտեմբերի 15-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 16-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 17-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Սեպտեմբերի 18-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Սեպտեմբերի 19-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 20-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 21-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Սեպտեմբերի 22-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Սեպտեմբերի 23-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 24-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 25-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Սեպտեմբերի 26-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Սեպտեմբերի 27-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 28-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 29-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Սեպտեմբերի 30-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հոկտեմբերի 1-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հոկտեմբերի 2-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հոկտեմբերի 3-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հոկտեմբերի 4-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հոկտեմբերի 5-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հոկտեմբերի 6-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հոկտեմբերի 7-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հոկտեմբերի 8-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հոկտեմբերի 9-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հոկտեմբերի 10-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հոկտեմբերի 11-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հոկտեմբերի 12-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հոկտեմբերի 13-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հոկտեմբերի 14-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։

Երևանի պաշտպանության տարեդարձի առթիվ մեր հանրապետության մայրաքաղաքի բնակիչները, ինչպես նաև Հայաստանի ամբողջ ժողովուրդը հիշում է հերոսական այն մարտերը, որոնք մղվեցին Երևանի համար 1918 թ. գարնանը և ամռանը։ Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմության մեջ այդ մարտերը հատուկ տեղ են գրավում։ Դրանք ոչ միայն հերոսական էջեր են մեր ժողովրդի պատմության մեջ, այլև ցույց տվեցին, թե ինչ ահռելի ուժ է ներկայացնում ազատագրական պատերազմում ժողովրդի միասնությունը։

Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմության մեջ հատուկ տեղ է գրավում 1918 թ. մայիսյան հերոսամարտը։ Այդ ժամանակ Երևանի շրջանում էին գտնվում թուրքական զորքերի 15-րդ կորպուսի 36-րդ դիվիզիան և 5-րդ հեծելազորային դիվիզիան։ Մայիսի 21-ին թուրքական զորքերը հարձակվեցին Երևանի վրա։ Մայիսի 24-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Մայիսի 25-ին Երևանի ճակատամարտը հասավ իր գագաթնակետին։ Թուրքերը ձգտում էին գրավել Երևանը մինչև մայիսի 28-ը, որպեսզի այդ օրը Բաթումում սկսվող հայ-թուրքական հաշտության կոնֆերանսին ներկայացնեն Երևանի գրավման փաստը։ Սակայն հայ զորամասերը, որոնք կազմված էին հիմնականում կամավորներից, ինչպես նաև Երևանի բնակչությունը, որը զինվել էր, ամուր կանգնած էին իրենց դիրքերում։ Մայիսի 28-ին թուրքական զորքերը նահանջեցին։ Երևանի պաշտպանությունը ապահովված էր։

Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմության մեջ հատուկ տեղ է գրավում նաև 1918 թ. հունիսյան հերոսամարտը։ Հունիսի 1-ին թուրքական զորքերը նորից հարձակվեցին Երևանի վրա։ Հունիսի 2-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 3-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 4-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 5-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 6-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 7-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 8-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 9-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 10-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 11-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 12-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 13-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 14-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 15-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 16-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 17-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 18-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 19-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 20-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 21-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 22-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 23-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 24-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 25-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 26-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 27-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 28-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 29-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 30-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 31-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 1-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 2-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 3-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 4-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 5-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 6-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 7-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 8-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 9-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 10-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 11-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 12-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 13-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 14-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 15-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 16-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 17-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 18-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 19-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 20-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 21-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 22-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 23-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 24-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 25-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 26-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 27-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 28-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 29-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 30-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 31-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Օգոստոսի 1-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Օգոստոսի 2-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Օգոստոսի 3-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Օգոստոսի 4-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Օգոստոսի 5-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Օգոստոսի 6-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Օգոստոսի 7-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Օգոստոսի 8-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Օգոստոսի 9-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Օգոստոսի 10-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Օգոստոսի 11-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Օգոստոսի 12-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Օգոստոսի 13-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Օգոստոսի 14-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Օգոստոսի 15-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Օգոստոսի 16-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Օգոստոսի 17-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Օգոստոսի 18-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Օգոստոսի 19-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Օգոստոսի 20-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Օգոստոսի 21-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Օգոստոսի 22-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Օգոստոսի 23-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Օգոստոսի 24-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Օգոստոսի 25-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Օգոստոսի 26-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Օգոստոսի 27-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Օգոստոսի 28-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Օգոստոսի 29-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Օգոստոսի 30-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Օգոստոսի 31-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 1-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Սեպտեմբերի 2-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Սեպտեմբերի 3-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 4-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 5-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Սեպտեմբերի 6-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Սեպտեմբերի 7-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 8-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 9-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Սեպտեմբերի 10-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Սեպտեմբերի 11-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 12-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Սեպտեմբերի 13-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Սեպտեմբերի 14-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։

Երևանի պաշտպանության տարեդարձի առթիվ մեր հանրապետության մայրաքաղաքի բնակիչները, ինչպես նաև Հայաստանի ամբողջ ժողովուրդը հիշում է հերոսական այն մարտերը, որոնք մղվեցին Երևանի համար 1918 թ. գարնանը և ամռանը։ Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմության մեջ այդ մարտերը հատուկ տեղ են գրավում։ Դրանք ոչ միայն հերոսական էջեր են մեր ժողովրդի պատմության մեջ, այլև ցույց տվեցին, թե ինչ ահռելի ուժ է ներկայացնում ազատագրական պատերազմում ժողովրդի միասնությունը։

Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմության մեջ հատուկ տեղ է գրավում 1918 թ. մայիսյան հերոսամարտը։ Այդ ժամանակ Երևանի շրջանում էին գտնվում թուրքական զորքերի 15-րդ կորպուսի 36-րդ դիվիզիան և 5-րդ հեծելազորային դիվիզիան։ Մայիսի 21-ին թուրքական զորքերը հարձակվեցին Երևանի վրա։ Մայիսի 24-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Մայիսի 25-ին Երևանի ճակատամարտը հասավ իր գագաթնակետին։ Թուրքերը ձգտում էին գրավել Երևանը մինչև մայիսի 28-ը, որպեսզի այդ օրը Բաթումում սկսվող հայ-թուրքական հաշտության կոնֆերանսին ներկայացնեն Երևանի գրավման փաստը։ Սակայն հայ զորամասերը, որոնք կազմված էին հիմնականում կամավորներից, ինչպես նաև Երևանի բնակչությունը, որը զինվել էր, ամուր կանգնած էին իրենց դիրքերում։ Մայիսի 28-ին թուրքական զորքերը նահանջեցին։ Երևանի պաշտպանությունը ապահովված էր։

Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմության մեջ հատուկ տեղ է գրավում նաև 1918 թ. հունիսյան հերոսամարտը։ Հունիսի 1-ին թուրքական զորքերը նորից հարձակվեցին Երևանի վրա։ Հունիսի 2-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 3-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 4-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 5-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 6-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 7-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 8-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 9-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 10-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 11-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 12-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 13-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 14-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 15-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 16-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 17-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 18-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 19-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 20-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 21-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 22-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 23-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 24-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 25-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 26-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 27-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հունիսի 28-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հունիսի 29-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հունիսի 30-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հունիսի 31-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 1-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 2-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 3-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 4-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 5-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 6-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 7-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 8-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 9-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 10-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 11-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 12-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 13-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 14-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 15-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 16-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հարավային մատույցները։ Հուլիսի 17-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևելյան մատույցները։ Հուլիսի 18-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի արևմտյան մատույցները։ Հուլիսի 19-ին թուրքերը գրավեցին Երևանի հյուսիսային մատույցները։ Հուլիսի 20-ին թուրքերը գրավեցին

ԽՈՍՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼԵՌՆԱԿԱՐ

ՎԱՂՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՑ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻ ՄԵՋ

Ֆրանսիայի Լիոն քաղաքում, որտեղ ապրում է հայ գաղթականների ամենամեծ գաղութը, հրատարակվում է «Արարատ» ամսագիրը։ Ամսագրի խմբագրությունը հայ գրողներին ու գրականության սիրահարներին հրավիրել է մասնակցելու ամսագրի աշխատանքներին։ Ստորև ներկայացնում ենք Վաղվան Հայաստանյաց մայրաքաղաքի մեջ խորագրով հրավերը։

Խ

Ինչպես հայտնի է, Վաղվան Հայաստանյաց մայրաքաղաքը Երևանն է։ Ինչպես հայտնի է, Երևանը հիմնադրվել է Ք.ա. 782 թվականին։ Ինչպես հայտնի է, Երևանը Հայաստանի Հանրապետության մայրաքաղաքն է։ Ինչպես հայտնի է, Հայաստանի Հանրապետությունը Խորհրդային Միության կազմում է։ Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունը ամենամեծ պետությունն է աշխարհում։ Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունը ամենաառաջադեմ պետությունն է աշխարհում։ Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունը ամենաուժեղ պետությունն է աշխարհում։ Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունը ամենաարդար պետությունն է աշխարհում։ Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունը ամենաերջանիկ պետությունն է աշխարհում։ Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունը ամենաազատ պետությունն է աշխարհում։ Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունը ամենահզոր պետությունն է աշխարհում։ Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունը ամենախաղաղասեր պետությունն է աշխարհում։ Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունը ամենահումանիստական պետությունն է աշխարհում։ Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունը ամենաառաջադիմական պետությունն է աշխարհում։ Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունը ամենահետաքրքրական պետությունն է աշխարհում։ Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունը ամենագեղեցիկ պետությունն է աշխարհում։ Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունը ամենահարուստ պետությունն է աշխարհում։ Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունը ամենաերկար պետությունն է աշխարհում։ Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունը ամենամեծ պետությունն է աշխարհում։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Կապ· Մաչի Փարիզի մասնաճիւղը կը ծանուցանէ հոգեհանգիստ՝ Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցին, Նոյ· 26, կիրակի առաւօտ, Միութեանս անհետացած ընկերուհիներու յիշատակին եւ հոգեճաշ ժամը 13ին Մշակոյթի Տունը:

Ի դիտութիւն իրենց յիշատակը յարգողներուն:

ՎԱՂԱՆՆ Ս· ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ
ՍԱՐԿԱՒԱԳԻ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Վաղանի Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ օծման 25րդ տարեդարձին առթիւ՝ սարկաւագի ձեռնադրութիւն ձեռամբ Սերովբէ Արք· Մանուկեանի, յանձին տիրացու Ցարութիւն Ժամագործեանի: Ցետ պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն եկեղեցւոյ ծառայած հոգեւորականներու եւ աշխարհականներու յիշատակին Նոյ· 26, կիրակի առաւօտ ժամը 10·30ին: Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ Հայրապետական Պատուիրակ Եւրոպայի եւ Առաջնորդ Փարիզի Սերովբէ Արք· Մանուկեան: Կոմիտասեան քառաձայն պատարագ ղեկավարութեամբ Պր· Հայազատ Օհանեանի:

Այս առթիւ կազմակերպուած է ժողովրդական ճաշ մը Հ· Բ· Ը· Միութեան Ե· Հիւսիսեան սրահին մէջ՝ յետ պատարագի: Արձանագրութեան համար դիմել վաճառատուն Մաքսուտեան հեռաձայն՝ 43·17·24 եւ Հոգաբարձութեան անդամներու մօտ մինչեւ Հինգշաբթի Նոյ· 23:

GALERIE ARS MAGNA
119, Rue de la Convention
75015 Paris

Raphy

du 14 Novembre au 4 Décembre
de 13 h. 30 à 19 h. sauf Dimanche et Lundi
Vernissage : 14 Nov. àpartir de 18 h.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապ· Մաչի Սեւրանի մասնաճիւղը իր միօրեայ դպրոցի ֆոնտին ի նպաստ շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկ· Ժաք Թորանեանէ (Անթոնի) 300 ֆր·, Տիկ· Մակարեանէ 250 եւ Տիկ· Մանուկեանէ (Պրէսիւիր) 250 ֆր· փոխանակ ծաղկեպսակի՝ Պետրոս Պարոնեանի մահուան առթիւ:

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Շաբաթ· Նոյեմբեր 25

PALAIS DES CONGRES
Orchestre MEDITERRANEENS et KOTCHARI

Մուտքը 60 ֆր·

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Հայ խոհարար մը ճաշարանի մը համար: Դիմել՝ հեռաձայնելով՝

227·22·99 եւ 280·35680

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏՈՒՆ
12 – 14, Ռիւ Սէն - Պափլ

ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿ

ՍԻԱՄԱՆԹՕ
Վ. ԹԷՔԷԵԱՆ
ՋԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆ

Ուրբաթ, Նոյ· 24, ժամը 20·30ին « Վասպուրական » սրահին մէջ

կը խօսին.—

ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ
ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՐԻՃԵԱՆ
ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՄԱՆՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին.— *Արտասանութիւն, երգ, ընթերցումներ երեք հեղինակներէն*

ԺԱՄԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

ՍՈՐՎԻԼ ՓԱՓԱՋՈՂՆԵՐՈՒ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Կը փնտռուին հայ երիտասարդներ 18էն 30 տարեկան, որոնք կը փափաքին ժամագործութիւն սորվիլ, ձրի: Արհեստ մը՝ որ ապագայ կը խոստանայ: Դիմել՝

V. OUNANIAN
28, Bd. Georges Clémenceau
Marseille 4ème
ou 9, Rue Abbé Faria, Marseille 5e

AVEC LE CONCOURS DE

AÉROFLOT - INTOURIST - Havas-Voyages

JACQUES CHELELEKIAN vous propose

au départ de MARSEILLE

des VOYAGES-ARMENIE

MOSCOU - **EREVAN**
2 jours — 12 jours

Noël et Jour de l'An

VENDREDI 29 DECEMBRE 78 — JEUDI 11 JANVIER 79

Renseignements et réservations

Jacques CHELELEKIAN
VOYAGES WASTEELS
87 la Canebière 13001 MARSEILLE
tél. (91) 95 90 12

et toutes agences HAVAS-VOYAGES de France

Org. Lic. 97

Camp de Ski à Noël

L'Eglise Evangélique Arménienne organise un camp de ski à Noël du 23 ou 30 Décembre 1978 (avec un enseignement biblique quotidien) à THOLLON en Haute Savoie, pour les jeunes de plus de 16 ans. Pour tous renseignements s'adresser à :

M. KERAM BOYADJIAN
33, Avenue Victor Cresson
92130 Issy-les-Moulineaux
Tél. : (1) 027-39-48

Journées d'Amitié

Organisées par
LES AMIS DE LA FONDATION MARIE NOUBAR
au profit de leurs étudiants boursiers
Samedi 25 et Dimanche 26 Novembre de 14 h. à 20 h.
Cadeaux de Noël, parfumerie, jouets, livres, disques, cartes de vœux, foulards, cravates, parapluies, jupes, chemisiers, linge de maison, layette, alimentation, buffet spécialités arméniennes.
SETA PAPAZIAN
et JACQUES KRAVETZ
signeront leurs ouvrages
Dimanche de 16 à 18 h.

RAFFI SARKISSIAN
exposera ses pendentifs arméniens
Maison d'Arménie,
57 Boulevard Jourdan, 75014 Paris
Métro : Porte d'Orléans.

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Դեկտ· 3, ժամը 17էն կէս գիշեր

Dans les Salons de l'Hôtel George V — Ave. George V — 75008 Paris

Նախագահութեամբ Տիկին Եսթեր Իշխալացեանի
ՊԵՐՆԱՐ ՏԻՏԻՃԵԱՆԻ խանդավառ նուագախումբը
Ծանօթ երգիչ՝ ՆՈՐԱՑՐ

Մուտք 40 ֆ· — ուսանողներու կէս գին
Վիճակահանութեան հասոյթը ամբողջովին պիտի յատկացուի Լիբանահայ ուսանողներու:

Սեղանները ապահովել հեռաձայնելով՝ 924·38·54

un évènement

Le Premier disque au monde de

pop' arménienne

par le groupe :

ZARTONG

produit et édité par les
Disques DOM
4-6, Rue du Donjon, 94300 Vincennes

En vente chez tous les disquaires

Imprimé sur les presses du Journal «Haratch» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission paritaire : N° 55935

ՀԱՐԵՔՇԱԲԹԻ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
22
MERCREDI
22 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	Վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	Հատը	1 Ֆ· 80

54րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14·255

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.255

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅԵՐԷՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

— o —

Երբեմն չատ կը ճառենք օրաթերթի մը մասին, երբեմն ալ կը մոռնանք նոյնիսկ իր գոյութիւնը։

Ցաճախ կը փնտռենք օրագիր մը կամ պարբերական մը, յաճախ ալ չենք թերթաներ իսկ։

Անբնական ոչինչ կայ այս հասարակ կեցուածքներուն մէջ։ Մամուլը ընդհանրապէս, օրաթերթը մասնաւորապէս ժողովուրդի մը առօրեան է, եւ անոր հետ կրնայ ըլլալ հարուստ դէպքերով, լուրերով, տեղեկութիւններով եւ հետաքրքրութիւններով, անոր հետ ալ կրնայ ըլլալ պարզապէս ընթացիկ, մնալով սակայն այս աշխարհի վրայ մտածելու եւ արտայայտուելու անկաշկանդ ազատութիւն մը։

Հայաստան մամուլը արդեօք բացառութիւն կը կազմէ՞ այս ընդհանուր նկատումներէն։

Ո՛չ եւ այո՛։

Ո՛չ, որովհետեւ հայ մամուլն ալ ազատ մտածումի եւ արտայայտութեան մարդաթ մըն է։

Այո՛, որովհետեւ անոր կոչումը վեր է պարզ լրագրութենէն։

Աստանդական ժողովուրդի մը համար որ ունի Սփիւռք, չբսելու համար Սփիւռքներ, օրաթերթը, հայերէն օրաթերթը ամէն ինչ է։

Միաժամանակ մեր ձայնասփիւռը, պատկերասփիւռը, չարժանկարը։

Միաժամանակ մեր արուեստի տեւական ցուցահանդէսը, թանգարանը, մեր մշակոյթի եւ գեղարուեստի փառատօնը, մեր գրատունը, մեր ուսումնարանը։

Միաժամանակ մենք զմեզ տեսնելու, ճանչնալու, զգալու գերագոյն միջոց մը։ կամուրջ մը գաղութէ գաղութ։

Հայերէն օրաթերթի ճամբով կ'երկարի մեր կեանքը, անոր մեսրոպեան լեզուով ու ոգիով կը տեւէ ազգը, անոր խօսքով եւ առաջնորդութեամբ կը ստեղծուի հաւաքական ուժն ու կամքը, որուն այսօր գերազանցօրէն կարիքը ունի հայ ժողովուրդը մղելու համար իր ազգային գոյապայքարը, իրականացնելու համար իր քաղաքական գաղափարը։

Օտար լեզուներով կամ երկլեզու հրատարակուող հայկական թերթերն ու հանդէսները ունին իրենց կարեւորութիւնը եւ տեղը։ Դէպքերը, Սփիւռքի պայմանները ստեղծեցին երիտասարդութիւն մը, որ Հայ է սրտով ու հոգիով միայն, եւ կապը չխզելու համար, հարկ է երբեմն տեղի տալ եւ իր լեզուով արտայայտուիլ, մաղթելով որ ան ալ, իր կարգին, չդոհանայ իրեն տրուած այս «դիւրութենէն» եւ ճիգ թափէ իր լեզուն սորվելու։ Տարբեր են սակայն, հայերէն օրաթերթին, հայատառ հրատարակութեան դերն ու առաքելութիւնը անփոխարինելի են։ Հայ գիրով մեր ժողովուրդը պատած է դարերու խաւարը եւ այսօր ալ չի կրնար իր խղճին եւ պատմութեան առջեւ նահանջել։

Հայ մարդուն, հայ ընտանիքին, հայ հաւաքականութեան ինքնութիւնը, հայեցիութիւնը ազգային մեր անհատակազնութեան կեցուցիչ չաղախն է։ Զայն տարածելու եւ փոխանցելու պարտականութիւնը առաւելագոյն չափով մը վստահած է Հայոց լեզուով կատարուող ձեռնարկներուն, ու ամէնէն առաջ՝ հայերէն մամուլին։

Կ. Ց.

ՕՐՈՒԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ԿԻՒՑԱՆԱ

ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ԽԵԼԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆ

— o —

Երեքշաբթի օր արդէն 409 դիակ գըտնուած էր Կիւյանայի անտառը, որոնց կարգին, աղանդին հիմնադիրը՝ Ճիմ Ճոնս, կինն ու զաւակներէն մին։ Ցայտնի դարձած էր, որ Ճոնս լոգարան մը լեցուցած էր սիանիւռով եւ աղանդի ամէն մէկ անդամ, գաւաթը ձեռքին կուգար, կը լեցնէր ու կը խմէր։ Ոմանք, յաջողած են փախիլ բայց չատեր բոլորովին ենթարկուած Ճոնսի կամքին, տեսակ մը ծէսի պէս, անձնասպան եղած են, կարգ մը երախաներ, որ չեն ուզած, ասեղի մը միջոցաւ, թմրած են եւ վերջն ալ սպաննուած։ Այս հիմնադիրը, Ճոնս, 50ական թուականներուն է որ բացած է առաջին « տաճար » մը Ինտիանապոլիս, մասնաճիւղ մըն էր Բողոքական ուրիշ աղանդի մը՝ « Քրիստոսի աշակերտներ »։ Ցետոյ սկսած է քարոզել սան Ֆրանսիսքօ եւ կեդրոններ հաստատած է նաեւ Լոս — Անճելըս։ Իր օժանդակութեան դիմած են նոյնիսկ 1976ին, նախագահական ընտրապայքարի առեն, ուր բաւական օգտակար եղած է Գարթըրի։ « Ընտանեկան նիստեր » կը կազմակերպուէին նաեւ, ուր իր հաւատարիմները, անդամալոյծ ըլլալ կը ձեւացնէին, որպէսզի հրաշքով ազատկնան։ Այս ամբողջին հետ, նաեւ « հաւատացեալները » պարտաւոր էին իրենց ունեցած — չունեցածը նուիրել։ Աւելցնենք, որ Միացեալ Նահանգներու մէջ բոլոր աղանդները զերծ են տուրքէ։ Այս ամբողջը պատճառ եղած էր, որ քննիչ յանձնախումբ մը երթայ տեղւոյն վրայ, քանի բողոքներ կային « հաւատացեալներու » ընտանիքներէն եւ հոն է որ ծերակուտականը եւ չորս լրագրող կը սպաննուէին։ Մնացեալը ծանօթ է։ Ընդհանրապէս այս աղանդները « ամերիկեան » մասնագիտութիւն են, բայց ինչպէս չատ մը ուրիշ « մասնագիտութիւններ » զաղթած են Ֆրանսա, ուր ներկայիս կան բազմաթիւ նման աղանդներ, ինչպէս՝ « Համաշխարհային Քրիստոնէութեան Միացման Եկեղեցի » հիմնուած Մունի կողմէ, « Քրիշնայի խիղճին միջազգային Միութիւնը », « Աստուածային լոյսին առաքելութիւնը », « Պահպանի տիեզերական Հաւատքը », « Աստուծոյ զաւակները » եւն., եւն.։

ՖՐԱՆՍԱ

ԳՐԱԿԱՆ ՄԲՑԱՆԱԿՆԵՐՈՒ
ԿՈՆՔՈՒՐ ԵՒ ՌԸՆՕՏՕ

— o —

Անակնկալ մը չէր։ Փաթրիք Մոտիանօ չէր կրնար չարժանանալ Կոնքուռ գրականութեան մրցանակին, զոր ստացաւ իր ամբողջական գործին եւ մասնաւորաբար « Ուիւ տէ Պութիք զ'Օպսքիւռ »ի համար։ 33 տարեկան, հեղինակը իր բոլոր գործերուն մէջ տեսակ մը հետաքրքրութիւն է, զոր կը կատարէ, իր իսկ ինքնութիւնը փնտռելով։ Քիչ ետք, Գոնքառ Տեթրէզ կը ստանար Ռընօտօն « Այրեվիք խոտը » գործին համար, որ ըլլալով հանդերձ ինքնակենսագրական, քաղաքական բնոյթ ունի, քանի կը պատմէ նաեւ պրազիլեան քանտերու մէջ անցուցած տարիները։ Յեղափոխութեան մասին գիրք մըն է։

ՄԱՐՍԷՅԼ

ՓԵՀԱՅԵԱՆՆԵՐՈՒ ԳԻՐՔԸ
ԱՂՄՈՒԿ ԿԸ ՀԱՆԷ ԻՐ...
ԲԱՑԱԿԱՅՈՒԹԵԱՄԲ

— o —

Գրած էինք, առջի օր (Նոյ· 17), որ Մարսէյլի Համայնավար ոտնին (տեղւոյն պաշտօնաթերթին նախաձեռնութեամբ, կը կոչուի « Մարսէյէզի 30 ժամերը »), արգիլուած էր Ժան եւ Նինա Քեհայեանի հատորը « Կարմիր պլոկեատարին վողոցը », հակառակ անոր որ երկուքն ալ շարքային համայնավար են։ Այս արգելքը բաւական աղմուկ հանած էր անշուշտ եւ ձեւով մը պատճառ եղած որ ամբողջ ոտնը վայելէ « Քեհայեաններու շուքը » ինչպէս կը գրէ Մոնտի Թղթակիցը։ Ուրիշ գիրքի մը շուրջ սակայն, երբ կը խօսուէր (« Մորհ· Միութիւնը եւ մենք »), խօսողներուն մեծ մասը անպայման կ'ակնարկէր Քեհայեաններու գիրքին եւ Պուշ — տիւ — Ռոնի Դաշնակցութեան բերած արգելքին։ Ոմանք բուռն կերպով պաշտպանած են խորհրդային վարչակարգը (ի՛նչ գիւրին է, Միլերկրակական դիմաց նստած, փասթիս կոնծելով, ուրիշներու կեանքին մասին կարծիք ունենալ...), ուրիշներ հաստատած են որ « ձախողութիւն » է, բայց Քլօտ Ֆրիու (Ափոսթրոֆ դիտողները կը յիշեն, անշուշտ այս տեսարանը, որու գլխաւոր պաշտօնը կը թուէր ըլլալ թոյլ չտալ որ Քեհայեան կամ Պուքովսկի խօսին...) սկիզբէն ճշդում մը կ'ընէր.— « Իմ կարծիքովս, անվիճելի կերպով, Նինա եւ Ժան Քեհայեանի գիրքը, անոր ուղղութիւնը, բովանդակութիւնը եւ օգտագործումը, որ կ'ըլլայ կը թուի ինծի, մասնակի պատկեր մը տալ Մորհ· Միութեան, ճիշդ հակառակը առարկայական եւ քննական առաջադրութեան մը։ Անոր տպաւորապաշտութիւնը իրականին մէջ մէկ վարկածի կը ծառայէ՝ Մորհ· Միութիւնը ընկերվարական չէ։ Կը խորհիմ, ուրեմն որ այս գիրքին տեսակէտները պէտք է հիմնովին ժխտուին եւ եղած օգտագործումն ալ դատապարտուի »։ Բայց վենսէնի համալսարանի նախկին նախագահը կ'ըսէ թէ դէմ է եղած արգելքին։ Ուրիշներ ալ վրդոված էին եւ հրաւիրած Քեհայեանները իրենց տպաւորը, բայց ենթակաները չեն գացած, մտահոգ եղած սպառնալիքներէն, կ'ըսէ Լիպերասիոն,

ԹՈՒՐՔԻԱ

300 ՁԱՒ ՆԱՒ ՄԸ ԿԸ ԳՐԱՒԻՆ...

— o —

300 ծայրայեղ – ձախեր չուրջ երեք ժամ յաջողած են գրաւել նաւ մը, որ վոս – փորի մէկ ափէն միւսը երթեւեկը կ'ապահովէ։ Ատոնք, ըստ կարգ մը աղբիւրներու, կ'ուզէին ներկայ ըլլալ իրենց մէկ սպաննուած ընկերոջ յուղարկաւորութեան (ժողովուրդին Ազատագրութեան Բանակին մէկ պարագլուխը) մինչ իրենք, ենթակաները կ'ըսեն թէ կ'ուզէին ցոյց մը ընել խորհրդային երկու պատերազմական նաւու ներկայութեան դէմ։

Յուղարկաւորութեան ալ զանազան մի-ջադէպեր պատահած են, վիրաւորներ կան։

ԿԻՊՐՈՍ

ՀԱՅԵՐՆ ԱԼ ԹՈՂ ԽՕՍԻՆ
Կ'ԸՍԷ ՆԻԿՈՍԻԱ

— o —

Ապահովութեան Խորհուրդը որ Ազգաժողովին որոշումին վրայ պէտք է քննէր Կիպրոսի հարցը, յետաձգած է իր նիստին գումարումը, քանի Խորհուրդին 15 անդամները չեն յաջողած համաձայնիլ – թեան եզր մը գտնել Նիկոսիոյ առաջարկին չուրջ։ Այս վերջինը դիմումնագրով մը ուղած էր, որ Ապահովութեան Խորհուրդը Յունաստանի, Թուրքիոյ, Կիպրոսի եւ կղզիին թուրք համայնքին պաշտօնական բանբերներուն կարգին, լսէ նաեւ Կիպրոսի յոյն եւ հայ համայնքներուն պատգամաբերները։ Թուրքիոյ եւ Կիպրոսի թուրք համայնքին ներկայացուցիչները մերժած են մասնակցիլ նիստին, առարկելով, որ Ապահովութեան Խորհուրդին անդամները միաձայնու – թեամբ անմիջապէս դէմ չեն արտայայտուած Նիկոսիոյ դիմումնագիրին։ Ռա – ուֆ Տէնքթաշ յայտարարած է, թէ Նիկոսիոյ դիմումնագիրին նպատակն է եղած թուրք Կիպրացիները, որոնք կողմ կը ներկայացնեն, այլ փոքրամասնու – թիւններուն կարգին դասել, ինչպէս Հայերը։ Կիպրոս իր առաջարկը ընդունելի դարձնելու համար պէտք ունի ինը ձայներու։ Դէմերուն համաձայն, Կիպրոս Ապահովութեան Խորհուրդին մէջ հինգ ձայներ ապահոված է՝ Մորհ· Միութիւն, Զեխոսլովաքիա, Հնդկաստան, Մաւրիտանիա, Նիժերիա։ Չինաստան նպաստաւոր դիրք բռնելով հանդերձ, կրնայ ձեռնպահ մնալ։ Հետեւաբար, գլխաւոր հարցականը կը մնայ այն, թէ Կիպրոս պիտի յաջողի՞ անհրաժեշտ չորս ձայները եւս ունենալ։ Աւելցնենք, որ Կապոն, այս ամսուան նախագահութիւնը ստանձնած ըլլալով, չէզոք դիրք կը բռնէ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Պէյրութի մէջ երիտասարդ ուսանող մը սպաննուած է արձակագէնի մը կողմէ, արեւելեան գօտին։

Աւստրօրդանեանի եղեռնափորձին տէր եւլաւ պաղեստինեան դիմադրութիւնը։ Հանրակառքի մը վրայ ռումբ նետուած էր, չորս մեռեալ եւ չուրջ երեսուն վիրաւոր կար։ Այս ահաբեկչական արարքը « կը նշէր » Սատաթի երուսաղէմ երթալուն Ա· տարեդարձը։

ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ, ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԳԻՏԿԴՈՒԹՅՈՒՆ

Գին 4 կոպ.

(Տե՛ս էջ 4-րդ սյուն)

ՀՈՓՈՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ինչպես տեսանք նոյն հանդիսաւոր նիստին, Ազգային ժողովի նախագահ Ս. Ալամդարեանը ներկայացրեց Ազգային ժողովի եւ Ազգային գործադիր մարմնի 1913 թուի գործունէութեան տարեկան հաշուետուութիւնը։ Ինչպէս ամէն տարի, այնպէս եւ այս անգամ, հաշուետուութեան ներկայացումը ընդունուեցաւ մեծ հետաքրքրութեամբ։ Ազգային ժողովի եւ Ազգային գործադիր մարմնի գործունէութիւնը ամէն տարի ենթարկւում է ամենախիստ քննադատութեան։ Ամէն տարի ներկայացուցիչները ազգի տարբեր խաւերից, ինչպէս եւ ազգի տարբեր կուսակցութիւնները, ուզում են իմանալ, թէ ինչ է արել ազգի ներկայացուցչական մարմինը, ինչ ուղղութիւն է տուել նա ազգի կեանքին, ինչ ճանապարհով է գնացել նա։ Ամէն տարի ազգի ներկայացուցիչները

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՄԱՍԵՆԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ
ԾԱՆՈԹԱՑՄԱՆ ՏՈՒՆ

ՀՈԳԵՎՈՐ
ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ
ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ

ՀՈԳԵՎՈՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ

2.

Ծոցեցի ձեռքերս ու կեցա դիմացը։

— Դե, ասա՛, ես էլ եմ քո ձեռքը պահել, ես էլ եմ քո մայրն եմ։

Հրաժարվեցի մտածելուց։ Ուրախ, ապուշ, ինչպես երեխա։

— Սո՛ւս, դուռն էլ որ բացի, բաս է։ Մեր տունը, բաս է։ Մեր ծխնիները ես եմ յուղել։

— Չէ՞ր ասում, որ ինձ էլ ես ուզում։

— Ուզում եմ, ուզում եմ, բայց ես էլ ուզում եմ, որ ինձ էլ ուզեն։ Ես էլ ուզում եմ, որ ինձ էլ ուզեն։

ՎԱԼԱՆՍ.— Այրի Տիկին Արշալոյս Տէր Սարգիսեան, զաւակներն ու թոռները, Տէր–Սարգիսեան եղբարք եւ քոյրը եւ Տէր–Սարգիսեան ընտանիքի համայն անդամները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր, եղբօր եւ ազգականին՝

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ–ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ Նոյ. 20ին։

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս Շորեքշաբթի, Նոյ. 22, ժամը 9.30ին Վալանսի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցին։

Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՇԱԻԻԼԷՆ այրի Տիկին Սոնա Տօնէլեան եւ զաւակները, Պորտոյէն այրի Տիկին Նուարդ Տօնէլեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ կիրակի (Նոյ. 26) առաւօտ Շաւիլի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ Հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի իրենց ամուսնոյն, հօր, որդւոյն եւ եղբօր՝

ՍԱՐԳԻՍ ՏՕՆԷԼԵԱՆԻ

մահուան առաջին տարելիցին առթիւ, ինչպէս նաեւ ողբացեալին հօր՝

ԿԱՐՕ ՏՕՆԷԼԵԱՆԻ

մահուան տասներորդ տարելիցին առթիւ։

Ի գիտութիւն ողբացեալներուն յիշատակը յարգողներուն։

×

Պ. Յարութիւն Սէրէճեանեան, Տէր եւ Տիկին Գալուստ Սէրէճեանեան եւ զաւակը՝ Բաֆֆի կը ծանուցանեն թէ Հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի, կիրակի, Նոյ. 26, Ալֆորվիլի Ս. Պողոս – Պետրոս եկեղեցին իրենց կնոջ, մօր եւ մեծ մօր՝

ՏԻԿԻՆ ՊԱՑԾԱՒ ՍԷՐԷՃԱՆԵԱՆԻ

(ծնեալ Իճճէեան, Չէնկիլէրցի)

մահուան Բ. տարելիցին առթիւ։

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն։

×

Կապ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղը կը ծանուցանէ հոգեհանգիստ՝ Ս. Ցոմկ. Մկրտիչ եկեղեցին, Նոյ. 26, կիրակի առաւօտ, Միութեանս անհետացած ընկերուհիներու յիշատակին եւ հոգեճաշ ժամը 13ին Մշակոյթի Տունը։

Ի գիտութիւն իրենց յիշատակը յարգողներուն։

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

Զմիւռնիոյ եւ շրջաններու Հայրենակցական Միութիւնը իր բազում նահատակներու յիշատակին հոգեհանգստեան արարողութիւն կատարել կուտայ Փարիզի Ս. Ցոմկ. Մկրտիչ եկեղեցին, կիրակի, Նոյ. 26, եւ ժամը 13ին հոգեճաշ Օթել Օփերա–Լաֆայէթ, 80 Ռիւ Լաֆայէթ, Մէթրօ Քաուէ։

Ճաշագին 40 ֆր.։

ԹԻՑԱՍԵՂԱՆ ՎԻՒՆԻ ՄԷՋ

Կապ. Խաչի Վիւնի մասնաճիւղի նորընտիր վարչութիւնը, կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները թէյասեղանի մը, այս կիրակի (Նոյ. 26), կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ահարոնեան ակումբ՝ Ռիւ Վիքթոր Ցօժէ։

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ի ՆՊԱՍՏ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

(Բացուած՝ Հայ Ադէատախնամ Ընկերակցութեան կողմէ)

ԹԱ. ՑԱՆԿ

Ալֆորվիլի հայկ կազմակերպութիւնները համախմբող Կոմիտէ	18.000
22 եւ 29 Հոկտ. կիրակի օրերը եկեղեցւոյ պնակէն գոյացած գումար	1204,55
Այրի Տիկ. Կիւլեան եւ իր երեք զաւակները (Պրի–սիւր–Մառն)	1000
«Հոմ Ափմենիէն»ի պատասպարեալները (Սէն Ռաֆայէլ)	260
Տէր եւ Տիկ. Էմիլ Պուազիզ	150
Տէր եւ Տիկ. Նիկողոսեան (Առնուվիլ լէ Կոնէս)	100
Պ. Անտրէ Գաբրիէլեան (Մարսէյլ)	100
Պ. Ա. Մանուկեան (Շոմոն–ան–Վեքսէն)	100
Պ. Կարապետ Կարապետեան (Թոնոն լէ Պէն)	100
Պ. Կիւլպէնկ Քարապիւիքեան	100
Գումար	21.014,55
Նախորդ գումար	107.540,48
Ընդհ. գումար	128.555,03

(*) *Նոյ. 13, 1978, հրահանգ տրուեցաւ «Քրեդի Լիոնէ» դրամատան այս գումարը փոխանցելու Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան, Անթիլիաս, Լիբանան։*

ՍՏԻՊՈՂԱԿԱՆ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Հայ երիտասարդ երաժիշտ մը յարկաբաժին մը կամ առանձին տուն մը կը փնտռէ վարձու, նախընտրաբար Փարիզ կամ արեւմտեան արուարձան։

Դիմել՝

SETRAG KOULAKSEZIAN
56, Ave. Emile Zola, 75015 Paris
Tél. : 577-51-57

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Հայ խոհարար մը ճաշարանի մը համար։ Դիմել՝ հեռաձայնելով՝

227.22.99 եւ 280.35680

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Պարսկաստանէն Արման Ստեփանեան եւ իր մայրը, Երանուհի, կը փնտռեն իրենց հօր եւ ամուսնոյն, վախճանեալ Վարուժան Ստեփանեանի հօրեղբայրը՝ Ստեփան Ստեփանեան։ Ըստ վերջին լուրերուն 1953ին Ստեփան Ստեփանեան, կոստանդնուպոլսեցի, կր բնակէր Փարիզ։ Կը խնդրուի իրմէ, կամ իր ընտանեկան պարագաներէն, կամ զինք ճանչցողներէն տեղեկացնել՝

Kévonian, 1 Rue Léon Blum
94240 L'Hay-les-Roses.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Աժէլ Պարոնեան եւ զաւակը Վարուժան Պարոնեան, Տէր եւ Տիկին Ժեզվալեւ, Տէր եւ Տիկին Արամ Պարոնեան եւ ընտանեկան բոլոր պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք ծաղկեպսակով, փոխան ծաղկեպսակի նուէր – ներով, անձամբ, մամուլով թէ նամակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ ազգականին՝

ՊԵՏՐՈՍ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

մահուան առթիւ։

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Շաբաթ Նոյեմբեր 25

PALAIS DES CONGRES
Orchestre MEDITERRANEENS
et KOTCHARI

Մուտքը 60 ֆր.

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏՈՒՆ
12 – 14, Ռիւ Սէն - Պազիլ

ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿ

ՍԻԱՄԱՆԹՕ
Վ. ԹԷՔԷԵԱՆ
ՋԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆ

Ուրբաթ, Նոյ. 24, ժամը 20.30ին « Վասպուրական » սրահին մէջ

կը խօսին.—

ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ
ԺԻՐԱՉՐ ՄԻՐԻՃԵԱՆ
ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՄԱՆՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին.— Արտասանութիւն, երգ, ընթերցումներ երէք հեղինակներէն

ՎԱԼԱՆՍ
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ
ՍԱՐԿԱՒԱԳԻ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Վալանսի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ օծման 25րդ տարեդարձին առթիւ՝ սարկաւագի ձեռնադրութիւն ձեռամբ Սերովբէ Արք. Մանուկեանի, յանձին տիրացու Ցարութիւն Ժամագործեանի։ Ցետ պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն եկեղեցւոյ ծառայած հոգեւորականներու եւ աշխարհականներու յիշատակին Նոյ. 26, կիրակի առաւօտ ժամը 10.30ին։ Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ Հայրապետական Պատուիրակ Եւրոպայի եւ Առաջնորդ Փարիզի Սերովբէ Արք. Մանուկեան։ Կոմիտասեան քառաձայն պատարագ ղեկավարութեամբ Գր. Հայազատ Օհանեանի։

Այս առթիւ կազմակերպուած է ժողովրդական ճաշ մը Հ. Բ. Ը. Միութեան Ե. Հիւսիսեան սրահին մէջ՝ յետ պատարագի։ Արձանագրութեան համար դիմել վաճառատուն Մաքսուտեան հեռաձայն՝ 43.17.24 եւ Հոդաբարձութեան անդամներու մօտ մինչեւ Հինգշաբթի Նոյ. 23։

Ճաշագին 75 ֆր.

Journées d'Amitié

Organisées par
LES AMIS DE LA FONDATION
MARIE NOUBAR

au profit de leurs étudiants boursiers

Samedi 25 et Dimanche 26 Novembre de 14 h. à 20 h.

Cadeaux de Noël, parfumerie, jouets, livres, disques, cartes de vœux, foulards, cravates, parapluies, jupes, chemisiers, linge de maison, layette, alimentation, buffet spécialités arméniennes.

SETA PAPAZIAN
et JACQUES KRAVETZ
signeront leurs ouvrages
Dimanche de 16 à 18 h.
Le caricaturiste HOVIV
Le duo HARTAR

RAFFI SARKISSIAN
exposera ses pendentifs arméniens

Maison d'Arménie,
57 Boulevard Jourdan, 75014 Paris
Métro : Porte d'Orléans.

TRANSTOURS organise un voyage à EREVAN

ՊԱՊԱՆՆԵՐԸ
ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Մեկնում Դեկտ. 23, վերադարձ Յուն. 2
Գին՝ 2900 ֆր.

Արձանագրութեանց համար դիմել՝

TRANSTOURS, 25 Rue d'Argenteuil, 75001 Paris — Tél. : 261-58-28
ուր կարելի է ներկայանալ ամէն երեքշաբթի և ուրբաթ կէսօրէ առաջ ժամը 15էն 18

Մասնակից՝ *դիմել Զ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆԻ*
11, Rue du Bassin — SAINT-JULIEN, Tél. 93-04-90 et 08-31-55

RESTAURANT EREVAN
ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ԵՐԵՒԱՆ
26, RUE BERGÈRE PARIS 9e Tél. 770 85 81

Հայկական մաքուր խոհանոց — Հայկական ջերմ մթնոլորտ
Մատչելի գիներ

Ջորեքշաբթի իրիկուն՝ ձիթապտուր — մանթը
Հինգշաբթի իրիկուն՝ պատուէրին վրայ լահմաճուն ու չի-ֆէօփթէ
Ուրբաթ իրիկուն՝ Սու–պէօրէկ

Եւ ամէն կիրակի առաւու, պատուէրի վրայ՝ խաշ։

ՓԱԿ Է ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

Imprimé sur les presses du Journal «Har atch» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission paritaire : N° 55935

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
23
JEUDI
23 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	Վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	Հատը	1 Ֆ· 80

54ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14·256

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.256

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

Վ. ԹԷՔԷԵԱՆ

ՍԻՄՄԱՆԹՕ

Զ. ԵՍԱՅԵԱՆ

Տարեդարձները առիթներ են, որպէսզի հայ միտքը սեւեռի դէմքի մը վրայ։ Գրագէտ, հանրային գործիչ թէ մշակ։ Մարդերը մանրամասնութիւններ են. կրնաւորը դէմքին բերած նպաստն է իր ապրելին, իր կոչումին մէջ։ Եւ այդ ճամբով կը վերահաստատուին մնայուն արժէքներ, բախտորոշ նուաճումներ։

Յարաղարձ ներկայացնող տարի մը եղաւ 1978ը։ Մննդեան հարիւրամեակները ներկայացուց դրական երեք տիրական դէմքերու.— Վահան Թէքէեան, Սիամանթօ, Զապէլ Եսայեան։

Առաջինը, որ ցարդ արժանացաւ բազմաթիւ հանդիսութիւններու՝ Հայաստան թէ արտասահման, իրաւամբ կը մնայ բանաստեղծներուն իշխանը՝ Օշականի իսկ որակումով։ Հնչեակներու անգուգական վարպետը՝ մեր գրականութեան բերաւ որքան անձնական եղրոյն, նոյնքան մարդկային տրոփիներ, ապրումներ, խոհեր՝ առաւելաբար խոկումի ճամբով։ Ինքնաբուխ զգայարանք մը, ուր հոգին իր անյատակ ծալքերը կը քակէ։ Հանրային գծով թէ ազգաշէնական տողերով կը մարմնացնէ շրջանի մը ազգային ըղձանքը, կիրքը, տրամադրութիւնը։

Սիամանթօ, ժամանակներուն հետ քալելու մտորոշումով, կը մնայ բռնկող կայծը ծիր — կաթիններուն։ Ցեղին հոգեվարքը եւ դիւցազնական խոյանքը կը գտնենք անոր բառերուն մէջ՝ ասպետական դրոհով մը։ Այն որ հրամցուց մեզի, յուսահատական ճիչ մը չէ համատարած պանդխտին ի տես։ Խորքին մէջ մնաց ըմբոստութեան կանչ մը՝ ծառացումի եւ մարտնչումի զոյգ կոչերով։ Անոր սիրտեր այրող տողերը, վերջին հաշուով եղան ու մնացին կարմիր դրօշներ՝ քան դելով, փչրելով ոչ միայն ազատութիւնը սանձող չղթաները, այլեւ քնարին տաղաչափական օրէնքները։ Հռետորութիւն՝ անհատած, բայց վսեմ իտէալ մը, ձգտում մը անոր ընդմէջէն։

Սիամանթօ այլապէս հոգեցունց կը մնայ իր Սուրբ Մեսրոպով, ուր Նարեկեան չունչն ու բառը իրենց արձագանգները կը գտնեն։ Անցեալի խորերէն։ Հինը նորին զօդող։

Բանաստեղծը կը յատկանշուի կիրքով, անահման թափով։ Քերթողը կր մնայ ազգային, հաւաքական վիշտերուն, ցաւերուն, մորմոքներուն երգիչը։ Նաեւ խելայեղ ըմբոստացումներուն։

Երրորդը՝ Զապէլ Եսայեան, իր չհաղորդութիւններուն լայն ու տարածուն ոլորտով, — ընկերային թէ գրական — տիրական վայելչութիւն մը կը բերէ մեր գրականութեան մէջ։ Ժամանակներուն փոչին չեն ժժգուներ անոր բառերը։ Անոյշ, առնական ըլլալու աստիճան ոճ մը, որ կեանքին տոհմիները, յատկապէս կնոջական տագնապները՝ աւանդական կնճռագին չղթաներուն մէջ ջրջափակուած, երեւան կը հանէ, որպէսզի ակընայանի կերպով հոգին տրորող դլան-ները խորտակէ։

Զապէլ Եսայեան, հոգեբանական լարին դերակշիռ մուտքը կը դրոշմէ արեւմտահայ դրականութեան մէջ։

Երեքն ալ կը բաժնեն իրենց ժողովուրդին ճակատագիրը։ Հակառակ անոր, որ Հռոմի դաշինքին մէջ կան չատ մը կէտեր, որոնք երբեք չեն գործադրուած, ինչպէս օրինակ՝ փոխադրութեանց հարցը։ Ֆրանսացի երեսփոխանն ալ կրնայ ներկայանալ Եւրոպայի Խորհրդարանին, իրարու խոտոր չեն։

Արտաքին քաղաքականութեան մասին, ժիսքար անդրադարձաւ Լիբանանի, չի - հելով թէ ոչ մէկ երկիր այնքան ըրած է Լիբանանի է նպաստ, որքան՝ Ֆրանսա-Ալժերիոյ հետ յարաբերութիւնները բա - րելաւուած են։ Պարսկաստանի մէջ, Ֆրանսա չի միջամտեր երկրի մը ներքին հարցերուն, բայց մտահոգութեամբ կը հետեւի դէպքերուն, քանի մը պատճառներով։ Նախ, որովհետեւ երկիրը մըն է որու կայունութիւնը, ապահովութիւնը կարեւոր են շրջանին եւ աշխարհին համար։

Ի վերջոյ խօսեցաւ նաեւ փոփոխութեան մասին, զոր խոստացած էր իր եօթնամեակին սկիզբը։ Կ'ուզէ որ այդ փոփոխութիւնը, իրարանցում չստեղծէ։ Միշտ կողմնակից կը մնայ փոփոխութեան եւ « ատոր համար է որ մտահոգեմ ապագայով։ Ֆրանսայի ապագան։ Ձեւով մը մերժուեցայ կարճատեսներու դաւադրութեան կողմէ երբ ապագայի մասին խօսեցայ։ Ընդհակառակն կր խորհիմ թէ կ'ապրինք ժամանակաշրջանի մը մէջ, ուր եթէ չենք ուզեր ուշ մնալ, բոլոր ճակատներուն վրայ՝ տնտեսական, մտաւորական, կրթական, պէտք է առաջ անցնիլ եւ ուրեմն հեռուն տեսնել։ Այդ պատճառով է որ որոշ կարեւորութիւն տուի 2000 թուականին եւ այդ պատճառով է որ կը մաղթեմ որ Ֆրանսան կազմակերպէ 2000 թուականի համաշխարհային ցուցահանդէսը »։

Ինչպէս միշտ հակազդեցութիւնները չեն փոխուիր, մեծամասնութեան խմբաւորումները ընդհանրապէս գոհ են, ընդդիմութիւնը կը խորհի թէ բան հարցերը չեն ծեծուած եւ թէ Նախագահը կը քաղարկէ կացութիւնը։

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՆՈՐ ԵՂԵՌՆԱՓՈՐՁ

— o —

Հակասուրիական արիւնալի եղեռնագործութ մը տեղի ունեցած է առջի օր, որու հետեւանքով եօթը մեռեալ կայ եւ 25 վիրաւոր։ Դէպքը պատահած է Ալէյ (Պէյրութէն 20 քիլոմեթր, դէպի լեռ) երբ սուրիական զինուորական փոխադրակառք մը պայթած է, քանդելով նաեւ զինուոր փոխադրող ուրիշ կառք մը եւ քանի մը տուներ։ Հրդեհներ ալ ծագած են մինչ նախագահ Սարգիս կը պատրաստուէր ճառ մը արտասանել Անկախութեան 35րդ տարեդարձին առթիւ։

Ասիկա բաւած է անշուշտ, որ մթնոլորտը կրկին լարուած բնոյթ առնէ հակառակ այն յոյսերուն, որ դրուած են Սարգիսի Փարիզ այցելութեան վրայ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՐԲԻՈՑ վարչապետութեան չէնքերուն վրայ ռումբ նետուած է առջի օր, մեծ վնասներ պատճառելով։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն բացած է։

ՊՈՒՄԵՏԻՆԻ վիճակը չատ ծանր էր Զորեքշաբթի առտու։ Այլեւս չէր ծածկուեր թէ Ալժերիոյ ղեկավարը մահացումի մէջ էր Ուրբաթ օրուընէ ի վեր։ Գլուխը կան երկու ուռա, եւ Ֆրանսացի մասնագէտներ եւ ճամբայ ելած էին նաեւ երկու ամերիկացի։ Պումետիէն գործողութիւն եղած էր Մոսկուա։ Միզափամփուշտի քանակը ունի։

ՃԻՈՐՃԻՕ ՏԷ ՔԻՐԻՔՕ վերջին ողջերթին ընդունելութեան ատեն կապ կ'ունենան ուղղակի Ֆրանսական Սահմանադրութեան հետ եւ ուրեմն լաւ կ'ըլլայ որ Ֆրանսացիք հանրաքուէով արտայայտուին։ Կողմնակից չէ Եւրոպայի Խորհրդարանական ժողովին իշխանութեանց ընդլայնումին։ Կը հաստատէ տարբեր դիրքերու վրայ կը գտնուէին։ Տարբեր նկարագիրներ ունէին։

Վահան Թէքէեան մեռաւ տարագրութեան մէջ։ Սիամանթօ սերունդի մը հետ զոհ դարձաւ մահասփիւռ եաթաղանին։ Զ. Եսայեան, որ այնքան վառ յոյսերով եւ ակնկալութիւններով հայրենիք էր վերադարձած, մտաւորական ու պետական ընտրանիի մը կողքին, — աւելի քան 200 հոգի, — կարմիր կլափին թիրախ դարձաւ։

Երեք դէմքեր՝ երեք աստղանիշներով։ Հետեւաբար, ոգեկոչումը ասոնց անուն - ներուն կը մնայ նուիրական պարտականութիւն։

Այս իմաստով այլապէս գնահատելի է Մարսէյլի Հայ Մշակոյթի Տան ցանցառնախաձեռնութիւնը, որ յատուկ երեկոյթով մը կը յարգէ դէմքեր ու վաստակներ։

Ժ. Մ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԱՊԱԳԱՆ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏԷ

— o —

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՄԱՄՈՒԼԻ ԱՍՈՒԼԻՍԸ

Այս անգամ « Զայնասփիւռի տան » մէջ էր, որ Հանրապետութեան Նախագահը, կուտար իր մամուլի ասուլիսը։

Հանդարտ ոճով, ժիսքար տ'Էսթէն կ'ուզէր դլխաւորաբար ապահովութիւն եւ վստահութիւն ներշնչել եւ ձեւով մը համոզել որ ապագան պատրաստելու համար, հարկ է պիջումներ ընել ներկային։ Հարցումները, եւ ուրեմն՝ պատասխանները, մանաւոր նորութիւն մր չէին բերեր եւ զգայացունց ոչինչ կ'ակնկալուէր բայց Նախագահը յստակ էր եւ վճռական։ Գլխաւոր նիւթերն էին՝ ներքին քաղաքականութիւնը, Եւրոպա, Ֆրանսայի ապագան։

Ներքին ճակատի վրայ, ժիսքար տ'Էսթէն չեշտեց թէ Պառ լաւագոյն նախարարապետներէն է զոր Ֆրանսա ունեցած է։

Գործազրկութեան մասին, լուծումներ կը փնտռուին եւ կը խորհի որ լուծումներէն մէկն է զարկ տալ արտածումին։ Միւս կողմէ դիւրութիւններ կը տրուին այն գործատէրերուն, որոնք աշխատանք կուտան երիտասարդներու կամ աշկերտ կ'առնեն։ Ընկերային գետնի վրայ սակայն, վախ չունի որ « Մայիս 68 » մը պատահի։ Ապահովութեան մասին, կ'ընդունի որ վերջին տարիներուն յարձակումները եւ գողութիւնները աւելցած են բայց պաշտպանութիւնը Պետութեան հարցն է եւ ոչ՝ անհատին։

Մահապատիժը չնչելու դէմ չէ բայց տեղը դնելիք բան մը հարկ է գտնել։

Եւրոպայի մասին ալ դիրքը յստակ է։ Եթէ եւրոպական հիմնարկութիւնները պէտք է բարեփոխուին, հարցերը այն տեսէն կապ կ'ունենան ուղղակի Ֆրանսական Սահմանադրութեան հետ եւ ուրեմն լաւ կ'ըլլայ որ Ֆրանսացիք հանրաքուէով արտայայտուին։ Կողմնակից չէ Եւրոպայի Խորհրդարանական ժողովին իշխանութեանց ընդլայնումին։ Կը հաստատէ

ԵՐԵՒԱՆ ⇔ ՓԱՐԻԶ
ՀԵՌԱԽՕՍ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնփրէս, Նոյ· 15–16)

ԵՐԵՒԱՆԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԶԱԽՄԲԸ ԼԱՒԱԳՈՑՆԸ Ե· ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Երեւանի երիտասարդական երգչախումբը արժանացած է համամիութենական Կոմերիամիութեան 1978ի մրցանակի։ Ելոյթով յառաջիկայ երգացանկի մասին, 60 հոգինոց երգչախումբին դեկավարը՝ Սեդրակ Տէր-Ղազարեան, նշած է որ զանազան դարաշրջաններու, տարբեր ոճերու եւ տարբեր հեղինակներու գործերը տեղ պիտի գտնեն յայտագիրներու մէջ։ Այդ կապին՝ Մոցարթի « Պատարագ »ը, Պախի « Մանեիֆիքա »ն։ Երգչախումբը կազմուած է հինգ տարի առաջ եւ կարճ ժամանակուան մէջ մեծ ուշադրութիւն դրաւած է երաժշտական կեանքին մէջ։ 1974ին արժանացած է Խորհրդային Միութեան ժողովրդական տնտեսութեան նուաճումներու ցուցահանդէսի ոսկէ մետալին եւ վկայականին։ Տարի մը ետք յաջող հանդէս եկած է « Տալլին-75 » միջազգային մրցումին։ այնուհետեւ Հունգարիոյ Դեբրեցէն քաղաքին մէջ տեղի ունեցած երգչախումբերու միջազգային 7րդ աւանդական մրցումին, Երեւանի երգչախումբը Ա· կարգի վկայականի եւ « Պելլա Պարթոք » մետալի արժանացած է։ Անցեալ տարի երգչախումբը պարգեւատրուած էր համամիութենական փառատօնի ոսկէ մետալով եւ դափնեկիրի կոչումով, ինչպէս նաեւ Հայաստանի ժողովրդական խումբի կոչումով։ Վերջապէս ան ճանչցուած է իբրեւ Խորհ· Միութեան լաւագոյն երիտասարդական երգչախումբ։

×

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԻՐՔԻ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ ՎԵՐՋ ԳՏԱԾ

Մոսկուայի Լենին կեդրոնական դրադարանին մէջ փակուած է « Հայկական գիրք »ի նուիրուած ցուցահանդէսը, ուր ներկայացուած էին հնագոյն ժամանակներէն մինչեւ մեր օրերը լոյս տեսած հայերէն գիրքերէն 500 նմոյշներ եւ 20 ձեռագիր։

ըէն մեծ նկարիչներու, յանկարծամահ եղաւ առջի օր, 90 տարեկանին։ Իտալացի այս մեծ արուեստագէտը եղած է նաեւ ինքնատիպ անձնաւորութիւն մր։ Հիմնադիրներէն գերիրապաշտութեան, բաժնուած է իր ընկերներէն առարկելով թէ պարապ բան է եւ միակ ճշմարտութիւնը թեքնիքն է։ Ուրացած է իր իսկ գործերը եւ դարձած մեծ դասական մը։

ԽՈՐՀ· ՄԻՈՒԹԻՒՆ եւ ԵԹովպիա բարեկամական դաշինք մը ստորագրեցին։

ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԻ նոր կառավարութիւնը կազմուեցաւ Մոթա Փինթոյի ղեկավարութեան տակ։ Կ'ըսուի թէ 1974էն ի վեր ամէնէն « աջ » կառավարութիւնն է եւ ընդհանրապէս ընկերվարական նահանջ մը կայ։

ԹԵՀՐԱՆի մէջ կացութիւնը աւելի լաւ է բայց գաւառը միջադէպերը չեն դադրիր։ Շիրազի մէջ մանաւանդ, կ'ըսուի թէ 40 մեռեալ կայ բանակի եւ ցուցարարներու միջեւ բախումներու հետեւանքով։ Իշխանութիւնները յայտարարած են 210 « ապահովութեան բանտարկեալներ » (քաղաքական բանտարկեալի նոր որակումը) ազատ պիտի արձակուին։

ՏԱՒՈՒՆԱՑՈՒՑԻՉ ԵՒ ՅՈՅՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ

Ամ՛ փակագիծ առնել ներկայ ժամանակի վրայ, ես կ՛ուզեմ ներկայացնել ընթերցողին Տաւուն Տաւթեանը, որ ծնած է 1878 թուականին Կիլիկիոյ Սիս քաղաքը։ Ուսումը ստացած է հայրենի քաղաքի վարժարանին մէջ, ուր ուսանած է մինչեւ 1894 թուականը։ Ապա մեկնած է Պոլիս, ուր ուսանած է Ներսիսեան վարժարանին մէջ մինչեւ 1896 թուականը։ Ներսիսեան վարժարանին մէջ ուսանած ատեն, ան ստիպուած է եղած ըլլալ ուսման հետ միասին աշխատիլ նաեւ իր ապրուստը հոգալու համար։ Ան ուսանած է ներսիսեան վարժարանին մէջ մինչեւ 1900 թուականը։ Ներսիսեան վարժարանին մէջ ուսանած ատեն, ան ստիպուած է եղած ըլլալ ուսման հետ միասին աշխատիլ նաեւ իր ապրուստը հոգալու համար։ Ան ուսանած է ներսիսեան վարժարանին մէջ մինչեւ 1900 թուականը։

«Ներսիսեան հիմնարկ» տակաւին կը գտնուի Պոլսոյ Գումգափու թաղամասին մէջ, ուր ան հաստատուած էր 1863 թուականին։ Ան ունի ընդարձակ շէնքեր, որոնք կը գտնուին ընդարձակ պարտէզի մը մէջ։ Ներսիսեան վարժարանին մէջ ուսանած ատեն, Տաւուն Տաւթեան ունեցած է շատ լաւ ուսուցիչներ, որոնք ազդած են անոր վրայ։ Ան յիշատակած է Գարեգին Սրուանձտեանցը, որ ուսուցանած է անոր հայոց պատմութիւն։ Ան յիշատակած է նաեւ Գարեգին Սրուանձտեանցի մասին, որ ան կը նկարագրէ իբրեւ «ամենայն հայոց պատմագիր»։ Ան յիշատակած է նաեւ Գարեգին Սրուանձտեանցի մասին, որ ան կը նկարագրէ իբրեւ «ամենայն հայոց պատմագիր»։

ԱԼԱՐՋ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Ի. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

ՏՓՈՒՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՍՑԵ՝ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՓՈՍՏԱ ԿՈՒՏԻ ՆՈՐ ԹԱՂԱՄԱՍԻ ԹԻՒ 3

ՀԵՌԱԽՕՍԱՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ ՀԵՌԱԽՕՍԱՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐԵԼԻ Է ՀԱՍՑԷ՝ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՓՈՍՏԱ ԿՈՒՏԻ ՆՈՐ ԹԱՂԱՄԱՍԻ ԹԻՒ 3

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ ՀԵՌԱԽՕՍԱՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐԵԼԻ Է

ԱՂՕՏՔ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏ ՏԷՐ ՍԱՀԱԿ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹԻՒՆ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Յարութիւն Սէրէճեանեան, Տէր եւ Տիկին Գալուստ Սէրէճեանեան եւ զաւակը՝ Րաֆֆի կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի, Կիրակի, Նոյ. 26, Ալֆորվիլի Ս. Պողոս – Պետրոս եկեղեցին իրենց կնոջ, մօր եւ մեծ մօր՝

ՏԻԿԻՆ ՊԱՑԹԱՌ ՍԷՐԷՃԱՆԵԱՆԻ
(ծնեալ Ինճէեան, Զէնկիլէրցի)

մահուան Բ. տարելիցին առթիւ։

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն։

×

Շահիլէն այրի Տիկին Սոնա Տօնէլեան եւ զաւակները, Պորտոյէն այրի Տիկին Նուարդ Տօնէլեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ կիրակի (Նոյ. 26) առաւօտ Շաւիլի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի իրենց ամուսնոյն, հօր, որդուոյն եւ եղբօր՝

ՍԱՐԳԻՍ ՏՕՆԷԼԵԱՆԻ

մահուան առաջին տարելիցին առթիւ, ինչպէս նաեւ ողբացեալին հօր՝

ԿԱՐՕ ՏՕՆԷԼԵԱՆԻ

մահուան տասներորդ տարելիցին առթիւ։

Ի գիտութիւն ողբացեալներուն յիշատակը յարգողներուն։

×

Կապ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղը կը ծանուցանէ հոգեհանգիստ՝ Ս. Ծովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, Նոյ. 26, Կիրակի առաւօտ, Միութեանս անհետացած ընկերուհիներու յիշատակին եւ հոգեճաշ ժամը 13ին Մշակոյթի Տունը։

Ի գիտութիւն իրենց յիշատակը յարգողներուն։

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

Զմիւռնիոյ եւ շրջաններու Հայրենակցական Միութիւնը իր բազում նահատակներու յիշատակին հոգեհանգստեան արարողութիւն կատարել կուտայ Փարիզի Ս. Ծովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, Կիրակի, Նոյ. 26, եւ ժամը 13ին հոգեճաշ Օթէլ Օփերա–Լաֆայէթ, 80 Ռիւ Լաֆայէթ, Մէթրօ Քառէ։

Ճաշագին 40 Ֆր.։

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ՇԱՒԻԼ

Այս Կիրակի պատարագ կը մատուցուի։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Ալպէր Գասպարեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Լէոն Գասպարեան եւ զաւակը չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց մօր եւ մեծ մօր՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԻ

մահուան առթիւ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Շաւիլի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները։

Գրիգոր Տօսթաքեան 500 Ֆր., իր կնոջ (ծնեալ Ֆլոր Սուճուքճեան) մահուան 3րդ տարելիցին առթիւ, Մարիամ Սարգսեանի մահուան ք առաստունքին առթիւ, Տիկին Բրաբիոն Քուզկիւ 150, Տիկին Զապէլ 50։ Տիկ. Հռիփսիմէ Նազարեան 50 Ֆր. Մարի Մանուկեանի յիշատակին։

×

Կապ. Խաչի Վիէնի մասնաճիւղի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է 100 Ֆր., Տէր եւ Տիկ. Ա. Քէլէչեանէ, իրենց թոռան ծննդեան առթիւ, 100 Ֆ., Տէր եւ Տիկ. Ռ. Մինասեանէ իրենց առաջին զաւկին ծննդեան առթիւ։

×

Կապ. Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է Տիկին Արաքսի Սիմոնեանէ, իր ողբացեալ ամուսնոյն Ծովհ. Սիմոնեանի հոգեհանգստեան առթիւ 100 Ֆր.։ Ողբ. ընկերուհիներուն հոգեհանգստեան առթիւ Տիկ. Շնորհիկ Նոտարեան 100 Ֆր., Պր. Ծովհ. Զերչեան 50 Ֆր.։

×

Կապ. Խաչի Վիէնի մասնաճիւղի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է իր դպրոցին համար Լիոնէն Տէր եւ Տիկ. Կարապետ Ծովակիմեան իրենց չատ սիրելի Ցակոբ Միրզոյեանի մահուան քառասունքին առթիւ 100 Ֆր., Լիոնէն Տէր եւ Տիկ. Տօնապետ Տօնապետեան, Տէր եւ Տիկ. Աւետիս Տօնապետեան եւ զաւակները իրենց չատ սիրելի Ցակոբ Միքայէլեանի մահուան քառասունքին առթիւ 100 Ֆր.։

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏՈՒՆ
12 – 14, Ռիւ Սէճ - Պափլ

ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿ

ՍԻԱՄԱՆԹՕ
Վ. ԹԷՔԷԵԱՆ
ՋԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆ

Ուրբաթ, Նոյ. 24, ժամը 20·30ին « Վասպուրական » սրահին Վրայ կը խօսին.–

ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ
ԺԻՐԱՑՐ ՄԻՐԻՃԵԱՆ
ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՄԱՆՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը.– Արտասանութիւն, երգ, ընթերցումներ երէք հեղինակներէն

ՎԱԼԱՆՍ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ
ՍԱՐԿԱՒԱԳԻ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Վալանսի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ օծման 25րդ տարեդարձին առթիւ՝ սարկաւագի ձեռնադրութիւն ձեռամբ Սերովբէ Արք. Մանուկեանի, յանձին տիրացու Յարութիւն Ժամադործեանի։ Ցետ պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն եկեղեցւոյ Ծառայած հոգեւորականաց եւ աշխարհականներու յիշատակին Նոյ. 26, Կիրակի առաւօտ ժամը 10·30ին։ Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ Հայրապետական Պատուիրակ Եւրոպայի եւ Առաջնորդ Փարիզի Սերովբէ Արք. Մանուկ եպս.։ Կոմիտասեան քառաձայն պատարագ ղեկավարութեամբ Պր. Հայպատ Օհանեանի։

Այս առթիւ կազմակերպուած է ժողովրդական ճաշ մը Հ. Բ. Ը. Միութեան Հիւսիսեան սրահին մէջ՝ յետ պատարագի։ Արձանագրութեան համար դիմել վաճառատուն Մաքսուտեան հեռաձայն՝ 43·17·24 եւ Հոգաբարձութեան անդամներու մօտ մինչեւ Հինգշաբթի Նոյ. 23։

Ճաշագին 75 Ֆր.

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Կապ. Խաչի Վիէնի մասնաճիւղի նորընտիր վարչութիւնը, կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները Թէյասեղանի մը, այս Կիրակի (Նոյ. 26), Կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ահարոնեան ակումբ՝ Ռիւ Վիքթոր Ցիւժիէ։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Հայ խոհարար մը ճաշարանի մը համար։ Դիմել՝ հեռաձայնելով՝

227·22·99 եւ 280·35680

Journées d'Amitié

Organisées par
LES AMIS DE LA FONDATION MARIE NOUBAR
au profit de leurs étudiants boursiers

Samedi 25 et Dimanche 26 Novembre de 14 h. à 20 h.

Cadeaux de Noël, parfumerie, jouets, livres, disques, cartes de vœux, foulards, cravates, parapluies, jupes, chemisiers, linge de maison, layette, alimentation, buffet spécialités arméniennes.

SETA PAPAZIAN
et JACQUES KRAVETZ
signeront leurs ouvrages
Dimanche de 16 à 18 h.

Le caricaturiste HOVIV
Le duo HARTAR

RAFFI SARKISSIAN
exposera ses pendentifs arméniens

Maison d'Arménie,
57 Boulevard Jourdan, 75014 Paris
Métro : Porte d'Orléans.

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Շաբաթ Նոյեմբեր 25

PALAIS DES CONGRES
Orchestre MEDITERRANEENS
et KOTCHARI

Մուտքը 60 Ֆր.

Restaurant
LA CAPPADOCE
3, rue Marivaux (derrière l'Opéra Comique, M° Richelieu-Drouot) tél 742-83-65
ouvert tous les jours midi et soir sauf lundi

de nouveau
Marten Yorgantz

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Դեկտ. 3, ժամը 17էն կէս գիշեր
Dans les Salons de l'Hôtel George V — Ave. George V — 75008 Paris
Նախագահութեամբ Տիկին Եսթեր Իշխալացեանի
ՊԵՐՆԱՐ ՏԻՏԻՃԵԱՆԻ խանդավառ նուագախումբը
Մանօք երգիչ՝ ՆՈՐԱՑՐ
Մուտք 40 ֆ. — ուսանողներու կէս գին
Վիճակահանութեան հաստոյքը ամբողջովին պիտի յատկացուի Լիբանահայ ուսանողներու։
Սեղանները ապահովել հեռաձայնելով՝ 924·38·54

ՁԱՆ ԹԱԹԼԵԱՆ
ԿԵՐԳԷ
իր ճաշարանին մէջ

DJAN TATLAN
CHANTE
dans son restaurant

DEUX GUITARES

Ouvert tous les jours, sauf Dimanche, de 20 h. 30 à 2 h. du matin
Toute la soirée : Orchestre et chants
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԵՐ
Hors d'œuvre de 30 à 100 F., Spécialités de 50 à 70 F., Desserts 20 F.
BOISSONS :
La bouteille
Vodka 140 à 180 F. Vins, 100 à 170 F. Champagne de 190 à 250 F.
4, RUE LAURISTON, PARIS 16e (Etoile) Tél 500 49 49

Imprimé sur les presses du Journal «Haratch» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission paritaire : N° 55935

ՈՒՐԲԱԹ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
24
VENDREDI
24 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՅՐԱՍՏԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	Վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	Հատը	1 Ֆ· 80

54ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14·257

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.257

ՀԱՄԱՏԵՂ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամենայն Հայոց Հայրապետ Տ· Տ· Վազգէն Ա· Կաթողիկոսի հրաւէրով, Նոյեմբեր 8ին, Զորեքշաբթի օրը երեկոյեան, Մայր Աթոռ Ժամանեց Անթիլիասէն Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթոռի պատուիրակութիւնը խորհրդակցելու եւ միատեղ ծրագիր մշակելու համար Լիբանանի հայ համայնքներու աղէտեալներու օգնութեան գործը համահայկական տարողութեամբ կազմակերպելու առաջադրանքով։

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթոռի պատուիրակութեան կազմի մէջ էին.

1· Գերաչնորհ Տ· Տաթեւ Եպս· Սարգիսեանը, Անթիլիասի Դպրեվանքի տեսուչ·

2· Մէթր Խաչիկ Պապիկեանը, պետական երեսփոխան, Կաթողիկոսութեան Ազգային Ընդհանուր Ժողովի եւ Լիբանահայ Գաւառական Ժողովի ատենապետ·

3· Պր· Վարդգէս Տէր-Կարապետեանը, Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ։

Նոյեմբեր 9–11 օրերուն Սուրբ Էջմիածնի Վեհարանի ընդունելութեան դահլիճին մէջ տեղի ունեցան նախատեսուած խորհրդակցութիւնները Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթոռի վերոյիշեալ պատուիրակութեան անդամներու եւ Մայր Աթոռի ներկայացուցիչներու միջեւ։

Մայր Աթոռի ներկայացուցիչներն էին՝

1· Գերաչնորհ Տ· Սիոն արքեպիսկոպոս Մանուկեանը, առենապետ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի·

2· Գերաչնորհ Տ· Կոմիտաս արքեպիսկոպոս Տէր – Ստեփանեանը, առաջնորդական փոխանորդ Արարատեան Թեմի եւ անդամ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի·

3· Պր· Յովհաննէս Թոփուզեանը, անդամ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի·

4· Պր· Արթուն Հատիտեանը, խմբագիր «Էջմիածին» ամսագրի։

Նոյ· 9 – 11ի օրերու խորհրդակցութիւններէն յետոյ, եղբայրական սիրոյ մթնոլորտի մէջ, երկու պատուիրակութիւնները միաձայնութեամբ որոշեցին հրապարակել ի գիտութիւն հայ ժողովուրդի համատեղ հետեւեալ հաղորդագրութիւնը։

Ա) Ողջունել Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան նախաձեռնութեամբ Պէյրութի մէջ Հոկտ· 27ին կազմուած Լիբանանի Վերականգնումի Կեդրոնական Մարմինը, ընդ նախագահութեամբ Տ· Տ· Խորէն Ա· Կաթողիկոսի եւ Տ· Տ· Գարեգին Բ· Աթոռակից Կաթողիկոսի եւ փոխնախագահութեամբ Հայ Կաթողիկէ Պատրիարք Տ· Հմայեակ Կէտիկեանի եւ Հայ Աւետարանական Համայնքի վերապատուելի Ց· Սաղրեանի։

Բ) Ողջունել Տ· Տ· Վազգէն Ա· Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի պատրաստակամութիւնը ստանձնելու լիբանահայ աղէտեալներուն ի նպաստ կատարուելիք համազգային հանգանակութեան հովանաւորութիւնը։

Գ) Մայր Աթոռը եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթոռը հանգանակութեան գործը կը կազմակերպեն իւրաքանչիւրը իր թեմերուն մէջ, թեմական – եկեղեցական մարմիններու միջոցաւ, տուեալ թեմերու մէջ կազմելով հանգանակիչ յատուկ մարմին, թեմակալ առաջնորդի նախագահութեամբ եւ գործօն մասնակցութեամբ բոլոր հայ կրօնական յարանուանութիւն – ներու, ազգային կազմակերպութիւններու եւ բարեսիրական, մշակութային կարեւոր միութիւններու ներկայացուցիչներուն։

Դ) Հրաւիրել Հ· Բ· Ը· Միութեան կեդրոնական վարչութիւնը, իր ներկայացուցիչը ունենալու Լիբանանի Վերականգնումի Կեդրոնական Մարմնին ներս։

Ե) Օգնութեան աշխատանքին տալու համար համազգային տարողութիւն, խընդրել Մայր Աթոռի եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթոռի գահակալներէ, նշանակել մեծանուն բարերարներէ եւ ազգային անձնաւորութիւններէ բաղկացած պատուոյ ցանկ մը, օժանդակելու համար Լիբանահայ աղէտեալներուն ի նպաստ կատարուելիք հանգանակութեան։

Լիբանանի Վերականգնումի Կեդրոնական Մարմինը պարբերաբար տեղեակ պիտի պահէ վերոյիշեալ անձնաւորութիւնները իր գործունէութեանց մասին, նկատի ունենալով անոնց օգտակար խորհուրդները։

Զ) Հայաստանէն եւ սփիւռքի բոլոր դաղութներէն հանգանակուած գումարները կեդրոնացնել եւ տրամադրել Պէյրութի մէջ կազմուած Վերականգնումի Կեդր· Մարմնին, որ միակ իրաւասուն է այդ գումարները յատկացնելու Լիբանանի հայ աղէտեալներու կենսական կարիքները հոգալու, եկեղեցական, մշակութային հաստատութիւնները վերաշինելու եւ տնտեսական կեանքը վերականգնելու գործին։

Է) Ամենայն Հայոց Հայրապետը եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Հայրապետները, տեւապէս պիտի հետեւին հանգանակու – թեանց գումարներու կեդրոնացման եւ բաշխումի ընթացքին, իրենց օրհնութեամբ եւ յորդորներով միշտ զօրավիգ ու քաջալերը հանդիսանալով սոյն գործի բարւոք կատարման։

Ը) Ամենայն Հայոց Հայրապետը եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Հայրապետները մշտական յարաբերութիւն պիտի պահ – պանեն Թղթակցութեամբ կամ իրենց ներկայացուցիչներու փոխադարձ այցելու – թիւններով եւ ի պահանջել հարկին, խորհրդակցաբար, համազգային նոր միջոց – առումներու պիտի դիմեն ի խնդիր վերեւ նշուած նպատակներու իրականացման։

Թ) Մայր Աթոռ Ս· Էջմիածինը, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթոռը, նուիրապետական միւս Աթոռները եւ համայն Հայաստանեայց Եկեղեցին եւ հաւատացեալ ժողո – վուրդը ի Հայաստան եւ ի սփիւռս աշխարհ, անձնանձրոյթ պիտի աղօթեն ի խնդիր Աստուծոյ օրհնութեամբ Լիբանանի մէջ խաղաղութեան հաստատման, քրիստոնեայ ու մահմետական բոլոր համայնքներու միջեւ եղբայրական համերաշխութեան գործակցութեան։

ՄԱՑՐ ԱԹՈՌԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐ՝
Սիոն Արք· Մանուկեան
Կոմիտաս Արք· Տէր–Ստեփանեան
Յովհաննէս Թոփուզեան
Արթուն Հատիտեան

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ
ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՆԵՐ՝
Տաթեւ Եպս· Սարգիսեան
Մէթր Խաչիկ Պապիկեան
Վարդգէս Տէր–Կարապետեան

1ին Նոյ· 1978 Թ·, Ս· Էջմիածին

ԿԻՊՐՈՍԻ ՀԱՐՑԸ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ՄԷՋ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԹՈՂԱԼ ՉՏՈՒԻՆ ՈՐ ՀԱՅ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԸ ԽՕՍՔ ԱՌՆԷ

— o —

Առջի օր (Նոյ· 22, Ա· Էջ) արձագանգ կը հանդիսանայինք Ապահովութեան Խորհուրդի նիստին կիպրոսի վերաբերեալ, ուր Կիպրոսի յոյն պատուիրակը առա – ջարկած էր որ հայ համայնքին դաներեն ալ խօսք առնէ։ Ստորեւ, Պալսոյ թերթերէն կ'արտատպենք նիստերու մանրամասնութիւնները·–

Նիւ Եորք·— Միացեալ Ազգերու Ապահովութեան Խորհուրդին առջեւ Նոյ· 15, չարունակուեցան Կիպրական Հարցին վիճաբանութիւնները եւ նոր իրավիճակ մը ստեղծուեցաւ, երբ Կիպրոսի յոյն պատուիրակը Նիքոս Ռոլանտիս պահանջեց որ խօսք տրուի նաեւ Կղզիի հայ ազգաբնակչութեան ներկայացուցիչ Աշճեանի, որ եկած էր յանուն Կիպրահայերու խօսելու համար։

Թուրք պատուիրակութեան նախագահը՝ մեծ դեսպան Օրհան Էրալփ, առարկեց Աշճեանի մասին բերուած առաջարկին համար եւ ըսաւ, որ եթէ Աշճեանի խօսք տրուի, պիտի չմասնակցի նիստին։ Նախապէս, յոյն պատուիրակը պահանջած էր որ հայ պատուիրակութեան ներկայացուցիչնե – րէն մէկուն ալ թոյլ տրուի խօսիլ։ Թէ՛ Թուրքիոյ պատուիրակը եւ թէ Կիպրոսի Թուրք ներկայացուցիչը բողոքած էին այդ առաջարկին դէմ ալ եւ այդ պատճառաւ նիստը երկու ժամէ չափ յետաձգուած է։

Խօսելով Աշճեանի յայտնութեան մասին ալ, Թուրք պատուիրակութեան նախագահը Օրհան Էրալփ յիշեցուց, թէ Կիպրոսի մէջ կը գտնուին երկու զինուած ազգաբնակչութիւններ եւ Յոյները հիմա մասնաւոր ռազմավարութեամբ մը կը ստեղծեն երրորդ կողմ մըն ալ, բեմ բերելով Հայերը, իրենց դաշը ամրացնելու համար։ Այս առթիւ յիշեցուց անգամ մը եւս, որ բացարձակապէս ապօրինի է Աշճեանի խօսք տալ ՄԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդին մէջ եւ եթէ ընդունուի յոյն պատուիրակին ներկայացուցած առաջարկը իրենք ալ վերջ – նապէս պիտի Թողուն ու հեռանան ժողովարահէն, ի նշան բողոքի։

Ատենի նախագահը որոշեց յետաձգել նիստը, կողմերուն փափաքները եւ ներկայացուցած բողոքները քննելու համար իրենց բոլոր պատճառաբանութիւններով եւ իրաւական տեսականկիւններէն դիտելով զանոնք։

Միացեալ Ազգերու Ապահովութեան Խորհուրդին առջեւ Նոյ· 16ին ալ չարունակուեցան վիճաբանութիւնները, Կիպրական Հարցի մասին եւ երկարատեւ խորհրդակցութիւններէ վերջ նախագահը որոշեց նիստը յետաձգել։

Ինչպէս ծանօթ է, Կիպրոսի յունական կառավարութիւնը կը պահանջէր որ ժողովին մէջ խօսք տրուի նաեւ կիպրահայ երեսփոխանի մը, Աշճեանի, որ մաս կը կազմէր յունական պատուիրակութեան։ Թուրքիոյ ներկայացուցիչ մեծ դեսպան Օրհան Էրալփ եւ Կիպրոսի Թուրք Պետութեան նախագահը Րաուֆ Տէնքթաշ խըստիւ կ'ընդդիմանային ասոր, պնդելով թէ ատիկա անհեթեթ բան մը պիտի ըլլար, քանի որ ոչ մէկ տրամաբանական հիմունք ունէր, հարցին առընչութեամբ։ Այս առթիւ, Րաուֆ Տէնքթաշ երէկ ալ մամուլին յայտարարութիւն մը տալով բացատրեց իր առարկութեան պատճառները եւ յիշեցուց որ 1960ին, երբ կղզիի բնակչութիւնը կողմերու կը բաժնուէր, Հայերն ու Մարոնիները, որոնց թիւը հազիւ երեք հազարը կ'անցնի, միացած էին յունական կողմին եւ իրենց հարցերը նոյնացուցած անոնց հետ։ Հետեւաբար, բանակցութիւններու ընթացքին միշտ նըկատի առնուած են արդէն անոնց պարագաները Յոյներու հետ եւ անտեղի էր հայ երեսփոխան Աշճեանը բեմ հանել հիմա որպէս կողմ, ինչ որ հարցը բարդացնելէ եւ նոր անելի մը առջեւ դնելէ տարբեր բանի չի ծառայեր։ Թէ՛ Րաուֆ Տէնքթաշ եւ թէ Օրհան Էրալփ ժողովի նախագահութեան պաշտօնապէս տեղեկացուցին այս առթիւ, որ երբեք պիտի չմասնակցին նիստերուն, որքան ատեն որ Յոյները պնդեն իրենց այդ տեսակէտին ու պահանջին վրայ։ Միւս կողմէ, սակայն յոյն պատուիրակ Զենոն Ռոսիտէս ալ կը պնդէ որ անպայման խօսք տրուի Աշճեանի, կրկնելով որ ասիկա անհրաժեշտութիւն մըն է Կիպրական Դատին արդար ելքին համար։

Ցունական տեսակէտը, սակայն, հարկ եղած կողմնակիցները չէ գտած եւ միայն հինգ Պետութիւններ կը ձայնակցին իրենց, դիւանագիտութեամբ Խորհ· Միութեան։

Ժողովի նախագահը, բազմաթիւ փորձեր ընելու կողմերը տարհամոզելու համար, բայց երբ չյաջողեցաւ, նիստը յետաձգեց ուրիշ թուականի մը, մանաւանդ տեսակցութիւններով աւելի նպաստաւոր մթնոլորտ մը կարենալ ստեղծելու յոյսով։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Թեհրանի մէջ կրկին խուճապ ստեղծուեցաւ առջի օր երբ ոստիկանութիւնը սկսաւ կրակել ցուցարարներու վրայ։ Երկուշաբթի նոր վերաբացուած էին պազարին խանութները եւ 200 հազար առեւտրական վերսկսած իրենց գործը, բայց կրկին փակեցին ցոյցի մը իբրեւ հետեւանք։ Կ'ըսուի թէ բազմաթիւ մեռեալներ կան։

Լիբանանի Ազգ· Պլոքի նախագահին՝ Ռեմոն Էտտէի քոյրը մեռաւ Լոնտոնի մէկ հիւանդանոցը իբրեւ հետեւանք ստացած վէրքերուն մահափորձին առեն (Պէյրութ, Հոկտ· 11ին)։

« ԼԻՊԵՐԱՒԻՈՆ » 25 հոգի պաշտօնա – զուրկ ըրաւ խնայողութեան համար, քանի հակառակ անոր որ սպառումը աւելցած է, բացը, 1978ի առաջին ինը ամիսներու համար հասած է 641 հազար Ֆր·ի 9 միլիոն 488 հազար ընդհ· ելքին վրայ։

ՄԻԹԵՐԱՆ բոլորովին համաձայն է ժիսքարի հետ ինչ կը վերաբերի Եւրոպայի կառուցման։ Այս կէտէն զատ անշուշտ, ուրիշ հարցերու շուրջ նոյն տեսակէտը չունին։ Միթերան գոհ է սակայն որ « կը խանգարէ »։ Կը խանգարէ բոլորը ներսը թէ դուրսը։ Ռոքարի ընդդիմութեան առթիւ, ըսաւ թէ ըսելիք չունի մինչ փիէր Մօրուա կը յայտներ թէ եթէ Ռոքար տարբեր քաղաքականութիւն մը ունի, իր պարտականութիւնն իսկ է բանաձեւ մը ներկայացնել եւ չի խորհիր թէ անձնական մրցակցութեան հարց է։ Հինգշաբթի առտու Ֆրանս – Ինթէռի «Նախաճաշին» Տէֆէռ խօսեցաւ նաեւ այս մասին (յիշենք որ Միթերան–Ռոքար հարցը Մաթէն օրաթերթը մէջտեղ դրաւ) եւ չեշտեց թէ երբ կը սկսէր հրատարակուիլ Մաթէն, իբրեւ «մօտ» ընկերվարական կուսակցութեան, կուսակցութենէն ուզած էր չարքայիններու հասցէները որպէսզի դիմէ թէ բաժանորդագրութեան եւ թէ քաջալերանքի դրամ ուզելու համար։ Տուած էին եւ յետագային մէջտեղ եկած որ պարզապէս նրբանցքներու ըսկըսուի թերթ մըն է։

Ռոքար տարբեր քաղաքականութիւն մը ունի, իր պարտականութիւնն իսկ է բանաձեւ մը ներկայացնել եւ չի խորհիր թէ անձնական մրցակցութեան հարց է։ Հինգշաբթի առտու Ֆրանս – Ինթէռի «Նախաճաշին» Տէֆէռ խօսեցաւ նաեւ այս մասին (յիշենք որ Միթերան–Ռոքար հարցը Մաթէն օրաթերթը մէջտեղ դրաւ) եւ չեշտեց թէ երբ կը սկսէր հրատարակուիլ Մաթէն, իբրեւ «մօտ» ընկերվարական կուսակցութեան, կուսակցութենէն ուզած էր չարքայիններու հասցէները որպէսզի դիմէ թէ բաժանորդագրութեան եւ թէ քաջալերանքի դրամ ուզելու համար։ Տուած էին եւ յետագային մէջտեղ եկած որ պարզապէս նրբանցքներու ըսկըսուի թերթ մըն է։

40 ՕՐ ՀԻՍԻՍԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Գրեց՝ Ա. ՊԷՅԼԷՐԵԱՆ
(Պատ. Գիտ. Տոքթ.)

Ժամանակակից պատմութեան ամենաանէ էջերէն մին անտարակոյս հայ ժողովուրդի զանգուածային սպանդն է ինչպէս կ'եզրակացնէ ամերիկացի լրագրող Կիպլընը (1)։ *Արդարեւ, հայ ժողովուրդի հանգիպ կանխամտածուած ոճրագործութիւնը որ 1915 – 1920 տարիներուն միջեւ աչնչացուց Արեւմտահայաստանը ոչ թէ միայն տեղի ունեցաւ կովկասի մերձակայ քանի մը գաւառներու մէջ, ինչպէս այսօր թուրք պատմաբաններ եւ կարգ մը կաշառուած օտար հեղինակներ կը ճգնին « ապացուցանել » այլ բովանդակ Փոքր Ասիոյ մէջ ուր եթէ մէկ պար առաջ ըստ օսմանեան պաշտօնական աղբիւրներու աւելի քան 2·500·000է աւելի Հայեր կը բնակէին* (2), *այսօր նոյն տարածութեան մէջ չկան նոյնիսկ 100·000 Հայեր որոնց մեծամասնութիւնը Պոլսոյ մէջ համախմբուած է։*

1915 – 1920ի սպանդէն հրաշքով վերապրողները ցրուեցան աշխարհի չորս ծագերը ու այսպիսի կամքէ անկախ պատճառներով այսօր գոյացաւ հայ Սփիւռքը։ Այսօր չատեր կ'անգիտանան թէ անցեալ դարու 80ական թուականներուն Ֆրանսայի մէջ հազիւ 500ի մօտ Հայեր կը բնակէին, իսկ Անգլիոյ մէջ հազիւ 250 էր այս թիւը։ Սփիւռքի հոծ զանգուածներէն անտարակոյս ամենակարեւորն է այսօր Հիւսիսային Ամերիկայի (Միացեալ Նահանգներ եւ Գանատա) գաղութը որ մանաւորաբար վերջին չորսհնգ տարուան ընթացքին ընդարձակուեցաւ եւ հետզհետէ ալ կ'ընդլայնի Մերձաւոր Արեւելքի մէջ տիրող քաղաքական եւ տնտեսական յարաճուն տագնապներուն պատճառաւ։

×

Միացեալ Նահանգներու մէջ Հայկական Հարցի ծագումէն առաջ (1878) չունինք բառին իսկական առումով գաղութ։ Իրաւական մի խիռնարներու եռանդուն քարոզչութենէն հմայուած քանի մը տասնեակ երիտասարդ Հայեր կը տեսնենք միայն որոնք իրենց ուսումը զարգացնելու կամ կատարելագործելու համար, Արեւմտահայաստանէն դէպի Նիւ Եորք կամ շրջակայքի այլ քաղաքները մեկնած են։ Յետագային, Պերլինի վեհաժողովին յաջորդող առաջին տասնամեակին, Ապտիւլ Համիտի հալածանքներէն փախչող Հայեր (հազիւ քանի մը հարիւր), կը հաստատուին Միացեալ Նահանգներու արեւմտեան շրջաններուն մէջ ինչպէս Նիւ Եորք, Ուստր, Ուաթըրթաուն, Պոսթըն, եւն.։ Այս փոքր գաղութն է որ Սասունի մէջ տեղի ունեցող առաջին սպանդին (Օգոստոս 1894) ժամանակ, բարոյապէս թէ նիւթապէս չկանգ զօրավիգ կանգնիլ Արեւմտահայաստանի իրենց տարեկիցներուն դժբախտութիւնները մոռցնելու համար։ Դէպի Միացեալ Նահանգներ — ինչպէս Գանատա — Հայոց մուտքը իսկական ներգաղթի մը բնոյթը կը ստանայ միայն 1865 – 96ի համիտեան կազմակերպուած համատարած ջարդերէն յետոյ։ Ա. համաշխարհային պատերազմի նախօրեակին արդէն Հայոց թիւը բաւական նկատելի հանդամանք մը կը ներկայացնէ Միացեալ Նահանգներու մէջ։ Ասոնք առհասարակ երիտասարդներ են որոնք Նոր Աշխարհ մեկնած են Արեւմտահայաստանի պատահարներէն եւ կ'աշխատին իրր բանուոր գործարաններու մէջ կամ կը զբաղին մանր առուտուրով։

Ծանօթ է թէ այս ներգաղթողներն են որոնք ընդառաջ ենթալով Պօղոս Նուպար փաշայի գլխաւորած Ազգային Պահպանութեան կոչերուն, Արեւելեան Լեռնէի կաթողիկոսութեան կազմեցին։ Մեր ձեռքը ունեցած պաշտօնական փաստաթուղթերուն համաձայն, այս կամաւորներուն թիւը 4000էն աւելի է։

Մեր կատարած ճամբորդութեան ընթացքին ժամանակ չունեցանք դժբախտաբար Միացեալ Նահանգներու պարտաւորական ազգային կազմակերպութեան հետ հետաքրքրական տուեալները ունեցանք որոնք կը լուսաբանեն հայ գաղթականութեան հաստատումը եւ աճումը մինչեւ Բ. համաշխարհային պատերազմի նախօրեակին։ Աւելի յստակ գաղափար մը տալու համար առհասարակ Հայոց բախտակից նկատուող յոյն եւ հրեայ ժողովուրդներու ներգաղթողներու թիւերը եւս կը ներկայացնենք մեր համառօտ ուսումնասիրութեան մէջ։

Գանատա ներգաղթող Հայեր՝ 1900էն առնչ 1914 տարիներուն՝ 1772 հոգի, Յուլիս 1914 – 1936 տարիներուն 1318 հոգի, գումար 3090 հոգի։

Յոյներ՝ նոյն թուականներուն՝ 7182 եւ 5987 հոգի· գումար 13·769 հոգի։

Հրեաներ՝ նոյն թուականներուն 72·636 եւ 50·396 հոգի, գումար 123·032 հոգի։

Հոս կ'արժէ յիշել թէ 1914 տարւոյ կէսէն մինչեւ 1920 տարւոյ առաջին կէսը Գանատա ներգաղթող Հայոց թիւն է միայն եւ միայն 51 հոգի։ 1915 – 1916 տարիներուն համար գանատական պահպանողական աղբիւրները ոչ մէկ Հայու ներգաղթ չեն արձանագրեր, իսկ 1916 – 1917ի համար 3, եւ 1917–18 տարիներուն համար երկու հոգի միայն։

Որոշ է թէ Հայոց Գանատա ներգաղթը տեղի կ'ունենայ գրեթէ լրիւ նախ Փոքր Ասիայէն, յետոյ Մերձաւոր Արեւելքի երկիրներէն, մինչ Հրեաներու ներգաղթը կեդրոնական եւ Արեւելեան Եւրոպայէն, իսկ Յոյներունը համեմատաբար Յունաստանէն եւ Փոքր Ասիոյ արեւմտեան գաւառներէն։ Իսկ ներգաղթի դրդապատճառները, ինչպէս բոլոր ժողովուրդներու համար, միշտ երկու կէտերու շուրջ կարելի է ամփոփել· 1) Քաղաքական; 2) Տնտեսական։

Հայկական ներգաղթը դէպի Հիւսիսային Ամերիկա եւ մանաւանդ Գանատա նոր թափ կը առնայ Բ. համաշխարհային պատերազմէն յետոյ։ Մինչեւ Արեւելքի մէջ տիրող քաղաքական խառնաշփոթը դրութիւնը եւ անկայուն վիճակը կը տիպեն չատերուն, ինչպէս օտարներու նաեւ Հայոց, կրկին պանդխտութեան դիմելու։ Ու հազարներ կեանքի ապահովութեան, անտեսական պայմաններու դիւրութեան, իսկ երիտասարդներ բարձրագոյն ուսմանց հետեւելու փափաքով կը գաղթեն, կամ կը ջանան գաղթել Միացեալ Նահանգներ եւ Գանատա։ Վերջին քառամեակի ընթացքին, տեղի ունեցող գաղթերը ազգային նոր զարթօնք մը կը ներարկեն հետզհետէ օտարացած եւ կտրտուած Հիւսիսային Ամերիկայի Հայաշատ կեդրոններուն։ Մեզ հետաքրքրող Միացեալ Նահանգներու Հայոց թիւը այսօր պատկառելի գումար մը կը ներկայացնէ, մօտ՝ 500·000 հոգի (3), իսկ Գանատայի Հայոց թիւը 20·000ը կ'անցնի որուն կէսէն աւելին Մոնրէալի մէջ, իսկ մնացեալը յաջորդաբար Թորոնթոյի, Վանկուվըրի, Օթթավայի, Քէպէքի, Սէնթ Կաթրինի եւ Համիլթընի մէջ։

×

Միացեալ Նահանգներու մէջ Հայերը մանաւանդ համախմբուած են 1) Արեւմտեան շրջանի մէջ՝ Նիւ Եորք, Պոսթոն իրենց շրջակայքով, իսկ 2) Արեւելեան շրջանի մէջ Գալիֆորնիայի նահանգին մէջ (Լոս Անճելըս, Սան Ֆրանսիսքօ, Ֆրէզնօ)։ Կան նաեւ Գալիֆորնիայի փոքր քաղաքներուն մէջ բաւական թիւով Հայեր, ինչպէս Սան Տիէկօ, Սանթա Պարպարա, Սաքրամէնթօ եւ Սանթա Մոնիքա։ Գալիֆորնիայի նահանգին Հայոց թիւը 200·000ի մօտ է ըստ ամանց համոզմունքին։ Ուրեմն այս հայաշատ նահանգէն է որ հրաւէր կը ստանամ այցելելու։ Ապրիլ 24ի ոգեկոչման միացեալ ձանձնախումբը հայ ժամանակակից պատմութեան մասին բազմաթիւ քաղաքներու մէջ բանախօսութիւններ տալու համար կը հրաւիրէ զիս։ Հայ համայնքի զանազան կազմակերպութիւններու մաս նակցութեամբ ամէն տարի միանաբար կ'ոգեկոչուի 1915 Ապրիլ 24ի եղեռնի տարեդարձը։ Այս հրաւէրը լաւագոյն առիթը պիտի ընծայէ ինծի հեռաւոր Ամերիկայի հայկական կազմակերպութիւններու անդամներուն հետ ափիւռքը յուզող հարցերու մասին տեսակցելու։ Հետաքրքրաբար անվարան կ'ընդունիմ։ Քանի մը օր յետոյ Գանատայէն եւս կը հեռաձայնեն ու կը փափաքին որ հոն եւս այցելեմ։ Ճամբորդութեան յայտագիրը հետզհետէ կ'ընդլայնի եւ կը ծրագրուի որ Գալիֆորնիայէ զատ այցելեմ նաեւ Վանկուվըր, Թորոնթօ եւ Տէթրոյթ։

Նախատեսուած է որ Ապրիլ 10ին Փարիզէն նախ մեկնիմ Վանկուվըր՝ Անգլիական Կոլոմպիայի Նահանգական ով – կէանոսի ափերու այդ հեռաւոր նաւահանգիստը։ Անակնկալ աւժիճ մը կը յապաղեցնէ մեկնումս եւ ի վերջոյ երեք օր յետոյ կրնամ միայն զեղերը զբաղիլ մեկնիլ։ Գանատական օդանաւային սպասարկութեան Պօյինկ 747 հսկայ ինքնաթիռը Փարիզէն կը մեկնի ցերեկին։ Օդանաւը 10·000 մեթր բարձրութեան վրայ եւ ժամական 950 քիլոմեթր արագութեամբ կապոյտ եւ անծայրածիր երկինքին մէջ կը սուրայ։ Պահ մը կը մտածեմ 20րդ դարու գիտական յարաճուն նուաճումներուն մասին որոնց չնորհիւ ահագին հեռաւորութիւն մը այսքան կարճ տեւողութեան ընթացքին պիտի կարենանք ճամբորդել։ Ճանկարծ հսկայ ինքնաթիռին յատակամասին մէջ իրարան – ցում մը տեղի կ'ունենենայ։ Կիներ կը ճչան, այրեր անձայն ատրին անդին կը վազեն։ Նախ կը կարծեմ որ ինքնաթիռը պաղեստինցի Ֆէտայիներու տպառնալի – քին թիրախ եղած է։ Շատ չի տեւեր կը տեսնեմ որ մօտ երեսուն տարու հուժկու մարդ մը կը ջանայ երեսը արդելք եղող ինքնաթիռի պաշտօնեաները մէկդի հրել վար լլկնելու համար... կը բախի պաշտօնեաներու ընդդիմութեան եւ կ'ուղղուի դէպի վարորդին խցիկը։ Հոն պաշտօնեաները իր ճամբան կը փակեն։ Ուժգին բռունցք մը կ'իջեցնէ պաշտօնեաներէն մէկուն դէմքին որ արիւնլուայ վերին կ'իյնայ։ Արդարեւ, կը խորհիմ ինքնիրենս, օդանաւի 350 ճամբորդները որոնք ժամ մը առաջ պիրար չէին ճանչնար եւ հասարակաց ոչ մէկ պիծ ունէին կրնան մէկ վայրկեանէն միւսը նոյն ճակատագրին ենթարկուիլ եթէ սա մարդուն փափաքը իրականանայ։ Բարեբախտաբար մեր « հերոսը » առանձին չէ, ունի ընկերակից մը աւելի հուժկու որ իսկոյն կը միջամտէ։ Նախ զայն գետին կը տապալէ յետոյ օդանաւի պաշտօնեաները կը յաջողին ձեռնակապերով զայն անչարժեցնել... մինչեւ Մոնրէալ, ուր կ'իջնեն օդանաւէն։

Մոնրէալ կը հասնինք տեղւոյն ժամով 12·30ին։ Ամենուրեք ձիւնածածկ է քաղաքը։ Մէկ ժամ յետոյ կը չարունակենք մեր ճամբորդութիւնը դէպի Թորոնթօ ուր օդանաւ փոխելով, դիչերուան ժամը 9ին կը հասնիմ Վանկուվըր՝ Խաղաղական ովկէանոսի ափերը։

(Շար. – 1)

---

(1) H. A. GIBBONS, *The Blackest page of modern history. Events in Armenia in* 1915, New York, 1916.

(2) Տե՛ս մեր ուսումնասիրութիւնը՝ *Revue d'Histoire diplomatique*, 1973, Nos 2-3.

(3) Այս թիւը ինծի հետաքրքրաբար չափազանցուած կը թուի։

Ս. ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԱՆԿՈՒՆՔ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՕԾՄԱՆ ՔՍԱՆԱՄԵԱԿ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

— o —

ՄԻԼԱՆՕ, Յառաջ.— Այս տարի լրացաւ Միլանոյի Ս. Քառասուն Մանկունք Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ օծման քանամեակը, որուն նշումը պատշաճ հանդիսութեամբ կատարուեցաւ Նոյ. 4ին 5ին Արեւմտեան Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ Սերովբէ Արք. Մանուկեանի հովանաւորութեամբ։ Սրբազանը Միլանոյ հայրը Մելքոն Ժամանեց Շաբաթ, Նոյեմբեր 4ին, օդակայանին մէջ դիմաւորուեցաւ Միլանոյի Հայոց Հոգեւոր հովիւ Սարգիս Քհնյ. Սարգիսեանի եւ Եկեղեցւոյ Հոգաբարձութեան տեղապահ Բժ. Տիգրան Ալեքսանեանի կողմէ։ Նոյն օրը երեկոյեան ժամը 6ին Հանդիսութեանց կարգադիր յանձնախումբը ի պատիւ Հայրապետական Պատուիրակին, Հայ Տան սրահին մէջ fոfքեյլ մը սարքեց, որուն ընթացքին Միլանոյի հայ գաղութի անդամները հանդիպում ունեցան յարգելի Հոգեւորականին հետ։

Կիրակի, Նոյ. 5, եկեղեցին լեցուն էր Միլանոյէն ու շրջակայ քաղաքներէն ժամանած հաւատացեալ ժողովուրդով։ Կը պատարագէր Սերովբէ Արք.։ Դպրաց դասը կը ղեկավարէր Հրանդ Բամպակեան։ «Հայր Մեր»էն առաջ Սերովբէ Արք. իր քարոզին ընթացքին խօսեցաւ Հայց. Եկեղեցւոյ առաքելութեան, քրիստոնէական զոհողութեան ոգիի եւ բարեգործութիւն կատարելու անհրաժեշտութեան մասին եւ ի մասնաւորի ղեկուատուց եկեղեցւոյ հանդուցեալ քարեբարներ՝ Յովհաննէս եւ Սարգիս Տիրպէքիրեան եղբայրներու բարենպաստ գործերը։ Յաւարտ պատարագի տեղի ունեցաւ Հոգեհանգստեան պաշտօն եկեղեցւոյ բարերարներուն եւ անոնց ծնողաց համար։ Ներկայ էր բարերարուհի Տիկին Մարթա Տիրպէքիրեան՝ Պուէնոս Այրէսէն։ Պատարագին ներկայ էին Միլանոյի արքեպիսկոպոս Կարդինալ Ձովաննի Կոլոմպոյի ներկայացուցիչ Գերպ. Պէֆֆի եպիսկոպոսը եւ Գերպ. Ֆ. Փիճամալլին, Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութեան ընդհ. Արբայհայր Պօղոս Վրդ. Անանեանին կողմէ ներկայացած Հայր Բարսեղ Վրդ. Զէփիչեան ինչպէս նաեւ տեղւոյն Անգլիկան առաջնորդ Հոգեւոր Հովիւները։

Ժամը 1·30ին Փրիմիչիփէ է Սավոյա պատգոկի սրահներէն մէկուն մէջ տեղի ունեցաւ ճաշ որու ներկայ եղան աւելի քան հարիւր Խոստահայեր եւ քոյր եկեղեցիներու Հոգեւոր ներկայացուցիչներ։

Ճաշը սկսաւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա.ի արտասանած «Հայր Մեր»ի ձայնագրութեան ունկնդրութեամբ եւ Սերովբէ Արք.ի սեղանի օրհնութեան աղօթքով։

Ցայտագրի բացումէ կատարից Հոգեհոգեւոր Հովիւ Սարգիս Քհնյ. Սարգիսեան հետեւեալ խօսքերով... « Այս առաւօտ Հայրապետական Պատուիրակ Սրբազան Հօր կողմէ մատուցուած պատարագի ընթացքին զոհութիւն եւ փառք տուինք Աստուծոյ որ մեզ արժանի ըրաւ մասնակից դառնալու Ս. Հաղորդութեան խորհուրդին։ Ի սրտէ աղօթեցինք նաեւ Ս. Քառասուն Մանկունք Հայց. Եկեղեցւոյ բարերար եղբայրներ՝ Յովհաննէս եւ Սարգիս Տիրպէքիրեաններու եւ անոնց ծնողաց հոգիներուն խաղաղութեան համար։ Այժմ հաւաքուած ենք այստեղ, ուրախ սրտով ու երախտապարտ զգացումներով հանդիսաւոր մթնոլորտի մէջ նշելու Միլանոյի մեր եկեղեցւոյ օծման քառասներորդ տարեդարձը։ Արդարեւ քանի քառասներորդ տարեդարձ։ Արդարեւ քանի տարիներ են անցեր պատմական նշանակութիւն ունեցող այն օրէն երբ Իտալիոյ Հայութիւնը բախտաւորութիւնն ու երջանկութիւնը ունեցաւ Միլանոյի մէջ օծուելու հայկական դասական հարուստ բանաեւտական ոճով կառուցուած գեղեցիկ եկեղեցիով մը, չնորհիւ Յովհաննէս եւ Սարգիս Տիրպէքիրեան բարերար եղբայրներու կատարած իշխանական նուիրատուութեան։ Վստահ եմ, ձեզմէ չատերուն յիշողութեան մէջ թարմ է այն ցնծութեամբ ու հպարտութեամբ լեցուն օրը երբ Կոստանդնուպոլսոյ երջանկա –

ՓԱՓԱԿԱՊԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՎԱՀԱՆ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

ԳՈՏԵՂՈՑ

ՎԱՀԱՆ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

(1937 – Շար.)

Ա.

Ամառվա տաք մի երեկո էր։ Ես ու Ռուբոն նստած էինք մեր տան առջևի պարտեզում, ծառերի տակ։ Ռուբոն ինձ էր պատմում իր ճանապարհորդության մասին։ Ես ուշադիր լսում էի նրան, բայց ինձ թվում էր, թե նա ինչ-որ բան է թաքցնում ինձանից։ Ռուբոն ինձ շատ էր սիրում, ես էլ նրան։ Մենք միասին էինք մեծացել, միասին էինք խաղացել, միասին էինք սովորել։ Ռուբոն ինձանից մի տարով մեծ էր, բայց ես ավելի բարձրահասակ էի, քան նա։ Ռուբոն ինձանից ավելի ուժեղ էր, ես ավելի արագավազ։ Ռուբոն ինձանից ավելի լավ էր սովորում, ես ավելի լավ էի նկարում։ Ռուբոն ինձանից ավելի լավ էր նվագում, ես ավելի լավ էի երգում։ Ռուբոն ինձանից ավելի լավ էր ֆուտբոլ խաղում, ես ավելի լավ էի թենիս խաղում։ Ռուբոն ինձանից ավելի լավ էր ձիավարում, ես ավելի լավ էի լող տալիս։ Ռուբոն ինձանից ավելի լավ էր ձկնորսում, ես ավելի լավ էի որսում։ Ռուբոն ինձանից ավելի լավ էր ճամբորդում, ես ավելի լավ էի տանը նստում։ Ռուբոն ինձանից ավելի լավ էր ամեն ինչ անում, ես ավելի լավ էի ոչինչ չանում։

Ռուբոն ինձանից տարիքով մեծ էր, ուժով ուժեղ, հասակով բարձրահասակ, գործերով գործունյա, ուսումով ուսումնական, ճամբորդություններով ճամբորդական, ես էլ ինձանից տարիքով փոքր էի, ուժով թույլ, հասակով ցածրահասակ, գործերով անգործունյա, ուսումով անուսումնական, ճամբորդություններով անճամբորդական։ Ռուբոն ինձանից ավելի լավ էր ամեն ինչ անում, ես ավելի լավ էի ոչինչ չանում։

Ռուբոն ինձանից ավելի լավ էր ամեն ինչ անում, ես ավելի լավ էի ոչինչ չանում։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Արուսեակ Ռշտունի, այրի Տիկին Արաքսի Ռշտունի եւ աղջիկը՝ Սեզա Ռշտունի, Տէր եւ Տիկին Տոքթ. Խաչատուր Ռշտունի եւ զաւակները՝ Վահէ, Կարէն, Սուրէն եւ Այտա, Պ. Վարդան Ռշտունի, Օր. Սիրանոյշ Ռշտունի, Օր. Տիգրանուհի Ռշտունի, Օր. Շաքէ Ռըշտունի, Պ. Հրաչ Ռշտունի, Տէր եւ Տիկին Ոսկեան Ռշտունի եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ Զաւրճեան եւ Քոքսեան ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի կիրակի, Նոյ. 26ին, Փարիզի Ս. Ծովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, 15 Ռիւ Ժան Կուժոն իրենց զաւկին, ամուսնոյն, հօր, եղբօր՝

ԼԵՒՈՆ ՌՇՏՈՒՆԻԻ

մահուան քառասունքին առթիւ։

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն։

ՀԱՍՑԷ։—

140 պիս, Ռիւ Լըֆուռպ, 75015 Փարիզ

×

Պ. Ճարուխիւն Սէրխճանեան, Տէր եւ Տիկին Գալուստ Սէրխճանեան եւ զաւակը՝ Բաֆֆի կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի, կիրակի, Նոյ. 26, Ալֆորվիլի Ս. Պողոս Պետրոս եկեղեցին իրենց կնոջ, մօր եւ մեծ մօր՝

ՏԻԿԻՆ ՊԱՑԻՍԱՌ ՍԷՐԽՃԱՆԵԱՆԻ

(ծնեալ Իճիէեան, Զէնկիլէրցի)

մահուան Բ. տարելիցին առթիւ։

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն։

×

Կապ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղը կը ծանուցանէ հոգեհանգիստ՝ Ս. Ծովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, Նոյ. 26, կիրակի առաւօտ, Միութեանս անհետացած ընկերուհիներու յիշատակին եւ հոգեճաշ ժամը 13ին Մշակոյթի Տունը։

Ի գիտութիւն իրենց յիշատակը յարգողներուն։

ՇՆՈՐՀԱԿԱՒԻՔ

Կապ. Խաչի Կրընոպլի մասնաճիւղը ստացած է Լիբանահայութեան ի նպաստ Տէր եւ Տիկ. Քիւրաճեան 500, Կապ. Խաչի Կրընոպլի վարչութիւն 1000, Տիկին Սալաւանեան, Տիկ. Մուրատեան, Տէր եւ Տիկ. Ճակոբեան 100ական, Տէր եւ Տիկ. Զարուկեան 200, Տիկ. Կիւրիւնեան 150, Տէր եւ Տիկ. Սիֆարէլի 100, Տէր եւ Տիկ. Սապունճեան 200, Տէր եւ Տիկ. Լիւլէճեան 200, Տէր եւ Տիկ. Սիմոնեան, Տէր եւ Տիկ. Սթամպուլեան 100ական, Տէր եւ Տիկ. Մարկոսեան 50, Տէր եւ Տիկ. Գապագճեան, Տէր եւ Տիկ. Քիւրքեաէն 100ական, Տէր եւ Տիկ. Սիւլեան 50, Տէր եւ Տիկ. Անտոնեան, Տէր եւ Տիկին Զազագպանեան, Տէր եւ Տիկ. Եկաւեան, Տէր եւ Տիկ. Քըլըճեան, Տէր եւ Տիկ. Թորոսեան, Տէր եւ Տիկ. Խաչիկեան 100ական, Տիկին Տէյիրմէնճեան 50, Տէր եւ Տիկ. Տիւիւտապեան, Տէր եւ Տիկին Բիլաւճեան, Տիկ. Նուարդ 50ական, Ուղուրեան 70։

«ԾԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱԻԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՎԱՒԱՆՍ։— Տիկին Ճինպաշեան իր ամուսնոյն Միհրան Ճինպաշեանի մահուան 32րդ տարելիցին առթիւ 100 ֆր. կը նուիրէ «Ծառաջ»ին։

ՄԱՐՍԷՅԼ

Ժ.Ա.Ֆ.Ի ՍՐԱՀԻ ԲԱՑՕՒՄԸ

Մարսէյլի ԺԱՖի սեփական հիւնթի ու սրահի բացումը՝ կիրակի, Դեկտ. 3, ժամը ճիշդ 12ին, 65 Ալլէ Լէոն Կամպեթա, 13001 Մարսէյլ։

Բարձր հովանաւորութեամբ Եւրոպայի կաթող. Պատուիրակ և Փարիզի Առաջնորդ

ՍԵՐՈՎԲԷ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

ու կնճահայրութեամբ

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՄՈՒՇԵՂ ՃԻՒՐՃԵԱՆԻ

Հետեւեալ ժամանակացոյցով.

Ժամը 9·30ին Փրատօի Մայր եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգիստ։ 10·45ին Ծաղկեպսակի զետեղում Եղեռնի յուշարձանին։ 11·45ին Ծաղկեպսակի զետեղում Մոպիլի յուշարձանին, ճիշդ սրահին դէմ, Լա ԳաՒնըպիէռ։ 12ին չէնքի ու սրահի բացումը, ձեռամբ Սերովբէ Արք.ի եւ կընքահայրին։

ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

Ի ՆՊԱՍՏ ԼԻԲԱՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՖՐԱՆՍԱ

Տէսինի Հայ Մշակութային Տան կոչին որպէս հետեւանք կազմուած է յանձնախումբ մը լիբանահայ աղէտեալներու օգնութեան համար, հովանաւորութեամբ Պ. Պ. Նափոլէոն Պիւլլիւքեանի, Պահատուրեանի եւ Ճնկըլոբեանի։

Հոկտ. 27, ժամը 19ին, յանձնախումբը Տէսինի բնակչութիւնը հրաւիրած էր հաւաքոյթի մը, ներկայութեամբ Տէսինի քաղաքապետ Պր. Փ. Մուրէնի։ Երեկոյթի ընթացքին հաւաքուեցաւ 40·000 ֆր. գումար մը։ Ցանձնախումբին աշխատանքը կը շարունակուի հետեւեալ ձեւերով.

Ա) Երեք խումբեր կազմուած են անհատներու այցելութեան համար։

Բ) Ցանձնախումբը քարտուղարութիւն մը հաստատած է Հայ Մշակոյթային Տան մէջ, նուիրատուութիւնները ստանալու համար։ Հասցէն է՝

15, Rue du 24 Avril 1915, 69150 Décines

Դրամատոմսերը ուղարկել

CUPAL

անունով։

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ՇԱՎԻՒ

Այս կիրակի պատարագ կը մատուցուի։

Շաբաթ, Դեկտ. 9, Օթէլ Թերմինիւսի չքեղ սրահներուն մէջ (Փեռաշ)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպութեամբ Լիոնի Հայ Տիկնանց Միութեան

CERCLE LYONNAIS DES FEMMES ARMENIENNES — C. L. F. A.

Ի նպաստ Միութեան բարեգործական ձեռնարկներուն։

Հայկական ջերմ մթնոլորտ

Ախորժաբեր՝ երեկոյեան ժամը 8·30ին Ճաշ՝ երեկոյեան ժամը 9ին։

Տոմսերու համար դիմել՝

Ազգ. Տուն, 40 Ռիւ տ'Արմէնի, Լիոն 3րդ

Տիկին Գարաօղլանեան, 40 Ռիւ Փօլ-Պէռ (Լիոն 3րդ)։

Նկատի ունենալով տոմսերու սահմանափակ թիւը կը խնդրուի կանուխէն ապահովել տոմսերը։

ՃԱՇԱԳԻՆ 180 Ֆ· ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ 120

Carzou

Autour de l'Imaginaire

GALERIE

Vision Nouvelle

31, Rue du Colisée
75008 PARIS

A partir du 28 Novembre

Journées d'Amitié

Organisées par
LES AMIS DE LA FONDATION MARIE NOUBAR
au profit de leurs étudiants boursiers

Samedi 25 et Dimanche 26 Novembre de 14 h. à 20 h.

Cadeaux de Noël, parfumerie, jouets, livres, disques, cartes de vœux, foulards, cravates, parapluies, jupes, chemisiers, linge de maison, layette, alimentation, buffet spécialités arméniennes.

SETA PAPAZIAN
et JACQUES KRAVETZ
signeront leurs ouvrages
Dimanche de 16 à 18 h.
Le caricaturiste HOVIV
Le duo HARTAR

RAFFI SARKISSIAN
exposera ses pendentifs arméniens

Maison d'Arménie,
57 Boulevard Jourdan, 75014 Paris
Métro : Porte d'Orléans.

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ
ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Շաբաթ Նոյեմբեր 25

PALAIS DES CONGRES
Orchestre MEDITERRANEENS
et KOTCHARI

Մուտքը 60 ֆր.

ԹԷՔԱՍԵՂԱՆ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Կապ. Խաչի Վինիի մասնաճիւղի նորընտիր վարչութիւնը, կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները թէյասեղանի մը, այս կիրակի (Նոյ. 26), կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ահարոնեան ակումբ՝ Ռիւ Վիքթոր Ճօժիէ։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Հայ խոհարար մը ճաշարանի մը համար։ Դիմել՝ հեռաձայնելով՝

227·22·99 եւ 280·35·80

Imprimé sur les presses du Journal «Haratch» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission paritaire : N° 55935

ATAMIAN & Fils

TAPISSIER DÉCORATEUR

MEUBLES ET SIEGES TOUS STYLES

EXPOSITION PERMANENTE
au magasin sur 2000 m2

20, Rue Chaligny 75012 — Métro Reuilly - Diderot
Sortie côté Chaligny Tél. : 344-23-87

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Դեկտ. 3, ժամը 17էն կէս գիշեր

Dans les Salons de l'Hôtel George V — Ave. George V — 75008 Paris

Նախագահութեամբ Տիկին Եսթեր Իշխալացեանի
ՊԵՐՆԱՐ ՏԻՏԻՃԵԱՆԻ խանդավառ նուագախումբը

Մանօթ երգիչ՝ ՆՈՐԱՑՐ

Մուտք 40 ֆ· — ուսանողներու կէս գին
Վիճակահանութեան հասոյթը ամբողջովին պիտի յատկացուի Լիբանահայ ուսանողներու։

Սեղանները ապահովել հեռաձայնելով՝ 924·38·54

Pour vos déjeuners d'affaires et vos soirées de détente

Le Caucase

situé en plein cœur du Marais vous assure de son meilleur accueil dans son cadre agréable et chaleureux

Spécialités Franco-Arméniennes

15, Rue St. Gilles, Paris 3e

Métro Chemin Vert

Réservation : 887-31-24

Ouvert tous les jours sauf le Dimanche

Tous les jours au Menu : Aubergine « Karne-yarik », « Manthe », « Lahmadjoun »

ՇԱԲԱԹ–ԿԻՐԱԿԻ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
25-26
SAMEDI-DIMANCHE
25-26 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	Վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	Հատը	1 Ֆ· 80

54ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14· 258

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.258

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՈՂՋՈՅՆԻ ԽՕՍՔԸ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ Ս· ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԵՒ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ ԱԹՈՌԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱՑՄԱՆ ՆԻՍՏԻՆ
Ս· ԷՋՄԻԱԾԻՆ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1978

— Ο —

Ցանուն Մայր Աթոռ Ս· Էջմիածնի ուրախ ենք ողջունելու ներկայութիւնը այստեղ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան պատուիրակութեան, իրրեւ հետեւանք մեր եղբայրական հրաւէրի: Մենք իսկապէս գոհ ենք, որ այս ղէժքախտ առիթով, մենք կողք կողքի նըստած ենք նոյն մտահոգութիւններով եւ նոյն ակնկալութիւններով, որպէսզի մի անանական ճիգերով, համազգային ծաւալով կարողանանք մեր եղբայրական օգնութիւնը հասցնել Լիբանանի հայ աղէտեալներուն: Կարծեմ պարզ է բոլորիս համար, որ Լիբանանի հայ համայնքը սփիւռքի Հայութեան ամենահաստատուն, ամենազօրաւոր սիւնն է եւ մեր բոլորիս ցանկութիւնն է ու մաղթանքը, որ այդ համայնքը պահպանէ իր այդ զօրութիւնը, այդ կենդանութիւնը եկեղեցական եւ մշակութային իմաստով, որ ահա դէժքախտաբար անցեալ ամսուան սկիզբնեքրան չատ ուժեղ հարուած ստացաւ իրրեւ հետեւանք Լիբանանի մէջ ստեղծուած վերջին երեք տարիներուն ներքին քաղաքացիական հակամարտութիւններու: Մինչ այդ ալ մտահոգիչ էր Մեզի համար կացութիւնը եւ ինչպէս գիտէք, Մայր Աթոռս երկուեւկէս տարի առաջ հանդէս եկաւ օգնութեան գործ կազմակերպելու առաջադրանքով: Կազմուեցաւ Պէյրութի մէջ յանձնաժողով, որուն մասնակցեցան բոլոր հայկական հասարակական կազմակերպութիւնները եւ բաւական լուրջ գումար մը գոյացաւ, մօտ կէս միլիոն տոլար, որու բաշխումը կատարուեցաւ օրինակելի կանոնաւորութեամբ ու անխտրականութեամբ: Այսօր աղէտը չատ աւելի մեծ է: Մենք առաջին իսկ լուրերէն սկսանք անդրադառնալ այդ ծանրը կացութեան եւ անմիջապէս ցատկական հեռագիր ուղղեցինք Անթիլիաս մեր կաթողիկոս եղբայրներուն: Ցետոյ ստացանք կոչը Տ· Տ· Խորէն Ա· եւ Գարեգին Բ· կաթողիկոսներուն, որով մեր առջեւ պարզուեցաւ այն տխուր պատկերը, որ ստեղծուած է լիբանահայ կեանքի մէջ վերջին կռիւներու հետեւանքով: Այլեւս մանակի օգնութեանց միջոցով հնարաւոր չէ դարմանել այս աղէտը: Անհրաժեշտ է քով քովի դալ, համախմբել բոլոր կենդանի ուժերը, որպէսզի լուրջ կերպով մտածուի եւ ծրագրուած ձեւով, կեդրոնացած ձեւով օգնութեան գործը կազմակերպուի հոգածլու համար անմիջական կարիքները ու նաեւ առաջադրուի վերաշինութիւնը, վերականգնումը բոլոր քանդումներուն, որոնք կատարուեցան այդ չարաբաստիկ տասը օրերու ընթացքին: Ոչ միայն անհատական բնակարանները, այլ նաեւ վճռուած եկեղեցիները, դպրոցները ու մշակութային հաստատութիւնները անհրաժեշտ է վերաշինել, որպէսզի այդ հայկական հզօր համայնքը կարողանայ վերադտնել իր հոգեւոր, մշակութային, կրթական եւ ազգային կենսունակութիւնը իրրեւ ամրոց Հայութեան արտասահմանի մէջ, զոր Մենք կը նկատենք հոգեւոր-մշակութային իմաստով չարունակութիւնը Մայր Հայրենիքի:

Ահա այս մտահոգութիւններով, այս յոյսերով եւ այս հաւատքով Մենք յարմար գտանք հրաւիրել Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան ներկայացուցիչները, որպէսզի միասին ծրագրենք եւ ձեռք ձեռքի տուած միասին կազմակերպենք օգնութեան եւ վերականգնման գործը: Պահեր կան ժողովուրդի կեանքին մէջ, եկեղեցիի մը պատմութեան մէջ, երբ պէտք է անտեսել կողմնակի հարցերը եւ պարագաները, պէտք է վեր կանգնիլ բոլոր անցողական հարցերէն, եւ միասնաբար գործել, մեր ամբողջ հաւատացեալ ժողովուրդին առջեւ, ի Հայաստան եւ ի սփիւռս աշխարհի, անգամ մը եւս ցոյց տալու, որ մենք մէկ եկեղեցի ենք, մէկ ազգ ենք եւ նոյն հիմնական խոչընդոտները կը հետապնդենք: Մեր միասնութիւնը այս ոգիով պէտք է դրսեւորենք այս առիթով: Պէտք է մեր ժողովուրդի խիղճը ցնցենք, որպէսզի բոլորը իրենց եղբայրական օգնութիւնը լիաբուռն կերպով տան, ոչ թէ որպէս սովորական բարեսիրական գործի մը, այլ համազգային կարեւորութիւն ունեցող գործի մը ընդգծած ըլլալու գիտակցութեամբ: Այս հայկական միասնութիւնը պէտք է ցոյց տանք նաեւ յաչս մեր քոյր եկեղեցիներուն եւ բոլոր մեզի բարեկամ կամ ոչ բարեկամ շրջանակներուն: Ահա հիմնական Մեր մտահոգութիւնը եւ ակնկալութիւնը: Մենք ուրախ ենք, որ եկաք: Կրկին անգամ կը յայտնենք մեր եղբայրական սէրը Տանն Կիլիկիոյ մեր կաթողիկոս եղբայրներուն եւ կ'ուզենք ձեր միջոցաւ անգամ մը եւս ներկայացնել մեր ցաւակցութիւնները այն զոհերուն համար, որ տուաւ Լիբանանի Հայութիւնը: Կ'ուզենք նաեւ ըսել ձեզի, որ վչտակից ենք ձեզի եւ միշտ աղօթող Լիբանանի մեր հաւատացեալ ժողովուրդին համար: Ցառաջիկայ Կիրակի օր ձեր ներկայութեամբ հանդիսաւոր հոգեհանգստեան արարողութիւն պիտի կատարենք Պէյրութի զոհեալներուն համար: Վստահ ենք թէ մեր հայաստանցի ժողովուրդի համար հոգեկան մխիթարութիւն մը պիտի ըլլայ այդ հոգեհանգստեան արարողութիւնը:

Արդ, Մեր առջեւ կը դրուին հիմնական հարցերը՝ թէ ի՞նչպէս ծրագրել եւ կազմակերպել համազգային հանգանակութիւնը, դոմարներու կեդրոնացումը եւ օգնութիւններու բաշխումը: Ահա հարցեր, որոնք կը կարծենք թէ լաւ է, որ յստակ դառնան այս առիթով, որովհետեւ արտասահմանի մէջ եկեղեցական կեդրոններ են այս ուղղութեամբ մեզմէ կը սպասեն թելադրանքներ եւ ճշդումներ, որպէսզի ամէն ինչ կատարուի կարգ ու կանոնով, նպատակասլաց կերպով, առանց խաչաձեւումներու եւ այլ անախորժութիւններու: Հետեւաբար, մեզմէ բոլորէն կը պահանջուի հարկ եղած խմաստութիւնը, ողջմտութիւնը եւ հեռատեսութիւնը, որպէսզի կարողանանք չըքացնել բոլոր հնարաւոր թիւրիմացութիւնները, ապահովելու համար ընդհանուր գործի յաջողութիւնը, որ հիմնական մեր նպատակն է:

Այս առիթով Մենք կ'ուզենք ձեզի յայտնել նաեւ թէ Մեր պարտքը նկատեցինք պաշտօնապէս դիմել մեր կառավարութեան: Այս ամսի 3ին, հանդիպում ունեցանք Հայաստանի մեծարգոյ վարչապետին հետ ու ներկայացուցինք Նորին Վսեմութեան տխուր պատկերը Պէյրութի հայ եկեղեցիներուն եւ հաւատացեալներուն, յայտնելով որ մենք իրրեւ հայ եկեղեցւոյ կեդրոն, պիտի ձեռնարկենք ընդհանուր օգնութեան գործի հարկ եղած հրահանգները տալով մեր թեմերու առաջնորդներուն: Այս առիթս ալ ներկայացուցինք որ նաեւ Հայաստանի կառավարութիւնը իր նիւթական օժանդակութիւնը ցուցաբերէր Լիբանանի մեր աղէտեալ հաւատացեալներուն, իրրեւ մարդասիրական օգնութեան գործ: Մեծայարգ մեր վարչապետը սիրով ընդունեցաւ Մեր խնդրանքը եւ ուրախ ենք յայտնելու, թէ երկու օր յետոյ Մեզի հաղորդուեցաւ պաշտօնապէս՝ թէ Հայաստանի Նախարարաց Խորհուրդը, որոշում ընդունած է նիւթական օժանդակութիւն հասցնելու Լիբանանի աղէտեալներուն:

Վերջացնելով մեր այս ներածական խօսքը, մենք յաւատես ոգիով վստահութիւն կը յայտնենք թէ մեր եկեղեցին եւ համայն մեր ժողովուրդը ի Հայաստան եւ ի սփիւռս աշխարհի միախորհուրդ ու միակամ պիտի կարենան լիաբուռն կերպով իրենց օգնութիւնը փութացնել, որպէսզի կարճ ժամանակի ընթացքին Լիբանանի մեր հաւատակից քոյրերն ու եղբայրները բուժեն իրենց ծանր վէրքերը եւ հայ համայնքը վերագտնէ իր երբեմնի խաղաղ ու ապահով կեանքը, Լիբանանի բոլոր քրիստոնեայ եւ մահմեդական համայնքներու միջեւ աստուածահաճոյ համերաշխութեան ու եղբայրութեան երջանկաբեր պայմաններու մէջ:

Թող Տէրը մնայ մեզի բոլորիս միշտ օգնական եւ պահապան: Ամէն:

ՊՐԱԻԴԱ, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐՆ ՈՒ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԼԻԲԱՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՔԻՆ

Առջի օր («Ցառաջ», Նոյ· 21) արձագանգ հանդիսացած Էիֆ Թաս գործակալութեան հեռագրին, որ բուռն կերպով կը դատապարտէր Պէյրութի հակահայ ադրաբները: Այդ առթիւ կը յիշուէր թէ Հայաստանի գրողներն ալ բողոքի ձայն բարձրացուցած են: Արդարեւ Պրաւդա հրատարակելէ ետք Թասի հեռագիրը, լոյս ընծայած է նաեւ Հայաստանի գրողներու յայտարարութիւնը, զոր կուտանք ստորեւ (երեւանի հեռատիպ, Նոյ· 21)·—

ՎԵՐՋ ԴՆԵԼ ՏԵՌՈՐԻ ԱԿՏԵՐԻՆ

«Մենք Սովետական Հայաստանի գրողներս, սրտի կսկիծով եւ խոր զայրոյթով իմացանք, որ Լիբանանում ողբերգական իրադարձութիւններ են տեղի ունեցել, մամուլում գրում է նշանաւոր բանաստեղծ Համօ Սահեանը: Հետեւելով հայ համայնքի կեանքին, մենք ուրախանում էինք, որ մեր հայրենակիցները հնարաւորութիւն ունեն զարգացնելու ազգային մշակոյթը, ստեղծելու հոգեւոր արժէքներ: Ներկայումս այ ծայրայեղական ներները պրովոկացիոն նպատակներով պղտոռում են հայկ· սրբավայրերը, աւերում յուշարձանները, տեռորի ենթարկում մեր հայրենակիցներին: Հայաստանի գրողները անարգանքի սիւնին են գամում այ քրիստոնէական ուժերին եւ պահանջում են վերջ դնել հայ քնակչութեան դէմ ուղղուած տեռորի կամպանիային»:

Մամուլը զեկուցել է յայտնի պատմաբան Սուրէն Երեմեանի ելոյթը·—

«Այն, ինչ այժմ կատարւում է Պէյրութում, գրում է նա, խայտառակութեան դրոշմ կը դնի նրանց վրայ, ովքեր ազգային երկպառակութիւն են սերմանում, ովքեր անտեսելով խաղաղ բնակիչների ճակատագիրը, ոչ մի բանի առջեւ կանգ չեն առնում իրենց նպատակների իրականացման համար»:

Հրապարակուել է Հայաստանի Գիտութիւնների Ակադեմիայի ակադեմիկոս, Երեւանի Պետական Համալսարանի ռեկտոր Սերգէյ Համբարձումեանի նամակը: Նրանում մասնաւորապէս ասւում է·—« Անհնար է հաշտուել այն բանի հետ, որ խուլիգան տարրերի զոհն են դառնում խաղաղ բնակիչներ, այդ թւում ծերուներ, կանայք, երեխաներ: Սիրտը ցաւից սեղմւում է, երբ իմանում ես, որ հազարաւոր Հայեր ստիպուած են հեռանալ իրենց տներից եւ ապաստան փնտռել երկրի այլ մարզերում: Սովետական Միութիւնը Մերձաւոր Արեւելքում հարցում միշտ գրաւել է հետեւողական եւ հաստատուն դիրք, պաշտպանել է խաղաղութեան մասին լիբանանեան ժողովրդի իղձերը, որոնք նպատակամղուած են նրա սուվերենութեան, անկախութեան ապահովմանը»:

ԽՄԲ· «ՑԱՌԱՋ»Ի·— Դեռ կան բազմաթիւ այլ բողոքներ ալ, որոնց արձագանգ կը հանդիսանանք յաջորդով: Առանձին պիտի անդրադառնանք նաեւ պարզուած այս անսովոր երեւոյթին, որ անկախ իր բուսական « յապաղած » բնոյթէն, նաեւ ֆիչ մը շատ «օռֆէսթռէ» ըլլալու տպաւորութիւն կը թողու···:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊՈՒՄԵՏԻԻՆի մահը անխուսափելի նըկատուելով հանդերձ, դեռ Ուրբաթ առտու արուեստական բոլոր միջոցները ի գործ կը դրուէին «ողջ» պահելու համար Ալժերիոյ ղեկավարը: Տեղւոյն վըրայ, նոր լուր կը տրուի: Ա.ռ այժմ երկիրը կը վարէ Ցեղափոխութեան Խորհուրդը:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ Ներքին նախարարը հրա-

հանդ տուաւ հանրային ուժերու պաշտօնեաներուն, որ այլեւս «դու»ով չխօսին գաղթած աշխատաւորներու հետ, ինչ որ լաւ կարգադրութիւն մըն է, առաջքն առնելու համար այդ «դու»երուն տրուած արհամարհական չեչտին (երբ, անշուշտ բարեկամութեան նշան չէ) բայց ոմանք հարց կուտան թէ խնդիրը այդքանով չի լուծուիր եւ ի՞նչ պիտի ընէ ֆրանսացի պաշտօնեան երբ օտար աշխատաւորը իրեն հետ «դու»ով խօսի···:

ԵԳԻՊՏՈՍ - ԻՍՐԱՑԻԼ հաշտութեան դաշինքի համար բոլոր յոյսերը կըրուած չեն: Տայեան կ'ըսէ թէ վերջին ծրագիրը չի փոխուիր եւ Սատաթ միայն այո կամ ոչ կրնայ ըսել իսկ Սատաթ պատասխանելէ առաջ, կ'ուզէ խորհըրդակցիլ Գարթըրի հետ:

ՎՈՍՓՈՐի մէկ ափէն միւսը երթեւեկը ապահովող նաւը « առեւանգուած » էր երկուշաբթի օր, ծայրայեղ-ձախերու կողմէ, որոնք ձերբակալուած էին: Նաւուն մէջ 750 ճամբորդ կար: Ձերբակալուածներէն 12 հոգի (ձախ որակուած) ամբաստանութեան տակ առնուած են, 421 ուրիշներ ազատ արձակուած են:

ԱՑԱՓՈՂԱ. ԽՈՄԷՑՆի նոր կոչ մը ըրաւ ամբողջ պարսիկ ժողովուրդին, որ կրաւորական դիմադրութեան անցնի, նոյնիսկ քարիւղի յանձնումները դադրեցնէ: Փարիզի եկեղեցւոյ մը մէջ ալ 80 պարսիկ կամաւոր ծոմ բռնել սկսան: Մի քանի հազարներ կան միշտ եւ մեռեալներ մանաւանդ Շիրազ:

40 ՕՐ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Գրեց՝ Ա. ՊԷՅԼԷՐԵԱՆ
(Պատ. Գիտ. Տոքթ.)

Վանդուվըրի օդակայանը կը զիմա – ւորուիմ քանի մը վաղեմի բարեկամներու կողմէ որոնք յանուն Վանդուվըրի Հայ – կական Միացեալ Ցանճնախումբին բարի գալուստ կը մաղթեն:

Վանդուվըրի հայ գաղութը կազմուած է վերջին տասնամեակի ընթացքին: Կը հաշուէ 600ի չուրջ Հայեր որոնք եկած են Եգիպտոսէն, Պոլսէն, Լիբանանէն, Սու – տանէն, Յունաստանէն եւ Պարսկաստա – նէն:

Կը հիւրասիրուիմ բարեկամիս Պր. Ա– յալթընի ընակարանը: Բազմաթիւ ծա – նօթներ եւ անծանօթներ հետեւեալ օրը կ'այցելեն: Հետաքրքրական տեղեկու – թիւններ կուտան նորակազմ գաղութին մասին: Բայց կը զարմանամ որ այսքան փոքր գաղութի մը մէջ իսկ համերաշխու – թիւնը լրիւ չէ: Բոլորն ալ կը ջանան ի – րենց ըմբռնած ձեւով ծառայել ազգա – պահպանման գործին: Հետեւաբար եր – բեմն ալ մէկուն ըրած միւսին գաղափա – րին համերաշխ չի թուիր: Բայց դէթ համաձայնած են միասին ոգեկոչել Եղեռ – նի տարեդարձը:

Մեր առաջին դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ Ապրիլ 14, Ուրբաթ գիշեր ժա – մը 19ին Վանդուվըրի Հանրային Գրա – դարանին մէջ: Կ'ըսեն թէ տարի մը ա – ռաջ նոյն սրահին մէջ բանախօսած է հիւրընկալ Վանդուվըր այցելող Լոնտոնի Թայմզ Թերթի պատմական հարցերու քննադատ Քրիսթըֆըր Ուոլքըր: Բայց սրահը հետաքրքիր ունկնդիրներով լեց – ուած է աւելի քան 150 հոգի: Ներկայ են գաղութին զանազան կազմակերպութիւն – ներու եւ միութիւններու ներկայաց – ուիչները: Այսպէս Հ. Բ. Ը. Մ. եւ Թամ – կուալ կուսակցութեան չրջանակէն Պր. Ցարուհի Նազարեան՝ փոխնորհնկի դասախօս տեղւոյն երկրորդական վար – ժարաններուն մէջ, Պր. Ա. Ա. Այալթըն եւ տիկինը՝ Անահիտ Այալթըն, Պոլսահայոց Միութեան վարիչ, Պր. Ամենակ Տէր– Ցակոբեան՝ Վանդուվըրի Հ. Ց. Դաշ – նակցութեան ներկայացուցիչ, Պր. Էրան՝ Վանդուվըրի Մշակութային Միութեան ներկայացուցիչ, ինչպէս նաեւ գաղութի ծանօթ անձնաւորութիւններ՝ Պր. Քա – ջաղն, Պր. Սանուէլ Սարգիսեան, Կիւ – միւշեան եղբարք, Մանուսեան եւայլն:

Մեր բանախօսութիւնը կը տեւէ փա– սաթուղթերու ցուցադրութեամբ մէկ ժամ եւ քառորդ մը Հայկական Հարցի ծագումին, զարգացումին եւ մեծ Պե – ռութիւններու դիւքորոշումին չուրջ (1878 – 1918): Ներկաները նիւթին չուրջ հարցումներ կ'ուղղեն ու լուսաբանու – թիւններ կ'ուզեն ստանալ: Բայց գիրենք մանաւանդ կը հետաքրքրէ Սփիւռքահա– յութեան ապագան ու հայկական .պա – հանջները: Կը չեշտեմ՝

1) Համագործակցութեան անհրաժեշ – տութիւնը:

2) Սփիւռքահայութեան ընդհանուր ծրագրի մը պատրաստութիւն որ իւրա – քանչիւր գաղութ պէտք է իւրացնէ իր գտնուած երկրին ընկերային պայման – ները նկատի առնելով, բայց հպատա– կելով գլխաւոր հարցերու մասին «Սփիւռ– քահայութեան կեդրոնական Մարմին»ի թելադրութիւններուն, եթէ ոչ հրաման– ներուն:

Երիտասարդներ կը փափաքին առան – ձին հանդիպում մը ունենալ: Չեմ մեր– ժեր ու երկու օր յետոյ թէ Հ. Ց. Դաշ– նակցութեան եւ թէ Ռամկավար կու – սակցութեան երիտասարդ անդամներ միասին կ'այցելեն: Մեր նիւթն է Սփիւռ– քի գոյատեւման հարցը եւ հաւաքական կազմակերպչական աշխատութեան ան – հրաժեշտութիւնը:

Վանդուվըրի մէջ երկրորդ բանախօսու– թիւն մը տեղի կ'ունենայ Ապրիլ 17, Եր – կուշաբթի գիշեր Ֆրանսերէն լեզուով, Ալիանս Ֆրանսէզի սրահին մէջ: Բազմա– թիւ օտարներ ներկայ են որոնք ի տես փաստաթուղթերու (որոնք հայկական աղբիւրներէ չեն քաղուած այլ օտար եւ ի մասնաւորի անգլիական) զարմացումով կը հետեւին: Ոմանց համար հայկական ցեղասպանութիւնը նորութիւն մըն է:

Քանի մը օրուան ընթացքին կ'այցելեմ նաեւ չաթաթօրեայ վարժարանը ուր 35 երկսեռ աշակերտներ կանոնաւորաբար կը հետեւին դասընթացքներուն: Վարժա – րանի տնօրէնն՝ Պր. Տէր – Ցակոբեան պիս կը ծանօթացնէ ուսուցչական կազ– մին եւ նաեւ աշակերտներուն:

Դեռ Վանդուվըր կը գտնուիմ երբ կը ժամանէ սփիւռքահայ բանաստեղծ Պր. Զարեհ Մելքոնեան՝ Հ. Բ. Ը. Մ.ի Տիթ– րոյթի մասնաճիւղի քարտուղար. կը բանախօսէ անկլիքան եկեղեցիի մր սրա– հին մէջ « Ամերիկայի Հայոց ապագան » նիւթին չուրջ:

×

Ապրիլ 20ին Վանդուվըրէն հրաժեշտ կ'առնեմ: Օդանաւով երկու ժամէն Սան Ֆրանսիսքօ կը հասնիմ: Օդը հրաշալի է եւ օդէն կը դիտեմ նշանաւոր եւ աշ– աշխարհի ամէնէն երկար կամուրջներէն մին կոլտըն կէյթը: Օդակայանը պիս կը դիմաւորեն յանուն Սան Ֆրանսիսքոյի Միացեալ Ցանճնախումբին Պր. Կարօ Ա– յալթըն, Ռամկավար կուսակցութեան ներկայացուցիչ եւ Պր. Անտրիու (որուն մականունը սա պահուս յիշողութենէս կը վրիպի): Անտրիու բազմանդամ հայ ըն– տանիքի մը երէց մանչ զաւակն է: Կը պատկանի ամերիկածին երկրորդ սե – րունդին բայց եւ այնպէս հրաշալի հա – յերէն կը խօսի: Ջերմօրէն գինք կը չնոր– հաւորեմ եւ կը խոստովանիմ ու կ'ըսեմ թէ նախ կարծած էի որ Միջին Արեւել– քէն գաղթած էր:

Նոյն երեկոյեան Այալթըն եւ Անտրիու կ'առաջարկեն, եթէ չեմ յոգնած, իրենց ժողովին ներկայ ըլլալու համար: Երեք միասին Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին կ'երթանք որուն ակումբը տեղի պիտի ունենայ երկրորդ բանախօսութիւնը: Հոն կը ծանօթանամ յանճնախումբի անդամ– ներուն՝ Տոքթ. Հրայր Գասպարեան՝ նա– խագահ, Եդուարդ Մըսըրլեան՝ Հ. Ց. Դաշնակցութեան Սան Ֆրանսիսքոյի մաս– նաճիւղի ներկայացուցիչ, Տոքթ. Ցակոբ Ալանեան՝ Միացեալ Ցանճնախումբի գանձապետ, Ճրեան՝ ռամկավար, պա– գութին ամէնէն երէց անդամներէն, նախ– կին ռազմիկ Արեւելեան Լեգէոնի, Տիա– նա Տօնեան, ժրաջան Հայուհի մը, որուն փորձառութեան չատ բան կը պարտի Սան Ֆրանսիսքոյի Ցանճնախումբը իր ձեռ– նարկներուն յաջողութեամբ պսակման համար, Աթելինա Թօրոսեան եւ ուրիշ– ներ: Ցանճնախումբին անդամներէն ո– մանք Միջին Արեւելքէն վերջին 15 – 20 տարուան ընթացքին զանազան պատճառ– ներով կամ միջոցներով եկած եւ ամե– րիկեան քաղաքացի եղած են, մինչ ու– րիշներ ընիկ տեղացի են: Այս վերջին– ներէն ոմանք բաւական լաւ հայերէն կը խօսին, բարձրադոյն ուսմանց հետեւած են եւ նոյնիսկ Հայաստան այցելած: 25 անդամներու տարիքը 25էն 40ի միջեւ է, բացի Ճրեանէ որ հակառակ իր յառաջա– ցած տարիքին բոլոր բանախօսութիւննե– րուս ալ ներկայ եղաւ: Ամէն պարագայի մէջ ինչ որ չատ գնահատելի է եւ ան– միջական ուշադրութիւնս գրաւեց Սան Ֆրանսիսքոյի Միացեալ Ցանճնախումբի անդամներուն մօտ, իրենց համերաշխ գործակցութեան բաղձանքն է, առանց կուսակցութեան սկզբունքներու կամ դաղափարներու տարբերութեան: Այս իսկ պատճառաւ, իրենց գործունէութիւնը դաղութին մէջ խոր արձագանգ գտած է եւ Ապրիլ 24ի չաբաթն ալ չատ աւելի յաջողութեան արժանացաւ Սան Ֆրան – սիսքոյի մէջ քան այլուր, որուն մասին պիտի անդրադառնանք:

Արդարեւ, Սան Ֆրանսիսքոյի Միացեալ Ցանճնախումբը Պէրքլիյի համալսարանի Հայ Ուսանողաց Միութեան կը թելադրէ որպէսզի համալսարանի մէջ յուցահան – դէս մը կազմակերպուի ուր հայ ճար – տարապետութեան, մանրանկարչութեան եւ նաեւ հին ու նոր պատմութեան մա– սին լոյս տեսած հրատարակութիւններ յուցափեղկերու մէջ տեղ պիտի գտնեն: Մասնաւոր յուցափեղկ մըն ալ կը տրա– մադրուի եղեռնի եւ Ցեղասպանութեան վերաբերեալ նկարներու եւ գիրքերու Համալսարանի վերատեսուչը: Հա – ւանաբար Սան Ֆրանսիսքոյի Թուրք հիւ– պատոսին միջամտութեան պատճառաւ, վերցնել կուտայ այդ յուցափեղկին բո – լոր նկարները: Հայ Ուսանողաց Միու – թիւնը խոտիւ կը բողոքէ: Ցեղասպա– նութեան խնդիրը Թերթերուն մէջ լայն արձագանգ կը գտնէ եւ Միացեալ Ցանճ– նախումբը առանց իսկ զժուարութեան լայն առիթ կը գտնէ հանրային կարծիքը լուսաբանելու:

Ուրեմն երբ մենք Սան Ֆրանսիսքօ հա– սանք այսպիսի եւեկտրականացած մթո – նոլորտի մը մէջ, գոհանք տեղւոյն հայ գաղութը: Աւով հանդերձ մեր առաջին բանախօսութիւնը, որ տեղի ունեցաւ Հայ Բողոքականաց եկեղեցիին մէջ, հա– պիւ 50 հոգի կրցած էր հաւաքել: Վերջը իմացանք թէ պատուելին մոռցեր էր հրա– ւիրել իր չրջանակի Հայերը եւ բանա – խօսութիւնն ալ չատ ուշ յայտարարուեր է:

Մեր երկրորդ բանախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ Ապրիլ 22, Շաբաթ գիշեր Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ ակում – բին մէջ ի ներկայութեան մօտ 300 ներ– կաներու: Կը յիշեմ Փարիզի մէջ տեղի ունեցող բանախօսութիւնները եւ երե – կոյթները: Կը յիշեմ զօրավար Անդրա – նիկի մահուան 50ամեակին տեղի ան– ցեալ Հոկտեմբերին սարքուած երեկոյ – թը եւ փարիզահայ անձնուէր ազգային Պր. Պագըրճեանի ելոյթը եւ «Յառաջ»ի յօդուածը (*), ու հարց կուտամ մտովի « Արդեօք հայրենասիրութեան արդի՞նք է այս բազմութիւնը, թէ ոչ, ինչպէս կ'ըսեն հեռուին սուրբը զօրաւոր կ'ըլ – լայ »: Առաջին կարդը զրաւած են եկե– ղեցականները, Լեւոն Վրդ. Արէլեան, Մուշեղ Վրդ. Թաշճեան, եւ ուրիշ քա – հանայ հայրեր: Սրահը փոքր կուգայ եւ ուշ մնացողները կը ստիպուին կամ նրբանցքին մէջ մնալ եւ կամ մեկնիլ: Ինչպէս ժողովրդական առածը կ'ըսէ «ա սեղ ձրէս դեռին չիմնար»:

Բանախօսութիւնը ճիշդ մէկ ժամ եւ քսան վայրկեան կը տեւէ ու փաստա – թուղթերու ցուցադրութիւնը խոր հետա– քրքրութիւն կ'արթնցնէ ներկաներուն մէջ: Առաջին անդամն է հաւանաբար որ ներկաները բնագիր վաւերաթուղթերը լուսարձակով կը տեսնեն: Ցետոյ կը սկսի հարցումներու տեղատարափը: Պէտք է հոս անդրադառնամ նաեւ որ ներկաներուն մեծամասնութեան տարիքը 20էն 40ի միջեւ կը տարբերի եւ ծերերու թիւը չատ քիչ է: Պէտք է յիշել անշուշտ որ Միացեալ Նահանգներու կամ Գանա – տայի մէջ ժողովուրդը որեւէ երեկոյթի ներկայ գտնուելու համար չատ անգամ 80 – 100 քիլոմեթր ինքնաչարժով պէտք է ճամբորդէ:

Ոմանք անցեալի դէպքերու մասին ցու– սարանուիլ կ'ուզեն մինչ ուրիշներ Ամե– րիկայի այս հեռաւոր անկիւնէն կ'ուզեն դիտնալ թէ ի՞նչպէս կրնան օր մը հայ– կական պահանջներուն իրականացումը տեսնել: Երկար կը տեւէ մեր վիճաբա– նութիւնը: Իրենց հետաքրքրութիւնը կ'ամփոփուի երեք հարցերու չուրջ.

1) ցեղասպանութեան ճանաչում.

2) Հողային հարց.

3) Նիւթական հատուցում:

Ներկաները հետաքրքիր են գիտնալու թէ Եւրոպայի մէջ հաւաքական ի՞նչ աչ– խատանք կը տարուի եւ միջոցները որո՞նք են լաւագոյն արդիւնք մը ստանալու հա– մար: Իրենց կը չանամ իմ համոզումս բացատրել.

1) Առանց կուսակցական տարակար – ծութիւններու իւրաքանչիւր Հայ նախ պէտք է դիտակցի եւ դերադասէ համե – րաչխ դործակցութեան անհրաժեշտու – թիւնը:

2) Հաւաքական ծրագրի մը գործադ – րութիւնը առաւել քան երբեք անհրա – ժեշտ է:

3) Նիւթական եւ բարոյական ուժերու միացում նոյն ծրագրին իրականացման համար:

4) Ցոյց տալ անկուն եւ յարատեւու– թեան ոգի նպատակին յաղողութեան հա– մար, ցցուած դժուարութիւնները յաղ – թահարելու համար:

5) Ունենալ անյողդողդ կամք եւ մա– նաւանդ հաւատք մինչեւ լրիւ յաղողու – թիւն:

Վերեւ ներկայացուած գլխաւոր պայ – մաններու իրագործման համար ալ՝

1) Գաղութներու իսկական վերակազ – մութիւն եւ սերտ գործակցութիւն:

2) Սփիւռքահայութեան զանգուածա – յին մասնակցութեան համար միջոցներ որոնել:

Կ'ըսեմ թէ որքան որ չատ լաւատես ըլլալու նշաններ դեռ չկան, ի վերջոյ որոշ է որ սփիւռքը պարտաւոր է օր մը այս ուղղութիւնը որդեգրել ոչ թէ միայն հայկական պահանջներու իրականացումը ապահովելու համար, այլեւ եթէ կը ցանկայ իրօք գոյատեւել իբր Հայ:

Միացեալ Ցանճնախումբի անդամները չատ քաջալերուած հոն ներկաներու խան– դավառութենէն, անմիջապէս կ'առաջար– կեն յայտագրէն դուրս երկու բանախօ – սութիւն եւս կազմակերպել որոնցմէ մին Պէրքլէյի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ սրահին մէջ որ երեք օր յետոյ տեղի կ'ունենայ, իսկ որ երեք օր յետոյ տեղի կ'ունենայ, իսկ մեսը՝ անպլիախօս փոքր քաղաքի մը հայ եկեղեցւոյ սրահին մէջ՝ տասը օր յետոյ, նկատի առնելով թէ մինչ այդ Լոս Անճելըս եւս պէտք է այցելեմ:

(*) Տե՛ս «Յառաջ», Հոկտ. 14, 1977, թիւ 13966:

(Շար. 2)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

— o —

Հոկտեմբեր 31ին գումարուած է Հա – յաստանի Գրողներու Միութեան կու – սակցական հաշուետու – ըն– տրական ժողովը: Նախորդ ժողովէն ցայսօր երկարող ժամանակաշրջանին աշ– խատանքներուն մասին զեկուցած է Մկր– տիչ Սարգսեան, որ կուսբիւրոյի, այս – ինքն՝ կուսակցական բիւրոյին, առաջին քարտուղարն է:

Ընկալեալ սովորութեան համաձայն՝ դրուատանքի խօսքեր արտասանած է ռուս մշակոյթին, մարքսեան դաղափար– ներուն, լենինեան կուսակցութեան հաս– ցէին: Ապա ամփոփ յիշատակած է այն հանդիսութիւնները, որոնք տեղի ունե – ցած են Արեւելեան Հայաստանի Ռու – սիոյ կցումին 150ամեակին առթիւ:

Խօսելով դրական աշխատանքներուն եւ նուաճումներուն մասին, զեկուցաբերը մատնանչած է այն իրողութիւնը, որ Հայաստանի դրագէտները անցնող տա – րիշրջանին մասնակից դարձած են ար – դիական հարցերուն քննութեան եւ կի – րարկութեան դործերուն: Կարելի է, ըս– ած է Մ. Սարգսեան, առանց վարանե– լու յայտարարել, որ հաշուետու ժամա– նակաշրջանին հայ դրողները ստեղծած են չարք մը « տաղանդաւոր երկեր, որոնք այժի են ընկնում գաղափարական նպա– տակամղուածութեամբ եւ գեղարուես – տական բարձր մակարդակով »: Արձակ եւ տոամաթիք նոր ստեղծագործութիւն– ներ հրապարակ հանած են Վահրամ Այնանեան, Միքայէլ Շաթիրեան, Սեւ – ուան Ալաջալեան եւ Արտաշէս Պօղոս – եան, Վարդգէս Պետրոսեան, Հրանտ Մաթեւոսեան, Պերճ Զէյթունցեան, Գէ– որգ Աբչակեան, Զօրայր Խալափեան, Վլադիմիր Յարութիւնեան, Ազնէքսանդր Արաքսմանեան, Ժորա Յարութիւնեան, Զօրի Բալայեան, Գէորգ Դեւրիկեան եւ ուրիշներ:

Տարեշրջանը « բերքառատ » որակած է նաեւ բանաստեղծական ստեղծագործու– թիւններուն համար: Խօսքը մանաւոր– բար կապ ունեցած է աւազ սերունդին մասին: Համօ Սահեան եւ Վահագն Դաւ– թեան նոր հատաքածոները հրապարակ հանած են: Մ. Յարութիւնեան լոյս ընծայած է « Հաւատամք » բանաստեղծու– թիւններուն հատաքածոն, իսկ Մարիա Ցակոբեա նէ« Ոսկի տերեւաթափը »: Քնն–

ԽՈՍՔԻ ՀԱՄԱՐ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԼԱՎԱԳՈՒՅՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հեղինակ Հարությունյան Ս. Ա.

Ս.

Ամբողջ գիշերը մտածում էր Ռուբենը, թե ինչպես պիտի վարվի Ասյա Գրիգորյանի հետ, որ ինքն էլ էր նրան սիրում, բայց ոչ այնքան, որքան Ասյան։ Ռուբենը ուզում էր ամուսնանալ Ասյայի հետ, որովհետև նա հարուստ էր, իսկ Ասյան՝ աղքատ։ Ռուբենը ուզում էր ամուսնանալ Ասյայի հետ, որովհետև նա գեղեցիկ էր, իսկ Ասյան՝ ոչ։ Ռուբենը ուզում էր ամուսնանալ Ասյայի հետ, որովհետև նա խելացի էր, իսկ Ասյան՝ հիմար։ Ռուբենը ուզում էր ամուսնանալ Ասյայի հետ, որովհետև նա լավ տնտես էր, իսկ Ասյան՝ վատ։ Ռուբենը ուզում էր ամուսնանալ Ասյայի հետ, որովհետև նա լավ կին էր լինելու, իսկ Ասյան՝ վատ։ Ռուբենը ուզում էր ամուսնանալ Ասյայի հետ, որովհետև նա լավ մայր էր լինելու, իսկ Ասյան՝ վատ։ Ռուբենը ուզում էր ամուսնանալ Ասյայի հետ, որովհետև նա լավ ընկեր էր լինելու, իսկ Ասյան՝ վատ։ Ռուբենը ուզում էր ամուսնանալ Ասյայի հետ, որովհետև նա լավ հարազատ էր լինելու, իսկ Ասյան՝ վատ։ Ռուբենը ուզում էր ամուսնանալ Ասյայի հետ, որովհետև նա լավ հարևան էր լինելու, իսկ Ասյան՝ վատ։ Ռուբենը ուզում էր ամուսնանալ Ասյայի հետ, որովհետև նա լավ հյուր էր լինելու, իսկ Ասյան՝ վատ։ Ռուբենը ուզում էր ամուսնանալ Ասյայի հետ, որովհետև նա լավ տանտիրուհի էր լինելու, իսկ Ասյան՝ վատ։ Ռուբենը ուզում էր ամուսնանալ Ասյայի հետ, որովհետև նա լավ հյուրընկալ էր լինելու, իսկ Ասյան՝ վատ։ Ռուբենը ուզում էր ամուսնանալ Ասյայի հետ, որովհետև նա լավ հյուրասեր

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Արուսեակ Ռշտունի, այրի Տիկին Արաքսի Ռշտունի եւ աղջիկը՝ Սեզա Ռշտունի, Տէր եւ Տիկին Տոքթ. Խաչատուր Ռշտունի եւ զաւակները՝ Վահէ, Կարէն, Սուրէն եւ Այտա, Պ. Վարդան Ռշտունի, Օր. Սիրանույշ Ռշտունի, Օր. Տիգրանուհի Ռշտունի, Օր. Շաքէ Ռըշտունի, Պ. Հրաչ Ռշտունի, Տէր եւ Տիկին Ոսկիան Ռշտունի եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ Զաւրճեան եւ Քոքսեան ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի կիրակի, Նոյ. 26ին, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, 15 Ռիւ Ժան Կուժոն իրենց զաւկին, ամուսնոյն, հօր, եղբօր՝

ԼԵՒՈՆ ՌՇՏՈՒՆԻԻ

մահուան քառասունքին առթիւ։

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն։

ՀԱՍՑԷ.-–
140 պիս, Ռիւ Լըֆուռպ, 75015 Փարիզ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապ. Խաչի Փարիզի մանաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է ի նպաստ միօրեայ դպրոցին՝ Տիկ. Պասմաճեանէ իր քեռորդւոյն՝ Նուպար Նագդաչեանի մահուան առթիւ 100 Ֆր., Տիկ. Փափազեանէ, իր երկու քոյրերու յիշատակին, 50 Ֆր.։

×

Կապ. Խաչի Կոլոնալի մանաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է 100 Ֆր. Տէր եւ Տիկ. Զաքիկեանէ, Սուզիաս Մաղաքեանի մահուան առթիւ։

×

Կապ. Խաչի Վալանսի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.— Այրի Տիկ. Ճինպաշեան քրոջը մահուան 7րդ տարելիցին առիթով 100 Ֆր., եւ ընկ. Կըլըզեան Զաբուհի ծնողաց եւ ամուսնոյն հոգիներուն համար 50, ընկ. Ստեփանեան Ռոզին, զաւկին ծնունդին առթիւ 50 Ֆր.։

Le YAN'S CLUB

PRESENTE

Un concert unique à la salle Gaveau

le Dimanche 10 Décembre
à 21 heures

Solistes de la R. S. S. d'Arménie.

Rouben AHARONIAN
(violon)

Svetlana NAVASSARTIAN
(piano)

Ellata TCHAKOYAN
(soprano)

Archavir GARABEDIAN
(baryton)

Au programme : Chopin, Ravel, Prokofiev, Katchadrian, Verdi, Massenet, Komidas, Spentiarian...

2EME GALA EXCEPTIONNEL A PARIS

L'Ensemble National de Danse d'Arménie

70 danseurs et musiciens
Direction VANOUCHE KHANAMIRIAN

à l'Olympia

28, Bd. des Capucines
Lundi 4 Décembre à 20 h. 30 précises

Billets en vente :
à l'Olympia, Tél. : 742-25-49 — au « Centre Culturel et Artistique Arménien », 6, Cité du Wauxhall, 75010 Paris, Tél. 208-76-49 de 15 à 20 h. aux points de vente habituels à Paris et banlieues.
auprès des membres de l'U.C.F.A.F. et de la JAF.
Billets : 70, 60, 50, 40, 30 F.
Réservation recommandée.

ATAMIAN & Fils

TAPISSIER DÉCORATEUR

MEUBLES ET SIEGES TOUS STYLES

EXPOSITION PERMANENTE
au magasin sur 2000 m2

20, Rue Chaligny 75012 — Métro Reuilly - Diderot
Sortie côté Chaligny Tél. : 344-23-87

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ Վալանսի վարչութիւնը առանց բացառութեան ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները, Դեկտ. 4 ժամը 2ին, Ահարոնեան ակումբի մէջ։ Շատ կարեւոր օրակարգ։

Journées d'Amitié

Organisées par
LES AMIS DE LA FONDATION MARIE NOUBAR
au profit de leurs étudiants boursiers
Samedi 25 et Dimanche 26 Novembre de 14 h. à 20 h.
Cadeaux de Noël, parfumerie, jouets, livres, disques, cartes de vœux, foulards, cravates, parapluies, jupes, chemisiers, linge de maison, layette, alimentation, buffet spécialités arméniennes.
SETA PAPAZIAN
et JACQUES KRAVETZ
signeront leurs ouvrages
Dimanche de 16 à 18 h.
Le caricaturiste HOVIV
Le duo HARTAR

RAFFI SARKISSIAN
exposera ses pendentifs arméniens
Maison d'Arménie,
57 Boulevard Jourdan, 75014 Paris
Métro : Porte d'Orléans.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Հայ խոհարար մը ճաշարանի մը համար։ Դիմել՝ հեռաձայնելով՝
227·22·99 եւ 280·35680

Ի ՆՊԱՍՏ ԼԻԲԱՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՖՐԱՆՍԱ

Քիւփալ (Լիբանահայերու ի նպաստ կազմուած յանձնախումբ Տէսթինի Մշակ. Տունը) ստացած է հետեւեալ նուէրները.

Ժիւլ Մարտիրոսեան 10·000, Վ. Գրիգորեան 3000, Տէսթինի կրօն. ընկերակցութիւն, Տարօն – Տուրուբերանի Հայր. Միութիւն 2000ական։ 1000ական.— Ա. Լանեան Գ., Պահատուրեան, Վ– Սարգիսեան, Ասատուր Թութլեան, Վ. Մուրատեան, Ռ. եւ Ց. Զոպոյեան, Փ. Ղազարեան, Մ. Ղազարեան, Ց. Տէյիրմէնճեան, Օպոզեան։ Մարտիրոսեան Մ. 590։ 500ական՝ Գալոյեան, Ս. Թաթոսեան, Ա. Ալեքսանեան, ոմն, Ս. Զաքրեան, Ա. Զաքրեան, Ժ. Ասատուրեան։

(Շար.)

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Դեկտ. 3, ժամը 17էն կէս գիշեր
Dans les Salons de l'Hôtel George V — Ave. George V — 75008 Paris

Նախագահութեամբ Տիկին Եսթեր Իշխալացեանի
ՊԵՐՆԱՐ ՏԷՏԷՃԵԱՆԻ խանդավառ նուագախումբը
Ծանօթ երգիչ՝ ՆՈՐԱՑՐ
Մուտք 40 ֆ. — ուսանողներու կէս գին
Վիճակահանութեան հասոյթը ամբողջովին պիտի յատկացուի Լիբանահայ ուսանողներու։

Սեղանները ապահովել հեռաձայնելով՝ 924·38·54

Imprimé sur les presses du Journal «Har atch» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission paritaire : N° 55935

Camp de Ski à Noël

L'Eglise Evangélique Arménienne organise un camp de ski à Noël du 23 ou 30 Décembre 1978 (avec un enseignement biblique quotidien) à THOLLON en Haute Savoie, pour les jeunes de plus de 16 ans. Pour

tous renseignements s'adresser à :
M. KERAM BOYADJIAN
33, Avenue Victor Cresson
92130 Issy-les-Moulineaux
Tél. : (1) 027-39-48

Voyages en ARMENIE

EREVAN

ET EXTENSIONS A MOSCOU ET TBILISI ET LENINGRAD
DEPARTS CHAQUE MOIS :
11 jours — 13 jours et 15 jours

A partir de 2680 Fr. comprenant le séjour en hôtel de 1ère catégorie, en pension complète, le transport aérien, les excursions et la visite des villes

Demandez le programme détaillé à des spécialistes sur les voyages en Arménie depuis plus de 12 ans.

N'hésitez pas à nous consulter.

APARIS

MONDOTOURS
OCIVEP

2, Rue de Sèze
75009 Paris
Tél. : 073.30.64
073.32.64
266.50.12

A LYON

sevan voyages

50, Cours de la Liberté
69003 Lyon
Tél. : 60.13.66

M. SARKISSIAN VAROUJAN

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
28
MARDI
28 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	հատը	1 Ֆ· 80

54ԲԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14·259

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.259

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼԻԲԱՆԱՆ

«ԺԱՄԱՆԱԿՆ Է՝ ՍԻՐԵԼՈՒ, ՇԻՆԵԼՈՒ»

Կ'ԸՍԷ ՓԱՐԵԳԻՆ Բ·

« ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՇԱԲԹՈՒԱՆ »
ՓԱԿՄԱՆ ԱՌԹԻԻ

— o —

Հինգշաբթի օր, Անթիլիասի մէջ է որ կը փակուէր « Ընկերային Իրերօգնու – թեան Շաբաթ »ը զոհաբանական աղօթ – քով: Ժողովրդական հաւաքոյթ մը տեղի կ'ունենար այս առթիւ կաթողիկոսարանի ըզքափակին մէջ, որու ներկայ կ'ըլլար նաեւ Քաթայէպի Անթիլիասի մասնաճիւ – ղին նախագահը՝ Սամաան Քարամ:

Գարեգին Բ· Ազոռակից կաթողիկոսը ճառ մը արտասանած է, ֆրանսերէն, որ մեծ տպաւորութիւն գործած է եւ չեզ – տած ի մէջ այլոց ·— « Լիբանան ծնած է սիրոյ մէջ եւ ոչ ոք կրնայ հանդուրժել որ ատելութիւնն ու թշնամութիւնը զայն քանդեն: Այսօր, ժամանակն է՝ սիրելու, ժամանակն է չինելու ապագային համար: Մեր երկրին ներկայ պայմաններուն մէջ, հակառակ մեր կրածին, մանաւանդ վեր – ջին ամիսներուն, մասնաւոր ուրախու – թեամբ եւ զոհունակութեամբ է որ հոս կ'ողջունենք ձեր ներկայութիւնը, Ան – թիլիասի այս Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր տաճարին մէջ: Ազգային մեծ նշա – նակութիւն կուտանք ձեր այս արարքին, իբրեւ հարազատ արտայայտութիւնը ձեր սիրոյն Լիբանանի հանդէպ »:

Իր կարգին, Քաթայէպի չրջանային պատասխանատուն ալ մեծարած է Հա – յերը եւ լիբանահայ համայնքը « որ միշտ փաստը տուած է, ամէն առիթով, որ միակ ու մեծ ընտանիք մը կը կազմենք»: Ապա, Քարամ յիշած է թէ Հայերը քրիս – տոնեայ դարձած են Դ· դարուն երբ Ս· Մարոն Լիբանան կը հանդիպէր ու ոգեկո – չած նաեւ հայ ժողովուրդին կրած տա – ռապանքները:

Անթիլիասի այս հանդիսութեանց եւ ճառերուն լայնօրէն արձագանգած են Նո – յեմբեր 24ի Օրհան – Լը Ժուռ եւ Լը Ռե – վէյը: Ցիշենք որ այս վերջինը պաշտօ – նաթերթն է Քաթայէպի (Փալանճ) եւ քանի մը օր առաջ ալ (Նոյ· 21) տեսակ – ցութիւն մը լոյս ընծայած էր Գարեգին Բ·ի հետ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԻԹԵՐԱՆ — ՌՈՔՔԱՐ սպասուած մենա – մարտը տեղի չունեցաւ, Ընկերվարական կուսակցութեան ազգ· նստաշրջանին բայց դէրքերը քիչ մը աւելի յստակացան: Ոբքան ալ պնդեն թէ իշխանութեան մըր – ցակցութիւն չէ այլ դաղափարներու բա – խում, պարզ է որ մարդու խնդիր է եւ Ռոքար դէպի « ելք » կը փորձէ քշել ներ – կայ առաջին քարտուղարը, որ բնաւ միտք չունի հանդստեան կոչուելու: Միթերան կ'ուզէ որ Ռոքար կամ կարգի գայ կամ քաշուի եւ քանի մը քարեր կը տեղաւորէ· ։ կը սիրեմ իր տագնդը եւ կը հասկնամ որ աւելի բարձր պատասխանատուու – թեանց հասնելու կարիքն զգայ »: Նա – խապէս Ռոքար « տեղը դրած էր » Մար –

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ
ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻԻՆ ԼԻԲԱՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Գումարը կը յաւելցուի
Մեծի Տաճն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսարանին

ԺԵ· (եւ վերջին ցանկ)

Մեր վերջին ցանկին հրատարակութե – նէն ետք (Նոյ· 18/19) բանի մը գումար եւս ստացանք, որոնք կը կազմեն մեր վերջին ցանկը: Արդարեւ, Հոկտ· 17ի մեր թիւով, երբ կը ձեռնարկէինք այս հան – գանակութեան, կը շեշտէինք անոր ԲԱ – ՑԱՌԻԿ եւ ԱՌԱՄԵԱՑ բնոյթը, բանի մեր միակ նպատակն էր ԱՐԱԳ դրամ հասցնել, մինչեւ որ կազմակերպուի հան – գանակութիւնը եւ կազմուին յանձնա – խումբեր: Մեր այդ ծրագիրը իրագոր – ծուեցաւ բանի մինչեւ Նոյ· 15 պաշտօնա – պէս փոխանցած էինք արդէն 250 հազար ֆրանք *Լիպանօ – Ֆրանէզ* դրամատունէն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան դրամա – տունը (Անթիլիաս): Այս շաբթու կը փո – խանցուի մնացեալը, այսինքն՝ 80·298: Կրկին շնորհակալութիւն բոլոր անոնց, որոնք այսքան ջերմութեամբ պատաս – խանեցին մեր կոչին:

×

Մարսէյլի Հայ Մշակոյթի Տան Օժանդակ Տիկնանց Միութեան հացկերոյթէն	10·470 (*)
Վազգէն Սիւրմէնեան (Մոնփելիէ)	5000
Պօղոսեան եւ Գարճեան զոյգեր	1000
Վ· Կ·	1000
Առլէն Փափազեան	500
Տիկին Ա· Բարունակեան	200
Ցովհ· Պիլէմճեան (Սիյէ)	100
Գումար	18·270
ԺԴ· ցանկի գումար	312·028
Ընդհ· գումար	330·298

(*) Այս գումարին մէջ են նաեւ այս նաշին առթիւ եղած հետեւեալ նուէրները·

Տէր եւ Տիկ· Ալեքսան Պապայեան	500
Այրի Տիկ· Աշճիպաշեան	100
Տէր եւ Տիկ· Արմենակ Ենորքեան	500
Տէր եւ Տիկ· Պալոյեան	500
Մարսէյլի Հայ Աբեղոյշներու Միութիւն	500
Կապ· Խաչի Մարսէյլ քաղաքի մասնաճիւղ	1000
Պ· Մաքս Սահաթճեան	150
Տէր եւ Տիկ· Դր· Գալուստեան	200
Պ· Ղազարոս Պալոյեան	20

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐՆ ՈՒ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԼԻԲԱՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՔԻՆ

ԽՄԲ· «ՅԱՌԱՋ»·— Մեր նախորդ թի – ւով (Նոյ· 25–26) առաջին առթիւ տուած էինք երեւանի Հեռատիպի հաղորդում – ները, որոնք կը վերաբերէին Պրաւդայի մէջ լոյս տեսած բողոքներուն Հայաս – տանի գրողներէն: Որպէսզի աւելի յստակ ըլլայ պատկերը, ստորեւ նախ կը հրա – տարակենք *Թասի* այն հեռագիրը — Նո – յեմբեր 17 — որ ծնունդ տուած է բողոք – ներուն, ապա, յաջորդող բողոքները: Այս առթիւ չհասկցանք նաեւ թէ ինչո՞ւ այս հաղորդումին վրայ շեշտուած է *միայն Փարիզ*, մինչ երեւանի Հեռատիպը կը հաղորդուի նիւ եորք, Պէյրութ եւ Փա – րիզ:

ԵՐԵՒԱՆ (Ամէնփրէս Նոյ· 17 ՄԻԱՑՆ ՓԱՐԻԶ)

ՑԵՏԱԴԻՄԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐՈՒ ՏԵՌՈՐԸ

Պէյրութէն Թասի Թղթակիցը կը հա – ղորդէ·— Զգտելով կրկին չիկացնել Լի – բանանի մայրաքաղաքի իրավիճակը, պահպանողական զօրամիաւորները վեր – ջին ժամանակներուն տեռորի կամպանիա են ծաւալած Պուրճ Համուտի եւ Պէյրու – թի միւս արեւելեան չրջանները հայ բնակչութեան դէմ:

Այ քրիստոնեայ ստահակները կը հե – տապնդեն եւ կը սպաննեն հայազգի խա – ղաղ բնակիչները, կը պայթեցնեն անոնց բնակարանները, կը կողոպտեն կրպակ – ներն ու խանութները: Որոշ տուեալնե – րով, միայն վերջին չաբթուան ընթաց – քին պահպանողականներու պրովոկացիոն արարքներուն զոհ են դացած չիսունէ ա – ւելի Հայեր, այդ թիւին մէջ՝ ծերեր, կիներ ու երախաները: Ազգամիչեան գործ – ունէութիւն սերմանելու նպատակով այդ խուլիգանական այ տարրերը կը պղծեն սրբութիւնները, կ'աւերեն յուշարձան – ները: Երկիւղ կրելով հալածանքներէն, հազարաւոր Հայեր ստիպուած են լքել իրենց տուները եւ ապաստան որոնել երկրին այլ չրջանները: Ինչպէս կը հա – ղորդէ լիբանանեան մամուլը մօտ 13 հա – զար հայ բնակիչներ մնացած են անօթե – ւան, ասոնցմէ չատերը բուժօգնութեան պէտք ունին: Տեղական քաղաքական մեկ – նաբանները կը նչեն, որ պահպանողական ուժերու պրովոկացիոն գործողութիւն – ները նպատակ ունին երկպառակութիւն բորբոքել Լիբանան եւ լուրջ սպառնա – լիք են երկրի իրավիճակին ներմուծացնե – լու կեդրոնական իշխանութիւններու ու միջարաբական ուժերու չանքերուն:

Իրադարձութիւնները ողբերգական զարգացումէն անհանգստացած լիբանա – հայ համայնքին քաղաքական, հանրային ու կրօնական կազմակերպութիւնները դիմած են երկրի ղեկավարութեան կոչ ընելով՝ վերջ տալ աչ ծայրայեղական – ներու բռնութեան սանձարձակ կամպա – նիային:

×

ԿԱՄԵՑՆԵԼ ԱՐԻՒՆՈՏ ՏԵՌՈՐԸ

« Զայրոյթով իմացանք լիբանահայ խաղաղ բնակչութեան դէմ գործադրուող տեռորիստական ակտերի մասին, որ սան – ձազերծել են աչ քրիստոնէական ծայրա – յեղականները: Այդ տեռորին զոհ են դէ – նում անմեղ մարդիկ, նաեւ ծերեր, կա – նայք ու երեխաներ: Քաղաքացիական պատերազմի ամբողջ ընթացքում ապար – դիւն անցան հայկական համայնքը պին – ուած կոնֆլիկտի մէջ ներքաչելու աչա – կողմեան եւ սիոնիստական գձուձ գոր – ծակալների չանքերը: Հայ բնակչութիւնը իր չէզոքութեամբ առարկայօրէն ժխտում էր Թել Ազիվի ստայօդ պնդումները այն մասին, թէ իբր ստեղծուած իրադրու – թիւնը բացատրւում է լոկ « կրօնական » հակասութիւններով: Հայերը Լիբանա – նում իրենց դոյութեամբ ու գործունէու – թեամբ ապացուցել են իրենց նուիրուա – ծութիւնն ու երախտագիտութիւնը դէպի արաբ ժողովուրդը, միչտ հանդէս եկել որպէս հայ եւ արաբ բարեկամութեան չատագով:

Ցաղթանակի հասնելու իրենց բոլոր հնարաւորութիւնները կորցրած ու այդ պատճառով էլ կատաղած աչ քրիստոնէա – կան ուժերը, իմպերիալիզմի եւ սիոնիզ – մի արիւնարբու գործակալները զինուած յարձակման դիմեցին: Պուճ Համուտ, էչ – րէֆիէ եւ հայաչատ միւս թաղամասե – րում տեռորիստները պայթեցնում են Հայերի տներն ու խանութները, պղծում մչակոյթի յուչարձանները: Հրոսակախմբերը զէնքի ուժով Հայերին դուրս են քչում Մէթնի, Քէսբ – րուանի եւ այլ չրջաններից: Լիբանահա – յութեան նկատմամբ գործադրուող չա – րամիտ այս պրովոկացիան արդար ցասում – ով է լցնում Սովետական Հայաստանի նրանց հայրենակիցների սրտերը· մենք միանամ պահանջում ենք վերջ դնել ա – րիւնոտ կամայականութիւններին եւ հա – տատում, որ ի վերջոյ կը յաղթանակի բանականութեան եւ արդարութեան ձայ – նը »:

ԳԻՈՐԳ ԽՐԼՈՊԵԱՆ

Փիլիսոփայական գիտութիւններու դոկտոր, փրոֆեսէօր, Երեւանի Համալսարանի փիլիսոփայութեան պատմութեան ամպիոնի վարիչ

սէյլի քաղաքապետը եւ չեչտած թէ ՏՀ – ՓԷդի խօսքերը « ընկերվարական չարքա – յինի մը անվայել են »: ՏՀՓԷդ ըսած էր թէ Ռոքարի տնտեսական ծրագիրները չատ տարբեր չեն Պառի տնտեսական քա – ղաքականութենէն:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ մէջ է որ ՍԷ· ԺԷ· ԹԷ·ն իր համագումարը կատարեց: Սեկի առա – ջարկեց որ ազգ· կոմիտէ մը կազմուի չորս գլխաւոր սենտիքաներու մասնակ – ցութեամբ (ՍԷ· ԷՖ· ՏԷ· ԹԷ·, Ֆէն եւ ԷՖ· Օ·) հասարակաց դիծ մը որդեգրելու համար, ազգ· գետնի վրայ: Ինչերոյ ա – ռարկայ չարժումները « տարօրինակ » գտան Սեկիի առաջարկը, որու բնաւ կողմնակից չեն:

ԹԵՀԻԱՆի մէջ բուռն ցոյցեր եղան 500 հազար հոգիի մասնակցութեամբ: Թեհ – րան կ'իրակի օր, յաճախ ելեկտրականու – թենէ զրկուեցաւ մինչ հոս — հոն ոստի – կանութեան հետ կամ բանակին ծանր բախումներ կը պատահէին, որու հետե – անքով 13 մեռեալ կայ, որոնց ինչ՝ կոր –

կան: Թէեւ կարգ մը այլ աղբիւրներու համաձայն միայն Կորկան 35 մեռեալ կայ:

ՖՐԱՆՔՖՈՒՐԹի մէջ չատ բուռն ցոյց մը եղած է Պարսից Շահին դէմ: 200 վի – րաւոր կայ, 12 հոգի ձերբակալուած է, ըստ ոստիկանութեան վնասները կը հաս – նին հարիւր հազար տոլարի: Ցոյցը ըրած են 8000 ուսանողներ (պարսիկ, Թուրք եւ արեւմտեան գերմանացի): Ցարձակած են ամերիկեան հիւպատոսարանին վրայ:

40 ՕՐ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Գրեց՝ Ա. ՊԷՅԼԷՐԵԱՆ
(Պատ. Գիտ. Տոքթ.)

(Դ. եւ վերջ)

Հետեւեալ օրը (Ապրիլ 23) ժամը 16ին Սան Ֆրանսիսքոյի Հայուհիները կը փոխադրուին Հիլթոն պանդոկի մեծ սրահը: Օրուան նախագահն է Միքայէլ Գըլըճեան որ մեծ ճեռնհասութեամբ կը վարէ յայտագիրը: Ներկաները մօտ 1000 հոգի մխրճուած կ'երգեն ամերիկեան ազգային քայլերգը, եւ վերջն ալ Երեւան – էրեբունին: Առաջին անգամն է որ կ'իմանամ «էրեբունին» իբր քայլերգ, մինչ կը թուի թէ հոն չատ բնական երեւոյթ է: Կը խորհիմ թէ, միջոց մը առաջ Փարիզի մէջ ժողովներու ընթացքին որչափ վիճաբանութեան առարկայ եղած էր թէ ֆրանսական քայլերգէն յետոյ հայկական ո՞ր երգը կամ քայլերգը պատշաճ է երգել:

Ճառերը իրարու կը յաջորդեն: Հայերէնը ինծի վերապահուած է մինչ անգլերէնը կը խօսի Ֆրէզնոյէն գաւառուր Ճորճ Մարտիկեան: Ցոյց կը տրուի ցեղասպանութեան վերաբերեալ փոքր ժապաւէն մը, յետոյ ամերիկահայ երիտասարդ ուսանողներ բանաստեղծութիւններ կ'արտասանեն: Յատկապէս Բաֆֆի Ցովհաննէսեան՝ պատմաբան Ռիչըրտ Ցովհաննէսեանի երկու տղան, իր լաւ հայերէնով ուշադրութիւն կը գրաւէ:

Մխայեալ Յանձնախումբը յաջողած է հրաւիրել հեռատեսիլի ընկերութիւնը եւ եղեռնէն վերապրողները կը պատմեն իրենց մանկութեան տխուր յիշատակները: Ոմանք այնքան կը յուզուին որ կ'արտասուեն, կը պատմեն անգլերէն լեզուով: Հանդիսութիւնը ժամը 19ին չատ կանոնաւոր կերպով եւ առանց միջադէպի վերջ կը գտնէ: Հետեւեալ օրը (Ապրիլ 24) ցոյցը տեղի կ'ունենայ ուր մօտ հազար հոգի կը մասնակցի: Թրքական հիւպատոսարանը ոստիկանական հզօր ոյժ կը գտնուի, հեռատեսիլը նոյն օրը քանի մը անգամ կ'անդրադառնայ Հայերու ցեղասպանութեան: Ի տես այս ելոյթներուն քաղաքին թուրք հիւպատոսը կը տիպարի պատասխանել Օսմանեան կայսրութեան դէմ եղած «զրպարտութիւններուն»: Կ'ըսէ թէ այժմու թուրք Կառավարութիւնը պատասխանատու չէ Օսմանեան կայսրութեան արարքներուն: Առաջին անգամ ըլլալով մենք ալ Սան Ֆրանսիսքոյի մէջ իմացանք այսպէս, որ թուրք պաշտօնական անձնաւորութիւն մը հրապարակաւ կ'ընդունի Հայոց հանդէպ գործադրուած մեծ ոճիրը:

Սան Ֆրանսիսքոյի մէջ առիթէն օգտուելով, նախ քան Լոս Անճելըս մեկնումս, երկու օր կ'այցելեմ տեղւոյն հայ մասնաբաններու գրադարանները: Մինչ այդ կ'իմանանք թէ Լոս Անճելըսի հայ ուսանողները Ապրիլ 24ի տողանցքի պահուն բախումներ ունեցած են քաղաքի ոստիկանական կազմին հետ:

×

Ապրիլ 26, Ուրբաթ օր, օդանաւով կը մեկնիմ Գալիֆորնիոյ հայաշատ գըլխաւոր կեդրոնը՝ Լոս Անճելըս: Կը դիմաւորուիմ եւ կը հիւրասիրուիմ եղբօրս կնոջը պարագաներուն մօտ, Լոս Անճելըսի Հայոց ծանօթ ընտանիքներէն մին էվիզ - Տայլմոնտ Թաշճեանի բնակարանը: Էվիզ, չատ աւելի ծանօթ իր անունով քան թէ մականունով, Լոս Անճելըսի պետական երաժշտանոցէն վկայեալ է իբր օփերայի երգիչ: Ցուսանք որ օր մը Փարիզի Հայութիւնը առիթը կ'ունենայ իր գիւթիչ ձայնը լսանալու: Տէղեկացանք որ մօտերս Երեւանի պետական օփերային մէջ պիտի երգէ: Էվիզ եւ քոյրը Լէնա Պէյլէրեան կ'ըսեն թէ այդ երեկոյ մօտ քառասուն հիւրեր պիտի ունենան որոնց կարգին էջմիածնական թեմի Գալիֆորնիայի առաջնորդ Վաչէ եպիսկոպոս Ցովսէփեան, Տէր եւ Տիկին Օ. Տուրեան, լրագրող Լեւոն Քէշիշեան, Հայաստանէն վերջերս բաժնուած զոյգ մը ու դեռ շատ ուրիշ ծանօթ անձնաւորութիւններ: Արդարեւ, հիւրերը հեռագիրէ կը հասնին: Այդ երեկոյթին ինծի համար անմոռանալի մէկ յիշատակը մնաց էվիզի հայրենասիրական երգերը, մանաւանդ «Էրեբունի»ն, երբ Հայաստանէն բաժնուող երեւանցի երիտասարդ Հայուհին յուզուած ամբողջ կէս ժամ արտասուեց պանդուխ իմանալով: Հոն իմացանք նաեւ Հարաւային Ամերիկայի Հայոց առաջնորդ Բարգէն Եպիսկ. Ապտեհանի մահը:

Լոս Անճելըսի մեր առաջին դասախօսութիւնը տեղի ունեցաւ հետեւեալ օրը Նոր Օրի սրահին մէջ: Պատմաբան Ռիչըրտ Ցովհաննէսեան անձամբ ներկայ եղաւ: Լոս Անճելըսի «Հայ ժամանակակից պատմութեան» դասախօս մեր անխոնջ հայրենակիցին չատ բան կը պարտինք: Երբ այսօր Ֆրանսայի Հայութիւնը դրեթէ հազիւ թէ լսեց հրեայ Ամերիկացի Սթէնֆորտ Շոյլ Օսմանեան կայսրութեան պատմութեան նուիրեալ իր վերջին հրատարակութեան մէջ Հայկական Հարցին մասին «դիտական» խեղաթիւրումները (*), Փրոֆ. Ցովհաննէսեան առանձին պայքար մղեց եւ հրապարակաւ խայտառակեց համալսարաններու մէջ բանախօսելով եւ ծանօթացնելով հասարակութեան այդ զրպարտիչ եւ ստախօս հրեայ պատմաբանը եւ իր Թրքուհի կինը որոնք իբր աճապարանք պատմաբան կը ներկայանան պետական շրջանակներու (**):

Մեր դասախօսութիւնը ջերմ ընդունելութեան արժանացաւ ներկաներուն կողմէ, այնպէս որ հետեւեալ օրը ոմանք կը հեռաձայնեն եւ կը խնդրեն կազմակերպել հապճեպով երկրորդ բանախօսութիւն մը: Կ'ընդունիմ, եւ Կիրակի գիշեր Հոլիվուտի հայ եկեղեցւոյ մեծ սրահին մէջ տեղի կ'ունենայ երկրորդը: Ներկաները ոմանք ի տես ցեղասպանութեան վերաբերեալ ցուցադրութեան, կ'արտասուեն: Մեր յայտնաբերած փաստերը չէզոք ականատեսներու վկայութիւններ են որոնք յատկապէս ուշադրութեան արժանացան:

Մեր քանի մը օրուան Լոս Անճելըս այցելութեան ընթացքին առիթէն օգտուելով անձամբ տեսանք Հիւսիսային Ամերիկայի ամէնէն կարեւոր հայկական երկրորդական վարժարանը՝ «Ալեք Փըլիպպոս»: «Ալեք Փըլիպպոս» վարժարանը հազիւ տասը տարուան կեանք ունի դեռ բայց իր ուսուցչական լրիւ կազմով եւ աշակերտներու թուով (310 աշակերտ) անտարակոյս վիթխարի ձեռնարկ մըն է: Հիմնուած է հանգուցեալ Ալեք Փըլիպպոսի կողակցին առատաձեռն նուիրատուութեամբ: Բազմաթիւ հայրենակից - ներ իրենց նիւթական օժանդակութիւնը լայնօրէն բերած են: Ինչպէս միշտ, հոս եւս, Հ. Բ. Ը. Մ. արժանաւոր նախագահ Պր- Ալեք Մանուկեան մեծ գումարով մը մասնակցած է այս ազգանուէր ձեռնարկին իրականացման համար:

Վարժարանը մեզի կը թողու ճիշդ Մինջին Արեւելքի երկիրներու հայ զաւակի մը տպաւորութիւնը: Հարազատ ազգային դրոշմ մը կը կրէ, մաղթենք որ այսպէս ալ մնայ որքան որ յետոյ իմացանք թէ աշակերտներուն հազիւ տասնէն մէկը ամերիկածին ծնողաց տղաք են: Վստահ ենք որ եթէ կուսակցական ըմբռնումները եւ սկզբունքները նուազ եւ չափաւոր յայտնաբերուին, բազմաթիւ ծնողքներ պիտի չվարանին հոն ղրկել իրենց տղաքը: Մենք սփիւռքի մէջ հայ կեանքի եւ նկարագրի պահպանումը ամէն բանէ զատ կը համարինք, հետեւաբար այս պատճառաւ է որ վերոյիշեալ դիտումը կ'ընենք: Կը գնահատենք հոս, եւ կարելի չէ չգնահատել, Հ. Ը. Դաշնակցութեան այս վարժարանին հիմնումին մէջ կատարած դերը որքան որ իր քաղաքական դիրքորոշումով մեր սկզբունքներուն հակառակ է: Այս մարզին մէջ Լոս Անճելըսի մէջ բազմաթիւ ազգայիններ կը բաժնեն ու կը հասասանեն նոյն կարծիքը: Վարժարանի ուսուցիչներէն մին մեզ հետաքրքրական տեղեկութիւններ կուտայ: Բազմաթիւ հայ ծնողքներ, կ'ըսէ, փոխանակ իրենց տղաքը ձգի իրենց թաղին վարժարանը ղրկելու, կը վճարեն (մօտաւորապէս 50 – 60 տոլար) եւ կէս կամ մէկ ժամ ինքնաշարժով ցերեկոթիկ մեր վարժարանը կը բերեն որպէսզի տեսնեն հայերէն լեզուն եւ պատմութիւնը դասաւանդութեան ծրագրին մաս կը կազմեն: Վարժարանը ունի նաեւ իր ակումբը: Ուսուցիչներուն մէջ կան որոնք Ամերիկա ծնած, մեծցած Բ. սերունդի Հայեր են: Լոս Անճելըսի այս հայաշատ գաղութը (չուրջ 60·000 հոգի կը հաշուէն) «Ալեք Փըլիպպոս» վարժարանէն զատ, որ Հոլիվուտի մէջ կը գտնուի, ունի երեք վարժարան եւս որոնցմէ մի միայն մին Հ. Բ. Ը. Մ.ի հովանաւորութեան տակ կը գտնուի իր 80 աշակերտներով:

Այս հոծ գաղութը ունի բազմաթիւ եկեղեցիներ թէ էջմիածնական եւ թէ Անթիլիասի թեմերուն պատկանող: Ունի իր թերթերը հայերէն եւ թէ անգլերէն լեզուներով, բայց ըստ մեր կարծիքին, կուսակցական թէ բարեսիրական կազմակերպութիւններու պատասխանատու վարիչները հմմտուըն պէտք է զգոյշ ըլլան գաղութներու դոյութիւնը տարբեր - ցնող պատահարներէ: Պէտք է ձերբազատին ամէն տեսակ ծայրայեղութեան առաջնորդող հոսանքներէ, որոնք բանի մը չեն ծառայեր եթէ ոչ առաջնորդել գաղութին տարաձայնութեան եւ ձուլումի: Լոս Անճելըսի մէջ հինէն հաստատուած Հայերէն զատ վերջին պատերազմէն յետոյ Մերձաւոր Արեւելքէն գաղթող Հայերուն մէջ մեծ թիւ կը կազմեն, յատկապէս Լիբանահայերը, Պոլսահայերը, Եգիպտահայերը, Պարսկահայերը եւ Ցունահայերը: Ի տես ամէն հաւաքոյթի Հայոց ցոյց տուած հետաքրքրութեան, չեմ կրնար չբազդատել Ֆրանսահայութեան մէջ տիրող անտարբերութեան տարբ, որ վերջերս զժգոհանքի առիթ կուտայ:

Լոս Անճելըսէն կը մեկնիմ կրկին Սան Ֆրանսիսքօ, ուր յաջորդ օրը չորրորդ եւ վերջին բանախօսութիւնը կուտամ անդրափոխօս փոքր հայ գաղութի մը եկեղեցիին մէջ: Հարիւրէ աւելի է ներկաներուն թիւը: Երիտասարդուհի մը թոթովով եւ դիւրիով առաջին կարգին վրայ տեղ կը գրաւէ: Բանախօսութիւնը հայերէն լեզուով տեղի կ'ունենայ, բայց մխիթարական հակիրճ կերպով անգլերէն լեզուով կը կրկնուի: Երիտասարդուհին հազիճեպով կը ազատէ, չի մոռնար նաեւ փաստաթուղթերը արձանագրել, որոնք, ինչպէս ըսինք, արեւմտեան լեզուներով են: Կը խորհիմ թէ կամ հրաւիրուած է Միացեալ Յանձնախումբէն եւ կամ վարդապետներէն միոյն ծանօթն է: Բայց հազիւ թէ բանախօսութիւնը կը վերջանայ մէկ վայրկեան իսկ չի մնար ու չատպով կը մեկնի: Կը հասկցուի որ յատկապէս ներկայ եղած է... տեղեկագիր մը պատրաստելու համար...:

Երկու օր յետոյ Գալիֆորնիայէն կը մեկնիմ Թորոնթօ՝ Տիթրոյթի ճամբով:

×

Նախ Տիթրոյթ երկու օր կը մնամ ուր եղբայրս կնոջը հետ եւս ժամանած է Թորոնթոյէն եկեղեցական եւ հայ դպրոց - ներու տարեկան ժողովներու առթիւ: Բոլոր ժողովները տեղի կ'ունենան Տիթրոյթի Ս. Ցովհաննէս եկեղեցւոյ սրահ - ներուն կամ վարժարանի ակումբին եւ դասարաններուն մէջ: Ամերիկայի արեւմտեան շրջանի ամբողջ եկեղեցական դասը, եւ կազմակերպչական մարմիններու ներկայացուցիչները գրեթէ լրիւ ներկայ են: Նոյն գիշերը ճաշ մը սարքուած է մեծ սրահին մէջ: Հրաւիրեալներուն թիւը 500է աւելի է: Տիկնանց Յանձնախումբը անձնուիրաբար կը սպասարկէ: Հետեւեալ օրը Լոնտոնէն յատկապէս հրաւիրուած Փրոֆ. Տէյվիտ Մառշալ Լանկ կը ժամանէ եւ կ'արտասանէ հայ հին պատմութեան մասին կարճ դասախօսութիւն մը: Կը ցուցադրէ լուսարձակումով կիսադարեղ եկեղեցիներու նկարներ, խաչքարեր եւն.:

Կիրակի ցերեկ յետոյ (Մայիս 7) կը մեկնինք Թորոնթօ: Թորոնթօ նախապէս այցելած եմ 1966ին: Տեղւոյն հայ գաղութը բազմապատկուած կը գտնեմ: Կը յիշեմ թէ 1950ական թուականներուն ըստ հաւատի աղբիւրներու, Թորոնթոյի մէջ հազիւ 400 Հայեր կային, իսկ այսօր այս թիւը բարձրացած է մօտ 8000ի: Տեղւոյն հոգեւոր հովիւն է Արիս Եպիսկ. Շիրվանեան: Գաղութը դեռ չատ նորակազմ, դժբախտաբար իր մէջ կը հաշուէ անփորձ եւ պառակտիչ տարրեր, որոնք աւելի տարուած եսասիրութենէ քան թէ իսկական ազգասիրական չինչ տրամադրութիւններէ, փոխանակ ծառայելու, աւելի կը քանդեն: Գաղութը ծայր աստիճան վրդովմունքի մէջ կը գտնեմ: Այսուհանդերձ եկեղեցին կը տրամադրէ իր մեծ սրահը եւ բանախօսութիւնը միչա նոյն նիւթին չուրջ, տեղի կ'ունենայ աւելի քան 300 ներկաներով եւ մեծ յաջողութեամբ: Առանց խորութեան բոլոր ազգային մարմինները եւ կուսակցութիւնները ներկայ կ'ըլլան: Մեզ կը վստահեցնեն թէ Թորոնթոյի մէջ այսպէս համազգային բանախօսութիւն երբեք տեղի չէ ունեցած եւ կը ցանկան որ առնուազն տարին անգամ մը իրենց այցելեմ: Հոս եւս ներկաները կ'ուզեն տիւրքի ազգային մասին յստակ լուսաբանիչ խօսքեր լսանալ: Ինչպէս այլուր, Սան Ֆրանսիսքօ կամ Լոս Անճելըս, ցաւալի է որ 20րդ դարու վերջը երբ հազորդակցութեանց այսպիսի դիւրութիւններու շրջան մը կ'ապրինք, սփիւռքի Հայութիւնը հակառակ իր փափաքներուն, իրարմէ անհաղորդ եւ անջատ կ'ապրի: Անգամ մը եւս կը չեշտեմ նոյն սկզբունքները, որոնք Սան Ֆրանսիսքոյի մէջ յայտարարած եմ. եթէ իրօք կը ցանկան 1) Սփիւռքի գոյատեւումը ապահովել, 2) Հայկական պահանջներու իրականացումը տեսնել:

×

Վերջին բանախօսութիւնը տեղի ունեցաւ Տիթրոյթի Ալեք Մանուկեան վարժարանի սրահին մէջ, Մայիս 19, Ուրբաթ գիշեր:

Բանախօսութենէն յետոյ կրկին առաւել կամ նուազ նոյն հարցումներուն հետ դէմ յանդիման եկանք: Ներկաներէն տիկին մը, մասնաւորաբար, ուզեց իմանալ թէ արդեօք արտասահմանի մէջ որո՞նք են որ պետական փաստերու վրայ հիմնուած Հայկական Հարցը կ'ուզեն թէ՛ ներքին եւ թէ արտաքին երեւոյթներով ուսումնասիրել, եւ արդեօք այս անձերու միջեւ իսկական համագործակցութիւն եւ հազորդակցութիւն մը գոյութիւն ունի՞: Մեր պատասխանը այս ուղղութեամբ դէրական եղաւ:

Երկու օր յետոյ երբ կը վերադառնամ Փարիզ, օդանաւին մէջ մտովի կը խորհիմ. «Եւրոպա թէ Ամերիկա, բոլան - դակ Հայութեան փափաքը նոյնն է, ի՞նչ կը պակսի որպէսզի վերակազմակերպուի եւ մէկ ճակատ ներկայանայ աշխարհի հանրային կարծիքին առջեւ: Արդեօք Մեսիայի գալստեա՞ն կը սպասէ: Կը մոռնա՞յ թէ միութիւնը զօրութիւն է:»: Վստահաբար ասոր պատասխանատուութիւնը ոչ թէ միայն կուսակցութիւններու վարիչները կը կրեն, այլ իւրաքանչիւր Հայ:

(*) «Ծառայ», 1977 Դեկտ. 3: Այս գրքին մասին ուրիշ առիթով պիտի անդրադառնանք:

(**) Տե՛ս թէ Փրէզնօ պի, 23·4·1978ի յօդուածը:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՁԱՄԲՈՎ ԿԱՄ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ՁԱՄԲՈՎ

— o —

Պարտիմ յայտնել իմ չնորհակալութիւնը բոլոր անոնց, որոնք «Ծառայ»ի 1978 Հոկտ. 18 թիւին մէջ հրատարակուող «Պէտք է, պէտք չէ...»ներու կապակցութեամբ եղած առաջարկիս ընդառաջելով, իրենց ներկայութեամբ պատուեցին եղած հրաւէրը, որ խորքին մէջ պարզ հրաւէր մը չէր սակայն:

Հրաւէրը կը վերաբերէր խորհրդակցական ժողովի մը, որուն նիւթը պիտի ըլլար համահայկական բնոյթ կրող հարցերու շուրջ, լուրջ եւ բանիմաց վերլուծմամբ յանգիլ որոշ եզրակացութեան «Առթիւը բարձրացած է մօտ 8000ի: Տեղւոյն հոգեւոր հովիւն է Արիս Եպիսկ. Շիրվանեան: Գաղութը դեռ չատ նորակազմ, դժբախտաբար իր մէջ կը հաշուէ անփորձ եւ պառակտիչ տարրեր, որոնք աւելի տարուած եսասիրութենէ քան թէ իսկական ազգասիրական չինչ տրամադրութիւններէ, փոխանակ ծառայելու, աւելի կը քանդեն: Գաղութը ծայր աստիճան վրդովմունքի մէջ կը գտնեմ: Այսուհանդերձ եկեղեցին կը տրամադրէ իր մեծ սրահը եւ բանախօսութիւնը միչա նոյն նիւթին չուրջ, տեղի կ'ունենայ աւելի քան 300 ներկաներով եւ մեծ յաջողութեամբ: Առանց խորութեան բոլոր ազգային մարմինները եւ կուսակցութիւնները ներկայ կ'ըլլան: Մեզ կը վստահեցնեն թէ Թորոնթոյի մէջ այսպէս համազգային բանախօսութիւն երբեք տեղի չէ ունեցած եւ կը ցանկան որ առնուազն տարին անգամ մը իրենց այցելեմ: Հոս եւս ներկաները կ'ուզեն տիւրքի ազգային մասին յստակ լուսաբանիչ խօսքեր լսանալ: Ինչպէս այլուր, Սան Ֆրանսիսքօ կամ Լոս Անճելըս, ցաւալի է որ 20րդ դարու վերջը երբ հազորդակցութեանց այսպիսի դիւրութիւններու շրջան մը կ'ապրինք, սփիւռքի Հայութիւնը հակառակ իր փափաքներուն, իրարմէ անհաղորդ եւ անջատ կ'ապրի: Անգամ մը եւս կը չեշտեմ նոյն սկզբունքները, որոնք Սան Ֆրանսիսքոյի մէջ յայտարարած եմ. եթէ իրօք կը ցանկան 1) Սփիւռքի գոյատեւումը ապահովել, 2) Հայկական պահանջներու իրականացումը տեսնել:

×

Վերջին բանախօսութիւնը տեղի ունեցաւ Տիթրոյթի Ալեք Մանուկեան վարժարանի սրահին մէջ, Մայիս 19, Ուրբաթ գիշեր:

Բանախօսութենէն յետոյ կրկին առաւել կամ նուազ նոյն հարցումներուն հետ դէմ յանդիման եկանք: Ներկաներէն տիկին մը, մասնաւորաբար, ուզեց իմանալ թէ արդեօք արտասահմանի մէջ որո՞նք են որ պետական փաստերու վրայ հիմնուած Հայկական Հարցը կ'ուզեն թէ՛ ներքին եւ թէ արտաքին երեւոյթներով ուսումնասիրել, եւ արդեօք այս անձերու միջեւ իսկական համագործակցութիւն եւ հազորդակցութիւն մը գոյութիւն ունի՞: Մեր պատասխանը այս ուղղութեամբ դէրական եղաւ:

Երկու օր յետոյ երբ կը վերադառնամ Փարիզ, օդանաւին մէջ մտովի կը խորհիմ. «Եւրոպա թէ Ամերիկա, բոլան - դակ Հայութեան փափաքը նոյնն է, ի՞նչ կը պակսի որպէսզի վերակազմակերպուի եւ մէկ ճակատ ներկայանայ աշխարհի հանրային կարծիքին առջեւ: Արդեօք Մեսիայի գալստեա՞ն կը սպասէ: Կը մոռնա՞յ թէ միութիւնը զօրութիւն է:»: Վստահաբար ասոր պատասխանատուութիւնը ոչ թէ միայն կուսակցութիւններու վարիչները կը կրեն, այլ իւրաքանչիւր Հայ:

(*) «Ծառայ», 1977 Դեկտ. 3: Այս գրքին մասին ուրիշ առիթով պիտի անդրադառնանք:

(**) Տե՛ս թէ Փրէզնօ պի, 23·4·1978ի յօդուածը:

ԽՈՒՐ ՀԱՐՑԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ
ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայկական ՍՍՀ գրողների միությունը հրատարակում է հետևյալ կանոնադրությունը, որը հաստատվել է Հայկական ՍՍՀ գրողների միության 1978 թվականի հունվարի 13-ին կայացած կազմակերպական ժողովում։

1. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ

1.1. Հայկական ՍՍՀ գրողների միությունը (այսուհետև՝ Միություն) ստեղծագործական կազմակերպություն է, որը միավորում է Հայկական ՍՍՀ տարածքում ապրող և ստեղծագործող գրողներին, գրականագետներին, թարգմանիչներին, ինչպես նաև գրականության ոլորտում աշխատող այլ մասնագետներին, ովքեր ընդունում են Միության կանոնադրությունը։

1.2. Միությունը գործում է Հայկական ՍՍՀ Սահմանադրության, Հայկական ՍՍՀ օրենքների, ինչպես նաև սույն կանոնադրության հիման վրա։

1.3. Միությունը կազմավորվում է 1932 թվականին։ Նրա անդամների թիվը 1978 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ կազմում է 1199 մարդ։

2. ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

2.1. Միության բարձրագույն մարմինը նրա անդամների ընդհանուր ժողովն է, որը գումարվում է առնվազն երկու տարին մեկ անգամ։

2.2. Ընդհանուր ժողովը ընտրում է Միության վարչությունը՝ 15 հոգուց բաղկացած կազմով, ինչպես նաև Միության նախագահին։

2.3. Վարչությունը կազմակերպում է Միության ամբողջ գործունեությունը, հրավիրում է գրողների համագումարներ, կոնֆերանսներ և պլենումներ։

2.4. Միության նախագահը ներկայացնում է Միությունը պետական և հասարակական կազմակերպություններում, ինչպես նաև միջազգային գրական կապերում։

2.5. Միության վարչության կազմում ստեղծվում են հետևյալ հանձնաժողովները՝ արձակի, պոեզիայի, դրամատուրգիայի, գրականագիտության, թարգմանչական գործի, մանկական գրականության, գրական քննադատության, ինչպես նաև ֆինանսական հանձնաժողովը։

3. ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

3.1. Միության անդամն իրավունք ունի՝

ա) մասնակցելու Միության բոլոր քննարկումներին և ընտրելու ու ընտրվելու Միության մարմիններում,

բ) օգտվելու Միության ստեղծագործական տներից, հանգստյան տներից, ստեղծագործական արձակուրդներից,

գ) ստանալու Միության օգնությունը իր ստեղծագործական աշխատանքի կազմակերպման հարցում,

դ) մասնակցելու Միության հրատարակչական ծրագրերի քննարկմանը և առաջարկներ անելու դրանց վերաբերյալ։

3.2. Միության անդամը պարտավոր է՝

ա) ակտիվորեն մասնակցել Միության աշխատանքներին,

բ) ստեղծագործական աշխատանքի արդյունքները նախապես քննարկել Միության համապատասխան հանձնաժողովում,

գ) վճարել անդամավճարներ՝ ամսական 1 ռուբլի չափով։

4. ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ԵՎ ԴԱԴԱՐԵՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

4.1. Միության անդամ կարող է դառնալ ցանկացած գրող, որը ներկայացնում է Միության երկու անդամների երաշխավորագրերը և որի թեկնածությունը հաստատվում է Միության վարչության նիստում։

4.2. Միության անդամը կարող է դադարեցնել իր անդամակցությունը՝ գրավոր հայտարարություն ներկայացնելով Միության վարչություն։

4.3. Միության անդամը կարող է հեռացվել Միությունից՝ ընդհանուր ժողովի որոշմամբ, եթե նա խախտում է կանոնադրության պահանջները կամ ստորացնող արարք է կատարում։

5. ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԻՄՔԵՐԸ

5.1. Միության ֆինանսական հիմքերը կազմում են՝

ա) անդամավճարները,

բ) ստեղծագործական տների և հանգստյան տների շահույթի մասհանումները,

գ) ձեռնարկությունների, հիմնարկների և կազմակերպությունների նվիրատվությունները,

դ) գրական աշխատանքների հրատարակումից ստացվող հեղինակային վարձատրությունից Միության սահմանած չափով կատարվող մասհանումները։

5.2. Միության ֆինանսական միջոցները ծախսվում են Միության կանոնադրական նպատակներին համապատասխան՝ ըստ նրա վարչության հաստատած նախահաշվի։

6. ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

6.1. Սույն կանոնադրության փոփոխությունները կատարվում են Միության ընդհանուր ժողովի որոշմամբ՝ ձայների առնվազն երկու երրորդով։

6.2. Կանոնադրության նոր խմբագրությունը հաստատվում է Միության ընդհանուր ժողովի կողմից։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՆԻՍՏԵՐԻ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Հայկական ՍՍՀ գրողների միության վարչության նիստերի հաշվետվությունները տպագրվում են «Գրական թերթ»-ում։

Հայկական ՍՍՀ գրողների միության վարչության նիստ տեղի ունեցավ 1977 թվականի դեկտեմբերի 27-ին։ Նիստին մասնակցում էին 15 անդամ։ Ներկա էին նաև Հայկական ՍՍՀ մշակույթի նախարարության, Հայկական ՍՍՀ կինեմատոգրաֆիայի նախարարության, Հայկական ՍՍՀ պետական հրատարակչության, «Գրական թերթ»-ի, «Սովետական գրականագիտություն»-ի, «Սովետական արվեստ»-ի, «Գրական Հայաստան»-ի, «Գրական քննադատություն»-ի, «Սովետական Հայաստան»-ի, «Ավրորա»-ի, «Գրական Վրաստան»-ի, «Գրական Ադրբեջան»-ի, «Գրական Ղրղզստան»-ի, «Գրական Մոլդավիա»-ի, «Գրական Ուզբեկստան»-ի, «Գրական Ուկրաինա»-ի, «Գրական Ռուսաստան»-ի, «Գրական Բելոռուսիա»-ի, «Գրական Լիտվա»-ի, «Գրական Լատվիա»-ի, «Գրական Էստոնիա»-ի, «Գրական Թաթարստան»-ի, «Գրական Բաշկիրիա»-ի, «Գրական Կարելիա»-ի, «Գրական Չուվաշիա»-ի, «Գրական Մորդովիա»-ի, «Գրական Կալմիկիա»-ի, «Գրական Ուդմուրտիա»-ի, «Գրական Կոմի»-ի, «Գրական Մարի»-ի, «Գրական Յակուտիա»-ի, «Գրական Բուրյաթիա»-ի, «Գրական Տուվա»-ի, «Գրական Խակասիա»-ի, «Գրական Ալթայ»-ի, «Գրական Կարաչայ-Չերքեզիա»-ի, «Գրական Կաբարդա-Բալկարիա»-ի, «Գրական Ադիղեա»-ի, «Գրական Հյուսիսային Օսեթիա»-ի, «Գրական Ինգուշեթիա»-ի, «Գրական Չեչնիա»-ի, «Գրական Դաղստան»-ի, «Գրական Կրասնոյարսկի երկրամաս»-ի, «Գրական Ստավրոպոլի երկրամաս»-ի, «Գրական Խաբարովսկի երկրամաս»-ի, «Գրական Պրիմորսկի երկրամաս»-ի, «Գրական Ամուրի մարզ»-ի, «Գրական Մագադանի մարզ»-ի, «Գրական Սախալինի մարզ»-ի, «Գրական Կամչատկա»-ի, «Գրական Մուրմանսկի մարզ»-ի, «Գրական Նովոսիբիրսկի մարզ»-ի, «Գրական Օմսկի մարզ»-ի, «Գրական Տոմսկի մարզ»-ի, «Գրական Տյումենի մարզ»-ի, «Գրական Չելյաբինսկի մարզ»-ի, «Գրական Սվերդլովսկի մարզ»-ի, «Գրական Պերմի մարզ»-ի, «Գրական Կիրովի մարզ»-ի, «Գրական Գորկու մարզ»-ի, «Գրական Կուիբիշևի մարզ»-ի, «Գրական Սարատովի մարզ»-ի, «Գրական Վոլգոգրադի մարզ»-ի, «Գրական Ռոստովի մարզ»-ի, «Գրական Վորոնեժի մարզ»-ի, «Գրական Կալինինգրադի մարզ»-ի, «Գրական Կալուգայի մարզ»-ի, «Գրական Տուլայի մարզ»-ի, «Գրական Ռյազանի մարզ»-ի, «Գրական Սմոլենսկի մարզ»-ի, «Գրական Կուրսկի մարզ»-ի, «Գրական Բելգորոդի մարզ»-ի, «Գրական Օրյոլ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊՈՑՏ ԽՄԱՋԻ վարչախ վարչութիւնը առանց բացառութեան ժողովի կը հրա – ւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները, Դեկտ. 4 ժամը 2ին, Ահարոնեան ակումբի մէջ: Շատ կարեւոր օրակարգ:

Ի ՆՊԱՍՏ ԼԻԲԱՆԱՀԱՑՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՖՐԱՆՍԱ

Փիւփալ (Լիբանահայերու ի նպաստ կազմուած յանձնախումբ Տէսինի Մշակ. Տունը) ստացած է հետեւեալ նուէրները.

Պարտաքճեան եղբարք 400, Ա. Մար – կոսեան, Տէսինի Նոր Սերունդ, Մուրատեան 300ական, Հ. Մուրատեան Ս. Ղա – զարեան 250ական, Փ. Մուքէն՝ Տէսինի քաղաքապետ, Կոթանեան, Նահարեան, Խաչարեան, Աստուրեան, Ց. Մինաս – եան, Թաշճեան, Ժ. Տիրատուրեան, Թաշճեան, Պառաւեան, Փ. Պառաւեան, Մ. Ղազարեան, Վ. Մխքճեան, Ց. Պօ – յաճեան, Ռ. Կենճոյեան, Դր. Զալըքեան, Մ. Պայէնտրեան, Ժ. Մ. Լէյլէկեան, Ցոհ. Լէյլէկեան 200ական:

(Շար.)

Ա Զ Դ

Ներկայիս կը յայտնենք Փարիզի եւ շրջակայից Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ Կրօնական Ընկերակցութեան բոլոր անդամներուն, թէ յառաջիկայ տարուան սկիզբները տեղի պիտի ունե – նայ Ընկերակցութեան ներկայացուցչա – կան ժողովի անդամներուն ընտրութիւնը:

Ընտրութեան կարենալ մասնակցելու համար՝ թէ՛ որպէս ընտրելի եւ թէ որ – պէս ընտրող, Կրօնական Ընկերակցու – թեան անդամները պարտին վճարած ըլ – լալ իրենց յետնեալ տարիներու բոլոր անդամատուրքերը:

Կը խնդրուի Կրօնական Ընկերակցու – թեան անդամներէն՝ օր առաջ կատարել իրենց վճարումները:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ՇՐՋ. ՀԱՑՑ. ԱՌԱՔ. ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ
ԲԱԺԱԿԻ ՊԱՀ

Փարիզի կեդրոնական Սանուց Մխու – թեան վարչութիւնը կը հրաւիրէ իր ան – դամները եւ համակիրները, հաւաքաբար բաժակներ բարձրացնել կեդրոնականին եւ կեդրոնականցիներուն կենացը, Դեկ – տեմբեր 10 ժամը 13ին

au Centre Culturel Alex Manoogian
118, Rue de Courcelles, 75017 PARIS

կեդրոնականցիներուն հետ բաժակ պի – տի բարձրացնեն նաեւ Էլմիրա Ցարու – թիւնեան – Փէիլիվանեան (հայրենի քա – նոնահար) : եւ Այտա Էմիրեան – Ցարու – թիւնեան:

Տեղերը ապահովել մինչեւ Դեկտ. 7, հեռաձայնելով Վ. Նաւասարդեանի՝
985·36·53

«ՅԱՌԱՋ»Ի
ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Վիէննէն Տէր եւ Տիկին Աւետիս Մա – ղաքեան կը նուիրեն 50 ֆր. փոխան ծաղ – կեպահի Օրիորդ Անահիտ Արզուման – եանի մահուան առթիւ (Պօմոն):

ՍԻՆ ԼՈՒ
ՐՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Սէն Լու կրան փէնի Ս. Գէորգ եկե – ղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը առ ի երախ – տագիտութիւն մեզմէ առ յաւէտ բաժ – նուած նախկին առաջնորդ հոգեւոր հայ – րերու, եկեղեցւոյ չինութեան նիւթապէս եւ բարոյապէս ծառայող բոլոր թաղա – կան անդամներու, նուիրատուներու եւ որեւէ ձեւով եկեղեցւոյ պայծառութեան նպաստողներու եւ համայն Թաղեցիներու ննջեցեալներուն համար հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարէ Կիրակի, Դեկտ. 3ին ժամերգութիւն ժամը 9ին, պատարագ 10, հոգեհանգիստ 11·30:

Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ՝
Շահան Խաչակիր Քհնյ. Տէտէեան:

GALERIE ARS MAGNA
119, Rue de la Convention
75015 Paris

Raphy

du 14 Novembre au 4 Décembre
de 13 h. 30 à 19 h. sauf Dimanche
Le dernier jour, Lundi 4 Décembre inclus.

ԺԱՄԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

ՍՈՐՎԻԼ ՓԱՓԱԳՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՐՍԷԼ.— Կը փնտռուին հայ երի – տասարդները 18էն 30 տարեկան, որոնք կը փափաքին ժամադործուիլ սորվիլ, ձրի: Արհեստ մը՝ որ ապագայ կը խոս – տանայ: Դիմել՝
V. OUNANIAN
28, Bd. Georges Clémenceau
Marseille 4ème
ou 9, Rue Abbé Faria, Marseille 5e

UNION GENERALE ARMENIENNE
DE BIENFAISANCE
SECTION DES JEUNES

Soirée de CINÉ-CLUB

Vendredi 1er Déc. à 20 h. 30, au Centre Culturel Alex Manoogian, 118, Rue de Coucelles, Paris 17e
« BONNIE AND CLYDE » de A. Penn
avec Warren Beatty et Fay Dunaway
Destin tragique et misérable de deux jeunes gangsters.

Լեւոն Պաղտասարեան կը հաղորդէ իր յարգելի յաճախորդներուն թէ Նոյեմբեր 1, 1978էն ի վեր մաս չի կազմեր ՄՈՆՏՈՒՐ ընկերութեան: Լեւոն Պաղտասարեան այս առիթով կը յայտնէ թէ ինք պատասխանա – տուութիւնն առանձնած է Պր. Պերճ Ճեզվէճեանի սեփականութիւնը եղող

ՍԱՊԵՐԱԹՈՒՐ

ՃԱՄԲՈՐԴԱԿԱՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻՆ:

Ուրեմն, ձեր ճամբորդական բոլոր կարգադրութիւններուն համար դիմեցէք՝

SABERATOURS

3, Rue de l'Arrivée — 75015 PARIS
(Imm. CIT, 7e étage — Métro : Montparnasse)
Tél. : 538-67-47

Imprimé sur les presses du Journal «Haratch» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission paritaire : N° 55935

2EME GALA EXCEPTIONNEL A PARIS

L'Ensemble National de Danse d'Arménie

70 danseurs et musiciens
Direction VANOUCHE KHANAMIRIAN

à l'Olympia

28, Bd. des Capucines
Lundi 4 Décembre à 20 h. 30 précises

Billets en vente :
à l'Olympia, Tél. : 742-25-49 — au « Centre Culturel et Artistique Arménien », 6, Cité du Wauxhall, 75010 Paris, Tél. 208-76-49 de 15 à 20 h.
aux points de vente habituels à Paris et banlieues.
auprès des membres de l'U.C.F.A.F. et de la JAF.
Billets : 70, 60, 50, 40, 30 F.
Réservation recommandée.

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Դեկտ. 3, ժամը 17էն կէս գիշեր
Dans les Salons de l'Hôtel George V — Ave. George V — 75008 Paris

Նախագահութեամբ Տիկին Եսթեր Իշխալացեանի
ՊԵՐՆԱՐ ՏԻՏԻՃԵԱՆԻ խանդավառ նուագախումբը

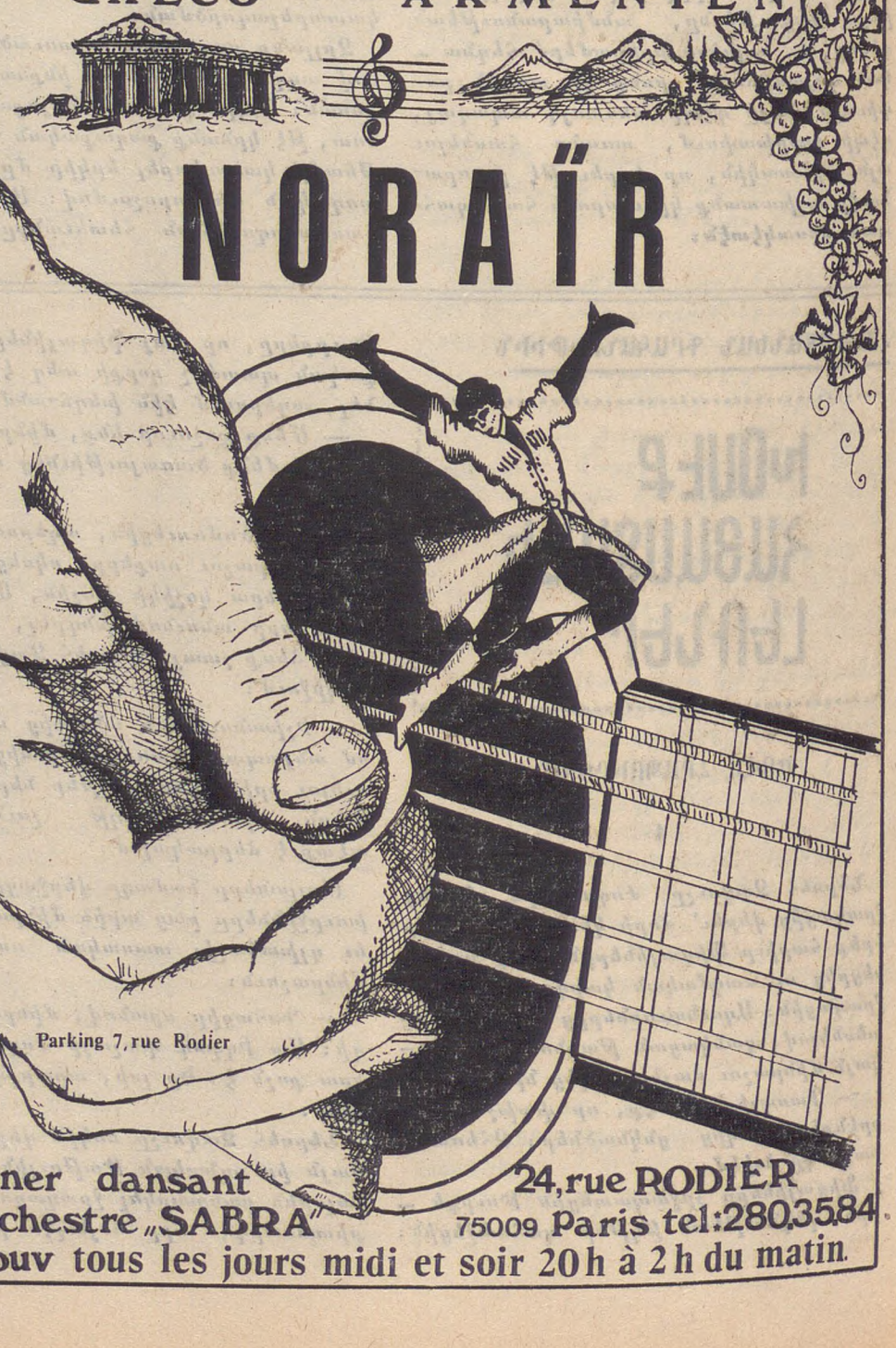
Ծանօթ երգիչ՝ ՆՈՐԱՑԻ

Մուտք 40 ֆ. — ուսանողներու կէս գին
Վիճակահանութեան հասոյթը ամբողջովին պիտի յատկացուի Լիբանահայ ուսանողներու:

Սեղանները ապահովել հեռաձայնելով՝ 924·38·54

OUVERTURE VENDREDI 1er DÉCEMBRE

RESTAURANT
GRECO ARMENIEN

diner dansant
orchestre „SABRA"
24, rue RODIER
75009 Paris tel: 280.35.84
ouv tous les jours midi et soir 20 h à 2 h du matin

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ

(1978 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ ԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ ԴԷՊՔԵՐՈՒՆ ԱՌԻԹՈՎ)

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

1915ի ցեղասպանութենէն ետք մեծ թիւով Հայեր ապաստան գտած էին Լիբանանի մէջ եւ ընտրած էին նոր հայրենիք մը: Հետեւաբար՝ հայ գաղութը իր մասնակցութիւնը բերած է լիբանանեան պետութեան հիմնումին: Այս ճեւով է որ Հայերը դարձած են 1943ի Լիբանանեան Հանրապետութեան քաղաքացիները, միւս բոլոր բնակիչներուն նման, որոնք բոլորն ալ նախկին օսմանեան կայսրութեան հպատակներն էին:

Ներկայիս շուրջ 200 հազար (իրենց թուական պատկերով նոյնքան կարեւոր, որքան յոյն կաթողիկէները եւ աւելի մեծ թիւով՝ քան Տիւրզիները) անոնք փոքրամասնութիւն չեն, ոչ օրինականօրէն եւ ոչ ալ իրողապէս, հակառակ ոմանց քաղաքական ճիգին:

Անկախութենէն ի վեր հայ գաղութը նախընտրած է, ուղղամտութեամբ եւ գործնապէս, թիկունք կանգնիլ օրինակարգ իշխանութեան եւ յատկապէս Հանրապետութեան նախագահութեան: Այս քաղաքականութիւնը յաճախ քննադատուած է անոնց կողմէ, որոնց նեղ կացութեան մատնած է:

1975էն ի վեր Լիբանանի հայ քաղաքական բոլոր խմբաւորումները միացած են՝ կացութիւնը ուսումնասիրելու համար: Անոնք յաջողած են լիբանանեան տագնապին դծով միացեալ քաղաքական նոութիւն մը մշակել, հիմնուելով հետեւեալ համոզումներուն վրայ.

Ա.) Իր արաբ շրջապատէն բաժնուած եւ անջատուած Լիբանան մը չի կրնար գոյատեւել:

Բ) Միայն չինչ ախլորկն է որ կրնայ լուծում մը գտնել Լիբանանի ընկերային եւ քաղաքական հարցերուն: Վայրագութիւնը, ընդհակառակն, կրնայ յանգիլ աղէտի, օտար մէջամտութեանց եւ վերջապէս անկախութեան կորուստին:

Միւս կողմէ, որոշուած է գործօն կերպով աշխատակիլ նոյն համոզումը ունեցող լիբանանեան միւս բոլոր խմբաւորումներու հետ, եւ թիկունք կանգնիլ օրինական իշխանութեան՝ այնքան ատեն որ այս վերջինը կը գործէ նոյն նպատակներուն համար:

Հետեւաբար, այս քաղաքականութիւնը, որ կը կոչուի «դրական չէզոքութիւն», անտարբերութիւն չէր նշանակեր, ընդհակառակն՝ չէզոքութիւնը կը կիրարկուէր միայն վնասել բախումներու ընթացքին: Անկէ բացատրուեցաւ բոլոր պատասխանատուներուն եւ ղեկավարնե-րուն, եւ այս՝ բազմաթիւ առիթներով:

Անհրաժեշտ է նաեւ հաստատել որ այս քաղաքականութիւնը բծախնդրութեամբ գործադրուեցաւ՝ Լիբանանի Հայերու չափազանց մեծամասնութեան եւ յատկապէս Հայաստեան Հայութեան ներկայացուցիչներուն կողմէ, թէ՛ Մորհրդարանէն ներս եւ թէ առանց բացառութեան քաղաքական կուսակցութիւններու մակարդակին վրայ, եւ կը շարունակուի մինչեւ այսօր, հակառակ այլ եւ այլ տեսակի դժուարութիւններու:

Բնականաբար այս քաղաքականութիւնը կը հակադրուէր բոլոր անոնց, որոնք չէին բաժներ վերոյիշեալ համոզումները, եւ յատկապէս անոնց՝ որոնք կը հաւատային որ կարելի է պնդել ուժով պարտադրել Լիբանային ինքնավարութեան լրիւ ծրագիրը: Այդ քաղաքականութիւնը խանգարեց նաեւ հաշիւները կարգ մը պնդել համակիներու, որոնք միշտ ալ ցանկացած էին իրենց զօրին միացնել յոյն կաթոլիկութիւնները հայկական գաղութին: Հայերու այդ քաղաքականութիւնը նկատուեցաւ «դաւաճանութիւն» մը, մինչեւ անգամ «դաւաճանութիւն»՝ դաւի մը հանդիպ, որ հաստատակաց պէտք էր ըլլար: Եւ այս դիտանկիւնէն, Պուրճ Համուտի շրջանը, որ առաւելաբար Հայերէ բնակուած է, անոնց կարծիքով կրնայ վտանգ մը նկատուիլ իրրեւ Պէյրութի քրիստոնեայ թաղերը եւ Լեռնա-Լիբանանը իրարմէ բաժնող գօտի:

ՀԱԿԱՀԱՅ ԱՐՇԱԻԸ

«Դրական չէզոքութեան» քաղաքականութիւնը հազիւ որդեգրուած, մթնոլորտը պղտկուեցաւ Հայերու եւ քրիստոնեայ միլիսներու միջեւ: Այս վերջիններէն առաջին հերթին փորձեցին ճնշումներ բանեցնելով, ապա՝ սպառնալիքներով եւ վերջապէս զրգռութիւններով, իրենց չարքերուն մէջ առնել հայ ընդդիմացող տարրը: Այս փորձերու ձախողութենէն ետք չուշացան իսկական զրգռութիւնները:

Հայերու դէմ ծայր առած արշաւը սկսաւ Ազատական կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար եւ Քամիլ Շամունի որդի Տորի Շամունի կողմէ, «Լա Ռըվիւ տիւ Լիպան»ի (1978 Յունուար 7, էջ 30) մէջ լոյս տեսած վիրաւորական յայտարարութեամբ:

Ան վերսին յարձակեցաւ երեք չարաթ ետք: Այդ թուականէն սկսեալ Լիբանանի Հայերուն դէմ կազմակերպուեցաւ հետեւողական արշաւ մը, երբեմն կուսակցութեան պաշտօնական օրկաններու սիւնակներէն, բայց աւելի յաճախ քովընտի հրատարակութիւններու ճամբով:

Քրիստոնեայ հանրային կարծիքը թունաւորուեցաւ բազմաթիւ «յայտարարութիւններով» եւ «յայտնագործումներով», որոնք կը ձաղկէին Հայերու «համաձայնութիւնը» Պաղեստինցիներու հետ, ապա՝ Սուրիացիներու եւ Լիբանանի բոլոր թշնամիներուն հետ, եւ ապա՝ կամ՝ հայրենիքին հանդէպ Հայերու անուղղամտութիւնը, զոհողութիւններ ընելու անոնց մերժումը, եւայլն...:

Այս արշաւը նաեւ կ'ուղէր պատկանել հայկական կուսակցութենէն միացեալ ճակատը եւ ձեւով մը մասնան հակադրել իր քաղաքական ղեկավարութեան:

Միաժամանակ՝ հայկական հանրային կարծիքին մօտ ծայր առաւ մտահոգիչ տարաձայնութիւններու արշաւ մը. զոհողութեան եւ կողոպուտի սպառնալիք, հայկական թաղամասերու ռմբակոծումի սպառնալիք, ընդհանուր յարձակումի մը ճղճուած թուականներ...:

Բայց իսկական զրգռութիւնները սկսան պատերազմական տուրքի «կամաւոր» պարտադրումով. հակադարձող ները իրենց ինքնաշարժները եւ վաճառատունները պայթած գտան: Ապա, հոսհոն կատարուեցան սպանութիւններ, առեւանգումներ եւ զողութիւններ:

Այս արշաւի սկիզբէն իսկ հայ քաղաքական ղեկավարները քրիստոնեայ կուսակցութիւններու ղեկավարներուն բացատրեցին, որ նման արարքներու չափազանցութիւնը վնասակար է երկու համայնքներուն եւ յատկապէս Լիբանանի համար: Միշտ ալ անոնց պատասխանուեցաւ որ իրենք եւս դէմ են նման արարքներու, որոնք գործն էին հակզրութենէ դուրս գտնուող եւ «անկարգ» տարրերու, կամ՝ «օտար ձեռքերու»: Սակայն միշտ ալ խոստացան այս կացութեան վերջ մը դնելու համար քայլեր առնել: Բայց այդ խոստումները չիրագործանացան:

1978 Յունիսէն սկսեալ քրիստոնեայ միլիսներու եւ Ա. Ջ. ուժերու միջեւ էջրիֆիէի եւ Պուրճ Համուտի կամուրջ-ներուն վրայ մղուած պնդեալ բախումներուն բազմապատկումով՝ մթնոլորտը եղկտրականացաւ: Աղէտի մը առաջքը առնելու համար, Հայց. Եկեղեցւոյ պետը՝ Մորէն Ա. Կաթողիկոս, Գարեգին Բ. Ամենայնի ընկերակցութեամբ, այցելութիւն մը տուաւ քրիստոնեայ կուսակցապետեր Ճեմայէլի եւ Շամունի: Հայ եկեղեցական ներկայացուցիչները նախօրինակ քայլեր արին Հանրապետութեան նախագահ Իլիաս Սարգիսի, վարչապետ Հըսի եւ այլ պատասխանատուներու մօտ (1978 Օգոստոս): Բայց հակառակ քրիստոնեայ ղեկավարներու դառնապարտանքի խոսքերուն եւ խոստումներուն, կացութիւնը աւելի վատթարացաւ:

ՍԱՐԳԻՍ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

(Շար. – 1)

ՁԱՅՆԵՐ ԴԱՒԱՃԷՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԵԼԻ ՕՐ ՄԸ ՆԻՍԻ ՄԷՋ

— o —

Նիս (Յառաջ).– 1928ին էր, որ Տիգրան Զամքերճեանի բարերարութեամբ, Նիսի երբեմնի ծայրամասին Մատլէնի մէջ, ուր արդէն քանի մը տարիներէ ի վեր բուռ մը Հայեր իրենց մնայուն կայքը հաստատած էին, կը կառուցուէր Ս. Աստուածածին մատուռը: Այդ թուականէն ցայսօր, եկեղեցին հոգեւոր կեդրոնը եւ, միաժամանակ, ազգային – հասարակական կեանքին առանցքը մնացած է չըջանի Հայութեան համար, որուն համրանքը ներկայիս, Ալպ Մարիթիմէն մինչեւ մերձակայ Վառ նահանգին մօտակայ վայրերը, չուրջ 4-500ի հասնող թիւ մը կը ներկայացնէ:

Եկեղեցիին հիմնադրութեան յիշատակը, որ ձեւով մը նաեւ գաղութին ալ անցնող աւելի քան հինգ տասնամեակ – ներուն կեանքը կը ընդորէչ, մեծ չուքով յիշատակուեցաւ Կիրակի, Նոյեմբեր 19-ին, նախաձեռնութեամբ Նիսի եւ չրջակայքի Կրօնական Ընկերակցութեան վարչութեան եւ բարձր հովանաւորութեամբ Արեւմտեան Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ՝ Սերովբէ Արք. Մանուկեանի:

Առաւօտ, հաւատացեալ հոծ բազմութեան մը ներկայութեան պատարագեց եւ քարոզեց Սերովբէ Արք. Մանուկեան, իր կոզքին ունենալով չրջանին հովիւը՝ Տաթեւ Ծայր. Վարդապետ Ճէրէճեան: Տպաւորիչ արարողութեան, ինչպէս նաեւ անոր յաջորդող պաշտօնական ճաշին, փլաճա պանդոկը, հրաւիրեալ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններէն ներկայ գտնուեցան Ալպ Մարիթիմի նահանգապետ Լամպերթինի ներկայացուցիչը՝ Պ. Փասքալ, Նիսի երեսփոխան – քաղաքապետ Ժաք Մեսըսէնի ներկայացուցիչը՝ փոխ քաղաքապետ Ալէն Կիյոն, երեսփոխան եւ փոխ քաղաքապետ Էրման, Նիսի Առաջնորդ Գերպ. Մուխէյի ներկայացուցիչը Գերպ. ս'Օրէյ, Ֆրանսայի Բարեկորոգչական Եկեղեցիէն Պատուելի Ինկրան, երեսփոխան եւ նախկին նախարար Իքարի ներկայացուցիչը՝ քաղաքապետական Մորհուրդի անդամ Լիզէ, Շիապօ, Աֆարներու եւ Իսարներու հոգեմասին Մողովին պատուոյ նախագահ Վահան Սահաթճեան եւ ուրիշներ՝ Ֆրանսացի թէ հայ:

Ցաւարտ պատարագին, Սերովբէ Արք. իր քարոզին ընթացքին զնահատանքի խօսք ուղղեց բոլոր անոնց՝ հոգեւորական թէ աշխարհական, որոնք անցնող հինգ տասնամեակներուն ոքնած եւ աշխատած են եւ կը չարունակեն ճգնիլ, որպէսզի վառ մնայ Հայոց հոգեւոր տունը այս ափերուն վրայ: Ընդգծեց այն բացառիկ իրողութիւնը, որ մեր ժողովուրդը ամէն տեղ, իր տեւական երթիքը չինելէ եւ իր առօրեային ապահովութեան մասին մտածելէ առաջ, ձեռնարկած է հոգեւոր հաւաքատեղիներուն հաստատման աշխատանքին: Ասիկա նկատեց փառը մեր ժողովուրդին հոգեկան թուիչքին եւ մտաւոր խոյանքին, ոչր հանդէպ մըչակոյթին, լոյսին, գիտութեան: Ասկէ էր, որ դարեր չարունակ, մինչ փառքերու վրայ հիմնուած կայսրութիւններ խորտակուած են, անդին հայ ժողովուրդը հոգեկան արիւթեամբ եւ կամքի զօրութեամբ ղէմ դրած է այլատեաց հարուածներուն, նոյնիսկ ցեղասպանութեան:

Ողեկոչելէ ետք յիշատակը եկեղեցիին բարերարին, կարդաց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա.ի շնորհաւորութեան եւ օրհնութեան գիրը: Ապա՝ յիշեցուց ներկաներուն Լիբանահայութեան վիճակուած դառն ճակատագիրը այս օրերուն: Կոչ ուղղեց բոլորին, որպէսզի իրենց նիւթական լայն օժանդակութեամբ ամրքեն ցաւերն ու վիշտերը իրենց ապդիկներուն:

Պաշտօնական ճաշին ներկայ գտնուեցան հարիւրէ աւելի մասնակիցներ: Տաքոն Ծ. Վրդ. իր խօսքին մէջ դրուատեց հայ մօր արժանիքները, քանի ասոնք չզատ հանդիսացած են քարը քարին վրայ դնտեղող եւ կամարներ բարձրացնող հայ մարդուն բազկին: Պատուոյ սեղանին գլուխն էր զաղութին երկարգոյն մայրերէն Ռ. Պալապանեան, որուն ամուսինը կառուցողներէն է եղած Նիսի եկեղեցիին: Ցանձին Տիկին Պալապանեանի, Տաքոն Ծ. Վրդ. ուզեց տեսնել եւ գնահատել գաղութի մը գոյատեւման ճիգն ու արձանագրած վերելքը: Ներկաներէն փոքրիկ մը, իբրեւ խորհրդանշան՝ ծիլ տուող սերունդին, ծաղկեփունջ մը հրամցուց գաղութին անցեալը մարմնացնող հայ մօրը:

Կրօն. Ընկերակցութեան վարչութեան փոխ նախագահը՝ Յակոբ Յակոբեան, դրաւոր ուղերձով բարի գալուստ մաղթեց Սերովբէ Արք.ի: Աւելցուց, թէ Հայրապետական Պատուիրակը սատար կը հանդիսանայ գաղութին վերելքին: Այս առթիւ իր յարգանքի խօսքը ուղղեց բոլոր անոնց, որոնք երէկ թէ այսօր, բարոյական թէ նիւթական գետնի վրայ, համայնքին կենսունակ յառաջդիմութիւնը կ'ապահովեն:

Յաջորդաբար խօսք առին Գերպայծառ ս'Օրէյ, քաղաքապետական Խորհուրդի անդամ Լիզէ եւ Շիրօ: Երեքն ալ տարբեր անկիւններէ մեկնելով՝ հաստատեցին այն բացայայտ իրողութիւնը, որ երէկ աստանդական ու գաղթական Հայը այսօր ամէնուր կեցած է հաստատուն հիմերու վրայ եւ մղում կուտայ իր ազգային – հասարակական կեանքին՝ արձանագրելով նուաճումներ:

Փակման խօսքը արտասանեց Սերովբէ Արք. իր գոհունակութիւնը յայտնելով, որ ներկայիս կեանքը կ'ընթանայ համերաշխ գործակցութեամբ եւ ոգիով եւ ա՛յս համագաղութային աստիճանաչափով: Գնահատեց երեւոյթը իբրեւ հիմնական ոստում:

Նիսի հայկական օրուան վերջին փուլը կը հանդիսանար գեղարուեստական երեկոյթը նոյն պանդոկին մէջ, երեկոյեան:

Հանդիսականներուն թիւը, դժբախտաբար, ակնկալուածէն քիչ եղաւ՝ հարիւր կամ քիչ մը աւելի: Հակառակ ծանուցման լայն աշխատանքին: Ըստ երեւոյթին, անհոգութիւնն-ու անտարբերութիւնը վարակիչ մանրէներ դարձած են:

Ցայտագիրը բաժնուած էր զոյգ մասերու: Ասոնցմէ դերը լաւագոյնս կատարեց Տիկին Փաթրիսիա Չիլինկիրեան: Ցաջորդաբար տպրումով եւ լաւ առոգանութեամբ արտասանեցին Գրիգոր Սեբոբեան՝ Վ. Թէքէեանի Եկեղեցին Հայկականը, Տիկին Փ. Չիլինկիրեան՝ Ցովհ. Թումանեանի Լուսաւորչի Կանթեղը եւ Տիկին Օտէթ Մարտոյեան՝ Վաչական Ցովհաննիսեանի Մեր Վանքերը:

Զեռնպաշնակով նուագուած Սուրբ-ը պարէն ետք, Նիսի մշակոյթի օճախին երկսեռ երիտասարդութիւնը հայկական երգերու փունջ մը հրամցուց: Ապա խօսեցան Տաքոն Ծ. Վրդ., Սրման Կարսիա Սարգոնի եւ Սերովբէ Արք.:

Անհրաժեշտ է դիտել տալ, որ գեղարուեստական երեկոյթին անդրանիկ բաժինը անհարկի կերպով ծանրաբեռնուած էր: Մանաւանդ՝ ճառերը: Հարկ էր խուտիլ կրկնութիւններէն՝ ճառախօս թէ նիւթ: Յատկապէս տարօրինակ թուեցան մեղի Ֆրանսացի Ա. Կարսիա Սարգոնի խօսքերը, որոնք մեր անցեալին նախապատմական ժամանակաշրջանէն հասնելով մինչեւ մեր օրերը՝ չրջանի գաղութին կազմակերպական կառոյցին մասին «թեզադրութիւններ» առաջադրեցին:

Երկրորդ բաժինը՝ երաժշտական իսկական վայելք բերաւ: Դաւիթ Վարժապետեան, պարիթոն, յատուկ հրաւիրուած Քանատացիէ՝ դասական օփերաներէ արիաներ եւ հայկ. երգեր մեկնաբանեց:

Շրջանառարտ Պէյրութի եւ Երեւանի երաժշտանոցներէն՝ Վարժապետեան մասնակցած է Երեւանի, Լենինգրադի, Մոսկուայի եւ Քանատայի օփերայի խումբերուն: 1974ին կեանքի կոչած է Անի, իսկ 1977ին Կոմիտաս երգչախումբերը:

Մշակուած ձայնով՝ առաւելաբար լիբիք յատկանիշներով, երգիչը երաժշտականութեան լայն ու մեկնաբանութեան խոր առանձնայատկութիւններով յատկանշուեցաւ: Հաղորդական չունչը՝ միայն ականջեւ մնաց Սքարլաթիի, Մոցարթի, Վերտիի, Ռոսսինիի օփերաներ-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԼԻՐԱՅՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ

ՊՄՄՊՀԼ (Ցարա) .— Նիւթերի պատրաստման ընթացքում ստեղծագործական խումբը ուսումնասիրել է Հայկական Սովետական Լիրայնի պատմության հարցերին վերաբերող մի շարք նոր փաստաթղթեր, որոնք հրապարակվում են առաջին անգամ:

Ֆիլմում ներկայացվում են Հայկական Սովետական Լիրայնի ստեղծման, նրա տնտեսական և մշակութային զարգացման, ինչպես նաև Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին ռազմաճակատի և թիկունքի հերոսական գործերի մասին պատմող նոր նյութեր:

Ֆիլմի սցենարի հեղինակներն են Ա. Ա. Ալեքսանյանը և Ա. Ա. Ղազարյանը, ռեժիսորը՝ Ա. Ա. Ալեքսանյանը, օպերատորը՝ Ա. Ա. Ղազարյանը:

Ֆիլմում դերերը կատարում են Ա. Ա. Ալեքսանյանի անվան թատրոնի դերասանները:

Ֆիլմի տևողությունը 2 սերիա է:

Ֆիլմի նկարահանումները ավարտվել են:

Ա. Ա. Ալեքսանյանի անվան թատրոնի դերասանները ֆիլմում հանդես են գալիս Ա. Ա. Ալեքսանյանի, Ա. Ա. Ղազարյանի, Ա. Ա. Ղազարյանի, Ա. Ա. Ղազար

Այրի Տիկին Սոնա Կիմիշկերտանեան եւ զաւակները՝ Հերմինէ եւ Նատիա, ինչպէս նաեւ համայն ընտանեկան պա – րագաները սրտի խոր կսկիծով կը ծա – նուցանեն իրենց յոյժ սիրեցեալ ամուս – նոյն, հօր եւ ազգականին՝

ՎԱՀԷ ԿԻՄԻՇԿԵՐՏԱՆԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ Նոյ. 26ին Փո – լոմպի հիւանդանոցը:

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս Ջորեքշաբթի, Նոյ. 29, ժամը 15·45-ին Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղե – ցին, 15 Ռիւ Ժան Կուժոն, ուրկէ մար – մինը կը փոխադրուի Լա Կառէն – Քոլոմ – պի գերեզմանատունը, ամփոփուելու հա – մար ընտանեկան դամբարանը:

Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՄԱՐՍԷԼ.– Այրի Տիկ. Վարդանոյշ Յակոբեան եւ զաւակները, այրի Տիկ. Եւգինէ Յակոբեան, եւ Յակոբեան եղ – բայրները, Տէր եւ Տիկ. Ափեվթօ, Տէր եւ Տիկ. Փլան–Լուի եւ զաւակները կը ծա – նուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի այս կիրակի առաւօտ, Դեկտ. 3, Սէն Ժերոմի Ս. Սահակ–Մես – րոպ եկեղեցին, իրենց ամուսնոյն, հօր, զաւկին, եղբօր՝

ԱԼՊԵՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ:

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն:

×

Տիկին Անժէլ Պարոնեան եւ զաւակը Վարուժան Պարոնեան, Տէր եւ Տիկին Ժեզվայել, Տէր եւ Տիկին Արամ Պարոն – եան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի այս կիրակի, Դեկ – տեմբեր 3, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ Ե – կեղեցին իրենց ամուսնոյն, հօր եւ եղբօր՝

ՊԵՏՐՈՍ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ:

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն:

CONFÉRENCE

DE GRAMMAIRE DE L'ARMENIEN CLASSIQUE

à l'Ecole Pratique des Hautes Etudes (4ème section)

(*étude Linguistique et Comparée*)

Sorbonne (Esc. E, 1er étage)

Le 1er et le 3ème Mercredi de chaque mois de 10 h. à 12 h.

Début le Mercredi 15 Nov. (enseignement gratuit, sans conditions d'âge, de diplôme, ou de nationalité).

S'INSCRIRE au Secrétariat de la 4ème Section avant le 30 Novembre

ԿՈՉ

Կաթ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը եւ իր բոլոր մասնաճիւղերը շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր հայրենակիցներուն, որոնք նեցուկ կեցան իր կոչին, հանդեր – ձեղէն եւ կօշիկ տալով ի նպաստ Լիբա – նանի աղէտեալներուն:

Այլեւս բաւ համարելով, կը խնդրուի դադրեցնել:

Réveillon
ԿԱՂԱՆԴԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Մանչի ափերուն, երեք օր ՀԱԾ ԿԱՐ – ՄԻՐ ԽԱՉԻ օգափոխութեան կայանին մէջ 14, Սէնթ Օնորին ատ Փէրթ:

Մեկնում Դեկտ. 30, Շաբաթ առաւօտ, վերադարձ Յունուար 1 Երկուշաբթի ե – րեկոյեան:

Կարմիր Խաչուհիներու ամանորեան ա – ւանդական հիւրասիրութիւն:

Տեղերը ապահովելու եւ մանրամաս – նութեանց համար հեռաձայնել 985·36·53

Մնաքերու մասնակցութիւն:

«ՅԱՌԱՋ»Ի
ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԷՆ Պ. Անդրանիկ Անդրա – նիկեան 70 ֆր. կը նուիրէ:

ԺԱՆԹԻԶԻ.– Պր. Շաւարշ Հազարա – պետեան՝ 50 ֆր.:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկ. Աբշալոյս Տէր–Սարգիսեան եւ զաւակները ու թոռները, Լեւոն Տէր–Սարգիսեան եւ որդիք, Սարգիս Տէր – Սարգիսեան եւ որդիք, Նարդուհի Պլան եւ զաւակները ու Տէր–Սարգիսեան ըն – տանիքի համայն անդամները իրենց խո – րին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բո – լոր անոնց որոնք ծաղկեպսակով, փոխան ծաղկեպսակի եկեղեցւոյ նուէրներով, անձամբ թէ հեռաձայնով ու նամակով յայտնեցին իրենց ցաւակցութիւնները, ի – րենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ մեծ հօր

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ–ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ

մահուան առթիւ:

×

Այս տխուր առթիւ, Պ. Լեւոն Տէր – Սարգիսեան 35 ֆր. կը նուիրէ իր եղբօր սիրած «Յառաջ»ին:

ՓԱՐԻԶ
Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ–ՄԿՐՏԻՉ

Շաբաթ օր, Դեկտ. 2, ժօն է Սրբոց առաքելոյն եւ առաջին լուսաւորչացն մեծ – րոց Թադէոսի եւ Բարթուղիմէոսի:

առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ Մայր եկեղեցւոյ մէջ, ժամը 10ին, պատարագ կը մատուցուի:

ՄԷՆ ԼՈՒ
ՐՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Սէն Լու կրան փէնի Ս. Գէորգ եկե – ղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը առ ի երախ – տագիտութիւն մեզմէ առ յաւէտ բաժ – նուած նախկին առաջնորդ հոգեւոր հայ – րերու, եկեղեցւոյ չինուբեան նիւթապէս եւ բարոյապէս ծառայող բոլոր Թաղա – կան անդամներու, նուիրատուներու եւ որեւէ ձեւով եկեղեցւոյ պայծառութեան նպաստողներու եւ համայն Թաղեցիներու ննջեցեալներուն համար հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարէ Կիրակի, Դեկտ. 3ին ժամերգութիւն ժամը 9ին, պատարագ 10, հոգեհանգիստ 11·30:

կը պատարագէ եւ կը քարոզէ՝

Շահան Խաչակիր Քհնյ. Տէտէեան:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ Շրջ. վարչութիւնը ժո – ղովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի բո – լոր մասնաճիւղերը Դեկտ. 2, ժամը 16ին Փարիզի Հայ Մշակոյթի Տունը, 17 Ռիւ Պլէօ:

×

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ Վալանսի վարչութիւնը առանց բացառութեան ժողովի կը հրա – ւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները, Դեկտ. 4 ժամը 2ին, Ահարոնեան ակումբի մէջ, Շատ կարեւոր օրակարգ:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

կիրակի, Դեկտ. 3, ժամը 17էն կէս գիշեր

Dans les Salons de l'Hôtel George V — Ave. George V — 75008 Paris

Նախագահուհեամբ Տիկին Եսթեր Իշխալայեանի
ՊԵՐՆԱՐ ՏԻՏԻՃԵԱՆԻ խանդավառ նուագախումբը

Ծանօթ երգիչ՝ ՆՈՐԱՁՐ

Մուտք 40 ֆ. — ուսանողներու կէս գին

վիճակահանութեան հասոյթը ամբողջովին պիտի յատկացուի Լիբանահայ ուսանողներու:

Սեղանները ապահովել հեռաձայնելով՝ 924·38·54

ԺԱՄԱԳՈՐԾՈՒԹԻԻՆ
ՍՈՐՎԻԼ ՓԱՓԱՒՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՐՍԷԼ.– կը փնտռուին հայ երի – տասարդներ 18էն 30 տարեկան, որոնք կը փափաքին ժամագործութիւն սորվիլ, ձրի: Արհեստ մը՝ որ ապագայ կը խոս – տանայ: Դիմել՝

V. OUNANIAN
28, Bd. Georges Clémenceau
Marseille 4ème
ou 9, Rue Abbé Faria, Marseille 5e

UNION GENERALE ARMENIENNE DE BIENFAISANCE
SECTION DES JEUNES

Soirée de CINÉ-CLUB

Vendredi 1er Déc. à 20 h. 30, au Centre Culturel Alex Manoogian, 118, Rue de Coucelles, Paris 17e

« BONNIE AND CLYDE » de A. Penn avec Warren Beatty et Fay Dunaway

Destin tragique et misérable de deux jeunes gangsters.

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ
ԲԱԺԱԿԻ ՊԱՀ

Փարիզի Կեդրոնական Սանուց Միու – թեան վարչութիւնը կը հրաւիրէ իր ան – դամները եւ համակիրները, հաւաքաբար բաժակներ բարձրացնել կեդրոնականին եւ կեդրոնականցիներուն կենացը, Դեկ – տեմբեր 10 ժամը 13ին

au Centre Culturel Alex Manoogian
118, Rue de Courcelles, 75017 PARIS

Կեդրոնականցիներուն հետ բաժակ պի – տի բարձրացնեն նաեւ Էլմիրա Յարու – թիւնեան – Փէիլիվանեան (Հայրենի քա – նոնահարը) : եւ Այտա Էմիրեան – Յարու – թիւնեան:

Տեղերը ապահովել մինչեւ Դեկտ. 7, հեռաձայնելով Վ. Նաւասարդեանի՝
985·36·53

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մանուկներու օրը կը տօնուի Յունուար 14ին, Սամուէլ Մուրատեան վարժարանը:

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HAIRATCH».
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

ԻՍԻԻ ՍՈՒՐԲ ՄԱՐԻԱՄ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

ՆՈՒՐՀԱՆ ՓՐԷՆԿԵԱՆ
ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԻ

Հովանաւորութեամբ Հայր. Պատուիրակ
ՍԵՐՈՎԲԷ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

կիրակի Դեկտ. 10ին յաւարտ պատարագի

ՀԱՍՑԷ.– Հայոց եկեղեցի, 6 Ավընիւ Պուրկէն, 92130 Իսի լէ Մուլինօ

Նոյն առթիւ՝

Եկեղեցւոյ օծման 3րդ տարեդարձի հանդիսութիւն

Պատարագը կը մատուցանէ՝ ՍԵՐՈՎԲԷ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Սկիզբ պատարագի ժամը 9·30ին

յընթացս պատարագի կը կատարուի՝

– Սրբագործում մկրտութեան աւազանի,

– Տուչութիւն դպրութեան եւ ուրարարութեան ատիճանի

Քառաձայն պատարագը կ'երգուի եկեղեցւոյ « Անի » երգչախումբին կողմէ

ղեկավարութեամբ Պր. Հրանդ Ամէմեանի

AVEC LE CONCOURS DE

AÉROFLOT - INTOURIST - Havas-Voyages

JACQUES CHELELEKIAN vous propose

au départ de MARSEILLE

des VOYAGES-ARMENIE

MOSCOU - EREVAN

2 jours — 12 jours

Noël et Jour de l'An

VENDREDI 29 DECEMBRE 78 — JEUDI 11 JANVIER 79

Renseignements et réservations

Jacques CHELELEKIAN
VOYAGES WASTEELS

87 la Canebière 13001 MARSEILLE
tél. (91) 95 90 12

et toutes agences HAVAS - VOYAGES de France

Org. Lic. 97

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
30
JEUDI
30 NOVEMBRE
1978

LE NUMERO 1,80 F.

ՀԱՅԿԱԶ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — C.C.P. Paris 15069-82 E
Fondé en 1925 — 571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա	Տար· 230 Ֆ·	Վեցամսեայ	125 Ֆ·
Արտասահման	Տար· 260 Ֆ·	Հատը	1 Ֆ· 80

54ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 14·261

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

54e ANNÉE — N° 14.261

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՈՅԿՈՒԱՅԷՆ ՊՈՒՔՐԷՇ

— o —

ԲՐԵԺՆԵԻ
ԻՆՔՆԱՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ ԿԸՆԷ

×

ԶԱՈՒԶԵՍԿՈՒ ՏԵՂԻ ՉԻ ՏԱՐ

Կեդրոնական Կոմիտէի նստաշրջանին ընթացքին Բրեժնեւ երկարօրէն ծանրացաւ տնտեսական անբաւարարութեան վրայ հակառակ արմտիքի արտադրութեան մը, որ մրցանիւշ կը նկատուի (235 միլիոն թոն)։ Ասոր կողքին սակայն 1979ի համար նախատեսուած թիւերը (հնդամեայ ծրագրի) չեն համապատասխաներ։ Բրեժնեւ կ'ընդունի որ կը պակսին ապառումի տարրական ապրանքներ եւ կր մեղադրէ տնտեսական կեդրոնական մարմինները, նախարարութիւնները, որոնք դեռ տնտեսութեան ծաւալման մասին կը մտածեն մինչ նախապատուութիւն պէտք է տրուի արդիւնաւորութեան։ Խորհրդային ղեկավարը նոյնիսկ պատիժներ ենթադրել կուտայ երբ կ'ըսէ թէ անհրաժեշտ է հաստատել « անճնական պատասխանատուութեան հարցը »։ Եւ այս ուղղութեամբ, ո չ ոք կը համոզուի որ Մազուրովի հեռացումը միայն առողջապահական պատճառներ ունենայ եւ կը կարծուի որ հաշուեցոյցը « վճարողն » է։ Նկատի կ'առնուի մանաւանդ որ նոյն առեն կուսակցութեան ղլուխը կ'անցնին (Պոլիտբիւրօ) Բրեժնեւի հաւատարիմներ, որոնց գլխաւորն է՝ Չերնիէնկօ։ Կեդրոնական Կոմիտէի այս նստաշրջանին եղած փոփոխութիւնները են ուրեմն, մինչ Մազուրով կը հեռացուի, ուրիշներու մուտքը կամ դիրքի բարելաւումը։ Այսպէս, Չերնիէնկօ, որ փոխ-անդամի դիրքն կ'անցնի լիազօր անդամի վիճակին։ Կորքաչեւ, որ քանի տարի Ղազախստանի Կեմիպալատինսկի շրջանի կուսակցութեան քարտուղարն էր, կը դառնայ Կեդրոնական Կոմիտէի քարտուղար։ Տիխոնով, քաղաքական Բիւրօ կը մտնէ իբրեւ փոխանդամ, մասնագէտ մըն է ճարտարարուեստի։ Երբ 1976ին կը նշանակուէր առաջին փոխ-վարչապետ, հաւանական յաջորդ մը կը նկատուէր Կոսիգինի բայց 73 տարեկանին իր ապագան աւելի իր ետին կրնայ ըլլալ։

Նեվարնածէ, Վրաստանի Ա· քարտուղար, կը դառնայ փոխ-անդամ։ Ծանօթ է իր «սիբայինի» բուռն յայտարարութիւններուն համար Ռուսին հանդէպ։

×

Եթէ Մոսկուայի մէջ, նոյնիսկ փոփոխութիւններով, մեծ իրարանցում չկայ, անդին Պուքրէշ միջադէպ մը կըրնայ մեծ նշանակութիւն ունենալ։

Խորհրդային պլոքի բոլոր դեսպանները մէկ անգամէն հեռացան Պուքրէշէն, այսինքն՝ Լեհաստանի, Արեւելեան Գերմանիոյ, Չեխոսլովաքիոյ, Հունգարիոյ, Պուլկարիոյ։

Բուն պատճառը չբսուիր բայց Պելկրատ հասած լուրերու համաձայն, Ջաուչեսկու չէ համաձայնած Վարշաւայի զինուորական Ուխտին, ծախքերու եւ կազմի յաւելման։ Ռումանիոյ կուսակցապետին համար, յստակ կէտ մը կայ՝ ինչ որ Ռումանիոյ կը վերաբերի, միայն Ռումանիան կրնայ որոշել։

Այս ժողովը տեղի ունեցած էր անցեալ Հոկտեմբերին, Մոսկուա եւ հոն կ'որոշուէր որ զինուորական կազմածներ պէտք է աւելնան եւ անդամ երկիրներն ալ ծախքերու աւելի մեծ մասնակցութիւն պէտք է բերեն։ Ջաուչեսկու յստակօրէն « ո՛չ » բրած է, երբեք թոյլ ըսելէ ետք, կը շեշտէ· « Երբեք թոյլ պիտի չտանք, որ ռումանական միաւոր մը կամ զինուոր մը դուրսէն ստանայ իր հրամանները »։ Անմիջական պատճառ մի ոչ մէկ սպառնալիք կը տեսնէ։ Ծանօթ է որ Ջաուչեսկու « ընկերվարական » միակ երկիրն է որ յարաբերութիւն կը պահէ Իսրայէլի հետ եւ մանաւանդ մտահոգութիւն ալ չունի, ինչպէս Մոսկուա, ի տես Արեւմուտքի Չինաստանի ծախած գէնքերուն։ Իր մերժումով, Ջաուչեսկու կ'ուզէ հասկցնել ուրեմն, որ չուզեր զինել Վիէթնամը Չինաստանի դէմ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԵՌԱՏԵՍԻԼի « Անթէն 2»ի միջադէպը կը շարունակէ մեզան հոգսեցնել։ Ծանօթ է, որ Երկուշաբթի գիշեր «ժամանակի Հարց» մակագինի ընթացքին բուռն բանավէճ մը ծագած էր Իմանիքէի խմբագրապետ՝ Անտրիէօյի եւ փիլիսոփայ Կլիւքսմանի միջեւ Վիէթնամի նամի չուրջ (գաղթականներու նաւուն առթիւ)։ Համայնավար լրագրողին համար գաղթականներ չկան այլ՝ հին վարչակարգին « կարօտով » տառապողներ, բայց երբ մտածուի որ ցարդ 200 հազար հոգի իրենց հայրենիքը ձգած են բաւական կը մեծնայ այդ «կարօտցող»ներու քանակը։ Անտրիէօյի համար այս ամբողջ պատմութիւնը « քաղաքական մեծ դործողութիւն մըն է »վարկաբեկելու համար Վիէթնամը, ուր գացեր է բայց վերադարձին աճապարող չէ գտեր իր տպաւորութիւնները առնելու համար։ Քլիւքսմանի համար յստակ է՝ կարեւոր չէ կարծիքը մարդու մը, որ « յիսուն տարի առաջ խօսած է Ռուսիոյ մասին », Անտրիէօ կ'ուզէ որ ներողութիւն խընդրուի, « կուգան – կ'առնեն » եւ երբ Անտրիէօ կը ձգէ կ'երթայ, Կլիւքսման կը հետեւի, չուզելով չահագործել իր առաւելութիւնը։ Իմանիքէ տեսակցութիւն մըն ալ տպած է Հօ Շի Մինհ – Քաղաք (նախկին՝ Սայկոն) արքեպիսկոպոսէն, որ կը հաստատէ թէ « կրօնական հալածանք չկայ, կրօնական բարձրաձակ ազատութիւն ունինք, կրօնականներով բանտարկութիւն չկայ, թէեւ քահանաներ, կաթողիկէներ կրնան բանտն ըլլալ կամ վերապատրաստութեան կեդրոններ, բայց իրենց անձնական յանցանքներուն համար »···։

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնփրէս, Նոյ· 17–21)

ՊԷՏՔ Է ՍԱՆՁԵԼ

« Վաղուց էր, չատ վաղուց, գրեթէ վեց տասնամեակ ինչ Թերթերը Հայու – թեանը վերաբերող այս կարգի լուրեր չէին գուժել· հայկական թաղերը են – թարկուած են աւերածութիւնների, սպանուած է հայազգի խաղաղ բնակչութիւնը, պղծուած են սրբութիւնները, հազարա – ւոր Հայեր մնացել են անօթեւան, բազ – մաթիւ ընտանիքներ լքած են իրենց տները եւ ապաստան որոնուած այլ չրջաններուն... Թուած է, թէ այս տողերը քաղուած են չատ տասնամեակներ առաջ հաղորդուած տեղեկութիւններից։ Սակայն, ասաղ, լուրերը այսօրուայ լրագրերից են, այս օրերին վերաբերող։

Սիրտ կանգնեցնելու չափ անակնկալ էին, անսպասելի՝ լիբանանեան դաղթօջախի դլխին պայթած այս աղէտները։ Այնքան անսպասելի, որ չնայած երկու – երեք տարի է, ինչ այս սպառնալից վիճակը չարունակուած է, այնուամենայ – նիւ մենք չենք կարողանում հաչտուել այն իրողութեան հետ, որ սփիւռքի ամենահոծ, ամենակազմակերպուած եւ, մանաւանդ, ամենայուսալի, վտանգնե – րից զերծ համարուող կենտրոնը այդպէս անհեթեթօրէն չլատուում է, բեկուում։ Իսկ այս օրերին խօսքը ոչ թէ չլատման մասին է, այլ ֆիզիքական ոչնչացման, Պէյրութի հայ ազգաբնակչութեան կանխամտածուած տեռորի մասին։ Չես ուզում հաւատալ, որ իրենց քրիստոնեայ յորջորջող աչ ուժերը կարող են այդպէս վայրագանալ եւ աւազակային չարչի ենթարկել խաղաղ բնակչութեանը, Հայերին, որոնք միչտ էլ երախտագիտու – թեամբ լեցուն հանդէպ ասպնջական երկիրը, իրենց ձիրքն ու բազուկները են բերել Լիբանանի բարգաւաճմանը, իրենց արաբ եղբայրների հետ միասին կիսել են երկրի հոգսերն ու դժուարութիւն – ները։

Այսօր Հայաստանի ժողովուրդը՝ գրող թէ գիտնական, բանուոր թէ գիւղացի, մեծից մինչեւ փոքրը՝ անհուն ցաւ ու տագնապ են ապրում իրենց հեռաւոր հարազատների բախտի համար եւ խորապէս վրդովուած երբեմնի ծաղկած ու խաղաղաչէտ մայրիների երկրի այս խուժդուժ կացութեամբ, յոյսով ու սրտատրոփ սպասում են, որ աչխարհի ողջախոհ ուժերն անյապաղ միջոցներ կը գտնեն բնականոն հունի մէջ դնելու լիբանանեան ժողովրդի, այդ թուում՝ այնքան մահ ու կտտորած տեսած հայ ընտանիքների կեանքը, եւ թոյլ չեն տայ, որ վայրադութիւնները չարունակուեն։

ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ

×

ՁԱՓ ՁԿԱՑ ՄԵՐ ՑԱՍՄԱՆ
ԵՒ ՎՐԴՈՎՄՈՒՆՔԻՆ

Լիբանանի ողբերգական իրադարձու – թիւնները սրտի ցաւ են պատճառում իւրաքանչիւր մարդու, ում համար թանկ է հարազատ ժողովրդի ճակատագիրը։ Նացիոնալիստական արկածախնդրու – թիւնները յարուցել են եւ չարունակում են յարուցել արիւնայեղութիւն, բռնութիւն, տեռոր։ Միայն վերջին չարաթ – ուայ ընթացքում Լիբանանի մայրաքաղաքում պահպանողական զօրամիաւո – րումների պրովոկացիոն ելոյթներին զոհ են դնացել տասնեակ խաղաղ հայազգի բնակիչներ, այդ թուում՝ ծերունիներ, կանայք ու երեխաներ։

Ինձ, մի մարդու, որն իր ողջ կեանքը նուիրել է աճող սերնդի դաստիարակմանը եւ ուսուցմանը, անասելի դժուար է հաչտուել այն մտքի հետ, որ ոմանք, ոտնահարելով բարու եւ մարդկայնու – թեան տարրական կանոնները, ոտնձգու – թիւն են կատարում երեխաների կեանքի նկատմամբ, ի չահ իրենց արկածախնդրական դիտաւորութիւնների։

Չկայ աւելի ծանր ու նողկալի յանցադործութիւն, քան դա, եւ չափ չկայ մեր ցասմանն ու վրդովմունքին աչ քրիստոնեայ ստահակների դործողութիւններից, նրանց գործադրած բռնութեան սանձարձակ կամպանիայից։

13 հազար մարդիկ մնացել են անօթեւան եւ նրանց թիւում՝ նաեւ երեխաները։ Անօթեւան մնացած երեխաներ, որոնք ստիպուած են ապաստան որոնել երկրի տարբեր մարզերում... Երեխաներ, որոնք բուժօգնութեան կարիք են զգում։

Մենք ապրում ենք խաղաղ երկնքի տակ։ Մեզ բախտ է վիճակուել մեր երեխաների համար ստեղծել լուսաւոր ու երջանիկ կեանք, նրանց դաստիարակել որպէս սոցիալիստական հայրենիքի արժանի քաղաքացիներ։ Ահա թէ ինչու մենք չենք կարող հաչտուել այն բանի հետ, որ Լիբանանում ֆաչիստամիտ տարրերը ոչնչացնում են տարեց մարդկանց եւ երեխաների, նիւթական եւ հոգեւոր արժէքները։ Անհրաժեչտ է վերջ տալ տեռորին ու բռնութեանը։ Անհրաժեչտ է բռնել մարդասպանների ձեռքը, որ բարձրացուել է խաղաղ հայ բնակչութեան վրայ։ Ցանցապործներին չի յաջողուի անպատիժ մնալ։

ԹԵՐԵԶԱ ՇԱՄԱՄԵԱՆ
Հայկ· ՍՍՀ վաստակաւոր ուսուցչուհի

×

« Մամուլից վրդովմունքով իմացայ, որ Լիբանանի յեռադիմական շրջաններում, ձգտելով նորից շիկացնել իրադրութիւնը, վերջին ժամանակներս տեռորի կամպանիա են ծաւալել Պուրճ Համուտի եւ Պէյրութի արեւելեան այլ շրջանների հայ բնակչութեան դէմ։ Ժամանակին եղեռնից փրկուած հազարաւոր Հայեր ապաստան գտան հիւրընկալ Լիբանանում։ Արաբական այդ երկիրը նրանց համար երկրորդ հայրենիք դարձաւ։ Այստեղ ծնունդ առաւ հայկական մի մեծ դաղութ, որի բնակչութիւնը մշտապէս հաչտ ու խաղաղ է ապրել Արաբների, երկրի այլ ազգութիւնների ներկայացուցիչների հետ։ Հայազգի աչխատաւորները դործուն մասնակցութիւն են ցուցաբերել Լիբանանի տնտեսական կեանքին, զարդացնել ազգային դեմոկրատական մչակոյթը։ Ազատութեան եւ անկախութեան համար լիբանանեան ժողովրդի մղած պայքարի ծանր տարիներին Արարների հետ ուս ուսի տուած մարտնչում էին նաեւ Հայաստանի բազում զաւակներ։ Եւ ահա հիմա աչ քրիստոնէական ծայրայեղականները, ցանկալով թչնամանք սերմանել Լիբանանի ժողովուրդների մէջեւ, հետապնդում են խաղաղ բնակիչներին, այդ թուում նաեւ Հայերին։

Լիբանանեան ծայրայեղականների այդ դործողութիւնները արդարացի վրդովմունք են առաջացրել։ Սովետական Միութիւնը՝ խաղաղութեան մեծ չատագովը, միչտ եղել է ու կը լինի իսրայելական ակրեսիօնների դէմ արաբ ժողովուրդների մղած արդարացի պայքարի կողմում։ Ես որպէս սովետական երկրի քաղաքացի, բողոքի ձայն բարձրացնելով Լիբանանում քաղաքացիական պատերազմի դէմ, պահանջում եմ դադարեցնել Իսրայէլի սանձազերծած արիւնահեղութիւնը Մերձաւոր Արեւելքում, վերջ դնել իմպերիալիզմի ու սիոնիզմի ոտնձգութիւններին »։

ՍՈՒՐԻՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
«Նայիրիտ» Գիտա_արտադրական միաւորման ապարատավարների պրիկատավար

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ

(1978 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ ԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ ԴԷՊՔԵՐՈՒՆ ԱՌԻԹՈՎ)

(Բ. եւ վերջին մաս)

ՊՈՒՐԾ ՀԱՄՈՒՏԻ ՀԱՅԿ. ԺՈՂՈՎՐԴ. ԹԱՂԱՄԱՍԵՐՈՒՆ ՌՄԲԱԿՈՆԴՈՒՄԸ

Սեպտեմբեր 30ի « զինադադար »էն ետք, զինուորական գործողութիւնները կեդրոնացան Պուրճ Համուտի կամուրջներուն չուրջ: Զինեալներու հրետանին, որ մինչ կոծեց յատկապէս սառնարանի չէնքին մէջ թէ անոր չուրջ գտնուող արաբական զսպիչ ուժերու դիրքերը, որոնց հրե – տանին ուժգնօրէն հակազդեց, կրակը կեդրոնացնելով միլիոններու կողմէ ար – ձակուած ռումբերու աղբիւրներուն վրայ:

Միաժամանակ՝ Պուրճ Համուտի Հա – յութիւնը բռնուեցաւ կրակէ անակնկալ ազդանի մը մէջ: Այսպէս՝

1978 Հոկտեմբեր 2ին, *միլիոններու կողմէ անակնկալօրէն, սահմանափակ տարո – ղութեամբ ու տեւողութեամբ գործողու – թիւններ կատարուեցան, որոնց արդիւնք հանդիսացան հայ տղաքը: Միւս կողմէ, սուրիական պատասխանը կը սահիլ որ անոնք լքեն իրենց դիրքերը եւ ետ քաշ – ուին: Փոխադարձ ռմբակոծումները պատ – ճառ կը դառնան նիւթական վնասներու, զոհեր խլելով շրջանի բնակիչներէն:*

1978 Հոկտեմբեր 3ին, *կը կատարուի Սուրիացիներուն վրայ յարձակում դոր – ծելու նոր փորձ մը՝ Հայերով բնակուած թաղեր եզերող շրջաններէ: Հայկական կոմիտէները կը միջամտեն եւ արգելք կը հանդիսանան անոնց մուտքին: Տեղի կ'ունենայ զինեալ բախում, որու հետե – ւանքով վիրաւորներ եւ մեռեալներ կ'ի յ – նան երկու կողմերէն:*

1978 Հոկտեմբեր 4ին, *հրետանիի կռիւ՝ կամուրջներուն չուրջ զիրք բռնած սու – րիական ուժերուն եւ միլիոններու հրե – տանիին միջեւ: Բայց ռումբերը կը տե – ղան Պուրճ Համուտի վրայ. մեռեալներ եւ վիրաւորներ:*

978 Հոկտեմբեր 5ին, *հարիւր յիսուն միլիոներ հաւաքուած են Պուրճ Համուտը եզերող շրջաններէն ներս: Հայ ղեկավար – ներու հետ իրենց ունեցած խօսակցու – թեանց ընթացքին անոնք կը տեղեկացնեն թէ յարձակումը, զոր պիտի կատարեն կամուրջներուն վրայ, վերջ պիտի գտնէ ժամը 13ի չուրջ: Շրջանի հայ ղեկավար – ները կը փորձեն զանոնք համոզել, որ – պէսզի ապարդիւն յարձակումը տեղի չունենայ, բայց ի զուր... Նոյն օրը էկս – օրէ ետք անոնք յարձակումի կ'անցնին Սիւփըր Շերման երկու հրասայլերով եւ քանի մը թեթեւ զրահապատերով՝ Պուրճ Համուտի շրջակայքէն (Պէյրութ գետի գորնիչէն): Արդարեւ, քանի մը համա – պարկէ ետք, հրասայլերը եւ զրահապա – տերը կը վերադառնան, իսկ միլիոները վերստին կը զրաւեն իրենց նախկին դիր – քերը (« կամուրջներու կռիւ »ը տեղի չունեցաւ երբեք): Բայց հրետանիի մար – տը կը վերսկսի եւ այնպէս կը թուի որ թիրախը Պուրճ Համուտն է: Մեծ թիւով վիրաւորներ եւ մեռեալներ, նաեւ՝ ծա – ւալուն քանդում:*

Հոկտեմբեր 6, 7 եւ 8ին, *Պուրճ Հա – մուտի շրջանը կը չարունակէ արձակա – ղէններու թիրախ հանդիսանալ: Գարա – կէօզեան բարեսիրական հաստատութիւնը կը կողոպտուի միլիոներու կողմէ: Կո – ղոպուտի կ'ենթարկուի նաեւ Մեսրոպեան վարժարանը: Նախապէս կողոպտուած էր արդէն « Էհրամճեան » վարժարանը: Կը կատարուի նաեւ Պուրճ Համուտի չու – կան կողոպտելու փորձ մը, որուն հե – տեւանքով նոր բախումներ տեղի կ'ու – նենան միլիոններուն եւ հայ տղոց միջեւ, որոնք կը միջամտեն:*

Վրիժառութեան արարքներ կը կատար – ուին Պուրճ Համուտէն դուրս, յատկա – պէս Զալքա, Փալ էլ Տիպ բնակող Հա – յերու դէմ, ինչպէս որ նախօրօք կատար – ուած են հայկական ակումբներու վրայ, յատկապէս Մար Մխայէլի եւ Ամանոսի շրջաններէն ներս: Տասնեակ Հայեր կ'ա – ռեւանգուին. տեղի կ'ունենան գողու – թիւններ եւ վայրագութիւններ: Կր դըս – նուին ապանոնուած Հայերու դիակները:

1978 Հոկտեմբեր 8ին, *զինեալ միլիս – ները կը խուժեն Զմմառի (Քեսրուան) Հայ կաթողիկէ վանքէն ներս, որ կը պա – տըսպարէր ամբակոծուող թաղերէն հե – ռացած բազմաթիւ ընտանիքներ: Անարգ եւ վայրագ ղրկուածութիւններ կը կատար – ուին եկեղեցականներուն եւ պատսպար – ներուն դէմ: Հոս տեղին է յիշել թէ փիլը ճեմայէլ անճնապէս դաւած եւ տեսնուած է վանքի մեծաւորին հետ, եւ ներողութիւն խնդրած է, « յաւելի այլ պատահարներուն համար, որոնք գործն են անկարդ տարրերու »:*

1978 Հոկտեմբեր 9ին, *չատ խիստ ոճով յօդուած մը լոյս կը տեսնէ Թերթուկի մը մէջ: Ըստ այդ յօդուածին, կամուրջ – ներուն դէմ կատարուած յարձակումին ձախողութեան պատճառը Հայերն են, « որոնք կռնակէն հարուածեցին մեր մի – լիոները... » ինչ որ բացայայտ յերիւ – րանք էր:*

Հոկտեմբեր 26ին *ոճրափորձ մը կը կա – տարուի Հայկական Ցուչարճանին դէմ, որ կը գտնուի Ամիրիյէ (Ճեմայէլ ըն – տանիքի միլիառերդ Պիքֆայայի մուտ – քին): Յաջորդ օրն իսկ Փ. Ճեմայէլ եւ իր տղան Ամին Ճեմայէլ, փաղանգաւոր կուսակցութեան պատասխանատուները, իրենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Սո – րբն Ա. Կաթողիկոսին « այս ցաւալի պա – տահարին համար, որ գործն է օտար ձեռքերու, որոնք կ'ուզեն թունաւորել մեր լաւ յարաբերութիւնները Հայերուն հետ »:*

Այս բոլոր զրգռութեանց հետեւանքով Հայութեան ունեցած կորուստները կը պարզեն հետեւեալ մօտաւոր Հաշուե – կշիռը:

— Տասը հազար զոհեր, ո – րոնք պատսպարուեցան Թրիփոլիի, Այն – ճարի եւ Պէյրութի արեւմտեան թաղե – րուն մէջ: Ներկայիս անոնց մեծ մասը վերադարձած է (բացի քանի մը հարիւ – րէն, որոնց տուները քանդուած ու ան – բնակելի են):

— 65 մեռեալ (Պուրճ Համուտ, Էչրէֆ – իէ, Ժէլ էլ Տիպ, Անթիլիաս, Տորա, Ֆալիլ Պատաուի եւ Հաճըն Թաղերէն):

— 300 քաղուած բնակարան: Կարգ մը Թաղեր, ինչպէս Ֆալիլ Պատաուի, քան – դուած են 80 առ հարիւր համեմատու – թեամբ:

— Պուրճ Համուտի չուկայէն ներս հա – րիւրի չուրջ քանդուած վաճառատուներ:

— Ծովեզերքի ճարտարարուեստական գօտիէն ներս ահաւոր վնասներ: Մեծ թիւով գործարաններ քանդուած են, բայց ցարդ քանդուած գործարաններուն ամբողջական ցանկը չէ կազմուած: Ցա – մենայն դէպս վնասները կը հասնին աս – նեակ միլիոններու, իսկ միւս կողմէ՝ կը բազմապատկեն անգործներու թիւը:

— Պաուչըրիէի ճարտարարուեստական կեդրոնին մէջ հարիւրէ աւելի աշխատա – նոցներ հետեւողական ձեւով կողոպուտի ենթարկուած են:

— Հոկտեմբերի բախումներուն հետե – ւանքով՝ Հայութիւնը ունեցաւ երեք հա – րիւր վիրաւորներ, որոնց յիսունը ծանր վիճակի մէջ կը գտնուին:

×

Եզրակացնելով, *փորձեցինք համառօտ պատկեր մը տալ հակահայ այն զրգռու – թեանց մասին, որոնց միակ նպատակն է մեր ժողովուրդը միրճել, հակառակ իր կամքին, այս անհեթեթ պատերազմին մէջ: Միաժամանակ՝ այս բոլոր արարք – ներուն լոյսին տակ, կ'ուզենք որ յատակ գտնայ լիբանանեան որեւէ կողմի հա – մար, որ Հայութիւնը ոչ լիբանանցիու – թեան եւ ոչ ալ հայրենասիրութեան դա – սերու պէտք ունի: Մենք կառչած ենք Լիբանանին եւ անոր գոյութիւնը իմաս – տաւորող արժէքներուն. դիտենք նաեւ ի հարկին ամէն գնով պահպան ու պաշտ – պան կանգնիլ այս հայրենիքին: Հայրե – նասիրութիւնը ազգային աւանդ է մեզի համար:*

ՍԱՐԳԻՍ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

«Ազդակ», Նոյ. 15/16

Ա Ն Գ Լ Ի Ա ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ

— o —

Տնտեսական քաղաքականութեան ամէ – նէն կարեւոր յաջողութիւններէն մէկը, ներկայիս, կ'արձանագրէ Անգլիան, Ա – րեւմտեան աշխարհին մէջ: Վարչապետը՝ ճէյմս Քալահան, Աշխատաւորական, ըն – տրական անխուսափելի նկատուած պար – տութիւն մը յաղթանակի վերածեց:

Յաջողութեան « գաղտնիքը », ինչպէս կ'ընդունին բոլորն ալ, վարչապետին քա – ղաքականութիւնն է աշխատավարձերուն յաւելումին մէջ: Արդարեւ, պայքարելու համար գրամահոսութեան դէմ՝ վարչա – պետը կը պահանջէ յաւելումի սահմա – նափակում մը, տարեկան 5 առ հարիւր: Ասիկա ճիշդ առաջադրութիւն մը կը նը – կատուի, եւ վարչապետը իր այս քաղա – քականութիւնը կը պաշտպանէ Ջըրչիլին վերագրուած պատմական յամառու – թեամբ, կարծես հարցը Անգլիոյ ծովափ – ներուն պաշտպանութիւնը ըլլար՝ ընդ – դէմ զերման ցամաքահանումի վտանգին:

Ճենըրըլ Մոթորսի երկու գործատու – ներուն բանուորները, վերջերս, կը մեր – ժեն իրենց արհեստակցական միութիւն – ներուն վարիչներուն գործադուլի պա – հանջը: Երկու հաւաքական ժողովներու ընթացքին, 13·000 եւ 3·000 բանուոր – ներու ներկայութեամբ, վարչապետին ա – ռաջադրութիւնը լաւագոյն միջոցը կը նկատուի գրամահոսութեան առաջքն առ – նելու համար:

Անշուշտ՝ կան տարբեր կարծիք ունե – ցողներ: Ցորտի աշխատաւորները չա – բաթներէ ի վեր գործադուլի մէջ են եւ կը պահանջեն 5 առ հարիւրէն առաւել յաւելում: Այլ արհեստակցականներ կը պնդեն, թէ պիտի չընդունին վարչապե – տին առաջարկը: Ածուխի հանքագործ – ները կրնան ծալել իրենց ձեռքերը:

Այսուհանդերձ, կը տիրէ այն համո – զումը, թէ վարչապետին « ինքնաստա – մանափակման » քաղաքականութիւնը լուծումներէն ամէնէն գործնականն է: Հանրային կարծիքի քննութիւն մը ցոյց կուտայ 66 տոկոսի համամտութիւն: Բուն աշխատաւորներուն, այսինքն՝ արհես – տակցականներու անդամներուն 69 տո – կոսը նոյնպէս համակարծիք է:

Ասիկա ապշեցուցիչ երեւոյթ է երկրի մը մէջ, ուր աւանդաբար աշխատաւոր – ները համերաշխ եւ իրարու զօրավիգ կե – նալու կեցուածք մը կը կիրարկեն: Դեռ անցեալ ամիս, արհեստակցականներուն ընդհանուր չարժումը՝ Արհեստակցական Միութեանց Համագումարը (Թրէյտ Իւ – նըըընս Քոնֆերընս) մերժումի քանաձեւը կը կիրարկէր: Նոյնը կ'ընէր Արհեստա – ւորական կուսակցութիւնը:

Վարչապետը տեղի չի տար: Կը յայ – տարարէ, թէ մազաչափ մը իսկ պիտի չզիջի: Ո՛չ նկատի պիտի առնէ իր կու – սակցութեան ձախ հատուածին եւ ոչ ալ արհեստակցական միութիւններուն ղեկա – վարներուն պահանջները: Պուլտոկի կեց – ուածքը իր արդիւնքը կուտայ: Նոյնիսկ Թորի մամուլը կը դրուատէ վարչապետը. հանրութիւնն ալ զօրավիգ կը կենայ վար – չապետին: Առնուազն այդ ցոյց կուտան արդիւնքները:

Հոկտեմբերին վերջերը, Աշխատաւորա – կան կուսակցութիւնը յաղթանակ մը կ'ապահովէր մասնակի ընտրութեան մը մէջ, Սկովտիոյ սահմանադրութիւն: 1974 – ին, Աշխատաւորները հաղիւ 2·740 ձայնի առաւելութիւնով կ'ապահովէին աթոռ մը այդ շրջանին մէջ: Բոլորին կարծիքն այն էր, որ պարտութիւնը անխուսափելի էր: Այդ, աթոռը կրկին Աշխատաւորա – կաններուն վերապահուեցաւ, այս անգամ 3·112 ձայներու տարբերութեամբ: Նոյն ժամանակաշրջանին կատարուած հան – րային կարծիքի քննութիւն մըն ալ ցոյց կուտար, որ 47,5 – 42 համեմատութեամբ յաղթանակը կրնար պատկանիլ Աշխա – տաւորականներուն, ընդհանուր ընտրու – թիւններուն պարագային:

Թ. Ա. Թ.

ՀԱՅԿ. ՎԵՐԱՄՈՒՏԸ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

— o —

Մինչ արեւմտեան Պէյրութի, Այնճարի, Զահլէի, Թրիփոլիի եւ Ալէյի մէջ հայ աշակերտը հետզհետէ կը վերագտնէ հայկ. վարժարանին չունչն ու ջերմու – թիւնը, անապահովութեան սպառնալի – քին տակ գտնուող արեւելեան թաղերու հայ աշակերտութիւնը տակաւին կը սպա – սէ ուսումնական իր վերամուտին: Այս ուղղութեամբ լուսաբանութեան առաջագ – րանքով, Պէյրութի մեր պաշտօնակիցը՝ « Ազդակ », տեսակցութիւն մը ունեցած է Լիբանահայ Ազգային Վարժարաններու Ուսումնական Խորհուրդի տեղապահ Պ. Գէորգ Գանտահարեանի հետ: Հար – ցազրոյցին կը պարզուի, որ Ուսումնա – կան Խորհուրդը՝ դպրոցներու վերաբաց – ման համար նախապատրաստական աշ – խատանքներ տանելու նպատակով, յանձ – նարարած է վարժարաններու տնօրէննե – րուն պրպտել հաստատութեանց քանդուած եւ վնասուած բաժինները վերաշինելով, ներկայ գտնուիլ օրական երկուքէն երեք ժամ դպրոցին մէջ եւ ապահովել դրնա – կան պիտոյքներ, դասագիրքեր, ուսու – ցիչներու միջոցով կապ պահել ծնողքնե – րու հետ, ինքնաշխատութեան յարմար դասագիրքեր տրամադրել անոնց զաւակ – ներուն:

Խօսելով ազգային վարժարաններու կացութեան մասին, Գ. Գանտահարեան ըսած է, թէ ազգային 21 վարժարաննե – րէն մէկն չորս նախակրթարան եւ մէկ երկրորդական ուսման բաժիններ վերա – բացուած են (Այնճարի «Ճառաչ» քոլէ – ժի զոյգ բաժինները, Զահլէի, Թրիփոլիի եւ Ալէյի նախակրթարանները): Ռամբի պատճառով ամէնէն ծանր կորուստը ու – նին Նոր Սմանոսի « Էհրամճեան » (որ նաեւ կողոպտուած է), Հաճընի « Սա – հակ – Մեսրոպեան », Ֆալիլ Պատաուիի « Ռուբինեան », Նոր Մարաշի « Քառա – սուն Մանկանց » եւ Ժէհթաուիի « Զա – քարեպաշեան » վարժարանները:

Ինչ կը վերաբերի ուսուցիչներուն եւ անօրէններուն, անոնցմէ մաս մը երկրէն հեռացած է. մաս մըն ալ Այնճար կամ Հալէպ ապաստանած է:

Դպրոցներու վերաբացումը նախատես – ուած է Ցունուարին: Այդ պարագային կը յառաջանայ հարց մը՝ թ՞նչպէս դար – մանել 1978ի քանի մը ամիսներուն տեղ – ծած բացը, կրթական ծրագիրներու զար – ծադրութեան իմաստով, որպէսզի աշա – կերտը չտուժէ: Այս հարցին է պատաս – խան Ուսումնական Խորհուրդի տեղապա – պետը ըսած է. « Կը մտածենք տնօրէն – ներու, ուսուցիչներու եւ մանաւանդ ման – րու մասնակցութեամբ խառն յանձնա – խումբ մը ստեղծել, յատկացնելով տարե – շրջանի հայտպատական նիւթերուն գծով խտացեալ ծրագիր մը պատրաստելու հա – մար, նկատի ունենալով որ պետութիւնը ինք հաւանաբար նոյնը ընէ մնացեալ դա – սերուն առընչութեամբ: Այդ ձեւով, կրթական տարին վեցուկէս ամսուան ծրագրի մը մէջ խտացնելով, կարելի կ'ըլլայ կորուսած ամիսներու վնասը զարմանել: Այս ուղղութեամբ նախքն – թաց փորձառութիւն մը ունինք արդէն, որովհետեւ երկամեայ պատերազմի ա – տարին՝ կրցանք տասը ամսուան խտաց – եալ ծրագրով մը ամբողջացնել կրթա – կան երկու տարեշրջանի պահանջները »:

Անդրադառնալով դպրոցներու վերա – շինութիւնը եւ անոնց անձնակազմերու թոշակը ապահովելու համար ձեռք առ – նուելիք նիւթական միջոցներու, Գ. Գան – տահարեան դիտել տուած է, որ վերա – շինութեան կամ այլ ծախքերու պարա – գային, ազգային իշխանութիւնը յանձն առած է փոխառութիւն կատարել խըն – դրոյ առարկայ դպրոցներուն, որպէսզի անմիջապէս կարենան անհրաժեշտ աշ – խատանքներուն ձեռնարկել եւ պատ – րաստուիլ վերամուտին: « Մեզի համար աւելի լուրջ մտահոգութիւն է դպրոցա – կան անձնակազմերուն նիւթապէս տէր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎԱԾ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

«Գարնաշ» ամսագիր

Տիկին Նիկոլ Պապազեան

Փարիզ

21 Նոյեմբեր 1978

Սիրելի տիկին,

Ցաւով ծանուցանենք ձեզի, որ «Գարնաշ» ի հինգ հատորները, որոնք ձեր ամսագրին հրատարակած էին, վերջացած են։ Ներկայիս մեր պահեստներուն մէջ չունինք նոր պատուէրներ կատարելու համար անհրաժեշտ քանակութիւնը։ Ուստի ստիպուած ենք ձեզ տեղեկացնելու, որ այլեւս չենք կրնար ձեզի ուղարկել «Գարնաշ» ի հատորները։

Ներողամտութիւն կը խնդրենք ձեզմէ այս անախորժութեան համար, որ պատճառ կրնայ ըլլալ ձեզի։ Ցաւալի է, որ ձեր ամսագրին հրատարակած հատորները, որոնք 600 (երեսուն) հազար օրինակ տպաքանակ ունեցած են, այսքան կարճ ժամանակի մէջ վերջացած են։ Ուրախ ենք, որ մեր գրականութեան հանդէպ ձեր ունեցած հետաքրքրութեան շնորհիւ, մեր գրականութիւնը ծանօթ դարձած է ձեր ընթերցասէր հանրութեան։

Ձեր հաւատարիմ

Ա. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

ՍՈՖԻԱ ՊՈՒՉՎԱ

Նկատի ունենալով ձեր ամսագրի հրատարակութեան նպատակը, որ է ծանօթացնել հայ ընթերցասէր հանրութեան մեր գրականութիւնը, մենք պատրաստ ենք ձեզի տրամադրելու մեր հրատարակած գրքերը, որոնք կրնան ձեզի անհրաժեշտ ըլլալ ձեր նպատակին հասնելու համար։

Ներկայիս մեր պահեստներուն մէջ կան հետեւեալ գրքերը, որոնք կրնանք ձեզի տրամադրել։

1. Ա. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՆԵՑԻՆ ՍՈՓԻԱ ՊՈՒՉՎԱՆ

Սոֆիա մեզ հոն ընդունեցաւ իբրեւ ազգային հերոսուհի։ Ան ոչ միայն հայ կին մըն էր, որ կռիւ տուած էր հայ ժողովուրդի ազատագրութեան համար, այլ նաեւ կին մըն էր, որ ամբողջ կեանքը նուիրած էր հայ գրականութեան։ Ան հայ գրականութեան մէջ մտաւ իբրեւ վիպասանուհի։ Ան գրեց վէպեր, պատմուածքներ, յուշեր, ինչպէս նաեւ թատերական գործեր։ Ան հայ գրականութեան մէջ մտաւ իբրեւ վիպասանուհի։ Ան գրեց վէպեր, պատմուածքներ, յուշեր, ինչպէս նաեւ թատերական գործեր։

Սոֆիա Պուչվա ծնած է Պոլիս, 1857 թուականին։ Ան մահացած է Պոլիս, 1912 թուականին։ Ան ամուսնացած է Ստեփան Պուչվայի հետ, որ նշանաւոր հրապարակագիր մըն էր։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ։ Ան ամուսնացած է Ստեփան Պուչվայի հետ, որ նշանաւոր հրապարակագիր մըն էր։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ։

Սոֆիա Պուչվա հայ գրականութեան մէջ մտաւ իբրեւ վիպասանուհի։ Ան գրեց վէպեր, պատմուածքներ, յուշեր, ինչպէս նաեւ թատերական գործեր։ Ան հայ գրականութեան մէջ մտաւ իբրեւ վիպասանուհի։ Ան գրեց վէպեր, պատմուածքներ, յուշեր, ինչպէս նաեւ թատերական գործեր։

Սոֆիա Պուչվա ծնած է Պոլիս, 1857 թուականին։ Ան մահացած է Պոլիս, 1912 թուականին

ՇԱԽԻԼ.-— Տէր եւ Տիկին Գրիգոր եւ Լուսընթագ Կիւլեան, Օր. Շաքէ Կիւլեան, այրի Տիկին Փեփրոն Պաքոյեան եւ զաւակները (Երեւան) կը յանուցանեն իրենց եղբօր, տագրոջ, հօրեղբօր, հօրեղբօր զաւկին՝

ՀԱՐՊԻԿ ԿԻՒԼԵԱՆԻ

(82 տարեկան, Եալովա, Միջագիւղ) մահը, որ պատահեցաւ Նոյ. 28ին, Վիւրոֆլէյի հիւանդանոցը:

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս Ուրբաթ, Դեկտ. 1 ժամը 10.45ին Շաւիլի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցին, ուրկէ մարմինը կը փոխադրուի Շաւիլի գերեզմանատունը, ամփոփուելու համար ընտանեկան դամբարանը:

Ողբացեալին եւ ընտանիքին փափաքին համաձայն, ոչ ծաղիկ, ոչ ծաղկեպսակ:

Բնակարանի հասցէ.— 1, Ռիւ Ֆոնթէն Հանրի Դ., Ռեզիտանս Պարնէ, Շաւիլ:

Ոչ մէկ մահագդ ղրկուած ըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել:

ՅԱՒԱՋ.— Մեր ցաւակցութիւնները Տէր եւ Տիկին Գր. Կիւլեանի եւ Օր. Շաֆէ Կիւլեանի:

×

Այս տխուր առթիւ Կիւլեան ընտանիքը 100ական Ֆր. կը նուիրէ Կապ. Խաչի օգափոխութեան կայանին, Շաւիլի Չափահասներու հայերէնի դասընթացքներուն (ստանալ «Յառաջ»էն), Լիբանահայ աղէտեալներուն եւ «Յառաջ»ին:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Եղիա Թօփալեան եւ զաւակը՝ Սեւրիկ, այրի Տիկին Մարիամ Կէօսէկեան եւ ընտանեկան բոլոր պարագաները կը յանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի Կիրակի, Դեկտ. 3, Իսիի Ս. Մարիամ Աստուածածին եկեղեցին իրենց զաւկին, եղբօր, թոռնիկին՝

ԱՐԱՄ - ԱՐՆՕ ԹՕՓԱԼԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ:

Ի գիտութիւն տարաբախտ փոքրիկին յիշատակը յարգողներուն:

×

Տէր եւ Տիկին Սուրէն Թադէոսեան եւ զաւակները կը յանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի, Կիրակի Դեկտ. 3, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին

ԳԱՐԵԳԻՆ ԿԻՒԼԷՍԷՐԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին եւ անոր կնոջ՝

ՄԱՐԻ ԿԻՒԼԷՍԷՐԵԱՆԻ

մահուան 8րդ տարելիցին առթիւ:

Ի գիտութիւն ողբացեալներուն յիշատակը յարգողներուն:

×

Տիկին Անժէլ Պարոնեան եւ զաւակը Վարուժան Պարոնեան, Տէր եւ Տիկին Ժեզվայել, Տէր եւ Տիկին Արամ Պարոնեան կը յանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի այս Կիրակի, Դեկտեմբեր 3, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին իրենց ամուսնոյն, հօր եւ եղբօր՝

ՊԵՏՐՈՍ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ:

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն:

ՄԱՐՍԷԼ

Ժ.Ա.Ֆ.Ի ՍՐԱՀԻ ԲԱՑՈՒՄԸ

Մարսէյլի ԺԱՖի սեփական չէնքի ու սրահի բացումը՝ Կիրակի, Դեկտ. 3, ժամը ճիշդ 12ին, 65 Ալլէ Լէոն Կամպեթա, 13001 Մարսէյլ:

Բարձր հովանաւորութեամբ Եւրոպայի կաթող. Պատուիրակ և Փարիզի Առաջնորդ

ՍԵՐՈՎԲԷ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

ու կնճախայրութեամբ

ՏՒՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՄՈՒՇԵՂ ՃԻՒՐՃԵԱՆԻ

Հետեւեալ ժամանակացոյցով.

Ժամը 9.30ին Փրատօի Մայր եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգիստ: 10.45ին ծաղկեպսակի զետեղում եղեռնի յուշարձանին: 11.45ին ծաղկեպսակի զետեղում Մոպիլի յուշարձանին, ճիշդ սրահին դէմ, Լա Գանըպիէռ: 12ին չէնքի ու սրահի բացումը, ձեռամբ Սերովբէ Արք.ի եւ կընքահայրին:

ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.-— Տէր եւ Տիկին Ժերար Տէրտէրեան եւ զաւակները, այրի Տիկին Ազարեան եւ զաւակները ինչպէս նաեւ Տիրատուրեան, Դարբինեան, Զաքարեան, Իլէզեան Անկեսեան եւ Փափազեան ընտանիքները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք ծաղկեպսակով, անձամբ, դրաւոր կամ մամուլով մաս նակից եղան իրենց սուգին՝

ՂԱԶԱՐ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ

մահուան առթիւ:

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ի ՆՊԱՍՏ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

(Բացուած՝ Հայ Աղջատախնամ Ընկերակցութեան կողմէ)

ԺԲ. ՑԱՆԿ

Պ. Գառնիկ Ճիւէրճեան (Անիէռ)	1000
Տիկ. Մ. Եալընիզեան (Մեզոն-Լաֆիթ)	500
Տէր եւ Տիկ. Զ. Եկաւեան (Անկէն)	500
Սարգիսեան ընտանիք (Թալանս)	400
Պ. Գ. Պոտուրեան (Լիոն)	300
Օր. Հալաճեան (Թալանս)	200
Պ. Ս. Մխքեան (Լիոն)	200
Տէր եւ Տիկ. Հ. Էմմայեան (Քալվատոս)	100
Կարապետ Խաչատուրեան (Էշիրոլ)	100
Օ. Մոսկոֆեան (Անթիպ)	100
Հ. Պոտուրեան (Վիլէօրպան)	100
Ն. Թովմասեան (Մարսէյլ)	50
Տիկ. Փայլակ (Տէօյ-լա-Պառ)	50
Գումար	3.600
Նախորդ գումար	128.555,03
Ընդհ. գումար	132.155,03

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Շրջ. վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի բոլոր մասնաճիւղերը Դեկտ. 2, ժամը 16ին Փարիզի Հայ Մշակոյթի Տունը, 17 Ռիւ Պլէօ:

×

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Վալանսի վարչութիւնը առանց բացառութեան ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները, Դեկտ. 4 ժամը 2ին, Ահարոնեան ակումբի մէջ: Շատ կարեւոր օրակարգ:

2EME GALA EXCEPTIONNEL A PARIS

L'Ensemble National de Danse d'Arménie

70 danseurs et musiciens
Direction VANOUCHE KHANAMIRIAN

à l'Olympia

28, Bd. des Capucines
Lundi 4 Décembre à 20 h. 30 précises

Billets en vente :

à l'Olympia, Tél. : 742-25-49 — au « Centre Culturel et Artistique Arménien », 6, Cité du Wauxhall, 75010 Paris, Tél. 208-76-49 de 15 à 20 h.
aux points de vente habituels à Paris et banlieues.
auprès des membres de l'U.C.F.A.F. et de la JAF.

Billets : 70, 60, 50, 40, 30 F.

Réservation recommandée.

ՓԱՐԻԶ Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ

Շաբաթ օր, Դեկտ. 2, ժօն է Սրբոց առաքելոյն եւ առաջին լուսաւորչացն Մեծի Թադէոսի եւ Բարթուղիմէոսի:

առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ Մայր եկեղեցւոյ մէջ, ժամը 10ին, պատարագ կը մատուցուի:

ՍԷՆ ԼՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Սէն Լու կրան փէնի Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը առ ի երախտագիտութիւն մեզմէ առ յաւէտ բաժնուած նախկին առաջնորդ հոգեւոր հայրերու, եկեղեցւոյ չինուելուն նիւթապէս եւ բարոյապէս ծառայող բոլոր թաղականներու, նուիրատուներու եւ որեւէ ձեւով եկեղեցւոյ պայծառութեան նպաստողներու եւ համայն թաղեցիներու ննջեցեալներուն համար հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարէ Կիրակի, Դեկտ. 3ին ժամերգութիւն ժամը 9ին, պատարագ 10, հոգեհանգիստ 11.30:

Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ՝ Շահան Խաչակիր Քհնյ. Տէտէեան:

Réveillon

ԿԱՂԱՆԴԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Մանչի ափերուն, երեք օր ՀԱԾ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ օգափոխութեան կայանին մէջ 14, Սէնթ Օնորին տէ Փէրթ:

Մեկնում Դեկտ. 30, Շաբաթ առաւօտ, վերադարձ Յունուար 1 երկուշաբթի երեկոյեան:

Կարմիր Խաչուհիներու ամանորեան առանձական հիւրասիրութիւն:

Տեղերը ապահովելու եւ մանրամասնութեանց համար հեռաձայնել 985.36.53

Ծախքերու մասնակցութիւն:

Le YAN'S CLUB

PRESENTE

Un concert unique à la salle Gaveau

le Dimanche 10 Décembre
à 21 heures

Solistes de la R. S. S. d'Arménie.

Rouben AHARONIAN
(violon)

Svetlana NAVASSARTIAN
(piano)

Ellata TCHAKOYAN
(soprano)

Archavir GARABEDIAN
(baryton)

Au programme : Chopin, Ravel, Prokofiev, Katchadrian, Verdi. Massenet, Komidas, Spentiarian...

ԱԶԳ

Ներկայիս կը յայտնենք Փարիզի եւ շրջակայից Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցւոյ Կրօնական Ընկերակցութեան բոլոր անդամներուն, թէ յառաջիկայ տարուան սկիզբները տեղի պիտի ունենայ Ընկերակցութեան ներկայացուցչական ժողովի անդամներուն ընտրութիւնը:

Ընտրութեան կարենալ մասնակցելու համար՝ թէ՛ որպէս ընտրելի եւ թէ որպէս ընտրող, Կրօնական Ընկերակցութեան անդամները պարտին վճարած ըլլալ իրենց յետնեալ տարիներու բոլոր անդամատուրքերը:

Կը խնդրուի Կրօնական Ընկերակցութեան անդամներէն՝ օր առաջ կատարել իրենց վճարումները:

ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ
ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ՇՐՋ. ՀԱՅՑ. ԱՌԱՔ. ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՈՐԲԵՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

կիրակի, Դեկտ. 3, ժամը 17էն կէս գիշեր

Dans les Salons de l'Hôtel George V — Ave. George V — 75008 Paris

Նախագահութեամբ Տիկին Եսթեր Իշխալացեանի
ՊԵՐՆԱՐ ՏԷՏԷՃԵԱՆԻ խանդավառ նուագախումբը

Ծանօթ երգիչ՝ ՆՈՐԱՑՐ

Մուտք 40 ֆ. — ուսանողներու կէս գին
Վիճակահանութեան հաստոյքը ամբողջովին պիտի յատկացուի Լիբանահայ ուսանողներու:

Սեղանները ապահովել հեռաձայնելով՝ 924.38.54

Շաբաթ, Դեկտ. 9, Օթէլ Թերմինիւսի չքեղ սրահներուն մէջ (Փեռաշ)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպութեամբ Լիոնի Հայ Տիկնանց Միութեան

CERCLE LYONNAIS DES FEMMES ARMENIENNES — C. L. F. A.

Ի նպաստ Միութեան բարեգործական ձեռնարկներուն:

Հայկական ջերմ մթնոլորտ

Ախորժաբեր՝ երեկոյեան ժամը 8.30ին *Ճաշ՝ երեկոյեան ժամը 9ին:*

Տոմսերու համար դիմել՝

Ազգ. Տուն, 40 Ռիւ տ'Արմէնի, Լիոն 3րդ
Տիկին Գարաօղլանեան, 40 Ռիւ Փօլ-Պէռ (Լիոն 3րդ):

Նկատի ունենալով տոմսերու սահմանափակ թիւը կը խնդրուի կանուխէն ապահովել տոմսերը:

ՃԱՇԱԳԻՆ 180 Ֆ. ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ 120

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935